DİJİTAL KÜTÜPHANE KANALI

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

https://rantey.org

Yedek ve Duyuru Kanallarımız
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

• Telegram: https://t.me/birkitapbir

• WhatsApp Kanalımız : https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4IvMoc0Y

Askerin Günü

ANDREW JOLLY

İngilizceden Çeviren: Süha Sertabiboğlu

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Andrew Jolly

Askerin Günü

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ayrıntı: *1565*
Edebiyat Dizisi: *253*

Askerin Günü
Andrew Jolly

Kitabın Özgün Adı
A Time of Soldiers

İngilizceden Çeviren
Süha Sertabiboğlu

Yayıma Hazırlayan
Fatma Balta

Son Okuma
Emek Erez

© 1976 by Andrew Jolly

Bu kitabın Türkçe yayım hakları Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Kapak Tasarımı
Gökçe Alper

Dizgi
Hediye Gümen

Baskı ve Cilt
Ali Laçin - Barış Matbaa-Mücellit
Davutpaşa Cad. Güven San. Sit. C Blok No. 286
Topkapı/Zeytinburnu - İstanbul - Tel. 0212 567 11 00
Sertifika No: 46277

Birinci Basım: *2022*

ISBN 978-605-314-564-6
Sertifika No: 10704

AYRINTI YAYINLARI
Basım Dağıtım San. ve Tic. A.Ş.
Hocapaşa Mah. Dervişler Sok. Dirikoçlar İş Hanı
No: 1 Kat: 5 Sirkeci – İstanbul
Tel.: (0212) 512 15 00 Fax: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr

twitter.com/ayrintiyayinlari facebook.com/ayrintiyayinevi instagram.com/ayrintiyayinlari
Ücretsiz E-Kitap Arşivi https://ucretsizkitaparsivi.org

Andrew Jolly

Askerin Günü

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

EDEBİYAT DİZİSİ SON ÇIKAN KİTAPLAR

CHE'NİN BİRLİĞİ / *Carlos Gamerro*
EFENDİNİN GÜZELİ / *Albert Cohen*
FRANSIZ SAVAŞ SANATI / *Alexis Jenni*
ARADAKİ NEHİR / *Ngũgĩ wa Thiong'o*
BEDENİN GÜNCESİ / *Daniel Pennac*
ZAMANIN GÜRÜLTÜSÜ / *Julian Barnes*
ORBİTOR Göz Kamaştırıcı / *Mircea Cărtărescu*
KIRAÇ GÖKYÜZÜ / *E. E. Sule*
DENİZ DENİZ / *Iris Murdoch*
BAŞLAMA YERİ / *Ursula K. Le Guin*
SİLAHI SEÇMEK / *Judith Kuckart*
KARANLIK GÜZERGÂHLAR / *John Ralston Saul*
AĞABEYİNE ÇİÇEK TAŞIYAN KIZ / *Natsuki Ikezawa*
NOSTALJİ / *Mircea Cărtărescu*
KELEBEKLER ZAMANI / *Julia Alvarez*
EVA / *Ersi Sotiropoulos*
AHU HANIM'IN KOCASI / *Ali Muhammed-i Efgânî*
GÜCÜMÜZÜN DOĞUŞU / *Victor Serge*
ADINLA BAŞLAR HAYAT / *Zakes Mda*
ÇALILIK / *Christian Jungersen*
GULYABANİNİN BAHÇESİ / *Leïla Slimani*
SAVAŞTAKİ KIZ / *Sara Nović*
ZÜRAFANIN BOYNU / *Judith Schalansky*
KAN ÇİÇEKLERİ / *Ngũgĩ wa Thiong'o*
ADEN, ARABİSTAN - Jean-Paul Sartre'ın Önsözüyle / *Paul Nizan*
DENİZALTI / *Joe Dunthorne*
2084 / *Boualem Sansal*
BİRİCİK HİKÂYE / *Julian Barnes*
ORBITOR Göz Kamaştırıcı-Cilt 3 / *Mircea Cărtărescu*
KARGALAR BÜYÜCÜSÜ / *Ngũgĩ wa Thiong'o*
KIRMIZI GİYSİLİ ADAM / *Julian Barnes*
DAVID'İN HİKÂYESİ / *Zoe Wicomb*
KARDİNALİN GİZLİ MİSYONU / *Rafik Schami*
KAPTAN / *Taleb Alrefai*

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

También se muere el mar![1]
Federico García Lorca

1. Deniz de ölür. (ç.n.)

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

I. Bölüm

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Bir

Ben'e göre, on sekiz yaşında ve akademinin son sınıfındayken ihtiyar şişman rahip Peder Paloma'nın onun hayatında birden böyle kocaman bir figür haline gelmesinin tek nedeni, gözden düşen babasının New Mexico'nun kuzeyinde, El Paso'dan neredeyse yedi yüz kilometre uzaklıkta ve lojmanı kendisiyle annesinin kalamayacağı kadar ilkel bir görev yerine sürülmüş olmasıydı. Ben, ihtiyar rahibi hayatının yarısından fazla bir zamandır tanıyordu ve ilk yıllarda ihtiyarın dostu, öğrencisi, çömezi ve başyardımcısı değilse de onu hikâyeleriyle –kekeleyerek anlattığı ve alt sınıflardan bütün çocukların korku ve hayretle dinlediği güç, ihtişam, akıl, zekâ, öfke ve kutsallık üzerine meselleriyle– biliyordu ve onu haftada üç dört kez kırmızı, siyah, soluk yeşil yahut altın rengi ve beyaz cüppeler içinde kocaman ve muhteşem görüntüsüyle ayin yönetirken seyretmiş ve her gün, bir araya toplanarak itişip kakışan arkadaşlarının arasından onu okul bahçesinin öteki tarafında, kutsal emanet odasından papaz evine

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

yaptığı sabah seferleri sırasında görmüş olsa gerekti. İhtiyar rahip onun hayatının yarısından fazlasının arka planında, vahşi ve çıplak dağların eteklerine doğru uzanan yaylanın hep en uzağında otlayan heybetli siyah bir hayvan gibiydi ama babası okulun o son yılı boyunca hep yanında olsaydı bu rahip onun için asla bundan öte bir şey olmazdı.

Ben, babasının Tierra Amarilla'ya, New Mexico'nun dağlarında çürüyüp gidilecek bir süvari karakoluna niçin gönderildiğinden emin değildi. Oraya bir kez on yaşındayken babasıyla Sangre de Cristo dağlarından akan soğuk derelerde alabalık avlamak için gitmişti. O zamanlar babası Yedinci Süvari'de binbaşıydı ve mekanize bir taburun komutanıydı. Babasını alayın Fort Bliss'teki resmigeçitleri sırasında karargâh aracında giderken görmek hoşuna gitmezdi. Daha eskiden cumartesi sabahları yapılan geçit törenlerinde babasının at sırtında ilerleyişini, kabaran toz bulutlarının arasından yavaş yavaş çıkıp B Bölüğü'nün başında siyah bir beygiri gösterişli bir şekilde sürüşünü hatırlıyordu. Artık niçin ata binmediğini sorunca babası, yüzünün geri kalanı gülümsüyor olsa da gri gözlerinde her zamanki gibi bir hüzün ve ciddiyetle şöyle bir bakmış ve sonra Ben'in masanın karşısında oturan annesine, "O da mı eleştiriyor beni?" diye sormuştu yavaşça.

"Al çocuktan haberi" demişti annesi de.

Annesiyle babası bir süre onun anlamadığı bir şeylerden konuşmuşlar ve Ben de babasının niçin artık süvari atına binmediğini hiç öğrenememişti. Sonra on yedi yaşındaydı ve babası da artık binbaşı değil, yüzbaşıydı. Ben bu tenzili rütbeyi hiç anlamadı. Babasının üniformaya ya da üstlerine veyahut orduya karşı nasıl bir suç, nasıl bir kabahat işlemiş olabileceğini tahmin etmeye çalışıyor ama babasının karakterini hatırlayınca düşündüğü her şey saçma geliyordu. Yapabildiği en iyi tahmin, babasının mekanize taburla ilgili nedenler yüzünden ordudaki güçlü birtakım öğelerle, gerçi nasıl olduğunu pek anlamıyorsa da, bir şekilde ters düştüğüydü. Ve sonra bu öğeler de babasını, rütbesini düşürerek ve dağlarında attan başka bir şeyin dolaşmadığı Tierra Amarilla'ya göndererek cezalandırmıştı. Aynı zamanda annesiyle ikisi, Ben'in neredeyse tüm yaşamının geçtiği El Paso'daki

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

rahat evden çıkıp Fort Bliss'teki alelade kahverengi ve sarı evlerden birine, kibrit kutusu gibi daracık ve çirkin bir eve taşınmak zorunda kalmıştı. Annesinin ağzından bir şeyler almaya çalışmıştı yine.

"Katolikler ordudan temizleniyor" demişti kadın.

"Ama babam Katolik değil ki."

"Karısı Katolik ve Katolik bir oğlu var. Ve bu da onlar için yeterli." Sonra bir an durup, "En iyisi böyle" diye eklemişti kadın. "Hem onun hem bizim için."

Ama Ben asıl nedenin bu olduğundan emin değildi çünkü annesini bir kez daha sıkıştırdığında kadın, "Baban generallere ders vermeye kalkıyor" demişti. "Bir düşün. Onun huyu hep öyle, değil mi? O hiçbir şeyi her zamanki haliyle ve daima olması gerektiği halinde bırakamaz. Şansımız varsa temelli ayrılır." Annesi akşam yemeği için domuz eti ve patatesle pişirmek üzere taze fasulye ayıklıyordu. Siyah saçlı başını tencereye eğmiş, güzel yüzü öfke ve kırgınlıktan hafifçe kızarmıştı. "Evlendikten bir yıl sonra istifa edeceğim diye söz vermişti bana. İstifa falan etmedi. On sekiz yıl geçti. Nefret ediyorum bu hayattan." Sessizlikte, kırılan fasulyelerden gevrek ve iştah açıcı bir ses çıkıyordu. "Ve Ben, sakın –duydun mu?– sen sakın asker olmayı falan düşünme. Kalbimde kalan ne varsa her şeyi kırarsın."

Ben bu konuşmadan da bir şey öğrenememişti. Annesinin ordudan hoşlanmadığını (nedenini bilmiyorsa da) zaten yıllardır biliyordu. Babasına yönelik "generallere ders vermeye kalkıyor" cümlesi de ona hiçbir şey söylemiyordu ve annesi, Ben onu daha sıkı sorguladığında da daha fazla bir şey söylemedi. Bu sözleri duyunca babasının tenzili rütbesinden bir önceki yılda geçen bazı akşamları hatırladı; babasıyla bazı subay arkadaşları uzun oturma odasında oturur, her zamanki rahat, oradan buradan ve esprili konuşmalarından tamamen farklı, kısık sesle ama hararetli bir şekilde bir şeyler konuşurlar ve onlar gittikten sonra da Ben, uykuya dalıncaya kadar saatlerce, ikisinin karanlık yatak odasından gelen, annesinin ancak boğuk bir şekilde işitilen öfkeli seslerini ve babasının ara sıra kesik kesik mırıldanmalarını duyardı. Ama bu konuşmaların anısı Ben'in kafasını daha çok karıştırmaktan başka bir işe yaramıyordu.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Kesin olan tek bir şey varsa babasının heybetli varlığının onun hayatından eksildiğiydi. Geceleri yemekten sonra gazetede yazanlar ya da yeni bir kitap üzerine yaptıkları konuşmalar, babasının subay arkadaşlarının içmeye gelip de ordu ve siyaset üzerine konuştukları ve onun da oturmasına izin verildiği diğer geceler ya da (babasının en eski ve en iyi dostu, asker değil, gazeteci) Graf'ın yemeğe geldiği günler, o akşamlarda babasının esprileri, neşesi ve bir konu üzerinde konuşurkenki sesinin ahenkli melodisi, babasıyla cumartesileri güneş batarken at sırtında çöle yaptıkları geziler, pazar öğleden sonraları babasının bazen bir takımla beraber ata binerek yaptığı polo maçları, babasından başka kimsenin bilmediğine inandığı gizli kanyonlarda çıktıkları avlar, babasının ruhunun kısmen, ne olduğu belirsiz, görünmez güçlerle sürekli ve gizli bir diyalog halinde olduğu hissi... Bunların, yani babasının yokluğu onun yaşamında ihtiyar rahibin içeri girdiği bir boşluktu sanki.

Rahip girerken hediyeler getirmişti. Ben annesiyle Peder Paloma'nın sonraları Ben'e kendi evinin bir odasıymış gibi aşina hale gelecek olan bürosunda oturmuştu. Fakat orası o günün ikindi sonunda onun için çok yeniydi ve odadaki eski meşin, sert tütün, beyaz ve kırmızı şarap, elma ve fıstık kokularının, kendi sehpasında duran bir kısa dalga radyonun yeni metal ve reçine kokusunun, eski kitapların durduğu raflardan gelen küf ve yeni kitap yığınlarından gelen kâğıt kokusunun ve storlu bir çalışma masasında dağınık ve kıvrılmış halde duran deneme baskılarından gelen hoş ve keskin matbaa mürekkebi kokusunun arasında o odaya has, kutsallık gibi bir şeyin de kokusunu hissettiğini sanıyordu.

Ben'le annesi o gün Peder Paloma'ya, babasının tenzili rütbesi ve sürgün edilmesi yüzünden gelirleri düştüğünden okul ücretinde bir indirim istemek için gitmişlerdi. Ağustos olmasına karşın rahibin bürosunun pencereleri ve bordo renkli kalın perdeleri öylesine sıkı sıkıya kapatılmıştı ki içerisi iki tane lambanın ışığını gerektirecek kadar karanlıktı. (Bir sonraki yaz Ben ihtiyar adamın "Karanlık oda serin odadır" sözlerini kutsal bir ilahi gibi tekrarladığını duyacaktı.) Tepede bir vantilatör tembel tembel dönüyordu. Ben rahibin masasının yanındaki düz arkalıklı bir sandalyeye oturmuştu, annesi de deri bir divanın kena-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

rında, bir rahibin karşısına çıktığı her zamanki gibi gergin, ürkek ve huzursuz otururken Ben'e göre tıpkı en ufak bir tehlikede yavrusuyla birlikte fırlayıp kaçmaya hazır bir güvercin gibi bakıyordu. Peder Paloma masasına sırtı dönük halde, basık, yumuşak minderli ve arkalığı neredeyse yatak kadar uzun, deri bir döner sandalyeye yayılmıştı. İhtiyar adam yüzünü ve boynunu artık nemlenmiş büyük bir mendille siliyor, elini düz ve cansız beyaz saçlarına sürüyor, kafasından neredeyse dışarıya fırlamış gibi duran kocaman siyah gözlerini bir açıp bir kapıyor ve yavaş yavaş sakin bir sesle konuşuyordu.

"Ama bundan daha iyisini de yapabiliriz" dedi. "Çok daha iyisini." Sandalyesini çeyrek tur döndürdü ve masasında yığılı duran şeylere ve sonra da yarım saat başı vurunca hafif ve net bir sesle çalmaya başlayan altın rengi bir saate bir dakika süresince, sanki şaşkına dönmüş gibi uzun uzun baktı. "Affedersiniz" dedi Peder Paloma ve terli gövdesini büyük bir çabayla sandalyeden kaldırdı. Gidip radyoyu açtı ve ısınmasını bekledi. "İspanya bu" dedi. "Sizin için bir mahzuru yoktur umarım. Her gün öğleden sonra dinliyorum. Radyo başka bir yere ayarlı değil. İspanya benim memleketim."

Yarım saat İspanyolca haberler, yorumlar ve müzikler dinlediler; gözleri kapalı ihtiyar rahip parazit patlamalarıyla bombalanan ince sese kendini tamamen vermiş olacaktı ki konukları aklından çıkmıştı ve sonunda bir duraklamanın ortasında gözlerini açtı ve Ben'in annesine, "İspanyolca biliyor musunuz?" diye sordu.

"Ben biliyor."

"Ha."

"Meksikalı bir bakıcısı vardı."

"Ha, ah. İyi. Çok iyi."

Program bitince Peder Paloma hediyesini sundu. Ben, yaz süresince çalışıp rahip yardımcısı çocukların başı olur, daha küçük çocukları eğitir, daha karmaşık özel törenleri yönetir, dersten önce ya da sonra zaman zaman papaz evinde ve bahçesinde ufak tefek işler yaparsa akademinin son iki yılını tamamen ücretsiz okuyabilirdi. Ben'in bunu kabul ettiğini annesi söyledi çok şükür ki.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

İki

Ayin sona yaklaşıyordu. Peder Paloma üzeri örtülü kutsal şarap kadehini altar taşının üzerine, kilisenin tülle örtülü kapılarının tam karşısına koyarken hafiften diz çöktü ve merdivenlerden aşağıya, Ben'in sırtında kırmızı yelek, beyaz cüppe ve elinde o günün duaları basılı bir kartla hazır halde beklediği yere indi. Sabahın ilk ışığı diz çökmüş ikilinin yukarıya bakan yüzlerine altın rengi bir şarap gibi dökülüyordu.

"Cezalandır onları Tanrım, yalvarıyoruz sana ve cehenneme gönder..."

Rahibin sesi duanın ciddi diline hiç uymayan bir neşe ve şehvetle doluydu. İlahiler kutsal odadan dışarı taştı ve sanki rahip ilahisini hafta ortası bir günün erken vakti birkaç yaşlı kadının geldiği müziksiz ayinde değil de Paskalya'daki bir büyük ayinde okuyormuş gibi arkalarındaki sahında sel gibi aktı.

Dualar bitti, rahip merdivenleri çıktı, örtülü kutsal şarap kadehini aldı ve yine hafifçe bir diz çöktükten sonra eğilip dört

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

köşeli şapkasını çocuğun elinden aldı. İhtiyar sonra çocuğun arkasından paytak paytak yürüyerek çiçeklerle süslü sahneden ayrılınca iki mumun birbirine dolanmış dumanlarıyla karşılandı.

Kutsal emanet odasında daha küçük bir çocuk bir buhurdanlığın zincirlerini düzgün sallansın diye düzeltiyor, yüzü ve vücuduyla sporcuya benzeyen uzun boylu genç bir rahip de altın rengi bir cüppenin kurdelelerini boynunda bağlıyordu. Genç rahip, komşu okuldaki kızlar için özel bir takdis duası okuyacaktı ve kızlar şimdi sahına her birinin önünde başlıklı birer rahibenin bulunduğu iki sıra halinde giriyordu. Kutsal emanet odasında kimseden çıt çıkmıyordu. Peder Paloma kadehi özel dolabına koydu, buhurdanlıkla uğraşan çocuk iki mumluğu altarın dışına taşıdı, buhurdanlığına geri döndü ve genç rahiple birlikte kutsal odaya giderken ardında tütsüden flamalar dalgalanıyordu.

Peder Paloma soyunmuştu şimdi; siyah ceketini giydi ve siyah şeritli bir hasır şapka aldı. Pencerede durmuş, aşağıdaki oyun alanına bakarken, şapkanın kenarıyla çenesini kaşıdı. "Ben" dedi, "bugün öğleden sonra büroya gelmen gerekmiyor."

"Peki efendim."

"Bugün Caesar'a çalışacağım."

"Efendim?"

"Amerikalılara ilk risale."

"Anlayamadım efendim."

"Anlamadığını biliyorum. Günahlar ve bilmediğim nedenlerden ötürü ödemem gereken bir kefaret bu. Nükteli bir şeyler söylemek lazım ve beni dinleyecek sadece bir Amerikalı çocuk var. Salamanca'da — ah! Paloma'nın Amerika'ya seyahati. Güldürüyordum onları, öğrencileri ve genç hocaları. Ve piskopos her cemaat toplantısına beni gönderiyordu ve ben de etrafımda bir büyük perhiz vaizinden daha çok insan topluyordum. Burası kesin. Pancho Paloma, Teksaslıların Havarisi. Sizin pragmatik Protestan diyarınızın dehşet hikâyeleriyle onların aklını yerinden oynatıyordum. Ah, tamam, bu kadar yeter. Gelmemenin sebebi bugünün hesap günü olması. Faturaları ödemem lazım. Ve piskoposun birkaç kuruşu. Ama senden bir şey istiyorum bu arada."

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Buyurun efendim."

"Otomobiller hakkında her şeyi biliyor musun?"

"Biraz."

"İyi bir otomobil almak için nereye gitmem lazım?"

"Nasıl bir araba istediğinize bağlı."

"Baban olsa nereye giderdi?"

"Casner'e."

"Niye?"

"Çünkü orduda bir sürü Studebaker kullanılıyor ve babam da onun sağlam bir araba olduğunu biliyor."

"İyi. Oraya gidelim." İhtiyar şapkasını başına dikkatle oturttu. "Araba kullanıyorsun, değil mi?"

"Elbette efendim."

"Tahmin etmiştim. Amerikalılara has bir içgüdü. Kanınızda dişliler var. Beraber gideceğiz."

"Ne zaman, peder?"

"Yarın sabah, piskopostan birkaç kuruş aldıktan sonra. Saat on birde."

"Dersim var."

"Ne dersi?"

"İlmihal IV."

"Senin için bir kayıp olmaz. Peder Michael'a bir not gönderirim. Ee, bir düşünelim, geçen gün ona sorduğun şu soru nedir?"

"Bir şeyin özünün duyularla hissedilen niteliğinden farklı olduğu ve bir şeyin özü değişince niteliğinde bir değişiklik olmasının gerekmediği doğruysa sizin turşu haline gelmediğinizi nasıl anlayacağım?"

"Peki o ne dedi?"

" 'Kesin şu gülüşmeyi! Şeytanın havlaması bu!' dedi."

"Sana mı?"

"Hayır, bütün sınıfa."

"Peki sonra?"

"Dersten sonra gel beni gör dedi ve gittiğimde de böyle bir sorunun Efkaristiya'ya karşı günah olduğunu ve sizinle konuşacağını söyledi."

"Evet, konuştu. Ben de ben olsam senin kafandakiler için bir ayin duası okurdum dedim. Amma soru ha. Adamcağıza bil-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

mecelerle eziyet ediyorsun. Kâfirlik. Mantıktan öğreniyorsun bunları. Artık mantık yok sana. Gelecek haftadan itibaren benimle dogmatik teoloji çalışacaksın, büyük Thomas'ın kaleminden. Benimki kadar göbeği varmış. Düşünen adamın fiziği. Bekle de gör. Bilmecelerle beynini sulandıracak senin." Peder kapıdaydı. "İçeride Peder Merriam'a yardım et" diye emretti, "sonra da dükkânı kapat ve saat on birde büromda ol. *En punto*"[1]

Rahip demir korkuluğa tutunarak kocaman gövdesiyle dışarıdaki küçük sundurmanın altına inip, oyun alanında yürümeye başladı. Birkaç çocuk, rahibin bahçesine giden yola gölge yapan dut ağacının altındaki banka yayılmış oturuyordu. Cümleleri yarım bırakarak konuşuyorlardı, seslerinde hâlâ sabah mahmurluğu vardı ve en yakınlarındaki dutları koparıp ya yiyorlar yahut mor lekelerle dolu çimento yola aylakça fırlatıyorlardı. Bankın önünde iki çocuk bir futbol topunu birbirlerine atıp dururken özellikle yavaşlatılmış dikkatli kol ve vücut hareketleri yapıyorlardı. Rahip onlara yaklaşırken, "Günaydın peder!" diye bağırdılar. Rahip şapkasını çıkararak karşılık verirken gün ışığı şapkasında sanki bir kalkanın parlak pirinci gibi parıldadı; bir şövalyenin uşaklarına selamı. Şişman şövalyenin gülümseyerek, elini bir kalkanı savururcasına sallayarak yaklaştığı dut yemiş tembellerin dudakları mora boyalı, bakışları sabırsız ve serkeşçeydi.

1. İspanyolca ifadelerin çevirisi Özgül Erman'a aittir ve bütün metinde "y.n." olarak belirtilecektir.
Tamı tamına. (y.n.)

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Üç

Araba düz sekiz silindirli, tel jantlı, çamurluk davlumbazlarının içi krom muhafazalı çift yedek lastikli, sürücü ve yolcu koltukları zeytin yeşili ince deri döşemeli, arkasında bir raf üzerine monte edilmiş büyük bir bagajı, vites kolunda bir yüksek hız butonu bulunan ve radyatör kapağı da sırtına bir çift kanat takılmış ve son hızla uçar gibi uzanmış, edep yerini örten bir bez dışında çıplak, atletik bir delikanlıyı andıran bir Studebaker'dı. Radyatör kapağının altındaysa suyun sıcaklığını göstersin diye kırmızıya boyanmış bir cıvalı termometre vardı.

"Beğendin mi?" diye heyecanla sordu Peder Paloma arabanın etrafında dolaşan Ben'in peşinde yürürken. "İyi mi bu araba? Hızlı gider mi, ne dersin?" Elini siyah ve çok parlak kaportanın üzerinde gezdirdi. "Bin bakalım Ben. Bir çalıştır. Sesini duyayım." Ve Ben motoru çalıştırıp gazı birkaç kez kökleyince, ihtiyar elini göbeğinin alt tarafına koydu ve gülümsedi. "Ah, karnımın dibi gıdıklanıyor... Ne diyorsun Ben? Sürebilecek misin bunu?"

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Tekerleklerinin yahut ayaklarının üzerinde duran her şeyi sürerim ben."

"Alayım mı yani?"

Ben arabadan çıktı ve yedek lastiklerden birine yaslandı. Babasının bir araba satıcısıyla hiçbir zaman alamayacağı bir araba hakkında konuşurken yaptığı gibi, parmaklarını yedek lastiklerin krom muhafazasına yavaş yavaş, düşünceli bir şekilde sürttü ve gömleğinin kol yeniyle parlattı. "Güzel bir araba bu peder ama bir Sedan olsa okul ve kilise için daha iyi olur. Daha pratik olur."

"Araba benim için, kilise için değil."

"Pahalıdır bu, peder."

"Param var. Kilisenin yoksulluk yemini diye bir ısrarı yok. Olsa da fark etmezdi zaten. Sırf laf. Sen hiç papaz cüppesinin içinde sıska bir karın gördün mü?"

Araba ihtiyarın alışkanlıklarında birden değişikliğe yol açtı. Ben, öğleden sonraları papaz evine gittiğinde artık rahibin masası boyuna yazdığı kitap ve risalelerin müsveddeleri ve deneme baskılarıyla tıklım tıklım değildi ve İspanyol radyosu dinleme ritüelini bırakmıştı. Onun yerine arabayla El Paso'nun her tarafını dolaşıyorlar, ihtiyarın yıllardır gitmediği ya da daha önce hiç görmediği yerleri geziyorlardı. Rahip cumartesi sabahları eski pazara gidip balık, et ve tuhaf sebze ve baharatlar alıp İspanyol yemekleri yapmayı seviyordu. "İspanyol yemeği" dedi, "Meksika mutfağı dedikleri şu ilkel Kızılderili saçmalıkları değildir. İspanyol ha! Tutku, şeref, büyük bir ideale bağlılık ve aynı zamanda güzel bir kadının da bağırsaklarını bir acuzeninki gibi utanç verici bir şekilde boşaltacağını bilecek kadar sağduyu demektir. Uygarlık demektir. Öyle bir yemeği düşün... Fakat aptallık bu. Niye böyle şeyler söylüyorum ki? Senin hamburgerin *tadı* da o pek kıymetli Amerikan demokrasisi gibi mi? Senin memleketin benim aklımı köreltmeye başladı. Pazar gazetelerindeki sizin o laf ebeleri gibi konuşuyorum... Neyse, Meksikalı değil, İspanyol ve sakın o elli milyon memleketlin gibi karıştırma bunları."

Öğle yemeğini Juárez'de, kente tepeden bakan kocaman, paslı bir su deposunun gölgesindeki bir bira bahçesinde yediler.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Rahip büyük bir kavak ağacının altındaki bir masayı seçti, bira söyledi ve yavaş yavaş içerken, kocaman kemerli burnunun kavsine tüneyen gümüş çerçeveli narin gözlüğüyle baktığı menüyü inceliyordu. Garson gelince gayet özenli bir yemek ısmarlamak için on dakika harcayıp son derece titiz ayrıntılara girdi ve hatta işi bazı yiyeceklerin ne kadar süre pişirilmesi gerektiğini anlatacak kadar ukalalığa vardırdı. Yemeklerini sessizce yerlerken rahip bu kez şarap içiyordu; bu Portekiz rozesi için ekstra para vermişti çünkü garson bunu almak için dışarıya gönderilmişti. Her şeyi yediklerinde ve içecek yarım şişe daha şarap kaldığında rahip, piposunu doldurup yaktı ve şarabı yudumlarken İspanyolca konuştu.

"Kan akıyor Ben" dedi, "ve daha da akacak. Geçen gün Unamuno'dan bir mektup aldım. Bu isim sana bir şey ifade etmiyor tabi. Niçin etsin ki? Sen Amerikalı bir öğrencisin ve dolayısıyla bütün edebiyatlardan habersizsin, seninki de dahil. Özellikle seninki diyorum. Gerçi geçtiğimiz ay sana onun kısa romanlarından birini okutmuştum sanıyorum. Önemli değil. O şimdi Fransa'da sürgün, benim gibi. Salamanca'da beraberdik; o Yunanca dersi veriyordu, ben filoloji. Yaptığımız konuşmalar. Muhteşem bir konuşmacıydı; sesi çok yüksek çıkmazdı ama çok parlak bir ifade tarzı vardı. Şimdi Fransa'da ve bana İspanya ölmek üzere diye yazıyor. Neden, hiç bilmiyorum. Orada olsaydım da bilemezdim. Ve her hâlükârda hiçbir şey yapamazdım. Benim ülkem yok bu anlamda. Bir sürü laf, borazanların feryadı. Bütün ülkeler aynı şekilde ve aynı şeyler yüzünden kan kaybederek ölür. Sözünü ettiğim anlamda ölür. Ve şimdi Unamuno Paris'te kaleme sarılmış, öfkeyle mektup yazıyor... Neye yarayacak ki? Mektuplar, el ilanları, gazete makaleleri. Hiçbir şey çıkmaz o mürekkep akıtmalardan. Fakat o yine de devam edecek bunlara. Fikirlerin savaş alanında bir asker gibi görüyor kendini. Kendi lafı, benim değil. Kalem kılıçtan güçlüdür. Öyle bir şey. Elbette kalem daha güçlüdür. Onunla yalanlar söyleyebilirsin. Kılıçla yapamazsın bunu. Hamlet de arkadaşına 'şerefli asker' diyor. Karna sokulan bir süngünün yalanı yoktur. Unamuno rahip olmalıydı, İspanya'nın Peder Hidalgo'su. Yıllar önce bir adam vardı buralarda... Chihuahua ya da Torreon,

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

oralarda bir yerde, tam bilmiyorum. Kendi *grito*'sunu haykırdı. *Libertad, Independencia.*[1] Ve şimdi Meksika var. Bak, değerli şeyleri ara bul. Kimse çıkıp da o adamcağız ve haykırışı olmasaydı sonuç böyle olmazdı diyebilir mi? Ve o da diğer cesetler gibi bir ölü. Yaşlı da değildi sanırım bulduklarında. Ben olsam midemde iyi bir yemek ve güzel bir şarapla, kafamda bir şiir sönüp giderken ölmek isterdim. Benim İspanya'm siyasetçilerin ihtirası değil, generallerin hırsı değil, yazdığı şeyler dişler arasında tebeşir tozuna benzeyen iktisatçıların teorisi değil. Granada'da bir portakal bahçesidir o, papaz okuluna girmeden bir yıl önce alacakaranlık vakti Valencia'da bir sokakta yürüyen bir zamanlar tanıdığım kızdır ve o denize tepeden bakan kayalıklarda kahvaltıdır, o ölümsüz üreme havuzu eşsizdir Ben ve üzerine kalıba dökülen erimiş cam gibi düşen ışık da öyle."

Konuşmaya, anlatmaya, övgüler düzmeye devam etti ve Ben zaman zaman, bu hitabet, imgelem ve ifade tarzı ihtiyarın otuz yıl önce Salamanca'nın amfilerinde boy gösterdiği günlerde de tıpkı bu şekilde bir araya gelmiştir diye düşündü. Bira bahçesindeki diğer müşteriler dönüp bu rahibe ve delikanlıya baktılar; ihtiyar adam çellovari sesiyle sürgünden, ölümden, ölüm yalnızlığından söz ediyor, zarif hareketler yapıyor, yakışıklı İberyalı başını, saldırmadan önce toprağı eşen bir boğa ya da yabandomuzu gibi her güzel cümleden önce geriye atıyordu ve delikanlı da kendini kaptırmış, hayranlıkla, duyduklarına inanamıyormuşçasına ve sözcüklerin parıldayan yüzeyinde beliren görüntüden tedirgin olarak dinliyordu. Sonra şarap şişesi bitti ve piponun haznesi çöpe boşaltıldı. Peder Paloma yerinden kalkıp ağacın dibindeki bir banka oturdu, yüzüne temiz bir beyaz mendil serdi ve uykuya daldı. Ben, çardaktaki kumar makinelerinde oynadı ve orada çalışan güzel kızlarla yemek paralarını yatırıp şanslarını denemeleri konusunda konuştu.

Saat üçte Peder Paloma, mendilini bir bardak suya daldırıp yüzünü sildi. Sonra Ben'le ikisi cam eşya almaya gittiler ("Almaya değer tek şey budur Ben. Saf, klasik, şeffaf. Işıkla maddenin evliliği. Şiirden daha etkileyici"), ihtiyar dar kaldırımlardaki kalabalıkları göğsüyle kayıtsızca yarıyordu; kocaman gövdesi

1. Özgürlük, bağımsızlık. (y.n.)

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

karşı durulmaz bir şeydi. Sonra rahibin daha önceki hükümetin Meksika'daki bütün kiliseleri kapattığı günden beri görmediği eski misyoner kilisesine gittiler. İhtiyar rahip bütün çarmıh duraklarını[2] tek tek inceledi. Yüzler bitkinlikten, yiyecek kıtlığından ve uykusuzluktan süzülmüş Meksikalı köylülere benziyordu. Çarmıha gerilmiş İsa tasviri de aynı ilkel gerçeklikle yapılmıştı: Zayıf, sıska bir vücut, lif lif kaslar, fırlamış damarlar ve açlıktan hafifçe kabarmış bir karın; ayakları büyük ve sanki ham deriden yapılmış gibi duran nasırlaşmış tabanları çirkin; göğsünde açılmış yaradan kan akıyor ve yüzü, iki delik gibi çukura kaçmış ölü gözlerinin etrafından akan kan ve terden bir maske.

"Çirkinlik, acı ve ölüm" diye mırıldandı ihtiyar. "Bildikleri tek şey bu. Hâlâ vahşi bunlar aslında. Bu acı ve ölüm saplantısından hoşlanmıyorum. Hassas Akdenizli zihnimi rahatsız ediyor. Körleşmiş, Oedipus tarzı bir Yunan ruhu gerekir; her türlü duyuyu hissetmekten vazgeçmiş çünkü bu tıpkı bilmeden annenle evlendikten sonra yaşayacağın inanılmaz his gibi bir şey... Demek istediğim, bütün bu kanı ve yarılmış bedeni küçük, temiz bir hamursuz ekmek halinde özetlemek için körleşmiş bir Yunan ruhu gerekir, senin pragmatik Amerikalı tersine dalga geçse de."

Dışarı çıkıp verandada durdular. Saat öğleden sonra beşti. Bir kadın uzun bir merdivenin taş basamaklarını dizlerinin üzerinde acı çekerek çıkıyor, her adımda haç çıkarıyor ve birkaç dua mırıldanıyordu. Üç ya da dört yaşında bir oğlan çocuğu kadının siyah şalının püsküllerinden birini sıkı sıkı tutuyor, ikisini seyreden insanlara mahcupça göz atıyordu. Köylüye benziyorlar, diye düşündü Ben, nehir kıyısındaki bir yerde, toprak zeminli kerpiç evlerden birinde oturuyor, bir pamuk tarlasında yarıcı çalışıyorlardır herhalde. Kadının elinde, içinde mavi saten giysili Bakire Meryem'in ucuz bir alçı heykeli bulunan camdan bir çan vardı. Kilisenin önündeki meydana açılan bütün sokaklar tıklım tıklım araç doluydu; atların çektiği arabalar, odun yüklü eşekler, tramvaylar, taksiler, özel otomobiller ve hurdası çıkmış üstü açık kamyonlar, her birine yığın yığın doluşmuş, akşam kuşları gibi cıvıldayan aileler, kamyondan

2. İsa'nın çarmıha gerilmeye giderken geçtiği yoldaki çeşitli aşamaların gösterildiği on dört tasvir. (ç.n.)

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

sarkan bacakları ve kasanın ortasında yığılı duran satın aldıkları mallar. Kavakların, gür meşelerin ve çöl söğütlerinin gölgesindeki meydanın havasını yumuşatan, arabalarda satılan zakkumlar, karanfiller ve zambaklardı. Kaldırımda yatan bir köpek, hastalıklı bir et parçasının üzerinde hırlıyor, eti pençelerinin arasında koruyarak bir taraftan çiğnerken bir taraftan da hırlıyordu. Uzun boylu bir Amerikalı turist, karısını omzundan tutup çevirdi ve köylü kadınla oğlunu gösterirken ince dudaklarıyla, "Bak şuna, bak! Bir baksana şuna!" dedi. Siyah şapkasını kafasının arkasına ittirmiş genç bir Meksikalı rahip, taze bir domatesi kocaman ısırarak yerken siyah elbiseli ve kravatsız boğazı düğmelenmiş beyaz gömlekli başka bir genç adamla siyasetten konuşuyordu. Genç rahip tutkulu bir gerilimin vurgularıyla konuşuyor ve bir taraftan yiyip bir taraftan konuşurken domatesin çekirdekleri ve suları gömleğine dökülüyordu. Meksikalı bir asker, dini resimler satan tilki suratlı bir işportacıya müstehcen bir şaka yaptı. Siyah elbiseli ve başları siyah şallarla örtülü yaşlı kadınlar merdivenlerden yavaş yavaş çıkarken, köylü kadınla oğluna gözlerini dikip acımasızca baktılar. Gruplar halinde genç kızlar ve delikanlılar sigara içerek, boşluğa bakan ihtiyar adamlarla dolu bankların önünden geçerek kaldırımlarda volta atıyordu. Dağlardan gelmiş, on iki yaşında bir oğlanın boyunda bir Kızılderili su hendeğinde yürüyor, şalla bağladığı bebeğini sırtında taşıyan karısı da peşinden gidiyordu.

Peder Paloma selamlar gibi hasır şapkasını çıkardı. "Yeni dünya, ülkemin ve inancımın piçleri. Öff!" Dudaklarını birleştirip hızlı bir nefes verdi. "Buraya ilk gelen ben olsaydım Kızılderili'ye döner, diğerlerini buraya sokmazdım."

Merdivenlerden indiler. Köylü kadınla karşı karşıya geldiklerinde rahip durdu.

"Niçin yapıyorsun bunu kızım?"

"Kocam için, peder."

"Hasta mı?"

"Hayır, peder. Kaçtı."

"Nereye?"

"Kim bilir, peder? Bir kızla. Kız gençti."

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Oğlan çocuğu annesine yaklaştı. Püskülü bırakıp annesinin kolunu iki eliyle birden yakaladı. Yusyuvarlak, kederli siyah gözlerini yavaş yavaş, ciddi bir edayla kıstı ve sonra yüzünü annesinin omzunun ardına gizledi. Ben onların babasız kalmış evini ve bakımsız kalmış tarlasını, canı sıkılarak oynayan kederli çocuğu, güneşten kavrulmuş topraktaki çatlakları, umutsuzca gagalayan cılız tavukları düşledi... O da başını başka tarafa çevirdi.

Peder Paloma uzun siyah deri cüzdanını çıkardı ve kadına bir sürü metal para verdi. "Fasulye al" diye emretti, "çiçek almak, mum almak yok. Fasulye ve pirinç. Aziz Ana da bunu söylerdi sana. O da bir zamanlar evine baktı. Unutma bunu".

Şapkasını çabucak kafasının arkasına takıverdi ve su gibi terleyerek, merdivenden inmeye başladı. "Gel hadi Ben" dedi. "Susadım."

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Dört

Sonraki cumartesi Peder Paloma, o gün arabayı kullanmayacağını söyledi.

"Bugün bir misafirim gelecek Ben. Çok yavan ve sıkıcı biri. Peder Walsh, senin Büyük Amerikan Çölü'nün bu kesimindeki bütün Cizvitlerin vilayet papazı. Vilayet papazı ne demek biliyorsun, değil mi?"

"Hayır, efendim."

"Bilmeye değecek bir şey değil ama söyleyeyim yine de. Senin memleketinde geceleri kodamanların, siyasilerin ve kötü şöhretlilerin çöp kutusunu karıştırıp da gazetede haklarında çirkin şeyler yazan o berbat herifler gibi profesyonel bir casus. Vilayet papazı bunun gibi bir şeydir, tek farkı gazetelere bir şey yazmamasıdır. Raporlar yazar ve bunları piskoposa gönderir. Anlayacağın, bütün tarikat ordu gibi teşkilatlanmıştır. Hatta hepsinin tepesinde sadece papaya rapor yazan bir generalleri bile var. Walsh, düşündüm de, genel müfettiş kadrosundan biri

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

gibi. Anlarsın ya. Ortalığı kolaçan eder, şikâyetleri dinler, sorular sorar, cemaat kitaplarına bakar ve bir rapor yazar. Walsh böyle pis bir cadıdır. Hayal gücü yok, duygu diye bir şey yok. Ona bahçede bir kahvaltı yaptırmaya kalksam herif bunu çok egzotik bulup beni zevk düşkünü diye rapor eder... Bugün arabayı al götür ama gelecek hafta Ysleta ve San Elizario'ya gitmek istiyorum. Yani annen için bir mahzuru yoksa. Var mıdır sence?"

"Hayır, efendim."

"Senin bu kadar çok vaktini almamı her zaman tasvip etmeyebilir."

"Bunun iyi bir şey olduğu kanısında. Benim rahip olmak isteyeceğimi düşünüyor."

"Rahip mi? Sen mi?" Peder Paloma küçümsercesine güldü. "On üçüncü yüzyıl olsaydı belki ama bugün değil. Bu çağda olmaz. Rahiplerin zamanı değil bu. Ben rahip olduğumda bile rahiplerin zamanı değildi ve o da bir felaket zaten."

"Neyin çağı peki bu, peder?"

"Kim bilir? Amerikalı olmanın belki de."

"Ne demek istediniz peder?"

"Senin memleketin benim bildiğim kadarıyla yurttaşlığın bir iş olduğu tek yer."

Bürodaydılar; rahip açık duran kayıt defterleri ve çivilere takılmış makbuzlarla dolu masasının yanında, büyük koltuğunda oturuyordu. Her zamanki gibi, öğle vakti olmasına karşın oda çekilmiş kalın perdelerle karanlıktı. İki lamba yanıyordu. İhtiyar homurdandı ve koltuğunu masasına doğru döndürdü. "Büyük ihtimalle bir işe ihtiyacı olan biri varsa o da benim" dedi. Çivilerin birinden bir makbuz çıkardı, alışılmış şaşkın ve afallamış yüz ifadesiyle bir süre baktı ve kayıt defterine süslü el yazısıyla kaydetti. "Arabayı sen al. Ben bütün gün kayıt yapacağım. Walsh romanı yerine bilanço okumayı tercih eder. Amerikalıdır bu arada. New Orleans'tan. İlk geldiğinde ona kahveyle hindiba vermiştim. Dokunmadı bile. Ayindeki şarap dışında sudan başka bir şey içmediğini söylüyor. Ve bu adam New Orleans'lı. Bu adamdaki her şeyin tuhaf beraberliği şaşkına çeviriyor beni." Kayıt işini bitirdi ve koltuğunu döndürerek delikanlıyla yine yüz yüze geldi. "Sen kendi başına ne yapacaksın bugün?"

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Balık avlamaya giderim. Belki de ava."

"Tek başına mı?"

"Genellikle babam olmadığında bir arkadaşla giderim."

"Baban avlanmayı ve balık tutmayı sever mi?"

"O öğretti bana."

"Birlikteyken hep yaptığınız şey bu mu?"

"Ata da bineriz. Fort'ta."

"Babanla hiç tanışmadım."

"Mükemmel bir adamdır efendim."

"Yaptığı tek şey bu mu... Ata binmek, avlanmak, balık tutmak?"

"O bir askerdir peder."

"Sanki bu her şeyi açıklıyormuş gibi söyledin."

"Kitap okur. Sizinkinden daha büyük bir kitaplığı var. Her şeyi okur. Ve insanlarla konuşur, her türlüsüyle. Yazardır da."

"Ne yazdı?"

"Bugünlerde çoğunlukla *Cavalry Journal*'a makaleler yazıyor. Ama bir keresinde Apaçilerin ve Yaqui'lerin dini inancıyla, askeri taktikleri arasındaki ilişki konusunda bir kitap yazmıştı."

"Adı ne?"

"*Savaş ve İnanç*."

"İlgimi çekti. Fikir çok orijinal bence. Askeri aklı daha ziyade kendi başarısıyla felç olup kalmış bir şey sanıyordum. Gelenek dediğimiz şey yani." Kayıt defterine bir madde daha yazarken eli gösterişli bir yazı yazmaya doğru kayıyordu. "Kilisenin başka bir türü." Kalemini mürekkep hokkasına daldırıp yazmaya devam etti. "Babanla muhakkak tanışmam lazım. Yazan ve düşünen bir asker. Epey on altıncı yüzyılvari. Aşk türküleri yazmayı seven bir rahip gibi. Yine epey on altıncı yüzyılvari." Kaydettiği maddeyi sessizce bitirdi ve sonra koltuğunu döndürüp delikanlıyla yine yüz yüze geldi. "Biliyor musun Ben, hayatımda hiç avlanmadım yahut balık tutmadım ama benim ülkem bu ikisiyle de meşhurdur. Çok tuhaf. Oranın karakterini almam lazımdı. Balık tutmayı en azından. Sen bana öğretir misin, ne dersin?"

"Elbette."

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Sanıyorum bunun için gereken şeyleri ve nereden alınacağını biliyorsundur."

"Evet, efendim."

"İyi. Al o zaman. En iyisinden. Benim hesaba yazsınlar."

Ama Ben o cumartesi rahibin arabasıyla balık tutmaya gitmedi. Annesi izin vermedi. Rahibin arabası bu, dedi, kendi parasıyla almış ve Ben onu kilisenin işleriyle ilgisiz yerlere gezmeye götürüyor olsa da kadının fikrince bu yine de bir rahip arabasıydı ve ancak rahibin varlığında kullanılması gereken yarı kutsal bir şeydi. "Ve ayrıca" dedi, "bugünlerde evde o kadar az kalıyorsun ki ve babanın yokluğunda..."

Ben bütün öğleden sonrayı onunla geçirdi. PX'e gidip alışveriş yaptılar. İkindinin geç vakti hava serinleyince kadın bir piknik sepeti hazırladı, atlarına binip çölde kısa bir mesafe sürdüler ve Franklin Dağları'nın eteklerini yaran derin kanyonlardan birine girdiler. Annesi ata binmeyi severdi ve iyi bir biniciydi. Ben babasının öğrettiği gibi, atı hep onun ardında sürer ve annesinin at sürüşünü ve sırtına çarpan salınmış uzun siyah saçlarını hayranlıkla seyrederdi. Kanyonun koyu gölgesinde yiyeceklerini oda büyüklüğünde kırmızı bir kayanın üzerine serdiler. İki taraflarında girintili çıkıntılı sırtlar halinde yükselen dimdik kayalıklar vardı.

Kadın mutlu ve tuhaf bir şekilde çocuksuydu. Kayanın üzerinde bağdaş kurarak oturuyor, her şeyden –jambonlu sandviçler, tavuk salatası, ton balığı, Norveç sardalyesi, ciğer sucuğu, yumurta dolması, Alman patates salatası, mısır cipsi, turşu ve o sabah yaptığı kare biçiminde yoğun bir Alman pastasından– azıcık yiyordu ama hiçbir şeyi bitirmedi ve Ben'in, Peder Paloma'nın "gençlik dolu bir ilkbahar şarabı bu Ben, yeni doğmuş bir tavşanın kanı gibi" sözlerini hatırlayarak getirelim diye ısrar ettiği roze şaraptan ancak kuş gibi yudumlarla içti. Ben babasının ava çıkınca kullandığı bardak setini götürmüştü; içleri altın kaplı gümüş bardakların dördü de iç içe geçiyor ve deri bir kılıfın içine giriyordu. Kadın, başını su birikintisine konan bir ispinoz gibi eğdiği bardaktan bir damla bir şey içtikten sonra kıkırdayarak ve yapmacık bir telaşla, "Sarhoş olacağım Ben!"

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

diye bağırdı, "sarhoş olacağım, biliyorum". Sonra işaret parmağını ıslatıp, Ben'in ağzının kenarındaki hardal kalıntılarını uzun uzun sildi. "Sen hâlâ çocuksun Ben. Hâlâ çocuklar gibi yiyorsun. Suratının her tarafı."

Yemekten sonra kadın, kuvars taşı bulmak istedi. Ben onu kanyon zeminindeki taşların ve düşmüş kaya parçalarının arasında güçlükle yürürken seyrediyor ve kadın her güzel bir şey bulduğunda heyecanla sesleniyordu. "Ah Ben, şunu *mutlaka* görmelisin! Piritten benekleri var! Ah, ne kadar güzel!" Kadın, taşı yanağına koyup ona gel diye sesleniyordu ama Ben gitmedi. Büyük kırmızı kayada oturup babasının av bardaklarının en büyüğüyle şarap içti ve kadını seyredip onun çocukça çığlık ve bağırışlarını dinledi. Çocukluğunun tüm sabahlarında, akşamlarında ve ikindilerinde hep onu seyretmişti: Genç kız gibi giyinmelerini ve soyunmalarını, alelacele yıkanmalarını, Ben küçükken onu götürdüğü parkın çimlerinde hep yalınayak koşmalarını, Ben'e sımsıkı sarılarak yeni biçilmiş çimlere düşüp de birlikte tekrar tekrar şehvetle yuvarlanmalarını; kadın hep güler, güler, avuç avuç çimleri havaya fırlatır ve küçük yeşil mızraklar, zarif buklelerini bedeninin tanıdık hoş ter kokusuna bürüyen koltukaltlarına kadar, salınmış gür siyah saçlarına karışırdı. Ben onun her tavrını biliyordu.

Kadının kendi geçmişi hakkında anlattığı küçük hikâyelerin ayrıntılarını hatırlamıyordu fakat onun genç kızlığıyla ilgili bir izlenim edinmişti: Güzelliğinden habersiz yahut güzelliğini umursamayan, belki de ondan nefret eden güzel bir kız. Yabancılara karşı utangaç, arkadaşlarına karşı havalı, ailesine karşı dik kafalı ve kaprisli, ona kendi doğurgan annesinin anısına Rebekka adını koyan at eyeri ustası babasının apaçık gözdesi, mahrem sabah saatlerini seven bir kız. Akşamları huzursuzdur; yanaklarının içini kemirerek pencere gölgelerini gözetler. Yatak odasındaki minderine oturup uzun siyah saçlarını tarar, önüne doğru fırçaladığı saçlar, fırçaladığı parlak saçları açık bacaklarının arasına dökülür.

Hep hatırlamak istediği ama hatırlayamadığı çünkü hiç duymadığı, hep öğrenmek istediği ama hiç sormadığı şey, babasıyla nasıl tanıştıklarıydı. Bunu düşünde canlandırması, annesinin

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

o zamanki hayatı hakkında bildiği parça parça şeyleri birleştirerek zihninde kurması gerekiyordu. Annesinin babasını, o Alman eyer ustasını hatırlıyordu; annesinin San Angelo'daki ailesini ziyarete giderken onu da götürdüğü ilk ve tek seferde artık ihtiyar bir adamdı, bira ve meşin kokan ve bozuk bir aksanla konuşan neşeli, hantal bir devdi ve beli kılıçlı bir adamın, elinden alıp götüreceği bir oğlu olmadığını söylerken çok büyük bir memnuniyet duyuyordu. Annesinin dört ablası artık kartlaşmış, rahibeler gibi gereksiz şeylere karşı birden öfkeye kapılan huysuz kadınlardı ve hiç yemedikleri çok ayrıntılı zor yemekler yaparlardı. Yaşlı dede, Ben'e dükkânında bir tur attırmıştı. Çocuğa iyi bir eyerde kullanılacak bütün derileri ve tahtaları göstermiş, eyer yapmak için gereken her aleti anlatmış, kendisi gibi yaşlı ve Alman üç yardımcısıyla tanıştırmış ve sonra onu dükkânın arkada parmaklıkla ayrılmış bir bölümüne, masasının, kasasının, mesleğe başladığı ilk tezgâhının ve şimdi sadece zengin çiftçiler ve kuraldışı fiyakalara meraklı genç süvari teğmenleri için özel gümüş çerçeveli tabanca ve tüfek kılıfları yapmak için kullandığı alet takımlarının bulunduğu yere götürmüştü. Gösterişli bir tabanca kılıfını çevirip güzel yerlerini gösterirken, "Almanya'da beni asker gönderdiler ama ben tüydü" dedi birden. "Kirişi kırdı. Hem de nasıl. Şimdi tabanca kılıfı yapıp kazanıyorum para. Ve kazandım hayatımı da." Yaptığı espriye güldü ve yardımcılarına seslenerek bunun Almancasını söyledi ve onlar da işlerini bırakıp güldüler ve "Ve kazandım hayatımı da" diye tekrarladılar, yere tükürdüler ve tükürüğü topuklarıyla ezdiler.

Yani Ben, babasının, o koyu sarı saçları ve hüzünlü gri gözleriyle sanki diğer tüm insanların ötesinde, onların göremediği şeyleri gözlüyormuş gibi dalgın bakan yakışıklı, dimdik babasının, asker babasının askerlerden nefret eden Alman eyer ustasının en küçük güzel kızıyla nasıl tanışıp evlendiğini hayal etmek zorundaydı. Katolik Alman esnafın ve Protestan sığırcıların yaşadığı tozlu küçük kasabanın, tam teşekküllü bir süvari alayının gelişi yüzünden daha da küçüldüğü günlerde olmuştu belki de bu; gündüzleri dağda bayırda sorunlarla boğuşan subay ve sivil fark etmeksizin herkes geceleri serin bira bahçelerini

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

istila etmiş ve alıştıkları masalarda askerlerin oturup sert Alman birası içtiğini gören, aralarında eyercinin de bulunduğu esnaflar da sıkışıp bir araya toplanmış olsa gerek; alışılmadık bir sessizlik içinde oturmuş, gümüş kapaklı pipolarından sinirli dumanlar yükselirken kafalarını öyle fazla ve öyle hızlı çekmiştir ki teselli bulmak için ceplerindeki uzun deri cüzdanlara tıkılı duran süvari dolarlarına bile dokunmamıştırlar .

Belki de böyle bir şeydi ama gündüzleri süvari teğmeni babası siyah bir beygirin sırtında, üstü başı çamur, kir pas ve at kılı içinde ve leş gibi kokuyor olmalıydı. Yani o da. Ötekilere öyle görünmüştür, annesine de. Fakat annesi kirden, bitkinlikten ve dinlenip içtikten sonraki dayılanmalardan öte bir şeyler görmüş olsa gerekti. Ben merak ediyordu, kadının önceleri görüp de sonradan artık görmez olduğu ya da çok fazla bulduğu veyahut hiçbir zaman birinci planda yer almayan bir şey olarak görüp de kaşlarını çatarak yere baktığı şey neydi? Ben'in gördüğü, annesinin evliliğinin ilk yıllarından kalan tek resimde kadının üzerinde beyaz bir elbise, elinde geniş bir beyaz şapka vardı, bir ağaca dayanmış halde duruyor ve siyah gözleri çatık kaşların altından yere bakıyordu. Ben, dokuz yaşındayken annesinin ailesine yaptığı o tek ziyarette annesinin ailesinde Ben'in babasını annesinden başka sevenin olmadığını, diğerlerinin babasından hoşlanmadığını ve onu hiçbir zaman sevmediğini anlamıştı. O zaman, anlaşılan, o ailede var olan tüm sevme gücü ve seks becerisi annesinde toplanmıştı ve kızcağız bir telafi düşüncesiyle, bir an kafasını daktilodan kaldırıp da perdeleri yarı açık bir pencereden onu seyreden bir yüze bakması için gereken sürede bunların hepsini o yabancıya, aristokrata, at sırtındaki adama, nefret edilen askere vermiş olsa gerekti. Çünkü Ben en azından bu kadarını biliyordu. Annesi ona, evlenmeden önce, sigorta yapılan ve tapu bilgilerinin çıkarıldığı bir büroda daktilocu olduğunu söylemişti. Yani bu hadise muhtemelen orada, bir öğleden sonra, belki de bir cumartesi günü olmuştu ve annesi caddeye bakan, alt kısmının üçte biri yeşil bir perdeyle kapatılmış pencereye dayalı bir masadaki daktilosunda yazı yazıyordu ve sonra boynunda ve omuzlarında bir gerginlik hissedip birkaç dakika geriniyor ve pencerede biraz dinlenirken kalabalıklaşan ama henüz

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

gürültülü hale gelmemiş sokağa boş bir bakış atıyor ve sonra birden, nasıl olduğunu bilmeden, neden sadece o birine olduğunu o zaman da daha sonrasında da bilmeden, sokağı dolduran tozun ve gürültünün arasında yoğunlaşarak beliren, rüzgârda yanmış genç bir yüze bakıyor; şimdi yıkandığı için daha pembe ve taze bir yüz ama hep sakin bakan gri gözler ve yeni ama kırışık sahra üniforması, yeni boyanmış çizmeleri, nizami mahmuzları ve fırçalanmış geniş kenarlı şapkasıyla yürürken çevresine geçirilmiş kordonun ucundaki iki gümüş boncuk şapkanın gri zeytin yeşili sert siperliğine hafifçe çarpıyor, adam boş bir üstünlüğün verdiği kibirle değil de gideceği bir yer ve yapmaya değer bir şey olduğunu bilen birinin yetkinliğiyle ilerliyor; kadın o rüzgâr yanığı zayıf yüze ve sakin gri gözlere bakıyor ve doğduğu çevreden edindiği nefretle, daha önce hiç yaşamadığı, kanında bir alev gibi parlayıp onu korkutan sevgi ve arzunun arasında gidip geliyor, tanıdık olduğu düşmanlıkla yabancı bir aşk arasında gidip geliyor ve bir anda, birine bakıp da göz göze gelindiği bir anda sekiz yüz yıllık geleneğin ötesine sıçrayıp aşkın içine dalıveriyor.

"Ben! Ben, gel yardım et de şunu topraktan çıkaralım. Kocaman bir şey!"

Ben gidip yardım etti. Büyük bir kuvars parçası değil, büyük bir kayanın toprak altındaki küçük bir uzantısıydı. Bir miktar toprağı kazıyıp ona gösterdi ama kadın yine de o çıkıntıyı istiyordu. Ben onu kırarak kopardı, kadının topladığı diğer taşları da ceplerine doldurdu ve birlikte yürüyüp, üzerinde yemek yedikleri geniş kayanın yanında bağlı duran atlarına gittiler. Kanyonda gün ışığı hızla azalıyordu. Tepelerin yukarısında büyük fırtına bulutları toplanıyordu. Taşları ve piknik malzemelerini toplayıp, atları kanyondan aşağı sürdüler. Kayalık araziden çıkmış ama çölün ancak bir kısmını geçmişlerken fırtına patladı. Ben, yola devam edip gidebileceklerini çünkü fırtınanın on dakikadan uzun sürmeyeceğini düşündü fakat annesi atını kontrol etmekte zorluk çekiyor ve rüzgâr yağmuru öylesine sert savuruyordu ki damlalar insanın yüzüne taş gibi çarpıyordu.

Ben atları geriye, sağrıları yağmura dönecek şekilde çevirdi, atından indi, eğeri söküp altındaki battaniyeyi silkeledi. "İn aşağı anne!"

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Kadın onunla birlikte, buharlar tüten iki at gövdesinin arasında dururken Ben battaniyeyi başlarının üzerinde sert rüzgâra karşı zayıf bir tente gibi tutuyordu. Kadın gök gürültüsünden ve sert rüzgârdan korkmuştu. Saçları sırtından aşağı, sular damlayan ıslak demetler halinde sarkıyordu ve binici gömleği ıslanıp tenine yapışmış, küçük, sert ve hâlâ genç göğüsleri meydana çıkmıştı. Kollarını Ben'e dolayıp sımsıkı sarıldı. Korkudan ve soğuktan titriyordu. "Ah, Ben" diye fısıldadı, "Dilerim bu lanet ordu babanı geri gönderir."

Pazar günü sabah ayinini direkli şapelde, keskin bir sabun ve mum kokulu neşesiz, süssüz bir salonda dinlediler. Beyaz ve altın rengine boyanmış küçük ahşap altar bile eğretiymiş, sanki bir saat önce getirilmiş, ayinden sonra götürülecekmiş ve mekân tümüyle bir barakaya ya da dinlenme odasına yahut öncesinde neyse o haline geri dönecekmiş gibiydi. Derisi parşömen kâğıdı gibi zayıf bir adam olan rahip, Latince ayetleri kökeni belirsiz kaba bir şiveyle bağırarak okuyor, duaları çabuk çabuk geçiveriyor, ifadelerini, anlamlarını ve melodilerini bozuyordu. Doğudaki pencerelerden gelen donuk gri ışık ve genel hava öylesine durgun ve soğuktu ki üçgen biçimli iki mum ışığı, bir çocuk resmindeki figürler gibi duruyordu. Ben'in annesi bu durumdan hoşnuttu. Günün en erken saatinde yapılan soğuk, sade ve basit ayinleri severdi.

Eve doğru yürürlerken doğudan gelen ışık soluk pembeye dönüşüyordu. Kadın eldiven takmamıştı, sevmezdi, hiç eldiveni olmamıştı ve elleri üşüdüğünden bir elini Ben'in cebine, diğerini kendi cebine soktu; yarım blokta bir Ben'in bir tarafından öteki tarafına geçiyor, iki elini de ısıtıyordu. Uyuyan askeri sokaklardan kaskatı bir halde ve oyuncak bebekler gibi birbirlerine çarparak geçtiler, kadının tatlı, çekingen ve hiç durmadan konuşması uyanmakta olan kuşların cıvıltısı gibiydi.

Kadın ona zengin bir kahvaltı hazırladı: karabuğday keki ve küçük pembe sosisler, Kanada domuz pastırmalı yağda yumurta, patates mücveri, kızarmış ekmek, portakal suyu ve saf kremayla beyazlatılmış kahve. Kendisi sadece bir dilim kızarmış ekmek ve altsız bir fincanda siyah sade kahve aldı. Masaya oturmadı. Ayakta durup fırının üzerinde yiyip içti ve gazetede-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ki gelin resimlerine pek fazla bir ilgilenmeden göz gezdirdi. Sonra mutfakta dolaşıp verandaya çıktı, boyalı seramik çanakların içinde büyüyen eğreltileri ve irisleri suladı. Öğleden sonra bir romandan üç sayfa okudu ve uyuyakaldı.

Akşamüzeri Ben hafif bir yemekten sonra camlı verandada bir masaya oturup derslerini çalışırken, annesi karşı köşedeki bir lambanın altında tığ işi peçete örüyordu. Ses çıkarmamaya çalışıyordu ama bir sorunun ağzından kaçmasına engel olamadı.

"Ne çalışıyorsun şimdi, Ben?"

"Trigonometri, anne."

"Nedir bu Ben? Bunu hep öğrenmek istemişimdir."

"Matematiğin bir dalı anne."

"Bunun zihinle bir ilgisi var mı? Zihnin nasıl çalıştığıyla?"

"O psikoloji, anne."

"Psikoloji mi? Emin misin?"

"Evet, anne."

"Psikoloji. Ben bunu hep öğrenmek istemişimdir. Bu sene bunu da okuyacak mısın?"

"Hayır, anne. Üniversitede okunur o."

"Peki Ben, üniversitede bunu almayı unutma. Ben de aynı ders kitabını alacağım, seninle birlikte çalışacağım ve böylece sen de benim tek başıma çözemeyeceğim şeyleri açıklarsın. Zihin. Zihin nasıl çalışır. Hep bunu okumak istemişimdir."

Ben bir saat sonra dersi bırakıp dışarıya çıktı ve annesinin, emir erlerini zorlayarak yaptırdığı hoş kokulu bahçede bir süre oturdu. Annesi bir bez iskemlede, Ben de onun ayakucunda oturuyordu. Kadın yatmadan önce sakince konuşmayı severdi. Camlı verandanın bir tarafına tutturulan bir tel kafese hanımeli ve gündüzsefası sarılmıştı ve hava hoş bir zakkum kokusuyla doluydu. Arıkuşlarının gümüşsü vücutları akşamüzerinin yoğun havasında çiçekten çiçeğe, bir gölün sıvı süspansiyonunda taneciklere saldıran balıklar gibi kısa kısa ve tez canlı hamlelerle geçiyordu.

"Senin hayatının en önemli yılı bu Ben" dedi kadın ciddi konular için sakladığı boğuk bir sesle. "Farkında mısın?"

"Nedenmiş anne?"

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Çünkü on sekiz yaşındasın, liseyi bitirmek üzeresin, yani ne olmak istediğin, hayatında ne yapmak istediğin konusunda çok düşünmen lazım."

"Bildiğim tek bir şey var; Peder Paloma benim iyi bir rahip olamayacağımı söylüyor."

"Aslında ben öyle düşünmüyorum. Hiçbir zaman. Sende fena halde babanın huyu var."

"Peder, rahiplerin zamanı değil diyor."

"Rahiplere her zaman ihtiyaç vardır."

"Bence 'ihtiyaç' ve 'zaman' aynı şey değil anne. Onun bir teorisi var. Her çağın kendine has özel bir işi, bir insanın o zamanda yapacağı en iyi şey vardır diyor."

"Peki şimdiki neymiş?"

"Söylemedi. Bir espri yaptı."

"Peder Paloma'nın espri yapacağını hiç düşünemiyorum."

"O her zaman espri yapar."

"Düşünemiyorum. Zeki ve bilgili bir adam. Kitap bile yazıyor."

"O çok komik bir adam, anne."

Kadın bir süre sustu. Ben onun yüzünü göremiyordu ama yüzünde değişiklikten ötürü şaşkına dönmüş, mutluluk için umutlu, düş kırıklığından emin bir kız çocuğunun yüz ifadesi olduğunu biliyordu. "Dilerim senin üzerinde iyi bir etki yapmıştır Ben. Kasabada birçok nüfuzlu kişi tanıyor. Rahip olmasına rağmen dünya işlerinde çok bilgili. Sana yardımcı olabilir. Seni üniversitede hukuk okurken ve sonra kendi bürono açarken hayal ediyorum. Ya da bir iş kurarken. Hukuk bilgisi bu konuda yararlıdır. Kendine ait sağlam ve küçük bir iş gibisi yoktur. Sen böyle bir şey istemez misin Ben?"

"Bilmiyorum anne. Ne olmak istediğimi bilmiyorum."

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Beş

Peder Paloma'nın avcılığı, balıkçılığından daha iyiydi fakat aslında ikisinde de pek başarılı değildi. Olta kullanmayı iyi öğrendi. Zokayı on beş metreye atıyor, istediği yerin on beş santimetre yakınına düşürmeyi başarıyor ve misinanın oynamasını seviyordu. Her tür oltayı, bağlamasını, sökmesini, yağlamasını, saklamayı ve bakımını seviyordu. Ama balıkları sinsice avlamak, suyun, sahilin durumunu, ışık ve gölgeleri, sineklerin yükselişini ve böceklerin inişini incelemek istemiyor ve bu yüzden ancak az sayıda ve kazara balık tutuyordu. Ama buna pek aldırıyor gibi görünmüyordu.

Balığa gidecekleri gün Ben, papaz evine saat beşte gidiyor, boş şapelde çabucak bir ayin yapan rahibe yardım ediyordu. Hafif bir kahvaltıdan sonra saat altıda yola koyuluyorlardı. Rahip arabanın sağ koltuğunda, yine siyah şayak takım elbisesi ve boyanmış siyah ayakkabılarıyla, başı ileriye ve kısmen de pencereden dışarıya uzanmış halde oturuyordu, başına bir şap-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ka takmıştı; hasır değil de çok eski, tozlu, gri yünden, tepesi bayağı sivri, gevşek, biçimsiz bir şeydi ve kulaklarına kadar öylesine sımsıkı geçirmişti ki şapkanın geniş ve yumuşak kenarı rüzgârla dalgalanırken adam sanki türü bilinmeyen iri ve komik bir kuşa, hantal kanatlarını sabah rüzgârında çırpan ama hiç havalanamayan, evrimin başarısız bir denemesine benziyordu.

Vadinin uyanan mezralarından ve köylerinden gümbürdeyerek geçiyorlardı ("Daha hızlı Ben! Sür şunu!"). Muhteşem araba sabahın içinde hızla yol alıyor, lastikler sabah çiğinden hâlâ nemli asfaltta ıslık sesi çıkarıyor, delikanlıyla yaşlı rahibi köylerin seher vakti yaşamının içinden bir şövalyeyle çömezi gibi geçiriyordu. Bazı kişiler kollarını uyuşukça kaldırıp onları selamlıyordu. Rahip de elini pastoral bir takdis hareketi halinde kaldırıyordu.

Balık avlayacakları yere geldiklerinde oltasını ilk bağlayan hep rahipti ve Ben suyun kenarına varıncaya kadar oltasını rastgele bir yere atıyor olurdu. On dakika sonra ihtiyar, köstekli saatini çıkarıp bakıyordu.

"Haydi gidelim Ben."

"Peder, daha yeni geldik."

"Balık yok burada Ben."

"Ama peder..."

"Beş dakika daha."

Saatini kapatıyor, bir beş dakika daha geçirmek üzere oltasını enerjik ve körlemesine bir şekilde fırlatıyor, sonra kalkıp gidiyor, arabada oturuyordu. Her yerde hep aynı şey oluyordu.

Öğle olunca köylerden birine giriyor, genellikle tek kantininde yemek yiyorlardı fakat öncesinde rahip mutlaka meydanda şöyle bir dolaşıyor, varlığı kaçınılmaz fakat o güne dek hiçbir orkestranın çalmadığı konser yerini, içinde bir rahibin oturmadığı, çürümekte olan kiliseyi, kantini ve eğer köy varlıklıysa bitişiğindeki oturma yerleri kaba tahtalardan bir açık hava sinemasını gözden geçiriyordu. Ivır zıvır mallar ve ucuz süs eşyalarıyla tıkış tıkış dolu küçük dükkânlara giriyor, yaldızlı saatlere, güllü briyantin şişelerine, pulluk zincirlerine, galvanizli kovalara, somon ve sardalye konservelerine dokunuyor, fa-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

sulye, pirinç ve mısır unu çuvallarını, makara kutularını ve kumaş toplarını açıyor, üzerine İngiliz kırsal yaşamından sahneler resmedilmiş mavi seramiklere bakıyordu. Bunları düşüncelere dalmış bir halde kurcalar, ellerken kocaman gözleri hayretle yerinden oynuyordu; özel bir şey aradığı yoktu, her şeye bakıyor, tüm dikkatini veriyordu.

Rahip kantinde çiftçilerin arasına oturuyordu; köylülerin mavi gömlekleri sırtlarına yapışmıştı, iş arası dinlenme zamanlarında hava serin ve sakindi; rahip onlara balık avından yakınıyor, vadinin ve köylerinin bulunduğu kısmın tarihi hakkında nutuk çekiyor, onlarla tarım yöntemleri hakkında tartışıyor ve İspanya'nın harikalarını sayıyordu. Köylülerin arasında bir sözcük dolaşıyordu (*Un blanco. Un padre blanco*)[1] ve ona yavaş yavaş yaklaşıyorlar fakat onunla ve tabağıyla aralarında daima bir otuz santimetrelik saygı mesafesi bırakıyorlardı. Ona balık avlanacak iyi yerler söylüyorlar ve üçüncü tekil şahıs olarak dikkatlice sunulmuş sorunlar hakkında öğüt istiyorlardı: "Peder, bir adam var, efendime söyleyeyim, karısı, çocukları var ve her şeyleri yolunda ama bir kız var, genç, on beş on altısında, evet, bir kız ve bu adamın gözü bu kızdan başka bir şey görmüyor ve hep onu düşünüyor, yani ne yapabilir bu adam?" İhtiyar rahip birasından bir yudum içiyor ve ağır ağır cevap veriyordu: "Bir ay acı biber yemeyi bırak. Yemeklerin yanında ılık tuzlu su iç. Gece yatmadan önce kızın adını on dört defa söyle, her söylediğinde haç çıkar ve hemen ardından da Kutsal Anamız'ın adını söyle."

Yemekten sonra dışarı çıkıp arabalarına gidiyorlar, herkes arabaya hayran hayran bakıyor ve birden ortaya çıkan bir çocuk güruhu da hayran hayran bakıyor, parmaklarıyla lastiklere, çamurluğa ve kaputun iki yanındaki, arabaya dururken bile müthiş güçlü bir görüntü veren krom menfezlere dokunuyorlardı. Adamlar arabanın hızı ve fiyatı hakkında sorular sordu ve ihtiyar rahip onların arasından bunlara yalan yanlış cevaplar vererek, el kol hareketleri yaparak, fantastik mitlerden söz edip metaforlar kullanarak sıyrıldı. Sonra gölgeli bir su kıyısına yanaştılar, ihtiyar bir süre arabanın marşpiyeline oturup gümüş bir mataradan brendi içti.

1. Blanco: Beyaz (Kızılderili olmayan) adam (aşağılayıcı anlamda). (ç.n.)

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Aman Tanrım, Ben, bu küçük yerleri seviyorum. Nedendir bilmiyorum. Belki de oralarda zamanın kokusunu hissetmediğimdendir. Soylu cetlerim Bakire Dünya'ya frengi türünden hastalıkları gibi zamanı da getirdiler mi acaba diye düşünüyorum. Böyle bir şey olabilir mi diye düşünüyorum."

Sonra yere bir battaniye, yüzüne de bir mendil serip sineklere ve tatarcıklara hiç aldırmadan bir köylü gibi uyudu. Ben tek başına balık avladı ama bir şey tutamadı. Günün balık için yanlış bir vaktiydi.

La Luz, Rio Grande boyunca uzanan yukarı ve aşağı El Paso vadilerindeki köylerden farklıydı. El Paso'nun yüz altmış kilometre kuzeydoğusunda New Mexico'nun sık çam ve sedir ormanlarıyla yemyeşil yükselen, kristal berraklığında küçük göllere dökülen buz gibi şelaleleriyle serin ve uğultulu Sacramento Dağları'nın derinlerine gizlenmişti. Çöl zemininden yüz elli metre yüksekte bir vahaydı. Oraya pek kimse gitmezdi çünkü bulması ve ulaşması kolay değildi. Bir karayolunun kalıntısına benzeyen otuz iki kilometrelik ilkel ve virajlı bir yol, çölü geçip dağın eteğine varırdı. Yol bir dizi yılankavi dönemeçle tepelere tırmanır, derin vadilere dalar, yeniden tepelere tırmanır, sonunda tepeler dağ olur ve uzun, kalın ve hoş kokulu çamlar, çölün görüntüsünü gözlerden gizlerdi. Bir öbek taş ve ahşap evden oluşan köy, dağın iç taraflarında birdenbire ve tuhaf bir şekilde açılmış küçük bir platonun üzerindeydi ve bu köyden başlayan taşlı, çukurlarla dolu bir yol, dar bir boğaza doğru yükselir ve sonra gizli ve güzel La Luz Vadisi'ne dalardı.

Oraya soğuk derelerdeki ve göllerdeki alabalık ve tatlı su levreklerinin yağlı ve bol olmasına karşın balık tutmaya değil avlanmaya gidiyorlardı. Peder Paloma avlanmayı balık tutmaktan daha çok seviyordu. Ben, ihtiyar için çift namlulu yirmi kalibrelik bir tüfek seçmişti. Rahip o tüfeği seviyor, temiz tutup yağlıyor ve arazide geçen bir günden sonra hep astarlı deri çantasının içinde saklıyordu. Ben ona tüfeğin nasıl tek bir net hareketle omuza konacağını, hedefin nasıl bulunup takip edileceğini ve atışın nasıl yapılacağını öğretmeye çalışmış fakat ihtiyar hareketleri çabuk öğrenmesine karşın hiçbir şey vuramamıştı. Ben'e göre köpeklerle avlansalar daha iyi olurdu ama

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

rahip köpeklerden korkuyor ve hoşlanmıyordu. İhtiyarın üstünde hâlâ siyah şayak takımıyla (gerçi şimdi şapkası kadar eski ve biçimsiz bir çift çizme giyiyordu) dağda bayırda tökezleye tökezleye yürüyor, hareket eden her şeye ateş ediyor ama hiçbir şey vuramıyordu. Ama rahip yine de öğle vakti brendisini ve purosunu içerken, "Güzel bir gün, Ben" diyordu, "tatminkâr bir gün. Fark ettin mi, o büyük tavşanı sadece otuz santimetre farkla kaçırdım. Olsun da bir metre olsun. Kabilesinin filozofu olsa gerek. Ben ikinci bir atış daha yapana kadar orada öylece oturdu ki o da belki on beş santimetre daha yakınına isabet etti ve sonra rahat bir tavırla düşüncelere dalmış bir halde çekip gitti. Evet, düşüncelere dalmıştı. Yemin ederim ki kader, talih, hür irade ve hayatımızı mahveden bütün o meseleler üzerine kafa yoruyordu. Zavallı. Onu öldürecektim. Tanrı merhamet etti çok şükür".

La Luz'a gidecekleri sabah güneş doğmadan önce rahip boş bir şapelde her zamanki hızlı ayin mırıldanmasını yaptı, sonra bahçesindeki bir masaya harika bir kahvaltı serdi. "Açık havada kahvaltı gibisi yoktur Ben. Hayal gücü için harika bir şeydir. Karnını doyur, gözünü zevklendir, beynini özgürleştir. İspanya'da tepeden denize bakarak kahvaltı yaparken aklıma gelen o çok ilginç şeylerin hepsini hatırlayabilsem keşke. Bir sabah ülkesi. Cortez, Meksika'yı ilk kez gördüğünde onu böyle tanımlamış. Memleketindeki kahvaltıları düşünmüştür, eminim. Bütün sürgünler gibi. Ve onu mükemmel bir fatih ama kötü bir yerleşimci kılan şey de bir sürgünün belleğiydi. Yerleşimciler siz Amerikalılarsınız. Anavatanınızı ve tarihini reddedip boş bir kıtaya geldiniz. Daima yeni. Her şeyi olduğu gibi al. Pragmatik. Hafif seyahat et. Eşya yok. Siz Amerikalılar için tarih her gün güneş batınca biter. Doğru değil ama bu cümle hoşuma gitti."

Kahvaltıdan yarım saat sonra dağın doğu yamacındaki geniş bir virajı dönüyorlardı. Arkalarına bakınca El Paso kentinin berrak havada ve sabah ışığında beyaz, sarı ve kahverengi parıldayan evleri ve binalarıyla boğazdan akıp gittiğini gördüler.

"Şuna bak Ben!" diye bağırdı ihtiyar. "Aman Tanrım. Pınardaki bir kız gibi taptaze. Amerika'ya ilk ayak bastığım yer olan San José de Costa Rica'yı hatırlatıyor bana. Yüksek tropiklerde-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ki güzel küçük şehir. Burası gibi her tarafı dağlarla çevrili fakat her yerde ağaçlar, otlar ve çiçekler var. Ne sabahlar gördüm. Beni etkileyen ilk şey de şuydu: ışığın sonsuz saflığı. Bir sabah ülkesi. Shakespeare'in bir sözünü hatırladım: 'Işıkla dolu bir görüntü şöleni.' Ama kuşkusuz ki bir odada karanlıktan sonra yanan iki mumdan fazlasını ilk defa gören taşralı bir çocuğun böyle muhteşem bir şenliğe karşı reaksiyonudur bu. Gördüğüm şey ışığın haşmeti değil, bakireliğiydi. Kendimi orada çok genç hissettim. Bahçemde Adonis'in çiçeği kırmızı anemon yetiştirdim; hem çiçeği nadir güzellikte hem de efsanesi. Biliyorsun, değil mi? Afrodit'in âşık olduğu güzel bir delikanlıyı bir yaban-domuzu öldürür. İkisi de hayatım boyunca beni tuhaf bir şekilde hep etkiledi. O kutsal küçük ülkeye saygı duyarak besledim bunu. Taze, yepyeni, saf. Bakire Dünya. O yaşlı asker Bernal Díaz, başından beri Cortez'le birlikteydi biliyorsun, o bile bu ışıktan çok etkilenmiş. Onun Meksika'yı ilk gördüğünde yaptığı tanımlamayı bir oku. Saf şiir. Biraz ham, kaba ama böyle işte. Her şey işte böyle başlar zaten: bir sevinç, tutku çığlığı, tutkudan ayrılamayan sözcükler. Bunu nasıl hissedeceğini ya da söyleyeceğini sana kimse söyleyemez. Gelenek yokluğu konusunda söylenecek çok şey var."

Şimdi geniş virajdan çıkmış, çöl tabanına doğru yollanıyorlardı. Çöl daha şiddetli gün ışığında boz ve çirkindi, kırbaç gibi ince ve çıplak meskit ağaçlarının bir arada tuttuğu kasvetli bir kumullar diyarıydı. Bu uçsuz bucaksız bozlukta kımıldayacak hiçbir şey görünmüyordu. Sekiz on kilometre uzakta uzun bir yük treni sarı, turuncu ve pas rengi şeritli, parçalara bölünmüş ölü bir yılan gibi çölde duruyordu. Postlarının tüyleri darmadağın, gözleri çapaklı cüce öküzler araba yoluna bön bön bakıyor, araba yanlarından geçerken bile kımıldamıyordu. Bir şahin havada sanki göğe iğnelenmiş bir böcek numunesi gibi kımıldamadan duruyordu. Ben tekrar aşağıya, yola bakınca sanki hareket etmiyorlarmış, o ve rahip hızla giden arabanın içine kapatılmış, hızları da kesilmiş ve o boz çölde bir kuvars parçasındaki pirit benekleri gibi hareketsiz kalmışlar izlenimine kapıldı.

"İlk önce Amerikalıların tarihi, dolayısıyla geleneği yoktur ve bu yüzden fatih değil, yerleşimcidirler dediniz. Sonra Bernal

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Díaz Meksika'yı tanımlarken doğal bir şairdi çünkü hiçbir gelenekten haberi yoktu dediniz. Öyleyse ya bütün Amerikalılar doğal şair ya da Díaz bir Amerikalı veyahut sizin şiir teoriniz bir yerden su kaçırıyor."

Rahip gözlerini Ben'e bir top bataryası gibi çevirdi. "Bazen senin için korkuyorum Ben. Hayır, sana acıyorum. Sende dünyayı, bir araya getirilirse birbirine tam uyup mükemmel bembeyaz duvarlar haline sokacak bir yığın parça gibi gören bir mantıkçının hijyenik aklı var. Ben bir şairden, şair gibi söz ediyordum. Dediğim gibi ham ve kaba ama yine de bir şair. Ve şairlerin mantıksızlığı, çağların bilgeliğidir." Delikanlıya bir süre hiç konuşmadan baktı. "Güzel bir cümle. İkimiz de unutmayalım bunu. Farz et ki meşhur biri söylemiş. Ah, derin, derin. Veciz bir söz. Şairlerin mantıksızlığı... En önemli şey bağlamdır. 'Başardığım az bir şey için takip ettiğim tek prensibi soracak olursan mantıksızlık derim...' Çok olgun. Fakat o tarz değil. Aforizmatik. Spastik tarz. Yapayalnız bir cümle müsveddesi iyi seçilmiş diğer şeylerle birlikte eski bir zarfın içine özenle konmuş: yırtık tiyatro biletleri, ataşlar, bir barok org müziği programı ve arkasına yazılmış müstehcen bir şiir ('Genç bir İspanyol kadın vardı/Çok meşhur tarafındandı/İki tane vardı her organından/Pazarlığa sokardı birtakımını/Ötekiyse korurdu onun temiz adını'), Dante'nin bir şiirinden dikkatle yazılmış İtalyanca bir alıntı, okunacak kitaplar listesi. Gelecek kuşaklar için. Kâğıtlarının arasında bulunacak. Basit bir adam (tiyatro biletlerine, ataşlara ve müstehcen şiire bak) ama derin mi derin. 'Onun düşüncesi, modern uygarlığın karanlık gecesinde bir mum alevinin bir anlık parıltısı gibiydi.' Methiye."

Rahip avuç içlerini birbirine bastırdı ve ölüler için ayinin ilk dualarını monoton bir sesle okumaya başladı. Ben güldü. Rahip dönüp hoşnut bir şekilde ona baktı.

"Bu sabah esprili miyim?" diye sordu. "Dilim hayalperest, metaforik ve hafiften uçarı mı? Dün gece gayet güzel uyudum. Sanırım gün boyunca formumda olacağım. Dinç görünüyor muyum Ben? Yüzümde bitkinlik yok, değil mi? Kendimi yerinde duramayan bir tay gibi gayet genç hissediyorum."

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

La Luz'a saat onda vardılar. Peder Paloma her zamanki turunu yaptı: Kilise şaşırtıcı derecede iyi durumdaydı, duvarlar kireçle badanalanmış, zemine kalitesi ve dizaynı mükemmel karolar döşenmiş, ahşap sıralar boyanıp cilalanmıştı ve koro balkonunda küçük bir org vardı; küçük dükkânlar mallarla ve insanlarla doluydu ve gazyağı, ter ve domuzyağı kokuyordu; kantinler alışılmadık derecede karanlık, derin, serin ve temizdi ve nefis bir bira kokusu geliyordu. Fakat insanlar ona yaklaşmadı. Ondan takdis ve öğüt istemediler ve Ben bunun çekingenlikten değil, güvensizlikten kaynaklandığını fark etti. Esnaflar onun sorularına kısa cevaplar veriyordu ama çoğu kadın olan müşteriler dönüp gidiyor ve hiçbir şeyi yanıtlamıyordu. Meydandaki konser yerinde oynayan çocuk yoktu. Meydana açılan sokaklar boyunca onlara hiçbir kapı aralanmadı ve verandalardan gelen konuşmalar da kısık sesliydi. O saatte kapalı olan kantinlerin sessizliği rahibi bunalttı. Barmenler onun sorularına homurdanarak ve omuzlarını kaldırarak karşılık verdi ve yerleri süpürme işine devam etti. Birer şişe portakallı soda aldılar ve vadiye giden yola koyuldular.

"Burayı sevmedim Ben. Mutsuz insanlar. Bana kendimi, herkesi sorguya çeken bir polis gibi hissettirdiler."

"Kuşkulu olmayı öğrenmişler peder."

"Niye? Güzel bir yer burası. Varlıklı görünüyor. Niye kuşkulu olsunlar ki?"

"Başka yerlerden kopuk burası. Çok fazla insan gelmiyor. Babam buranın kaçakçı kasabası olduğunu söyler. Birçok aile bu yoldan para kazanıyor."

Dağ yolu derin tekerlek izleriyle, yolu kesen ve hızlı akan sığ derelerle ve bir zamanlar ustaca döşenmiş ağaç gövdelerinin çürümeye yüz tutup tehlikeli hale geldiği bataklıklarla dolu eski bir tomruk çekme yoluydu. Yukarılara doğru tırmanırken sağ taraflarında yüz yüz elli metrelik dimdik uçurumlar vardı. Keskin bir virajı dönerken sağ ön tekerlek, kayan çakıllar ve taşlarla banketten aşağı düştü. Ben fren yaptı ve marşpiyel yolun kenarına dayanmadan vitesi geriye takarak boşta kalan tekerleğin uçurumun kenarına tutunmasını sağladı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Peder Paloma kısık bir sesle, "Ben, sanırım biraz yürüyüş bana iyi gelecek" dedi. "Sanırım yolda biraz yürüyeceğim."

"Kımıldamayın Peder."

"Gemiyi hafifletmemiz lazım, öyle değil mi?"

Ben, arabadan yavaşça çıkıp tekerleğe baktı. Bir hasar yoktu. Rot kolları, yay ve dingilde baskı altında olmalarına karşın bir sorun yoktu. Bagajdan bir kürek aldı ve tekerleğin değdiği yol kenarındaki toprağı ve taşları kaldırarak düz ve sığ bir eğim sağladı. Sonra çakılları arka tekerleklerin önüne sıkıştırdı. Önlem olarak arka tamponun üzerine iki tane ağır taş koydu. Tekrar arabaya bindi, motoru çalıştırdı ve debriyajı yavaşça kaldırdı. Arka tekerlekler çakılları fırlattı ama yolu tuttu ve ön tekerlek yavaşça yokuşu çıktı.

Tepeye vardılar ve sonra küçük bir vadiye doğru yavaş ve dikkatli bir iniş başladı. Vadinin bir kısmında tarım yapılıyordu ama geri kalanında yabani otlar, çalılıklar ve sığır sürüleri vardı. Yamaçlardaki çamlar on on beş metre boyundaydı. Gövdelerinde kahverengi reçine topakları vardı ve bunlardan hoş kokular geliyordu. Ayrıca kuşkirazı, armut, sadece bir tarafında soluk kırmızı lekeler olan küçük sert elmalar, çitlembik, ardıç ve fıstık çamı da vardı. Ben oranın iki yıl önce babasıyla geldiği zamankinden daha güzel olduğunu düşündü. Otların arasında besili bıldırcınlar ve muhtemelen akşamüzeri ve gün doğumunda birkaç dakika vadide hızla uçan güvercinler olsa gerekti. Soyutlanmış ve hâlâ bakir vadinin öğle güneşindeki güzelliği bile zihninde henüz imgesi bulunmayan bir şeye karşı içinde derin bir özlem uyandırdı. Sonra bir imge canlandı: O vadinin otlarında bir kızla yatmak istiyordu.

Yemeklerini bodur çamların altındaki çam iğnelerinden bir halının üzerine serdiler. Peder Paloma isteksizce yedi ve pek konuşmadı ama çokça şarap ve sonrasında da brendi içti.

"Tekerin düşmesi hoşuma gitmedi" dedi ihtiyar boğuk bir sesle. Ben, onun hiç böyle konuştuğunu duymamıştı.

"Korkacak bir şey yok peder."

"Ben hep korkarım. Ben ölmekten hep korkarım."

Rahip sesinin alçak, neredeyse bir mırıldanmadan ibaret, afallamış bir hayvanın alçak sesli bir hırıltısı gibi bir şey olma-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

sına karşın bu sözleri öylesine bir şiddetle söylemişti ki Ben hemen dönüp ona baktı ve bir şey söyleyemedi. İhtiyarın yüzü dramatik bir şekilde değişmişti; sanki sahne makyajını ve sahte kaşlarını silmişti ama bunu öylesine alelacele yapmıştı ki sanki o diğer yüzden kalan sıvaşmış boyalar ve lekeler duruyordu. Şimdi ona bakan yüz hastaydı, içine çökmüştü ve gözleri donuk bakıyor, yaşlanmış cildi boynunda katlar halinde sarkıyordu. Delikanlı başını çevirdi. Kişisel bir eylemde bulunup da rahibi şaşırtmış gibi tedirgin olmuştu. O ânın geçip gitmesini diliyordu. Ama rahip daha fazla brendi içti ve Ben'in hiç alışık olmadığı, hafiften bir öfke ve şaşkınlık sezdiren o kısık sesiyle konuşmaya devam etti.

"Bir adamın öldüğünü gördüm ve kendim için korktum."

"Ne zamandı bu, peder?"

"Benim şimdiki halim gibi yaşlı bir adamdı ve bir rahipti. Treni durdurdukları bir istasyonda onu bir telefon direğine astılar."

"Nerede?"

"Meksika'da. Ben Kostarika'dan buraya gelirken. Kimse söylemedi bana, kimse söylemedi rahipleri asan ve rahibelerin ırzına geçen vahşiler var diye. En azından neler olabileceğini söyleyebilirlerdi. Trendekilerden bile kimse bilmiyordu. Birinci sınıf... hukukçular, iş insanları, siyasetçiler, böyle insanlar. Böyle bir şeyin olacağını bilmiyorlardı. Yaşlı, sıska bir adam, tamamen kurumuş kalmış biri. İpi çektiklerinde boynu sopa gibi kırıldı. Yaşlı bir taşra rahibiydi ve yüzündeki çukurlar yüzünden çirkindi; muhtemelen cahildi de ama korkmadı. Korkmadığı belliydi."

"Onu kim öldürdü?"

"Kafası mermi gibi, kafa derisi kazınmış, saçları kafasının arka tarafında domuz kılı gibi demetler halinde uzamış bir adam, ipi o geçirdi. Ötekiler de çekti. Sonra hepsi vurdular onu, ölmüş adamı kurşunlarla paraladılar. Calles'in[2] haydutları. Perondaki köylüler sessizce seyrediyordu. Tahminimce onların papazıydı. Kurşunların adamın yüzünü parçaladığını, beynini dağıttığını

2. Plutarco Elías Calles (1877-1945). Meksikalı general ve devlet başkanı. (ç.n.)

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

gördüm. Pek kanı akmadı. Acı çekmedi. Ondan korkmuyorum. Neşe gibi çabucak geçiverir. Öyle değil. Korku asla öyle değil."

"En iyisi uyuyun peder."

"Vagondaki insanlar bana yakamı çıkarmamı söyledi. Çıkardım. Bir İngiliz bana tüvit bir ceket verdi. Ve onlar hâlâ o ihtiyar adamcağızı katletmekle meşguldü. Bir kurşunu namludan çıkıp tam da *tam da* adamın kafasına girdiği âna kadar takip etmeye çalıştım. Çocukken bir yağmur damlasını gökten yere düşünceye kadar seyretmek gibi. Sırtımda tüvit ceketle ve yakam koltukların arasına tıkılmış halde."

"Uyuyun peder."

"Korktum. Acıdan değil. Ondan değil. Hayattan umutsuzluk ölüm korkusudur. O yaşlı sıska adamcağız, insanlar ona bakıyordu ve o korkmadı."

Rahip konuşmaya devam ediyor, korkusunu tekrarlıyor, o sahneye geri dönüyor, değişik açılardan yokluyor ve brendi içiyordu. Ben onun yan tarafına bir battaniye serdi ve matarayı elinden almaya çalıştı.

"Sarhoş mu oldum Ben?"

"Evet, peder."

"Beni kolla."

"Olur peder."

Matarayı ihtiyarın elinden aldı ve onu battaniyenin üzerine yatırdı.

"Ben?"

"Evet, peder?"

"Kızların meme ucu pembe midir? Dokununca sertleşir mi?"

"O şekilde hiç dokunmadım."

"Peki ya fahişeler Ben? Günah çıkarırken fahişeleri itiraf etmiştin."

"Tamamen soyunmak için elli sent daha istiyorlar."

"Sen bildiklerini hiç anlatma bana Ben. Aristokrat. Ama ben gerçek bir aristokratım. Babam konttu."

"Uyusanız iyi olur peder."

"Konttu ve albaydı. İkisinde de pek başarılı değildi. Geç evlenmiş. Tüfeğinde bir kurşun kalmış. Beni yaptı. Kötü nişancı. Aileden gelen bir özellik. Kont ve albay olmaya çalışan za-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

vallı kibar babam. Kuşkonmaz yetiştirse daha mutlu olurdu. Onu düş kırıklığına uğrattığımı görecek kadar yaşamadı. Oğlunun rahip olmasını hayatta istemezdi."

"Uyuyun peder."

"Bana göz kulak ol Ben."

"Olacağım."

"Korkuyorum."

"Korkacak bir şey yok."

"Senden korkuyorum Ben."

"Yorgunsunuz, hepsi bu."

"Sarhoş oldum Ben."

"Evet, peder."

"Bana göz kulak ol Ben."

"Olacağım peder."

İhtiyar rahip sarhoşluktan sızıp uyudu.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Altı

Ben çamların arasında yürüyordu. Saat birdi.

Tepenin yaklaşık yüz metre yukarısına çıktı ve sırtını yosunlu bir taşa yaslayarak oturdu. Aşağıya, bir orman açıklığına park ettiği arabaya ve yan dönmüş, sarhoş bir halde uyuyan rahibe baktı.

Gömlek cebinden Bull Durham[1] markalı bez bir torba ve şapkasının şeridinden bir paket kahverengi sigara kâğıdı çıkardı. Sigarayı sardı ve kibriti çakarken ellerinin hafiften titrediğini fark etti.

Babasıyla subay arkadaşlarının oturma odasında bir araya geldiği ve onun da babasının koltuğunun arkasında oturmasına izin verildiği ve güya *G-8 ve Savaş Asları* diye bir hikâyeyi okuduğu ya da *National Geographic*'teki çıplak Afrikalı kızların resimlerine baktığı akşamlarda Doğu'nun, babasının doğduğu Nantucket Adası'nın, New Bedford, Gloucester, Boston, Sandy

1. 1958 yılına kadar satışta kalmış ünlü bir açık tütün markası. (ç.n.)

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Hook, New York, Baltimore, Fort Howard, Charleston, Richmond ve Savannah'nın adını duymuştu. Ya da yıl boyunca giydiği kırçıllı takım elbisesiyle tek başına Graf'ın, uzun boylu ve zayıf, ince hindi suratlı, sarı ve beyaz darmadağın gür saçlı Graf'ın o Missouri şivesiyle, hiçbir zaman olamadığı akademisyenin yüksek düzeyli, hayret verici dili ve olduğu gazetecinin sokak jargonunun karışımından oluşan hitabetiyle konuşan alaycı ve kinik Graf'ın geldiği zaman da sohbetler St. Louis ve Kansas City, Hannibal ve St. Joe, Chicago ve Memphis, kıtanın kalbinden geçen iki büyük kahverengi nehir ve Graf'ın deyişiyle "Ortabatı ruhunun karanlık ve kanlı yatağı" hakkında olurdu.

Ben bu isimleri duyunca kendini yalnız ve dışlanmış hissetmişti. Onun ülkesi dışarıda, babasının geçmişindeydi. Tarih, babasının ve babasının arkadaşlarının söz ettiği yerlerde ve orada yaşamış ve şu anda hâlâ yaşayan insanlardaydı ama çöllerle ve ağaçsız çıplak dağlarla yahut onların dik yamaçlarını ve keskin uçurumlarını yumuşatan pınarlarla çevrili El Paso'da ve bunun gibi dev çamlarla korunan ender vahalarda değildi, oranın adı gördüğü hiçbir kitapta yazmıyordu, oranın önemsiz yaşamı tarihe geçmemişti. Babası ve arkadaşları arasındaki konuşmaların kendisinin ancak tesadüfen dahil olduğu bir ülkenin tarihiyle dolu olduğunu hissediyor ve acaba babasının ülkesi vakti gelince, bir adamın öldüğü zaman oğluna devredeceği bir şey gibi onun da olacak mı, yoksa onun yaşamında babasının geçmişiyle, doğumunun yarattığı tesadüften ötürü sadece kısaca bir kesişmeden başka bir şey olmayacak mı diye merak ediyordu.

Babasındaki belli belirsiz gizemli havanın hep farkındaydı: gülerken bile daima hafiften kederli gri gözler, bir şey okur ya da düşünürken (zayıf uzun bedeni büyük koltuğuna gömülmüş, çenesi daima göğsüne dayalı ve bacakları daha küçük bir sandalyeye uzatılmış halde) ya da bir avcı kulübesinden dışarıyı gözetlerken sakin yüzünün yumuşak hüznü, hep sanki gizli ve görünmez güçleri dinliyormuş gibi görünüşü. Babasındaki gizemde sezdiği şeyler düşüncelerine geri döndü.

Bir günü hatırlıyordu. Ama belleğinde duyduğu seslerin, sözcükleri aynen ilk duyduğu zamanki gibi söylediğinden emin

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

değildi ve tek bir olayı, tek bir konuşmayı değil de yıllara yayılmış ve şimdi tek bir konuşma halinde yoğunlaşmış birçok konuşmayı hatırlıyor olabilirdi. Ama bir şey fark etmezdi. Onun hatırladığı, bir zamanın, yedi yaşında olduğu günlerin izlenimiydi.

Babasıyla albümdeki resimlere bakıyorlar; Ben albümü dizlerinin üzerine koymuş çeviriyor ve sayfalar çıtırdıyor, solmuş fotoğrafların köşelerinden çok önceleri sızıp yayılmış eski zamklar birbirinden çatırdayarak ayrılıyor. Ben babasının koltuğunun geniş meşe kolçağının tepesinde otururken ayakları boşlukta sallanıyor. Bazı geceler babasının anlattığı, Birinci Süvari'yle ve Meksika'da Pancho Villa ve diğer eşkıyaları kovaladıkları zamanla ilgili hikâyeleri dinliyor. Bazı geceler eyer sabunu ve bir çaput alıyor, mutfakta oturup babasına, omzunun üzerinden geçen kayışla birlikte taktığı deri kemerini, uzun binici çizmelerini ve tabanca kılıfını, mermilerin konduğu ve kemere takılan deri fişeklikleri temizlemede yardım ediyor ve babasının ceketinin omuzlarına takılan iki takım çifte gümüş çubuğu, çatılmış altın kılıçları ve ceketinin yüksek yakalarının her iki tarafında tutturulan U ve S harflerini de farklı bir cilayla parlatıyor. Fakat o gece fotoğraflara bakıyorlar.

Babası bir sayfayı çeviriyor ve oturan çıplak bir çocuğun yapıştırılmış fotoğrafı var; ayak bilekleri birbirinin üzerine binmiş ve bacaklarının arasındaki boşlukta çarpık bir kule yükseliyor.

"Bu kim baba?"

"Bir yaşındayken sen. O zamanlar Piedras Caddesi'nde oturuyorduk."

"Neden üzerimde hiç giysi yok?"

"Şen hiç giysi giymezdin. Giyinmekten nefret ederdin. Tüysüz bir köpek yavrusu gibi dolaşırdın evde."

"Aman baba."

"Evet, doğru. Eğitimsiz bir yavru köpek gibi. Senin altına gazete kâğıdı koymak zorunda kalırdık."

"Aman baba."

"Evet, doğru."

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Sayfayı çeviriyor ve yine onun çıplak resimleri var; yatakta yatarken, otlarda emeklerken, aynada kendine bakarken.

"Tüysüz bir köpek yavrusu gibi çıplaktın" diye mırıldanıyor babası, "ve tabancanı her köşeye fışkırtırdın".

"Peki ondan önce nerede oturuyorduk baba?"

"Başka bir yerdeyken sen yoktun."

"Neredeydim?"

"Hiçbir yerde. Henüz doğmamıştın."

"Seninle annem nerede oturuyordunuz?"

"Şehir merkezindeki bir apartman dairesinde. Sonra da Bliss'te, sen orada doğdun."

"Peki ondan önce?"

"Annenle tanışmadan önce ben Nantucket Adası'ndaydım. Nerede olduğunu biliyor musun?"

"Hayır, efendim."

"Atlas Okyanusu'nda. Tamamen okyanusta. Balinalar vardı orada."

"Sen hiç balina avladın mı baba?"

"Ben oradayken balinalar çoktan tamamen yok olmuştu."

"Sen ne yapıyordun orada?"

"Yüzüyordum, balık avlıyordum, çilek topluyordum, küçük bir yelkenliyle geziyordum ve üç küçük adaya piknik yapmaya gidiyordum, adları İman, Ümit ve Merhamet'ti ama bunlar adadan ziyade birer kumluktu."

"Niçin orada kalmadın baba?"

"Çünkü okula gitmem lazımdı."

"Nantucket Adası'nda okul yok mu?"

"İlkokullar var ama iyi bir lise yok."

"Peki nereye gittin?"

"Boston'a. Sonra New York'a. Sonra da VMI'ye."

"VMI nedir?"

"Virginia Askeri Akademisi. Okuyup asker olduğum okul orası."

"Asker olduğun için mutluyum baba."

"Ben de mutluyum oğlum."

Ya pek fazla resim olmadığından yahut oradakiler onu pek ilgilendirmediğinden babası geri kalan sayfaları şimdi çabuk

çabuk çeviriyor ve hemen hemen albümün sonuna geldiğinde bir gazete kupürü kayıp yere düşüyor. Ben onu almak için elini uzatıyor ama babası daha önceden uzanıp almış ve albümün içine geri koyacak. Babasının elini tutup ne olduğuna bakıyor. Yüksek alınlı ve kıvrık sarı bıyıklı bir adamın resmi bu. Adamın yorgun yüzünde gülümseme yok, yüzü anlamsız değil ama boş. Omzunun her iki yanında birer gümüş çubuk ve sol göğsünde bir çift gümüş kanat var.

"Bu kim baba?"

"Annenle ikimizin bir zamanlar tanıdığı bir adam."

"Adı ne?"

"Wesley Harper."

"Bize hiç geldi mi?"

"Sen daha bebekken ölmüştü. Savaş bittiğinde Fransa'da öldü."

"Ah."

Adamın resminin altında basılı bir paragraf var. Babası onu gösteriyor.

"O bir kahramandı. Burada onun bir kahraman olduğu yazıyor."

"Ah."

"Uçakla uçuyordu."

"Uçağı iyi uçuramadı mı?"

"Çok iyi uçurdu. O kadar iyi uçuruyordu ki bunu başkalarına öğretmesi gerekiyordu ve bu yüzden uzun süre savaşamadı."

"Almanlar mı düşürdü uçağını?"

"Hayır. Savaş bittikten sonra Güney Fransa'da bir sahilde öldü."

"Nasıl öldü baba?"

"Bilmiyorum. Bir tür kazaymış."

"Uçtuğu uçak bir Spad mı yoksa Camel mıymış?"

"Herhalde Camel'dır."

"Üzerinde makineli tüfekler var mıymış?"

"Elbette."

"Makineli tüfekler pervanenin arasından nasıl ateş eder?"

"Senkronizedir onlar."

"Ne, baba?"

"Senkronize. Benim söylediğimi söyle. Senk."

"Senk."
"Ro."
"Ro."
"Ni."
"Ni."
"Ze."
"Ze."
"Senkronize."
"Senk-ro-ni-ze."
"Yaz bunu defterine."

Babasının masasındaki çekmecenin, sadece ona ait bir çekmecenin başına gidiyor. Orada Ben'in yeni sözcükleri yazdığı bir defteri var. Deftere *senkronize* yazıyor.

"O kelimeyle kafiyeli ne var?"
"Biz bize."
"Evet. Ya da diz dize."
"Ya da gelsene bize."
"Veya bak şu kırk göze."
"Aman baba, saçma bu. Neyin kırk gözü olur ki?"
"Yirmi kişinin."
"Aman baba."
"Pekâlâ, bak şu ölü göze."
"Neymiş o?"
"Kumların üzerinde yatıp da denize dönmek için ölen bir balık."
"Aman baba." Babasının yine onunla dalga geçtiğini biliyor. "Sen savaşa katıldın mı baba?"
"Hayır."
"Savaşmak istiyor muydun?"
"Dur. Şuradaki deri keseyi ver bana."

Bu kez masadaki, babasına ait çekmecelerden birini açıyor ve ağzı iplerle büzülerek kapatılan küçük bir deri keseyi çıkarıyor. Babası keseyi açıyor ve üzerinde çizikler bulunan bir kurşun parçasını çıkarıyor. Başparmağıyla işaret parmağının arasında tutup yavaş yavaş çeviriyor.

"Bu bir mermi Ben."
"Evet, efendim."

"Benim omzumdan çıktı. Omzumdan girmişti."

"Ah."

"Şurama geldi." Babası omzunda bir yere dokunuyor, Ben de oraya dokunuyor ve sonra kendi omzunun aynı yerine dokunarak acıyı düşünde canlandırmaya çalışıyor.

"Kim vurdu seni baba?"

"Meksikalı bir asker."

"Ah."

"Ay ışığında duruyordum ve beni vurdu."

"Sen de onu vurdun mu baba?"

"Öldürdüm."

"Ah."

"Gençti, bir delikanlıydı, on sekizinde bile yoktu daha. Yüzü ay ışığında pürüzsüz görünüyordu, pürüzsüz kahverengi bir taş gibiydi ve dokunduğumda da pürüzsüzdü."

Çocuk şimdi gözlerini babasının yüzünden kaçırıyor, albümden de babasının ölmüş arkadaşının resminden de kaçırıp eskimiş ayakkabıların içindeki ayaklarına bakıyor çünkü bir sürü farklı şeyi birden hissettiğinden ne hissedeceğini bilmiyor ve babasının gözlerine bakamıyor. Ay ışığındaki pürüzsüz ölü deriye dokunmayı düşlemeye çalışıyor. Sonra babası ona revolverini evdeyken her zaman sakladığı yerinden, masasının küçük dolabından almasını söylüyor ve Ben öyle yapıyor, tabancayı kılıfından çıkarıp kabzasından dört yaşından beri öğretildiği şekilde tutuyor. Babası revolveri alıp iki eliyle tutuyor.

"Nedir bu Ben?"

"Senin tabancan baba."

"Ne için?"

"Ateş etmek için."

"Neye ateş etmek için?"

"Ee, şeylere. Tavşanlara, şişelere ve diğer şeylere."

"Ve insanlara."

"Evet, efendim. İnsanlara."

"Bu, insanları öldürür, yapılması gereken şey bu olduğunda."

"Evet, efendim."

"Bu yapıldıktan *sonra* bunun yapılması *gerektiğinden* hiçbir zaman emin olamasan da o duruma varmış, o zamana kadar

sağ kalmışsan hiçbir şey fark etmez çünkü asla o zamana geri dönüp de yapılması gerekenin *bu* olup olmadığını kesin olarak bulamazsın. Yapabileceğin tek şey, bunun olabilecekmiş gibi görüneceği bir sonraki vakit için hazır olmaktır. Söylediğimi anladın mı?"

"Hayır, efendim."

"Bunu yine de unutma. Sana söylediklerimi unutma."

"Peki efendim. Bir dahaki doğum günümde bir tabancam olacak mı?"

"Büyüyünce kendi silahın olacak."

Şimdi annesi koridordan geliyor ve yatma zamanı geldiğini, yatması gerektiğini söylüyor. Onun yüzünü iki eliyle tutup dudaklarından öpüyor; kadının elleri geceleri sürdüğü losyondan ötürü soğuk ve yapış yapış. Sonra babası boynundan öpüyor ve yatma zamanı geldiğini, artık yatması gerektiğini söylüyor. Sonra babasıyla annesi karanlık koridordan geçip kendi karanlık yatak odalarına gidiyorlar ve o da kendi odasına gidiyor, elbiselerini çıkarıp bir sandalyenin arkalığına asıyor. Pijaması olmadığından ve zaten onlardan hoşlanmadığından çıplak halde babasının masasına gidiyor, defterini çıkarıyor, lambayı açıyor, koltuğa oturuyor ve *senkronize* yazdığı sayfayı açıyor. Ama ne demek bu? Babası söylemedi.

Deftere küçükken hiç giysi giymediğini, bacaklarının arasından çıkan çarpık kuleyle oynadığını, babasının arkadaşının bir kahraman olduğunu, bir Sopwith Camel'la uçtuğunu, Fransa'da öldüğünü, merminin üzerinde çizikler olan ve silahtan atılan yumuşak bir kurşun olduğunu ve ah, omuzları, tavşanları, diğer şeyleri ve yapılması gereken şey bu olduğunda insanları vurduğunu yazıyor. *Ve büyüyünce benim de kendi silahım olacak.*

Sonra on üç yaşındaydı. Cortez Oteli'nin balkon penceresinde durmuş, aşağıdaki San Jacinto Meydanı'ndan geçen coşkulu bir futbol taraftar grubunu seyrediyor. Cumartesi sabahı saat on. Cumartesi sabahları otelin lobisindeki büyük deri koltuklarda ve aralarında duran içi kum dolu şık biçimli seramik kovaların yanında daima sessizce oturan, gerçek yaşları ne olursa olsun hep yaşlı görünen sığırcılar da Ben'in kalabalığı sey-

rettiği yere gelmiş. Ben onlardan içgüdüsel olarak biraz uzaklaşıyor.

Ben onları genellikle lobide oturup sigaralarını kum dolu kovalara fırlatırken ya da pantolon ceplerinden çıkardıkları çok ağızlı çakılarıyla sıkıştırılmış bir tütün parçasından gayet itinayla bir parça keserken görüyordu. Orada kravatsız mavi ya da beyaz gömlekleriyle oturuyorlardı; saçları berberden yeni çıkmış, briyantinlenmiş ve öylesine normal olmayan bir düzgünlükle taranmış olurdu ki saçlarının ayrım çizgisi kafalarında eskiden kalma bir bıçak yarasının izi gibi dururdu. Başlarında şapka yokken alınlarının bir santimetrelik bir kısmı güneşte yanmış hattın üzerinde marazi bir şekilde beyaz ve nemli görünürdü. Sigara içiyor ve kum kovalarının içine sessizce tükürüyorlardı. Pek konuşmazlardı ama Ben onların kurnaz gözlerinin her tarafı dolaştığını fark ederdi.

Öğle olunca karıları da ellerinde alışveriş torbalarıyla geliyor ve adamlar karılarını bayatlamış esprilerle karşılıyordu: "Senden sonrakilere bir şey bıraktın mı?.. Yahu Elma, keşke bir kamyon tutsaydık... Bunlar sana yetmemiştir kesin, öyle değil mi? Şuradaki vitrinde bir elbise duruyor hâlâ." Yavan gülüşmelerden ve teşrifat gösterilerinden sonra yavaş yavaş otelin kafe bölümüne geçip öğle yemeği yiyorlardı: domates soslu tuzlu gevrek, konserve meyve salatası, unlu sosa bulanıp kızartılmış tavuk biftek, patates kızartması, taze fasulye, elmalı tart üstünde vanilyalı dondurma ve üç fincan siyah kahve. Bir masaya dört kişi oturuyorlar, kadınlar üzerlerine pek uymamış elbiselerin orasını burasını sinirli sinirli çekiştiriyor, boyanmış saçlarını düzeltiyorlardı. Kolları güneş yanığı ve meşin gibiydi, yüzleriyse çukurlarda ve kırışıklarda küçük çamur öbeklerine dönüşen pudralardan ötürü beyazdı.

Yemekten sonra kadınlar sinemaya gidiyor ve kocalarından onlarla gitmeyenler sığırcı barlarına gidiyor, gömlek ceplerinden çıkardıkları yarımlık viski şişelerini kafalarına dikiyor ve su bardaklarında tuzlu bira içiyorlardı. Ben, babası ona bu kurnaz bakışlı, ağzından laf çıkmayan, zevksiz, espriden anlamayan, yavan ve kaba heriflerin cumartesi sabahları otel lobisindeki bu neredeyse tek lafın edilmediği toplantılarda on binlerce dolar-

lık işler yaptığını söyleyince şaşırmıştı. Onlardan daha çok tiksinir oldu.

Ben durduğu balkon penceresinde biriken gruptan uzaklaşırken, içlerinden biri önüne çıktı.

"Sen burda mı otureysin oğlum?"

"Burada doğdum."

Aşağıdan bir bando geçiyor, borazanlar ve trompetler bangırdıyor, sekiz tane suzafonun pirinç çanı güneşli bir kasım gününün aydınlığında körleşmiş kocaman hayvanlar gibi sallana sallana gidiyordu.

"Niye sen de öteki çocuklarla bağırmeysin aşağıda?"

"Ben St. Joseph Akademisi'ne gidiyorum. Buradaki Austin Lisesi."

"Adın ne demişindi?"

"Benim adım Ben Lear."

Adam gözlerini kıstı ve ağzındaki tütünü metal bir kül tablasına tükürdü. Bando, meydanın yeşil alanına girdi ve durdu.

"Senin baban şu bir zamanlar asger olan Lear mı?"

"Hâlâ asker."

"Adını duymuşudum."

Altın rengi şortlar, daracık jarse tişörtler, altın rengi püsküllü beyaz çizmeler ve beyaz kovboy şapkaları giymiş kızlardan bir grup hızla koşarak görüş alanına girdi.

"Öldü saneydim" dedi adam. "Çok vakit önce ölmüş bir asker saneydim onu."

Bembeyaz bacaklarında ve altın rengi vücutlarında gün ışığı parıldayan kızlar, bandonun ve çığlık atan öğrenci kalabalığının bıraktığı boşluğa doğru yürüyordu.

"Şu bandonun bütün giyceklerini ben vermişim" dedi başka bir adam.

"Sen bunu kızlar için yapmışın saneydim."

"Niyetlendimdi ama aklımdan geçenin pek bir yardım olmeyceğni düşündüm."

Kızların lideri şimdi bandoyu yönetmek üzere havalı bir yürüyüşle açık alana çıktı. Gümüş bir sopayı havada döndürdü, bacaklarının arasına soktu, ensesinden yuvarlayıp kaptı, sonra

aynı şeyi göğüslerinin üzerinde yaptı ve sonunda havaya, yükseklere fırlattı. Adamlar dikkatle onu seyrediyordu.

"Ed, bu karının ikizleri bi felaket" dedi Ben'in önüne çıkan adam.

Kız tezahürat yapan kalabalığın önünde kendinden geçmişçesine dans ederken geriye doğru eğiliyor ve sarı saçlarını hızla ileriye fırlatıyordu.

"Bi torbada bi çift enik gibi" dedi Ed adlı adam. Kıs kıs gülen adamlar ellerini apış aralarına götürdü. Ben oradan ayrıldı.

"Bu çocuğun babası bizim Lear'mış."

"Jack Lear mı?"

"Öyle diyey."

"Hassiktir, ben Jack Lear'ı çok önceleri bi Meksik vurmuş saneydim."

"Senin duyduğun esmer mi, yoksa beyaz bi Meksik mi Ed?"

Ben verilen yanıtı duymadı ve merdivenlerde durup arkasına bakmadıysa da heriflerin kıs kıs gülerken ve babasının adını eskiden kalma bir korkuyla ve saygısızca anarken apış aralarını kurcaladıklarını biliyordu.

Ertesi yıl babasıyla Juárez'de, babasının nehrin öte yakasında yemek yemek istediğinde hep gittiği eski ve loş bir lokantada yemek yiyorlardı. Lokantanın sahibi, ayakları kötü olduğundan hep kırmızı keçe terlikler giyen, Eusebio adlı, ellili yaşlarda, kısa boylu şişman adam babasının arkadaşıydı. Yemeklerini bitirince Eusebio masalarına geldi, babası onu ayağa kalkıp karşıladı, sarıldılar ve babası ona şarap ikram etti. Eusebio sevinmişti. Şarabı yudumluyor, kalın ve gür bıyıklarındaki şarap damlalarını dikkatle siliyor ve kısa süren sohbet sırasında Ben'in babasına, o zamanlar binbaşı olmasına karşın hep *capitán*[2] diye hitap ediyor ve bu sözcüğü yavaşça ve keyifli bir şekilde söylüyordu. Eusebio barının ardına geri dönüp uyuklamaya başlayınca Binbaşı Lear metal çerçeveli bir gözlük taktı ve bir deste mektup çıkarıp okudu. Koyu renk sivil takım elbiseli, şarabını yudumlayan ve mektupların arkasına notlar alan babası, dimdik oturuşu sayılmazsa Ben'e göre daha ziyade bir öğretmene benziyordu.

2. Yüzbaşı. (ç.n.)

Ben barda dolaştı. Arka barda kimileri öldürdükleri boğalarla poz veren boğa güreşçilerinin ve atlarında sakin bir şekilde oturan ya da gösterişli bir atlayış yapan Meksikalı süvari subaylarının gümüş çerçeveli birçok fotoğrafı vardı. Eusebio barın arkasında, yazar kasanın yanındaki bir sallanır koltukta uyukluyordu. Onların dışındaki tek müşteriler olan genç bir Meksikalı erkek ve kadın bira içerek ciddi bir şekilde konuşuyorlardı. Yavaş bir sesle, anlaşılmayan gergin bir dille konuşuyor ve birbirlerinin gözlerinden başka yere bakmıyorlardı. Genç adam bazen masanın kenarına kuvvetle vuruyordu; darbelerinin ritmi konuşmasının ritmine uygundu. Genç kadını bir şeyin olanaksızlığına, bir şeyi yapmanın onun için mümkün olmadığına ikna etmeye çalışıyor ama genç kadın onun iradesine, cesaretine hitap eden kısa ve anlaşılmaz cümlelerle karşılık veriyor, eğer isterse yapabileceğinde ısrar ediyor fakat aynı zamanda da adamın onu yapmak istemediğini üzgünce kabulleniyordu. Salonun arka tarafında bir barmen ve iki garson kafalarını bir masaya dayamış uyuyordu. Üçüncü garson bir dolaptaki bardakları parlatıyordu. Ben bar tezgâhının üzerindeki, içinde beş tane küçük zarın bulunduğu deri bir çanağı aldı ve oyalanmak için zarları attı.

Eusebio kalktı, ayaklarını sürüyerek ve ardında bir tabureyi çekerek Ben'in yanına geldi. "Eh, çojuk, n'aber? Kaç sennen kaldı şindi lisede?"

"İkinci yılım bu."

"Evet, iyi. Bi sürü *pollo* var lisede, doğru? Anladın?" Ben başını sallayarak anladığını ifade etti ama Eusebio yine de açıkladı. "*Pollo* demek piliç ama piliç demek var bi kız. Bi sürü *pollo* var senin lisede, doğru?"

"Sadece erkek okulu benimki."

"Evet, peki. Vakit gelcek. Ne okuyo sen lisede?"

Ben ona söyledi.

"Evet, iyidir. Sen iyi bi çojuk. Vakit gelcek *pollo* için. Şindi çok çalış. Vallaha doğru. Sen ne olcan Benito?"

"Bilmiyorum."

"Belki... Nası derler *hacerse soldado*?"

"Asker olmak."

"*Sí.* Belki asker yapar sen baban gibi."

Ben omuzlarını kaldırdı. "Savaşacak savaş yok artık" dedi.

"Senin baban vallaha iyi adam, çojuk, onun vakittir savaş olsa da olmasa da."

Bir süre konuşmadan oturdular. Genç adamla kadın arasındaki alçak sesli ciddi diyalog devam ediyordu. Ben zarları kaba koydu ve yine attı. Eusebio bıyığıyla oynadı. Sonra birden konuşmaya başladı.

"Senin baban geliyo burya. Oturuyo orya. Yemek yiyo. Çok zaman önce. On beş, on altı senne. O zaman devrim yapmak. Zapata, Villa. O Pancho... Hep at sürüyo, orya gidiyo, burya gidiyo, at çalıyo, et çalıyo, ekmek çalıyo, sarhoş oluyo, var onda çok *pollo,* resim çektiriyo, koca bıçak, koca silah. *Un cochino.*[3] Her zaman diyo *libertad, tierra.*[4] At çalıyo sonra, atını çalıyo küçük çiftçinin, atını çalıyo zenginin, ateş ediyo camlara, ateş ediyo lambalara, tarlalarını yakıyo küçük çiftçinin, tarlasını yakıyo zengin çiftçinin, dükkânları soyuyo, zengin çiftçiyi vuruyo, fakir çiftçiyi vuruyo, birbirlerini vuruyo. Devrim. Peh. *Una feria de cochinos.*[5] Anladın, çojuk?"

Ben başını sallayarak onayladı. Eusebio yassı bir teneke kutudan bir tablet çıkardı ve bir bardak suda erimesini bekledi. Sonra suyu içip bitirdi, karnını yavaşça ovuşturdu. Gür çalı gibi bıyıklarında su damlaları parlıyordu.

"Amerikan asger geliyo. Pancho gidiyo. Bazı Amerikan asger gidiyo. Baban burda kalıyo. Asgerleri var. Kamp yapıyo şeyde... nası diyo sen *pista de carreras*?"

"Yarış pisti."

"*Sí.* Yarış pistinde baban asgerleriyle kamp kuruyo. Baban *commandante militar.*[6] Genç. Güçlü. Yürüyo caddede. Tabanca yok. Cesur adam. Herkes biliyo cesur adam o. Bütün kızlar... ah! Gözleri kocaman senin baban için. Kapıda bekliyo, pencereden bakıyo. Şarkı söylüyo. *Por que no me captúras, capitán,*

3. Domuzun teki. (y.n.)
4. Özgürlük, toprak. (y.n.)
5. Domuzlar şenliği. (y.n.)
6. (Askeri) komutan. (y.n.)

capitán?[7] Bi de *damas*,[8] zengin hanımlar, yani *pollo* değil. Hep ona bakıyo. Yemeğe gelsin diye mektuplar gönderiyo. 'Gel bana,' diyolar. 'Hoş bi şey vercem sana.' Baban aldırmıyo. Her gece burya geliyo ve yemek yiyo. Piyano çalıyo, şarkı söylüyo, fıkra anlatıyo. Herkes babanı seviyo. Napoleon Quesada burya her gece geliyo. Napo gazete yazıyo. O ve senin baban büyük bi dostluk yapıyo. Her gece oyun oynuyo. Her biri Espanyolca *soneto*[9] yazıyo en güzeli olan bi kız hakkında, bi kız... nası diyosun *una señorita imaginada?*"

"Hayali bir kız."

"*Sí.* Ama her seferinde bi parça. Belki bugün gözler, başka vakit saçlar, başka vakit kulaklar. Her biri okuyo kendinin *soneto.* Herkes dinliyo, sonra söylüyo en iyi yazanı. Her zaman Napo kazanıyo. Senin baban içkileri ödüyo. Ama bi vakit baban kazanıyo. *Soneto* yazıyo *culo*[10] üstüne. '*Culo como una luna doble que domina/Sobre las mareas desamparadas de mi amor.*'"[11]

"*Escribió eso mi padre?*"[12]

"*Digo que sí.*"[13]

"O mu yazdı?"

"Evet, senin baban yazıyo *soneto.* Bütün *pollo* bağırıyo. Diyolar en güzeli o yazıyo. Napo ödüyo içkileri. Mutlu vakitler. Bütün geceler mutlu, mutlu vakitler."

Durakladı, sol ayağını yavaşça, bir ağaca işeyen yaşlı bir köpek gibi kaldırdı ve tabanca patlaması gibi bir osuruk koyverdi. Karnını yine yavaşça ovuşturdu ve yüzüne büyük bir keder ifadesi geldi. Raftan altın rengi bir şarap aldı ve sapı ot kadar ince küçük bir kadehe doldurdu.

"Senin babanın bir arkadaşı var. Bu arkadaş asger değil. Çok sığırı var, büyük çiftlik El Paso'da. Her zaman sığır alır satar. Amerikalı adam. Büyük. Omuzlar böyle. Eller böyle. Bacaklar

---

7. Hey Yüzbaşı, neden beni kaçırmıyorsun Yüzbaşı? (y.n.)
8. Hanımefendiler. (y.n.)
9. Şiir, sone. (y.n.)
10. Göt. (y.n.)
11. İki ay parçasından mürekkep bir göt / hükmediyor aşkımın çılgına dönmüş gelgitlerine. (y.n.)
12. Bunu benim babam mı yazdı? (y.n.)
13. Aynen öyle. (y.n.)

böyle. Konuşuyo yüksek sesle. Espanyolca konuşmuyo. İçki ısmarlamıyo, arkadaş edinmiyo. İlk başta *pollo*'nun gözleri onda fakat adam onlara diyo '*Vayan putas*!'[14] Hep çok içki alıyo kendine. Sarhoş oluyo. Senin baban El Paso'ya getiriyo onu.

Bi gece senin baban ve arkadaş burda. Çok sessiz. Çok konuşuyo. Az içiyo. Senin babanda çok sakinlik var. Arkadaşta da çok sakinlik var. Uzun zaman konuşuyolar. Sonra arkadaş, o geliyo bana, tam burda. Sarhoş değil. Kesesini çıkarıyo. Bütün parasını veriyo bana, yöz, yöz elli dolar.

'Niye veriyo sen bu para?'

'Benim bedenim' diyo.

'Ne? Ne diyosun?'

'Kızlar için. Senin için. Başka birine ver. Benim bedenim. Bu elbiselerin içindeki şey bir çifte saçmasına değmez.'

Sonra gidiyo, sarhoş değil, doğru yürüyo, çıkmadan önce babanın masasında duruyo, dokunuyo babanın yanağa, *despacio*,[15] iki üç defa, baban dönüp bakmıyo, arkadaş çok sessiz bi şey söylüyo, yüzü üzgün değil, mutlu değil, dört beş kelime bi şey söylüyo ve baban bi şey söylemiyo. Sonra arkadaş karanlığa çıkıyo gidiyo ve ben onu bi daha hiç görmüyo... Çojuk, ne demek 'çifte saçması'?"

"Bilmiyorum."

Eusebio şarabını yudumladı ve boydan boya bütün bara, uyuyan garsonlara, hâlâ sıkıntılı, anlaşılmaz ve hırslı bir dille konuşan genç adamla kadına ve sonra dönüp ters yöne, girişin yanındaki masasında hâlâ oturup mektuplarını okuyan ve zarfların arkasına notlar alan, çocuğun babasına baktı.

"Baban uzun zaman oturuyo. Yarım litre Waterfill Frazier içiyo. Sonra gidiyo, sarhoş değil ve biz onu iki üç hafta görmüyo. Bi gece gene geliyo. Orda yemeğini yiyo. Konuşmuyo. Üzgün. Yüzünde üzüntü. Napo geliyo burda duruyo. Benimle konuşuyo. Pek iyi değil. Kelimeler iyi değil. Üzgün. Fıkra anlatmıyo. *Soneto* söylemiyo. Açık saçık hikâye anlatmıyo. Üzgün."

"Napo'nun yanında duran genç adam. İyi görünmüyo. Hasta görünüyo. Et yok yüzünde. Nası diyosun *flaco*?"

14. Yaylanın orospular. (y.n.)
15. Yavaşça. (y.n.)

"Sıska."

"*Sí.* Siska. Ben diyo, 'Hey, *flaco*, piliç ve pilav istiyosun sen?' Hayır, istemiyo. Bence belki parası yok. Belki *estudiante*. *Estudiante* hiçbir zaman parası yok. Beyni var, karnı var ama parası yok. Ben diyo, 'Hey *flaco*, piliç bedava.' Espri yapmak. Piliç, *pollo*. Napo gülüyo. Azcık gülüyo. *Flaco* gülmüyo. Dört beş sotol içiyo. Ben konuşuyo Napo'yla. Hemen sonra *flaco* oraya gidiyo. Koca bi tabancası var. Tabancayı babana doğrultuyo. Tabanca sallanıyo. Eli çok küçük. *Flaco* tabancayı iki eliyle tutuyor. Diyo ki, '*Muerte a los yanquis!*'[16] Sonra diyo ki, 'Öldürcem seni *yanqui cabron*!'[17] Baban tek başına. Hâlâ yemeğini yiyo. *Frijoles con queso*[18] yiyo. Ağzını siliyo. *Vino tinto*[19] içiyo. Sonra diyo ki, "Beni niye öldürcen *joven*?' *Flaco* diyo ki, 'Çünkü sen...' Nası diyosun *avergonzar*?"

"Utanç."

"*Cómo?*"[20]

"Utanç. Utanmak."

"*Sí.* 'Çünkü sen utanç benim ülkeye!' *Flaco* bunu diyo. Çılgın oğlan. Çok fazla sotol. Nerden bilcek utanma nedir? Annesi para gönderiyo ona belki bi mühendis olsun diye. Her ay belki yirmi beş peso gönderiyo. O ne yapıyo? Piliç yemiyo, pilav yemiyo, fasulye yemiyo, okula gitmiyo. Hep sotol içiyo, hep büyük büyük konuşuyo tembel avukatla, tembel *soldado*'yla, tembel *político*'yla. Boş konuşmalar. *Honor, justicia, orgullo nacional, mi patria.*[21] Peh. Sotol ve boş konuşma kafada büyük bi gürültü yapıyo. *Flaco*'nun annesi uzakta, belki küçük çojuklara diyo ki, 'Bu gece evde et yok. Parayı Pepe için saklamak. Olacak o mühendis.' Anne ayakkabı almıyo, tarak almıyo, elbise almıyo. Ama belki küçük bi mum alıyo kilisede San Lucas'a vermek için. 'Sen yap Pepe'yi mühendis,' diyo kadın belki San Lucas'a, 'yoksa artık sana mum getirmem ve bu senne soğuk bi kış yapar ve

16. Yankilere ölüm. (y.n.)
17. Piç Yanki. (y.n.)
18. Peynirli fasulye. (y.n.)
19. Kırmızı şarap. (y.n.)
20. Nasıl? (y.n.)
21. Şeref, adalet, milli gurur, vatanım. (y.n.)

jefes políticos[22] hâlâ rahipleri bırakmıyo gelmeye, yani kimse mum getirmiyo benden başka. Lütfen iyi bi mühendis yap oğlumu San Lucas, on kış sıcak tutarım seni'."

"Ama *flaco* ne yapıyo? Eski bir tabanca alıyo, kocaman lanet bi şey. Saklıyo. Belki de bacağına bağlıyo, taşakların yanına. *Flaco* düşünüyo belki de, 'Bi tabanca var taşaklarıma bağlanmış ve ben yürüyo sokakta, kimse bilmiyor oradaki tabancayı ve kimse bilmiyo büyük adam olcağmı.' Peki ne yapıyo bu *flaco*? Bütün gün sokakta geziyo. Bi şey yemiyo. Budala kitap, budala gazete okuyo. Budala laflar konuşuyo. Sotol içiyo. Sonra burya iyi adamı vurmaya geliyo. Utanç. Peh. *Flaco* bilmiyo utanç nedir."

Eusebio şarabını bitirdi ve ağzını elinin tersiyle sildi. Bir süre Şişeye baktı, sonra küçük kadehi yeniden doldurdu.

"Senin baban şindi konuşmuyo, *flaco*'ya hiç bakmıyo. Dışarıya bakıyo, karanlığa bakıyo. Korkmuş gibi görünmüyo. *Muy triste*. Üzgün. Büyük üzüntüyle ve korkmadan karanlığa bakıyo. *Flaco* şindi silahı iyi doğrulttu. Yanlış gözünü kapıyo. Tetiği çekiyo. Dıkşın!"

Barın üzerine ıslak tombul avucuyla vurdu. Uyuyan garsonlar kımıldadı, genç adamla kadın dönüp baktı; irkilmiş ve sinirlenmişlerdi, Binbaşı Lear gözlüğünü çıkarıp Eusebio'ya bir an hafiften dalgın bir şekilde baktı. Eusebio kızaran eline bakıp homurdandı. Kadehten biraz şarap dökülmüştü. Kalanını içti ve dökülen şarabı sildi. Sonra kadehini bir yalaktaki suya daldırdı ve bir garsonun peçetesiyle kuruladı.

"Kurşun babana isabet etmiyo. Camı kırıyo. Boktan bi şey. *Flaco* ihtiyar karılar gibi ateş ediyo. Ben sanıyo senin baban geliyo şindi öldürüyo *flaco*'yu. Her zamanki gibi baban silah taşımıyo ama ben sanıyo şindi geliyo, *flaco*'yu elleriyle öldürüyo. Baban yapmıyo bunu. Hâlâ oturuyo, hâlâ karanlığa, dışarıya bakıyo, *flaco*'ya hiç bakmıyo bile. Napo yakalıyo *flaco*'yu. Ben de silahı alıyo. *Flaco* bağırıyo kız gibi. Napo diyo ki, '*Capitán*, ne yapayım bu çöpü?' Baban şindi *flaco*'ya çok üzgün gözlerle bakıyo. 'Bırak gitsin.' *Flaco* kaçıp gidiyo.

Herkes konuşuyo şindi, diyolar baban iyi adam, cesur adam. Baban bi şey söylemiyo. Hemen polis geliyo. 'Kim ateş etti?'

22. Siyasi şefler. (y.n.)

Napo diyo ki, 'Eusebio büyük bi osuruk atıyo, üç sinek vuruyo.' Baban polisle konuşuyo. Onlara içki söylüyo. Herkese içki söylüyo. Polis gidiyo. Baban yemeğini bitiriyo. Ben ona diyo ki, 'Niye kaçmıyosun *flaco* ateş edince?' Diyo ki, 'Onun iki mermi alacak parası olduğunu sanmıyorum.' Ben silahı açıyo. İki kurşun daha. Baban diyo ki, 'Çağır onu gelsin. İki şansı daha varmış.' Şaka yapıyo. Napo gülüyo. *Pollo* gülüyo. Herkes gülüyo. Ben babanın gözlere bakıyo. Üzgün. Çıkıp gidiyo gece vakti. Üzgün. Kendisi için üzülen kadınların üzüntüsü değil. Elindekini kaybeden ya da istediğini alamayan bi adamın üzüntüsü değil. Babanın gözlerdeki üzüntü bu değil. Bilen bi adamın üzüntüsü var onda."

"Neyi bilen?"

"Güven yok. Kimsede yok. Hatta... Cómo se dice ni en uno mismo?"

"İnsanın kendisine bile yok."

"*Sí.* Kendisine. Güven yok. O bile yok."

Saat ikiydi. Garsonlar artık hareketleniyor, geriniyor, esniyor, küçük fincanlardan kahve içiyordu. Genç adamla kadın hâlâ konuşuyordu ama sesleri sakindi. Genç kadının kolu masanın üzerinde boylu boyunca duruyordu, genç adam da esmer kolunu onunkinin yanına koydu. Eusebio parıldayan küçük kadehi ışığa tuttu. "Tutkulu bir adam senin baban, çojuk" dedi yavaşça.

Binbaşı Lear gözlüklerini çıkardı ve pembe bir bez parçasıyla temizledikten sonra kutusuna koydu. Kâğıtlarını topladı, masaya para koydu ve oğlunu çağırdı. Eusebio ayağında terlikleriyle yavaş yavaş yürüyüp barın arkasından çıktı ve ortasında tek bir turkuvaz taş bulunan kalın bir gümüş yüzükle süslü elini Ben'e göre kiliseden kovulmuş bir piskopos gibi ağır ağır ama kararsız bir takdis yetkisiyle önce Binbaşı Lear'a, sonra da delikanlıya uzattı.

"*Qúe has dicho a mi hijo, viejo?*"[23] diye sordu Binbaşı Lear.

"*Sólo la verdad, señor el capitán. La verdad sola.*"[24]

Ve Eusebio kollarını iki yana açarak belinin koskocaman çeperinden ötürü hafifçe eğildi.

23. Benim oğluma sen ne söyledin, ihtiyar? (y.n.)
24. Yalnızca gerçeği sayın komutan. Yalnızca gerçeği. (y.n.)

Restorandan çıktıktan sonra La Casa de Vinos'a gittiler ve babası oradan şarap ve berretiega aldı. Babası bir hamal tuttu; sırtında, alnına tutturduğu kayışa bağlı bir çuval olan, Ben'in yaşında bir delikanlıydı bu.

Pazara gidip deri eşyalar, fıstık ve peynir aldılar. Pazarcılar Binbaşı Lear'ı iyi tanıyor ve onun pazardaki bir malın gerçek değerini doğru tahmin edeceğini biliyordu. Pazarlık Binbaşı'nın bir bakışıyla kesiliyor, alışveriş tamamlanıyordu. Hamal kafa kayışını alnına yerleştirdi, çuvalı sırtladı ve ortalıktaki insanlara heyecanlı ama cahil bir tellal gibi bağırarak aralarından yol açıp özel, ritmik ağır koşusuna girişti.

Ben babasının gerisinde kaldı. Meraklı ve hayran bakışların farkındaydı ama bunlara karşı kayıtsızdı çünkü kendisine değil, babasına, bu insanlar arasında bir şekilde şeref kazanmış, bu tarihsiz çölün hep doğusuna ve kuzeyine doğru akan zaman ve tarih nehrinden dışarı çıkmış ve bir şekilde yapacak iyi bir şey bulmuş babasına yönelik olduğunu biliyordu. Bakışlar ona değildi.

Babasıyla arasındaki mesafenin artmasına engel olmadı. Böyle bir yerde nasıl iyi bir şey yapılabilir diye düşünüyordu. Düzensiz kaldırım taşları, hayvan pisliklerinden kalkan ince bir tozla kaplıydı ve yer yer tükürülmüş tütün artıkları ve sokak köpeklerinin sidikleri yüzünden kirliydi. Geçtikleri semtin havasında yoğun ham deri, kavrulmuş kahve ve bir de tahta tezgâhlarda buzsuz satılan birçok farklı renkte alkolsüz içeceğin iç bayıltıcı tatlımsı kokusu vardı; bunları hırpani çocuklar içiyordu ve genç köylü kadınlar da bebeklerini esmer çıplak memeleriyle kayıtsızca emzirirken bir taraftan da mahcupça, kâğıt bir pipetten höpürdeyen o yeşil sıvıyı çekiyordu. Ben yaygın bayağılıkların egemen olduğu bu yerde babasının geçmişteki büyüklüğünün kıyısında, düşmüş prensinin peşinden çıngırakları çıngırdayan gülünç kılığına bürünmüş, umutsuzca oynayıp zıplayarak giden bir soytarı gibi oyalanıyordu.

Babasına seslenip onunla arabada buluşacağını söyledi ve yan girişlerden birine daldı. O saatte uyanmaya başlayan meydanı geçti. Dilenciler ona yaralarını ve sakatlıklarını gösteriyordu ve bir piyango satıcısı yarım blok boyunca onu takip ederken

bağırıyordu: "*El número treinta y ocho. Treinta y ocho entero. Estaba en sus sueños anoche. Treinta y ocho, joven.*"[25]

Ben meydanın kilise tarafına geçti. Kaldırımın kenarında siyah takım elbiseli ve kravatlı bir adam onun koluna dokunup cinsel ilişkiye giren bir erkekle kadının fotoğrafını gösterdi. Ben görüntüye bir an dikkatle baktıktan sonra yürüyüp gitti. Kenti gezdiren bir otobüs, yabancı bir ülkedeki yabancı bir kilisenin önünde şaşkın şaşkın duran, tenleri soluk renkli Protestan turistlerden oluşan yükünü boşalttı ve içerideki yabancı ibadette kullanılan ikonaları sunan seyyar satıcılar onlara yabancı bir dilde seslendi. Kilisenin sağında ve solundaki otluk alanlarda ve cadde seviyesinden yüksekte işçiler bir pazar için çadır kurma ve tezgâhları yerleştirme işini bitirmişti. Beş kişilik bir orkestra yerini almıştı ve meydanın her tarafından insanlar monoton bir davulun sesine ve kirli, yamuk bir kornetin tam bir yarım perde detone feryadına doğru geliyordu. Şapkasız kadın turistler rehberlerinin uyarısı üzerine, saçları ağarmaya başlamış başlarının üzerine birer mendil taktılar ve kilisenin oymalı büyük kapısından içeriye, Ben'e göre dünyanın başka bir gizli mucizesini görmeye girdiler.

Ben nehre inen birçok sokaktan birine girdi. Aslında nereye gittiğini bilmeden, kayıtsızca yürüyüp gidiyordu. Bir rehincinin demir parmaklıklı vitrinine, yüzüklere ve saatlere, ölmüş ve unutulmuş kadınların fotoğraflarına tutturulmuş halde duran gümüş madalyonlara, çok ağızlı çakılara ve metal bir direğin üzerindeki çivilere namlularından takılmış ve tuhaf bir ağaç görüntüsü oluşturan nikel kaplı revolverlere hafiften bir ilgiyle baktı. *Sólo la verdad.* Sadece gerçek. *La verdad sola.* Tek gerçek. Eusebio neden her iki şekilde de söylemişti bunu? Ve iki şekilde de gerçek neydi? Müthiş bir hızla fırlatılan birkaç gramlık bir kurşun ya da bir bıçak, hançer, mızrak, sopa yahut öfkeyle güçlenmiş bir çift insan eli. Peki ya o histerik herif daha iyi nişan alsaydı, o zaman ne olacaktı? Beynin ortasına sessiz bir darbe, fasulye tabağına devrilen yüz, zorlukla bir hırıltı, soluk ölü gözler. Bundaki *tek* gerçek neydi?

25. Otuz sekiz numara. Otuz sekiz, tam bilet. Dün gece rüyalarınıza girmişti. Otuz sekiz numara, delikanlı. (y.n.)

Babasının o histerik öğrenci (ya da her neyse) ve "Sen utanç benim ülkeye!" diye haykırışı karşısında kayıtsızca oturuşunu hayal etmek zor değildi. Bunu düşlemesi zor değildi çünkü başka bir an daha vardı: *Ay ışığında duruyordum ve beni vurdu.* Düşsel bir sahne, bir gece sahnesi daha, babası yine hareketsiz, dalgın, neredeyse kayıtsız ve saldırganı yine bir genç, *bir delikanlıydı, daha on sekizinde bile yoktu. Yüzü ay ışığında pürüzsüz görünüyordu, pürüzsüz kahverengi bir taş gibiydi ve dokunduğumda da pürüzsüzdü*, tek farkı, genç o zaman ancak yatar pozisyonda kullanabileceği kadar ağır ve hatta o zaman bile bir çatal ayaklığın desteğinden yararlanmasını gerektiren bir Mauser'le ateş ediyor, silahı beş kez ateşliyor ancak ikincisi babasının omzuna isabet edip onu sendeletiyor ama deviremiyor ve babası sonraki üç mermi kızgın eşekarıları gibi sıyırarak hızla geçerken kımıldamadan duruyor ve ancak o zaman, sanki görünmez güçlerle gizli bir şekilde konuşuyormuş gibi gayet ağır ve düşsel bir şekilde: *Doğru mu bu? Yapmam gereken bu mu? Yapılması gereken şey bu mu?* diye kendine soruyor ve ancak ondan sonra beylik revolverini çıkarıp uzun namlusunu hâlâ çatal ayaklığın ve kireçli topraktan entipüften bir siperin ardında yatan delikanlıya çeviriyor; oğlan o sırada el yordamıyla Mauser'e mermileri sokmaya çalışırken sağa sola döküyor, sonra geriye doğru ittiriyor, pozisyonunu sessizce, küfretmeden, doğru dürüst nefes bile almadan düzeltiyor ve sonunda hiç nefes almaz oluyor çünkü 45 kalibrelik kurşun, beyninin arka yarısını götürmüş. Düşlemesi zor değildi fakat anlamı neydi? *Tek gerçek* bu muydu? Babası hayallere dalmış, hareketsiz ve belki de gönüllü bir hedef, başka bir anda da kayıtsız, duygusuz bir infazcı mıydı?

Vitrine sırtını döndü ve en üstteki demire tutundu. Sokağın karşısındaki meyhanede bir adam mandoliniyle bir polka çalıyor, iki kadın da boş masaların arasında karşılıklı dans ediyordu. Sokakta çocuklar farları kırık, dört lastiği inik, kasası açık çok eski bir kamyonun üstüne çıkmış oynuyordu. Kamyonun ön tamponuna bağlanmış ve sırtına çok ağır bir yığın meskit kökü yüklenmiş bir eşek alkali toprağa işiyordu. Daha ötede fahişeler kulübelerinin kapısını açmış, dışarıdaki tahta sandal-

yelerde oturuyor, esniyor, geriniyor, saçlarını tarıyor, tırnaklarını boyuyordu.

Amerikalı bir turistle karısı sokağa girdi ve kararsız bir şekilde durup her iki yöne doğru baktı. Batı ufkunda toplanan bir kum fırtınası dağların görüntüsünü kapatmış, güneşe doğru yükseliyordu ve gün ışığını öylesine değiştirmişti ki adamla karısı sanki renkli camdan kırılgan heykelcikler gibi görünüyordu. Sinirli, yüzü ve boynu kızarmış adam, basılı bir broşüre bakıyor, sağına soluna göz atıyor, yanlış bir yöne doğru hareketleniyor, sonra duruyor, kaşlarını çatarak broşüre dönüyor ve göz ucuyla, sokakta kendisini seyreden herkesi kuşkulu bir şekilde kolaçan ediyordu. Karısı onun ceketinin arkasını baş ve işaret parmaklarıyla tutmuştu. Kadının dudakları endişeden ötürü kenetlenmişti. Adam kuşkulu ve tereddütlü bir yürüyüşle Ben'e yaklaştı.

"Oğlum, sen ana caddeye, yani meydana ya da burada ne deniyorsa oraya nasıl geri dönüleceğini izah edebilir misin? Otobüsümüze bineceğiz orada. Güya diğerlerinden ayrılmayacaktık fakat Alma'yla ben kendi başımıza gezeceğiz diye sıvıştık ve sanıyorum kaybolduk."

"*Es que, no entiendo inglés, señor?*"[26]

"Ha? Ne diyorsun sen?"

"*Lo siento mucho, pero no entiendo inglés.*"[27]

Adam gözlerini kısarak ona dikkatle baktı. "Sen Amerikalı değil misin oğlum? Amerikalı?" Durakladı ve sonra beş çirkin parçaya böldüğü kelimeyi sanki delikanlı sağırmış gibi bağırarak söyledi. "A-me-ri-ka-no? Dinle. Sen A-me-ri-ka-no değil misin?"

"*No, señor.*"[28]

"Şaşıp kaldım yahu. Sen tıpkı Amerikalılara benziyorsun." Adamın yüzü tere batmıştı. Karısına döndü. "Amerikalı değilmiş Alma. Tıpkı Amerikalılara benziyor ama değil. Hiç İngilizce bilmiyor."

"Haritayı göster ona" dedi kadın. "Yeri göster. Belki anlar."

---

26. İngilizce bilmiyorum, beyefendi. (y.n.)
27. Çok üzgünüm ama İngilizce bilmiyorum. (y.n.)
28. Hayır, beyefendi. (y.n.)

Adamın ter içinde kıpkırmızı yüzü yine Ben'e yaklaştı ve adam yine sözleri kaba parçalar halinde bölerek bağırıyordu. "Şimdi şuraya bak" dedi kalın işaret parmağını haritaya bastırarak. "Nerdeyiz bilmiyoruz ama gitmek istediğimiz yer bu. Burası. Burası. Oraya nasıl gidilir? Anladın?"

"*Ustedes no saben donde están y quieren llegar al zócalo, no?*"[29]

"Oğlum, bir yavaşlarsan bir iki kelimeyi anlayabilirim belki."

"*A la plaza mayor? La plaza central?*"[30] Ben parmağını haritadaki bir noktaya koydu.

"Evet, doğru. Sí, biz gidiyor plaza central."

"*Bueno, aquí están ustedes.*"[31] Haritada başka bir yeri, sonra adamı gösterdi ve bunu birçok kez tekrarladı.

"Anladım, anladım" dedi adam. "Alma, çocuk diyor ki biz tam buradaymışız ama ben hep şehrin öteki tarafındayız sanıyordum. Elbet aldatır insanı bu yabancı yerler."

Ben yine haritayı aldı ve adamın dolma kalemiyle *plaza mayor*'a giden en kısa yolu çizdi. Adam anlamıştı. "Çok teşekkürler. Kendi başımıza hayatta bulamazdık ve şu güneş de altında kaybolmuş dolanırken hiç yardımcı olmuyor hani. Al" adam ona gümüş bir dolar uzattı, "kendine yiyecek bir şey alırsın".

Ben parayı kabul etmedi.

"Hayır, hayır!" diye bağırdı adam. "Ciddiyim. Yiyecek iyi bir şey al." Doları Ben'in gömlek cebine soktu ve karısını kolundan tuttu. "Biliyor musun Alma, bu çocuğu ilk gördüğüm zaman Amerikalı olduğuna yemin edebilirdim ama değil. Bunu şimdi kesinlikle biliyorum. Nereden biliyorum biliyor musun? Çünkü dosdoğru gözlerimin içine bakmıyor. Sinsi bakışlı değil. Böyle bir şey söyleyemem. Gözleri merkezden biraz yukarıya ya da sola veyahut sağa ama çoğunlukla yukarıya doğru kaydı. İşte Meksikler böyledir. Şimdi bir zenciye baksan sırf sinsi bakışlıdır. Gözleri her tarafa gider. Ama bir Meksik, beyaz bir adamla göz göze gelirken sanki bir kurbağanın kılı gibidir."

---

29. Nerede olduğunuzu bilmiyorsunuz ve başlangıç noktasına dönmek istiyorsunuz, değil mi? (y.n.)
30. Ana meydana mı? Merkeze mi? (y.n.)
31. Neyse, siz şimdi buradasınız. (y.n.)

Ben onların gidişini seyretti. *Halkım. Henüz yaşlanmamış fakat artık genç de değil.* Ve birden *flaco*'yu düşündü; onun titremesini, babasına başarısız, gülünç saldırısını ve heyecanla patlayan müthiş haykırışını: *Sen utanç benim ülkeye!* Ve şimdiye kadar, Eusebio'nun anlattığı küçük dramdaki soytarı olan *flaco* farklı bir ışıkta *benim ülkem* diyebilen bir adam halinde belirdi. Babasının muamma figürü de farklı bir ışığa bürünmüştü, çağlar ötesinden ve tarihin ölçülmez mesafelerinden daha bir süzülerek gelen farklı bir ışıktaydı şimdi ve Ben, babasıyla *flaco*'nun çatışmasını görüyordu. Babasının yararsız, itaat ettirilemeyen, umutsuzca sadece kendi olmaya yönelmiş hayatının daha öncesine göre şimdi çok daha dışında hissediyordu.

Yürümeye devam etti. İkindi ölmüştü ve güneş sanki çabucak ve çirkin bir şekilde çürüyüp toza dönüşen bir ışık huzmesiymiş gibiydi. Toz pencere denizliklerinde küçük yığıntılar halinde birikmiş, otomobillerin üzerine ince bir pudra gibi serilmişti ama sokakta dışarıyı seyredenler henüz içeri girmemişti. Ben yürürken adamın verdiği doları havaya atıp tutuyordu. Köşede yaşlı bir kadın, tahta bir verandada ayağının dibinde yedi sekiz yaşında bir kızla oturuyordu. Kadının üzerinde şık bir siyah elbise ve başında da kurumuş ve kırışmış, eski bir meşin gibi yıpranmış yüzünü ve içeri göçmüş ağzını çerçeveleyen, boynunda topladığı siyah bir şal vardı. Kız çocuğuysa beyaz bir organze giysi, beyaz saten bir iç etek, beyaz ipek çoraplar ve kaliteli deriden siyah ayakkabı giymişti. Giysisinin yakasına kırmızı bir gül takılmıştı ve parlak siyah saçlarında da solmuş beyaz ve yeşil çiçeklerden bir taç vardı. Kucağında beyaz plastik kaplı, altın rengi kilidi bulunan bir dua kitabı tutuyordu. Kadın kızın kulağına eğilmiş, peltek, hızlı ve canlı bir dille bir kilisenin içini tarif ediyordu: Çiçeklerle doluydu, siyah takım elbise giymiş bir sıra oğlan çocuğu ve beyazlar içindeki bir sıra kız çocuğu ortadaki boşluktan ilk kutsal komünyonlarını yapmak üzere büyük altarın önündeki parmaklığa doğru yürürken hepsinin en iyi kıyafetlerini giymiş şık ana babaları gülümserdi. Ben durdu, küçük kıza eğildi ve gümüş doları avucuna koydu.

"*Felicidades lindita.*"[32] Yüzüne bakınca kızın kör olduğunu ve çok sevindiğini gördü.

Köşeyi dönünce yine pazara gelmişti. Babası onu bekleyecekti. Göğe baktı. Yükselen toz bulutlarının ardında güneş, çürüyen kente soğuk ve kayıtsız, gözkapaksız ve iltihaplı bir göz gibi bakıyordu.

32. Kutlarım, güzel kız. (y.n.)

Yedi

Ben saat üçte Peder Paloma'yı omzundan hafifçe sarsarak uyandırdı ve artık avlanmaları gerektiğini çünkü ancak iki saatlik elverişli gün ışığı kaldığını söyledi. Yaşlı rahip bir süre sessizce, gözleri açık ve burnunun on santimetre ötesindeki çam iğnelerinden halıya odaklanmış halde yattı, sonra yaşlı bir ayı yahut at gibi büyük bir çaba ve homurtuyla kalktı, ayaklarını bir ayı gibi sürüyerek, yere vurarak, kamburunu çıkararak dolaştı ve soğuktan yakındı. Ben biraz yürürse ısınacağını söyledi ama rahip onu duymazdan geldi ve arabaya gidip o biçimsiz yün şapkasını ve yolculuklarda yanında götürdüğü ve bazen sabahın erken ve akşamın geç vakitlerinde sırtına geçirdiği çobanlara has koyun postunu giydi.

Birlikte sadece bir saat avlandılar. Rahip yorgun ve keyifsizdi. Ben onu her zamanki gibi elli metre soluna yerleştirdi fakat adam arazide pozisyonunu koruyamıyor ve o kadar geride kalıyordu ki dolaşmaları, gerek bıldırcın gerekse tavşanlar açısın-

dan bir işe yaramıyordu. Ben iki metreden az bir mesafeden birden havalanıp tam da batan güneşe doğru güçlü ve çevik bir şekilde uçan bir çifti indirince Peder Paloma iki kuşun bu seferi kurtarmaya yeterli olduğunu söyledi. Ama hava hâlâ aydınlıktı ve Ben yaylalık alanda beslenen pek çok bıldırcın olduğunu biliyordu. Rahip tek başına arabaya geri döndü. Ben bir saat daha avlandı. Çabucak iki bıldırcın daha vurdu, sonra tek bir tane daha avladı ve gün ışığı hızla kaybolurken havalanan küçük bir sürüden çabucak bir kuşu daha indirdi ama tam isabet olmamıştı. Kuşun düşüşünden sadece bir kanadının kırıldığını anladı. Kuş, yere düştükten sonra hareket etmesi güvenli oluncaya kadar kımıldamadan yattı, sonra yaralı kanadı kısmen açık ve ardında kalarak uzun otların arasında kısa bir koşu yaptı, sonra yine durdu, yine bekledi; hafiften lekelenmiş göğsü yerde deli gibi şişip iniyordu, başını havaya dikmiş, tetikteydi ve gözleri korkudan parlıyordu. Ben'in kuşu bulması çok uzun zaman aldı. Bulduğunda çizmesinden yirmi santimetre uzaktaydı. Geniş kenarlı şapkasını yavaşça çıkardı ve hızlı bir hareketle kuşun üzerine kapattı. Çıkardığında kuş çığlık attı ve Ben'in parmağını ısırdı. Ben tüfeğinin dipçiğiyle onun kafasını ezdi.

Arabaya döndüğünde vadiye yoğun bir alacakaranlık çökmüştü. Rahip benzin ocağını kurmuş ve yaygıyı çam iğnelerinden oluşan ve her zaman hazır bulunan hasırın yumuşattığı düz bir yüzeye sermişti. Peder Paloma acıkmıştı, sinirliydi ve pek konuşmuyordu. Ben kuşları temizledi, rahip şişi ocağa yerleştirdi ve kuşları yumuşaması ve lezzetli olması için gerekenden daha kısa bir sürede pişirdi. Bıldırcınları tıkınırcasına yediler ve kaynamış sıcak patatesleri hızla mideye indirdiler. Yanan ağızlarını, rahibin derede serinlettiği bir şişe tatlı şarapla soğuttular. Yediklerinden ya da doğanın o saatteki saf güzelliğinden bir keyif almıyorlardı. Paloma çok hızlı yiyor ve Ben'i de hızlı yemeye zorluyordu. Yemeği bitirip de her şeyi arabaya yüklediklerinde hiç aydınlık kalmamıştı.

La Luz'a üç kilometre kalmışken Ben arka dingili kırdı. Derin bir çukuru neredeyse içine girinceye kadar görmemişti. Direksiyonu birden çevirdi, sol ön tekerlek kurtuldu ama sol

arka tekerlek gevşek çakıllarda kaydı ve çukura düştü. Arabayı önce geri vitese, sonra birinci vitese takarak bir ileri bir geri hareket ettirdi ve çukurun arka tarafında yeterli yüksekliğe ulaştığını düşündüğü anda gazı kökledi ve debriyajı çok hızlı bıraktı. Dingilin kırıldığını hemen anladı. Işıkları kapatıp motoru durdurdu, gözlerini kapattı ve kısa bir süre öylece kaldı.

"Ne oldu?" diye sordu Peder Paloma.

"Dingil kırıldı."

"Tamir edemez misin?"

"Yeni parça lazım."

"Ne yapacağız?"

Ben arabadan çıktı ve tekerleği el feneriyle inceledi; bunu yeni bir şey görmek için değil, sırf rahibi yatıştırmak için yapıyordu. Arabanın çekilip La Luz'a götürülmesi gerekiyordu. Buradayken hiçbir şey yapılamazdı.

Ben bagaj koltuğunu açtı, rahibin tüfeğini aldı, doldurdu ve arabanın rahibin olduğu tarafına gitti.

"Ne var Ben? Ne var?" Rahibin gözleri el fenerinin ışığında kocamandı.

Ben ona, La Luz'a gideceğini ve arabayı çekecek bir kamyon ya da koşum hayvanı bulacağını söyledi. Rahip o geri dönünceye kadar arabada kalmalıydı.

"Tamam Ben."

"Ve bunu bacaklarınızın arasında tutun." Tüfeği rahibe verdi.

"Neden, Ben?"

"Burası vahşi bir yer, peder."

"Biliyorum Ben, farkındayım."

"İnsanları kastettim peder."

"Ne? Ne?"

"Babam burada geceleri dikkatli olmak lazım der. İnsanlar uzun zamandır kanunsuz yaşıyor."

"Ben de seninle geleceğim Ben. Arabayı kilitleriz."

"Yol daha güvenli değil peder. La Luz buradan yaklaşık üç kilometre uzaklıkta. Burada kalsanız daha iyi olur. Tek başıma daha çabuk gidip dönerim."

"Dediğin gibi olsun Ben."

"Pencereleri kapatın ve kapıları kilitleyin. Birisi gelirse el fenerini yakıp tüfeği tutun. Giderler."

"Ya gitmezlerse?"

"Bir el ateş edin."

"Ah, Ben."

"Ayaklarına sıkın peder."

"Ah, Ben, bunu yapamam."

"Öyleyse onları korkutmak için herhangi bir yere ateş edin."

İhtiyar rahip, tüfeği gönülsüzce aldı ve kucağına koydu. "Brendi kaldı mı?"

"Biraz sanırım."

"Bu hoşuma gider Ben, oyalanmak için."

Ben, bagajdan brendiyi alıp rahibe verdi. "Muhtemelen sizi kimse rahatsız etmeyecek peder ama güvende olmak iyidir."

"Anladım. Benim için sorun olmayacak. Burada oturup San Juan de la Cruz'u düşünürüm. *La Noche Oscura*.[1] Çağlar boyunca düşünürlerin kafasını karıştırdı. Onu yanlış ortamlarda incelediler; kütüphanelerde, üniversite bürolarında, konferans salonlarında. Oysa dışarıda, böyle bir dağ başında ve gece vakti olması gerekir. Onun olduğu yer oralar. Bu gece bana bir sezgi gelebilir, tabi insanın tamamen deli olmadığını varsayarsak... Bir aziz söz konusuysa daima tehlikeli bir ihtimaldir bu."

"Dingil için özür dilerim."

"Tamamen anlaşılabilir bir şey."

"Unutmayın peder, ışığı önce yüzünüze, sonra tüfeğe tutun."

"Evet, evet. Hiç sorun yok." Halsizce gülümsedi ve elini askeri selamın karikatürize bir taklidi şeklinde sarkık şapkasına kaldırdı.

Aysız bir geceydi ama hava açıktı. Yıldızların ışığı, yolu kabataslak gösterecek kadar güçlüydü. Ben, görüntüsünü gizlemek için dağa yakın taraftan ayrılmaması gerekse de hızlı yürüdü. La Luz'a vardığında saat sekizi biraz geçiyordu. Meydan, bir kordona dizili çıplak ampullerle alışılmış bir şekilde aydınlatılmıştı. Orkestra yeri ve çevresindeki sıralar boştu. Ben, ışıkları hâlâ yanan bir dükkândan yedi sekiz yaşında bir çocuğun çıktığını ve elinde bir galonluk gazyağı bidonuyla zorlanarak yü-

1. Karanlık gece. (ç.n.)

rüyerek meydanı geçtiğini ve karanlık bir yan sokağa girip kaybolduğunu gördü. Hasta ve titreyen bir sokak köpeği kantinin kapısında yattığı yerden kalktı, olduğu yerde iki kez döndü ve yine aynı yere yattı. Bunların hepsi bir filmde olabilir, diye düşündü Ben, yalnız film falan yoktu. Rahip haklıydı. Mutsuz bir kasabaydı bu.

Ben, ışığı yanan dükkânın önünde bir benzin pompası olsa da orada bir tamirci ve tabii ki Studebaker yedek parçası falan olmadığından emindi. Ama bir telefon vardı. Alamogordo'daki telefon santralini aradı ve kadından onu Studebaker acentası sahibinin evine bağlamasını istedi. Acentanın sahibi, sabah oraya bir tamirciyle yeni bir dingil yollamayı kabul etti fakat arabanın La Luz'da olması gerekiyordu. Ben olur dedi ve sonra telefon görüşmesinin kaç para tuttuğunu söyleyecek olan santraldeki kızı dinlemesi için telefonu dükkân sahibine verdi. Ben adama parayı ödedi ve sonra annesini ödemeli aradı. Kadın durumu hemen anladı. Ben'in tekrar anlatması ve açıklaması gerekmedi. O bir asker karısıydı. St. Joseph'teki rahip yardımcısı Peder Merriam'ı arayıp Peder Paloma'nın nerede olduğunu bildirmeyi kabul etti. Ben kadının kilise işlerine bir şekilde karışmış olmaktan ötürü hoşnutluk hissettiğini konuşma tarzından anlayabiliyordu.

Ben dükkân sahibine telefonunu kullandığı için yirmi beş sent daha verdi ve tutulacak bir kamyonu ya da traktörü veyahut koşum hayvanı olan birisini tanıyor mu diye sordu. Adam telefonla ilgili kısa konuşma sırasında onun yüzüne bakmamıştı ve şimdi de bakmıyordu. Dükkânın arkasında, bir gaz sobasının etrafında, fasulye çuvallarının üzerinde oturan dört ihtiyar adama gitti. Onlarla kısa bir süre konuştu ve sonra adamlardan biriyle geldi; ancak bir çocuğun cüssesinde, yaşlı bir adamdı bu.

"Ne kadar vereceksin?" diye sordu adam.

"On dolar."

"Oğlumun iki tane kuvvetli katırı var ama daha önce hiç araba çekmediler. Hayvanlar yaralanabilir."

"On dolar."

"Oğlum uyuyor" dedi ihtiyar. "Uykusuz kalacak ve yarın sabahki işi için güç bulamayacak. Katırlar için on dolar, oğlumun mahrum kalacağı uykusu için de beş dolar."

"Katırlar için on dolar" dedi Ben, "oğlunun mahrum kalacağı uykusu için iki dolar, senin için de bir dolar". İhtiyara dört tane yirmi beş sent verdi, adam omuzlarını kaldırdı ve aldı.

Adamın oğlunun evine gidip de katırlara koşumları ve çekme zincirlerini takmak bir saate, arabaya ulaşmak da bir saate mal oldu. İhtiyar da oğlunun itiraz etmesine rağmen onlarla birlikte geldi. Can sıkıntısından, diye düşündü Ben ya da para hırsından yahut arabadan bir şeyler çalma ihtimalinden. Ben çekme zincirlerini, oğlan da hayvanların dizginlerini tutuyor, zaman zaman arkasına dönüp yoldan sapan babasına bağırarak lanet okuyordu. Arabaya vardıklarında, oğlan katırları yüz seksen derece döndürdü ve zincirler ön tampona erişince arada sadece otuz santimetrelik bir mesafe kaldı. İhtiyar, oğlundan temkinli bir şekilde uzakta bir kayaya oturdu. Ben arabaya bindi. Rahip yoktu.

Ben direksiyonun üzerinde rahibin cep kitaplarından birinden yırtılmış bir son sayfa buldu. Tavan ışığını açtı ve üzerine yazılmış notu okudu:

> Ben... Bu ıssızlığın bir yerindeki bir kulübede küçük bir seminer yapacağız. Korkacak bir şey yok; eski ve yeni dostların arasındayım. Her yerde tanınıyor olmam tuhaf, hayır, değil. Sana yön bildirirdim ama rehberimin söylediklerini tercüme etmem gerekirse yolu takip edebilmek için bir Rus satranç ustasının aklına sahip olmak gerekiyor; becerilerin ne kadar çok olsa da bir Rus satranç ustası olmak yoktur aralarında. Yani sizler senin ve tamircilerin yapması mukadder olanı yaptıktan sonra (ve o zaman o şey elbette tamamlanmamış olacak) seni don Ernesto Montealegre'nin evine götürmelerini iste. Bu mutsuz köyde herkesin o evin yerini bildiğinden eminim. Geri dönmüş hovarda olarak karşılayacağım seni ve besili dana olarak sunacağım kendimi[2]. Bu sözlerde karakter tasvirinden ziyade metafizik var ama zaman bunu açıklayamacağım kadar belirsiz.
>
> İsa ve diğer kayıp havacılarseninle olsun...
> Paloma

2. İncil'deki "Kaybolan Oğul Benzetmesi" isimli hikâyeye gönderme yapılıyor. (y.h.n.)

Not: Senin o sayısız Amerikan teolojik seminerlerinden birinde İsanın Göğe Yükselişinin Aerodinamiği diye bir doktora tezi yok muydu? Bu fikir Amerikalara has, sence de öyle değil mi?

Ben, zincirleri ön dingile bağladı ve katırlar kocaman arabayı üçüncü abanışta kımıldattı. Tepenin geri kalanından inerlerken düz yerlerde arabayı katırlar çekiyor, dik inişlerde de Ben araba katırları ezmesin diye frene basıyordu. Katırların sahibi meseleyi iyi anlamıştı ve hayvanları gayet ustaca yönetti. Babası, o küçülüp çekmiş küçük adam, Ben'in yanında bozuk da olsa bir otomobile binmenin gururuyla oturuyordu. Her yeri kurcalıyor, koltuğun şık yumuşak derisini, koltuğun altını ve harita cebini yokluyor, çalacak bir şey arıyordu. Zaman zaman kafasını pencereden çıkarıp bağırarak birtakım emirler veriyor, oğlu da bunları ya duymazdan geliyor ya da lanet okuyarak karşılık veriyordu.

La Luz'un kenarına vardıklarında arabayı oğlanın evinin, köydeki diğer bazı evler gibi oluklu tenekeden damlı tahta bir kulübenin yanına ve adamın gece hırsızları arabadan uzak tutmayı kabul ettiği yere çektiler. Ben onun parasının tamamını bir el fenerinin ışığında nasırlı eline sayarak verirken, iriyarı ve biçimsiz adam avucunda yığın oluşturan metal ve kâğıt paralara kayıtsızca bakıyordu. Babası açgözlü bir şekilde seyrediyor, açlıktan, soğuktan ve yorgunluktan şikâyet ediyordu. Oğluna seslenerek onun babası olduğunu, ona baktığını unutmamasını söyledi; sırf oğlu yiyecek bol yemek, sıcak bir ev bulsun, iyi kıyafetler giysin diye her gün ormandaki kocaman ağaçlardan düşüp sakat kalma yahut ölme riskine katlanmış, o iş bitince de zengin bir adamın uzak yüksek yaylalardaki çiftliğinde koyun gütmüş, yılın dokuz on ayı evinden, karısının onu teselli edecek bedeninden uzakta, kışın uçsuz bucaksız ovalarda ve dağlarda koyunlarla tek başına kalmıştı. Oğluna kendisinin gençken, hatta orta yaşlı bir babayken bile ne kadar iri bir adam olduğunu hatırlattı. Bütün o güç ve irilik oğluna gitmişti ve şimdi kendisi yaşlıydı, küçülüp çocuk gibi kalmıştı ve oğlu güçlü, ayı gibi güçlü ve iri bir adamdı. Şimdi de oğlu, babasının çocukken oğluna baktığı gibi, babasına bakmalıydı.

Adam parayı el fenerinin ışığında konuşmadan tekrar saydı, başından beri hep ilahi okur gibi monoton bir sesle kafa şişiren babasına lanet okudu ve içeri girdi. Ben ihtiyar adama, Ernesto Montealegre'nin evini biliyor musun diye sordu.

"Sen don Ernesto'yu tanıyor musun?" diye sordu adam.

"Onun evine gitmek için tanıyor olmam şart mı?"

"Misafirlerden hoşlanmaz. O bir profesör. Büyük fikirleri var. Hep düşünüyor. Senin benim bir sene düşünüp anlayamadığımız şey onun için bir saniyelik iş. Şak! Kafası hemen yalayıp yutuverir."

"Arabada benimle gelen rahibin yazdığı bir kâğıt var. Onunla don Ernesto'nun evinde buluşacağımızı yazıyor."

"Blanco rahip mi?"

"Evet, İspanyol'dur."

"Zengin mi?"

"Bir miktar parası var. Belki zengindir. Belki de değildir."

"Araba onun mu, senin mi?"

"Onun."

"Onun oğlu musun?"

"Rahiplerin oğlu falan olmaz."

Arabanın önünde çömelmişlerdi ve dizleri neredeyse birbirine değecekti. İhtiyar yere tükürdü. "Çocukları var onların" dedi. "Ne isterlerse yaparlar."

"Benim babam asker."

"Ne faydası var bunun?"

"Faydası var ya da yok diye söylemedim; demek istediğim, ben onun oğluyum, rahibin oğlu değilim."

"Eminim zengindir o rahip. Şişman. Tuhaf kelimeler söylüyor."

"O bir sürü kelime bilir. O da bir profesör."

"Ah."

"İspanya'da. Orada bir üniversitede profesörmüş."

"Ah." İhtiyar adam çenesini kaşıdı. Ben, tıraşsız derinin hışırtı sesini duydu. "Üniversite nedir esasen?" diye sordu. "Ben bunu hiç tam anlayamadım."

"Dünyanın bütün bilgilerini topladıkları yerdir."

"Ah" dedi ihtiyar yavaşça, "tam da görülecek bir şey."

Köye tepeden bakan ilk dağ sırasının ardındaki sık bir çam korusunun içinde gizlenmiş uzun ve alçak eve vardıklarında neredeyse gece yarısıydı. Ben evi seçemediyse de gayet iyi bilinen bir yoldan gittikleri kanısındaydı çünkü beli bükülmüş ve küçücük kalmış ama hâlâ çevik ve soğuktan korunmak için bir çuvalı asker pelerini gibi sarınan adam iyi bir tempoyla yürüyor, tökezlemiyor ya da gideceği yön konusunda tereddüt etmiyordu. Fakat eve yaklaştıklarında adam üç kez durdu ve her seferinde karanlıkta duran birer adamla kısa süre bir şey konuştuktan sonra devam etti. Bir kez çaldıkları ağır kapıyı, gece yatmak için saçlarının örgüsünü çözmüş sessiz ve çatık kaşlı ihtiyar bir kadın açtı.

Ben, kısa bir koridorun yeşil karo döşeli zeminine indi. Sol tarafta, uzun bir dikdörtgen odanın dibinde ve kalın kirişlerle çevrili alçak tavanının altında Peder Paloma şöminenin önünde bir aşağı bir yukarı dolaşıyor, ocağın yanındaki deri bir divanda oturan bir adamla yanındaki genç kıza hitap ediyordu. Adamın yüzü biçimliydi ama kaşlarının arasındaki derin iki kırışıktan ötürü acı çekermiş gibi bir ifadesi vardı. Bembeyaz saçları kafasının hemen hemen ortasına kadar dökülmüştü fakat arka kısmında gür ve kıvırcıktı. Ben, kızın kendisi yaşında olduğunu tahmin etti. Onun yüzü de yanındaki adam gibi biçimliydi ama hatları daha yumuşaktı ve belirgin bir şekilde daha uzundu. Siyah gözleriyle rahibe ciddi bir şekilde bakıyordu ama dudakları gülümsüyordu. Ben, Peder Paloma'nın bürosunda asılı duran İspanyol resimlerinden birindeki genç bir kadın yüzünü hatırladı. Kız bir elini salınmış uzun saçlarına koydu, sonra dirseğini divanın arkasına dayayıp rahibi dinlerken başına destek oldu. Resimdeki kadına şimdi daha da çok benziyordu.

Peder Paloma'nın bir elinde bir kadeh şarap vardı ve diğer eliyle de odayı konuşmasıyla boğmaya devam ederken sırtını ovuşturuyor ve sözlerini vurgulayan hareketler yapıyordu. Koridorda duran Ben'i görünce, sesinin tınısında ve konuşmasının coşkusunda bir değişiklik olmadı.

"Gir içeri Ben. Ben de tam don Ernesto'ya söylüyordum. Gel buraya. Öyle mimarlık hatası gibi durma orada. Sana çok güzel bir kadeh kırmızı şarap koydum. Ben de Ernesto'yla güzel ve cazibeli kızı Maritza'ya –güzelliği kadar büyüleyici, Çingenelerin sesiyle ve bizim İspanya'nın soylu müziğiyle dolu bir isim bu– senin arabayı o canavar gibi dağa gayet ustaca çıkarıp indirişinden ve benim dengeleyici bir ağırlık olarak önemsiz çabalarımdan söz ediyordum. İçeri *girer* misin Tanrı aşkına? Ernesto, Maritza, bu benim öğrencim ve yardımcım, şoförüm, rehberim, eleştirmenim Ben; mantıkçı, hem okuyan hem de yazan, seçkin bir askerin oğlu, Amerikalı Adonis'im, kararan bir dünyadaki (Tanrı hepimizi korusun!) ışığım."

II. Bölüm

Bir

VE GRAF DEDİ Kİ:

"Benden bir anlam istemiştin. Ben de söyleyeyim. Senin deden Jack Lear, Ben'in, yani senin babanın babasıdır ve Ben de senin, yani Doniphan Lear'ın babasıdır –John Doniphan Lear, tövbeler olsun– Amerika Birleşik Devletleri Kongresi'nin inayetiyle subay ve bir beyefendi ve şimdi de sertifikalı bir kahraman, bunun kanıtı da senin ceketindeki o şerit, o sarhoş korkak albayın –yoksa tühgeneral miydi herif? Eğer herif içkili değilse ben de yetmiş yıllık masum ömrümde ağzıma bir damla içki koymadım o zaman– bugün senin ceketine taktığı o şerit. Yani senin baban ve deden kahramandı ve bu ıssız ülkede kimse bunu sikine sallamıyor ve hiçbir zaman da sallamayacak çünkü kahramanlık vakaları herkese hayatta işkembeni doldurmaktan, para kazanmaktan ve karını ya da daha iyisi, başkasının karısını sikmekten ve hoşlanmadığın ya da kullanmadığın şeyleri biriktirmekten daha büyük şeyler olduğunu

hatırlatan, istenmeyen şeylerdir çünkü kahramanlık ciddiyete, fedakârlığa, onurluluğa, bu suratsız çağın nahoş laflarına bir davettir. Ve benden öğreneceğin anlam bu kadar. Çorbanı iç İsa aşkına ve söyle çocuğa bir şişe şarap daha getirsin. Buranın dilini sen biliyorsun, ben değil."

Doniphan bir altarın önündeki rahip yardımcıları gibi ciddi ve törensel bir tavırla bekleyen garsonlardan biriyle göz teması kurdu ve genç adam sıra sıra boş masaların arasından geçit törenindeki bir oyuncu gibi kusursuz hareketlerle, briyantinli siyah saçlarında eski avizelerin sönük ışığı yansıyarak geldi, masalarında durdu, Doniphan'a doğru neredeyse törensel bir şekilde hafifçe eğildi ve bir şişe daha şarap siparişini aldı. Graf çorbasını sessizce, mekanik bir şekilde içiyor, sert ekmeğini sararmış sivri dişleriyle koparıp, bilimsel bir şekilde çiğniyordu. Genç garson, eski şişeden kalanı kadehine boşaltıp yeni şişeyi önüne koyarken duraklamadı.

Yemek salonu bir katedralin sahını kadar büyüktü, yan duvarlarında büyük kiliselerdeki gibi birer loca oluşturan girintiler ve her birinde diğer müşterilerden yarı gizlenmiş bir şekilde yemek yenebilecek birer masa vardı. Graf salona girer girmez Doniphan'ı hemen bu localardan birine götürmüştü. Başgarson, Graf'ı bir gülümseme ya da bir sözle karşılamadığı gibi onu masaya götürmeye de yeltenmeyip sadece garson grubuna başıyla bir işaret vermiş ve şimdi onlara hizmet eden genç adam masaya gelmiş, Graf da o zayıf uzun bedenini kıvırıp bir koltuğa sığdırırken şarap söylemişti.

Saatin sekiz ve restoranın da akşam vakti için o gün öğleden sonra tören alanındaki kadar kızgın olan ağustos sonu sıcağından kaçacak serin bir yer olmasına karşın öteki masaların ancak birkaçı doluydu ve bunlarda oturan siyah takım elbiseli iriyarı Meksikalı adamlarla tombul karıları ve çocukları günlerden sadece perşembe olmasına karşın Doniphan'a göre çok pahalı giysiler içindeydi. Adamların ve kadınların parmak ve bilekleri yüzük ve saatlerle parıldıyordu. Garsonlar onlara soğutulmuş şaraplar ve bir gün önce Cortez Denizi'ndeki Guaymas'tan kaçıp gelmiş buzlu istiridyelerle dolu tabaklar getiriyordu. Aileler neşeliydi ama konuşurken çıkardıkları ses, salonun muazzam

boşluğunda boğuluyordu. Tam girişteki, maun ağacından, uzun ve cilalı barda iş takım elbiseleri içinde iki adam, bardaklarındaki biraları yudumluyor ve sessizce konuşuyordu.

Ana girişin ağır kapıları açıldı ve çiçek dolu bir tepsi taşıyan bir kız, küçük sahanlıktan yavaş yavaş inerek salonun ortasına doğru yürüdü. Doniphan ağır kapıların açıldığı birkaç saniye süresince, dışarıdaki dar sokaktan geçenleri gördü ve akşamın kulağa hoş gelen konuşmalarını duydu. Graf'la ikisi Santa Fe Köprüsü'nden geçtiklerinde kentin diğer semtlerindeki sokaklar daha kalabalıktı. İhtiyar adam yürümekte ısrar etmişti oysa köprü yeni ve genişti, taksiler ucuz ve boldu ve Juárez öylesine sakin, sessiz ve yeni bulduğu zenginlik içinde orta sınıf bir haldeydi ki köprüden arabayla rahatça geçebilirlerdi. Park yerinden köprünün girişine yürürlerken Graf, Doniphan'ın bastonunu doğru dürüst kullanmadığını görüp kaşlarını çatmıştı ve Doniphan da herif birazcık vicdan azabı duymuş olsaydı keşke, diye düşünmüştü ama yine de ihtiyarın kırk beş yıllık alışkanlığını yenmesine yetmezdi bu. Ve aşağıda yeni nesil oğlan çocuklarının, atılacak metal paraları uzun çubuklara bağlı teneke kutularla kapmak için beklediği kurumuş nehir yatağının üzerindeki yeni köprüyü yürüyerek geçip deri, bira, tütün ve eski giysilerin esmer kokularıyla dolu, Amerikalı turistler ve Meksikalı satıcılarla kalabalık haldeki bildik sokaklara dalmışlardı. Graf kalabalığın arasında uzun adımlarla yürüyüşünü hiç bozmadan, kimse için kenara çekilmeden sürdürüyor, Doniphan'sa onun ardından topallayarak yürüyor ve Reaumont Hastanesi'nde dört hafta pratiğini yaptığı halde yine bastonunu kullanamıyor, daha küçük kuşların bulunduğu bir avluda çabalayarak, çırpınarak devinen kocaman kanatsız bir kuşa benziyordu. Graf belden yukarısı hafifçe eğik halde yürüyor ve zaman zaman sağ elini zayıf karnına sanki kopup iki parçaya bölünmekten korkuyormuş gibi bastırıyor ve dirseğini güdük kalmış bir kanat gibi sallıyordu. Beyaz, gür ve uzun saçları giydiği kırçıllı takım elbisenin yakasına dökülüyordu. Yüzünün cildi her zaman kırmızıydı ve bu durum güneşin etkisinden değil, içteki bir nedenden, bir illetten, bir öfkeden kaynaklanıyordu ve yüz hatları –küçük, kırmızı, ıslak dudakları ve akları hep iltihaplı parlak yeşil gözleri– burnunun etrafında biçimlenmiş, ağzı

burnuna doğru itilmiş ve gözleri burnunun hemen bitişiğine yerleşmişti ve bu yüzden burnu aslında olduğundan daha uzun, daha sivri ve daha bir gaga gibi görünüyordu.

Meydanı geçip de *avenida*'dan[1] bir yan sokağa saptıklarında ortalıktaki kalabalık seyrelmişti. Mahalle bir zamanlar şık ama şimdi çürümenin çeşitli safhalarındaki evlerle doluydu. Bakkaliye, içki ve ucuz giysiler satılan birkaç dükkânın ışığı yanıyordu. Çocuklar dar sokaklarda gece oyunları oynuyor ve siyah etek, plastik çizme ve şeffaf bluz giymiş genç kızlar kaldırımlarda üçlü gruplar halinde kol kola, dört bir yana bakışlar atarak dolaşıyordu. Beyaz gömleklerinin düğmeleri göbeğine kadar açık genç erkekler de kollarını bir kızın boynuna doluyor yahut sahiplenircesine kalçasını kavrıyordu.

Graf tüm bunların arasından kayıtsızca, başını öne uzatmış, sağ dirseğini kanat gibi çırparak yürürken, ihtiyarın ardından topallayarak gelen Doniphan onları seyredenlerin gözünde nasıl tuhaf bir manzara oluşturduklarının farkındaydı: Kaldırımı yararcasına geçen uzun boylu, beyaz saçlı, kırmızı yüzlü yaşlı bir adam ve peşinden topallayarak gelen, üniformalı, sol göğsündeki dar bir sıra şeridin üzerine binmiş bir çift gümüş kanat bulunan genç bir teğmen; gökyüzünden düşmüş, bir devekuşunun, hindinin, auk kuşunun ya da Graf neye benziyorsa onun peşinden çırpınarak, debelenerek gitmeye çalışan yaralı bir kuşadam. Ama bunların önemi yoktu. *Artık hepsi geçip gitti.*

Çiçekle dolu tepsi taşıyan kız, masalarının yanında durdu. Doniphan, kızın gözlerini üzerinde hissetti ama başını çevirip bakmadı. Birden biri beyaz, öteki pembe çiçekli ve yaprakları sert, koyu yeşil süngülere benzeyen iki zakkum dalı seçti, su bardağına daldırdı ve bardağı da masanın ortasına koydu. Graf bilimsel çiğnemesine ara verip, çiçekleri bir an gözden geçirdi ve sonra karnını doyurmaya devam etti.

Kız, Doniphan'a paranın üstünü verdi. Bir eliyle Doniphan'ın avucu açık elini tutarken diğer eliyle metal paraları sayarak avucuna koydu. "*Le gustan las flores, señor?*"[2] diye sordu.

1. Bulvar. (ç.n.)
2. Çiçekleri sever misiniz beyefendi? (y.n.)

"De vez en cuando."[3]
"Por qúe esta noche?"[4]
"Porque sí."[5]
"Habla bien, señor. Es usted de la raza?"[6]

Doniphan'ın içinden, "Evet, Meksikalıyım" demek geldi. Böyle söylemenin ona vereceği tuhaf zevki, nedenini bilmese de sapkınca olduğundan emin olduğu o zevki bile tahmin etti, sonra çok konuştuğunu, ne zaman İspanyolca konuşsa çenesinin düştüğünü ve susması gerektiğini çünkü konuşmaya değecek başka bir şey kalmadığını fark etti. Kızın verdiği bozuk paraları düzgün bir sıra halinde dizdi. *"Estoy del otro lado"*[7] dedi yavaşça her türlü duygudan dikkatle arındırılmış bir sesle.

Kız çekilip gitti. Doniphan, kızın gülümsemesinin de çiçek gibi olduğunu gördü: yanık ten rengi taçyapraklar ve kırmızı ve beyaz bir merkez. Ama bu düşünce pek ilgisini çekmedi. Beyninin otomatikman kaydettiği bir gözlemdi bu sadece. Beyninin seçimlerinden sorumlu değildi.

"Ne hakkındaydı bu sözler?" diye sordu Graf.

"Kız onun çiçeğini koparayım istiyor" dedi Doniphan bakışları gibi soğuk, ölü bir ses tonuyla.

Graf küçücük gözlerini bir an kocaman açarken, gözkapakları kuşların göz perdeleri gibi geri çekildi. "Ah, o türden" dedi.

Bilimsel çiğnemesine devam ederken, iltihaplı yeşil gözleri Doniphan'ın yüksek arkalıklı sandalyesinde takılı duran bastonunun sapına kilitlenmiş, gözlerini hiç kırpmayan kuşlar gibi sabit bir şekilde bakıyordu. "Seni yemeğe davet ettim sadece" dedi. Gözlerini sert bir hareketle kaydırıp Doniphan'a sabitledi. "Çocuğa balık getirmesini ve bir şişe şarabı daha soğutmaya koymasını söyle. Bu şarap sıcak."

Graf'ın davet mektubu Beaumont'un subaylar koğuşundaki Doniphan'a, Graf'ın aşağı vadideki San Elizario'dan otobüsle gönderdiği on iki on üç yaşında Meksikalı bir çocuk tarafından getirilmişti. Çocuk İngilizce bilmediğinden, Doniphan onun

3. Zaman zaman. (y.n.)
4. Peki neden bu gece? (y.n.)
5. Öyle işte. (y.n.)
6. Güzel konuşuyorsunuz, beyefendi. Buralı mısınız? (y.n.)
7. Sınırın diğer tarafındanım. (y.n.)

Graf'ın arazisinde çiftçilik yapan ya da haftalık gazetesini çıkardığı ve bulabildiği her türlü baskı işini yaptığı matbaasında çalışan ailelerin birinden olduğunu anladı. Graf'ın geniş kerpiç evinde bu ailelerden genç kızlar hep yer karolarını temizlerken daha yaşlı kadınlar da onun sevdiği mükellef Avrupa yemeklerini yapardı. Graf hepsiyle sadece İngilizce konuşurdu ama yine de daveti getiren çocuk gibi söylediğini bir şekilde anlarlardı; gideceği kenti hiç bilmediği ve İngilizce konuşamadığı halde hastanenin yolunu üç otobüs aktarması yaparak nasıl olduysa bulmuş ve hatta uzun, eski tarz iş mektubu zarfını ana girişteki güvenlikçiye, yönetim binasındaki resepsiyoncuya, hatta İspanyolca konuşan ve onu nihayet Doniphan'a getiren hastane hademesine bile vermemiş ve Doniphan'ı görünce mektubu hemen bizzat kendisine, kirlenmeye ve tere karşı gazete kâğıdına sarılı halde teslim etmişti ama Doniphan onun, aradığı adamın gerçekten kendisi olduğunu hangi işaret ya da kanıttan anladığını bilmiyordu.

"Sen kurdeleye takılmış gümüşünü alırken, ben orada hazır bulunup o manzaraya tanık olacağım" diye yazıyordu mektupta, "ve senin artık böyle bir desteği verecek ailen olmadığından, iki üç kişiden oluşacak seyircilerinin sayısını artıracağım. Törenden sonra benimle Juárez'de yemek yiyeceksin ve bu arada ısrarla gündeme getirdiğin ve gözümdeki notunu yükselten o 'anlam' meselesine bakacağım".

Eskimekten ötürü köşeleri kahverengiye dönüşmüş parşömen gibi sert kâğıttaki iki cümle Graf tarafından eski Oliver daktilosuyla, yani evinde kurduğu rahat büronun demirbaş eşyasıyla yazılmıştı. Doniphan daktilonun eski tarz harf biçimlerini, alışılmadık boyutlarını ve çoğu aşınmış ya da kırılmış kalın üst çizgilerini inceledi. Bu makine, babasıyla Graf'ın evine gittiklerinde ikindi boyu süren ve bazen gece de devam eden uzun konuşmalar sırasında onun çocukluk oyuncağıydı.

Geçmişe dönmeye bir son vermek için sert kâğıdın alt tarafına hemen bir kabul cümlesi yazıvermiş, zarfın içine sokmuş ve zarfı çocuğa vermişti. "*Para los ojos del viejo.*"[8]

8. Yalnızca ihtiyar görsün. (y.n.)

"*Sí, señor.*"[9]

Çocuk zarfı yine gazete kâğıdına sardı. Doniphan ona, hiç olmazsa kent merkezindeki otobüs durağına kadar taksiye binsin diye para vermeyi düşündü ama vazgeçti. Bu, işi çok kolay hale getirecek, çocuğun San Elizario'da arkadaşlarına anlatacağı maceranın muhteşemliğini yok edecekti. Üzerinde hâlâ pijaması, şarap rengi sabahlığı ve üç haftalık uygulamaya karşın hâlâ doğru dürüst kullanamadığı bastonuyla çocuğu binanın giriş katındaki kantine götürüp ona portakallı soda, peynirli sandviç, iki kek ve bir paket mısır cipsi aldı. Çocuk bunları sessizce yedi ve sandviçi her ısırdıktan ya da lokmasını her yuttuktan sonra ağzını kâğıt peçeteyle kibarca sildi. Gözleri, küçük ve neredeyse boş salonun tüm ayrıntılarında hızla gezindi, sonra Doniphan'ın bastonuna ve kolladığı bacağına takılıp kaldı. Doniphan çocuğun gözünü bacağından kaçırmaya çalıştığını fark etti. Çocuk bir dakika boyunca şekerleme makinesine, sonra bir dakika da karışık fıstık paketlerini sırtı onlara dönük halde zımbalayıp metal bir standa koyan tezgâhtara baktı. Ama bakışları her seferinde bastona ve bacağa geri dönüyordu.

"Acımıyor" dedi Doniphan ona İspanyolca.

"Peki ilk başlarda?"

"O zaman da acımıyordu. Ortalarda, başlangıçtan çok saatler sonra, neredeyse bütün bir sabah sürdü."

"Doktorlar tedavi etti mi?"

"Tedavisi yok. Topuk gitmiş. Baldırın çoğu kısmı ve dizin bir kısmı da."

"Ah." Çocuğun yüzüne istemsiz bir irkilme ve acı ifadesi geldi.

"Görmek ister misin?"

"Evet, zahmet olmazsa."

Doniphan, pijamasının sağ bacağını dizine kadar çekti. Çocuğun yaralı deriye dikilmiş gözlerini seyretti ve sonra pijamayı aşağıya bıraktı. Çocuğun gözlerinde çok eskiden kalma bir dehşet ve hayranlık vardı. Ve San Elizario'ya döndükten hemen sonra bir akşam arkadaşlarına bir sokak lambasının ölü ve uçan

9. Evet efendim. (y.n.)

böceklerin gövdeleriyle donuklaşmış ışığında anlatacağı hikâye de bütün ölmüş kuşakların eski hikâyeleri gibi olacak, korkudan, heyecandan, dehşetten nefeslerin kesilmesine, cinsel organlarda bir gerilmeye, özlem ve irkilmeye yol açacaktı. *Yani ben şimdi bir taşıyıcı oldum. Çocuklara bulaştırıyorum. Başka bir anlamı var mı?*

"Bir sürü kurşun girmiş" dedi çocuk.

"Kurşun değil. Şarapnel parçaları. Helikopterin içinde patladı."

"Onu atan adamı öldürdünüz mü?"

"Onu atan bir sürü adam vardı. Onu atmak için birden çok adam gerekir."

"Onları öldürdünüz mü?"

"Evet. Başkalarını da."

"Bizzat siz mi?"

"Nişancılardan biri hâlâ hayattaydı."

"Helikopteri kim kullanıyordu?"

"Ben kullanıyordum."

"Ayağınız böyleyken helikopteri kullanmak zordu, değil mi?"

"Çok zor."

Sandviçi, mısır cipsini ve keklerden birini bitirmiş olan çocuk portakallı sodadan kalanı da içti ve ağzını yine kibarca sildi. "Bu son keki kız kardeşime götürebilir miyim?" diye sordu.

"Neden olmasın?"

Çocuk keki yeni bir kâğıt peçeteye sardı ve beyaz gömleğinin cebine dikkatlice yerleştirdi. Doniphan ona bir şişe daha soda teklif etti ve bir paket fıstıkla aklını çelmeye çalıştı. Koğuşa ve sabah güneşinin duvarlardan bir antiseptik gibi döküldüğü dar beyaz odaya geri dönmek istemiyordu. Çocukla onun hayatı ve Graf'la yaptıkları hakkında konuşmak istiyordu.

"İhtiyar sana iyi davranıyor mu?" diye sordu.

"Gayet iyi."

"Onun yanında ne iş yapıyorsun?"

"Ben matbaanın *portero*'suyum.[10]"

"Önemli bir iş."

"Bir de gazeteyi yazan makineyi kullanmayı öğreniyorum."

10. Kapıcı, hamal, hademe. (ç.n.)

"O işi yapmak için İngilizce öğrenmen gerekecek."
"Öğreneceğim. Babam beni getirteli yedi ay oldu daha."
"Nerede oturuyorsunuz?"
"Sonora'da."
"Annen ve kız kardeşinle mi?"
"İki kız kardeş ve bir erkek kardeşim daha var."
"Baban matbaacı mı?"
"Çiftçi. İhtiyar için pamuk ekiyor. İyi bir evimiz, tavuk ve tavşanlarımız var. Keçiler de var."

Doniphan çocuğun, Graf'ın onun için koyduğu zaman sınırını aşmamak için kalkıp gitmek istemesine karşın, nezaketinden ötürü, konuşmayı bitirmek için ilk girişimi yapmaktan kaçındığını anladı. Doniphan kalktı ve çocuk onun peşinden binanın lobisine geldi. Kapıya gelince, Doniphan ona otobüse nereden bineceğini anlattı. Çocuk, artık bitmiş olan sohbet, ilgisini daha çok çekmiş gibi davrandı. "İhtiyar sizin babanızın arkadaşı" dedi.

Doniphan cam kapıları ittirip çıktı ve dışarıda, merdiven sahanlığında durdu. Batı kanadından yavaş yavaş, hastalık gibi yayılan varoşlar, alışveriş merkezleri ve askeri yapılara rağmen karşılarında hâlâ müthiş ve vahşi bir kayıtsızlıkla uzanıp giden büyük çölün üzerindeki güneş ışığı bembeyaz ve haşindi. Engellemesine kalmadan Puerto de Luna'daki küçük çiftliğin net imajları kafasının derinlerinden çıkıverdi: Babası sabah, tavukları ve tavşanları yemlerken üzgün ve düşünceli; babası çiftliğin çevresini dolaşmaya giderken onu cipin yan koltuğuna oturtup kemeri bağlıyor; babası oturma odasındaki divanda yatmış, kitap okuyor; babasıyla Graf boyuna konuşur dururlarken o da onların ayaklarının dibinde, Graf'ın bürosundaki serin yer karolarına oturmuş, it dalaşına giren uçak resimleri çiziyor; babası hep onun yanında, onu gittiği her yere götürüyor çünkü anne yok, annenin hiçbir resmi ve ondan kalan bir anı da yok.

"Dedemin de arkadaşı" dedi. "Ve senin babanın da." Elini kızgın güneşe karşı gözlerine siper ederek çöldeki soluk mavi ve mor bir lekeyi, yani Hueco Tanks'ı, yirmi beş kilometre doğudaki su tutan kayaların olduğu yeri buldu: Uzun ve çok sıcak bir yolculuğun ardından bir serinlemenin anısı; spor ayakkabı-

ları ve çorapları çıkmış, ayakları yemyeşil suyun içinde, babası yanında oturmuş, sosisli sandviç yiyip kutu bira içiyor ve kayaların üzerine yazılmış özel isimler ve İspanyolca ve İngilizce müstehcen laflarla iç içe girmiş Apaçi işaretlerini açıklıyor. "Senin babanın da arkadaşıdır çünkü oğlu yok."

Bir hafta sonra eski Fort Bliss'teki tören alanında Graf'ı koyu yeşil tribünlerin en üst sırasında tek başına yayılıp oturmuş halde gördü; uzun beyaz saçları hafif rüzgârla dağılmıştı. Arkasında, hardal rengi eski evlerde oturan konaklama subaylarının aileleri ve onların ötesinde de muazzam çölü çevreleyen ufuktaki çıplak dağlar ve pürüzsüz göğün karşısında kıymık kıymık, öfkeli sivri tepeleri vardı.

Hastaneden tören alanına giden resmi arabaya bindiğinde kendini tuhaf ve gülünç hissetti ve marş çalarak ilerleyen bandonun önünde, emir subayı ve beraberindeki beyaz eldivenli ve omuzları kordonlu üç inzibatın arasında durduğu zaman daha da gülünç hissetti. O gün nişan verilecek üç adamdan elinde baston olan bir tek oydu ve bastonu ne yapacağını bilmiyordu; "hazır ol" çekildiğinde onu tüfek gibi yanında mı tutacak, yoksa tören kılıcı gibi sağ omzuna mı koyacak, yoksa iki eli sapın üzerinde ve baston, vücuttan keskin bir açıyla uzakta durur halde, Bond Caddesi'ndeki bir vitrinin önünde durup eldivenlere fiyat biçen züppeler gibi dosdoğru önüne mi dikecekti. Bakışlarını arkasındaki tahtaya yaslanıp oturan Graf'tan ayırmadı; kollarını tahtanın tepesinde iki yana uzatmıştı ve öfkeli dar yüzünde her zamanki alaycı ve küçümseyen ifade vardı.

Bandonun alkali toprakta kaldırdığı tozlar yatışmaya başlarken, emir subayı üçüne ilerle komutunu verdi; Doniphan'ın içinden o anda bile topallayarak kaçmak gelmişti. Onu durdurmaya kalkarlardı.

Teğmen Lear.
Evet, efendim.
Sıraya geri dönün.
Ayrılıyorum. İstemiyorum.
Ne? Ne?
İstemiyorum o lanet olası şeyi.

Ne?

Canı cehenneme.

Bu sıraya katılmanız emredildi Teğmen.

Benim ne yaptığımı biliyor musunuz?

Size emredildi.

Benim orada ne halt ettiğimi biliyor musunuz? Hepimiz neler yaptık biliyor musunuz?

Size emir verildi. Size emredildi şu anda.

Kabul etmiyorum. Ben bitirdim. Bu lanet olası şey tamamen bitti. Hepsi bitti artık.

Fakat ayrılmadı. Ellerinde pankartlarıyla San Francisco, Hamilton'da tel örgülerin önüne dizilen, solgun yüzleri bir yapbozu çözmeye, düğüm atmaya, ölü bir kuşu gömmeye çalışan ufaklıklar gibi kederli ve ciddi olan uzun saçlı, boncuklu ve sakallı çocukların yaptığı gibi beyhude bir şey olurdu bu. Protesto etmenin yararı yoktu. İnsan, tarihini seçemezdi. Bir şey ölüyor ve yeni bir şey onun yerini alıyordu. Doniphan yeni şeyin bir parçası olmayacaktı. İnsan, istediği tarihi seçemezse de tarihten çekilebilirdi.

Emir subayının komutuyla diğer ikisiyle beraber ilerlerken, kurmalı bir bebek gibi hareket ettiğini hissetmişti. Saygon'daki bir cerrahın kovasına düşen tendonlarını, kaslarını ve gangliyonlarını keşke geri alabilseydi. Yüzü güneşten ve viskiden kızarmış tuğgeneral onlara doğru ilerledi. Yaveri, elinde deri kaplı küçük kutularla peşinden geliyordu. Tuğgeneral ilk kişiye, bir süvari yüzbaşısına nişanını taktı, sonra gelip Doniphan'ın önünde durdu. Yaver, batıya doğru alçalan güneşin ışıklarını yansıtan gümüş bir yıldızın bulunduğu açık kutuyu ona uzattı ve Doniphan, general nişanı alıp onun üniformasının göğsüne deneyimli bir hareketle takarken, gözlerini Graf'tan ayırdı. Generalin soluk mavi gözlerine baktı ve nefesinden gelen viski ve puro kokusunu aldı.

"Tebrikler Teğmen."

"Teşekkür ederim komutanım."

Fersiz gözler bir an Doniphan'ın gözlerine odaklandı ve sonra odaklanma bozuldu. "Siz, Ben Lear'ın oğlu musunuz?"

"Evet, komutanım."

"Babanız nerede şimdi Teğmen?"

"Bilmiyorum komutanım."

Mavi gözler aniden yine ona dönüverdi. Yaşlılık lekeleriyle dolu yumuşak beyaz el onun elinden kayıp gider ve yaver üçüncü kişiye doğru hareket ederken fersiz mavi gözler yine bir an onunkilerle buluştu ve sonra Doniphan'ın kravatının hemen üzerindeki bir noktaya düşüverdi.

"Babanızı tanırdım."

Adamın sesi sanki viskinin yol açtığı bitkinlik yüzünden konuşmakta zorlanıyormuş gibi boğuk çıkmıştı ve Doniphan, hepsi bu kadar, bu son sözdü, general son kişiye geçecek çünkü vücudu o tarafa doğru meylediyor ve ayağı yaveriyle arasındaki belirlenmiş mesafeyi koruması için gereken adımı atacak artık diye düşündüğü sırada adam yeniden konuşmuştu ve sesi bu kez yumuşak ama ceza hükmünü söyleyen kibar bir hâkim gibi temkinliydi.

"Tutkulu bir adamdı babanız."

Ve sonra kımıldamış, aynı deneyimli hareketlerle üçüncü kişinin, çizmeleri vernikli gibi parlayan siyah bir piyade çavuşunun önüne gidiyordu ve Doniphan yine tribünlere bakıp Graf'ı aramış ve bulmuştu ama bu kez bir altındaki sırada oturan bir de kadın vardı; biraz şişmanlamıştı ama saçları eskiden olduğu gibi dolgun ve siyahtı, babasıyla yaşadığı altı yıldan hatırladığı tek kadın yüzüydü bu; hâlâ güzel, hafiften yanık tenliydi ve iri gözleri, geriye tarayıp beyaz keten takımının yakası üzerinde topuz yaptığı saçları gibi siyah ve parlaktı. Doniphan, kendisi görmeden o kadının tribüne nasıl girdiğini bilmiyordu. Babasıyla yaşadığı altı yılda da bu kadın hep yine böyle gelip gider, Puerto de Luna'daki küçük çiftlikte ya da Graf'ın evinde yine böyle birdenbire ve anlaşılmaz bir şekilde ortaya çıkıverir ve birdenbire kaybolup, onu sesine ve yanaklarını okşayan eline hasret bırakırdı.

Ve sonra üçü, madalyaları bir zekâ özürlünün taktığı süsler ve tılsımlar gibi şıngırdayarak tören alanında durmuş, geçen bayrakları, gürültü yapan ve böğüren bandoyu ve geçit törenine katılan şeref kıtalarını generalle birlikte selamlıyordu ve

Doniphan'ın kafasına *tutkulu* sözü takıldı ve o kadın hâlâ orada mı ve Graf'la konuşuyor mu diye dönüp bakmak istiyordu ama böyle bir şansı yoktu, keza ancak tören bitince dönüp bakabildi; hâlâ arka siperliğin iki tarafına yayılmış halde olan kolları, kuvvetlenen akşam rüzgârında darmadağın olmuş saçları, kırmızı yüzü, küçümseyerek ve eğlenerek bakan çukura kaçmış gözleriyle sadece Graf vardı.

Garson, balığı getirdi; tereyağı sosunda pişirilmiş bir kara levrek. Konuşmadan yiyip, ikinci şişe beyaz şarabı bitirirlerken Graf hayvanın sırt yüzgecinin yarım santimetre altından ustaca uzunlamasına kesti, çatalını sokup beyaz eti çıkardı ve sonunda kafasını bile yedi; o koca şeyi olduğu gibi ağzına tıkarken çenesi bir öğütme makinesi düzeniyle çalışıyordu. Bifteğin üzerinden de aynı şekilde geçtiler; et, Graf'ın dikkatle bildirdiği koşullara göre İngiliz tarzı pişirilmişti. Saat dokuzda bifteği ve kırmızı şarabı bitirmişlerdi. Restoran yeni gelen varlıklı Meksikalı ailelerle dolmuştu ve sucuklu fasulyeler, etli salatalar, *enchilada*lar ve peynirli *tostado*lar ısmarlıyorlardı. Graf hafifçe geğirdi ve locasından onlara hayırseverce baktı.

Altmışlı yaşlarda, şişman, güneşten yanmış Amerikalı bir adamla bir kadın bir masanın başında kararsız bir şekilde duruyordu. Adamın üzerinde çizgili kumaştan bir şort, çok renkli kısa kollu bir gömlek, siyah deri ayakkabı ve siyah çorap vardı. Boynunda bir fotoğraf makinesi asılıydı. Kadın portakal rengi, boyundan askılı ve sarkık göğüslerinin zar zor sığdığı bir bluz, açık yeşil bir pantolon ve kahverengi sandalet giymişti. Graf'ın gözleri kocaman oldu. Onlar henüz oturamadan yanlarına gitti, yüzü adamınkine yaklaşıp kısa bir süre öyle kaldı ve kırmızı ıslak dudaklarıyla çabuk çabuk bir şeyler söyledi. Adamın yüzünde bir endişe belirdi. Karısına bir şeyler söyledi. Kadın, Graf'a baktı ve sonra başını sallayarak onayladı. Graf onlara yine bir şeyler söyledi; uzun yüzüne sahte bir gülümseme yayıldı ve onları öne uzattığı uzun kollarıyla kapıya doğru güttü. İkisi gidince masaya geri döndü.

"Çocuğa söyle, Madeira, elma, peynir ve fıstık getirsin. Sonra da brendi ve kahve. Ben Fundador istiyorum."

"O gerekli miydi?" diye sordu Doniphan kapıyı işaret ederek.
"Bu gece burada onlar gibileri istemiyorum."
"Buranın da paraya ihtiyacı var."
"Kaç para harcarlardı sence?"
"On yahut on iki dolar."
"Çocuğa söyle de hesabı o miktara şişirsin. Söyle, sırf gırgır olsun diye."

Dilimlenmiş elmaları, sarı peynirleri ve cevizleri yer ve beraberinde Madeira içerlerken Graf hâlâ sessizdi, gizliden sayıyormuş gibi dikkatle çiğniyordu ve gözleri neredeyse tamamen kapalıydı, derin düşüncelere dalmıştı.

Doniphan şarabı yudumladı ve yine tuğgeneralin kullandığı sözcüğü düşündü. Adamın içindeki, normalde kontrol altında tutulan ama viskinin serbest bıraktığı bir öteki benlikten gelmiş olsa gerekti bu. *Tutkulu*. Ama tümüyle viskiden olamazdı çünkü cildinin rengine bakılırsa general her gün beş tane içiyor olsa gerekti ve her içtiği gün de ağzından o sözcüğü kaçırmıyordu herhalde. Yani o sözcük adamın, yani babasının, tuğgeneralin sarhoş ve tedbirsiz aklında birden beliren imajıyla güçlü bir şekilde bağlantılı olsa gerekti, yani o sözcükle o adam o beyinde birbiriyle birleşmişti sanki. *Tutkulu bir adamdı babanız.*

Doniphan, dört yaşından on yaşına gelene kadar geçirdiği altı yıl boyunca babasında bir tutku hatırlamıyordu. Hüzünlü, birdenbire ve anlaşılmaz bir şekilde neşeli ve oyun oynamaya hevesli, konuşurken eğer kendini kaptırırsa heyecanlı ya da şakacı, enerjik, bazen tembel, düzenli, çalışkan (evin banyo da dahil her odasında kitaplar) ve sevecen, daima sevecen. Tutku neredeydi ki? Hiç hatırlamadığı annesiyle birlikte gömülmüş müydü?

Benim annem nerede?
Öldü.
Nerede öldü?
Austin'de.
Neden öldü?
Öldü işte. Bu konuda konuşmasak daha iyi.

Ama başka bir seferde babasını annesi hakkında konuşturmuştu, sonuncusunu hatırlıyordu, belki öncesinde de bazı zamanlar olmuştu ama babasının konuşması yine sönük ve kesinlikle tutkusuzdu.

Ölmeden önce zaten ölüydü.
Ne, ne?
Ahlaki bir hastalıktan.
Nedir o baba?
Büyüyünce öğreneceksin bunu.

Doniphan şimdi yirmi altı yaşındaydı ve ahlaki bir hastalığın ne olduğunu biliyor çünkü kendisi de böyle bir hastalıktan ölüyordu. Ayrıca bir adamın sevdiği bir kadındaki ahlaki hastalığın onun başka bir erkek yahut erkeklerle yatması, bir yalancı, bir hain, kokuşmuş bir ruh ve orospudan da aşağı bir şey olması demek olduğunu da biliyordu çünkü orospunun en azından onuruyla yaptığı kamusal bir mesleği vardı. Fakat annesi bu hastalıktan ölmüş olsa bile (kesin olarak bilmiyor, bu sonucu çıkarabiliyordu sadece) o zaman babasının ona karşı tutkusu da muhakkak ölmüştü ve Doniphan'da hiçbir zaman var olmayan anne sevgisi kadar ölü olmalıydı. Öyleyse tuğgeneralin babasında gördüğü tutku sadece bir kadınla ilgili olamazdı ki şayet, çünkü o zaman da...

"Graf, Maritza bugün orada mıydı?"

"Evet."

"Niye kalmadı?"

"Sus. Ağzın doluyken hep konuşur musun sen böyle? Ordunun subaylarına ve beyefendilere öğrettiği bu mudur bugünlerde? Beyefendiler ha. Aman Tanrım! Önce peynir al, *sonra* şarap iç. Hayır, Tanrı aşkına, öyle değil. Önce diline tuzlu bir şey koy. Bir şeyin tadını alabilmen için önce o lanet olası damağını temizlemen lazım. Ve tattığın şeyi *düşünmen* lazım. Yerken düşünmen lazım. Okumak gibi. Müzik dinlemek gibi. Her geri zekâlı herif, ağzına yiyecek bir şey tıkabilir çünkü."

Yani peynir yiyip lezzetli şarabı içip, Maritza'yı düşünmekten başka yapacak bir şey yoktu çünkü belleğindeki anısı kadının

küçük çiftlikte ya da Graf'ın evinde, ihtiyarla babasının konuşmalarıyla geçen o uzun akşamlarda birden ve kısa süren varlığı gibi çabucak kayboluyordu. Kadın o yıllar boyunca hep sessiz, geçici bir varlıktı; çiftliğe genellikle haber vermeden öğle vakti yahut belki de biraz daha erken gelirdi çünkü babasıyla kendisi sabah gittikleri bir işten –kırılan çitleri tamir etmekten, yeldeğirmenlerinin altındaki su depolarında biriken çamuru temizlemekten ya da tavşan etlerini ve yumurtaları kasabaya götürüp taze sebze ve konserve gıdalarla değiştirmekten– döndüklerinde kadın gelmiş ve masada güzel bir yemek hazır olur, yanında da yardım edecek genç bir Meksikalı kız bulunurdu. O ve kız onlarla birlikte masaya oturur, kadın az bir şey yer, kızsa çekinerek, bir şey konuşmadan ama tabağındakileri çabucak silip süpürerek, tabağını esmer kollarıyla, çarçabuk yediği yemeğini koruyan küçük bir hayvan gibi koruyarak yerdi.

Doniphan, Maritza'nın Meksikalı olmadığını biliyordu ama nedeni onun beyaz teni ve yüzünün hoş hatları değil, İspanyolcayı yumuşak bir şekilde konuşması, *chunche* ve *cosiaco* gibi sözcükler kullanması ve *tito* yerine *tico* diyerek küçültmeler yapma alışkanlığıydı. Yemeği bitirdiklerinde ve Doniphan'ın kavak ağaçlarının gölge yaptığı arka verandadaki bez karyolada uyuması gerektiğinde kadın onunla birlikte gider, karyolanın yanında birkaç dakika oturup onu zarif, serin eliyle ve alçak bir sesle okşardı ve sonra Doniphan kavak ağaçlarından dökülen beyaz yumuşak tüylerin masmavi rüzgârsız havadaki hareketlerini seyrederken, bir süre ikisinin vantilatörün biteviye uğultusunu aşarak gelen mırıltılarını duyar ve saat üçte ya da dörtte uyandığında Maritza ve kız gitmiş, babası yatak odasında bir şeyler yazıyor yahut okuyor olurdu.

Ve şimdi de Graf'ın kâhinvari, peygambervari ama sanki hep rüzgârlı uzaklıklardan sesleniyormuş gibi gelen sesi:

"Senin anlamın. Sence senin kendine has bir anlamın var mı? Böyle bir şey mi? Sanıyorsun ki sen orada bir gerçek, bir şey olarak duruyorsun ve senin bir anlamın olması lazım. Bir Amerikalı kibiri. Whitman bizim gerçek şairimiz, isimlerin şairi. Bütün o ~~listeler, envanterler. New~~ Jersey'li bir Alman köy-

lüsü. Gençken bir şehir züppesi ama hep ana kuzusu. Onun bütün o tramvay kondüktörü arkadaşları ve homoseksüel Calamus şiirleri. Onun aptalca yoldaşlık düşü iki erkek arasındaki dostluğun sapkınlığıdır oysa iki erkek arasındaki dostluk tüm insan ilişkilerinin en hassasıdır çünkü *tek* dostluk vakası budur (dil gibi, sanat gibi, uygarlık gibi bir irade ve düşünce eylemiyle yaratılmalı ve sürdürülmelidir oysa aşk daima cinsel organlarda başlar) çünkü erkekle kadın arasındaki her ilişki cinseldir ve kadınların başka kadınlarda aradığı şey, homoseksüel olmadıkları varsayımıyla tabi, her bir kadının aynada kendine bakarken bulduğuna benzer bir şeydir. Hamlet ve Horatio. Bizim ak saçlı ibne ve listeci bunu anlayamazdı ve demokratik hassasiyetinin iğrençliğiyle en güçlü dostlukların 'aristokratik' olduğunu söyledi sanki bu kirli bir sözcükmüş gibi. Sonra da herif askerlik hizmetinden sıyırıyor, –içki içmeye karşı dini risale gibi romanlar yazan bir heriften beklerdim bunu– ve asker delikanlıların elini sadece toplumun onayıyla değil, azizlik mertebesi gibi bir şeyle de tutabilsin diye bir erkek hemşire oluyor. Demokratik manzaralar. Bizim ak saçlı şair. Jefferson sırf o kötü düzyazılarını bile görse o herifi küçümserdi. Çünkü nesnelerde bir anlam yoktur. Ne demektir yani şu şişe, çatal, masa örtüsü ya da bardağına soktuğun şu saçma sapan çiçek? Bir isimler şairi. Envanter, sonenin yerini alan yeni bir şiirsel biçim haline geliyor. Amerika'nın baş şairi. Siktirsin gitsin. Bir tutkular ve fikirler şairi lazım bana. Shakespeare lazım bana."

Ceketinin iç cebinden uzun, ince bir puro çıkardı, ağız ucunu brendisine batırdı, yavaşça çevirdi ve sonunda dış tabakası tamamen ıslandı.

"Yeterince konuşursam her şeyde bir anlam bulabilirim. Hemen ânında bir anlam isteyeceğin bir makine miyim ben? Matematikçilere git. Tanımlar, formüller, denklemler. Düğmeye bas. Bip, bip. Bant kaydında bir anlam. Matematik havasız bir boşluktur, bütün fikirler gibi boş ve tehlikelidir. Yani o ihtiyar mesih şair, sakaldan favorileriyle, hastalara karşı tavırlarıyla ve nonoş aşklarıyla o moruk herif belki de haklıydı. Belki de yapabileceğimiz tek şey bir nesneler listesi çıkarmaktır. Belki de envanter Amerikan hayatının nihai ifadesidir ve bizim aşk

şiirlerimiz de bir magandanın kadınına atlarken kaslarının her kasılma ve şişmesinin birebir kaydıdır. Belki de bulup bulacağımız tek anlam nesnelerin hayvanca çoğalmasındadır, nesnelerin o sersemce ve akılsız üretimindedir. Belki de yaşamanın tek yolu bomboş bir denizin bağrında, sanki yaşlı bir orospunun sarkık memelerinin arasındaymışız gibi akılsızca, utanç da dahil her türlü şehvet ve duyguyu harcayarak ve aklı da boşalmış bir kese gibi arkamızda bırakarak sürüklenirken o kabaran şeyler kütlesinin ritmiyle sallanmaktır.

Ve Jefferson'un düşü, sonunda buna vardı. Anlamlarımız, tutkularımız... Kafadaki kasılmalar, kaslardaki bir çırpınma. Buna. Biz buna varıyoruz; aşk eyleminden, saçma sapan bir durumun idrakinden, bakkaliye faturasından, karın ağrısıyla çığlık atan bir çocuktan, ödenmeyen kiradan sonra; büyük adamın oyunundan, kahve içerken kâr ve zarar üzerine bir konuşmadan, önde giden adamın çıtkırıldım yürüyüşü üzerine bir tartışmadan, sahnelerin aydınlatması ve dekoru üzerine bir seminerden sonra; savaştan, asker aklının vahşiliğini protesto eden köylülerin yazdığı romanlardan, siyasi ve askeri gafları açığa vuran yazılardan, bütün bu berbat şeyleri başka bir ekonomik determinizm vakası halinde gösteren kitaplardan sonra; bir kahramanın ölümünden, sokaklardan geçen ve onun öldüğü yeri tükürdükleri cikletler, sigara izmaritleri ve bağlanmış bir hayvanın rastgele dışkılamaları gibi saçılmış mısır patlaklarıyla belli eden kalabalıklardan sonra. Aman Tanrım, aklımın ağzı olsa kusardı."

Puroyu ağzına koydu ve ince dudaklarının arasında döndürdü. Sonra çıkarıp kahveden bir yudum aldı, puroyu yine brendiye daldırdı ve tekrar ağzına koydu. Pantolon cebinden bir mutfak çakmağı çıkardı ve çakmağı sağ eliyle tutarken tırnağı kararmış başparmağını çakmağın tuşuna koydu.

"Buna rağmen" dedi, "sıradan insan kendisinin sıradanlık haline imrenmez. Bütün o liman işçileri ve batmış tüccarlar, kendinden geçip dinsel spazmlar geçiren esrarkeşler ve birbirine cinsel sapıklıklar yapan çıplak soytarılarla ilgili oyunların[11]

11. Muhtemelen, Arthur Miller'ın *Köprüden Görünüş*, *Satıcının Ölümü* ve *Cadı Kazanı* oyunlarına gönderme. (ç.n.)

neden zenginler arasında büyük övgüler alıp da fakirler tarafından, biletler ucuzlatılıp bedava içki verilse bile görmezden gelindiğine şaştığın zaman bunu hatırla. Ama şehrin babaları kent parkında, hevesli ve dindar amatörler tarafından sakatlanmış da olsa bir Shakespeare oyununun kekeleyerek dile getirilmesine izin verdiklerinde, çimlere yatmış ayaktakımından âşıkların bile neden elleşmelerine ara verip de doğrulup oturduğuna ve kendini adamış kabiliyetsizlerin asla tamamen yıkamadığı o muhteşem müziği dinlediğine şaştığın zaman da bunu hatırla".

"Benim annem orospu muydu Graf?"

İhtiyar adam, başparmağının kararmış tırnağını çakmağın mavi tuşunda tutuyor, cevap vermeden puroyu dudaklarının arasında yuvarlamaya devam ediyordu. Gözleri derin çukurlarının içinde kapalıydı.

"Ve unutma ki" dedi, "trajedi, yani sanat tarzlarının en aristokratı, demokratik Atina'da ve Shakespeare'in İngiltere'sinde yaratıldı, o hâlâ devam eden paradoksun, demokratik bir monarşinin başlangıcında. Trajedi insanların bir ifadesidir, onların bir temsili değildir. Her bir adam ışığa çıkıp sınavdan geçer ve bütün toplum da sınavdan geçer. Çünkü daima sıradan insanlardan oluşan bir koro vardır ve bunlar başkahramanla düşmanının arasında boyuna titreşim yapar; ikisinin tepesinde dolanıp dururlar, öğüt verir, danışır, haberler iyi olduğunda sevinirler ve şiddetli duygulardan irkilirler, tüm sahne hakkında derin derin düşünür, her şeyi hatırlar, yorum yaparlar, kendi kendilerine açıklar ve kolektif hayatlarının taşıyacağı *anlamın* onlardan daha büyüklerin tutkularından çıkacağını bilirler. Yani onlar da sonunda ışığa çıkıp sınanır. Kimse kaçamaz".

"Graf, La Luz'da babama neler oldu?"

İhtiyar, başparmak tırnağını çok ani ve sert bir hareketle çakmağın tuşuna sürttü ve Doniphan alevin parıltısında, Graf'ın kıpkırmızı yuvalarında yeşil yeşil parlayan küçücük gözlerinin dik bakışlı bir kartal gibi haşin baktığını gördü.

"Senin baban" dedi küçümsercesine. "Senin bütün o lanet olası ailen."

İki

Ben onu tanıdığımda çoktan kan dökmüştü [dedi Graf; sesi daha alçak perdeden, sakin, daha sohbet havasında ve retorik tarzı hafiflemiş olsa da bu ses Doniphan için o sanki rüzgârlı uzaklıklardan geliyormuş gibi duran niteliğini koruyordu; karanlık kanyonlardan çıkan, uçsuz bucaksız çöllerden geçen rüzgârların getirdiği bir sesti sanki], Jack Lear'dan söz ediyorum, dedenden, gerçi sen onu hiç tanımadın çünkü sen doğmadan çok önce ölmüştü, sen o zaman babanın cinsel organında mahcup bir kaşıntı bile değildin daha. Yıl 1915'ti, sanırım Paskalya civarı günlerdi ve hava rüzgârlıydı. Çadırdaki bez karyolasında yatıyordu, sanıyorum "baraka" diyorlardı bunlara çünkü yarı çadır yarı tahta kulübeydi, orada yatmış, bir gaz lambasının ışığında bir şeyler okuyordu çünkü saat öğleden sonra ancak iki yahut üç olmasına rağmen öylesine yoğun bir toz vardı ki sanki alacakaranlık çökmüş gibiydi ve bir de Jack çadırın kenarlarını indirmiş ve bağlamıştı.

Karşısındaki bez karyolaya otururken ona zahmet edip yerinden kalkmamasını söyledim fakat onda böyle bir şey yoktu. Derginin arasına kaldığı yeri gösterecek yanık bir kibrit çöpü koyup onu iki karyolanın arasındaki küçük sandığın üzerine bıraktı, sonra tam hazır oldaki gibi değil fakat ona bayağı bir yakın şekilde dimdik ayağa kalktı ve beni askeri bir hürmetle etkilemek yahut acıya karşı kayıtsızlığını göstermek için değil (sol omzu sarılı ve kolu askıdaydı), sırf kendi tabiatının kuralına itaat etmek için yaptı bunu. Ve durup resmi bir şekilde el sıkıştık ve ilk defa yüzüne baktım; güneşten esmerleşmemişti çünkü cildi hiçbir zaman esmerleşmeyecek kadar açık renkliydi, güneşten yanmamıştı da ama parlayıp beyaz altın rengini almış ve koyu sarı saçlarını daha belirgin kılmıştı. Bir iki saniye onun açık gri gözlerine baktım ve onunla aynı yaşta değilsek bile aramızda bir yıldan fazla fark olmadığını söyleyebilsem de onun belki bin yaşında, saflıkla geçen bin yıl yaşamış olduğunu, benimse insan denen iğrenç şey hakkındaki bir günlük kesin ve su götürmez bilgimle bir günlük olduğumu hissettim.

Lambayı, tahta döşemeyle birlikte çadırın kabuğunu oluşturan tahta yarı duvardan indirip sandığın üzerine koydu. Sonra ikimiz de oturduk; o bir karyolaya, ben de diğerine. Ne okuduğunu sordum. Bir şey söylemeden bana dergiyi verdi. Frederick Jackson Turner'ın *The Significance of the Frontier in American History* [Amerikan Tarihinde Cephelerin Önemi] isimli eseriydi.

"Garnizonda müthiş bir kütüphane var herhalde" dedim.

"Bilmiyorum" dedi, "daha gitmedim oraya. Bu benim. Yani bunların hepsi de". Sandığa ayağıyla vurdu ama lamba titremedi bile.

"Hepsi bunun gibi mi?"

"Bazıları. Bazıları askeri şeyler. Birkaçı makineler üzerine. Bir sürü de ıvır zıvır var. Buraya geldiğim ilk hafta topladım bunları."

Sandığın üzerinde duran kahverengi kapaklı ince bir kitabı verdi. Sayfalarına göz gezdirdim. İspanyolca bir şiir kitabıydı.

"İspanyolca okuyabiliyor musun?" diye sordum.

"Öğreniyorum."

Turner'ın makalesini geri verdim.

"Bu adamın tezi hakkında ne düşünüyorsun?"

Sırtıyla duvar arasına bir yastık koyup, askıdaki kolunu göğsüne ve karnına dayadı. "Kızılderilileri yok sayıyor. Burası bedava bir toprak değildi, boş değildi. Büyük metaforlar kullanıyor; bahçe diyor buraya, sanki burada hiç kimse yaşamamış gibi. Ama Kızılderililer buradaydı, diğer hepsinden farklı bir uygarlıkları vardı. Biz toprağı onların elinden aldık. Bizim askerlerimiz vardı. Bizim daima askerlerimiz vardır. Herkesin daima askerleri vardır. Yani bu adam bu konuda yanılıyor... Yani toprağın boş olduğu konusunda. Ama toprağın buraya gelen insanlar üzerindeki etkisi konusunda haklı. Yeni bir toplum bu, yalnız sadece bizden ibaret değil. Bütün dünya Amerikan uygarlığını yaratmaya girişmiş. Rönesans'ın en yeni ve bence son gelişim aşaması bu."

Demek istediğim sadece Turner değil, Lear da bu tür saçmalıklarla doluydu; kutsal bir orman olarak Batı (ki kendi kafasında bunun karşısına bir şekilde Kansas'ın 1850'lerdeki "karanlık ve kanlı temeli" imajını koyabiliyordu), tarihte Amerikan Düşüncesi, bütün bunlar yani. Bu ona göre siyasi bir şey değildi, dini de değildi çünkü bu, milliyetçilik olur ve Lear milliyetçi değildi. O türden basit bir vatansever olmak için kalabalığa katılman lazımdır ki Lear kalabalıktan hiç hoşlanmaz, hatta arkadaşlarının kendisine dokunmasından bile hiç hoşlanmazdı. Ziyadesiyle doğal bir aristokrattı. Onun ülke anlayışı daha ziyade Jefferson'ınki gibiydi, bir on sekizinci yüzyıl anlayışıydı, bir fikrin cisim bulmuş haliydi ve dolayısıyla da mantıklı tüm insanların malı ve sorumluluğuydu. Fakat onun bu ülke fikri konusunda benim Jefferson'da pek bulamadığım, daha ziyade, şık bir pesimizmle gizlenmişse de Henry Adams'ta rastladığım ve daha önce söz ettiğim bizim o homo şairin şişirilmiş eserlerinde hiç görülmeyen bir tutkusu vardı.

Lear şimdi yatağa boylu boyunca uzanmıştı, sırtında duvara dayalı yastığı vardı ve daha sonraki yıllarda öğreneceğim gibi onun en rahat ettiği pozisyondu bu. Bacakları yatağın kenarına hemen hemen paraleldi ama çizmelerini –dizinin üç santimetre altına kadar uzanan, o sabah boyanmış ama şimdi, söylediğim

gibi, rüzgârdan ötürü tozlanmış, yarısı bağcıklı süvari çizmelerini– çoğunlukla battaniyenin dışında tutuyordu.

Güzel bir sesi vardı ve bunu nasıl kullanacağını biliyordu. İlk önce Massachusetts'lidir diye düşündüm ve sonra da Boston'lıdır gibi geldi çünkü o günlerde hâlâ bir insanın konuşmasından nereli olduğu hemen hemen anlaşılıyordu. Nantucket'li olduğunu söyleyince kendimle bayağı gururlandım. O benimkini hiç tahmin edemedi, kendisininki de dahil, kulağı aksanlar konusunda hassas değildi; herkes aynı şekilde konuşuyor sanıyordu, ben de sonunda ona St. Louis demek zorunda kaldım ve bir sürü farklı St. Louis aksanı olduğundan sınırları şehrin doğup büyüdüğüm semti olan Compton-Eads'e kadar daraltmak üzereyken bana, "Josiah Gregg'i tanıyor musun?" diye sordu. Ben, Julius Gregg adında bir bağcı tanıdığımı söyledim. "Hayır" dedi, "Josiah Gregg. Missouri'liydi ve oradaki ilk adamlardan biriydi. 1840'larda orası hakkında bir kitap yazmış fakat adını hatırlayamadım". Sonra bana Gregg'in Santa Fe'ye ticari kervanlar gönderdiğini ve orasını nasıl geliştirdiğini anlattı. "Keşke o zamanlar orada olsaydım" dedi, "orası hâlâ bakirken".

"O zamanlar İspanyollar epeydir oradaydı" dedim, "ve Kızılderililerse İspanyollardan çok daha eski zamanlardan beri".

"Hayır, onlar buranın bir parçasıydı" dedi, "bakir zamanın bir parçasıydılar. Buranın ırzına geçenler biziz".

Bu konuda konuşmaya devam etti. Zaman ve saflık çok ilgisini çekiyordu... Onlar bakir, bozulmamış, girilmemiş vadilerdi. Bence saflık onun için o zamanlar ve tüm hayatı boyunca zamanın geçtiği bir yer demekti, evet ama zaman ne Marvell'in kanatlı savaş arabasındaki tehlikeyle ne de Melville'in mutlu adalarındaki mükemmel günlerin biteviyeliğindeki miskinlikle geçiyordu. Hayır, zamanın organik olduğu, mevsimlerin ilerleyişi gibi geçtiği ve her insanın tıpkı her çiçek, meyve ya da hayvan gibi onun düzenindeki yerini aldığı bir yerdi. Zaman ve saflık *fikri* onun bir parçasıydı bu fakat onun bir parçası daha vardı; kanını taşıdığı üç yüz elliyıllık İngiliz din adamlarından ve askerlerden geliyordu bu ve babası da Metodist Kilisesi'nde bir rahipti ve o adama göre zaman büyük bir düşmandı ve onun için hiçbir vadi girilmeyecek, sahiplenilmeyecek, ekilmeyecek,

oyulmayacak, kazılmayacak, kurutulmayacak, inşaat yapılmayacak ve kendiliğinden ölüp gideceği bir büyüklüğe varana dek şişirilmeyecek kadar mahrem değildi. Aklıma yine Jefferson ve Adams geldi; dede, baba ve oğul, bütün Adams'lar.

Konuşmasındaki o kontrollü heyecanı şu anda sanki yanımızdaymış gibi duyuyorum; onun o tatlı ve akıcı konuşma tarzı hep mesleğine ters gelirdi bana çünkü o bilindik, emretmeye has tarzda değildi, Shakespeare soneleri okumaya uygun bir araçtı, bazı kehribarımsı yansımalarında Beşinci Henry'nin değil, Hamlet'in tınısı vardı. Avrupa kurumlarında radikal değişimlere yol açmış sessiz bir devrim olan Amerikan deneyiminin, kendi deyişiyle, "yankısı"ndan söz ediyordu ve Avrupa'da bundan sonraki savaşın, sonlarının yaklaştığını hisseden, bu yüzden şaşkına dönmüş ve korkudan birbirlerini kamçılayan eskimiş hükümet biçimleri arasında bir boğuşma olacağını söyledi. Bir sessizlik oldu. Bu düşünce benim için yeniydi ve sanırım onun için de öyleydi. Tarihin mantığından değil, şiirden söz ettiğini söyledim ona. Doğrulup oturdu, parlamış yüzü aydınlandı ve lambanın alevi gözlerinde dans etmeye başladı. "Tarihte mantık falan yoktur" dedi, "ama zaman zaman bazı görüşler, büyük fikirler vardır ve belli bir süre, onlarca, yüzlerce yıl, bu görüş tükeninceye kadar devam eden bir bağlantı görebilirsin. Şiir olabilir bu ama bence Amerikalı her şey şiir niteliği taşır". Böyle abartılı sözleri hatırlamak beni üzüyor ama söylediği tam buydu: "Şiir niteliği taşır." O zamanlar böyle konuşuyordu. Gençtik.

Niçin geldiğimi biliyordu tabi. Birkaç senedir her iki yönde de sınır ötesi baskınlar oluyordu. Bunlar çoğunlukla Villa'nın adamlarından oluşan küçük birlikler tarafından, bu taraftan at çalmak ve çevrede bulabilecekleri her türlü silah ve cephaneyi götürmek için yapılıyordu. Bazen de Caranza'nın adamlarının sınır ötesinden yasadışı yolla sığır çalıp bunları ihtiyaç duydukları şeylerle değiştirmek istemesi yüzündendi. Bazen de bunun tersi taraftan oluyordu; bu taraftaki birtakım adamlar bir şeyleri teslim etmek ya da bir alacağı tahsil etmek için sınırın öte yakasına geçiyordu. Ordu her zaman aradaydı. Bir kavga çıksa ve Meksikalılar öldürülse askerler esmer kardeşlerimizi katle-

diyor feryatları yükselirdi; Amerikalılar öldürülmüşse bu da sersemce bir askeri vahşetti.

Ben o zamanlar *El Paso Times*'ta çalışıyordum. Editör, Walker'dı. Herif, Profesör Başkan Wilson'dan da ordudan da aynı şiddetle nefret ediyor, eline her fırsat geçtiğinde ikisini de rezil etmeye çalışıyordu. San Elizario civarında sınırı geçme girişimleri olmuştu; Villa'nın adamlarından bazıları takas etmek amacıyla fıçılar dolusu içkiyi sınırdan geçirmeye kalkmıştı. Lear orada devriye görevindeydi... İlk görevi, ilk yaralanışı, ilk adam öldürüşü. Bir Meksikalı öldürülmüş, birkaçı içkilerle yakalanmıştı, geri kalanlarsa nehrin karşı tarafına geri dönmüştü. Walker benden Lear'ı görmemi ve onun bir katil olduğunu kanıtlamamı yahut en azından bu hipoteze uygun bir şeyler bulmamı istedi. Onun gazeteyi yönetme tarzı böyleydi ve ortalıktaki en iyi gazete de buydu. O zamanlar kimse posta istihbarat subayı diye bir şey duymadığından Lear'a bir mektup gönderip onu görmeye gelebilir miyim diye sordum, o da cevap gönderdi ve gel dedi.

Bu hadiseden sanki resmi raporunu ezberden okuyormuş gibi kesin bir dille ve askeri bir tarzda söz etti. Meksikalılara gece yarısı saat iki civarında, nehrin her iki kıyısında bulunan otuz metre genişliğindeki dalyanlar nedeniyle geniş ama sığ olduğu bir yerde baskın yaptıklarını söyledi. Her iki kıyıya paralel uzanan yaklaşık yüz metre genişliğinde sık sedir ağacı korulukları vardı. Devriyeler olay yerine geldiğinde Meksikalıların yarısı karşıya geçmiş, nehirle sedir koruluğu arasındaki kumlukta bekliyordu. Devriyeler atlarla bir drenaj kanalının yüksek kıyısından geçiyordu ve nehirle aralarındaki sedirler, nehir kıyısındaki Meksikalıları kısmen onlardan gizliyordu. Fakat onları ilk önce henüz nehrin içindekiler gördü, bağırdılar ve dalyanları siper olarak kullanıp geri çekildiler. Ötekiler içkileri ve atları bırakarak sedir koruluğuna kaçtı. Yapacakları başka bir şey yoktu. Devriyeler hâkim noktadaydı.

Lear, adamlarını attan indirdi ve hemen iki kişiyle, dalyanları siper alarak yattı. Geri kalanları sedirlere gönderdi. Yavaş ilerleyen bir işti fakat elindeki üç kişiyle düşündüğü şey çetedekilerdi. Sedirlerin seyreldiği yere gidip orada kanaldaki suyun

akışını kontrol eden kapılar olduğundan, o noktada daha yüksek olan sete tırmandı. İçkileri almaya yeltenen grubu oradan görebileceğini düşünüyordu. O sırada vuruldu.

Dediğine göre o yüksek yerde, son ay ışığında aptal gibi ayakta duruyordu ve Meksikalılardan ürkütüp kaçıramadıkları, orada olduğunu bile bilmedikleri biri ona bir Mauser'le ateş etti. Dedi ki bunun Mauser olduğunu talimlerde duyduğu boğuk sesinden anlamış ve aynı zamanda da mermilerin onun yanından "kızgın eşekarıları" gibi geçtiğini duymuş ve bu tabir, dediğine göre, onun değil, talim eğitmenininmiş. Meksikalı, bir şarjörü onun üzerine boşaltıyor ama Lear adamın aldığı eğitimin doğruluğuna hayret ederek orada öylece duruyormuş ve yaşadığı bu deneyimin gerçekliğinin dershanedeki modele bu kadar benzemesine şaşmış. Sonra omzundan vurulmuş. Kurşun onu devirmiş ve ardından başka atış gelmemesinden Meksikalı'nın tüfeği yeniden doldurduğunu anlamış. "Ayağa kalktım" dedi, "ve aşağı inip onu orada öldürdüm".

Bu cümleyi de, daha önce söylediğim gibi, bana bunları anlatmaktan ziyade şiir okumaya uygun, duygusal bir müziğe benzeyen aynı sakin ses tonuyla söylemişti ama bu kelimeleri söylerken o inanılmaz berrak gri gözleri bulutlandı ve sanki beynindeki hafıza gözü farklı bir şeye yoğunlaşıyormuş gibi odağını kaybetti. Onun düşündüğü, gözlerindeki ışığı söndüren o diğer şeyi öğrenmek istedim. Fakat ona doğrudan soru sorarak bundan fazlasını alamayacağımı hissettim ve çevrede gidebileceğimiz bir yer varsa ona bir bira ısmarlamak istediğimi söyledim.

Beni subay kulübüne götürdü. Oraya varmak için bir kilometreden fazla yol yürüdük, rüzgâr şimdi daha sert esiyordu ve nisan ayında olmamıza rağmen hava soğumuştu; Paskalya'dan önceki cumaydı, hatırlıyorum çünkü o sene Paskalya geç kalmıştı. Kulüp de dışarıdan çok daha sıcak değildi; etrafı katranlı kâğıttan, zemini tahta bir barakadan başka bir şey değildi, daha sonra Bliss'te yapacakları o muhteşem şeyle hiçbir alakası yoktu; Bliss'te yaptıkları, polo sahasına tepeden bakan bir kayalığın kenarındaydı, bir sokak kadar uzun bir barı vardı ve muhakkak ki bir subay ve süvari olduğundan (atsızsın ama bir makineye, hiçbir şiirin akıp gitmesine yol açmayacak bir

Pegasus'a biniyorsun; gerçi eminim bu dediklerimden hiçbir halt anlamıyorsundur) muhakkak ki sen de orada viskini alıp o barda oturdun ve aşağıdaki o muazzam ve müthiş resme neredeyse Custer'ın uyduruk ve berbat tezgâhındaki bardaymışsın gibi uzun uzun baktın. Tahtaların arasındaki çatlaklardan giren rüzgârın getirdiği ince kum köşelerde birikiyor, yerlerde dolanıyordu. O saatte ortalıkta barmenden başka kimse yoktu; zayıf, sinirli bir adamdı, ağzını burnunu boynuna bağladığı ıslak bir mendille kapatmıştı. Mendili birkaç dakikada bir çıkarıyor, yalaklardan birinde yıkıyor sonra yine takıyordu. Dediğine göre toz onu çok rahatsız ediyormuş. Astımı varmış.

Bira aldık ve barmenin hırıltılarının, boğulurcasına nefeslerinin ve çaputunu yıkayıp da suratına bağladığı ve korkudan hastalanmış yeşil bir hayduta döndüğü görüntüsünün menzili dışında bir masaya oturduk. Lear'a, tozdan ve soğuktan rahatsız olup olmadığını sordum. Toz can sıkıcı bir şey, dedi ama sözü edilecek bir soğuk hissetmemişti. Asıl soğuğu Nantucket Adası'nda görmüşlerdi. Ayrıldığından beridir oraya babasının cenazesi dışında gitmemişti ve daha sonra annesini gömmek için de gidecekti ama Nantucket onun memleketi, ruhunun ve bedeninin yaratıldığı ve onda, her insanın nereye giderse gitsin içinde götüreceği o toprak, beden ve ruh bağlantısını yaratan yerdi. Missouri benim için neyse aynısıydı.

Evet, Nantucket'teki ve Missouri'deki soğuklardan konuştuk. Konuşmayı böyle akıp gitmeye bıraktım. Walker'ın istediği o hırslı katili bulamayacağımı biliyordum ama kendini açık etmeye zorlamam gerektiğini hissettiğim ve anlamaya çalıştığım adamda başka bir şey, katil, kan dökücü ve tahripkâr olabilecek kadar derin bir masumiyet ve saflık vardı. Lee'yi, Stonewall Jackson'ı, Lamar'ı, Houston'ı, Washington'ı ve aziz mertebesine çıkmış tüm askerleri düşündüm ve ülkemizin gizeminin karşımda, sol kolu askıda, bira içerek oturup Nantucket'in korkunç kışlarından konuştuğu hissine kapıldım.

Yazlardan da söz ediyordu ve bundan konuşmaya çok daha hevesliydi çünkü hafızasında orasının onun için hep yaz olduğunu söyledi. Kendisinden iki yaş büyük, Thomas adında bir ağabeyi varmış ve hiçbir zaman Tom diye değil, hep Thomas

diye çağrılırmış. İriyarı, cüsseli, hantal bir çocukmuş, üç yıl lisenin klasik müfredatına karşı çok acıklı ve başarısız bir mücadele verdikten sonra bırakıp, Bedford'daki bir elektrik şirketinde çalışmaya gitmiş. İngilizce bir cümleyi ögelerine ayıramazmış, Latince, cebir ve geometriyse onun için çözülmez sırlarmış, tarih, zaman ve insan adlarından oluşan bir hırıldamaymış, fizik ve kimya anlaşılmaz şeylermiş ama laboratuvar derslerinden hoşlanıyormuş. Elektrik şirketinde başarılı olmuş. Para kazanan tek Lear oymuş.

İki çocuk yazın kırlarda tavşan ve kuş avlıyor, kumullarda yabani çilek topluyor, adanın neredeyse her koyunda, adacığında yüzüyor ve balık tutuyorlarmış. Bir yaz bir planör yapmışlar ve Jack onu ilk seferde altmış metre uçurduktan sonra bir kumula sert bir şekilde düşüp temelli parçalanmış. Bir hafta sonu yelkencisinden aldıkları, adamın fırtınalı bir günde kopup gelen bir şamandıraya çarptığı küçük bir yelkenli konusunda daha şanslıymışlar. İlk parayı babaları vermiş, Thomas da tekneyi tamir etmiş ve bazen çalışıp bazen çalışmayan bir otomatik dümen tertibatı gibi aslına birkaç küçük özellik daha eklemiş. Babalarından aldıkları parayı yazın gelen turistlere limanda kısa gezintiler yaptırarak ödemişler. Kendi başlarına da tekneyle bütün adayı dolaşıyorlar ve bazen İman, Ümit ve Merhamet adlı üç küçük kumluğa çıkıp midyeleri, istiridyeleri ve deniz salyangozlarını pişirip yiyorlarmış.

Pazar günleri de babalarının rahiplik yaptığı kilisede annelerinin çaldığı orgu birbirleriyle nöbetleşe pompalıyorlarmış. Dediğine göre babası kibar ve çok okuyan bir adammış, İngiltere'de doğup orada okumuş, bu ülkeye otuzlu yaşlarının başında gelmiş ve geldikten sonra bir yıl içinde bir eş, enerjik bir Bedford'lu kadın bulmuş. Babası uzun boylu, zayıfmış ve astımdan muzdaripmiş. Hafta boyunca hep, ailece oturdukları iki katlı beyaz bir karkas papaz evindeki bürosunda, yanında ciğerlerini rahatlatacak bir buhar kandiliyle oturur, güzel bir Spenservari[1] yazıyla, kendisi gibi ince bir nesir halinde verilen pazar vaazını yazarmış. Bu vaazları ancak koro locasından duyulacak kadar yüksek, yanlış bir basla ince bir tenor arasında

1. İngiliz şairi Edmund Spenser (1552-99). (ç.n.)

kararsız bir şekilde gidip gelen fısıltımsı gevrek bir sesle okurmuş. Bir vaizin değil, meditasyona dalmış bir adamın sesiydi diyordu Jack. Ama yine de tuhaf bir şekilde etkiliymiş. Cemaat daima sessizmiş. Herkese, rahip kendi kendine özel bir konuşma yapıyor gibi geliyormuş. Onları genelde pek, rahiplerin yaptığı gibi teselli etmezmiş. Onun bürosuna manevi bir rehberlik ya da ailevi sorunlar veyahut insanlar rahiplere ne halt için gidiyorsa onun için gelen pek yokmuş ve ölmekte olan birinin başına hiçbir zaman adam ölmeden çağırılmazmış. Fakat o pazar günlerinde, güneş, deniz ve taş gibi çıplak bir nesir halinde ve iki oktav inip çıkan ince bir sesle onlara kendini, vaaz vermeyen, daha ziyade tanrısal yasaların ve insan kişiliğinin sırları, iyi şeyler yapmak isteği, kötülük yapmanın kaçınılmaz sonucu ve insanlığın aşk, Tanrı, ülke ve aile adına işlediği bütün o suçlar hakkında kafa yoran o düşünen varlığı ortaya serermiş.

Jack, bir rahibin oğlu olmanın dayanılmaz yükünü hiç çekmediğini söyledi çünkü kimse onun babasını bir rahip olarak görmezmiş. O pazar günleri orgu pompaladıktan sonra dinlenir ve babasını dinlerken kendini ona her zamankinden daha yakın hisseder, onun oğlu olduğunu o kamusal yerde, evlerinin mahrem ortamından daha çok fark edermiş; babası kendini oğluna ancak kendini başkalarına açarak gösterebiliyormuş sanki. Çünkü babası evde bir ses değil, kafası meşgul ve yalnız, uysal ve suskun bir varlıkmış. Sadece iki takım elbisesi varmış; kış için siyah, yaz için gri. Başka bir şey giymezmiş; aslında bunların dışında ancak kışın en soğuk günlerinde giydiği kürk yakalı bir paltodan başka bir giyeceği de yokmuş. Ve her zaman tamamen giyinik haldeymiş. Ceketini sabah yatak odasından çıkarken giyer ancak geceleri yatacağı zaman çıkarırmış. Ilık yaz gecelerinde güneş battıktan hemen sonra deniz kıyısında yürüyüşe çıktığında bile takım elbisesini giyermiş, ayakkabıları da hep boyalı olurmuş. Çocuklar yelkenliyle denizden dönerken onun gri kıyafetli, dimdik, ince ve daima yalnız duran siluetini görür ve yüzünü seçecek kadar yaklaşmadan çok önce o olduğunu bilirmiş. Babasını daima resmi bir varlık, yaz deniziyle ve güneşle yıkanan o muhteşem adada gri ve siyah gölgelere dönüşen, meditasyon yapar gibi ve hafiften hüzünlü bir ses olarak hatırlıyormuş.

Babası yaşadığı gibi ölmüş; büroda tek başınayken masasının üzerine yığılmış ve yeni vaazının sayfaları bile pek zarar görmemiş. Jack VMI'nın ikinci yılındaymış. Cenazeden sonra annesini, kocasını büyük irfanı ve entelektüelliği, İngiliz görgüsü ve herkesten farklı nazik ve melankolik havasından ötürü seven, evliliklerinin ilk yılında kocası rahat çalışsın ve yazılarını yazsın diye kendini kilisenin pratik işlerini yürütmeye veren (ve ölümünden bir yıl sonra bile kendini rahip olarak görevlendirip o lanet olası şeyi sürdürmeye devam eden) o güçlü Bedford'lu kadını, teselli etmek için birkaç gün orada kalmış, dediğim gibi Jack onu teselli etmek ve babasının işlerini yoluna koymak için kalmış, gerçi yapılacak pek fazla bir şey de yokmuş. Kâğıtlarına göz gezdirirken küçük bir defter, bir çeşit günlük bulmuş ama sadece birkaç sayfası babasının elyazısıyla doluymuş. Sayfalarda tarih yokmuş. Yazılan notlar geometrik şekiller gibi görünen dört köşe paragraflar biçimindeymiş. Bunlar yazanın kusurlarını anlatan birbirinden kopuk bir dizi ifadeymiş ve detaylı ve sürekli iddialarla, genel teoremler, bunların sonuçları ve özel vakalarla ve yine geometrik bir dille gösterilen şey onun karakterinin kusurlu olduğu, yüreğinde hiç kimseye ya da hiçbir şeye, hatta kendisine bile sevgi olmadığı, hayatının anlamsız olduğu ve bunun herkes işin geçerli olduğuymuş. Jack bana bunlardan bir tanesini aktardı. Onda çok kuvvetli bir etki bırakmış.

> Zekâ ve özfarkındalık ancak özel olarak geliştirilmiş hayvani fonksiyonlardır; dalı kavramaya daha elverişli bir kuyruk, kurbanın karnına dalacak daha sivri dişler. Biz dünyayı ve birbirimizi istediğimiz gibi idare edebiliriz ama şu eylemin iyi, şu eylemin kötü olduğunu bir akıl operasyonuyla ispat edemeyeceğimiz için bütün değerlerimiz tutkulardan ibaret hale gelir. Öyleyse bu balıkçı halkın rahibi olarak ben, yarattığı bir saatlik illüzyona inanmayan, çalım satan bir oyuncudan başka neyim ki? Ve güzel oğullarımı bile sevmekten korkuyorum çünkü sevginin, soğuk ve sessiz ilgisizlik rüzgârlarının her gece daha sert estiğini hissettiğim boş bir evrene duyulan korkudan öte bir şey olmadığını biliyorum.

Fena değil, fena değil. Sondaki tumturaklı küçük nesir parçası bir şekilde berbat ediyor ama ifade edilen fikrin orijinal

olmadığını bilmeme rağmen bu satırlarda o zaman beni etkileyen ve bana bu, basitliğe karşı duyulanı da dahil, tehlikeli özlemler çağında daha da çekici gelen haşin bir dürüstlük vardı.

Ama bundan çok önce Jack'in "soğuk bir yulaf lapasından kocaman bir lokma" diye tanımladığı Boston Latince Okulu ve Boston şehri varmış. Nantucket onun için daima yazken Boston'sa bir kış diyarıymış ve bu sadece mevsim yönünden değil, düşünce ve ruh yönünden de öyleymiş. Dersleri sıkıcıymış. Latince ve matematikte ama sadece öğretilen formel tarzdaki normal alıştırmalarda başarılıymış. Bunların dışındakiler bu kadar bile ilgisini çekmiyormuş. Dört gözle beklediği kimya ve fizik sadece ezberlenecek formüllerden ibaret çıkmış ama bunlarda da Latince ve cebir kadar başarılı oluyor, yine de bu formüllerin bir çeşit gerçeklik modelleri olduğunu biliyor, aralarındaki ilişkiyi anlamak istiyor fakat öğretmenleri buna yardımcı olmuyormuş. İngilizce derslerinde tek öğrendiği, iyi bir etkileyici cümlenin nasıl yazılacağı –hiçbir zaman unutmadığı ve herkesin sahip olması gereken bir beceri– ve bir şiirin analizle nasıl parçalara ayrılacağıymış. Ve tarih... Onun şehrin taşlarından hep kurşuni göklere yükselip tekrar geriye yansıyan leş gibi kokusunu duyuyor ama bunu ders kitaplarında da hocalarının dilinde de bulamıyormuş. Ancak mezun olduktan ve kendi başına okumaya başladıktan sonra Boston sokaklarında bulduğu o pis tarih kokusunu ilk kez konuştuğumuz o karanlık ikindide gençliğin verdiği aşırılıkla "hoş kokulu Amerika İdeali" dediği şeyden ayırt etmeyi öğrenmiş.

Boston Latince Okulu'nu bitirdikten sonra hemen VMI'ya gitmemiş. Kısmen babasını memnun etmek, kısmen de kendi merakını gidermek için New York City'ye gidip Birlik İlahiyat Fakültesi'ne girmiş. Orada sadece bir yıl kalmış. "Bir çağrı gelmedi" dedi. Sözlerinde bir ironi yoktu.

Birasını bitirdi ve ben boşları bara götürüp iki tane daha aldım. Lear yeni biradan epey bir içti ama konuşmaya hemen devam etmedi ve ben onu dürtmek istemedim. Berbat bir gündü; yılın o zamanında gördüğüm en kötü kuzey fırtınasıydı. Rüzgâr barakanın aralıklarında ıslık çalıyordu, hava soğuk ve

tozluydu. Ama deden hiç aldırıyor gibi görünmüyordu. En azından rüzgârın sesini dinliyormuş gibiydi. Sonra dedi ki:

"Onlar da vardı bugünde."

"Neden söz ediyorsunuz Teğmen?"

"Bugün Kutsal Cuma. Onlar ilkinde vardı."[2]

"Kim?"

"Askerler."

"Evet, centurionlar."[3]

"Bence o kadar değil" dedi. "Söylentilerde nasıl geçtiğini biliyorum ama bence rütbe yanlış. Bir centurion yüz askerin komutanıdır. İnfaz o kadar önemli bir olay değildi. Muhtemelen sadece on kişilik bir manga ve bir çavuş vardı."

Lear birasından yine epeyce içti ve onun yutkunmasını ve salonda boşluğa bakan gözlerini seyretmekten başka yapabileceğim bir şey yoktu. Konuşmanın değişmesi beni hazırlıksız yakalamıştı.

"Büyük bir şey olduğu zaman ortalıkta neredeyse hep askerler vardır" dedi. "Neden, biliyor musun?"

"Çünkü bugünü gelecekten korumak için onlar lazım."

Birasından biraz daha içerken uzun uzun baktı bana. "Geleceğin de hep kendi askerleri vardır" dedi.

Burada bıraktı ve bu konuda söyleyecek daha fazla şey olsaydı da ben bunu onun ağzından almaya çalışmazdım çünkü sesinin tonu bu konuyu bitirdiğini söylüyordu. Ayrıca nereye varmak istediğini de bilmiyordum zaten.

Hava kararıyordu ve bana karnın aç mı diye sordu, evet, dedim ve subay yemekhanesinde yiyecek bir şeyler bulabileceğimizi söyledi. Beni sepetleyebilirdi. Bu iş için kullanacağım süreden en az bir saat daha fazla kalmıştım zaten. Ama gitmemi istemediğini biliyordum ve ben de gitmek istemiyordum. Kanımız kaynamıştı bir şekilde, onun da benim de. Gençtik ama birbirimizden tamamen farklıydık; onun babası din adamıydı, dört yüz yıl eskilerden gelen rahip ve asker kanı taşıyordu ve ben, babası St. Louis'de el baskısı bir matbaa makinesiyle Almanca (tüccarlar için el ilanları, iş kartları, düğün, doğum ve

2. İsa'nın çarmıha gerildiği günden söz ediliyor. (ç.n.)

3. Eski Roma ordusunda yüzbaşı. (ç.n.)

ölüm ilanları, iş formları ve üç Alman kilisesi için aylık gazeteler) basmış bir Alman olan bir Missouri'liydim ve kanımda kaç kuşaktır esnaflar, tamirciler, zanaatkârlar ve çiftçiler olduğunu bilmiyorum, kuşkusuz ki hepsi de babam gibi sosyalist ve savaş karşıtıydı, Rebekka da tamamen aynı gelenekten gelen bir aileden di ama Jack yine de o kadını sevecek, evlenecek ve değerli lanet onurunu onun için tehlikeye sokacaktı. Kanımız kaynadı bir şekilde. Onun bana bir şeyler söylemek istediğini ve bunu kendim bulmam için bana bir şans verdiğini, yoksa bunu bana söylemeyeceğini, o geceyi atlatması için benim ona bir şekilde yardımcı olmamı istediğini hissediyordum.

Subaylar yemekhanesine gittik; orası da kulüpten matah olmayan, katranlı kâğıtla kaplı bir barakaydı ve oraya gitmek için insanı bıçak gibi doğrayan ve günbatımıyla, ışıkların batıda titreşip sonra yavaşça sönüp gitmesine günbatımı diyebilirsen eğer, hiç dinmeyen rüzgâra katlanmak zorunda kaldık. Servis tezgâhının olduğu yer, ocaklara yakınlığı nedeniyle sıcaktı fakat onun dışındaki masalar aynen kulüpteki gibi soğuk ve rüzgârlıydı. Mekân epey doluydu ama pek konuşan yoktu. Herkes tahminimce havadan ötürü depresif görünüyordu. Jack'le ben ayrı bir masa bulduk ve yemek yemeye koyulduk ama yenecek pek fazla bir şey yoktu; hatırladığım kadarıyla o günden ötürü bir tür balık vardı. Pek konuşmadık.

Yemekten sonra kulübe uğrayıp altı şişe bira aldık ve yine Lear'ın kulübesine gittik. O zamana kadar hava daha da soğumuştu. Karanlığın çökmesiyle sıcaklığın çok fazla düştüğünü sanmıyorum ama rüzgâr artmıştı. Kulübenin branda damı birden içine dolan tuhaf bir rüzgârla kabarıyor, sonra hızla çöküp direklere çarpıyordu. Kulübenin kapısı ince bir tahta çerçeveye gerilmiş bir branda parçasından ibaretti; pek sıkı kapanmıyor, o da gürültü çıkarıyordu; öylesine hızla kabarıyordu ki tabanca patlar gibi bir sesle çarpıyor ve kulübeye, insanı dondurmasa bile içini bıçak gibi kesen buz gibi kumlu bir rüzgâr püskürtüyordu. Ve o tahta kabuğun keresteleri çivilerini gerdirerek ve birbirlerine sürtünerek matemli bir kadınlar grubu gibi durup durup iç çekerek inliyor, sonra rüzgâr yine dağların yamaçlarından iniyor ve çölle çadırlar arasında bir feryattır kopuyordu.

Kulübeyi ısıtacak, lambadan başka bir şey yoktu ve o da bir işe yaramıyordu. Isı bir yana, doğru dürüst ışık bile vermiyordu. Düzgün bir şekilde katlanıp karyolanın ayakucuna konmuş yedek battaniyeye sarınmayı düşündüm ama Jack teklif etmeden bunu yapmak istemiyordum ve o da bunu teklif edecek gibi görünmüyordu. Yatakta sırtında yastıkla öylece yatıyor, boşluğa bakıyordu. İki bira açıp birini Jack'e verdim.

"Yanına vardığımda henüz ölmemişti" dedi. "Gömleğini açmaya çalışıyordu, ben de düğmeleri çözmesine yardım ettim. Boynunda o küçük teneke haçlardan vardı. Onu öpmek istediğini düşünüp dudaklarına götürdüm. Ama haçı öpmek falan istemiyordu."

Biradan epeyce bir içti ve ağzında dolaştırdıktan sonra yuttu.

"Ne yaptı peki?" diye sordum.

"Beni ısırdı."

"Ne?"

"Elimi ısırdı. Bak."

Sağ elini lambanın zayıf ışığına kaldırdı ve elinin sırtında avucun dolgun kısmına doğru belli belirsiz bir diş izi görebildim.

"Niye yaptı ki bunu?" diye sordum. Bu soru sanki karnıma bir yumruk yemiş gibi içimden bir hayret nidası gibi çıkmıştı.

"Öleceği için nefret doluydu çünkü" dedi ve o akşam ikinci kez gözlerime baktı. Gözleri kocaman açılmıştı, karanlıktı ve bana şefkatle ve hoşgörüyle, bunu anlamadığım için acıyarak bakıyordu. Sonra kafasını çevirip biraz daha bira içti. "Yaşı on beş on altıdan fazla değildi. Yüzü dokunduğumda pürüzsüzdü, pürüzsüz kahverengi bir taş gibi."

"Villa'nın adamlarından mıydı?"

"Öyle söylediler."

"O zaman yaşı muhtemelen daha büyüktür... On sekiz en azından, belki de yirmi. Muhtemelen Kızılderili. Villalar son zamanlarda dağlardan onları topluyor. Kızılderililerin vücudunda pek kıl yoktur."

Sustu. Ben de sustum. Dediğim gibi lanet olası kulübe çok soğuktu. Orada oturmuş titriyor, lambaya mümkün olduğunca yaklaşmaya çalışıyordum. Konuşmaya devam etmek düşünebi-

leceğim en son şeydi. Lear'ın titrediğimi fark edip ya bana battaniye teklif etmesini ya da gitmem için izin vermesini umut ediyordum. Ama benden tarafa bakmıyordu bile ve baktığı şey neyse onu da görmüyordu çünkü gözlerinin odağı kaybolmuştu. Sonra dedi ki:

"Onun ailesi oradan olsa gerek."

"Evet."

"Nereden?"

"Bilmiyorum. Belem'dendir belki, eğer Kızılderili'yse. Ya da Chlixoli'den."

"Nasıldır onlar, söyler misin?"

"Her zamanki gibi."

"Peki nasıldır yani?"

"Gözünün önüne getiremiyor musun?"

"Hayır. Oralarda yeteri kadar bulunmadım. Anlat bana."

Çocuk Kızılderili'yse, dedim ona çünkü Lear'ın anlattığına göre tam da öyleydi herhalde, o zaman büyük ihtimalle Villa'nın, Carranza'nın ya da diğerlerinin kim olduğunu bile bilmiyordur ve eğer bir devrim kavramları varsa da bundan haberi yoktur; her zaman bildiği eski kural ve kanunların hepsinin değilse de bazılarının gevşediği ve insanların ellerindeki şeyleri korumak için iki kat daha dikkatli olmasının gerektiği karışık bir zaman olarak tanımlıyordur sadece. O dağ köylerinin birinden gelmişse ki muhtemelen öyle, Meksika'nın her tarafında çeşitli safhalardan geçecek bir devrim kavramından haberi yoktur çünkü kafasında seveceği, bağlılık duyacağı ve hayatını vereceği bir Meksika kavramı yoktur. Hayatını ancak köydeki ailesi için verebilir, belki bir de köyü için fakat o kadar kesin değil tabi. Onun kafasında Meksika'nın ya da dünyadaki başka bir ülkenin sınırları diye bir kavram yoktur, tarihi hakkında hiçbir şey bilmez, Meksika'yı herhangi bir şey olarak bile bilmez, hatta kendisinin onun içinde yaşadığını bile düşünmez. Yaşadığı yeri sorsan kendi köyünü söyler, evet, kesinlikle köyünü işaret eder sana... Bu dükkân, bu ev, kilise, kantin, bu adam benim arkadaşım, bu kadın benim baldızım, bu da kayınpederimin amcaoğlundan kiraladığım eşek. Ama Meksika'yı bu tabirlerden birine dönüştüremez ve dolayısıyla Meksika onun kafasında zaman zaman, kantinde oturup da

sakince pulquesini ya da sotolunu içerken ve köy köy dolaşıp kumaş satan, çok yüksek yalçın dağların ötesindeki muhteşem Meksika kentinden söz eden adamı dinlerken efsane gibi, esrarengiz, uzak, düşünmesi güzel bir şey olarak belirir ama rahibin Paskalya vaazında daima çok canlı detaylarla tasvir ettiği ve kısmen de altarın ardında ve göğe yükselmiş İsa figürünün ötesindeki, gerçi çatlamış ve solmuş olsa da, duvar resminde görülen cennet kadar bile gerçek bir şey değildir.

Yani onu o gece San Elizario'da bir grup atlıyla nehri illegal olarak geçmeye sevk eden şey, ulusal bir lidere yahut ulusal bir davaya bağlılık falan değildir çünkü onun kafasında bir liderle ya da bir davayla bağlantılandırılacak bir ulus kavramı yoktur ve birisi çıkıp ona devrim senin hayatını daha iyi kılacak dese bunu anlayamaz çünkü dağlar, sert ve verimsiz toprak, keçilerin aptallığı, su kıtlığı, dostların sahtekârlığı ve karısının namusunu ve ailesinin şerefini korumak için sürekli gösterilmesi gereken dikkat, hayat boyu hiç değişmeden kalacaktır. Devrim, insanların yükümlülüklerini yerine getirmede daha da zorlanacağı istikrarsız bir zamana yol açtı sadece.

Başka bir şey de olabilir, onun aşk ve şeref alanına somut bir şekilde giren bir şey, dokunabileceği ve görebileceği bir şey; o cumartesi günü pazarda yahut belki de o gece kantinde ekşi kokular arasında ve kıt bir ışığın altında ya da pazar sabahının rahat saatlerinde, üzerinde siyah serj pantolonu, yakası düğmelenmiş, kravatsız beyaz gömleği ve iki Noel öncesinden kalma yeni şapkasıyla, diğer adamlarla birlikte, temiz bir havada, yumuşak bir gün ışığında, kilisenin karşısındaki alçak bir kerpiç duvar boyunca oturmuşlar, ayinden çıkacak kadınları beklerlerken Villa'nın asker alma görevlisini dinlemesine yol açan bir şey vardı belki de. Ve asker alma görevlisi milli gururdan, siyasetçilerin rezilliğinden ya da devrimin vaatlerinden falan değil, Villa'nın altı aylık askerlik için vereceği gümüş pezo miktarından, ölülerden alınacak harika tüfeklerden, atlardan ve Villa'nın düşmanlarından gaspedilecek keçilerden ve sığırlardan söz etmiştir. Bu asker alma görevlisi de onlar gibi bir adamdır; onlar gibi giyinmiş, sabah aydınlığında onların arasında sakin sakin oturan, onlar gibi siyah kâğıda sarılmış tütün içen, az

konuşan ama konuştuğu zaman doğru kelimeler kullanan, üzerinde asker olduğunu gösterecek bir tabanca bile bulunmayan, onlar gibi ufak tefek ama sağlam bir adam, dağlarda doğup büyümüş ve onlar kadar Kızılderili kanı taşıyan bir adam, öyle bir hayattaki bazı şeylerin değerini, tutkuların ve şerefin gizli kökenlerini bilen bir adam.

Ve delikanlının, asker alma görevlisinin kısa öz konuşmasına kulak vermesinin sebebi belki de bir kadını olmasıdır; evini çekip çeviren ve karnı onun için büyüyen bir kadındır bu, her bakımdan karısıdır ama sadece kilise ya da devlet nezdinde henüz evlenmemişlerdir çünkü memurun sattığı gerekli izin belgesi ya da *mordida* için delikanlının parası yoktur, rahip için, nikâh ayini, şarkıcılar, bir sürü mum, orkestra, kiralanacak oda, gelinin tülü, çiçekler, rahibin istediği özel tütsü, vadideki kasabaların birinden gelecek bir fotoğrafçı, masalar dolusu yemek ve bütün misafirleri doğru dürüst sarhoş edecek kadar tekila, sotol, mezcal ve bira için parası yoktur. Orada, Villa'nın adamlarıyla birkaç ay at sürmek ve sonra belinde teninin üzerine bağlanmış gümüş pezolarla dolu bir keseyle geri dönme şansı vardır. Delikanlı bunu bir hafta düşünmüş, kimseye bir şey söylememiş ve sonra da gideceğinden önceki gece bunu kıza bildirmiş, onunla tartışmamış, kıza bunu kendisinin karar verdiği ve sadece onun korkularını gidermek için açıkladığı bir şey olarak söylemiştir. Ertesi sabah kendi katırına yahut eşeğine binip, asker alma görevlisinin birkaç gün kalacağını söylediği, vadideki kasabalardan birine gitmiştir.

Kız onun döneceği zamanı beklerken günleri, delikanlının bir çömleğe doldurup gideceği sabah ona verdiği çakılları kaptan çıkararak sayıyor, taşların sayısı azaldıkça mutlu oluyor, evdeki diğer kadınlarla çene çalıyor, yaşlı *matronas* kaşlarını çatsa da pazarda her şeye gülüyor ve rahmindeki hayatın her tekmesini hissettiğinde gizliden seviniyordur. Sonra gülümseyen, gülen yüzü yavaş yavaş değişip bir şey söylemeyen bir yüze, hatta çömlekten çıkarılacak taşın kalmadığı ve ortada hâlâ gümüş pezolarla dolu bir keseyle gelen bir delikanlının, bir kocanın olmadığı zaman bile ciddi ve hiçbir duygu taşımayan dikkatle yaratılmış bir maskeye dönüşmüştür.

Kızın yüzünün dönüştüğü maske nihayet o gün geldiğinde, yani köye gelen bir yolcunun ilk önce köydeki birkaç adama bir duvara dayanmış ya da bir kantinde tütün içerlerken öylesine verdiği bir haber bunu duyan çocuklara, sonra çamaşır yıkama yerindeki kadınlara, mutfaklara, verandalara ve sonunda da resmi bir delegasyonla kızın kendisine iletildiğinde bile yine geleneklerin ve kendi isteğinin gerektirdiğince ciddi ve duygusuz olacaktır. Kızdan yine hiçbir söz, hiçbir feryat çıkmayacaktır, sadece başıyla onaylayacaktır; çömlekten son taşı çıkardığı günden beri her hareketi gibi resmi, hayatını devam ettirmek ve kederini çıldırma derecesine vardırmamak için resmi bir baş hareketiyle, sapının üzerinde duran bir çiçeğe, dinmeye yüz tutmuş bir rüzgâr hafifçe değmiş gibi hafif ve zarif bir baş hareketiyle, haberi getirenlere, ailesine, dostlarına, tüm köyüne, ölen genç erkeğine ve ona bu anlamsız düşmanlık ânında kendi varlıklarının yeni ve inkâr olunamaz ispatını sunan tanrılara karşı basitçe saygısını gösterdiği bir baş hareketiyle. Saygısını (kabulünü ya da teslimiyetini değil, sadece saygısını) gösteren hareketini yaptıktan sonra gidip delikanlının onun içinde büyümeye bıraktığı çocuğun spazmlarıyla artık yüzünü buruşturarak ve belki de eteğinde bir yahut iki tane daha çocukla, kocaman açılan gözleri ve kederli yüzüyle tenceredeki fasulyeleri tahta bir kaşıkla karıştıracaktır, çünkü doğa hiçbir töreni beklemez.

Orada kestim. Bundan daha fazlasını da hayal edebilirdim ama söylediklerimin Lear'a genel bir fikir vermek için yeterli olduğunu düşündüm. Şimdi o da benim gibi lambaya yaklaşmış ve sağlam elini lambaya tutmuştu sanki sıcaklığını yakalayacakmış gibiydi. Bir an yedek battaniyeyi omuzlarıma sarmamı teklif edecek sandım fakat etmedi. Elini sarı aleve tuttu sadece ve kısa bir süre sonra çekti. Konuşmayı tamamen bitirmiştim ve o da bir şey söylemiyordu. İkimiz oturmuş, lanet bir şekilde uğuldayan soğuk kuzey rüzgârı yüzünden camın içinde deli bir şeytan gibi dans eden sarı alevi seyrediyorduk.

"O kız benim hakkımda bir şeyler düşünmüş müdür?" diye sordu.

"Sanmıyorum."

"Onu birisinin öldürdüğünü biliyordur herhalde. Bu konuda düşünmüş olsa gerek."

"Hayır, düşünmemiştir. Onu dünyanın öldürdüğünü düşünür. Adamın inip gittiği dağların ötesindeki bilinmeyen ve hayal edilemez bir dünyanın. Böyle bir şey hakkında düşünemezsin. Buna ancak katlanırsın."

Gitmek üzere kalktım. Öylesine büyük gürültü patırtı yaratan kuzey rüzgârına, toza ve kemiklerimin iliğine kadar işleyen soğuğa daha fazla dayanamazdım. Gitmemin Lear için de uygun olduğunu, gerçi hâlâ lambanın dibinde, avucunu çukurlaştırdığı elini bir salağın gülümsemesi gibi parıldayan aleve doğru uzatmış oturuyor olsa da benden istediği neyse onu aldığını fark ettim. "Bir tek şey söyle bana" dedim, bana cevap verip vermemesi hiç umurumda bile değildi çünkü artık gidiyordum. "Niçin asker oldun?"

Gözünü o aptal kızgın alevden ayırmadı. "Çünkü" dedi, "sadece kendim olmak istemedim".

Üç

Restoran boşalıyordu. Saat sekizde ve dokuzda gelmiş olanlar şimdi çıkıyor, Juárez anıtının olduğu parkta bir yürüyüş yapmaya, sonra da evlerine dönüp yatmaya gidiyordu. Yahut belki de parkta yürüyüş falan yapmayacak, evlerine gidip televizyon seyredeceklerdi. Belki de bunlar Juárez'de değil, El Paso'da oturuyordur, diye düşündü Doniphan, Amerikan vatandaşlıkları vardır ve bu restorana iki ayda bir turist olarak geliyorlar, aralarında İngilizce, garsonlarla da kırık bir İspanyolca konuşuyorlardır. Her halükârda saat onda hemen hemen hepsi gitmiş olacak ve restoran da saat on birdeki gösterinin kalabalığı gelinceye kadar sakin kalacaktı.

Yemek salonunun ortalarındaki bir masada oturan yedi kişilik canlı bir grup kalkmaya hazırlanıyordu. Babaları, yani otuz sekiz ya da kırk yaşında, göbekli, lacivert bir kruvaze takım giymiş, siyah saçlarını iyice briyantinlemiş, sinekkaydı tıraş olup yüzünün esmer derisini taze bir meyve gibi pürüzsüz hale ge-

tirmiş, her iki elinde altın ve gümüş yüzükler parlayan bir adam garsonla hesap üzerinde konuşuyordu ve kalın siyah kaşları birbirine yaklaşarak çatıldı. Adisyonda bir yanlışlık mı vardı? Garson bir bakacaktı. Garson başgarsona danıştı, elinde hesap, kurşun kalemle bir şeyler gösterdi. Baba dönüp ailesine, iki oğluna, üç kızına ve kocasından biraz genç ama tombul ve tıknefes annelerine ciddi bir yüzle baktı. Masada oturmuş neşeyle çene çalıp duruyor, ağızlarını kolalı beyaz peçetelerle siliyorlardı, bu sırada siyah gözleri keyifle parıldıyordu ve gülümseyen, arada bir lafa karışan anne de en küçük çocuğunun, kafası masanın kenarından yukarı çıkan dört yaşlarında bir kızın yüzünü ve kırmızı dudaklarını siliyordu. Konuşmalarının ritmi silahlı bir çatışma gibiydi; masanın her iki tarafındakilerin birbirine yağdırdığı özel aile yakıştırmalarından yaylım ateşler, sonra bir durgunluk, tek sesli, kekelercesine söylenen bir espri, bir karşılık, yeni bir ailesel espriler patlaması, şimdi birbiriyle iç içe girerek karşılık veren iki ses, ani bir sessizlik, küçük kızın kuş ciklemesine benzeyen, üç heceli hoş sesi, annesinin karşılık veren iç çekişi, en büyük oğlanın karmaşık bir anekdotu anlatırkenki uzun uzun, kekeler gibi konuşması ve kopan bir gürültü, kahkahaların ve zevkten masaya vuran ellerin güm güm güm sesleri.

Garson geri döndü ve babaları düzeltilmiş hesabı gözden geçirdi. Gülümsedi. Her şeyden önce haklıydı. Parmağıyla gösterdi: İşte burada, tam burada, hemen görüvermişti. Herkesin başına gelebilirdi. Her halükârda iyi bir yemekti. Parayı garsonun tepsisine koydu ve kalktı. Bütün aile onunla birlikte bir anda kalktı. Hâlâ konuşuyorlardı ama şimdi sesleri daha sakin bir tonda ve biri tarafından uyarılmışlar gibi çıkıyordu. Diğer müşterilerin bakışları altında, Doniphan'ın kanısınca herhalde tepkisel bir ailesel düzenle sıra halinde, bir zamanlar Puerto de Luna'daki çiftlikte meskit ağaçlarının arasında sessiz hareketlerini gizlice gözlediği bıldırcın sürüleri gibi yürüyorlardı; iki oğlan, en büyük kızdan küçük olmalarına karşın onun önünden gidiyordu, ardından iki büyük kız, sonra leylak rengi ipek mendilini yüzüne sallayarak ve sokakta karşılaşacakları sıcaktan ötürü cıkcıklayarak anneleri ve son olarak da huzurlu, karnı

doymuş, iriyarı, hoşnut babaları. En küçük kızı da babasının yanı sıra kolalı mavi elbisesiyle, altındaki mavi külotlu çorabını gösteren fırfırlı kısa kloş eteğiyle ve küçücük esmer eli babasının eli tarafından yutulmuş halde koşturuyordu ve babası kocaman salonda yavaş yavaş, kendisine bakan diğer müşterilerin yüzlerine doğrudan ve dostça bakarak, ıslak ve tombul dudaklarında hafiften bir gülümsemeyle yürüyordu. Adam iyi bir yemek yemiş ve yine dünyadaki soygunculardan birinin hakkından gelmişti.

Bir garson sokağa açılan masif kapıyı açık tutuyordu ama küçük kafile, kapının eşiğinde bir an durdu ve annelerinin ağzından yarı bastırılmış bir bağırtı çıkarıp –*Ay, Dios! Dónde están? Qúe calor! Ricardo, tienes tu cartera? Bueno. Ya vamos. No, no, espérete! Mis anteojos? Qúe me dices, Ricardo? Ah, sí, sí, 'quí 'stán. Ya vamos. Ay, qúe calor formidable!*[1]– kendine ve çocuklarına ait eşyaların çabucak bir envanterini yaptı ve iri kişiliğini ağustos akşamının kızgın sıcağına dayanmaya hazırladı. Sonra gittiler, büyük kapı küçük kızın, babasının yanında bir ileri bir geri sallanan mavi giysili kıçının son bir görüntüsünün üzerine yavaş yavaş kapandı ve şimdi garson metal paraları ceketinin yan cebine koyuverirken, merdivenlerden inip yemek salonuna geri dönüyordu.

Senin bütün o lanet olası ailen.

Ne ailesi? Annesi o henüz üç yaşındayken ölmüş; babası on yıl boyunca üç kıtada bir şey aradıktan sonra, bir şey, iyi bir savaş, bir şey, bir tür gerekçe, yani ruhundaki ve yüreğindeki pıhtılaşmış ideali dışa tercüme edecek bir yer ve bir eylem aradıktan sonra bir Afrika çalılığında kaybolmuş; ve haşin büyükanne, babaannesi, hayatı boyunca sevdiği ve taptığı Tanrı'ya sövüp sayarak Doniphan daha üniversitedeyken ölmüş; ve büyükbabası, bir söylenceden, bir zamanların "şırıltılı ve güzel bakir vadi"si (babasının lafları) ve şimdi turistlerin oyun parkı

1. Aman Tanrım! Neredeler? Bu ne sıcak! Ricardo, cüzdanın yanında mı? Güzel, gidelim haydi. Hayır, hayır bekle! Gözlüğüm mü? Ne diyorsun, Ricardo? Ha, evet ya burdaymış işte. Haydi gidelim. Ay korkunç derecede sıcak! (y.n.)

La Luz'da ne olmuşsa o yüzden öldüğünden başka bir şey bilmediği dedesi. Bir de Flagg'ler vardı tabii ki annesinin ebeveynleri fakat onlar uygun değildi. Onlar bu işin tümüyle dışındaydı.

Doniphan, Flagg'lerde kendisinden hiçbir şey görmüyordu. Çok küçükken onların evinde geçirdiği üç yıldan hiçbir şey hatırlamıyordu fakat on sekizindeyken bir Noel'i onlarla geçirmişti. Rebekka, büyükannesi Rebekka ısrar etmişti gitsin diye. Kısa boylu ve dazlak ama hâlâ sırım gibi ve bir zamanlar üniversite spor takımından kalma geniş omuzlarıyla atletik Flagg kampüs içinde ve dışında hep el yapımı Tony Lama kovboy çizmeleri, mavi kot pantolon, gömlek ve ceket giyerdi, bürosunun kapısında bir Longhorn öküzünün kafatası, evindeki şömine rafında bir Winchester tüfeği vardı, sigarasını sarardı, Lake Travis'teki kır evinde iki atı ve altı metrelik bir kotrası vardı, gün boyu sayısız fincan kahve içer ve koyu bir Doğu Teksas aksanıyla, Veblen, Dewey ve Frederick Jackson Turner'ın retoriğiyle yüklü uzun ve karmaşık cümlelerle demokrasinin biyolojik temelleri, iş insanlarının kötülüğü, mühendislerin dürüstlüğü, Amerikan pragmatik etiğinin mükemmelliği ve bundan doğan yeni dünya düzeni hakkında konuşurdu.

Doniphan ondan en çok, Austin'deki evlerinin arkasında bir teras yaparken seyrettiği zaman hoşlanmıştı. O zaman konuşmuyordu; testereyle kesen, rendeleyen, yontan, ölçen, çekiç sallayan, sıva yapan elleri dilinden daha açık konuşuyordu Doniphan'a göre. Bu adamın ruhu bu ellerde, diye düşünmüştü Doniphan. Ondan nefret etmiyor fakat onu ya da karısını, bir zamanlar güzel ama şimdi solmuş ve ağlamaklı, onu her fırsatta okşayıp "Benim zavallı Donnie'm ve zavallı, zavallı annen, Kathleen'im, benim güzel Kitty'm, sevgilim, hayatım, ah, aman Tanrım" diyerek ağlayan o kadını, ailesi olarak kabul etmiyordu. Onun damarlarındaki kan tümüyle Lear'dı.

Bir de Maritza vardı; aileden olmayan ama babasının, sevgilisi değilse de arkadaşı ve Doniphan için anneye en yakın şeydi. Maritza, Doniphan'ın babası, Puerto de Luna... Neredeyse bir aile, neredeyse bir yuvaydı. Maritza gerçekten onun annesi ve babasının karısı olsaydı ve bir tek o küçük çiftlikleri, sığırları ve arka penceresi .30-.30 kafesli bir pikaptan başka bir

şeyleri olmasaydı ve diğer küçük çiftçilerin çocuklarıyla beraber her gün okula gitseydi ve babası bütün gece kitap okuyup sabahları geç kalkmak ve öğleden sonraları da yazı yazmak yerine diğer bütün babalar gibi pazar hariç her gün erken kalkıp çitleri dolaşmaya, havuzları temizlemeye, öküzlere bakmaya, saman tüccarlarıyla ve kamyoncularla pazarlık etmeye gitseydi, Maritza her zaman, gece gündüz orada olsaydı, o yumuşak sesi ve sevecen varlığı evin her tarafını doldursaydı ve büyükbaba ölüp de bir söylenceye gömülmüş olmasaydı da Tucumcari yahut El Paso'daki temiz bir bungalovda babaanneyle yaşayan emekli bir çiftlik sahibi olsaydı ve Maritza, babası ve Doniphan pazarları arabaya binip onları görmeye gitseydi ve güzel ama pahalı olmayan bir lokantada yemek yese, konuşsa, birbirlerine dokunsa, gözleri sevgiyle ve mutlulukla parlasa ve zamanda geriye ve ileriye doğru giden kuşaklar halinde çoğaldıklarını hissetseydiler, o zaman kendi anlamından emin olur ve bunu kimseye sormazdı tabi çünkü anlam, yuvaları, çocukları ve biftek sürülerini yaratan bütün o kuşaklardan zaten ortaya çıkardı.

Sadece kendim olmamak.

Yine babasıyla Puerto de Luna'daki yaşamını düşündü. 1945'te, hemen hemen dört yaşındayken ve Austin'de Flagg'lerle yaşarken (gerçi o zamanlara dair içinde dolaştığı, çürümüş yapraklarla dolu bir havuzun olduğu bir parktan başka bir şey hatırlamıyor olsa da) babası gelip onu New Mexico'ya götürmüştü. Babasının onun gözlerinin içine bakan ciddi gri ve mavi gözlerini, ince beyaz yüzünü ve teninin temiz kum gibi kokusunu hatırlıyordu.

Bu erifle bu çocuk er yerde ep tavukla civcivi gibi.

Er yerde.

Anne nerde?

Öldü diyolar.

O yaşta bir çocuğa bakacak bi kadın lazım.

Bi kadın sık sık Tularosa'dan orya gidiyo diyolar fakat ilgilendiği sadece çocuk değilmiş.

Çivi, tel ve eski yel değirmeni su pompası için yeni borular almaya gittikleri dükkândaki adamların böyle konuştuğunu duymuştu. Küçük çiftlikteki o beş yılda babası hep onunlaydı. Altı yaşına gelip de Santa Rosa'daki okula başladığında bile babası onu okul otobüsüyle göndermez, kahvaltıdan sonra külüstür cipiyle okula kendisi götürür, öğle tekrar gelip ona meydandaki Westwinds Kafe'de öğle yemeği yedirir ve saat 3.30'da daima okul girişine park etmiş, sol ayağını ön panele koymuş, gözlerinde yaz kış parlak ikindi güneşinden koruyan eski havacı gözlükleri ve kucağında açık duran bir kitapla sakin sakin sigara içiyor olurdu. Sonra da uzun bir eve dönüş yolculuğu, ovanın engebelerini dolana dolana geçip ıssız dağların eteğine varış ve sonra da virajı dönüp evlerinin önündeki parlak kırmızı topraktan alana giriş ve sonra da evleri, tahtaları hava koşullarından yıpranmış, pencere kafesleri paslanmış, ardındaki pencere camları tozdan ve kirden görünmeyen evleri, sonra yemek masasında kurabiyeler, süt ve babasıyla oradan buradan konuşma, sonra birlikte yemlenecek tavuklar ve tavşanlar, toplanacak yumurtalar, temizlenecek kümesler, küçük tarladaki bir kez daha umutsuzca bakılacak ve umutla sulanacak, hep kurumaya yüz tutan sebzeler ve bir bayırda miskin miskin dolaşan, su için geri dönen sığırların kocaman gövdeleri, dinlenme ve gece.

Ve babasının neredeyse her zaman neşeyle yemek yaptığı, komik şarkılar söyleyip şakalar yaptığı, kafasına bir kesekâğıdı geçirip Fransızca konuşarak, ünlü bir aşçıymış gibi barbunya fasulyesi ve tuzlanmış domuz eti ya da güveç veyahut biftek ızgara ve Amerikan usulü kızarmış patates ya da balık ve pilav servis ettiği, kolunda bir bezle ve yemeği masaya uzun bir Fransızca ad söyleyerek koyduğu akşam yemeklerinden sonraki geceler; bulaşıkları yıkamalarından ve mutfak döşemesini silmelerinden sonra Doniphan yemek yedikleri masada ev ödevlerini yaparken, babasının oturma odasında bir şeyler okuduğu yahut oradaki büro masasında bir şeyler yazdığı geceler. Doniphan ev ödevini bitirince, babasının yanındaki divana oturur, plak dinlerlerdi. Babası ikisinin arasına küçük bir orkestra partisyonu koyar ve ona orkestranın çıkardığı seslerle, basılı nota-

lar arasındaki ve orkestranın tüm sesleriyle dinamik, cümleleme ve tempolar arasındaki ilişkiyi bulmayı öğretirdi. Doniphan bunu bir oyun gibi görürdü. Bunu oynamayı iyi öğrenmişti. Yavaş yavaş, müzik bir oyun değil de yaşadıkları ev ve yedikleri yemekler gibi yaşamlarının bir parçası haline geldi.

Bazen babasına bir pasajın ne anlama geldiğini sorardı ve babası da daima müziğin, kendisi dışında bir anlamının olmadığı yanıtını verirdi. Ama babasının kendi söylediklerine inandığından emin değildi. Babasının en sık çaldığı plak, Mahler'in Dördüncü Senfonisi'ydi. O çalarken asla konuşmazdı. Her zamanki gibi aralarında partisyonla otururlar ama babası notalara bakmaz ya da performans hakkında yorum yapmazdı. Piposunu içer, dumanlar burnundan çıkıp başının üzerinde dolanır ve müziğin ağır bölümü geldiğinde piposunu bir tarafa bırakıp sanki odadan kendisi de dahil her şeye karşı kayıtsız, muhteşem, ilgisiz, görkemli ve sonsuz güçlü bir nehir gibi geçip giden o müthiş müzik seline tüm bedeniyle dalmak üzereymiş gibi öne doğru eğilirdi. Ama bu bölümde bir de ıssız ve karşı konulmaz nehrin üzerinde dolaşan iri kuşların çığlıklarına benzeyen boruların hüzünlü sesleri, hiçbir zaman çözülemeyen ve giderilemeyen tarifsiz bir özlem de vardı. Babasının, karşısında kardeşçe boyun eğdiği şeyin bu ses olduğunu hissediyordu.

Ve yine o gecelerde müziği bitirdikten sonra ve yatmadan önceki kısa zamanda babası bazen ona İngiltere'den kalkıp Fransa, Almanya ve Danimarka'ya uçtuğu bombardıman seferleri, büyükbabasının Meksika Devrimi sırasında Teksas sınırında girdiği silahlı çatışmalar, büyükannesinin San Angelo'daki Almanca konuşan ailesi, Graf ve Peder Paloma adında o çok esprili ve âlim ama pek rahip sayılmayan yaşlı, şişman bir rahip hakkında yarım yamalak hikâyeler anlatırdı.

Ve sonra yatağa. İç çamaşırlarına kadar soyunur, pantolonunu ve gömleğini asar, kirli çoraplarını bir çamaşır sepetine atar, ayakkabılarını yatağın hemen ayakucuna düzgün bir şekilde koyardı. Yatağa girdikten sonra babası iyi geceler demeye gelirdi. Yatağın kenarında birkaç dakika oturur, elini Doniphan'ın göğsünü örten pikenin üzerine koyardı; hiçbir zaman Bayan

Flagg'in hep yaptığı gibi okşamaz ya da pışpışlamazdı, eli orada sadece bir ağırlık olarak dururdu. İspanyolca bir şarkı söylerdi:

Los pollitos dicen
Pío, pío, pío,
Cuando tienen hambre,
Cuando sienten frío,

'Ora la gallina
Se les da comida.
'Ora los pollitos
No se dicen pío.[2]

Babası şarkı bittikten sonra birkaç dakika sessizce otururdu, eli hâlâ pikenin üzerinde hafifçe dururdu. Sonra hızlı bir hareketle yanağını onun yanağına dayar ve yavaşça konuşurdu:

İyi misin?
Evet, baba.
Yalnız değilsin, değil mi?
Hayır, baba.
Ben daima seninle olacağım.
Ben de daima seninle olacağım baba.
İyi geceler canım.
İyi geceler baba.

Ve yan odadan gelen, babasının kurşun kaleminin kâğıda sürtünme sesleri, sandalyesinin gıcırtıları, yatak odasından oturma odasına, sonra tekrar yatak odasına giderken attığı adımların sesleri ve derin, dertli iç çekmelerinden birkaç dakika sonra uyurdu.

O yıllarda yalnız değildi. Okuldaki diğer çocuklar arasında bir arkadaş bulamamıştı ama yalnız değildi. Okulda beden eğitimi öğretmeninin düzenlediği oyunlarda oynar fakat okuldan sonra kimsenin evine oynamaya gitmez ve hiç kimseden

2. Gıt gıt gıdak / diyor piliçler / aç olduklarında / üşüdüklerinde / hey bak şu tavuğa / şu piliçlere bak / gıtları bile çıkmıyor. (y.n.)

de onun evine gelmesini istemezdi. Diğer çocuklar çiftlik sahiplerinin, esnafların ve işçilerin oğulları, kızlarıydı ve o da babasıyla bir çiftlikte yaşıyor olmasına karşın kendisinin onlarla aynı yaşamdan olmadığını hissediyordu. O beş yıl boyunca sadece iki kez doğum gününe gitmişti. Babasının yardımıyla Woolworth'tan aldığı hediyeleri götürüp onu davet eden çocuğa vermiş, eğlenceli oyunlar oynamış, pasta ve dondurma yemiş ama kendini orada rahat hissetmemiş ve bir kadın gelip de babasının dışarıda onu beklediğini ve gidebileceğini söyleyince rahatlamıştı.

Dokuz, on ve on bir yaşındayken Santa Rosa'da da, daha sonra El Paso'da da, babası Kore'deyken büyükannesiyle kaldığında ve babasının eski okuluna giderken de yine onlardan biri değildi. Onlar da onu rahat bırakırlardı, yalnız bir defasında, on bir yaşında ve St. Joseph'in son sınıfındayken, arkasında oturan ve hep hafiften at pisliği ve inek sidiği kokan Moyers adında bir çocukla kavga etmişti. Moyers'in üstünde soluk bir kot pantolon, yıpranmış deri çizmeler, kocaman bir gümüş tokası ve renkli camdan kabartmaları olan geniş bir deri kemer vardı. Defter kapağının iç tarafına kendisinin gazeteden kesilmiş bir resmini yapıştırmıştı. Resimde kocaman bir boğanın burnundaki halkaya bağlı kısa bir ipi tutarken görünüyordu; Moyers'in ayağının altında kurdeleler bağlı dört köşe bir tahta vardı. Kısa boylu ve tıknaz, at suratlı, koca burunlu, sinsi bakışlı, tavşan dudaklıydı ve kahverengi saçları çok kısa kesilmiş, kafası mermi gibiydi. Sınıfta sessizdi fakat etüt saatlerinde Doniphan'ın kafasına ve kulağına bükülmüş teller atıyordu ve bazen çocuklar arasında oyun alanında yapılan tartışmalarda sözcü oluyor, konu dışına çıkıyor ve aşağıdaki herkese dayılanarak, "Hayatta bilmediğiniz bi şey söyleyecem!" diye bağırıyordu.

Doniphan'ın sırası gelip de bir aritmetik problemini ya da bir İngilizce cümlenin diyagramını göstermek için tahtaya kalktığında Moyers onun sıranın üzerinde açık duran ders kitabının arasına mastürbasyon eylemi sırasındaki bir çocuğun tüm ayrıntılarıyla çizilmiş bir resmini sokuşturuyordu. Bütün sınıf akşam duası için şapele giderken Doniphan'ın hemen arkasından yürüyor, her zaman taşıdığı çok ağızlı çakısıyla

onun pantolon kemer britlerini kesiyor ve bisiklet lastiklerinin havasını boşaltıyordu. Kavga etmekten başka yapacak bir şey kalmamıştı.

Aralık ayında soğuk ve tatsız bir öğleden sonrası okulun karşısındaki boş bir arsada karşı karşıya geldiler. Onları seyreden dört çocuk vardı. Moyers küfür ederek saldırdı. Yumruklar yağmur gibi yağdı. Doniphan attığı yumruğun sert bir yere çarptığını hissetti. Moyers birden yere çöküverdi. Sersemlemiş bir halde yere bakıyordu, sonra dizlerinin üzerine kalktı ve Doniphan'ın bacaklarına daldı. Doniphan yana kaçıp kurtuldu. Seyreden çocuklar ellerini ceplerine sokmuş, soğukta ısınmak için yavaş yavaş ve keyifsizce dans ediyorlardı. Kimse konuşmuyordu. Moyers dörtayak üstünde dururken burnundan kan sızıyor ve ağzını açmış, zorlukla nefes alıyordu. Sonra yerden iki avuç kum alıp savurarak ve bağırarak Doniphan'a saldırdı. Doniphan elleriyle gözlerini korudu. Kapıştılar. Moyers yine düştü ve kalkamadı. Kavga bitmişti.

Seyreden çocuklardan üçü Doniphan'a sarılıp övgülü sözler söyledi. Dördüncü çocuk, kafası ellerinin arasında oturan Moyers'e eğilip ona kirli bir mendil verdi. Doniphan sağ elinin derisi sıyrılmış yerlerindeki kanı emer ve elini yavaşça bükerken üç hayranı da yavaşlatılmış ve planlı hareketlerle dövüşü yeniden canlandırıyordu. Doniphan elinde bir ağrı hissediyordu ama çok fazla da değildi.

Sonra gitme vakti geldi. Kitaplarını topladı ve üç hayranıyla birlikte okulun bahçesine gidip bisikletini aldı. Moyers diğer çocuklarla çeşmede nemli bir mendille burnunu siliyordu. Doniphan, Moyers'in, "Orospu çocuğu beni tuzağa düşürdü" dediğini duydu. "Siktiğim pis bir kavga. Gördünüz. Orospu çocuğu beni siktiğim ayağıyla tuzağa düşürdü."

Doniphan bisiklete binip yavaş yavaş eve gitti. İlk kavgasıydı ve yenmişti ama memnun değildi. Moyers'i, duran kanı ve diğer çocuğun cebindeki ya da yere atılmış kanlı mendili, okulun ana girişindeki merdivenlerde tek başına, ayağının dibinde kitapları, mavi beslenme kutusu ve bir hafta önce bir sınıf sergisine konulan ve o gün geri verilen kare biçimi kartonu ve kartona un ve sudan yapılan bir hamurla yapıştırılmış tohum-

ları ve bitki filizlerini düşünüyordu. Babası gelecekti. "Ne oldu?" "Kavga ettik. Beni dövdü." Yalnız, öyle söylemeyecekti tabi. Yalan söyleyecekti. Moyers'in babası oğlunun yalan söylediğini anlayacak ama bir şey söylemeyecekti. Utanç vardı bunda. Moyers'in annesi bütün olanları bilecek fakat o da bir şey söylemeyecekti. Kadın onun burnuna pamuk koyacak, onu teselli edecek ve hepsi bir arada, hepsi, erkek kardeşleri, kız kardeşleri, dedesiyle büyükannesi ve onlarla birlikte yaşayan kim varsa oturacak, pide üstünde et, patates, salça, fasulye ve mısır, sıcak mısır ekmeği ve buharı tüten bir kahve, elmalı turta dilimleri ve üzerinde eritilmiş peynirden oluşan bir akşam yemeği yiyeceklerdi.

Doniphan buz gibi rüzgâra karşı yavaş yavaş pedal çeviriyordu. Onlardan biri değildi. Hiçbir zaman olmayacaktı ve bu pek umurunda değildi.

Babası, gittiğinden beri ona hemen hemen her hafta mektup yazıyordu. Mektuplar önce Nebraska, Montana ve Washington'dan, sonra da Okinawa ve Japonya'dan gelmişti. Mektuplarda gönderildiği yerler hakkında bir şey yazmıyor, sadece izin verildiği takdirde oranın adı belirtiliyordu. Mektuplarda hep Puerto de Luna'daki küçük çiftlikte birlikte geçirdikleri yaşam ve (haritadaki çizgiler ne dersin desin tek bir ülke olan) New Mexico, Teksas, Chihuahua, Sonora ve Sinaloa'daki köylere, çok küçük ve önemsiz olduklarından, orada yaşayan insanların verdiği dışında bir adı olmayan köylere kayıtsızca yaptıkları gezilerden söz ediliyordu. Her seferinde iki yahut üç hafta, onlara bir oda veren bir aileyle birlikte ya da bir derenin, pınarın veya kuyunun yanına kurdukları bir çadırda kalırlardı. Babası biraz avlanır ya da balık tutar ama daha sıklıkla da herkesle dostluk kurar, rahatça konuşur, tarlalarda çalışıp mahsullerine ya da sığırlarına bakan veyahut dağlara fundalık meşe, sedir ve çam kesmeye giden adamların peşine takılırdı. Onlarla beraber çalışır, güler, şakalaşır, hikâyeler anlatır, Doniphan'sa babasının yanında, o yaşamın ortasında kendini hep yabancı hisseder ama babası da yanında olduğundan korkmazdı. Ve akşamları barbunya fasulyesi, et ve mısır ya da buğday ekmeğinden yapılmış tortillalardan oluşan yemekten sonra babasıyla meydanda (eğer bir meydan varsa tabi)

bir sıraya otururlardı ve köylülerle bira (eğer alınacak bira varsa) içip (kadınlar, ürünler, savaş, onur, ölüm ve Tanrı gibi) ciddi konularda sakince konuşan babasını dinlerdi ve sonra da yatma vakti gelirdi.

Sanki Doniphan'ı bildiği ve korktuğu başka bir dünyadan gelecek yıkıcı bir darbeden ya da yavaş ve kaçınılmaz bir erozyondan koruyabilirmiş gibi babasının dünyanın öbür ucundan yazdığı mektuplarda söz ettiği şey hep bu yaşamdı. Mektuplar hep, "Ben daima seninleyim" diye bitiyordu. "Geçen bu kısa sürede seni görememiş veya sana dokunamamış olsam da yine de seninleyim. Eminim ki sen de seni sevdiğimi, her zaman senin her parçanda var olduğumu söyleyen sesimi hep içinde duyuyorsundur."

Mektuplar yüzünden daima bir çalkantı geçiriyordu. Babasıyla beraber olmak ve eskiden onunla küçük çiftlikte yaşadıkları hayatı yaşamak istiyor ama dokuz, on, on bir yaşında bile mektupların sadece ona ya da birisine mi yoksa başka bir şeye, bir ilkeye, bir anıya, kendisiyle bir işaret mi yoksa bir simge olarak mı bağlantı kurulduğunu bilmediği, hayatın olanaksız bir saflığı ve mükemmelliği görüşüne mi yazıldığından emin değildi. Mektupları büyükannesinin evindeki odasında bir dolaptaki bir ayakkabı kutusunda saklıyordu. Her mektubu bir kez okuyup kaldırıyor ve bir daha okumuyordu. Büyükannesi mektuplarda neler yazdığını soruyor ama Doniphan, "Bir şey yok, hep aynı eski laflar" diyordu ve kadın da ona söylesin diye baskı yapmıyor ya da mektupları okumak istemiyordu. Oğlundan ona gelen kısa ve seyrek mektupları yemek masasında yüksek sesle ve yavaş yavaş okurdu. Mektuplarda kadına Doniphan'ın bakımı, yani alınacak giysiler, kitaplar, onun sevdiği yiyecekler, sağlığının korunması hakkında verilen bir sürü direktif ve kendisinin nerede olduğu ve neler yaptığı hakkında da yarım yamalak ayrıntılar vardı. Bazen mektuplarda ona Doniphan'ı bir öğleden sonra Graf'a götürmesi emrediliyordu ve kadın onu götürdüğünde (otobüsle El Paso'dan binip San Elizario'da iniyorlar, kadın onunla Graf'ın geniş bir arazinin ortasındaki evine kadar yürüyor ama sadece dış kapıya kadar gidebiliyor, güneş batıncaya kadar eski bir misyon kilisesinde

bekliyor, sonra tekrar dış kapıya gidip orada birisi onun farkına varıncaya kadar bekliyor ve Doniphan ona gönderiliyordu) Doniphan, Graf'ın onu kabul ettiği bürodaki masalardan birinde babasının Graf'a gönderdiği kalın mektupları görüyor, Graf ona okulu ve babaannesiyle geçen hayatı konusunda birkaç soru soruyor, sonra onu görmezden geliyordu. Doniphan babasının on on beş sayfa, sanki son süratle yazılıvermiş gibi duran küçük ve neredeyse okunmaz yazısını tanıyordu. Graf'a mektuplar hakkında bir şey sormazdı.

Oradaki öğleden sonraları genellikle Graf'ın evinde çalışanların kendi yaşındaki Meksikalı çocuklarıyla bir sulama kanalında yüzerek geçirirdi. Çocukların Pepe, Manolo, Negro, Chulo ve Raton gibi adları vardı ve onun Maritza'dan öğrendiği yumuşak ve müzikal dilden farklı bir İspanyolca konuşurlardı. Çocukların dili hayvanların bağırtısı gibi kaba ve yarımdı ve argo laflar ve Doniphan'ın bilmediği Kızılderili sözcükleriyle doluydu. Sığ sularda donlarıyla yüzüyorlardı. Karmaşık bir yakalamaca ve hep suya batan delik bir tenis topuyla su polosunun kaba bir versiyonunu oynuyorlar, kaplumbağa yakalıyorlar, sanki destroyer ve hücumbotmuş gibi yaptıkları tahtalara binerek deniz savaşları yapıyorlardı. Yorulduklarında bir köprünün altındaki bir kumlukta oturuyorlar, Graf'ın bahçesinden elma ya da kavun yiyorlar ve kızların cinsel organlarından, bir kızı tahrik etmenin en iyi yollarından ve onları bu şekilde ele geçirdiniz mi yapılacak şeylerden konuşuyorlardı.

Taksi? Gızları görmek istiyo musun?
Ven acâ, chicote. Come mi conejo.
On dolara parçala beni tatlım. Arkada bi oda var.
Ah, Chancey, çok hoşuma gidiyo!
İstiyosun fik-fik Am Göz?
No te gustan mis pechos, macho? Tóquelos. Que lindos, no?
Aman Tanrım, Chancey, aman Tanrım, aman Tanrım!
Gidelim Nerde-ne'ye de daniskasından bi delik bulalım
Meksik, biber yemiş, kızarmış götü.
Fik-fik?

Üniversitedeki ikinci yılında bir kış günü bir fetih masalı dinlemişti. El Paso'da bir hafta sonu geçirdikten sonra arabayla Albuquerque'ye dönerken benzin almak ve kahve içmek için gece boyu açık bir kafede durmuştu. Göbeği kemerinin üzerine sarkan, Kızılderili suratı sivilcelerden kalan izlerle dolu, somurtkan dev bir adam ona kalın beyaz bir kupada kahve verdi. Çizmeli, kot pantolonlu, beyaz gömlekli ve kirli kovboy şapkalı iki genç adam masaların birinde bira içiyordu. Daha genç olanı, elinde kutu birası, kamburunu çıkarmış, arkadaşının gözlerinin içine bakarak sakin ve vurgulu bir şekilde konuşuyordu. Dev adam tezgâhın üzerine yaslandı ve sigara içerek kulak kabarttı.

"Biliyodum bu gece bu işi yapacamı" dedi delikanlı, "çünkü oğlum, karı bütün akşam boyunca hep isteyip durdu."

"Kadın sana böyle mi dedi Chancey?" diye sordu dev adam. "Kadın, 'Hadi gel Chancey, sok bana, kendimi siktirmek için ölüyorum' mu dedi? Bunu mu dedi sana Chancey?"

Delikanlı dönüp ona bakmadı. "Dans ederken hep sürtünüyordu bana, memelerini bastırıyor ve hep bana daha sıkı sarıl, kalçalarımdan tut, daha sıkı sarıl diyordu."

"Hassiktir" dedi dev adam.

"Flato bir ellilik almıştı, yani bi kafayı çekmeye çıktığımızda karı da çıkıyodu ve kafayı çekiyodu bizle."

Delikanlının arkadaşı iki boş bira kutusunu tezgâha getirdi. Dev adam iki yeni kutuyu deldi ve kasada paranın üstünü verdi. "Sen en son ne zaman bi delik buldun Primo?" diye sordu arkadaş.

"Ben helaya işediğimden daha çok am siktim lan."

Arkadaş biraları masaya götürdü. "Senin musluk pek iyi çalışmıyor anlaşılan" dedi.

Dev adam kendine de bir bira deldi ve epey bir içti. İki boş kutuyu bir fıçıya fırlatıp ardından tükürdü. "Pendejos"[3] dedi yavaşça ve elinde birayla, soğuk ve tenezzül etmez bir havayla arka tezgâha yaslandı.

"Barajın oradaki kumlukta park ettik ve ben kaloriferi açtım. Ellilikten kalan da vardı. Onun için Flato'ya bir çeyreklik verdim, herifin sarhoşluktan kafası öyle bir gidikti ki hiçbi şey vermesem

3. "Hıyarlar" anlamında. (ç.n.)

de tamamdı yani. Bi kafaları çektik ve ben karıyı öpüyodum, bluzunu açtım ve karı sütyenini kendi çıkardı ve başladım onu yoklamaya, dil attım, niyetim onu tahrik etmekti, o da bana dil attı ve elimi memesine bastırdı ve ben de memesinde çalışmaya başladım, meme ucunu parmaklarımın arasında yuvarladım, sonunda sertleşti ve sonra yumulup emmeye başladım, aman Tanrım, ağzımın içinde bir üzüm gibi yuvarlak ve sert oldu, sanki tatlı bir şeyler akıyor gibiydi, karı hep onu dayıyordu bana, bacakları benim bacakların etrafına dolanmıştı ve 'Chancey' dedi, 'çok hoş bir his veriyo. Oh, Chancey, çok hoşuma gidiyo.' "

"Hassiktir!"

"Şimdi karının iki memesini de emiyordum, önce birini, sonra diğerini ve karı kıvranıp bana yapışıyordu ve boyuna, 'Aman Tanrım, Chancey, aman Tanrım, aman Tanrım,' diyodu. Sonra elimi bacaklarının arasına soktum, külotunun içine daldırdım ve karının orası ıslaktı lan, yani sırılsıklamdı ve sonra elimi bacaklarının arasına sıkıştırdı, boynumu, kulaklarımı öpüyordu ve dilini kulağımda gezdirip, 'Çok hoşuma gidiyo, çok tatlısın Chancey' diyordu ve aman Tanrım, elimin her tarafına amının suyu geliyordu. Külotunu çıkarmaya çalışıyordum, karı kendini biraz yukarıya kaldırıp çıkarmama yardım etti o yusyuvarlak tatlı küçük kıçından ve sonra da bacaklarından aşağı indirdim ve kendisi bir tekmeyle fırlatıp attı ve oh, felaket tatlı, sonra karının içine soktum, dibine kadar soktum."

"Hassiktir!"

Böyle aşklar yaşamamıştı. Çoğunun gerçekten ziyade şişirme olduğunu bildiği halde hikâyesini anlatan delikanlıyı başı öne eğik halde dinlemişti. Delikanlının anlattıklarını da başkalarını, hatta loş barlarda ve kantinlerde ona yaşadıkları aşkları ve ihanetleri anlatan orospuları dinler gibi, günah çıkarma kabininde kulağını fısıldayan bir ağza yaklaştıran bir rahip gibi dinlemiş ve sonra hoşgörü gösterdiği, inandığı ve merhamet duyduğu ama duyduklarını hiçbir zaman tam anlamadığı diğer aşk itiraflarını ardında bırakıp gidermiş gibi gitmişti.

Yirmi altı yaşındaydı ve Maritza ve belki de büyükannesi hariç hiçbir kadını sevmemiş ve hiçbir kadın tarafından sevil-

memişti fakat o kadının ona verdiği şeyin sevgi değil de bir inanç, kadının doğup büyüdüğü ortam olmayan ve gelenekleri onunkine ters olan o ailedeki kraliçevari himayesinin sanki bir armağanıymış gibi sunduğu bir inanç, yani Doniphan'ın kadın için bir aileden ziyade pek anlayamadığı ideallerin kuşaktan kuşağa kader gibi geçirildiği o toplulukta değer göreceğine inanç olup olmadığından emin değildi.

Üniversitedeyken bir süre beyaz tenli, sarışın, zayıf bir kızla çıkmıştı; beyaz kot pantolon ve ince bir jarse süveter giyer, altına sütyen takmazdı çünkü küçük mükemmel göğüslerinin uçları net bir şekilde belli olurdu. Büyük ve seçkin bir çiftçi ailesinden geliyordu. Doniphan ondan hoşlanıyor, onunla yatmak istiyordu. Onu barajın oradaki kumluğa götürmek, elini süveterinin altına sokmak ve onun Chancey'in kızı gibi bağırdığını duymak istiyor fakat onu sevmiyordu. Kız onunla görüşmeyi bırakalı çok olmuştu. "Sen iyi bir çocuksun Doniphan" demişti, "ama sen benim dünyamdan değilsin, ben de senin dünyandan değilim, o neyse artık".

Başka bir kız daha vardı, Graciela; dul annesinin, üniversite kampüsünden pek uzak olmayan bir mahallede küçük bir bakkal dükkânı vardı. Graciela, annesi, iki erkek kardeşi ve çok küçük kız kardeşi dükkânın üzerindeki dört odalı evde kalıyordu. Doniphan onu hafta içinde bir yere götüremiyordu çünkü kızın öğleden sonra dörtten gece yarısına kadar dükkâna bakması ve aynı zamanda da derslerini yapması gerekiyordu. Doniphan pazarları onunla ve tüm ailesiyle ayine katılırdı. Öğleden sonra yiyecek sepetlerini alıp aileyle birlikte bir parka gider, kavak ağaçlarının altında otururlardı. Yemeklerini yedikten sonra anneyle küçük kızı bir battaniyenin üzerinde uyur ve iki erkek kardeş öteki çocuklarla futbol oynarken Graciela'yla ikisi nehir kenarında yürür, büyük bir tespihağacı korusunun gözlerden gizlediği bir yerde öpüşürlerdi. Akşam da Doniphan onu erkek kardeşlerinden birinin eşliğinde sinemaya götürürdü. Sonrasında kızla mutfakta oturur, kahve içer ve gece yarısına kadar konuşurlardı.

Yalnız oldukları zaman İngilizce, bunun dışındaysa hep İspanyolca konuşurlardı. Kız hırslıydı. Öğretmen olmak için

okuyordu, bir meslek sahibi olacaktı ve geceleri ve yazları da hukuk fakültesine gidecekti.

Kız, o tarihi nehrin kıyısındaki tespihağacı korusunun ardındayken onun kollarında gayet uysaldı; ayakta, onun karşısında duruyor, kollarını ona doluyor, yüzünü öpüşmek için onun yüzüne yükseltiyor, Doniphan'ı dudakları ve diliyle şehvetle öpüyordu ve Doniphan tahriğin zirvesine vardığında ve kızın giysisinin altındaki dolgun göğüslerini okşarken kız bir bacağını onun bacaklarının arasına sokuyor, onun kabarmış sikine bastırıyor, sonra Doniphan'ın bacağını bacaklarıyla kavrarken Doniphan sikini kızın satenle sarılmış ve eteğinin kumaşı tarafından korunan amına yavaşça ve güçlü bir şekilde dayıyordu. Kız, tahrikinin zirvesi geçince ondan ayrılıyordu ve el ele yavaşça, çocuğuyla çimenlerde uyuyan annenin olduğu yere geri dönüyorlardı.

Kız, mutfakta konuşurlarken farklı biriydi. Yoğun bir şekilde *la raza,*[4] *la causa* ve *chicanos*[5] üzerine konuşuyordu. Doniphan *chicano* sözcüğünü ilk kez ondan duymuştu. Anlamını bilmiyordu; kız açıkladıktan sonra bile pek anlamamıştı. Onun konuştuğu diğer şeyleri de pek anlamıyordu fakat o küçük mutfakta, krom ve plastik masada oturup kahve içmek ve kızın hararetli bir zekâyla parıldayan gözlerine bakmak hoşuna gidiyordu. Annesi de kızın konuştuklarını pek anlamıyordu. Kadın gece yarısına doğru aşağıdaki yeni iş haftasına hazırladığı dükkândan ciddi bir şekilde gelir, lavaboda elini yıkar, kuruturken durup kızını dinler ve sonra "*Ya basta,*[6] *Graciela*" diye homurdanır ve yatmaya giderdi.

On dört pazar böyle geçmişti. Doniphan aşkın, onu yaşadığını söyleyen kişiler için ne anlama geldiğini düşünürse kızla hiç aşk falan yaşamamıştı ama kızın onun nehir kıyısındaki seks oyunundan öteye gitmesine izin vermemesine karşın kendini onun yanında rahat hissediyordu. Kızın onu sevdiğini hissetmiyordu ama kız söylemese de onun ve annesinin kendisinin

4. Amerika'da yaşayan, başta Meksikalılar olmak üzere Hispanikleri kapsayan milliyetçilik. (ç.n.)
5. Meksika kökenli Amerikalılar. (ç.n.)
6. Yeter artık. (ç.n.)

onunla evlenmesini istediğini biliyordu ve yeterince pazar geçtikten sonra kız Doniphan'ın ona bu teklifi yapması için manevralara başlayacaktı. Bu fikir Doniphan'a cazip geldi. Kız mükemmel bir eş, anne olurdu ve devletin ve kilisenin izni sağlandıktan sonra pazar öğleden sonralarında ona söz verdiği gibi ateşli ve hünerli bir sevgili haline geleceğinden emindi. Güzel, enerjik ve zeki bir kadındı. Doniphan onun ailesini de seviyordu. Onunla böyle bir aile kuracaklardı. Diğer insanlar gibi huzurlu bir yaşamları olacaktı.

Fakat on dördüncü pazar kız onu bıraktı. Mutfaktaydılar ama kız *la causa*'dan değil, Doniphan'dan konuşuyordu.

"Sen aslında halktan biri değilsin" dedi kız.

"*De la raza, no. Tú tampoco.*"

"İngilizce konuş!"

"Ben Meksikalı değilim. Sen de değilsin."

"Ondan söz etmiyorum. Normal insanların, Amerikalı, Meksikalı, Fransız, Alman'ın duyguları yok sende. Onlar nasıl düşünür, neler hisseder bilmiyorsun fakat acıklı tarafı, bildiğini sanıyorsun. Sırf babanın Puerto de Luna'da küçük bir çiftliği var diye kendini normal, sıradan bir çiftçinin oğlu sanıyorsun fakat öyle değil işte."

"Benim babam talihsiz bir asker."

"Evet ve bak, tıpkı bunun gibi, tıpkı söylediğin gibi! 'Benim babam talihsiz bir asker.' Kim böyle bir şey söyleyerek dolaşır ki ortalıkta? Hatta böyle bir şey *düşünen* insan var mıdır? Demek istediğim, babasını böyle tanımlayan insan var mıdır?"

"Ben sadece gerçeği söylüyorum."

"Ben onu tartışmıyorum. Senin baban dünyanın dört tarafını dolaşıp savaşacak yer arıyor. Tamam. Ama senin bunu söyleyişin, konuşma tarzın. Aman Tanrım, söylediğin şeylerdeki züppe tarzın farkında bile değil misin? Ve sen normal Meksikaca konuşamıyorsun. Ya İspanyolca ya Kostarikaca ya da Maritza denen o kadının öğrettiği neyse ondan bu senin konuştuğun."

"Ben halktan biri değilsem neyim peki?"

"Bilmiyorum sen nesin."

Bir saat daha konuştular, sonra gece yarısıydı ve Doniphan'ın artık gitmesi gerekiyordu. Ayrılmadan önce kız onu dudaklarından öptü. Daha önce evde hiç böyle bir şey yapmamıştı. Doniphan, bunun hem yaptıkları tartışmayı telafi etmek hem de elveda demek için olduğunu hissetmişti. Öylece ayrıldı ve bir daha oraya gitmedi.

Restoranın ağır kapıları hızla açıldı ve üç genç adam gülerek ve yüksek sesle konuşarak içeri girdi, uzun bar tezgâhına gidip tekila ve kola cila istediler ve ince purolar yaktılar. Otuzlu yaşlarda, yakışıklı, düz karınlıydılar ve şık biçim verilmiş gür siyah saçları ışıkların altında parıldıyordu. Üzerlerinde koyu renk ipek takım elbiseler, gümüş ve turkuvaz rengi kol düğmeli beyaz gömlekler, takım elbiselerine uygun kravatlar ve son derece parlak bir şekilde cilalanmış pahalı siyah ayakkabılar vardı. Doniphan onların konuşmalarından Chihuahua'lı iş insanları olduklarını ve gece kulüplerinden birindeki bir gösteri için geldiklerini anladı. Gösterideki çıplak dans eden bir kadından söz ediyorlardı. Kadının çeşitli yerleri hakkında konuşuyor, her iyi lafa gülüyor ve tek kollarını sanki ağrıyormuş gibi sallıyorlardı.

Sohbete barmeni de kattılar. Adam onlarla yaşıttı ve gösterdikleri yakınlıktan gururlanmıştı. Kadınlar için kullanıldığında iki üç cinsel anlama gelen tabirler buluyordu. Adamların hoşuna gitmişti bu. Kahkahaları kocaman salonun yüksek tavanında çınlıyor, koyu renk perdelerin kalın kıvrımlarında ve halıların gür derinliklerinde kayboluyordu.

Adamlar ikinci bir tur içki daha içti ve sonra bardan inip salonun ortasına yakın bir yere, gürültülü ailenin daha önce yemek yediği masaya oturdular. Mükellef bir yemek ısmarladılar. İlk yemekler servis edildikten sonra çiçekçi kız onların yanına geldi.

Kız masadaki tüm erkekleri dolaşıyor, yanlarında eğilip göğüslerini gösteriyor, çiçeklerinin her birine parmağıyla hafifçe dokunuyor ve adamların keyifli gözlerinin içine bakıyordu. Adamlar ona çiçeklerle ilgili şeyler söylüyordu ama sözlerinde kesinlikle kaba olmayan, şaka yollu ve zekice cinsel anlamlar ve davetler vardı. Kız sanki anlamıyormuş gibi yapıyor fakat onların sözcüklerinin gizli anlamlarına yenilerini katarak ve gü-

lümseyerek onları daha da teşvik ediyor ve bir kadife çiçeğini önce kulağına, sonra sol omzuna, sonra göğüslerinin arasına, sonra beline takıyordu.

"Eşiniz çiçeği burasına mı, burasına mı, yoksa böyle mi takar?"

"Daha sıkı bir yere."

"Vazoya mı?"

"Bir çeşit vazo, evet."

"Gövdesi geniş, ağzı dar bir vazoya mı?"

"Eskiden daha dardı ama şimdi yine de bir çiçeği tutabiliyor hâlâ."

"Çiçeğin sapı bayağı bir kalın herhalde."

"Evet, daima kalındır."

"İyi bir çiçek, *señor*, en iyi vazoyu hak eder."

Beyaz saçlı ve Kızılderililerinki gibi koyu renk tenli bir garson *menudo*[7] dolu tabaklar getiriyordu. Tabakları dikkatle yerleştirdi. Son tabağı koymak için adamlardan birinin yanında eğilmiş, kulağına kısa cümleler söyleyen adamı dinleyen kızın yanından dolaşması gerekiyordu. Yaşlı garson, kızın etrafından, sanki masanın tuhaf bir çıkıntısıymış gibi dolaştı ve tabağı ağır gümüş çatal bıçakların, şarap ve su bardaklarının tam ortasına koyarken kıza da servis yaptığı adama da bakmadı. Diğer iki adam sert ekmekleri koparıp *menudo*'yu kaşıklıyordu. Kız başını sallayarak onayladı, adamın tabağının önüne bir demet kadife çiçeği koydu ve gitmekte olan garsonun arkasından sert bir sesle bir vazo getirmesini emretti. Yaşlı adam yürüyüşünü bozmadı ve dönüp bakmadı. Kız *menudo*'sunu içmeye başlayan adama bir şeyler söyledi. Sonra çabucak doğrulup ana kapıya doğru yürüdü. Yaşı on üçten büyük olmayan, bembeyaz bir üniforma giymiş ve çimenlere uzanmış çıplak Venüs'ün refakatçisi olacak kadar saf güzellikte bir oğlan komi mahcupça gelip ince bir opalin vazoyu masaya koydu ve çiçekleri içine yerleştirdi.

Ölmeden önce zaten ölüydü.
Ne, ne?
Ahlaki bir hastalıktan.

7. Meksika'ya has işkembe çorbası. (ç.n.)

O kadın, bedeninden Doniphan'ın çıktığı kadın, o anne onu sevmiş miydi? Öldüğünde Doniphan henüz üç yaşındaydı ama yine de onunla ve Flagg'lerle yaşadığı o üç yıldan bir şeyler, anlık bazı sahneler hatırlaması gerektiğini hissediyordu. Düşünde onunla bazı sahneler canlandırıyor, bunların onun belleğini uyandıracağını ve geçmişte gerçekten yaşanmış birtakım anları yeniden hatırlayacağını umut ediyordu: Onunla güneş ışığı dolu bir odada ve saksılara dikilmiş çiçeklerin ve eğreltilerin arasında yemek yerken; çimenlik bir alanda koşar ve geriye, annesi de peşinden geliyor mu, onu takdir ediyor mu diye bakarken; banyo yaptıktan sonra kadın onu kuruturken havlunun ve annesin elini ona temas ederken; karanlık ve ılık bir odada annesinin sesi ona şarkı söylerken. Ama bunun bir yararı yoktu. Bunlar bir kurgudan öteye gidemiyordu ve hatta iyi bir kurgu da değildi çünkü annesinin ve onun yüzü düşük olup rahimden atılan bir et parçası gibi biçimden yoksun kalıyordu.

Belki de kadın onu istememişti. Belki de onu vücudundan atık bir madde ya da bir iltihap kütlesi gibi çıkarmış, sonra da pek ilgilenmemişti ve Doniphan'ın belleğinde iz bırakacak bir ilişki alışkanlığı, bir ses, anne teninin dokunuşu yoktu. O tür anneler biliyordu ve oğullarının gözlerinde şaşkınlık ve özlemden ötürü buğulanmalar görmüştü. Bazen hayvanlar bile yavrusunu reddederdi. Doğada anne sevgisi garanti değildi.

Üniversiteyi bitirdikten sonra Mescalero Apaçi rezervasyon bölgesindeki bir okulda bir yıl öğretmenlik yapmış ve orada, yani anneyle çocuğun gerek fiziksel gerek ruhsal yönden çok yakın olduğu insanlar arasında bile, yaşı on sekizden büyük olmayan ve oğlunu istemeyen genç bir anne tanımıştı. Kadının kız kardeşi Doniphan'ın öğrencisiydi ve kadın öğleden sonraları kız kardeşinin durumunu sormak için uğruyordu. Ama söz hep dönüp dolaşıp ona geliyordu. Kadın evlenmeden önce iki yıl Alamogordo'daki bir devlet lisesine gitmişti. Şimdi o hayata geri dönmek, rezervasyondan, çevresinden ve oğlundan ayrılmak istiyordu.

"Bunun yararı yok" demişti Doniphan ona.

"Gitmem lazım. Ben onlar gibi değilim artık. Ben aynen diğer Amerikalı kızlar gibiyim. Ben öyle bir hayat yaşamak istiyorum."

"Hiçbir şey yapamazsın. Hiçbir mesleğin yok. Şansın yaver giderse loş bir dükkânda tezgâhtar olarak iş bulacaksın ve alacağın ücret ucuz bir oda tutmaya ve her gün karnını doyurmaya bile zor yetecek. Birkaç yıl içinde de Tularosa'da yarıcılık yapan, kerpiç bir evi, hurda bir arabası olan bir Latino'yla evleneceksin ve kırk yaşına kadar her yıl bir çocuk doğuracaksın. Şansın yaver gitmezse bir barda çalışacaksın, sonra bir askerin kapatması, sonra da bir fahişe olacaksın."

"Bana yanında yaşayacağım bir aile bulun, Meksikalı bile olsa dert değil, bir kurumdan ya da vakıftan ya da nereden olursa bir burs bulun, eğitimimi tamamlayayım. Ben geri zekâlı değilim. Hatta bir zamanlar beni Ulusal Onur Topluluğu'na bile bağlayacaklardı."

Doniphan, kadının kucağında sessizce oturan küçük oğlan çocuğuna, Doniphan'a kilitlenip kalmış yusyuvarlak siyah gözlerine ve annesinin yünden örülmüş gömleğinin bir düğmesiyle kayıtsızca oynayan küçücük esmer ellerine bakmıştı. "Peki ya kocan?" diye sormuştu Doniphan.

"O mu? Yaşlı bir adam. İstemiyorum onu. Kırk yaşında. Ben on altı yaşındayken *evlendirdiler* onunla."

"O seni istiyor mu?"

"Ne fark eder ki? Başka bir karı bulurlar ona beni buldukları gibi."

"Peki ya bu küçük arkadaş?" diye sormuştu birbirine kenetlediği ellerinin bir parmağını zar zor kaldırıp çocuğu göstererek.

"Babası bakar ona. Bakarlar. Burada bütün kadınlar bütün çocukların annesidir. Çocuk rahat olacak."

"Peki sen rahat olacak mısın?"

"Ne demek istediniz?"

"Birkaç yıl sonra bir gün, bir hırs anında bu çocuğu hayat boyu yalnız bıraktığını düşünmek mesela."

"Saçmalık!"

"Olacaktır bu."

"Ben buradan gideceğim ve bir Amerikalı olacağım. Kendi hayatımı yaşayacağım ve kendim olacağım. Olacak olan budur."

Belki onun annesi de böyle yapmıştı. Bayan Flagg'le bazı anları, içinde yürüdüğü, çürümüş yaprak dolu havuzu, hatırlıyor ve annesinin de olduğu bazı sahneleri hatırlaması gerekiyordu ama hatırlayamıyordu. Ya da başka bir adamı. Birçok adamı. Kocası ortalıkta yoktu ve güzel bir kadındı. Büyükannesinden duymuştu bunu. "Vücudu güzeldi" demişti birinde, "ama bakışlarında bir sertlik vardı. Bunu vaktiyle Ben onu buraya ilk defa, benimle tanıştırmak için getirdiğinde hemen görmüştüm ama bir şey söylemedim ve şimdi de bir şey söylemem, sakın bir daha beni onun hakkında konuşturmaya çalışma çünkü o öldü, mezarına gömüldü ve baban onun hakkında düşündüğü, söylenebilecek her şeyi sana söyledi. Yani kurcalama".

Onun gözlerindeki sertlik belki de birçok güzel kadındaki duygusal soğukluktu; sanki onlar altından işlenmiş ya da tuval üzerine resmedilmiş, başkalarında hayranlık ve hatta aşka yol açacak nefis bir şeymiş ama kendileri herhangi bir duyguya kapılamazlarmış gibi. O kadın da Doniphan'ın babasına karşı böyleydi belki; babasının sevgisini kendi güzelliğini zenginleştiren bir mücevher gibi taşıyor ama kendisi onu hiçbir zaman sevmiyordu. O zaman Doniphan sadece babasının sevgisinden mi olmuştu? Babası o kadının güzel vücudunun üzerine bindiği zaman onu ana rahmine düşüren bütün tutku babasında mıydı, onu meydana getiren aşk, arzu, özlem ve sevgi sadece babasından mı akmış, yani Doniphan babasının yalnızlığında oluşmuş ve zamanın, tarihin ve dünyanın başlangıcından önceki o bakire Yunanlı dişi savaşçı gibi onun kafasından çıkmış, yani babasının saf aşk ve tutku anlayışından mı doğmuştu? Annesinin karşılık veremediği ve babasının başka hiçbir kadında bulamadığı bir anlayıştan... ta ki Maritza'ya kadar.

Babamı seviyor musun?
Evet.
Bir kadının bir erkeği sevdiği gibi demek istiyorum.
Ben onu sadece onun benliği için seviyorum.

Kadının bir gün Santa Fe'de, Doniphan, babasının onu dört yıl önce o tuhaf arayışına gitmeye hazırlanırken yerleştirdiği

Fransisken akademisinin son sınıfındayken söylediği buydu. Kadın ayda bir kez her zaman yaptığı gibi halk sağlığı hemşiresi olarak çalıştığı Tularosa'dan gelmişti. İkindinin ortasında gelip otobüsten indiğinde parlak bir sonbahar güneşi vardı, kendini terminaldeki kalabalığın arasında bulunca bir an tereddüt etmişti ve sonra dosdoğru Doniphan'a doğru yürümüştü, güneş gözlüklerini çıkarmıştı şimdi ve elinde ona hep getirdiği yiyeceklerle dolu sepet vardı, oval biçimli yüzü ona bakıyordu ve gülümsemesi iri siyah gözlerinin kenarlarında belirmeye başlamıştı. Kahverengi giysisi sadeydi ama harika bir kumaştandı, sadece kanatlı balık biçiminde küçük bir altın iğneyle süslenmişti ve saçları başının arkasında büyük ve düz bir topuz halinde toplanıp altın rengi bir kurdeleyle bağlanmıştı. Yaşı kırkı geçmişti ama her zamankinden daha zarif ve kadınsıydı. Bir an güneşte durup Doniphan'ı aradığı zaman onda soylu ve güzel bir hanımefendinin saflığı, aynı zamanda da kırılganlığı, dünyadaki varlığından utanan çekingen bir rahibenin porselen gibi masumiyeti vardı sanki. Sonra Doniphan'ı görüp ona doğru geldi ve Doniphan ondaki sevgiyi ve güzelliği, zarif boynundan hızla geçen hafif kızarmayı gördüğü gibi kolayca hissedeceğini ve hafif nefesinin hoş kokusunu duyacağını düşündü.

İlk önce Doniphan'ın odasına gitmişlerdi çünkü kadın ona yeni iç çamaşırları, çoraplar getirmişti ve Doniphan'ın kantine inip de otomattan kola alıp geri dönmesi için gereken zamanda bile kadının odada yaptığı şeyler orayı Doniphan'ın yattığı ve çalıştığı çıplak bir hapishaneden sıcak ve zevkli bir yere dönüştürmüştü ve bu etki bir ay devam ettikten sonra oda tekrar hücre haline dönecekti.

Kolaları ve yiyecek sepetini alıp okul arazisindeki her zaman oturdukları yere gittiler; etrafı söğütlerle çevrili beyaz taş bir banktı ve çimenlik avluda ragbi oynayan çocukları, alanı çaprazlama geçerek oraya buraya koşturan ve akşam yaklaştıkça da sanki dualarını okuyormuş gibi daha yavaş yürüyen başlıklı rahipleri ve uzaktan sanki bir öğrencinin kesip de koyu mavi bir kartona yapıştırdığı mor bir kâğıt parçası gibi duran Sangre de Cristo Dağları'nın yükseltilerini ve sivri tepelerini görüyorlardı.

Kadın ona, babasını ilk kez La Luz'da kendi babasıyla yaşadığı geniş kerpiç eve geldiği gece gördüğünde neler hissettiğini anlatmıştı. Maritza'nın babasının San José de Costa Rica'daki yıllarından arkadaşı çıkan Peder Paloma adında komik bir rahip o gün akşam oraya daha önceden, onu bozulmuş arabasında oturmuş brendi içer ve Çingene türküleri söylerken bulan, babasının hizmetindeki adamlarla birlikte gelmişti.

Ben içeri girince kadın ilk bakışta ondan hoşlanmamıştı. Kaba görünüyordu. Üzerinde yıpranmış av çizmeleri, kot pantolon, gömlek ve ceplerine av fişekleri tıkılmış eski bir deri ceket vardı. Rahibin davetiyle salona girdiğinde daha da kötüydü. Kadın onun diğer Teksaslılarda gördüğü gibi kayıtsız bir şekilde ya da yalpalayarak yahut ayaklarını sürüyerek yürüyeceğini düşünmüştü çünkü onu da ancak öyle bir Teksaslı, çiftlikçi, petrolcü ya da pamukçu, kaba, şişinen, dar kafalı, yayvan yayvan konuşan, kurnaz, para düşkünü ve hem ruhen hem mizaç olarak bayağı biri sanmıştı. Ama Ben, Maritza'nın babasına doğru saygın bir şekilde yürüyüp elini sıkarken, onunla mükemmel bir İspanyolcayla konuşmuş ve sonra divanda oturan Maritza'ya dönüp onun elini zarifçe ve Maritza oturduğu için hafifçe eğilerek tutmuş ve ona geleneksel selamlama sözlerini söyler, teşekkür ederken içtenlikle gözlerinin içine bakmıştı. Davranışı Maritza'yı şaşırtmıştı çünkü böyle bir şey beklemiyordu. O gün akşam süresince Maritza'nın babası ve Peder Paloma siyasetten, edebiyattan ve Kostarika'daki eski günlerden konuşur, Ben de divanın Maritza'nın oturduğu tarafına yakın bir sandalyede oturup onunla gerek oradaki gerekse doğduğu ve on yedi yıllık hayatının son sekiz yılı hariç geri kalanını geçirdiği Kostarika'daki yaşamı hakkında konuşurken kızın aklı, onun verdiği birbiriyle çatışan iki izlenim, yani sığırcı ve nazik beyefendi izlenimiyle karmakarışıktı. İkisi de hoşuna gitmemişti. Ama Ben'in onunla konuşurken hep gözlerinin içine bakan ve sevecenlikle parıldayan gri benekli mavi gözlerinden ve orkestradaki nefesli bir çalgı gibi akıcı ve yumuşak konuşmasından hoşlanmıştı. Onu ancak epey sonra gerçek haliyle tanımış ve o zaman sevmişti.

Babam seni seviyor muydu?
Evet.
Bir erkeğin bir kadını sevdiği gibi mi?
Evet. Sadece ben olarak.
Peki sen niçin benim annem değilsin?
Çünkü ben Tanrı'ya adanmışım.

Kadın bunu da açıklamıştı. Katolik şiiri üzerine kitaplar yazan Meksikalı bir araştırmacı, aynı zamanda da başarılı bir gazeteci olan babası, Francisco Madero'nun arkadaşı ve destekçisiydi ve Madero başkan olunca Kostarika'ya büyükelçi olarak atanmıştı. Madero'ya yapılan suikasttan sonra orada sürgün olarak kalmıştı. Dört yıl sonra Maritza doğmuştu. Çok zor bir doğumdu. Annesi tükenmiş, ölmek üzereydi. Babası, eğer karısı ölmezse kızının hayatını Tanrı'ya adayacağına söz verdi. Annesi Maritza on iki yaşına gelinceye kadar yaşadı. Maritza on dört yaşında bir manastıra girdi ama hayat onunla aynı fikirde değildi ve babası onu çok özlüyordu. Bir yıl sonra hiçbir rahibelik yemini etmeden ayrıldı; babasının ettiği ve kendisinin de kendi yemini kabul ettiği yemin hariç tabi. Maritza hiç evlenmeyecekti.

Babam annemi seviyor muydu?
Evet.
Seni sevdiği kadar mı?
Evet.
Annem onu seviyor muydu?
Onu tanımıyorum.
Beni seviyor muydu?
Onu tanımıyorum.
Ne büyük ziyan.

Artık alacakaranlık çökmüştü. Dağların tepeleri hâlâ bir çocuğun kesip yapıştırdığı kâğıt gibi duruyordu ama şimdi alev almıştı. Başlıklı rahipler, bahçenin kararan yeşilinin üzerinde kayan kahverengi gölgelerdi. Doniphan'ın dört haftadır dört gözle beklediği gün bitmişti. Kadın gidecekti. Doniphan başını

onun omzuna yasladı. Kadın onun saçını öptü ve yanağını okşadı. Doniphan kollarını dolayıp kadına sarılırken onu tekrar görmek için bekleyeceği çok uzun zaman yüzünden onun bütün sevgisini ve güzelliğini sıkıp içine akıtmaya, onun giysilerinin ve içindeki hoş bedeninin hissini ellerinin belleğine yerleştirmeye çalışıyordu. Kadının dudaklarının, gözlerinin ve boğazının onun alnının üzerinde titrediğini hissetti ve kadın Doniphan'ın kulağına fısıldadı.

Sevgi asla ziyan olmaz.

Ama Doniphan yine de böyle düşünüyordu. Tüm o sevgi bir hiç olmuştu. Sevgi Doniphan'ın babasının yaşamından yıkıcı, sıcak ve kuru bir rüzgâr gibi geçmiş, ardında kavrulmuş topraklar ve ayakta duruyor olsa da ölü, gevremiş bitkiler bırakmıştı. Belki de onu biraz delirtmişti. Onda o "haklı savaş", "doğru öldürme", "saf hizmet eylemi" arayışı yahut aradığı ve mektuplarında hiç söz etmediği her neyse o vardı. Yıllar geçtikçe giderek seyrekleşen ve sonuncusunu bir yıl önce nisanda aldığı mektuplarda hiçbir zaman geçen yıllardan, oğulun yaşının on dörtken on sekiz, sonra yirmi altı olduğu ve yirmi yediye merdiven dayadığından ve babanın da yaşlanıp otuz sekizken elli bir olduğundan söz edilmiyorsa da büyükanneye kadın hayattayken yazdığı kısa mektuplarda zamanın geçmesi konusunda müthiş ve hatta acı çekercesine bir farkındalık görünüyordu ve Graf'a yazdığı ender ama hacimli mektuplar da Graf'ın bildirdiği "doğru öldürme" ve "saf hizmet eylemi" falan gibi ifadelerden ötürü onun ne yaptığını ve oğlunun yetişkin bir adam haline geldiğini biliyor olduğunu gösteriyor olsa gerekti ama bunların gerçekten babasının kullandığı sözcükler mi, yoksa Graf'ın alaycı yorumları mı olduğundan hiçbir zaman emin olamamıştı.

Her halükârda babasının sadece dünyanın dört bir yanında yeteneklerini en iyi parayı verene satan profesyonel bir asker olmadığını anlamıştı. Onu çeken şey para ya da macera değil, karısına duyduğu ve kadının bir şekilde lekelediği sevginin farklı bir arayışıydı. Mükemmel sevgiliyi arayan bir âşık gibi

dünyanın dört bir yanında hayatını riske atacak mükemmel bir dava aramaya gitmişti. Bunda bir delilik olduğundan kuşku yoktu. Aşk kim için hayırlı bir şeydi ki? Maritza hâlâ güzeldi ve babasını sevdiği kuşkusuzdu ama babasının kendi karısına sevgisi yüzünden ettiği aptalca bir yemin ve var olması mümkün olmayan bir tanrının sonsuz sevgisine budalaca bir inanç yüzünden bunu tamamına erdiremiyor ve hayatını iltihaplı boğazlara bakarak, ürkmüş bebeklerin kıçına iğne batırarak bitiriyordu. Ve büyükanne yaşamının son yirmi yılında hep acı sözler mırıldanıyor ve son hezeyanında da tanrısına, sanki tanrı sadakatsiz bir âşıkmış gibi sövgüler yağdırıyordu. Ve Graf, o bilge adamsa yaşamına aşkın istilasına karşı bir düzen vermiş ve kendini zaman zaman dostlarıyla yaptığı konuşmalarla sınırlamıştı. Ve kendisi, kibar savaşçı, uzak bir ülkede, durgun akan kahverengi nehirlerin üzerindeki köprülerden geçen kadınlara ve çocuklara tepeden ateş etmişti ve bunu vatan ya da özgürlük, aile, onur yahut artık hatırlayamadığı lanet olası bir şey uğruna falan yapmamıştı, ki bunların hepsi birdi, çünkü gerçek değildi çünkü babasının ve babasının babasının içinde yanan o gizemli tutku onda hiçbir zaman uyanmamıştı ve Doniphan hiçbir şeyi Tanrı ya da vatan ya da kadın sevgisi uğruna yaptığını söyleyemezdi. Babasının Puerto de Luna'daki küçük çiftlikte birlikte geçirdikleri son iki yılda yazdığı kitapta da bu cümle vardı: "Amerikalı, ülkesini babayurdu yahut anavatan yahut memleket olarak görmez; bir âşığın sevgilisini gördüğü gibi görür ve ihanete uğrayacağından emindir."

O hiçbir zaman böyle bir sevgi duymamıştı. Ölü ya da hiç doğmamış bir vatan duygusuyla gitmiş, sıcak bir aile, kulübelerden oluşan bir köy ve filizlenen pirinçlerle yemyeşil tarlaların sevgisi uğruna can veren zavallı suçsuz insanları öldürmüştü.

Ve köprünün üzerinde kadınlar kaçıyor ve ben helikopterimin içinde hep onların peşindeyim. Askerlik günleri. Hizmet. Ve saçılan bağırsaklarına boyuna takılıp düşen bir kadın, kalkıyor, takılıp düşüyor, bedeninden bir metre daha çıkarıyor, takılıp düşüyor ve böyle gidiyor. Sırtında çocuk. Göbek kordonu. Ölümünü çekip alıyor ondan. Kadının ölümüne doğum, ölüme doğum.

Elini uzatıp kristal şarap kadehini dudaklarına götürdü ve kalanını içti. Sonra soluk ve ölü olduğunu hissettiği gözlerini Graf'a çevirdi ve "Dedem yalnız kalmaktan başka ne olacağını sanıyordu ki?" diye sordu.

Dört

VE GRAF DEDİ Kİ:

Onunla ilk kez tanıştığım o dondurucu Kutsal Cuma'dan sonraki yıllarda onun o zaman nasılsa öyle kaldığını söyledim. Ve bu doğru. Hayatının bundan sonraki yirmi yılında geçen çok önemli olaylar –Rebekka'yla flörtü ve evlenmesi, Guerrero'da kazandığı zafer ve sonrasında sınırın her iki tarafında da kahraman olarak takdir edilmesi, süvariyi mekanize etmek için at generalleriyle verdiği mücadele ve son olarak da La Luz'da Montealegre'nin *Cristero*larının komutanlığını üstlenmesi– onun temel doğasını değiştirmedi. Bunlar kısmen ondan geçip gitti. Değişen, onun kendisi hakkında bilgisiydi. La Luz'da ölüme gitmesinden önce yaptığımız son konuşmada onun kendi masumiyetinin, varlığının merkezindeki karanlık boşluğun, çekirgenin bacaklarını koparan bir çocuğun masumiyetinin farkına vardığını hissettim. Fakat onda hissettiğim ama kelimelere dökemediğim başka bir şey daha vardı. Dedeni şimdi, yaşamının

o son haftalarındaki haliyle hatırlayınca, ışığa açılan uzun geçitlerin sonuna varmış tek başına biri olarak, dimdik ve kendinden emin, heybetli, kederli ve çekici biri olarak, çürümenin pis kokusu çıkmaya başlamış kenti koruyan ve bu mikrobun kendisine de bulaşacağından emin bir asker olarak görüyorum.

*Cristero*ların yok edilmesinden ve Lear'ın onlarla beraber ölümünden sonra Dallas, St. Louis, Chicago ve New York'tan gazeteciler onun güdülerini didiklediler ve bir tarafta ta Marfa'dan, öteki tarafta Carrizozo'ya kadar bütün o lanet olası çiftlik sahipleri cumartesi günleri sidik ve eski kusmuk, yeni krezol kokan meyhanelerde biralarını kafaya dikip ezelden beri güneş yanıklı suratlarıyla birbirlerine sevinçle sırıtarak ve müzik kutusundaki âşıklardan milyon desibel daha yüksek bir sesle, "Eh, duymuşun mu şu bizim Lear'la Meksiklerini?" diye bağırdılar, "Herif sonunda bulmuş peşinden koşçakları, onlar da çiğneyip gebertmiş herifi" ve hi hi hi, ho ho ho diye gülüp yere tükürerek ve kafalarını çevirip mekânın çeşitli yerlerine bakarak ama konuştukları kişiye hiç bakmadan o dar suratlarını leş yiyen akbabalar gibi kaldırıp indirerek ellerini dizlerine vurdular. Gazeteciler Lear'ın Montealegre ve *Cristero*larına para ve siyasi güç için katıldığını iddia eden uzun hikâyeler yazdı. Bir geri zekâlı ona "Amerikan Maximilian'ı"[1] dedi. Hearst ekbindendi. Onların tarzı buydu.

O laf ebesi Paloma birkaç uzun röportaj verdi çünkü anlayacağın o da işin içindeydi, yalnız, herif orada ne haltlar döndüğünü bilmiyordu ve Ben ona biraz açıkladığında da bir şey anlamadı çünkü herif doğası gereği kendi varlığı dışında hiçbir şeye karşı merak duymamasının yanı sıra ben eminim ki kızın o zamanlar henüz on sekiz yaşında, kendisininse altmışında şişko bir sahte rahip olmasına rağmen Maritza'ya körkütük âşıktı. Ama herif iyi taklit yapıyordu. İlgi odağı olmak hoşuna gidiyordu. Montealegre'nin dostu ve Ben sayesinde Montealegre'yle Lear arasındaki bağlantı olduğundan gazeteciler onun papaz evindeki karartılmış küflü odasında oturup viskisini içtiler ve Lear'ın "kaderle bir sevgili gibi randevusu" olduğu, onunla buluştuğu ve hayatının en önemli ânında ihanete uğradığı hakkında ko-

1. Meksika imparatoru I. Maximilian kastediliyor. (ç.n.)

nuşmasını dinlediler. Heriflerden biri, Lear acaba William Walker, yani 1850'lerde İsa'nın uğruna Ölümsüzler adını verdiği bir haydut çetesiyle Nikaragua'yı ele geçiren Amerikalı gibi bir filibustero[2] muydu diye sorunca Paloma hayır dedi, Lear en güzel çiçeğini on üçüncü yüzyılda, Mont-Saint-Michel'in büyük mimarından esinlenen kilise militanının liderliğinde veren dini veaskeri ruh geleneğinin dışındaydı. Ve falan filan işte. Bunun gibi zırvalıklar. Herifler bunu yuttu. Paloma sonra da "olayın edebi yönleri"ne girişti. Lear'ı Oedipus'a ("kentin kurtarıcısı ve yok edicisi"ne), Coriolanus'a ("kurtardığı iğrenç demokrat hayatlardan oluşan sürü tarafından düşürülen soylu"ya) ve Tolstoy'un Prens Andrey'ine ("ölüme ve ıstıraba yenilen ama her hareketinin kaderine yazıldığına ve askerlerin de kral gibi 'tarihin kölesi' olduğuna inanan hüzünlü, derin düşünceli, felsefeci asker"e) benzetti. Bu saçmalıkları sütunlar dolusu bastılar. Götümle güldüm.

Sonra *St. Louis Post-Dispatch*'ten zeki bir genç, Lear'ın askerlik kayıtlarını deşmeye başladı ve Lear'la at generalleri arasındaki çekişmeyi ve sonrasında onun Tierra Amarilla'ya sürgün edildiğini buldu. Bir tez oluşturdu. Lear, zırhlı motosiklet ve otomobillerin Meksika'da neler yapabileceğini görmüştü. Guerrero'da hafif toplarla donanmış iki Meksika süvari bölüğünün bir gün bir gece, bir nehir yatağında çivilediği bir ABD süvari bölüğünü sadece on iki zırhlı motosikletle kurtarmıştı. Guerrero'da aldığı yaralar yüzünden göremediği Avrupa'daki savaştan sonra Patton'dan tankların neler yapabileceğini öğrendi ve sonra da De Gaulle'ün kitabını dikkatle okudu. Atlı süvari devrinin bittiğini biliyordu ve bunu Patton ve belki beş altı subay daha biliyordu. Patton, kibri ve kariyeri gibi nedenlerden ötürü savaş dışı bırakılırken Lear savaşta kaldı ve kıçına tekmeyi yedi. *Cristero*lar hadisesi çıkınca Lear bunu bir intikam fırsatı gibi gördü ve kaçırmadı: Dünyanın en iyilerinden biri olan Meksika süvarilerini bir avuç motosiklet, zırhlı kamyonla iki tane küçük, acıklı, minnacık kıytırık Renault tankıyla perişan etmek, Montealegre'yi Meksika başkanı, kendini de genelkurmay başkanı yapmak ve sonra işe girişip gerçekten modern bir ordu

2. Haydut. (ç.n.)

kurmak ve gönderip Teksas sınırı boyunca manevra yaptırmak ve bunu görecek Amerikalı at generallerinin gözlerini yuvalarından oynatmak. St. Louis'li çocuğun gördüğü buydu işte.

Kötü değildi. Doğru da değildi fakat en azından mümkündü ve Paloma'nın şişirdiği balonlardan çok daha mantıklıydı. Ben bildiklerimi, yani Lear'ın bana söylediği birkaç şeyi yazamadım. Rebekka yazmamı istemiyordu; kocasının ölümüne, hayatına hiç sahip çıkmadığı şekilde sahip çıkan o müthiş buyurgan, feci hırslı Rebekka.

"Hayır, kesinlikle" dedi iznini istediğimde, "bir kelimesini bile. Ve söyle, o rahip de çenesini kapasın".

"Kamusal bir olay bu" dedim. "Gazeteler bunu yazmak zorundadır ve gerçeği yazmak için de olanları öğrenmeleri lazım."

"Gerçek, onu ordunun öldürdüğüdür."

"Öyleyse bunu söyle."

"Hayır. Ne ben ne sen ne Ben ne de bir başkası. Kimse hiçbir şey söylemeyecek."

"Neden Rebekka?"

"Jack artık tamamen bana ait."

"Öyleyse sen onun şerefini ve adını korumalısın."

"Ben de bunu yapıyorum."

"Nasıl?"

"Onu sadece kendime saklayarak."

"İnsanların onunla ilgili gerçeği bilmeye hakkı var."

"İnsanlar ha." Bu sözü söyleyişindeki küçümsemeyi ifade etmem olanaksız. "Gerçek onların kafasında onun vücudunun toprakta çürüdüğü gibi çürür."

Rebekka'nın yüzü, tarifsiz bir şekilde sakindi ama gözlerinde bir acı yahut ihanete uğramışlık sezilen o son derece feminen yüz sertleşmeye, ölümüne kadar taşıyacağı o bastırılmış öfke ve keder ifadesine bürünmeye başlamıştı. Onun taşındığı, Franklin Dağları'nın doğu yamacındaki yarı taş yarı kerpiç küçük evin verandasında oturuyorduk. Meksikalı keçi çobanlarının, sokak satıcılarının, bahçıvanların ve kapıcıların eteklerinde dağlardan taşıdıkları taşlarla yaptığı Guadalupe Kilisesi'ne pek uzak değildi. Doğusunda, şimdi neredeyse giderek artan bir karanlığın ardına gizlenen Fort Bliss vardı. Biz çöle (o zamanlar evlerle,

okullarla, bakkal dükkânlarıyla doluyordu ve taş döşeli yollarla düzgün dörtgenlere bölünmüştü) ve ötesinde, Fort'un olduğu yerdeki ışıklı alana bakan verandada oturduk çünkü evine girmeme izin vermedi. Beni evine sokmayıp o günden itibaren hayatından da çıkardı ve bunun nedeni bir dargınlık ya da bana karşı bir nefret değil, kocasının ölümünü onu öldüren dünyaya karşı koruma konusunda hissettiği içgüdüsel bir istekti. Bir süre hiç konuşmadan oturup, koyulaşan alacakaranlıktaki mor gölgeleri seyrettik. Yüzü o hafif ışıkta bile haşin ve sert görünüyordu ve çöle ve Fort'a dik dik bakan gözleri geceleri soğuk soğuk göz kırpan uzak iki yıldız gibiydi. Fikrini değiştiremeyeceğimi anladım, oradan ayrıldım ve bir daha hiç gitmedim.

Ama *Post-Dispatch*'tan gelen adama birkaç şey verdim. Fazla bir şey değildi. Lear bana hiçbir zaman askerlikle ilgili işleri konusunda çok ayrıntılı bir şey anlatmazdı. Benimle son konuştuğunda daha ziyade kendisinden söz etmişti; askeri misyonunun spesifik konularından çok, *Cristero*ları komuta ederken kendi içinde beliren, kendi tabiatıyla ilgili rahatsız edici şeyleri açmıştı. St. Louis'li gazeteci verdiklerimi aldı ve bunları takip etmeye başladı. Yükseğe doğru çıktıkça çürümüşlük kokusu arttı. Sonunda bu konu ordunun yabancı bir ülkenin içişlerine karışmaya kalkışması ve sonuç olarak da subaylarından birinin ikili oynaması vakası gibi görünmeye başlayınca birden, akşamları subaylar kulübünde saat beşten sonra yapılan konuşmalar artık pek dostça olmamaya başladı ve sonunda artık hiçbir hikâye basılmaz oldu çünkü zaten artık kimsenin umurunda değildi; çünkü Büyük Buhran'ın tam ortasındaydık ve iş aramak, dangalakça bir askeri numarayı okumaktan daha önemliydi. Ayrıca bir de herkesi büyüleyip baştan çıkaran yakışıklı Roosevelt vardı ve gazetelerde bu büyüyü çizecek bir şey çıkmasını katiyen istemiyordu. Sonunda basında şu sonuca varıldı: Birleşik Devletler Ordusu'nun küskün ve belki de itaatsiz bir süvari subayı ve bir Cezalandırma Seferi'nin küçük kahramanı, Meksikalı muhaliflerden oluşan, New Mexico dağlarında yasadışı bir şekilde bir araya getirilip eğitilmiş ve egemen Meksika Cumhuriyeti'nin topraklarına bir saldırıda bulunmaya hazırlanan bir gruba para karşılığında katılmıştır.

Bu subay, komutasındaki güç onları silahtan arındırmak ve sınır dışı etmek için La Luz'a gönderilen Birleşik Devletler Beşinci Süvari Birliği unsurlarına mukavemet gösterince öldürülmüştür.

Ama Lear'ın La Luz'daki bozgun sırasında Beşinci Süvari askerleri tarafından öldürüldüğü doğru olsa da ordu Lear'ı Rebekka'nın iddia ettiği anlamda öldürmüş değildi. Ordu ona karşı ikili oynamış da değildi. Ordudakiler ona sadece birtakım emirler verip özel bir eğitim görevine gönderdi ve bir süre sonra da bunları iptal etti. Lear bu iptali kabul etmeyince yahut edemeyince eğitmek için gönderildiği *Cristero*larla beraber öldürüldü. Onlara girdikleri ilk ve tek çatışmada komutanlık ettiğini sanmıyorum. Bence sadece orada bulunuyordu ve onlarla beraber öldü.

La Luz olayı ordudaki muhafazakârların giriştiği, petrol ve madenlerle ilgili menfaatlerin körüklediği bir bulanık suda balık avlama seferiydi. Calles, Meksika'da kontrolden çıkmıştı, giderek komünizme daha çok meylediyordu, rahipleri ve rahibeleri asıyor, kiliseleri kapatıyordu ve yabancı petrol ve madencilik şirketlerini kovma tehlikesi vardı. Bu arada Roosevelt o havalı tarzıyla "iyi bir komşu" olmaktan söz ediyordu. La Luz'un ardındaki mantığa göre, Montealegre ve *Cristero*ları New Mexico'da gizlice silahlandırılıp eğitilirse üç şey olabilirdi ki bunların üçü de iyiydi. Montealegre, Calles'i yenmeyi gerçekten başarabilirdi, daha birkaç yıl önce Escobar Devrimi'nin başarıya ulaşmasına ramak kaldığı düşünülürse hiç de ham bir hayal değildi bu ve sonra da Montealegre'nin büyük dostu ve her şeyden önce Meksika Devrimi'nin babası kahraman Madero'nun öngördüğü çizgilerde liberal demokrat bir hükümet kurulur ve böylece klasik isyan, anarşi, terör ve askeri diktatörlük döngüsü aydınlık, özgürlük ve mantığa dayalı bir burjuva hükümetin kuruluşuyla tamamlanırdı. Yeni hükümetin elbette güçlü bir Katolik çekirdeği olacak ama her konuda hoşgörülü ve liberal davranacak ve her şeyden önce de Meksika'daki Amerikan iş insanlarının çıkarını koruyacaktı. Ya da *Cristero*lar saldırıdan sonra halkı harekete geçirmeyi başaramasa da dünyanın ilgisini çekecek kadar uzun süre dayanabilirdi ki Calles elbette bunu

kendi çıkarına kullanacaktı çünkü bu bir avuç delinin Birleşik Devletler'de neden tespit edilip tutuklanmadığını ve silahlarını, zırhlı araçlarını ve Renault tanklarını nereden aldığını ve bunları kullanmak için kimin tarafından eğitildiğini soracaktı. Calles bu eski konuyu ustaca bir maharetle kullanacaktı: Yanki emperyalizminin kurbanı Meksika. Ve Calles fevri bir adam olduğundan ve Katolik Sorunu konusunda paranoyak olduğu bilindiğinden ve Montealegre'nin arkasında Roma'nın en azından manevi desteği bulunduğundan Calles'in oyuna getirilerek akılsızca bir hamle yapması sağlanabilirdi ve bu da tabii ki Meksika'ya yeni bir Amerikan seferinin yapılmasına ve oradaki Amerikan çıkarlarının korunmasına yol açardı. Bu darbe her iki durumda da mekanize bir zırhlı kuvvetle savaş alanındaki gerçek bir düşmana karşı neler yapılabileceğini gösterecekti ve üçüncü iyi şey de buydu.

Lear, Tierra Amarilla'ya, at generallerine ders vermeye kalktığı için ceza olarak gönderilmişti fakat aynı zamanda bu, onun resmi ortamdan kaybolması için yapılan bir hamleydi ve böylece *Cristero*lara bir "askeri danışman" olarak gönderilebilecekti ve bu uğursuz terim bu eski cumhuriyetin askeri tarihinde daha birçok kez ortaya çıkacaktı. Ama ya büyük Franklin Roosevelt'in casusları bu projeden haberdar oldu ya da birilerinin gözü korktu –o günlerde emperyalizm oyunlarında pek usta değildik– çünkü bu projenin iptal edilmesi emri gönderildi. Fakat artık çok geçti. Jack Lear işini gereğinden fazla iyi yapmıştı ve o adamlarda yarattığı ve onları yaratırken de kendinde yarattığı şey onun felaketi oldu. Onur ve kaderciliğin Meksika'ya has o tuhaf karışımıyla ve başka bir şeyle, *Cristero olmaya* duyulan şiddetli bir istekle dolu *Cristero*lar dağılmayı reddetti. Ordu onları silahsızlandırmak için bir sahra topçu taburunu da kapsayan koca bir alay gönderdi. Ve Jack Lear onların yanında durdu ve öldü.

Onları komuta etmedi. Onun benimle son konuşmasındaki ruh halinden ötürü gayet eminim bundan. Anlaşılan, Savaş Bakanlığı da aynı fikirdeydi. Onu ihanetle suçlamadılar oysa görünüşte ihanete çok yakın bir şey, ihanetin bir mutasyonunu yapmıştı çünkü ortadaki gerçek onun aslında silahlı insanlardan

oluşan (onları kimin ve niçin silahlandırdığı ve kendisinin de bir anlamda verilen silahların bir parçası olduğu hiç dikkate alınmazsa), bu ülkede, yabancı ve egemen bir ülkeye saldırmak amacıyla yasadışı olarak toplanmış ve dağılmaları yolunda yasal bir emre karşı direnen bir gruba destek vermiş ve onlarla beraber ölmüş olduğuydu. Hatta bu ülkenin ordusuna, kendisinin de bir subayı olduğu orduya bağlı askerlere ateş etmiş bile olabilirdi. Bazıları, onu bulduklarında motosikletine monte edilmiş Lewis tüfeğinin namlusunun hâlâ sıcak olduğunu, tamburun dışarı fırlamış çünkü bütün mermilerin ateşlenmiş olduğunu söylüyor. Ben buna hayır diyor ama oraya çatışmanın bitmesinden ancak çok uzun bir zaman sonra gitti. Savaş Bakanlığı bu tatsız sorundan tamamen kaçınmayı seçti. Yüzbaşı Lear'ın sadece "New Mexico eyaletinde yasadışı olarak toplanmış silahlı bir gücün tutuklanması amaçlı bir harekât sırasında" öldüğü duyuruldu. Ölen diğer on beş Amerikan askerinin her biri için de aynı duyuru yayınlandı. Gazetelerde yazan hikâyelere rağmen ne bu resmi ifadeden vazgeçildi ne de bunun arka planının araştırılmasına izin verildi.

Jack onlara komuta etmedi, sadece onlarla beraber öldü. Ve neden onlarla beraber ölmeyi seçti, eğer bu gerçekten de bir seçimse tabi? Bunun siyasi bir nedenden olmadığı konusunda garanti verebilirim sana. Elbette Montealegre'yi seviyordu ve Montealegre'nin siyasi ideallerini tasvip ediyordu. Onlar onun görüşünce Meksika'yı nefret edilen Calles ve güruhunun yarattığı ölümcül atmosferden kurtaracaktı. Kuşkusuz ki bu, onun evvela *Cristero*lara eğitmen olarak atanmayı reddetmemesinin nedeniydi fakat onlarla beraber ölmesinin nedeni değildi. O, bazı gazetelerin uydurduğu gibi bir siyasi maceracı falan değildi.

Onu köstekleyen ve burnunu sürten at generallerine karşı bir kini de yoktu. Öfkeli bir adam değildi. *Cavalry Journal*'daki yazılarıyla, konferansları, demonstrasyonları ve eğitici komutanlığıyla puan topladığını biliyordu. Kurumların davranış alışkanlıklarında bir değişimin ne kadar yavaş olduğunu biliyordu ve kendisine karşı çıkanlara karşı hoşgörülüydü.

Gerçek, onun kendi doğasındaki paradoksların esiri olmasıydı. Masumiyetinin sonuna gelmiş ve gözlerini varlığının

karanlık ve boş merkezine dikmişti. Komutanlık becerisi onda, diğer insanlardaki müzik ya da şiir yeteneği gibi derin kök salmış ama bir zamanlar taşıdığı anlam neyse onu kaybetmişti. Bunu hâlâ yapabiliyor, insanları hâlâ peşinden sürükleyebiliyor fakat artık bunun ne için olduğunu bilmiyordu. Komutanlık onun bir zamanlar ancak kısmen bilincinde olduğu son derece incelikli bir beceri haline gelmişti fakat anlamı, tenis ya da diğer oyunlar gibi sadece kendisindeydi. Tenisin tenisten başka bir anlamı var mı? Komutanlık da öyleydi. Tek anlamı, yapılmasıydı. "Sikmek gibi" demiştim onunla son defa çiftliğimdeki yazlık evimde otururken; bir çardakta üzümler olgunlaşıyor, diğerinde sabahın ihtişamı yükseliyor ve kavakların pamukları ikindi sıcağında sürükleniyordu. Bir an sustu. Münasebetsiz bir laf ettiğim için üzüldüm. Onun bunalımda olduğunu biliyordum fakat ukala dilimi tutamamıştım. Birasını hafifçe tutup kaldırdı, sert sert yere bakarken kendini ve *Cristero*ları düşünüyordu.

"Biz tek bir şeyiz, onlar ve ben" dedi, "ve bu bir hiç ama yine de bizler bir olduğumuz anda ölümün hiçbir önemi yok çünkü hayat hiçbir zaman bu kadar amaçla dolu olmamıştı".

Üç hafta sonra onlarla beraber öldü. Bulduklarında motosikletinin üzerine yığılıp kalmıştı ve boğazında senin yumruğun kadar bir delik açılmıştı.

Rebekka gömdü onu. Ona haberi getirdiğimde bir pazar günü gece yarısıydı; saat iki yahut üçtü. Alamogordo gazetesinden tanıdığım bir adam bu haberi telgrafla yollamadan önce beni aradı. Hadise, Beşinci Süvari'den gönderilen alayın komutanı Albay Tompkins'in, askerlerini bir önceki cumartesi günü olağan bir saha tatbikatı için Alamogordo'ya sevk etmesiydi. Pazar günü şafak sökmeden hızla La Luz'a doğru hareket etti; *Cristero*ları hazırlıksız, kim bilir, belki de kilisedeyken yakalamayı düşünmüştü. Tompkins'in pazar sabahı düşüncesi. Şansı yaver gitmedi. Köyden vadiye giden tek yol, iyi saklanmış iki tankla kesilmişti. Tepelerde makineli tüfekler ve havan topları mevzilenmişti. Tompkins insancıl bir adamdı fakat onda polislere has bir taktik anlayışı vardı. Pazar günü çok erken vakitte gidip kapıyı çalacağını ve gördüğü herkesi tutuklayacağını san-

mıştı. O kapının, tabir yerindeyse, döküm demirden olduğunu ve kapıdan uzanıp ona çevrilmiş bir sürü silah ve top bulunduğunu fark edince bunu yapamayacağına karar verdi. Bunun üzerine geri çekilip kahvaltı yaptı ve saat on civarında gidip Montealegre'yle bir konuşma yapması gerektiğine karar verdi. Günün epey bir vaktini Montealegre'nin vadiye ve kısmen de köye bakan büyük evinde konuşup tartışarak geçirdiler. Lear hiç ortalıkta yoktu ama Paloma vardı, kütük gibi sarhoştu, bir sandalyeye yığılıp kaldı ve zaman zaman sendeleyerek kalkıp, "Peki şeref nedir beyler?" diyordu, "Şeref bir kelimedir. Peki kelime nedir? Sadece hava. Yani sizin şerefiniz, asker efendiler, havadan ibaret." Cüppe giymiş lanet olası bir Falstaff.

Sonunda Tompkins artık yeter dedi ve saat dört civarında aşağı inip askerlerini kapıyı tekmelemeye gönderdi. Katliam karanlık çökünceye kadar bitmedi. Alamogordo'daki arkadaşım oraya ancak saat sekizde varmış ve iki saatini de Tompkins'in amiriyle, vadiye girmesine izin vermelerini bekleyerek harcamış. Alay arazi ışıklarını yakmış ama buna karşın arkadaşım kanlı bir çatışma yaşandığı izlenimi almanın dışında pek bir şey görememiş. Ama Lear'ı görmüş; ölüsünü bir tentenin altına yatırmışlar. Alamogordo'ya geri dönünce beni aradı.

Arabaya binip Fort Bliss'teki eve gittim. Durumu Rebekka'ya telefonda söyleyemezdim. Paloma'nın kocaman Studebaker'ı evin giriş yolundaydı, yani Ben'in evde olduğunu anladım ve buna sevindim çünkü Ben'in kadını teselli edeceğini ve haberin yarattığı şoku hafifleteceğini düşündüm. Fakat onu kimsenin teselli edemeyeceğini, Jack'e sevgisinin onun sonsuza kadar teselli ötesi kalmasına yol açacak kadar büyük olduğunu ve bu ölümün o kadını, sanki Jack onun içinden başka bir yere defnedilemezmiş gibi müthiş bir muhafıza dönüştüreceğini bilmiyordum.

Kapıyı çalar çalmaz indi. Gece hiç uyumamış da yatağına yatıp benim ya da bir başkasının gelmesini bekliyormuş gibi bir izlenim edindim. Geceliğinin üzerine bir sabahlık giymişti ve gür siyah saçları omuzlarının üzerine yayılmıştı ama yüzünde bir mahmurluk yoktu. Verandada, sarı ışığın altında durup ona

haberi vermeye hazırlanıyordum ama iç kapıyı açıp da beni sinekliğin ardında görünce durumu anladı.

"Jack'i öldürdüler" dedi.

"Öldü" dedim.

Sineklik kapıyı açtı ve içeri girdim. Ayakta duruyorduk. "Maritza burada. Onun babasını da öldürdüler mi?"

"Bilmiyorum."

"Çocukları uyandırayım. Hemen gitmemiz lazım. Sen de bizimle geleceksin."

"Rebekka, oraya gitmen gerekmez. Ordu onu cenaze için buraya getirir."

"O artık ordudan değil."

"Biliyorum. Fakat onu yine de buraya getirirler. Orada askeri mezarlık yok."

"Ben, öldürüldüğü yerde gömeceğim onu" dedi Rebekka.

Bir amaçla hareket eden kadın kadar korkunç bir şey yoktur. Rebekka ağlamadı. Ne yapacağını biliyordu ve buna çabucak, ustaca ve karşı durulmaz bir şekilde girişti. Kederli hali muhteşemdi. Kimse ona karşı duramazdı.

Yola çıktığımızda hava hâlâ karanlıktı. Rebekka, Ben'le Studebaker'da, Maritza da benimle gitti. Montealegre, Maritza'yı o hafta sonu El Paso'ya göndermekle çok akıllılık etmişti. Tompkins'in o zaman o hamleyi yapacağını biliyor olamazdı ama dağılma emri on gün önce gelmişti. Kızı riske atmamıştı. Yahut belki kendisi de o hafta sonunda, hatta belki de o pazar günü ayrılmaya ve tutuklama kuvveti toplanmadan Meksika'ya varmaya hazırlanıyordu. Kimse bunu kesin olarak bilmiyor ama Montealegre aptal değildi ve ben onun La Luz'da miskince ölümü bekleyeceğini düşünemiyorum. O da Lear da tuzlu düzlüklerden geçip Fabens'a varan eski kaçakçı yollarını biliyordu. Fabens'ta nehri geçip oranın ötesindeki Juáreze ulaşabilirlerdi. Hatta Tompkins geldikten sonra bile onun tamamen atlı olan alayını yarıp bir takip örgütlenemeden Meksika'ya varmayı düşünmüş olabilirlerdi. Bunu kimse bilemez fakat onun Maritza'yı o hafta sonundan önceki perşembe günü göndermiş olması çok önemli.

Arabayla giderken Maritza benim yanımda sessiz ve ciddiydi. O perişan olmuş vadide günün ilk ışıklarında durup da

babasının bir tentenin altında yatan cesedine bakarken de, gözlerinin daha kocaman, daha derin ve daha koyu renk olmasına karşın, yine sessiz ve ciddiydi. Ben onun yanında duruyordu ama birbirlerine dokunmadılar. Cesetlere sinekler konuyordu. Maritza, Ben'e, babasının cenazesini alıp alamayacağını sordu, Ben de bana sordu, ben de gidip Tompkins'e sordum. Tompkins Amerikalı ölülerin üzerine gerilmiş diğer tentenin yanındaydı. Rebekka da oradaydı. Rebekka'yla Ben oraya Maritza'yla ikimizden birkaç dakika önce varmıştı ve kadın doğrudan bu tenteye gitmişti. Askerler ölüleri brandalara sarıyor ve Bliss'e götürmek üzere at arabalarına yüklüyordu. Rebekka, Lear'ın cenazesininin orada kendisine teslim edilmesini istedi. Tompkins bunu yapamayacağını söyledi.

"Nedenmiş?" diye diretti kadın.

"Bliss'e götürülmesi lazım."

"Neden?"

"Çünkü yapılması gereken budur."

"Yapılması gereken bu değil. Sadece askeri tarz bu. Ben kuralları *biliyorum*. Cenazenin hemen bana teslim edilmesi yolunda bir kâğıt imzalayabilirsiniz."

Tompkins çok üzgün görünüyordu. İnsancıl bir adamdı ve kendisinin polis memuru taktikleri yüzünden iki taraftan da çok insan ölmüş olmasından belli ki çok sarsılmıştı. Kadına bakamıyordu. Lear'ı meslekten tanır ve takdir ederdi. "Bayan Lear, niçin onu Fort Bliss'e götürüp orada iyi bir cenaze töreni yapmamıza engel oluyorsunuz? Yapılması gereken doğru şey bu değil mi sizce de?"

"Ben onu buraya gömeceğim."

"New Mexico yasalarının buna izin vereceğinden emin değilim."

"Verirler."

"Eminim ki onu mumyalattırmak zorunda kalacaksınız."

"Evet. Alamogordo'da."

Tompkins altdudağını ısırdı, Rebekka'ya çabucak bir not yazdı ve kendisinin karargâh çadırına götürmesini söyledi. Sonra beni dinledi ve Maritza'ya babasının cenazesini alabileceğini söyledi.

Karargâh çadırına gidip Rebekka'yı bekledim ve sonra birlikte Maritza'yla Ben'in yanına döndük. Paloma oradaydı, benzi solmuş ve sarsılmış görünüyordu. Büyük evde bir şekilde unutulmuş, evin bombalanmasından ve sonraki çatışmalardan bir şekilde sağ kurtulmuştu. Yaşlı ve kederli görünüyor, Maritza'yla Ben'in arasında durmuş, perişan gözlerini bir ona bir ötekine çeviriyordu. "Böyle bir şey hiç aklımdan hayalimden geçmiyordu Ben" dedi. "İşin buralara varacağını hiç düşünmemiştim. 'Vazgeçin' dedim onlara, 'Bunun ne faydası var? Değmez,' dedim ama beni dinlemediler. Ölüler, ölüler. Çoğu, görüyorsun, ölü, öldüler. Ve o çığlıklar Ben. Çığlıkların nasıl olacağını söylemeleri gerekirdi bana, çığlık atarak ölen atlar ve insanlar. Hepsini gördüm Ben ve gelip beni de öldürecekler sandım." Ben onu sakinleştirmeye çalışıyordu fakat ihtiyar çok fena sarsılmıştı ve ben de onu benim arabama götürdüm çünkü yola çıkmadan önce arabama litrelik bir viski koymayı akıl etmiştim. Hızlı hızlı üç fırt içti, sonra yavaş bir fırt aldı, sonra ben bir fırt aldım ve sonra onu bacaklarının arasında şişeyle, Model A'nın marşpiyeline oturmuş halde bıraktım.

Ben'in La Luz'da tanıdığı, oğlunun katırları olan ufak tefek komik bir ihtiyar vardı, onları tuttuk, iki cesedi at arabasına yüklediler; ihtiyar dev gibi oğluna yol boyunca hep bir şeyler söyleyip durdu, ölülerin cebinden bir şeyler çalmaya çalıştı, sonunda hepimiz Alamogordo'ya vardık ve cesetler orada mumyalandı. Günün geri kalanını ve akşamın bir kısmını Montealegre'nin cenazesinin trenle Mexico City'ye gönderilmesini ve Maritza'nın da birlikte gitmesini ayarlamakla geçirdim. Ben onunla gitmek istedi. Kız izin vermedi.

Geceyi bir motelde, bir yan hata çekilmiş demiryolu vagonlarını yükleyen beşincilerin gürültü patırtısını dinleyerek geçirdik. Sabah erkenden arabaya binip La Luz'a geri döndük; tabutu taşıyan at arabası da peşimizden yola çıktı. Hâlâ ciddi ve sessiz olan ama hiç bocalamayan Maritza, harabeye çevrilmiş evden birkaç şey aldı. Ben, Jack Lear'ın öldüğü yamaçta mezar kazacak iki adam tuttu.

At arabası öğleden önce geldi. Rebekka'nın ısmarladığı tabut, iki ucunda tutacak ipleri olan boyasız bir çamdandı. Ben'le

ikimiz onu mezara indirdik. Paloma bir dua okumaya başladı ama Rebekka onu susturdu. Güzel bir gündü ve o dağların uzun çamlarının altı serindi. Yaz otları gürdü ve tohum saçan tepeleri açık yeşil, alt kısımları daha koyuydu. Bir çekirge şarkı söylüyordu. Görünmeyen bir göle sular dökülüyordu. Vadiyi ilk kez görüyordum çünkü bir önceki gün benim için her şey bulanık bir görüntüden ibaretti. Jack Lear'ın bana orayı anlatırken kullandığı sözcükleri hatırladım: "Mırıldanan bir sessizlik, tecavüze uğramamış bir vadinin saflığı." Vadi o zaman tecavüze uğramıştı ama sessizdi ve hâlâ güzeldi.

Beşimiz mezarın kenarında durduk; mezar kazıcılar bir metre ötede küreklerinin sapına dayanmış, aval aval bize bakıyordu, onların ötesinde de parasının verilmesini bekleyen dev katırcı, hayvanlarının koşumlarını düzeltirken hayvanlar sakince yere işiyor, kavruk babası da hiç hareketsiz duramıyor, o ciddi anda bile mezar kazıcılarla oğlunun arasında gidip geliyor, anlaşılmaz bir şeyler söylüyor, itiraz ediyor, otları yoluyor ve gökyüzüne doğru dramatik hareketler yapıyordu. Jack Lear'ın yirmi yıl kadar önceki heyecanlı sözlerini hatırladım: "Amerikalı her şey şiir niteliği taşır." Ayrıca son konuşmamızda onun, komutanlık becerisinin en verimli olduğu anda, kendisinin anlamdan ve amaçtan yoksun olduğunu söylerkenki o utangaç görünüşü ve şaşkın bakışları da gözümün önüne geldi. "Biz tek bir şeyiz, onlar ve ben ve bu bir hiç." Amerikalı şeylerdeki şiirsellik gitmişti.

"Ben" dedi Rebekka, "senin söylemek istediğin bir şey var mı?" Kadın mezarın ayakucunda, Ben baş tarafında duruyordu. Rebekka'nın arkasında vadi, sık otlar, vadi boyunca akan kristal nehir, müthiş mavi göğe doğru yükselerek etrafı kuşatan dağlar ve boşalmış tankların, zırhlı arabaların ve kamyonların enkazları vardı. Kadın dimdik duruyordu. Sesi alçak, ahenkli ve netti. Göğün mavisi ve vadinin yeşil ve sarısının önündeki koyu renk saçlı yüzü muhteşemdi; kederli kraliçe.

"O bir askerdi ve benim babamdı" dedi Ben, "şefkatli ve cesur bir adamdı. Ve beni seviyordu. Ve ben onu seviyordum".

Maritza'yla ikimizin karşısında duran Paloma ağlamaya başladı ama bence Jack Lear için ağlamıyordu. Maritza gözlerini

Ben'den hiç ayıramıyordu. Mezar kazıcılar ufak adamın oğluna söylediği komik bir şeye gülüyordu. Birkaç köylü, tankların enkazına karıncalar gibi tırmanıyor ve sesleri vadinin duru havasında bizim kulaklarımıza kadar süzülüyordu. Rebekka'nın onu niçin buraya gömmek istediğini anlamaya başlamıştım.

"Tamam" dedi kadın. "Bitti. Örtün üzerini."

Ama bitmedi. Kadın onu, vurulmuş kocasını ve sevgilisini, içine gömdü ve onu öldüren dünyadan, onu esirgemeyen ve dolayısıyla da kendisinin sadakatini hak etmeyen Tanrı'dan korudu. Sevgisi de kendisi ölünceye kadar bitmedi ve hatta sonrasında da varlığını Ben'de sürdürüyor, yoksa Ben'in Kathleen'e yaptığı ve şimdi de şu arayışı başka türlü açıklanamaz. Kadın o askeri ve idealisti, bayağı yaşamları devam eden başka birtakım askerler ve idealistler tarafından yok edildiği La Luz Vadisi'ne gömdü. Askeri ve idealisti tam oraya gömdü çünkü ondaki bu şeylere karşı daima kuşku duyuyordu ve çünkü onun ölümünden kısmen bunlar sorumluydu. Ama bitmemiş ve ölmeyecek olan sevgiyi kendi içine gömdü.

Asıl mucize bu sevginin başlamasındaydı. Aslında Wes Harper'la evlenecek ve gidip onunla, Wes'in babasıyla beraber işlettiği, Clint'teki pamuk çiftliğinde yaşayacak, ona üç dört çocuk doğuracak ve çocuklar okul yaşına gelince El Paso'nun önce Montana Caddesi'nde bir eve, sonra da kent gelişip Harper'ın kazancı artınca Government Hill'de daha büyük bir eve, muhtemelen de Cumberland Circle'daki o zevksiz Georgiyen ahırı taklitlerinden birine taşınacaklardı. Aslında hissettiği standart kadınca arzular hiç söz konusu bile olmadan, ait olduğu sınıf, yetişme tarzı ve ailesinin beklentileriyle onun adına belirlenen o yaşam çizgisinde yürüyecekti. Rebekka'nın ailesi ve dini, Harper'lar gibi nezih bir Metodist Batı Teksas ailesi için muhakkak ki normal sınırların biraz dışındaydı fakat onu pek dışlamıyorlardı. Kıza bağlıydı bu; eğer çok Alman ve çok Katolik olsa bu iş yürümezdi ama Rebekka'nın Alman ateist pasifist babası, Bavyera'da doğmuş karısının Katolikliğini hoşgörüyle karşılamış, hatta teşvik etmişti çünkü ateizmin, mükemmel bir bira gibi, sadece onu takdir edebilecekler için saklanması ge-

rektiği ve dişi bir din olarak gördüğü Katolikliğin onun kadınlardan oluşan ailesine mükemmel bir domestik disiplin sağladığı kanısındaydı. Rebekka dindardı ama fanatik değildi; anne babası Alman'dı ama kız kontralto sesiyle temiz bir Batı Teksas şivesi konuşuyordu. Kız gibiden ziyade kadınsı bir tarzda güzeldi, utangaçlık derecesinde mütevaziydi, zekiydi, güzel konuşurdu, yeterli bir eğitim görmüş, sekreterlik becerisi kazanmıştı ve kesinlikle bakireydi. J. T. Harper ve karısı onu seve seve oğullarına gelin olarak alırdı.

Ve aslında sosyal tercihle ilgili tüm determinist kurallar uyarınca Wes Harper onun isteyeceği kocaydı. Üç çocuğun sonuncusu ve tek oğlandı. Ablaları hep çiftlik sahibi iyi ailelere gelin gitmişti ve Wes, babasının sıfırdan kurduğu büyük pamuk ve sığır çiftliğini devralmak üzere yetiştirilmişti. Hepsinin, ablalarının, annesinin, babasının, onun nasıl üzerine titrediğini tahmin edebilirsin. O erkek çocuktu senin anlayacağın ve bu terimin o zamanda, orada kabul edilen ve Harper'lar için evrensel bir doğa kanunu olan anlamıyla tam bir adam olacaktı.

J.T. onu mühendislik eğitimi görsün diye Stanford'a göndermişti. Oğlunun işe petrolü, madenciliği ve karşısına daha ne çıkarsa her şeyi katarak aile işletmesini büyüteceğini hayal ediyordu. Ülkedeki büyüme dalgasını hissediyordu. Girişimciyle mühendis, onun oğlunda birleşsin istiyordu.

Wes, Kaliforniya'da dört yıl eğitimden sonra memleketine bir inşaat mühendisliği diploması, bir futbol takımının şeref arması, bir dernek rozeti ve yüzme, tekne kullanma ve düzgün bir şekilde dans etme konusunda yeni kazandığı becerilerle döndü. Kaliforniya tarzı o zamanlar henüz ülkede kendini kabul ettirmeye başlamamıştı ama Wes muhakkak ki bunun ilk nüveleriyle dönmüş olsa gerekti çünkü Jack Lear onunla ilk kez San Angelo'da, ihtiyar August Bauer'in tertipli ve havasız oturma odasında karşılaştığında Wes'in kendini sanki, uzun boylu, zayıf, bronz tenli ve pahalı giysiler içindeki vücudu onun varlığının toplamıymış, tüm dünyanın önünde ve kendi düşüncesinin özelinde bir "*ben*"miş gibi takdim ettiğini söylemişti.

Lear, bir sabah pazarlık edip anlaştığı yedek atlarla ilgili bir sözleşmenin noter onayı için Rebekka'nın bürosuna gidip onun-

la tanıştığı, o gün akşam onunla buluşmak istediği, kızın onu ertesi gün akşam evine gelip babası ve ablalarıyla (annesi ölmüştü) ve başka bir "erkek arkadaşı"yla tanışmaya çağırdığı cumartesi gününün ertesi pazar akşamında o adama karşı bir huzursuzluk hissetmişti. O gece yanında sivil bir elbise getirmediğinden sahra üniformasını giymişti ve Rebekka onu babasıyla tanıştırdığında gümüş kapaklı piposunu şehvetle tüttüren ihtiyar onun elini bir kez sıkmış ve bırakırken, "Siz, Teğmen, bu eve ayak basan ilk askersiniz" demiş ama Lear ihtiyardan hemen hoşlandığı için, Teksas'taki her süvari birliğinde August Bauer'in eyerleri ve tabanca kılıfları olduğundan böyle bir ustanın evinde bulunmaktan onur duydum karşılığını vermişti.

Rebekka onu Harper'la tanıştırdığında ve Lear elinin gereğinden çok fazla kuvvetli ve gerektiğinden çok uzun süre sıkıldığını hissettiğinde ve gözlerinin içine gereğinden çok fazla dikkatle ve tuhaf bir heyecan parıltısıyla bakan o açık kahverengi gözlere baktığında bir huzursuzluk hissetti ve nedeni de Harper'la Rebekka arasındaki ilişkiyi tam olarak bilmiyor olması değil, adamın bizzat kendisiydi, yabancı bir varlığın verdiği bir duyguydu ve akşamın olağan eğlenceleri ne kadar koyulaşsa da bir türlü yok olmamıştı; önce bira, sosis ve peynir eşliğinde kâğıt oyunu (bezik), sonra Avrupa'dan slayt görüntüleri ve Baba Bauer'in yorumları, sonra müzik (Rebekka şarkı söylüyor, ablalarından biri de ev orgu çalıyordu), sonra kahve, kek ve genel sohbet vardı ve bu sırada kızlar Lear'ı Nantucket, Boston ve New York hakkında konuşturup onun aksanıyla dalga geçiyordu ve Baba Bauer de onunla temkinli bir dille ordulardan, ordu besleyen tüm ulusların kötülüğünden ve insanların kafasını dinsel boş inançlardan kurtarmak ve böylece insanların mantığın izinden gitmesi ve savaşı ortadan kaldırması gerektiğinden söz ediyordu. Harper bütün bu süre boyunca hep sessizce oturup onu süzüyor, ağzından ara sıra bir soru ya da bir yorum çıkıyordu ve bu nedenle Lear, misafirlik biterken Harper'ın onu ertesi gün öğleden sonra Rebekka ve kendisiyle birlikte ata binmeye davet etmesine şaşırmıştı.

Kabul etti ve onlarla beraber o gün ve orada çiftliklerden gelen yedek binek atlarını incelemek ve hayvanları Bliss'e gön-

derecek yeterli vagon sağlamak için demiryolu memurlarıyla mücadele vererek geçirdiği bir sonraki haftanın beş günü her öğleden sonra ata bindi. Bu beş günün her birinde işi bitince tuttuğu odaya gidip yıkanıyor ve başka kıyafeti olmadığından tekrar aynı sahra üniformasını giyiyordu (gerçi fazladan bir gömleği vardı, ev sahibi kadın bunu her gün onun için yıkıyor ve bunu sanıyorum zevkle yapıyordu; bu kadarcık bir bağlantıyla bile bir gönül macerasının başlayacağını umut ediyordu herhalde) ve gün boyu kullanmadığı, hızlı koşan iri demirkırı atına biniyor, yeni deri ceketi ikindi sonu güneşinde parıldayarak Concho Nehri kıyısındaki parka gidip Rebekka ve Harper'la buluşuyor ve birlikte nehir kıyısındaki ağaçların arasında konuşuyor, at sürüyor, gülüşüyorlar, Lear eyerde şık bir şekilde yükselip alçalıyor, geniş kenarlı şapkasının çevresindeki kordonun uçlarındaki gümüş boncukların sertleşmiş siperliğe çarpışı Rebekka'nın hoşuna gidiyor ve Harper eğerde tembelce ve gelişigüzel oturuyor fakat aniden depara kalkıyor ve ustaca atlayışlar yapıyordu. Güneş batarken, Harper'ın otelinde hazırlattığı, iyi bir şarabı da kapsayan piknik sepetindekileri yiyorlardı ve benim tahminimce Rebekka örtünün başında, iki adam da iki yanında oturuyordu, ceketlerini çıkarmışlardı çünkü mayıs ayında olduklarından artık terlemişlerdi ve Rebekka keyifle fıkırdıyor, onlara sandviçler veriyor ve ağızlarına tatlı turşular sokuşturuyordu. Gözünün önüne getirebiliyorsun, değil mi, ressam Sargent'ın eserlerindeki tarzda pastoral bir manzara, yoksa sizin kuşağınız sırf kendi benliğiyle meşgul olmaktan öylesine kabalaştı ki hayal gücünü mü öldürdü? Fakat o zaman sen kendi kuşağının pek tipik bir örneği değilsin, öyle değil mi, neyse boş ver.

Harper sonraki günlerde daha rahattı, diyordu deden ve Wes'i altı aydan biraz daha fazla zamandır tanıyan Rebekka onun yüzüne karşı, öncesine nazaran "daha eğlenceli" olduğunu söyledi. Wes'le Rebekka nişanlı değildi ama Lear, Wes'in kızın babası ve ablalarının onayladığı "resmi" erkek arkadaşı olduğunu anladı ve Rebekka'yla beraber ata binmeye gitmesine sadece, Wes de yanlarında olup kızı ve kendisinin kızla ilgili çıkarını kollayacağı için izin verdiklerini biliyordu. Lear,

Rebekka'nın ona karşı ilgisini sadece bir kapris, babasını kızdırmak için yaptığı bir şeytanlık olarak gördüklerini düşünüyordu. Kız kendisini bekleyen böyle zengin ve genç bir çiftlik sahibi varken niçin bir askerle evlenmek istesindi ki? Geçici bir yaz hevesiydi bu sadece. Rebekka böyleydi; ailesinin şımartılan ve sevilen kızı, bebeği, ailenin güzeli, esprili ve enerjik, liseyi ve meslek okulunu bitiren, ev dışında bir işe giren, ata binmeyi, dans etmeyi öğrenen, partilere giden ve evinde erkek arkadaşlarını kabul eden tek kızıydı; sevilecek, evlenecek ve kendisi gibi çocuklar doğuracaktı. Bu yüzden onun askere gösterdiği kaprisvari ilgiye hoşgörüyle baktılar çünkü Wes vardı; üstün Wes, mükemmel Wes, zengin Wes ve kızın arkasında duracak ve gerektiği zaman ona sahip çıkacak son derece *uygar* Wes.

Rebekka'nın tavrı gerçekten öyle olsaydı Lear onların yanında kalmazdı ama kız bir yolunu bulup ona ilgisinin sadece bir kapristen ibaret olmadığını belli etti. O at gezintileri, yürüyüşler ve piknikler sırasında Wes'in onlardan, bazen Rebekka'nın göndermesiyle, bazen de kendi inisiyatifiyle ayrı kaldığı zamanlar oluyordu ve yalnız kaldıkları bu yarım saatlerde Lear, Rebekka bir şey söylemese de kızın onu sevdiğini fakat ondan ve ona duyduğu sevgiden korktuğunu anlıyordu. O zaman kızın bu üçlü dostluğa, bir karara varıncaya kadar onunla birlikte olabilmenin bir yolu olarak gereksinim duyduğunu anlamış ama Harper'ın bundan neden hoşnut olduğunu hiç anlayamamıştı. Wes artık Rebekka'yla tek başına çıkmıyor ya da kızın evine tek başına gitmiyordu. Aslında Wes'le Rebekka, Lear'ın o kızla tanışmasından önce çok sık görüşmüyorlardı ama San Angelo'daki o hafta her öğleden sonra ve akşam Wes, Rebekka ve Jack birlikteydi.

Jack'in oradaki son akşamının bitiminde, yine bir pazar günü, kâğıt oyunundan, biradan, şarkılardan ve Baba Bauer'in nutuklarından sonra Rebekka, Jack'e babasının ev yapımı birasından, mürekkep gibi simsiyah ama tatlı ve güzel biradan birkaç şişe ve El Paso'ya geri dönerken tadacağı bir kavanoz brendili şeftali vermek istedi. Bunlar evin dışındaki bir kilerdeydi ve Jack'ten gelip ona yardım etmesini istedi. Kiler dar ve karanlıktı. Kız elindeki mumu bir elma sandığının üzerine koydu ve şişeleri

alıyormuş gibi yapma zahmetine bile girmeyip doğrudan onun kollarına atıldı. Sadece bir kez öpüştüler, Lear'ın dediğine göre, uzun, derin bir öpüşmeydi ve sonra birbirlerine sıkı sıkı sarıldılar. Rebekka kız gibi değil, kadın gibiydi ve gençliğinde tam bir kadın vücuduna sahipti ama Lear sarıldığında kız titriyordu ve Lear da titriyordu.

"Korkuyorum" dedi Rebekka.

"Onunla nişanlı mısın?"

"Hayır."

"Onu hiç sevdin mi?"

"Hayır."

"O seni seviyor mu?"

"Onun kimi ya da neyi sevdiğini bilmiyorum."

"Bir ay içinde geri döneceğim."

"Çok korkuyorum."

Şişeleri toplayıp yukarı çıktılar. Lear onların yüzlerinden gerçeği gayet açık bir şekilde anladıklarını hissetti ama karanlıkta bir şeftaliyi bulma konusunda muğlak bir espri yapan Harper dışında kimse bir şey söylemedi. Ertesi sabah Harper, El Paso'ya dönmek için Lear'la aynı trene bindi. Onları Rebekka ve yaş olarak ona en yakın, aralarındaki yedi yaştan ötürü otuz yaşında bir kadın olan ablası Anna yolcu etti. Yine bir üçlü vardı ve iki erkek, sığır vagonuna bindirilen atlarından konuşurken Rebekka onlara gülünç öğütler veriyor, üçü trenin kalkacağı vakti beklerken sıcak peronda dondurma yiyorlardı ve Rebekka son anda ablasına seslenerek hazırladığı yemek sepetini istedi ve iki adam tren kalkarken pencereden uzanıp onu aldı.

Lear, Rebekka'yı söz verdiği gibi bir ay sonra göremedi. Pershing, altı haftalık bir Cezalandırma Seferi düzenlemişti ve Fort Bliss askerlerle doluyordu. Lear bir motosiklet bölüğü kurma izni almıştı ve eğitim kitapçıklarını yazmak, ekipmanı ısmarlamak, bölüğü oluşturacak askerleri bulmak ve eğitmekle meşguldü. Kent merkezinde tuttuğu iki odalı dairede Rebekka'ya geceleri geç vakte kadar uzun mektuplar yazıyor, amaçladığı şeylerden, işlerinden, ülkeyle ilgili ideallerinden, Nantucket'ten ve Rebekka'ya sevgisinden söz ediyordu. Rebekka'ysa yuvarlak

ve düzgün bir elyazısıyla, açıklayıcı cümlelerle dolu kısa mektuplarla karşılık veriyordu: Kendisi iyiydi, onun da iyi olmasını diliyordu, çalışıyordu, ailesi iyiydi, San Angelo çok sıcaktı, işlerinin iyi gidiyor olduğunu duyduğuna sevinmişti vesaire vesaire. Ama birinde ondaki gerçek kadın ortaya çıktı. "Mektupların güzel. Yazdığın bütün o şeyleri pek anlamıyorum fakat onları okurken sözcükleri kafamın içinde duyuyorum ve güzel geliyor. Senin konuşmanı dinlemek gibi. Bana söylediğin şeyleri anlamıyorum ama senin iyi bir insan olduğunu ve bana karşı sevginin temiz olduğunu ve böyle bir sevgiyi başka hiçbir yerde bulamayacağımı biliyorum. Ama ben küçük bir kasabada yaşayan genç bir kadınım ve erkeklerle ya da dünyayla, özellikle de senin yaşadığın dünyayla ilgili pek bir deneyimim yok ve duygularım konusunda ne düşüneceğimi bilmiyorum."

Lear çok ağır iş yüküne rağmen bu sürede Harper'ı çok sık görüyordu ya da Harper, Lear'ı çok sık görüyordu demem lazım çünkü çoğunlukla Lear'ı davet eden Harper'dı ve kabul eden de Lear'dı. Harper hafta sonları Lear'ı Aşağı Vadi'deki büyük eve yüzmek, ata binmek, avlanmak, tenis oynamak ya da sırf aylaklık etmek için çağırıyor ve Lear da sıklıkla kabul ediyordu. İstediğinde çok cana yakın bir ahbap olan Harper'a giderek alışmıştı. Lear şimdi kentte yaşadığından artık onu oyalayacak tipler yoktu ve ben de *Times* için Pershing'in Seferini haber yaptığımdan ya kentte değildim yahut ikimizin de hoşlandığı, konudan konuya atlayan o uzun sohbetlere vakit bulamayacak kadar meşguldüm. Boşluğu Harper doldurdu.

Ama Lear, Harper'ın onunla niçin ilgilendiğini merak ediyordu. Arkadaş değillerdi. İki erkek arasındaki arkadaşlık çok soylu, aşktan daha özgürleştirici, kardeşlikten daha tatmin edici bir şeydir. Arkadaşlık sessizdir. Sadakat dışında her türlü tutkunun ötesindedir. Bir erkek için bir arkadaş, yerinde olamayacağı ve olmak istemeyeceği ama varlığından sonsuz keyif aldığı bir kişiliktir. Ben Lear'ın arkadaşıydım, Harper değildi. Rakip de değillerdi. Rebekka'dan yahut ona karşı kişisel duygularından çok ender söz ederlerdi. Harper birinde Rebekka için, "Muhteşem bir kız ve onunla olmak çok keyifli" dedi ve Lear da Rebekka'nın, hep birlikteykenki tavrına karşın, onun kanı-

sınca çok utangaç olduğu karşılığını verdi. Harper arazisindeki küçük bir gölde yüzdükten sonra tahta bir iskelede yatıyorlardı. Wes tamamen çıplaktı. Hep çıplak yüzüyor, Jack'i de teşvik ediyor ama Jack bundan hoşlanmıyordu.

"Nereden vardın bu fikre?" diye sordu Harper. Yüzükoyun yatmıştı ama şimdi sırtüstü döndü ve Lear'a bakmaya çalışırken koluyla gözlerine siper etti; Lear iskelenin kenarında, sırtı ona dönük olarak oturmuştu, ayakları aşağı sarkıyordu.

"Öyle hissettim" dedi.

"Neden ötürü böyle bir his edindin?"

"Başkalarından gizlediği bir tutkusu var."

"Ah, o herkes gibi hoş vakit geçirmeyi seven iyi bir taşra kızıdır. Başka birisinden gizleyecek neyi var ki?"

"Gizlemesinin nedeni, ona güvenmemesi, bu konuda kendine de güvenmemesidir ve bunun ne anlama geldiğini de bilmiyor."

"Boş ver Jack, burada böyle şakıyarak konuşmayı bırakalım. Kadın dediğin amdır, erkek dediğin siktir ve kalan her şeyse paradan ve aileden ibaret. Gerçek budur Jack. Sen askersin, bunu biliyor olman gerek. Kadınlar bir tek sikmeye yarar. Bunu düşününce bile sikim kalkıyor." Ayağa kalktı ve ereksiyonunu seyretti. Suya yoğun bir balgam attı. "Kendime bir delik bulmam lazım" dedi. "Moralim düzelsin." Sağ eliyle sikini tutarak suya atladı demişti Jack.

Kızlar buldu da gerçekten, onunla birlikte Jack de. Eusebio adında dindar bir korsanın eski boğa güreşi arenasına yakın bir barı ve restoranı vardı ve kızların, orospulukla hiç ilgileri yokmuş gibi iyi giyinmeleri, görünmeleri ve davranmaları şartıyla orada erkeklerle tanışmalarına izin veriyordu. Prosedür şöyleydi; kızı seçiyor, istiyorsan içki içip bir şeyler yiyor, işi konuşuyordun ve kızın bitişik binadaki odasına çekiliyordun. Jack'in oradan neden hoşlandığını pek anlayamadım çünkü ben onun hayatında bir kıza para verdiğini hiç sanmıyorum. Meksikalı kadınlar ondan hoşlanıyordu. Cinsel hayatını benimle hiç konuşmazdı ama ben eminim ki iyi bir aileden, kendisinden yaşça biraz büyük ve onu bu yönden memnun eden bir kadın vardı ve ondan önce de muhtemelen bir dükkânda çalışan genç

bir kız. Ama bunların hepsi tabii ki Rebekka'ya âşık olmadan önceydi. Eusebio'nun yerinde bir kızla bir şeyler içer, bazen yemek yerdi ama her şeyden önce oranın ortamında gevşemeyi seviyordu sadece. Ama Wes onunla birlikte gittiği zaman daima sorun çıkıyordu.

Wes o bara gittiğinde ona buna çimdik atıyor, şarkıntılık yapıyor ve bağırıyordu. İçeri girerken tamamen ayık olduğu halde, barda duran en yakındaki kıza gidip onun kalçasına adice bir şaplak atıyor ve "Bu gece kaç herifle sikiştin tatlım?" diye bağırıyordu. Kız ondan uzaklaşmaya kalkarsa kolunu yakalıyor ve hareket ederse kırmakla tehdit ediyordu. Sonra kendisi ve kız için içkiler ısmarlayıp çabucak içiyor, bu arada kızın göğüslerini, karnını, bacaklarını elliyor, istediği her yere çimdik atıyor ve kızı kıvrandırmak hoşuna gidiyordu. Eusebio ya da Jack ya da her ikisi birden müdahale edince sakinleşiyor, özür diliyor, o kızı ya da başka birini bir masaya götürüyor ve yarım saat sessizce içiyordu. Sonra birdenbire kalkıp "Domuz! *Puta*![3]" diye bağırıyor, genel bir kavganın çıkmasına ramak kalıyor ve Jack onu tutup oradan çıkarıyordu. Ertesi hafta sonu cömert bir ev sahibi ve esprili bir arkadaş haline gelip Jack'i vadideki evinde bir sürü arkadaşıyla, kendisi gibi sığırcılar ve pamukçularla birlikte poker oynayıp sandviç yemeye çağırıyordu.

Jack o poker partilerine niçin giderdi bilmiyorum. Poker oynamayı sevmezdi. Hiçbir kâğıt oyununu sevmezdi. Aslında hiçbir *oyunu* sevmezdi. Onun sevdiği şeyler yalnızlıklardı: avlanmak, balık tutmak, ata binmek, okumak ve dünyadaki neredeyse her şey üzerine konuşmak.

Peki öyleyse poker partisi niye? Harper ve arkadaşları da neyin nesi? Acaba onlardan Rebekka hakkında, kız onlardan biri *olduğu* için değil de onlardan biri tarafından seçildiği için daha çok şey öğreneceğini mi düşünüyordu? Pek sanmıyorum. O kız hakkında bilmesi gereken tek şeyin kızcağızın ona o karanlık kilerde, bira şişeleri ve reçellerin arasında hiç çekinmeden bir öpücükle sevgisini göstererek, ne kadar muğlak da olsa itiraf ettiği şey olduğunu ve kızın ondan sonraki hayatının bu itirafın üzerinde bir cila olacağını fark etmiş olsa gerekti.

3. "Seks işçisi", "dolandırıcı". (ç.n.)

Yani onun Wes, Harper ve dostlarına katlanmasının nedeni Rebekka hakkında bir şeyler öğrenmek değildi. Kendisi hakkında bir şeyler öğrenmek olsa gerekti bunun nedeni. Onunla tanıştığımız o ilk gece bana sadece kendisi olmamak için asker olduğunu söylemişti ve onun romantik görüşüne göre asker, İnsan Kenti'nin yoldan çıkmaz koruyucusu ve aynı zamanda da o Kent'in bir parçasıydı. Harper ve arkadaşlarıyla bu kadar sık görüştüğü o hazirandan üç ay sonra Rebekka'yla evlendi ve aynı yılın kasım ayında, o talihsiz ve kötü yönetilmiş Cezalandırma Seferi'nin son aşamalarında yaşanan Guerrero Savaşı'nda ağır yaralandı ve her iki taraf için de küçük çapta bir kahraman haline geldi. Yaralarının iyileştiği 1917'nin çoğunda ve kısmen de 1918'de hepimiz ülkenin tarihinde ilk kez girdiği Avrupa'daki savaşı izlerken o bazı konularda kafa yordu ve sonunda *Savaş ve İnanç* adında ince bir kitap yazdı; görünüşte Mescalero Apaçi kabilesinde savaş yöntemleriyle din arasındaki ilişki üzerine bir çalışmaydı fakat aslında bu ilişkinin evrensel anlamda bir incelenmesiydi. 1919'da, Boston'da misyoner eserlerine yoğunlaşmış küçük bir dini yayınevinde basıldı ve muhtemelen de bu yüzden Amerikan entelektüel toplumu tarafından tamamen görmezden gelindi. Kitap şu iki cümleyle başlıyordu: "Savaş, halkın bir kesiminin insan hayatının anlamıyla ilgili kavrayışına dayanan bir inanç eylemidir. İnsanların savaşma tarzı bu kavrayıştan etkilenmiştir."

Niyetim bu tezin değerini tartışmak değil, Rebekka'yla flört ettiği, Harper ve dostlarına o tuhaf tahammülü gösterdiği yaz mevsiminde, yani bu tezin muhtemelen ilk formülasyonlarını yaptığı yazda Lear hakkında söyleyeceği şeylere bakmak. Bir yıl önce hayatında asker olarak ilk kez bir insan öldürmüştü. Bu deneyim onda derin sorunlar yaratmıştı. Şimdi de Meksika'yı bütün Meksikalılar için aşağılanma ve utançtan başka bir şey olmayan (Başkan Wilson'ın süslü etiketleri bu çirkin gerçeği gizleyemez çünkü) bir işgal eylemine katılmaya hazırlanıyordu. Üstelik Lear, savaşçılar sınıfı ve onların ve savundukları toplumun özel davranış kuralları arasındaki farkın aşınıyor olduğuna inanıyordu. Benim tahminimce *Savaş ve İnanç* tezi onun aklına, savaşta varlığını kanıtlamaya çalıştığı ortak inanç hak-

kında daha çok şey öğrenmek istiyorsa Harper gibi insanlar hakkında daha çok şey öğrenmeye itildiği ve kendi benliğinden farklı olmasının gerektiği bu dönemin bir ânında geldi.

Böylece onlarla oturup sakince ve çok ustaca değilse de maddi gücünün elverdiğinden fazla para kaybetmeyecek kadar ustaca kâğıt oynadı, konuşulanları dinledi, bunlara katlandı ve mümkün olabildiği kadar az konuşmaya çalıştı. "Utanıyordum" dedi, "kendi adıma değil, onların adına". Onun, *Times* binasına pek uzak olmayan küçük dairesinin ufacık oturma odasındaydık. Ben o meşhur seferin anlamını çözmek için üç haftadır Pershing'in peşinde koşmaktan yorgundum, kafam karışıktı ve Jack'e biraz neşelenmek için gitmiştim. Fakat onun ruh hali benden de kötüydü.

"Niçin onlar adına utandın?" diye sordum.

"Kafalarında paradan başka bir şey yok."

"Keşke birazı da benim cebimde olsa."

"Para kazanmak hiçbir şeyi haklı göstermez."

"Yani sen bunun için onlar adına utanıyorsun."

"Evet çünkü para kazanmakla adam olunmaz ve onlar adam olmuş gibi yapıyorlar. Onların o poker oyunları, sporları, özel kulüpleri, balık tutma ve avlanma kampları, kadınlara karşı muameleleri... Bunlar hep kendilerini adam olduklarına inandırmak için ama değiller ve bunu biliyorlar. Hiçbir işe yaramazlar. Kendilerini bağışlatacak hiçbir şeyleri yok. Gözlerine bakınca, mezbahaya götürdükleri hayvanların gözlerindeki mankafa korkuyu görüyorum."

Çok öfkeliydi. Onu hiç böyle görmemiştim. Yerinde oturamıyordu. Kalkıyor, ufacık odanın tek penceresinden boş sokağa bakıyor, boyuna konuşuyor, sonra oturup kahvesinden biraz içiyor, sonra mutfağa, kahve cezvesine gidiyor çünkü fincanındaki kahve soğumuş oluyor, sonra sandalyesinde birkaç dakika daha oturuyor ve bana sanki düşmanmışım gibi kızgın kızgın bakıyordu.

Onun kafasında sığırcılar, pamuk yetiştiriciler ve iş insanlarının hepsi birdi. Hepsi hakkında sert bir küçümseyici dille konuşuyordu ve benim içimde can sıkıcı kızgınlık ateşleri yanmaya başlamıştı. Sordum ona, Jack acaba ülkelerin soylu ideal-

lerle mi yaratıldığını sanıyordu? Erdem sadece ordu ve kilise gibi para kazanma hırsı olmayan organizasyonlarda mı vardı? Yaylada yılda iki yüz baş sığır yetiştirerek dört ya da beş çocuklu bir aileyi geçindiren yoksul bir herifin, çocuklarının annesiyle yasal olarak evlenecek parayı kazanmak için kaçakçılarla sınırı geçen bir Meksikalıyı vurup öldüren bir süvari teğmeninden ahlaken daha aşağı mı olduğunu düşünüyordu? Ve Pershing, yakın zamandaki manevralarında gördüklerime dayanarak, muhtemelen yakalamaya falan hiç niyetinin olmadığı bir haydudu takip etmek için altmış bin askerle Meksika'ya girmede ve üstelik bu takip sırasında diğer bir sürü Meksikalıyı katletmede ne halt etmeye haklı görülüyordu da fabrikasında pantolon üreten ve dolayısıyla altmış aileye iş veren ve hatta belki orduya da üniforma satan bir adam haksız oluyordu?

"Mesele bu değil" dedi.

"Öyleyse şu mesele dediğin nedir, söyler misin bana?"

"Beni bu ülkenin idealini en iyi ifade eden eylemin para kazanmak olduğuna inandırmaya kalktılar ki böyle değil."

"Neden o da diğer şeyler gibi olmasın?"

"Çünkü eğer Amerikalıların en büyük uğraşı buysa ve ülkenin ahlakının temeli kâr güdüsüyse o zaman ben kiralık katilden başka bir şey değilim ve böyle bir hükmü kabul etmiyor, reddediyorum."

O an onu son derece etkileyici buldum; sırtı pencereye dönük halde duruyordu ve idealizmine yönelik hakaretten alev alev yanan gözleri bir çift tabanca gibi bana çevrilmişti. "Reddediyorum" demişti. Bir on sekizinci yüzyıl ifadesiydi; sanki bir misafir kabul salonunda oturuyormuş da birisi yakışık almaz bir görüş öne sürerek onu kızdırmıştı. Ama bu ifade onun karakteriyle, alıştığı dille ve idealizmiyle tutarlıydı ve kafada birden yanan ve sonra da hemen sönüveren ampuller gibi bana birden bir fikir geldi; bu onun ifade tarzı değil, çok eski bir söylemdi ama Jack de zaten Amerika'nın soylu bir tarihsel misyonu olduğu inancıyla, o prensvari görev ve hizmet anlayışıyla ve insanların birbirine karşı davranışlarının haklı görülebileceği kanısıyla mantıkdışı bir figürdü. Kafamdaki o ampulün ışığını sürdüremezdim çünkü Jack büyük ölçüde o çağın bir parçasıy-

dı ve şimdi dönüp ona baktığımda o çağın simgesiydi. İdealizmi ve Amerika'nın kaderiyle ilgili görüşü her şeyden önce Profesör Başkan Wilson'dan çok farklı değildi ve tarihsel gerçeğe hemen hemen uygundu. Wilson cumhuriyetin imparatorluğa doğru kaydığından, Amerikan gücüne tarihsel ihtiyaçtan, senin babanın o bitmemiş kitabında çok parlak bir şekilde belirttiği kaymadan ve ihtiyaçtan habersizdi ve Jack Lear, La Luz'daki son haftalarında, kendisinde komutanlık becerisinden başka hiçbir şey olmadığının ve gücünün bir teknikler koleksiyonundan ibaret olduğunun fena halde farkına varmıştı.

Onun sığır ve pamuk yetiştiricilerini ve toprağı bakır ve petrol için kazanları aristokratça küçümsemesine karşı duyduğum kızgınlık yatışmıştı. Jack neyse o olsun ve ne söylüyorsa onu söylesin istiyordum. Benim dünyayla ilgili anlayışım ondan çok farklı çizgilerde gelişiyordu ama bugün savunduğum pozisyona, yani anlamsız ve sonsuzluğun içinde dönüp duran galaksiler kadar amaçsız bir evrende sadece insanların yarattığı birtakım anlam adacıklarından başka bir şeyin olmadığı görüşüne henüz ulaşmamıştım. Böylesine hızla artan bilgiler karşısında Lear'a ihtiyacım vardı çünkü kanaatlerim beni ne cesaretlendiriyor ne de tatmin ediyordu.

Lear'da ulusun, bir idealin beden bulmuş hali olduğu ve dolayısıyla da tüm insanların mantıklı olduğu yönünde bir on sekizinci yüzyıl anlayışı olduğunu söylemiştim. Lear'ın kişiliğindeki bu ulus anlayışı onu zamanda uzaklara götürüyordu ve Lear sanki geçmişle sürekli bir iletişim halindeydi. Kendi eylemlerinin değerine ve haklılığına duyduğu, onu ancak La Luz'daki son haftalarında terk eden olağanüstü güven herhalde geçmişi böylesine sahiplenmesinden geliyordu. Ben onda bunu gördüm ve bundan memnun oldum ama bu, Wes'i ilk başta rahatsız etmiş, sonra ilgisini çekmiş ve sonunda da onu bir kasvet duygusuyla baş başa bırakmış olsa gerekti.

Wes'in ruh hali çirkinleşiyordu. O yaz, temmuzun başlarında bir gün Lear'la Wes tekrar Eusebio'nun oraya gitmişti. İçki içmiş ve sonra sessizce yemek yemişlerdi. Sonra Wes bir kızla otururken Lear bara takıldı; *El Fronterizo*'da yazan ve şair gibi bir şey olan Napoleon Quesada'yla karşılıklı espriler yapıyor,

hikâyeler anlatıyorlardı. Lear'la ikisi çok iyi dosttu. Bir süre sonra Wes kızla çıkıp gitti. Keyfi yerinde görünüyordu. Hatta kapıdan çıkarlarken elini kızın beline dolamıştı, diyordu Lear, kızı nazikçe tutuyor, ağzı kulaklarına varıncaya kadar sırıtıyordu. Yarım saat sonra kızın odasının olduğu bitişik binadan çok berbat bir çığlık geldi ve Lear'la Quesada koşup gidinceye kadar orada çoktan bir kalabalık toplanmıştı. Birisi kapıya bir tekme atıp açtı, Wes de kız da anadan üryan çırılçıplak yerdeydi ve Wes kızı boğuyordu. Koşup ayırdıklarında Wes bağırarak, onu sikmek için para verdiğini fakat kızın yaptırmadığını söylüyordu ama kız, "Değil doğru!" diye bağırdı, "O yok ister sikmek! İster öldürmek beni!"

Lear kızı sakinleştirdi, uğradığı bedensel ve onuruna yönelik hakaret de dahil kişisel zararlar için para vaat etti, bu sadece kızı değil, seyirci kalabalığını da yatıştırdı ve sonra polis gelmeden Wes'i alıp oradan götürdü. Wes arabayı kullanacak halde değildi, kocaman spor arabayı (bir Essex'ti sanırım) Lear kullandı ve Wes sağ koltukta bayıldı. Vadinin havasıyla kendine geldi ve büyük eve vardıklarında düzgün bir şekilde oturuyordu. Evin ön cephesini ve bir tarafını dolanan kocaman verandanın basamaklarında bir süre hiç konuşmadan oturdular.

"O şeyleri niçin yaptım bilmiyorum" dedi Wes. "Yaptıktan sonra kendimi öylesine kötü hissettim ki gırtlağımı kesebilirdim. Yalnız, onun gibi bir orospuyu götürdüğümde bu benim hiçbir şey yapamayacağım bir orospu diye öylesine berbat öfkeleniyorum ki cinnet geçiriyorum. Benim neyim var Jack?"

Lear bilmediğini söyledi. Bir süre daha konuştuktan sonra uyumaya gittiler ve Lear iki misafir odasının küçük olanında yattı.

Ertesi gün, bir pazar günü Wes, Lear'ı götürüp dairesine bıraktı. Lear kız için elli dolar istedi ve Wes tek laf etmeden verdi. Lear o gün akşam parayı kıza verilmek üzere Eusebio'ya verdi. Kalıp bir içki içti ve Quesada'yla sohbet etti. Quesada'nın Harper üzerine bir teorisi vardı. "Bu adam çocuk yapamaz. Kesin bir gerçek olarak söylüyorum bunu sana. Bütün bu büyük maçolar, bunlar her şeyden çok ne ister? Baba olmak mı? Hayır, bunu istemezler. Bir kadını gebe bırakmak mı? Evet, tabi. Baba

olmak kadını ve çocuğu sevmek demek. Bu maço yapamaz bunu. Bir kadını gebe bırakmak sadece kendi vücudunu sevmek demek. Bu maço bunu yapabilir. Yani bu maço kadını dövüyorsa bu demektir ki kendinden nefret ediyor çünkü çocuk yapamıyor, yani başarısız bir maço. Şair için de aynı. Şiir yazamıyor, ne yapıyor? Kalemi kırıyor, kâğıdı yırtıyor, kitabı yakıyor, herkese diyor ki şimdi şiirin zamanı değil. Büyük bir gerçektir bu sana söylediğim dostum." Bu teoriyi bir saat tartıştılar, Quesada mantıksızlığın daha da zirvelerine çıktı ve sonra Lear evine gidip yattı. Harper'ı bir daha ancak eylülde gördü.

Lear'la Rebekka temmuzun ikinci yarısında Dallas'ta tekrar bir araya geldi. Lear ona, motosikletleri teslim almak ve El Paso'ya naklettirmek için Dallas'a gitmesi gerektiğini yazmıştı. Dönüşte San Angelo'dan geçebilirim diye bir öneride bulundu ama Rebekka cevap olarak kendisinin de hemen hemen aynı zamanda "yolculuğa uygun giysiler almak için" ablası Anna'yla Dallas'a gideceğini yazdı ve "Oriental Otel'de beni ararsan çok memnun olurum" dedi.

Mektubunun dili resmi bir şekilde kibardı çünkü okulda kendisine böyle yazması öğretilmişti ama kentteki ilk gecesinde akşam yemeği için indiğinde Lear'a karşı hiç soğuk değildi. Lear, Rebekka'nın lobiyi geçip onun oturduğu yere doğru gelişini seyretti ve dediğine göre hemen ayağa kalkmadı çünkü dalıp gitmiş, güzelliği modanın ötesine geçen o kadına hayranlıkla bakıyordu; üzerinde koyu mavi kadife bir elbise, çıplak omuzlarının üzerinde daha açık mavi bir şal vardı ve başı hafifçe öne eğik halde, o her zamanki, sanki güzelliğinden utanıyormuş gibi tavrıyla Lear'a doğru yavaş yavaş yürüyordu ve Lear da olağanüstü bir mutluluk duygusuyla dolmuştu; nedeni sadece ona âşık olması değil, dediğine göre de ayrıca onunla aynı zamanda ve mekânda yaşıyor olmaktı. Kadın içgüdüsel bir şekilde kollarını açtı ama Lear o zamanın görgüsü gereğince onun ellerini ellerinin arasına almakla yetinip, gülümseyen ama gözlerinde yoğun bir ciddiyet bulunan yüzüne baktı ve sonra yemek salonuna girdiler.

Dört gün birlikteydiler. Lear'ın sabahları motosikletlerin (iki silindirli, sepetli Harley-Davidson'ların) nakliyesiyle geçiyor

ama her gün öğle yemeği için Lang'da ya da Rebekka'nın alışverişinin çoğunu yaptığı Sanger Kardeşler Alışveriş Merkezi'nin altıncı katındaki harika yemek salonunda buluşuyorlardı. Öğleden sonraları Lear onun peşine takılıp Sanger'den Tiche-Goettinger'e ve daha küçük ve daha pahalı birkaç mağazaya gidiyordu. Gittikleri her yerde Rebekka her kıyafet, bluz, etek, ayakkabı, ceket ve kadınların giyeceği, Lear yanındayken almadığı iç çamaşırları hariç her şey için onun fikrini soruyor, beğenmediğini almıyordu. Kadın onu şaşırtmıştı. Yirmi dört yaşında, utangaç Rebekka, kentinden uzak bir yere yanında ablasından başka kimse olmadan yaptığı ilk yolculuğunda dükkânlara girip çıkıyor, tezgâhtarları son moda bir kadının azameti, tavrı ve gösterişli havasıyla şu ya da bu kıyafet için oraya buraya gönderiyordu. Fakat akşamları Oriental yahut Adolphus Otel'de yemek yedikten sonra tramvaya binip Meçhul Asker anıtını görmek için Kent Parkı'na ya da bir oyun seyretmek için Cycle Park'a gittiklerinde yine gerçek kişiliğine dönüyor, yürürlerken onun koluna giriyor, başını hafifçe öne eğiyor ve Lear'ın konuştuklarını dinliyor yahut oyundan sonra bir kafede, dikkat çekmekten hiç hoşlanmadığından, gözlerden gizli bir bölmede ona sokuluyor ve alçak bir sesle, birçok ayrıntısını takip edemediği planı anlatmasını istiyordu. Saat on birde Jack onu Oriental Otel'e götürüyor, ablası Anna'ya teslim ediyordu.

Birlikte son gecelerinde Majestic Vodvil Tiyatrosu'nda bir gösteri seyrettiler ve sonra yavaş yavaş yürüyerek Rebekka'nın oteline geri döndüler. Lear ona ağustos ayı boyunca hep motosiklet birliğini eğiteceğini fakat eylülde, Meksika Seferi'ne katılmadan önce birkaç gün izin alacağını söyledi. O zaman San Angelo'ya gelip onu görmek istiyordu. Rebekka, eylülde kendisinin El Paso'da olacağını söyledi. Harper ailesi onu bir hafta konuk olarak davet etmişti. Lear bana bunu duyunca donakaldığını ve kalbinin kırıldığını söylemişti ve Rebekka da onun neler hissettiğini anlamış olsa gerekti çünkü birden durup onun yüzüne bakmıştı.

"Seninle dalga geçtiğimi düşünmeni istemiyorum" dedi Rebekka.

"Böyle bir şey düşünmüyorum."
"Babam istediği için gidiyorum oraya."
"Baban burada beraber olduğumuzu biliyor mu?"
"Elbette. *Benim* isteğimin seni görmek olduğunu söyledim."
"Çünkü beni bir daha görmeyeceksin, öyle mi?"
"Onu bilmiyorum."
"Sen oraya gidince Wes sana evlenme teklif edecek."
"Eminim öyle."
"Kabul edecek misin?"
"Onu da bilmiyorum."

Yürümeye konuşmadan devam ettiler. Saat henüz ondu ama sokaklarda pek kimse yoktu çünkü hafta ortası, çarşamba ya da perşembeydi. Jack bana, Rebekka'yı kaybettiğinden ve kızın tarafsız sahadaki bu buluşmayı vedalaşmak için ayarladığından emin olduğunu söylemişti. Ama kızın tutkusu onu şaşırttı. Otelinden bir blok önce Lear'ı bir sokak lambasının altında, Jack'in fikrince, gözlerini görmesi için daha iyi bir yerde durdurdu. "Seni seviyorum Jack" dedi hâlâ onun kolunu tutarak, "ama kendime güvenemiyorum. Sana güveniyorum, senin sevgine güveniyorum ama kendiminkine güvenemiyorum. Korkuyorum ondan. Seni seversem başıma ne gelir bilmiyorum. Seni *tanımıyorum* bile çünkü senin düşüncelerini hiçbir zaman anlamıyorum çünkü sen benim hiçbir zaman olamayacağım kadar akıllısın ve ülkenin çok farklı bir yerinden ve benimkinden çok farklı ve hatta zıt bir yaşam tarzından geliyorsun. Ve ben Katoliğim sen Protestansın. Ve babam askerleri hiç sevmez ve benim de sevmemem gerektiği düşünülüyor... Sevgim hakkında, benim içimde olduğundan, yani sevginin bir insanda olması gerektiği yerde olduğundan ve daha önce orada hiç böyle bir şey olmadığından başka bir şey bilmiyorsam şimdi ben sevgime güvendiğimi nasıl söyleyebilirim?"

Jack'in dediğine göre kız onun kolunu sımsıkı kavramıştı ve lambanın ışığında gözleri karanlık ve kederliydi. Jack de kızın sel gibi gelen sözlerinden sarsılmıştı. Kız artık o randevu teklif ettiği utangaç daktilocu yahut ailesinin şımarık gözde kızı ya da bir taşra kasabasının parkındaki at gezintilerinde ve piknikler de iki erkeğin eşlik ettiği, kahkahalar ve hoş esprilerle fıkır-

dayan havalı genç kadın değildi. Kendini temiz aşkına tam anlamıyla kaptırmış bir kadındı ve Lear bu kadından biraz korkmuştu çünkü kendisinin kendi sevgisinin güdümüne onun kadar kesin bir şekilde girmeyeceğini biliyordu. Kızı ışık adacığının dışına çıkardı ve kaldırımdan onun oteline doğru yürüdüler. "Pekâlâ" dedi, "pekâlâ. Ben de bu konuda bir şey bilmiyorum. Bende de daha önce hiç böyle bir şey olmamıştı."

Oriental'in süslü ve dikkati çekecek kadar gösterişli kapısından girdikten sonra geçtikleri lobi orta yaşlı adamlarla kısmen doluydu, kimilerinin yanında karıları vardı, kimisi gazete okurken uyukluyor, kimisi puro içiyor ve saatin on bir olmasıyla odalarına çıkıp yatmayı bekliyorlardı. Rebekka resepsiyondan anahtarını aldı, Jack de onunla daha önceki gecelerde hep vedalaştığı asansöre giden kısa koridora doğru yürüyordu ama kız tek söz etmeden, lobinin hemen bitişiğindeki, bir yazı masası, sandalye ve pelüş kaplı bir divanın bulunduğu bir odacığa girdi. Babasının evindeki kilerde ilk kez öpüştükleri gibi öpüştüler, yalnız Rebekka bu kez daha rahat ve kendinden emindi, bir kadının öpüşmesiydi demişti Jack, dolaysız, doğal, kendiliğindendi, şafak vakti kırlar gibi çıplak, taptazeydi ve umut veriyordu. Kız birden yine sakinleşti. Lear ona sarılmaya devam ediyordu. Orada bir süre durdular, başı Jack'in omzundaydı ve sonra kız, "Sen çok tatlısın Jack" diye mırıldandı, "ve çok yabancısın".

Rebekka eylülde yine, belki de o yaz tüm yaşamı boyunca yaptığından daha fazla yolculuk yapan, iyi yürekli, dürüst, sadık Anna'nın eşliğinde Harper'ların evinde iki hafta kalma düşüncesiyle El Paso'ya gitti. Sanki Dallas'ta konuştuklarına eklenecek bir şey kalmadığı konusunda sözsüz bir uzlaşmaya varmışlar gibi Lear'la bir önceki ay birbirlerine mektup yazmamışlardı. Zaten Lear'ın da hiç boş vakti yoktu. Esas rütbe olarak üsteğmenliğe, geçici rütbe olarak yüzbaşılığa yükselmişti ve günde on altı saat çoğunlukla çölde çalışıyor, o Harley-Davidson marka, iki silindirli, on bir beygir gücünde, sepeti ve iki tane Lewis tüfeği bulunan vurucu motosikletlerin sahadaki sorunlarıyla uğraşıyordu. Destek, bakım, hareket kabiliyeti ve taktik kullanım

sorunlarına çözüm bulması, aynı zamanda da süvarileri, makinelerin atlar gibi olmadığına ikna etmesi gerekiyordu. Harper birkaç kez yeniden bir üçlü düzenlemeye kalkışmıştı ama Lear daveti reddetmişti. Aylar sonra ona, "Rebekka konusunda emin misin?" diye sordum.

"Ben kendimden bile emin değilim" dedi.

"Onu seviyorsun sanıyordum."

"Seviyordum. Seviyorum."

"O zaman mümkünse her an onun yanında olmalıydın."

"Kendi yaptığımız şeye dönüşürüz" dedi. "Bekleyip üçümüzün ne yapacağını görmem lazımdı."

Gerçi eyleminin ardındaki dürtüyü söylemediyse de benlik, yaptığımız eylemlerle karakterimizi çizdiğimiz bir *tabula rasa*'dır[4] gibi Locke'vari bir önerme içeren bu sözlerin felsefi imalarını sessizce geçiştirdim. Onun kendi sözlerini o zamanki ruh halinin doğru bir tarifi gibi göstermiyorum çünkü bunları söylediğinde olayın üzerinden üç ay, her iki tarafın gözünde de küçük çapta bir kahraman gibi çıktığı Guerrero savaşının üzerindense sadece bir ay geçmişti. Bu bir eylemdi ve bunu başarmıştı.

ABD Beşinci Süvarisi'nin bir bölüğü Guerrero civarındaki kuru bir nehir yatağında sıkıştırılmıştı. Arkalarında dağlar vardı. Karşılarındaki, bazıları atlı yaklaşık yetmiş beş Meksikalı asker, nehir yatağına havan topu yağdırıyordu. Bölük komutanı öldü. Komutanlık görevini üstlenmesi gereken teğmen korkudan altına etmişti. Görevi bırakmak istedi. Çavuşlar onu bırakmıyordu. O sırada Jack Lear on iki tane belalı motosikletiyle çölde gümbürdeyerek geldi, Lewis tüfekleri patlıyor, bazen insanlara isabet ediyordu ve Jack bütün o Meksikalı sürüsünü nehir yatağına doğru sürüyordu; onunla bölük arasında kalıp telef olacaklardı. Atlı Meksikalıların çoğu kaçtı. Diğerleri ve atsızlar bir süre savaştı ama çıkış yolları yoktu ve vazgeçtiler.

Lear'ın sağ kalçasına ve sağ kaba etine birer kurşun girmişti ama rütbece daha yüksek subaydı ve komutayı o tabansız ucube teğmene bırakmaya niyeti yoktu. Meksikalıları şeref sözü verdirerek atları, silahları, ölü ve yaralılarıyla serbest bıraktı ve

4. Boş sayfa. (ç.n.)

bu askeri yöntem iç savaştan beri ilk kez kullanılmış oldu. Bu kararın kurmaylar tarafından alınması gerektiğini biliyordu ama kurmaylara gönderilen haberci onları aradığı ilk yerde bulsa bile habercinin bir kararla geri dönüşünü bekleyecekleri sürede değil Meksikalılar için, kendi askerleri için bile yeterli yiyeceği, suyu ve tıbbi malzemesi yoktu. O seferin tüm tarihinde en yaratıcı eylemdi bu. Amerikan gazeteleri Villa'ya destek çıkıyor ve Wilson her zayiat listesini okuduğunda midesine sancılar giriyordu. Wilson, Lear'ı esas rütbe olarak yüzbaşılığa yükseltti ve "Yeni Asker" diye övdü; sanırım onun "Yeni Özgürlük" sloganının bir türevi ve kuşkusuz ki kimsenin ölmeyeceği, sadece ölümle konuşacağı "Yeni Savaş"ın da öncüsüydü bu. Meksikalılar sevinmişti. Onlar şerefli insanlardı. Amerikalı subay onları anlamıştı. Şeref sözlerini gururla verirlerdi. Ve verdiler. Ve sözlerini de tuttular.

Sınır boyundaki çiftlik sahipleri ve pamukçularsa bu olaya farklı bir açıdan bakıyordu. Onlardan biri bana, "O meksiksever Yanki motosikletçi asker, kahraman olmak hoşuna gidiyorsa siktir olup gitsin buradan" demişti. "Lan bu herifin bizim vergilerimizden ödenen maaşı o Meksik piçlerini kovalayıp öldürsün diye veriliyor ama herifin yediği halta bak, onlara silahlarını geri veriyor, sanki 'Hadi Santa Ysabel'de yaptığınız gibi birkaç Amerikalı maden mühendisi daha vurun' diyor, 'Columbus'a birkaç bomba daha koyun çocuklar ve bir dahakine şansınız daha bol olsun.' Bir askerin güya, maaşını veren insanları koruması gerekmez mi, herif bu sınırın iki yanında boku pis kokmuyor sandığı her Meksik'i kollarsa sen buna bizi korumak mı diyorsun ve beyaz adamın malını çalmak ya da topraktan Meksiklerin kendi başlarına çıkaramadığı ya da çıkarmadığı petrolü, bakırı ya da cıvayı çıkarmaya kalktığı zaman öldürmek sütten çıkma bir adalet eylemi mi sence?"

Lear kendi yaptığı şeye dönüştü: yiğit ve merhametli asker, yepyeni bir savaş makinesine binip zafere doğru giden hünerli Yanki, Yeni Dünya'nın en güçlü özgürlüksever ülkesinin, kendisi olmaya kalkışan Meksika'ya karşı giriştiği pis bir iş sırasında kıçından vurulan kahraman. İki aylık evli biri değil, bir kahramandı o, seçtiği mesleğinde formunun zirvesindeydi fakat

hastane koğuşunun balkonundaki sabah güneşinde konuştuğumuz zaman onu yine de tuhaf bir şekilde hüzünlü ve içine kapanık halde bulmuştum. Yaraları yüzünden muhakkak acı çekiyordu fakat onun ruh hali tamamen buna bağlanamazdı. Guerrero konusunda yeteri kadar şey söylemişti ve bunu tek bir cümleyle özetledi: "At öldü." Ama kafası bu olayda değildi. Yapmak ve dönüşmek hakkında, Rebekka hakkında, kendisinin onun kocası, Rebekka'nın da onun karısı olmak için yaptıkları hakkında düşünüyordu.

"Bir ikindi vakti, arazide gece boyu süren bir sahra sorunundan sonra yatmış uyuyordum" dedi. "Kapımın önünde bir ağlama duydum. Yatağımda yatmış, bu sesi rüyamda duyup duymadığıma karar vermeye çalışıyordum. Ağlama sesi devam etti, yüksek değildi, daha ziyade bir iç çekiş gibi ama göğsün derinlerinden gelen bir sesti. Sabahlığımı giydim ve gidip kapıyı açtım. Rebekka orada, merdiven sahanlığında oturmuş, ağlıyordu. 'Rebekka, Rebekka, ne oldu Rebekka?' Tutup onu kaldırdım. Bana sarıldı ve 'Beni karın olarak istiyorsan Jack, hemen alsan iyi olur' dedi, 'çünkü Angelo'ya geri dönersem artık çok geç olacak'."

Jack, kızın söylediğinden pek bir şey anlamasa da onu evinin küçük oturma odasına götürmeyi başardı ve divanda yanına oturup ellerini tutarak onu sakinleştirmeye çalıştı. Kızın kapının önünde ne kadar zamandır ağladığını bilmiyor ve bir histeri krizine girmesinden korkuyordu. Kız ellerini onun ellerinden kurtardı ve yazlık elbisesini tutup sanki yırtacakmış gibi dikiş yerlerinden çekiştirmeye başladı. Jack'ten ziyade kendi kendine konuşuyormuş gibi, "Ben hiç onlar gibi değilim" dedi, "asla onlar gibi olamam. Asla. Asla". Dağılmış, terden sırılsıklam saçlarını, kollarını yokladı, yanaklarında gözyaşlarından kalan izleri sildi. Jack ona bir aspirin ve bir bardak soğuk su içirmeye çalıştı ama kız içmedi. Birden dönüp ona baktı. "Onlardan biri olsaydım beni sevmen mümkün olmazdı, öyle değil mi Jack?" Jack evet dedi ama neyi reddettiğini bilmiyordu. Kız sonunda sakinleşti, bir dolaptan daha büyük olmayan banyoya gidip yüzünü soğuk suyla yıkadı ve Jack'in deyişiyle "soluk, güzel ve öfkeli" görünerek çıktı. Neler olduğunu Jack'e anlattı.

Harper'ların evinde geçirdiği on günde bir an olsun doğallık görmemiş, hatta kendini hiç rahat hissetmemişti. Aynı şey ablası Anna için de geçerliydi. Geceleri sırf biraz neşelenmek için aynı yatakta yatıyorlardı. Anneyle baba Rebekka'ya karşı sevecendi ve bir iki günlüğüne gelen evli ablalar da öyleydi. Hatta sevecenden de öteydiler. Rebekka'ya sanki artık aileden biriymiş gibi davranmışlardı ve dehşet de buradan kaynaklanıyordu. "Birbirlerini sevmeyi bilmiyorlar" dedi Rebekka, "sevmek istiyorlar ama bunun sırrını bilmiyorlar". Evleri "bomboş" dedi, "bir sürü mobilya var ama bana bomboş hissi verdi. Odalar bir dergideki resimler gibi".

Wes'in annesiyle babasının bir kez olsun öpüştüğünü ya da birbirlerine dokunduğunu görmemişti ve çocukların anne babalarıyla öpüştüğü tek an iki ablanın geldiği ve anne babalarının yanağına dudaklarıyla resmi bir dokunuş yaptığı zamandı. Orada bir zamanlar bir çeşit sevgi olsa gerekti ama birlikte yaşamanın ve ailesel görevlerin daha güvenli biçimlerine, öpüşme ve sarılma yerine sırtı pışpışlamaya ve el sıkışmaya dönüşmüştü. Masadaki konuşmaları espriler ve övünmeler, sığırlar ve pamuklardı; yemekten sonraki konuşmaları da dedikodular ve çamur atmalar, sığırlar ve pamuklardı. Ama konu Wes'e gelince konuşma farklı bir tarza bürünüyordu; sanki Wes resmi bir sevgi hedefiymiş, ailenin asıl merkeziymiş ama meyvesizmiş gibi bir hararet, bir gurur vardı, duygular koyveriliyordu.

Rebekka şöyle düşünmüştü: Bu, babasının onun yaşamasını istediği aileydi, yaşamdı, babasının ona sadece mutluluk getirmekle kalmayıp yaşadığı ve yaşayacağı yıllara haklı bir neden sağlayacağını düşündüğü varoluş tarzıydı. Adam bunu Rebekka için istediğine göre, kendisi için de istiyor olsa gerekti yahut öyle değilse bile onun için en azından kendisinin ve geldiği tüm o köylü kuşakların bir özlemi, ulaşmaya çalıştıkları bir anlamdı bu, birçok şeye, pamuğa, sığırlara, araziye, evlere, atlara, otomobillere sahip olunan böyle iyi bir yaşam ve uzak yerlere seyahatler, özgürlüğün fiziksel tarifi olan hareketin verdiği katıksız sevinç; sahip olmak bu insanlar için var olma eylemi, varoluşlarının anlamı haline gelmişti; bilgeliklerinin özü iş yapmadaki kurnazlıklarıydı.

O ailenin arasında bulunmak, o büyük evin soğuk odalarında, bereketli tarlalarında ve güzel bir gölün etrafında, ona resimli bir kartpostalmış gibi gelen tüm o yerlerde dolaşmak, mutfakta Meksikalı aşçısıyla tavukların ciğerlerini ve taşlıklarını çıkaran, kolları meşin gibi olan koca göğüslü anneyi, üzerlerinde hâlâ gecelikleri ve kimonolarıyla mutfak masasında kahve içerek çok sayıdaki çocuklarından ve son çıktıkları ve çıkacakları tatillerden konuşan iki kız kardeşi, sığırları yükleme ahırlarına sokan adamlarını sırtında şık bir güderi ceketle seyreden babayı ve adamlarla beraber çalışıp toz ve ter içinde kalan ya da pazar sabahı bir arkadaşıyla tenis oynayan sarışın, bronz ve beyaz flanel giysili Wes'i görmek onu hüzünlendiriyordu. Yaptıkları ya da yaşadıkları hiçbir şeyde mutlu değillerdi ve yaptıkları şeyler elbette masumdu ama Rebekka bir yalnızlık duygusundan ve onun da bu yaşamın bir parçası olacağı ve kendisinin böyle bir yaşamı istemek ve her şeyden çok değer vermek için doğmuş ve yetiştirilmiş olduğu korkusundan bunalmıştı.

Bu düşünce canına tak ettirmişti. Wes'le konuştu. Rebekka, Wes'in evlenme teklif etmek için onun oradaki son ya da sondan bir önceki gecesini bekleyeceğini tahmin etmişti ve haklıydı da. Rebekka onunla ciddi bir konuşma yaparak onun zamansal programını bozdu. Evine dönmek istediğini söyledi. Wes, Rebekka'ya hasta olup olmadığını sordu. Hayır. Wes'in ailesi mi onun canını sıkmıştı? Hayır, hayır. Başka bir şey mi vardı?

"Ben Jack'i seviyorum" dedi Rebekka.

"Yani?" Wes hiç bozulmamıştı. Göl kıyısında, büyük bir tespih ağacının gölgesindeki beyaza boyanmış tahta bir kameriyede oturuyorlardı. Öğle yemeğinden yeni kalkmışlardı. Wes hatta hafiften geğirdi, kalkıp ağacın yeşil meyvelerinden birini kopardı ve buğular tüten göle taş gibi fırlattı.

"Yani seninle evlenemem" dedi Rebekka.

"Aşkın evlilikle ne ilgisi var ki? Hiç olmasa daha iyidir gördüğüm kadarıyla. Önemli olan uyumdur."

"Sevmediğim biriyle evlenemem."

"Peki Rebekka" dedi Wes ve göle bir meyve daha fırlattı yazdan sıkılmış bir çocuk gibi, "o asker çocuğu istiyorsan zevkini de ihmal etmeyen ilk evli kadın olmayacaksın".

Rebekka'nın oradan ayrıldığı an buydu. Anna'yı, çantasını yahut eşyalarını, hatta nereye gideceğini bile yola çıktıktan epey sonrasına kadar düşünmedi. Evin yoluna çıkıp araba yolundan ana yola doğru yürüdü. Wes onun sadece yatak odasına gittiğini sanmış olsa gerekti çünkü peşinden gitmek için bir hareket te bulunmadı fakat sonra onun El Paso'ya giden yola doğru yürüdüğünü gördü. O zaman hemen arabasına atlayıp peşinden geldi ama yetiştiğinde Rebekka durmadı. Wes ona arabaya bin, seni eve götüreyim diye yalvardı. Rebekka binmedi. Wes, eğer seni gücendirdiysem özür dilerim dedi ve Rebekka bunu Jack'e anlatırken, o büyük sıkıntının içindeyken bile o "eğer" sözcüğüne ve arkasındaki, senden başka hiçbir kadın bana gücenmezdi varsayımına gülmekten kendini alamadığını söyledi. Ama Wes'le konuşmadı ve kızgın sıcağa ve toza rağmen elinden geldiğince hızla yürümeye devam ederken Wes de yanı sıra düşük vitesle takip ediyordu. Sonra Wes ona nereye gittiğini sordu ve Rebekka nereye gittiğini bilmediğinin farkına ilk kez vardı ama yine de durmadı, hatta yürüyüşünü bile yavaşlatmadı.

"Babana karşı senden sorumluyum ben!" diye bağırdı Wes. "Bütün ailem senden sorumlu!"

"Jack'e gidiyorum" dedi Rebekka sanki başından beri niyeti buymuş gibi, gerçi bilmiyorsa da böyle olması kuvvetle muhtemeldi.

"Bunu yapamazsın."

"*Yapacağım*!" diye bağırdı Rebekka.

"Öyleyse seni oraya götüreyim."

"Hayır."

Otuz kırk metre hiç konuşmadan gittiler. Rebekka yoruluyordu. Güneş kızgındı. Keşke şapka ve yürümeye elverişli bir ayakkabı giyseydim diye düşündü ama geri dönemezdi. Jack'e gittiğini söylediğinden beri kendine güvenin huzurunu hissediyordu. Sonra bunu, "*Jack'e gidiyorum*"u düşünmeye, bu düşünceyi kafasında, sanki sergilenen güzel bir şeymiş gibi taşımaya başladı; etrafında yürüyor ve onu her tarafından görebiliyordu. O düşünceye doğru koştuğunu ve onunla bütünleştiğini hissetmişti.

"Hiç olmazsa seni otobüs durağına bırakayım" dedi Wes.

Rebekka arabaya bindi. Hiç konuşmadan anayola ve otobüsün duracağı yere gittiler. Rebekka indi ve bir kavak ağacının altındaki bankta Meksikalı kadınlarla birlikte beklemeye gitti.

"Bu gece eve döneceğine söz veriyor musun? Ben senden sorumluyum. Bunu düşünmen lazım."

"Jack'e gidiyorum ben" dedi kadın. "Bildiğim ve bilmem gereken tek şey budur."

Jack, Rebekka'yı Del Norte'ye götürüp ona iki yataklı bir oda tuttu ve sonra arabaya binip Rebekka'nın eşyalarını almak ve ablası Anna'yı kurtarmak için Harper'ların evine gitti; kadıncağız o zamana kadar, kız kardeşine eşlikçilik-bekçilik yapmayı beceremediğinden orada terk edildiğini düşünmeye başlamış olsa gerekti. Jack onu gözyaşları içinde bulacağını bekliyordu ama hiç de öyle değildi. Kadında kuvvetli bir duygusallık katılmış o vurdumduymaz Alman karakteri, Alman olan her şeyin özünde var olan ve her geçen gün kendi karakterimden arıtmaya çabalayıp da pek başaramadığım o hödükle lirik güfte yazarının bir karışımı vardı. Kadın sonunda birisinin, en büyük olasılıkla da Jack'in onu almaya geleceğinden emin bir şekilde beklemişti. Kimse ona bir şey söylememiş fakat o üst kattaki yatak odasının penceresinden, toprak yolda Rebekka'yla Wes arasında geçen sahneye tanık olmuş, Wes'in eve tek başına dönüp kapıyı çarptığını ve sonra yine kapıyı çarparak çıkıp gittiğini duymuştu. Bunun üzerine de bavulları toplamış ve günün çoğunu arkası düz bir koltukta uzun bir süre, kafasını meşgul edecek hiçbir şey yapmadan öylece oturarak geçirmiş, birisinin gelmesini ve ne yapacağını söylemesini beklemişti.

Ama ben onun o müthiş Alman sükûnetinin, suskun bir öküz misali soğukkanlılığının altında çok heyecanlanmış olması gerektiğinden eminim. O da diğer kız kardeşleri gibi hep koruyup kollayan, hep seven, hep güçlü kalan babalarından bunalmış ve yine onlar gibi, babalarının, karısını yani annelerini ve tek sevgilisini kaybettiği için ona kayıtsız şartsız sevgi ve itaatlerini göstererek onu teselli etmeleri yolunda dile getirilmemiş isteğine karşı kendisini sorumlu hissettiğinden ötürü hiçbir zaman kendi aşk macerasını yaşayamayacağını herhalde

biliyor ve bu yüzden de Rebekka'nın aşk macerasında küçük de olsa bir rol oynamak hoşuna gidiyordu; Dallas'a yapılan geziden, onu kafasında binlerce harika heyecan, gönül yarası ve ayrılık sahnesine dönüştürerek keyif almıştı ve şimdi de bu hadiseyi onaylanmış ve sözde 'resmi' talipten dramatik bir ayrılık, babaya, aileye ve topluma başkaldırma, sevilenin sevenine kaçışı vakasına dönüştürerek büyük keyif alıyor olsa gerekti. Ara verip kadehimi kaldırıyor ve içimi çekiyorum.

Evde Harper ailesinden Bayan Harper dışında kimse yoktu ve kadın, Lear'dan Wes hariç diğer Harper'lar gibi hiç hoşlanmıyor ve ona güvenmiyordu. Uşağın Lear'ı içeriye bırakmasından ve Lear'ın yatak odasına giden merdivenleri çıkmaya başlamasından sonra tatsız bir an yaşandı. Bayan Harper merdiven aralığında belirdi ve aşağıdan ona seslendi. "Ne yaptın o kızcağıza Jack Lear?"

Lear nezaket göstererek durdu, arkasına döndü ve sakin bir sesle yanıtladı. "Onu El Paso Del Norte Oteli'ne kendi adıyla konuk olarak kaydettirdim Bayan Harper." Merdivenleri çıkmaya devam etti, Anna'yla bavulları aldı; tekrar aşağıya indiğinde yaşlı kadının yüzü gayet ciddiydi ve heybetli göğsü yaşadığı rezaletten ötürü titriyordu.

"J. T., Rebekka'nın babasına telgraf çekmeye gitti" dedi kadın.

"Rebekka çekti zaten hanımefendi."

"Ben seni Wes'in ve Rebekka'nın dostu sanıyordum."

"Ben Wes'in dostuyum hanımefendi."

"Nasıl bir dostsa. Onun hemen hemen nişanlısı olan hoş bir kızcağızın aklını zehirledin. Sen tam da güvenilecek büyük bir dostmuşsun Jack Lear."

Lear'ın o noktada tartışacak vakti yoktu ve Anna'yla bavulları arabaya koyup gaza bastı. Anna ön koltukta, kucağında karton bir kutuyla, görünüşte heyecansız oturuyor, bir şey sormuyor, hızla geçen dümdüz ova manzaralarını seyrediyordu. Jack, onun kanısınca babasının bu işe ne diyeceğini sordu.

"Eh" dedi kadın, "benim anladığım, bundan hiç hoşlanmayacak".

Otelde Rebekka'yı o süslü lobinin vitraylı kubbesinin altındaki maun masalardan birinde uzun, seri ve güzel elyazısıyla

bir şeyler yazarken buldular. Babasına telgraf çekmiş, evlilik izniyle ilgili yerel yasaları araştırmış, Kutsal Yürek Kilisesi'nden Gillow adında bir rahibe telefon edip kendisi ve Lear için bir görüşme ayarlamış, resepsiyon memurunun tavsiye ettiği bir kuyumcuya haber yollayarak ertesi sabah yüzük çeşitlerinin bulunduğu bir tabla göndermesini istemiş, San Angelo'daki işverenlerine nazik bir istifa mektubu yazmış ve sonra babasına ve kız kardeşlerine de yaptığı şeyi anlatan ama savunmayan ve nikâhına gelmelerini isteyen bir mektup yazmaya başlamıştı. Anna derin bir deri koltuğa oturmuş, hâlâ kucağında karton kutuyla sakin sakin kubbeye, kiraz çekirdeği rengi mermer taklidi taşlara, duvar boyu uzanan siyah mermer dekora, beyaz ve altın rengi parlak avizelere bakarken Jack'le Rebekka bir divana oturmuş, planlarından söz ediyorlardı. Sabah rahiple bir araya gelip kilisenin bekâr bir kızını Lear gibi kaba bir Protestan askere gelin vermeye razı olup olmayacağını görmekte ("Adam İngiliz" dedi Rebekka, "ve senin babanın da İngiliz olduğunu, Nantucket Adası'nda öldüğünü söyledim; sanırım adam buna üzüldü ve bir yurttaşının memleketten uzakta ölmesine acıdı, yani sana karşı pek sert olmayacaktır".), yüzükleri almakta anlaştılar ve nikâh törenini ertesi hafta bir günde yapmayı planladılar çünkü evlenme dairesi ancak pazartesi açılacak ve yüzükler de muhtemelen o günden önce hazır olmayacak, belki daha da geçe kalacaktı.

Dairesine geri dönüp de hiç soyunmadan yatağına uzandığında Jack'in dediğine göre saat hemen hemen akşamın sekiziydi ama yarım kalmış uykusuna devam etmedi çünkü kafasında ve yüreğinde heyecan uyandıran şeyden pek umutlu değildi, Rebekka'yı, yaptığı şeyi ve yaptığıyla neye dönüştüğünü düşünüyordu. Bunu ve kızın yaptığı şey sonucunda kendisinin de neye dönüşeceğini düşünürken uyuyakaldı. Wes, Harper onu uyandırdığında dokuz saattir uyuduğunu sanmıştı, öylesine derin bir uykuydu, fakat aslında saat daha gece yarısı iki bile olmamıştı. Dairenin kapısı kilitli değildi, Wes içeri girip yatağının yanına oturmuş, onu hafifçe sarsarken adını söylemişti. Jack böyle hatırlıyordu; adının söylenmesiyle ve ayak bileğinde yabancı bir elin temasıyla uyanmıştı.

Wes sarhoş da düşmanca bir tavır içinde de değildi. Sadece konuşmak istiyorumdedi. Jack kalktı, oturma odasına gitti ve pekâlâ, dedi, konuşacaklardı ve kahve ister miydi; Wes hayır dedi, orada konuşmak istemiyordu, orası çok kasvetliydi, daha neşeli bir yere, Juáreze, Eusebio'nun yerine gitmek istiyordu. Oraya gittiler.

Fakat orası, Jack'in dediğine göre onun oturma odasından daha kasvetliydi. Pazar gecesiydi ve restoran neredeyse boştu; iki kız bir masada oturuyor, barda tek tük birkaç ayyaş duruyordu ve Eusebio'nun da barın ardından, köşedeki pek aydınlık olmayan masada oturan Jack'le Wes'i meraklı bakışlarla dikizlediğini tahmin ediyorum. Wes sakin, hatta felsefi halini sürdürüyordu ama kocaman açılmış gözleri acı doluydu ve bronzlaşmış tenine rağmen, demişti Jack, solgun görünüyordu.

"Rebekka iyi mi?" diye sordu.

"Evet."

"Onu Del Norte'ye yerleştirdiğini duydum."

"Evet."

"Bir teğmen için öyle bir yerin fiyatı bayağı tuzludur."

"Evet, öyle."

"Ablası da orada, değil mi?"

"Evet, doğru."

"Çok pahalı gelebilir" dedi Wes. Viski içiyordu, demişti Jack, ama yavaş yavaş, suyla karıştırarak. "Gidip babasına telgraf çekti mi? Annem dedi ki sen çektiğini söylemişsin."

"Evet, çekti."

"Peki tüm bunlar ne içindi? Böyle bir şey yapmasına hiç gerek yoktu. Bizimkiler ona karşı kraliçeymiş gibi davrandı. Böyle kaçıp gidiyor ve hepimizi utandırıyor."

"O da onu utandıranın siz olduğunuzu söylüyor... Onu bir şekilde aşağılamışsınız."

"Jack, çok saçma bir laftı o, tamamen aptalca bir şakaydı."

"Bazen gereken tek şey budur."

"Ne için gereken?"

"Onun gibi bir kadının yapacağı şeyi yapması için."

"İyi de sanki ezelden beri böyleymiş gibi söyleme bari."

"Rebekka için böyleymiş gibi görünüyor" dedi Jack.

Wes yine Lear'a baktı, kocaman açılmış gözlerinden haksızlığa uğramışlık, incinmişlik akıyordu ve nedeni, arkadaşı tarafından bir haksızlığa uğraması değil, arkadaşının onun en derindeki varlığını anlayamamasıydı. Jack'e göre bir mazlumun bakışıydı bu ve Jack bundan tedirgin olmuştu çünkü Wes'te onun dinlemek istemediği birtakım itirafların hazır beklediğini hissetmişti.

Eusebio masalarına geldi oysa ikisi de ona bir işarette bulunmuş değildi, gelmesine gerek yoktu çünkü şişede hâlâ bolca viski, sürahide bolca su vardı fakat Eusebio merakından ötürü duramayıp gelmişti ve eminim ki boş işlerle meşgul oluyor, masanın üzerinde gereksiz temizlikler yapıyor, kül tablasını falan oradan oraya kaydırıyordu. Eusebio oradayken konuşmadılar.

Eusebio bara geri dönünce Wes, "Söyle Rebekka'ya" dedi, "babasına telgraf çekip bizi yanlış anladığını bildirsin ve gelip geceyi bizim evde geçirsin. Yarın J. T. ve ben onunla Anna'yı San Angelo trenine bindiririz ve böylesi onurlu bir son olur. Herkes için doğrusu budur. İstediğim tek şey bu".

"Rebekka bunu yapamaz."

"Yapamaması için bir neden görmüyorum."

"Çünkü Rebekka yaptığı şeye dönüştü."

"Ne?"

"Seven birine yani."

"Neden söz ettiğini bana bir anlatır mısın?"

"Birkaç gün sonra evleniyoruz."

Wes'in kocaman açılmış mazlum gözleri öylesine büyümüş görünmüştü ki yüzü gözlerinden ibaret kalmıştı sanki, demişti Jack ve bu gözlerde yine de bir öfke parıltısı değil, Jack'in de onu anlamamasına, kabul etmemesine, Jack'in de onu sevmemesine sertlikten yoksun bir serzeniş vardı. "Niçin istiyorsun onu Jack?" diye sordu.

"Sen niçin istiyorsun?"

"Sen gelinceye kadar onun hakkında ciddi düşünmüyordum."

"Bu bir şeyleri açıklıyor, öyle değil mi?"

"Senin onu neden istediğini açıklamıyor."

"Güzel bir kadın."

"Yahu dünyada bir sürü güzel kadın bulabilirsin. Rebekka'yı niçin istiyorsun? O bir Alman köylüsü yahu. Damarlarında binlerce yıllık Alman köylüsü kanı var ve senin gibi asker, İngiliz, aristokrat bir herif ne halt etmeye ister ki lan böyle birini?"

Konuşması saldırganlık sınırına varmıştı, demişti Jack ama gözleri hâlâ mazlumdu, yalvarıyordu ve incinmişti. Çok tedirgin bir andı. Jack konuşmayı bitirmek istiyordu çünkü nereye varacağını bilmiyordu. "Beni seviyor" dedi. "Hayatımda kimse beni onun sevdiği gibi sevmedi. Ben de onu seviyorum."

"Yani yaptığının doğru bir şey olduğunu düşünüyorsun."

"Evet."

"Onurlu bir şey, öyle mi?"

"Evet."

"Peki ya ben?"

"Ne demek istediğini anlamadım Wes."

"Bana kalan ne var?" Masanın kenarına dayanmış, bağırıyordu ve sesi histeriden neredeyse çatallanmış, gözleri öfke ve korkudan şişmişti.

"Ben senin ne istediğini bilmiyorum Wes. Sen biliyor musun?"

Wes gözlerini dikip neredeyse bir otuz saniye ona baktı, sonra bara gitti. Cebinden büyük miktarda bir para, muhtemelen üzerindeki bütün parayı çıkardı ve Eusebio'ya vererek bunu kızlara, sadece o gece oradaki iki kıza değil, oraya gelen bütün kızlara vermesini söyledi. Onu mutlu edenin sadece o kadınlar olduğunu söyledi çünkü güvenebileceği tek kadınlar onlardı. Onların satacağı bir şeyi vardı ve kendisi de almıştı. İki tarafta da net bir anlayış vardı. Onur vardı, güven vardı. Ve o, servetinin bir kısmını onlarla paylaşmak istiyordu çünkü bedeni beş para etmezdi. En azından Eusebio onun böyle dediğini söylemişti ama ben buna pek inanmıyorum çünkü o adamın İngilizceye hâkimiyeti iki yaşında bir çocuğunki kadardır.

Wes masaya döndü ama oturmadı. Lear'ın yanağına hafifçe iki üç kez vurdu ve bazen kendisi ve memleketlileriyle dalga geçmek için kullandığı şiveyle dedi ki: "Bizim Jack Lear ta New England'dan kalkıp Teksas'a biz taşranın aptal çocuklarına güzel

ve şerefli hayatı öğretmeye geliyor ama tek yaptığı bir Meksik öldürmek ve bir arkadaşını sırtından vurmak."

Jack'le Rebekka tam bir hafta sonra akşam saat altıda Kutsal Yürek Kilisesi'nde evlendi. Peder Gillow, yani Jack'ten ve benden çok yaşlı olmayan genç görünümlü İngiliz rahip, töreni kutsal emanet bölümünde yaptı. Anna kız kardeşinin nedimesi oldu ve ben de dedenin sağdıçlığını yaptım. Sadece beşimiz vardık. Baba Bauer, Rebekka'nın telgrafına ve mektubuna o haftanın başında cevap vermişti. "Sen askerle evlen" diyordu telgrafında, "ben de kendimi öldüreyim". Rebekka bunu gösterince Lear çok sarsılmıştı ama kız gülmüş ve babasının, kendisi işe girdiği zaman da aynı şeyi dediğini söylemişti. Kızgın olacaktır, demişti, ta ki ben ilk çocuğumu doğuruncaya kadar, sonra da müthiş pişmanlık duyacak, onu ziyarete gideyim diye rica edecek. Aynen de böyle olmuştu.

Lear'ın annesi, o güçlü ve harika kadın Nantucket'ten nikâha ancak yetişebileceği bir yolculuk programıyla yola çıkmıştı; Chicago'da bir treni kaçırmış, Kansas City'de bir tren daha kaçırmış ve çifti ancak dört gün sonra, Santa Fe'ye yaptıkları kısa bir balayından döner dönmez yetişip tebrik edebilmişti. Sadece oğluyla gelinini değil, kendi tabiriyle "ülkenin öbür ucu"nu gördüğü için de mutluydu. İki hafta kaldı. Bir araba kiralayıp yukarı ve aşağı vadilere gitti, gördüğü bütün küçük köylerde durdu ve kendisini şaşkın şaşkın dinleyen Meksikalı kadın gruplarına ısrarla, kendi bedenlerini kontrol hakkına sahip çıkmaları gerektiğini, her sene gebe kalmalarını emreden bir Tanrı yahut insan kanunu olmadığını, gebeliği önlemede kanıtlanmış yöntem ve aletlerin olduğunu ve Metodizmin, dünyaya yeni bir hayat getirip getirmemeye karar vermenin kadının hakkı olduğunu kabul ettiğini anlattı. Birkaç küçük Meksika Protestan kilisesinde birçok kez vaaz verdi. Cemaatler onun kalmasını istedi, o da "burada yapılacak çok Tanrı işi" olduğunu kabul etti ama Nantucket'e dönme ihtiyacı daha baskın geldi ve gitti.

Nikâh töreninin basitliği beni çok etkiledi; dördümüz o kilisenin sadece bir çarmıhtaki İsa figürüyle süslenmiş son dere-

ce sade kutsal emanet odasında rahibin karşısında duruyorduk ve batan güneşin ışıkları patlayan bir roket gibi batı göğünde çöküyordu. Müzik olarak bir çocuk korosu ve onlara eşlik eden, kilisenin tavanarasında çalınan ağır ve görünmeyen bir org vardı ve bir şekilde birbirlerine uyumluydular. Takdis şarkıları söylüyorlardı.

Dedenin yanında durmaktan gururlu ve mutluydum. Arkadaşımdı. Bazen onu naif ve aşırı idealist bulurdum, evet fakat onun yanındayken hep daha iyi, arınmış bir insan olduğumu ve yüceldiğimi hissederdim. Sanırım bu duygunun ondaki liderlik yeteneğiyle bir ilgisi vardı ve ben de sessizce onun askerlerinden biri gibi çekimine kapılmıştım ama bunu sanki tamamen farklı bir şeymiş gibi görmeyi yeğliyordum. Soylu bir insandı, benim kuşağımın en iyilerinden biriydi, çabucak kahraman oldu. Hayatımı aydınlattı çünkü onun sayesinde hayatımın sıradanlığın ötesinde bir önem taşıdığına, yaratılmamışlık boşluğunun karşısında benim için, ardı ardına günleri, geceleri geçirmekten ve bundan ötesine geçmemekten, başlangıcı gibi anlamsız bir sondan daha fazla bir şey gerektiğine yeniden inanma riskine girmeyi istedim. Sanırım onun "hoş kokulu Amerika İdeali" dediği şey onda yaşıyordu ve onun deyişiyle, evrenin sonsuz mantıksızlığının karşısında kısacık anlam tarihleri yarattığımız hayallerden biriydi. Nikâhında yanında dururken onunla birlikte kendimle de gurur duyuyordum.

Yaklaşık iki ay sonra yattığı hastane koğuşunun balkonunda, gün ışığında, o bir çeşit tekerlekli şezlongda, kaba etindeki yara henüz iyileşmediğinden yüzükoyun yatar ve ben de sigara içebilmek için demir korkuluğun üzerinde oturur halde konuştuğumuz gün, dediğim gibi, onu hüzünlü ve içine kapanmış halde bulunca şaşırdım. Bunun nedeni yaraları ve girdiği ilk çatışmanın henüz atlatamadığı şoku olabilirdi fakat öyle olmadığı hükmüne vardım. O Meksika'da savaşırken ben onun evlenmeden iki gece önce yemek yemek ve bekârlık hayatına, benim tahminimce gizlice ve elbette kimseye söylemeden, veda etmek için Eusebio'nun yerine gittiğini duymuştum. Yemek yerken Meksikalı bir öğrenci ona tam olarak belli olmadığı için öğrenemediğim bir nedenle ateş etmişti; gerçi bunun Ameri-

kalıların Meksika toprağında bulunmasıyla bir ilgisi vardı herhalde. Eusebio'yla Napoleon Quesada ve bardaki başkaları hemen çocuğun silahını elinden almışlar ama Lear'ın ısrarıyla çocuğu bırakmışlar. Lear'ın tek başına, kayıtsız, onu öldürmeye kalkışan kişiye bile bakmadan, dalgın ve hüzünlü bir halde otururkenki görüntüsü gözümün önünde canlandı. Hastanenin balkonunda konuştuğumuz o güneşli kış sabahında onda hissettiğim hüznün Eusebio'nun yerindeki olayla ve *bunun da* Wes Harper'la bir bağlantısı var mı merak ediyordum. Cesaret edip sordum ve hayır dedi, o gece Wes'i düşünmüyormuş.

"O herif sana ateş ettiğinde niçin bir şey yapmadın?"

"Nasıl bir şey?"

"Yahu... kaçmak, ona saldırmak, bir şey atmak. Sen askersin. Ne yapılacağını bilirsin."

"Önemli bir şey gibi görmedim."

"Be adam, evleniyordun yahu."

"Öldürüleceğimi düşünmedim."

"Ne düşünüyordun peki?"

"Babamı" dedi.

Şaşırmıştım ve yüzümden belli olsa gerekti çünkü ben ona soru sormak için gereken sözcükleri bulamadan devam etmişti.

"Babamın yalnızlığını, kendi doğruluğundan emin olamamasını düşünüyordum. Onda bir ülke duygusu yoktu. Onun tanrısı çok uzaktaki bir yabancıydı. Kendi acısını şiddetle hissediyor, aynı şeyi başka insanlarda da görüyordu ve bunu söylüyor, kabul ediyor ve böylece onlarla bir çeşit kardeşlik kuruyordu ama hepsi bundan ibaretti."

"Neyin acısı bu?"

"İnanacak hiçbir şey yok, yapacak hiçbir şey yok ve dolayısıyla dönüşülecek hiçbir şey yok."

"Yahu evlenmeden iki gece önce ne diye bunları düşünüyordun ki?"

"Belki de her şeyden önce bunları aklıma getiren Wes'tir, her ne kadar onu düşünmüyorduysam da. Wes de bu acıyı yaşıyordu. Yaptığı tek şey para kazanmaktı, yani o sadece para kazanan birine dönüşecekti. Bu yetmez. Wes bunu anladı. Babam olsaydı Wes'le nasıl konuşacağını bilirdi. Ben bilemedim. Bu yönden

babam gibi değilim. Ben ona pek benzemiyorum. Ben mutluydum, Rebekka'yla evleniyordum ve onun beni dünyada hiç kimsenin sevmediği kadar sevdiğini ve böyle bir sevgiyi yaşayan erkeğin çok az olduğunu biliyordum. Fakat o gece yalnız kalmak, babamı ve onun acısını düşünmek istemiştim ve bunu yaparken, ben de böyle bir acıyı çekecek miyim diye düşünürken o çocuk gelip bana ateş etti ama ben babama karşı öylesine bir acıma duygusuyla doluydum ki o gece kimseyi öldüremez yahut ölemezdim."

Yattığı şezlongun yanında, balkon zemininde duran bir bardak portakal suyundan içti. Sonra karnının altındaki, yaralı kıçı yukarıda dursun diye koyulan minderi düzeltti. Bir kahraman için ne kadar gülünç bir pozisyon, diye düşündüm. Minderin üzerinde sağa sola hareket edip sonunda rahat bir pozisyon buldu; hoş kış güneşinin altında gözlerini miskin miskin kırpıştırarak yatıyordu. O anda onunla ikimiz bir heykeltıraş için ne biçim bir konu olurduk diye düşünüyordum.

"Senin evlenmen lazım Graf" dedi.

"Niçin?"

"Bir kadın tarafından sevilmek güzel bir şey."

"Sen şanslısın."

"Evet, o gece onu da düşündüm."

"Neyi? Şansı mı?"

"Bunun sadece şans olup olmadığını. Çünkü sadece şanssa o zaman şans, tıpkı geldiği gibi, hiç tahmin etmediğin bir anda gidebilir. Ama sevgi biz sevmeyi tercih ettiğimiz için varsa o zaman biz onu tercih ettiğimiz sürece kalır. O gece babamın o acıyı talihsizlik yüzünden değil, istekten yoksunluk yüzünden çektiğini düşündüm."

"Ne isteği?"

Bana birden koyulaşan ve ölen Meksikalı delikanlının, yani öldürdüğü ilk insanın onun elini niçin ısırdığını sorduğum zamanki o acırcasına hoşgörüyle dolu gözlerle baktı. "İnanmak isteği" dedi. Başını yastığa koyup gözlerini kapattı. Eski bir beyaz şarap gibi saf ve altın rengi tatlı kış güneşinin altında inanılmaz genç, güzel ve bir mit gibi ölümsüz görünüyordu. "Acıların büyüğü işte bunda" dedi.

"Ve sen bu acıyı hiçbir zaman çekmeyeceksin" dedim.

"Bunu kim söyleyebilir ki?" Şimdi gözlerini güneşten korumak için kolunu siper etmişti ve sesi uykuluydu. "Ama sana şunu söyleyeyim. Guerrero'da öğrendim ki savaşta askerler hiçbir sebep yokken savaşacaksa onları oraya götürebilmek için komutanlarına inanmaları gerekir. Onlar bana inanıyordu. Onların bana ham inancını, biçim vereceğim el değmemiş bir mermer parçası gibi hissettim. Onların bana inanmasının nedeni, Graf, babamın aksine benim inançlı bir insan olmamdır. Bu ulusun temsil ettiği ideal insanlığın bugüne kadar düşlediklerinin en soylusudur. Ben buna inanıyorum."

Ama sonunda, babasının çektiği acı onun da başına geldi. Benim çiftliğimdeki yazlık evde oturup La Luz'dan ve onun *Cristero*larından konuştuğumuz o son gün gözlerini, yüzünü, tüm görüntüsünü hatırlıyorum. Cildi hâlâ parlatılmış altın gibiydi ve koyu sarı saçları dökülmemiş ve hiç ağarmamıştı. Erkekliğinin en güzel çağındaydı, kırk beşinci doğum gününe birkaç ay vardı, muhteşem bir adamdı. Fakat üzerine bir acı çökmüştü. Bakışları çok tedirgindi, utanç ve şaşkınlıkla bulutlanmıştı. İhanete uğrayan ama kendi kendine ihanet ettiğini düşünen bir adam gibiydi. Hayatı boyunca ona hep destek olan inancı yok olmuştu.

Neler olmuştu o on sekiz yılda –Lear'ın "kayıp yılları" diyorum ben o döneme çünkü o sürede onu pek görememiştim–, neler olmuştu onun Guerrero'daki zaferi ve kahramanlığıyla La Luz'daki son komutanlığının arasında? Büyük Savaş'ın çoğunu nekahetle geçirdi ve La Luz Vadisi'ni o sürenin son kısmında, bacaklarını ve kaba etlerini güçlendirmek için haftada iki üç gün ava çıktığında keşfetti ve yakınında bir rezervasyonları olan Mescalero Apaçilerinden dostlar edindi. 1919'da Villa kuvvetlerinin Juárez'deki bir yığınağını dağıtmak için Birinci Süvari'yle yine Meksika'ya girdi. Askerlerine birkaç gün yarış pistinde kamp kurdurdu. Bir süre sonra Villa'nın adamları geri çekildi. Çok barışçıl bir operasyondu. Kimseye bir şey olmadı. Sonraki yıllarda düşündü, yazdı ve küçük kitabı *Savaş ve İnanç*'ı yayınladı, hem atlı hem de mekanize süvari birlikleri için el kitapları hazırladı, Süvari Komutanlığı'nda eğitici subay olarak herkes

tarafından çok takdir edildi ve atın devrinin bittiğini savunan o bir dizi makalesini yazdı. Gönderildiği, tüm ülkedeki ve bir de Filipinler'deki büyük karargâhlarda görev yaptı ama bu görevler kısaydı ve her seferinde kendini tekrar güneybatıya ve Bliss'e tayin ettirmeyi başardı. Fort Riley'deki Süvari Okulu'nda ve Washington'daki Harp Akademisi'nde okudu. Sonra ordunun görünmez itaatsizlik çizgisini aştı, rütbesi binbaşılıktan yüzbaşılığa düşürüldü ve rezalet bir şekilde Tierra Amarilla'ya gönderildi. Ama yine de inancını yitirmesine yol açan şey ordu değildi.

Neydi öyleyse? Bunun yanıtı kısmen onun sözlerinde yatıyor. Savaşın halkın bir kesimindeki, insan yaşamının anlamı konusunda kavrayışlarına dayanan inancın bir eylemi olduğunu yazmış ve bir halkın savaşma tarzının onların ortak inançlar sisteminden çok etkilendiğini söylemişti ki bence kastettiği şey dindi. On sekiz yıldır, insanlık tarihinde daha önce hiç kullanılmamış savaş aletleri ve askeri taktikler geliştirmişti. Hiç durup da bunların anlamını sorgulamamıştı ama *Cristero*lara ve bu aletlerle taktikleri gerçekten pratiğe sokma noktasına gelince tüm bunlara bir an biraz yukarıdan bakıp tekniklerden, silahlardan ve stratejilerden bunların çıktığını ve delalet ettiğini bizzat savunduğu inanca doğru geriye dönük bir muhakeme yaptığı muhakkaktı ve bunun sonucunda da hiçbir inanç falan olmadığını, doğruluk ve insanın varoluşuyla ilgili bir ortak varsayımlar sistemi yerine sadece katıksız ve düşüncesiz tekniklerden ibaret bir yığın olduğunu, sevgili ülkesinin soylu bir ideal falan değil, dev bir vahşi çocuk, Browning'in Setebos'ta rastgele yengeçleri ezen Caliban'ı[5] olduğunu görmüş olsa gerekti. Baban Ben, Amerikan emperyal uygarlığının yükselişi üzerine kaleme aldığı bitmemiş yazısına "Sevgilinin Kaçışı" altbaşlığını koydu ve başından sonuna kadar devam eden gizli bir seven ve sevilen imgesi o büyük esere dilsel bir güzellik ve profesyonel tarihçilerin yazdığı ciltler dolusu kitapta bariz bir şekilde eksik kalmış bir anlayış kattı. Ben, o güzel cumhuriyet

5. Shakespeare'in *Fırtına*'sından esinlenen Robert Browning'in, Darwin'in evrim teorisi üzerine, insanın dünyadaki yerini ve Tanrı'yla ilişkisini sorgulayan *Caliban Setebos* (1864) adlı şiirine gönderme. (ç.n.)

idealinin ülkenin çirkin bir şekilde irileşip imparatorluğa dönüşmesi yüzünden ezilmesini ve kaçışını betimliyor. İşte dedende olan buydu. Onun inancı uçup gitmişti ve tıpkı bir âşığınki gibi çektiği daha büyük acı onun geri dönmesini sağlayamayacağını bilmesinden kaynaklanıyordu.

Lear'ın, *Cristero*ları lağvedip Tierra Amarilla'daki görevine dönmesi emredildiği zaman buna niçin uymadığı sorusu hâlâ duruyor. Savaş Bakanlığı bu konuda ne kadar sessiz kalsa da Lear'ın yaptığı şey bir çeşit ihanetti ve ben bunun nedenini merak ediyorum. Onun lağvetme emrini almasıyla Tompkins'in oraya gelip kapıyı tekmelemesi arasında on gün vardı. Bu sürede Lear'ın kafasında neler olduğunu kimse bilmiyor. Lear'la Montealegre ve *Cristero*larının önde gelen subayları arasında uzun tartışmalar olsa gerekti ama gerçekte ne konuştukları ve düşündükleri konusunda pek kanıtımız yok ve Lear'ın ne düşündüğünü gösteren hiçbir kanıt yok. Bize kadar ulaşan bazı şeylerden, Tompkins henüz gelmeden eski kaçakçı yollarından kaçıp Fabens'in aşağısında nehri geçmeyi ve Juárez'e varmayı planladıkları bayağı kesin görünüyor ama bunlar Lear'ın neden onların yanında kalmayı seçtiğini açıklamıyor.

Ben bir süre Lear belki de Amerika İdeali'nin Meksika'ya göçtüğünü yahut en azından göçmek üzere olduğunu düşünüyor ve bunun peşinden gidiyor sanmıştım fakat adamın benim çiftliğimdeki o son günkü görüntüsünü ve halini düşününce bu fikirden vazgeçtim. Öyle değildi. İdeal yok olmuştu. Başka bir yerde de olmayacak ve bir daha ona da başka birisine de geri dönmeyecekti.

Acısını çekerken, dünyanın her tarafında yükselen karanlığı düşünmüş ve yeni vahşetin buz gibi rüzgârını hissetmiş olsa gerekti. Elinde kalan tek şey komutanlık becerisiydi. Lear, askerlerin sadece komutanlık becerileriyle, insanlar arasında yeni bir uygarlık inancı belirinceye kadar kentin ne kadarını koruyabilirlerse korumaları gereken günün geldiğini, tıpkı Hamlet'le dehşete gebe geceye ve ayaklarının altında çürüyüp giden kente bakan muhafız arasındaki o kasvetli beraberliğin bir parçası olmak gibi *Cristero*ların yanında kalması gerektiğini düşünmüş olsa gerekti.

O gün benden ayrıldığında güneş batalı bir saat olmuştu. Arabasına doğru yürüdük. Çok sıcak ve rüzgârsız bir gündü. Kavak pamukçuklarının kafamıza ve omuzlarımıza yavaş yavaş döküldüğünü ve ayaklarımızın dibinde fırıl fırıl döndüğünü hatırlıyorum. Toprak sahibi bir beyefendi oldun diye benimle biraz dalga geçti çünkü çiftliği o yıl almıştım ve ben de onun da aynı şeyi yapması, biraz toprak alıp moralini düzeltmesi gerektiğini söyledim. Sonra arabasına bindi, elini camdan uzattı ve el sıkıştık.

"Sen süpersin Graf" dedi.

Batan güneşin ışığı yüzüne tam karşıdan vurduğundan yüzü parıldıyormuş gibi görünüyordu. Gözlerini kıstı ama ben yine de gözlerinin artık berrak olduğunu, hüzünlü olsa da artık utançtan ötürü bulutlanmadığını görüyordum.

"La Luz'da işler yolunda gidecek mi Jack?"

Hiç duraksamandan cevapladı. "Yolunda gideceğini biliyorsun" deyip gülümsedi ve gülümsemesinde patlayan bir güneşin parlaklığı vardı.

Arabayı çalıştırıp gaza bastı ve onu canlı halde, en iyi, lanet olsun, en güzel, en cesur, en soylu halinde gördüğüm son an buydu: *Ey gökler ve yeryüzü, hatırlamak zorunda mıyım?*[6]

6. Hamlet'in I. perdedeki sözleri. (ç.n.)

Beş

VE GRAF AĞLADI:

Doniphan, ihtiyarın kederden ötürü kısa bir süre kasılışını seyretti. Graf'ın dikleştirdiği kafası, koltuğunun yüksek arkalığına tam değmiyorsa da uzun beyaz saçları koltuğun üst kenarına yayılmıştı. Gözleri kapalıydı; gözyaşı süzülmüyordu. Doniphan onun ağladığını pek söyleyemezdi, yalnız, adamın inip kalkan göğsünden bastırılmış bir öksürük gibi sesler geliyor ve belagatli, kehaneti, rüzgâr gibi savrulan sözlerin artık dökülmez olduğu ince dudakları titriyordu. İhtiyar bir erkeğin kuru ağlayışıydı bu.

Gece yarısını birkaç dakika geçiyordu. Chihuahua'dan gelen üç genç adam yemeklerini bitirmiş, bir süre önce gitmişti. Masaları boştu ama komi çiçekle dolu sütbeyaz cam vazoyu masanın ortasında bırakmıştı. Diğer masaların da neredeyse hepsi Doniphan'ın görebildiği kadarıyla boştu ama barda, pahalı kulüplerden birindeki son gösteriden ya da bir köpek yarışından

çıkan canlı bir kalabalık, eve gitmeden önce makul bir fiyattan son içkilerini içiyordu. Çoğu Meksika'nın diğer yerlerinden gelen Meksikalı turistlerdi fakat aralarında orta yaşlı birkaç Amerikalı da vardı. Üç kişilik bir Meksika müzik grubu da sokaktan gelip barın taş döşemesinin boş bir yerinde vaziyet almıştı. Sakince çaldıkları güzel eski şarkılar aşk ve savaş, kadın aşkı ve vatan aşkı üzerineydi. Bazen kalabalıktan bazıları da müzisyenlerle birlikte söylüyor ama çoğu müziği duymazdan geliyor, aralarındaki neşeli konuşmaya ve gürültülü içki alemine devam ediyordu.

Büyük yemek salonunun boşluğu, kalabalığın canlılığını daha da göze batar kılıyordu. Doniphan sadece iki masanın dolu olduğunu gördü; masalardan birinde, yazlık bir smokin giymiş, altmış yaşı geçkin ama sağlam, iriyarı bir adam, yanında pahalı bir gece kıyafeti giymiş zayıf, solgun ve narin karısıyla oturuyor, diğer bir masada da beyaz takım elbiseli yalnız bir adam yemeğini yerken küçük bir kitabı okuyordu. Servis platformundaki sürüyle garsondan sadece üçü kalmıştı. Orası Doniphan'a gece yarısı ayini bittikten sonraki amaçsız atmosferi hatırlattı; sahın boşalmış, sadece birkaç mümin dua ederek oyalanıyor, yanıp bitmiş tütsü kokusu ve söndürülmüş mumların dumanı havayı tüketmiş, rahip yardımcısı sessiz çocuklar ibadethaneyi düzeltiyor, ışıklar karartılmış, tören bitmiş ve bardaki içkicilerin sesleri de sanki ayinden sonra sokaktan gelen gürültüler gibiydi.

Gitme vakti gelmişti. Bir işaret yaptı ve garson çabucak masaya geldi.

"*Señor?*"

"*La cuenta, si me hace favor.*"[1]

"*Sí, señor.*"

Graf gözlerini açtı. Peçetesini ağzının, burnunun üzerinde gezdirdi ve yanaklarıyla boynunu kuvvetlice sildi. Şişede biraz brendi kalmıştı. Bardağına koydu ve yudumlamaya başladı.

"Niçin ağabeyin gelmesini beklemediler?" diye sordu Doniphan.

"Ne ağabeyi?"

1. Hesabı getirin lütfen. (y.n.)

"Dedemin ağabeyi. Adının Thomas olduğunu söylemiştin. Niçin cenazeyi o gelinceye kadar ertelemediler?"

"Onun nerede olduğunu kimse bilmiyordu. Adresi yoktu. Jack'le ikisi Nantucket'ten ayrılıp da kendi yollarına gittiklerinden beri hiç yazışmamışlardı. Rebekka bilmiyordu, ben bilmiyordum, kimse bilmiyordu. Adam bence zaten Jack'in öldüğünü gazeteden okumuş olsa gerekti fakat okumuşsa da bir ses çıkmadı ve her halükârda gelmedi. Daha sonra New Bedford'dan AP'de çalışan biriyle temasa geçtim, adam onun izini Philadelphia'da buldu. Rebekka ona Jack'in öldüğünü ve gömüldüğü yeri yazdı, adam bir hafta sonra yazdığı cevapta derhal geleceğini söylüyordu ama gelmedi. Sonunda ağabey, Jack'in gömülmesinden yaklaşık altı ay sonra geldi. Rebekka benden onu La Luz'a götürmemi istedi ve ben de götürdüm. İriyarı, cüsseli bir adamdı, kafasının tepesi dazlak, yanları ağarmıştı, göbekli, hantal, tıknefesti ve gözlükleri olmasa kördü. Onda Jack'ten hiçbir iz göremedim. Belki annesinden bir şeyler gördüm, o kadar.

Onu La Luz'a götürüp Jack'in gömüldüğü yeri gösterdim. En azından gömüldüğünü tahmin ettiğim yeri çünkü Rebekka hiçbir mezar taşı ya da bir işaret falan koydurmamıştı. Adam oraya baktı, orada şapkasını çıkarmış halde bir süre durdu, sonra şapkasını taktı ve arabaya döndük. Eve giderken, 'Onun neden orduya girdiğini hiç anlamıyorum' dedi. 'O doğuştan mühendisti. Motorlardan bir servet kazanabilirdi'."

"Adam ertesi gün gitti. Bir daha hiç gelmedi. 1942'de bir akşam vakti bir otoparkta kalp krizinden öldü. Cesedini ancak sabah buldular. İki kızı vardı, oğlu yoktu. Baban Ben'e biraz para bırakmıştı fakat o ve Ben hiç tanışmadılar çünkü Thomas, Jack'in mezarını görmeye geldiğinde Ben üniversitedeydi."

Garson hesabı getirdi. Doniphan hesabı kontrol etti. "Ne kadar?" diye sordu Graf.

"Elli dolar ver. Bunun içinde bahşiş ve eğlencen için on beş dolar da var."

Graf pantolonunun arka cebinden birçok bölmesi olan çok eski bir siyah deri cüzdan çıkardı ve elli doları tamamlamak için daha küçük banknotları dikkatle saymaya başladı. "Buradan sepetlediğin o insanlara ne söyledin?" diye sordu Doniphan.

Graf para saymaya ara verip ona baktı. "Dedim ki ben CIA'denim ve burası şu anda Amerikalı turistler için yasak bölgedir." Parmağının ucunu ağzında ıslattı ve saymaya devam etti. "Güvenlik nedeniyle dedim."

"Neyin güvenliğiymiş bu diye sormadılar mı?"

"Bu kutsal soruyu ne zaman sordular ki?"

Graf sayma işini bitirip parayı Doniphan'a verdi ve o da garsona verirken mükemmel servis için teşekkür etti. Graf garsonun yardım etmesine kalmadan koltuğundan kalkmış, kocaman salonun öte yanına doğru taarruz ediyordu. Doniphan su bardağındaki pembe zakkum dalını çıkardı, bastonunu aldı ve Graf'ın arkasından topallayarak yürüdü.

Barda Meksikalı müzisyenler hafif bir sesle geleneksel bir halk şarkısı çalıyordu. Tertemiz bir lirik tenor ses diğer seslerin üzerinde, rüzgârda kayan bir kuşun zarafetiyle süzüldü. Viskiden ve yaşlılıktan bitkin bir kadın sesi birden arka fondaki konuşmaların arasından çıkıverdi ve ağlamaklı bir İngilizce ve Chicago aksanıyla, "Ama ben eve gitmek istemiyorum!" diye haykırdı. "Eve bir daha hiç dönmek istemiyorum!"

Başgarson hızla geçip giden Graf'a bir şeyler söyledi ve başıyla kısaca bir selam verdi. Graf duraklamadı, bir şey de söylemedi ve giriş sahanlığının basamaklarını çifter çifter çıkıp sanki hapisten kaçan bir mahkûmmuş gibi kendini ağır kapılara attı. Doniphan yaklaşırken başgarson yerlere kadar eğildi. "*Buenas noches señor teniente.*"[2]

"*Buenas noches.*"[3]

"Yemeği beğendiniz mi?"

"Çok güzeldi, teşekkür ederim."

"Siz bu yaşlı adamın torunusunuz herhalde, değil mi?"

"Hayır. O benim babamın ve babamın babasının arkadaşı."

"Onu burada çok iyi tanırız."

"Bazen davranışlarını tuhaf buluyorsunuz, değil mi?"

"O bir *caballero*. Bir *caballero*'nun hiçbir şeyi tuhaf değildir. Ve siz, *señor*" dedi başgarson, Doniphan'ın üniformasında tek

2. İyi geceler, teğmen. (y.n.)
3. İyi geceler. (y.n.)

sıra halindeki şeritlerin üzerinde tek başına duran şeridi göstererek, "görüyorum ki kahraman bir insansınız".

"Bence bugünlerde kahramanlığın ne olduğunu bilmek mümkün değil."

"Bu şeridin ne anlama geldiğini biliyorum. Bir zamanlar askerdim. Yirmi yıldan beri de garsonum. Orduda kalmalıydım. Şimdi binbaşı olmuştum."

"Kuvvetle muhtemel."

"Askerlik güzel meslek."

"*Buenas noches*" dedi Doniphan elini uzatarak.

"*Muy buenas noches, señor teniente, y muchas gracias.*"[4]

"*A usted las gracias.*"[5]

Başgarson kapıyı açıp öylece tuttu ve Doniphan topallayarak çıktı. Sokak boşalmıştı. İki blok ötede Graf'ın yele gibi saçlarının karanlıkta hayalet bir kuş gibi hızla hareket ettiğini gördü. "Bekle Graf!" diye seslendi. "Tanrı aşkına bekle beni!"

İhtiyar, Doniphan yetişinceye kadar durdu ve sonra daha yavaş, neredeyse yan yana yürüyerek serin, hemen hemen sessiz sokaklardan Büyük Kurtarıcı'ya adanmış meydana çıktılar, Doniphan durdu ve Graf'tan biraz oturmalarını istedi. İhtiyar razı oldu. Beraber oturdukları taştan bankın sertliği ve serinliği Doniphan'a, Graf'ı dinlerken saatlerdir oturduğu deri koltuktan sonra hoş bir duygu verdi. Meydanın gerek yerdeki gerek kocaman Benito Juárez heykelini aydınlatan ışıkları hâlâ yanıyordu fakat ortalıkta, karşılarındaki bir bankta uyuklayan bir polisten ve koyu renk takım elbiseli, kravatsız beyaz gömlekli iki yaşlı adamdan başka kimse yoktu; adamlar ayaklarını sürüyerek yollarda bir aşağı bir yukarı dolaşıp duruyor, ya biri ya diğeri alçak bir sesle konuşuyor ve düzenli aralıklarla omuzlarını birbirine vuruyorlardı.

O gün öğleden sonra yürüdükleri kalabalık sokaklardan sonra, insanların restorana sel gibi dolup boşalmasından sonra ve Graf'ın büyükbabayla ilgili hikâyesinin bitkin düşüren çalkantılarından sonra zamanın ve mekânın ölü gibi hali Doniphan'a iyi gelmişti. Sükûnet, hareketin ve zamanın durması hoşuna

4. Size de iyi geceler teğmen ve çok teşekkürler. (y.n.)
5. Teşekkürler size. (y.n.)

gitti. Çöl gecesinin kuru ve serin havası yüzüne hoş bir duygu veriyordu. Kuzeyde ve doğuda El Paso'nun ışıklarını, dağların üzerinde ve yamaçları boyunca uzanan berrak ve soğuk parıltılarını görüyordu. O dağlardaki bir kanyonda kim bilir nasıl daha muazzam bir sükûnet vardır, hava kim bilir nasıl daha soğuktur ve gece nasıl daha karanlıktır diye düşündü.

Organ Dağları'na tek başına çıktığı bir geceyi hatırladı. Seçtiği küçük zirveye varıp da tepeden Las Cruces'in ışıklarını ve dar vadi boyunca neredeyse El Paso'ya kadar uzanan ışıkları gördüğünde tam da gecenin böyle bir ölü vaktiydi. Tuhaf bir coşkuya kapılmıştı. Giysilerini çıkarmış, çıplak bedenini hâlâ hafiften ılık, çıplak bir kayaya bastırmıştı. Siki kalkmış, sonunda neredeyse üzerine yattığı taş kadar sertleşmiş ve sonra şiddetli bir orgazmla kasılmış, kayaya karşı çiftleşme hareketleriyle devinmiş, ılık ve çıplak granite sanki bir kadınmış gibi sertçe abanıp inlerken menisi gür atımlar halinde tekrar tekrar fışkırmış, sonunda kasıkları boşalmıştı ama siki hâlâ başlangıçtaki gibi sertti ve gecenin sükûnetinde hâlâ büyük bir aşkla ılık taşın üzerinde gidip geliyordu, sonsuzluğunda ve nihayet çöken bitkinlikle yavaşladı ve uyudu. Tüm bu yaşantı boyunca düşündüğü şey hiç de çıplak bir kadın imajı falan değil, üzerinde sevecenlikle gidip geldiği kaya, aşağılardaki çöl ve gecenin sonsuz boyutlarıydı.

Zakkumu elinde döndürdü. *Hayallerim olmalı*, diye düşündü. *Hiç olmazsa hayallerim olmalı. Bir işaret gelmeli bana. Sadakatimi korudum ben.* Ama bir hayalin de bir işaretin de olmayacağını biliyordu çünkü hiçbir zaman hiç kimsede böyle bir şey olmamıştı, hatta çok eskilerde, çok eski zamanın çöl babalarında bile. Hiçbir işaret, hiçbir hayal gelmeyecekti. Hiçbir şey gelmeyecekti. Onun böyle bir şeye duyduğu istek, evrene duyduğu kusursuz inancı tehlikeye sokacak bir nostaljiydi. Son gelecek fakat işaret falan olmayacaktı ve bunun bir önemi de yoktu.

"Ayağın ağrıyor mu?" diye sordu Graf.

"Hayır. Bastondan. Alışamadım."

"Baston olmadan biraz da olsa yürüyemiyor musun?"

"Biraz demek tamamen demektir zaten."

"Ben olsam baston olmadan elimden geldiğince doğal bir şekilde yürümeye çalışırım."

"Doktorlar henüz olmaz diyor. Bazı şeyler kopabilirmiş."

Graf homurdandı. Doniphan bunun onaylama mı yoksa itiraz anlamına mı geldiğini bilmiyor ama Graf'ın kararmış sokaklarda koşarcasına yürüyüşüne devam etmek istediğini biliyordu. Birkaç sokak ötedeki ışıklı bulvarda her zamanki gibi saat üçe ya da dörde kadar hiç durmadan gelip geçen arabaların sesini duyuyordu. İkiz gibi giyinmiş yaşlı iki adam ayaklarını sürüyerek yollarda bir aşağı bir yukarı gidip geliyordu. Yürüyüşleri mekanik oyuncaklar gibiydi ve dedelerini Meksika'ya inandıran büyük Benito'nun heykelinin dibinde bir o yana bir bu yana, bir ileri bir geri yürüyüp dururlarken konuşmaları da kent gecesinin uzak ve dağınık seslerinin ardında süren kesintisiz bir mırıltıydı.

"Maritza niçin kalmadı?" diye sordu.

"Gece olmadan Tularosa'ya dönmesi gerekiyordu."

"Seninle kalabilirdi."

"Hayır. İhtiyarı gece yalnız bırakamazdı."

"Hangi ihtiyarı?"

"Paloma'yı."

"O, Tularosa'da mı?"

"Neredeyse senin orduya girdiğin günden beri."

"Ne yapıyor ki orada?"

"Maritza onun Birleşik Devletler hakkında bir kitap yazdığını iddia ediyor ama tahminimce yaptığı hiçbir şey yok."

"Rahip mi hâlâ?"

"Emekli. La Luz olayından sonra gönderildiği San Antonio'da bıraktı. Bir profesör veya dekan ya da bunun gibi bir şey işte. Onu *Monsignor* yaptılar ki bu da sanıyorum orduda yüzbaşılık gibi bir şey. Şimdi orada bir şeyler karalayarak ölümü bekliyor. Maritza bakıyor ona. Çok yaşlı bir adam."

"O zaman Maritza beni göremeyecek kadar meşgul diye düşünüyorum."

"Yarın oraya gitmeni istiyor. Seni götürecek bir adamım var. Orada bir süre, birkaç gün kalmanı istiyor. Kalabilirsin, değil

mi? Ordu sana o fabrika misali boktan hastanesindeki iyileşme sürenden biraz izin verir elbette."

"Giderim. Maritza'yı görmek istiyorum."

Graf kalkıp yürüdü ve Doniphan da onu takip etti. Önünden geçtiklerinde bekçi hâlâ uyuyordu. Birbirlerine çarpıp duran yaşlı iki adam, anıtın etrafındaki dairesel turları sırasında onlara doğru geliyordu. Ne sağa ne sola bakıyorlardı. Kendilerini tümüyle kaptırmışlardı ve yanlarından geçerlerken Doniphan onların konuşmasının para konusunda bitmek bilmez bir tartışma olduğunu anladı.

Graf, Calle Madero'ya saptı ve Avenida 16 de Septiembre'ye yöneldi. Karanlık caddede, birçok yeri kırık ve çökük bir kaldırımda tek sıra halinde ilerlerken daha yavaş yürümeye başladı. Cadde boyu hiçbir evde ışık yanmıyordu fakat ileride uzun, alçak bir kerpiç yapı görünüyordu; birçok bölümlere ayrılmıştı, hepsinin kendi verandası, kapısı ve her birini diğerinden ayıran bel vermiş birer bahçe çiti vardı. Bunlardan birinin önünde bir sürü insan toplanmıştı; bazıları ellerinde mumlarla verandada duruyor, açık duran payandalı kapıdan evin içine bakıyordu; evin içinde de elinde mum olan insanlar vardı ve bitkin bir matem havasıyla yükselip alçalan bir kadın sesine sakin ve ahenksiz bir koro halinde karşılık veriyorlardı. Çitlerle çevrili bir yerde metal bir kutunun içinde bir ateş yanıyor ve yaşlı bir kadın bir tavanın içinde karıştırdığı bir şeyi zaman zaman alevlere atıyordu. Diğer insanlar evden alınmış tahta sandalyelere ve bahçede doğal görünen tek eşya olan bir sıraya oturmuştu. Bazıları elden ele dolaştırdıkları şişelerden bir şey içiyor, ötekiler sessizce oturup karanlığa ya da katılaşmış toprağa bakıyordu.

Graf durdu. "Biri mi ölmüş burada?

"Öyle gibi."

"Sor bakalım ne olmuş."

"Bizi ilgilendirmez."

"Sor onlara."

Doniphan çite yaslandı ve bir sandalyede sırtı sokağa dönük oturan bir adama uzandı. "*Cómo se llama el muerto?*"[6]

6. Ölünün adı nedir? (y.n.)

"*Que le importa?*"[7] diye sordu adam sandalyesinde yarı dönerek. Sarhoş ve kavgaya hazırdı.

"*Nada.*"[8]

Adam onun üniformasına dikkatle baktı. "*Qué tipo de policía es usted?*"[9] diye sordu aşağılarcasına.

"*Ninguno. Estoy un soldado americano.*"[10]

"*Soldados.*" Adam iki kez yere tükürdü. "*Soldados. Hijos de la gran puta.*"[11]

Doniphan, Graf'a döndü. "Bizi burada istemiyorlar."

Graf çekip gitti ve ve Doniphan da peşinden yürüdü. Sarhoş adam arkalarından seslendi. "*Está muerto Pablo Morales, mi cuñato. Se mató. Déme algo pa' despedirle, soldado. Se mató porque le faltó la esperanza. Déme algo, soldado.*"[12]

"Ne diye dırdır ediyor bu herif?" diye sordu Graf.

"Dedi ki adam kendini öldürmüş."

"Vah zavallı."

Doniphan adama bir avuç bozuk para verdi, adam yaşlı kadını omzuyla bir kenara itti ve gidip ateşin aydınlığında paraları saydı. Diğerleri ona hiç bakmıyordu. İçerideki kadının sesi yorgun ve çirkin, kederli bir terane halinde yükselip alçalıyordu. Graf sokakta yürüyüşünü hızlandırdı.

Doniphan hâlâ ışıl ışıl aydınlık *avenida*ya varınca Graf'ı yaptığından pişman ama sabırsız bir halde beklerken buldu. Geniş bulvarın dar kaldırımında birlikte yürüdüler. Doniphan'ın sağ ayağının paramparça topuğu ve baldırından geriye kalanı ağrıyordu, doğru kullanmayı hiç öğrenemediği bastona daha fazla yüklenmeye başladı ve şimdi bastona daha çok bağımlı olduğundan artık daha da aciz bir haldeydi. Bastonlar hakkında öğrendiklerine göre çok iyi bir bastondu bu; düzdü, siyahtı, sağlam bir kauçuk ucu bulunan askeri bir bastondu ve hastaneden ona, gerçi henüz bulamamışsa da, bir yerinde damgayla

---

7. Size ne bundan? (y.n.)
8. Hiç. (y.n.)
9. Ne tür bir polissiniz siz? (y.n.)
10. Hiçbir tür. Ben bir Amerikan askeriyim. (y.n.)
11. Askerler. Askerler. Orospu çocukları. (y.n.)
12. Pablo Morales, benim kayınbirader öldü. Kendini öldürdü. Onu yolculamak için üç beş bir şey ver bana. Umudu kalmadığı için kendini öldürdü. (y.n.)

yahut metale oyulmuş bir seri numarasıyla, sanki standart bir askeri teçhizatmış gibi vermişlerdi. Kabahat bastonda değil, ondaydı. İhtiyaç duymadığı günlerde bastonlar hakkında hiçbir zaman yeterince düşünmemişti. Kendini sakat olmaya hazırlamamıştı. O daima bir ceset olmaya hazırlanmıştı çünkü bunun için onun tabiatının daima bir parçasını oluşturan bir bakış açısı yeterliydi ama sakat olmak özel bir beceri gerektiriyordu ve bunu önceden görememişti. Ordu kurslar vererek askerleri sakat olmaya hazırlamalıydı. Yanlış varsayım, bir savaştan ya sağ çıkacağınız ya da bir ceset olacağınızdı ama daima cesetten daha çok sakat vardı. "Minimal Fonksiyon Gören İnsan Organizmasının Davranış Biçimine Adaptasyon Prosedürleri" başlıklı eğitim dersleri hayal etti ve bu derslerin ilk cümleleri sanki kahverengimsi askeri el kitabı sayfalarına basılmış gibi kafasında belirdi. Ama kendisi de ordu da onu sakat olmaya hazırlama öngörüsünü gösteremediğinden Doniphan kendini boş bulvarda beceriksizce sürüklemek zorundaydı; sağlam sol ayağının betonda çıkardığı çevik bir tık sesinin ardından bastonun yumuşak bir tok sesi ve yaralı bacağının sürtünüşü: vurulmuş bir şahin; düşmüş fakat ölmemiş, malul maaşlı bir Ikarus.

Bir taksi şoförü yavaşlayıp kaldırıma yanaştı ve açık penceresinden Graf'a seslendi. "Taksi ister misiniz, bayım?"

Graf ona git anlamında bir el işareti yaptı.

"Kızları görmek ister misiniz? Bu gece özel bir şey var mı?"

Graf durdu ve sonra taksiye doğru yürüdü. "Cehennem ol git lan siktiğimin pezevengi. Sizin pislik turistlerinizden değilim ben."

Taksi şoförü güldü ve yavaşça sürüp uzaklaşırken arabanın üzerine kaldırdığı sol eliyle müstehcen bir hareket yaptı.

Graf sağa dönüp karanlık ve boş Avenida Ferrocarril'e saptı. Yürüyüşünü yeniden hızlandırmıştı ve Doniphan epey geride kaldı. Eski boğa güreşi alanına geldiklerinde bacağı ve ayağı öylesine ağrıyordu ki tekrar seslenmek zorunda kaldı: "Graf, bekle! Dinlenmem lazım!"

Arenanın girişe yakın dış duvarında büyük tanıtım vitrinleri vardı. Vitrinler boğa güreşçilerinin ve öldürdükleri hayvanların,

arenaya giren gösterişli kafilelerin, ellerinde mızraklarıyla atlı pikadorların ve bir rahip kadar ciddi matadorun resimleriyle doluydu. Gelecek gösterilerin afişleri de vardı.

Doniphan bu vitrinlerden birinin rafına oturdu. Graf geri döndü ve karşısında durdu. "Taksiye binmek ister misin?" diye sordu.

"Hayır."

"Sen taksiyle gidersin, ben de seninle arabanın orada buluşurum."

"Hayır, birkaç dakika sonra düzelirim."

"Nasıl istersen."

Doniphan vitrindeki fotoğraflara baktı; heybetli geçit alayı, tek başına ve kafa tutan boğa, pikadorların saldırdığı boğa, boğayı öldüren matador. Doniphan hiç boğa güreşi izlememişti. Ancak birkaç İspanyol'un anladığı bir ritüeldi bu. Geri kalanı duygusallıktı.

"Graf, sen hiç boğa güreşi izledin mi?"

"Bir defa."

"Nasıldı sence?"

"Tuzağa düşmüş bir hayvanı öldürerek hoş vakit geçiren bir grup herif."

Doniphan, zakkum dalını parmaklarının arasında döndürdü ve Graf'ın arena girişinin önünde hiç durmadan bir aşağı bir yukarı yürüyüşünü seyretti. "Wes Harper'a ne oldu?" diye sordu.

"Bir kahraman oldu" dedi Graf hâlâ dolaşarak.

"Nerede şimdi?"

"Fransa'da ölü."

"Nasıl oldu?"

Graf dolaşmayı bıraktı. "O, onlara verilen tabirle Aşmış İlk Elli'den biriydi. 1917 Haziran'ında Paris'e iniş yaptı. Pershing'in Birinci Süvari Merkez Bölüğü'nde şofördü. Komutanı da Patton'du Tanrı seni inandırsın. Sonra hava harp okuluna girdi. İyi bir havacıydı, savaşta harcanamayacak kadar iyiydi ve onu Tours'da eğitmen yaptılar. Sonunda muharip bir birliğe tayin edildi, yedi kişiyi ve üç balonu vurduktan sonra savaş onun için bitti. Bugün sana verdikleri gibi bir yıldız verdiler ona da."

"Peki nasıl öldü?"

"Polis onu savaşın bitmesinden üç hafta sonra Güney Fransa'da bir kumsalda dövülerek öldürülmüş halde buldu."

"Nasıl olmuş bu?"

"Kimse bilmiyor. Polisler bunun bir seks cinayeti olduğunu iddia ediyor ama kendilerinden başka hiç kimseyi inandıracak bir kanıt gösteremediler."

Sigaralarla dolu bir tepsi taşıyan yeniyetme bir çocuk onlara yaklaştı, sigaraları gösterdi ve reddedilince yoluna devam etti. Birkaç dakika sonra da yanında yedi sekiz yaşından büyük olmayan bir kız çocuğuyla bir kocakarı geçti. İkisi de aynı boydaydı. İkisi de yalınayaktı, yırtık pırtık giyinmişlerdi ama yaşlı kadın başına ve omuzlarına şık denebilecek siyah bir şal sarmıştı. Çocuğun elinde iri şeylerle dolu bir torba, kadının sırtında da bir öbek meskit kökü vardı. Kız yaşlı kadının bir iki adım önünden yürüyor, yaşlı kadın da sedir ağacından bir sopayla kızın omzunu dürtüyordu ve geçerlerken Doniphan kocakarının çocuğu sanki eşekmiş gibi sesli bir şekilde güttüğünü duydu. Avenida Juárez gecenin o saatinde bile, içki arayan turistlerin ve bardaki kadınların ya da sokaktaki bir pazarlığın onların kulağına kadar gelen sesleriyle canlıydı ve kentin ışıkları karanlık gökyüzünün yanında göze batıyordu.

"İyi misin?" diye sordu Graf.

"İdare eder" dedi Doniphan ve nehre doğru yollandılar; Graf her zamanki gibi çok önden gidiyordu.

Bol bol kapı yapılmış kerpiç bir binadan sokağa bir adamla bir kadın çıktı. Adam sağ eliyle kadını ensesinden nazikçe tutuyordu. Kaldırım olmadığından sokağın ortasından yürüyorlardı ve düzensiz döşenmiş parke taşlarından ötürü sendelediklerinde adam kadını ensesinden daha sıkı tuttu, kadının yüzünü kendi yüzüne çekerek bir şey söyledi ve ikisi de güldü. Doniphan onlara yaklaşınca kadının restorandaki çiçekçi, adamın da Chihuahua'dan gelen üç iş insanından biri olduğunu fark etti. Onlarla aynı hizaya gelmeye bir iki metre kala yerinden oynamış bir taşa takıldı ve baston olmasa az daha düşecekti. Kadın ona dikkatle baktı.

"*Un soldado borracho*"[13] dedi kadın adama.

"*Soldado cojo*"[14] dedi adam.

"*Soldado sin cojones*"[15] dedi kadın ve güldü. Bir an sonra adam da güldü.

Doniphan köşeye gelince Avenida Juárez'in yan sokağına saptı. Graf görünürde yoktu. Avenidaya dönünce, Graf'ın aradaki mesafeyi bir bloktan daha çok artırdığını ve gitar çalıp kaldırımda yalınayak dans ederek yayaları caddeden geçmek zorunda bırakan genç Amerikalı erkek ve kadınlardan bir grubu dağıttığını gördü. Erkeklerin ve kadınların üzerinde kirli ve solmuş iş kıyafetlerinin çeşitli kombinasyonları vardı, erkeklerin saçı sakalı birbirine karışmıştı. Graf, dansçıları yarıp dağıtarak geçti ve dosdoğru Santa Fe Köprüsü'ne doğru yürüdü. Gençler ona sanki bir yarışta koşucuymuş gibi neşeli ve alaycı bir şekilde tezahürat yapıyordu.

Doniphan dansçılara yaklaşırken onlar dans pozisyonlarına geri dönmeyip dağılmışlar, kaldırımda tembel tembel sallanarak ona doğru geliyorlardı. Öndekilerden biri, küllü sarı saçlı ve sakallı, sadece bir atlet ve eski bir askeri talim pantolonu giymiş şişman bir genç, Doniphan'ın yaklaştığını görünce, "Asker çocuk geliyor" diye bir şarkıya başladı ve diğerleri de bunu dağınık sıranın en sonundakine kadar aktardı: "Asker çocuk geliyor, asker çocuk geliyor, asker çocuk geliyor."

Sarı sakallı, yanından geçerken Doniphan'a gırgır bir selam çaktı. "İyi geceler komutanım. Bakıyorum da orada küçük bir Kong[16] lideri yakalamışınız."

"Ho! Ho! Ho Chi Minh! Koydu götüne yankilerin."

"Sakin olun çocuklar" dedi sarı sakallı. "Ülkemizin üniformasını taşıyor."

"Sikeyim onun üniformasını!" diye bağırdı bir kız, "ve sikeyim o lanet olası ülkemi!"

"Hasta tiranlık ülkesi" diye bir şarkı söyledi sarı sakallı tatlı bir sesle.

---

13. Sarhoş bir asker. (ç.n.)
14. Sakat asker. (ç.n.)
15. Taşaksız asker. (ç.n.)
16. Viet-Kong. (ç.n.)

Doniphan topallayarak, bastonu doğru kullanmaya konsantre olarak, duraksamadan yanlarından geçti. O bloğun, sonra bir sonrakinin sonuna vardı ve geçiş ücretini ödeyip köprünün uzun kavsinde yürümeye başlayınca Graf'ın köprünün tepesine yaklaştığını gördü ve yine seslendi, "Bekle Graf! Tanrıaşkına bekle!"

Köprünün yokuşunu yavaş yavaş, acı çekerek çıktı; bastonu çok beceriksizce kullanıyordu. Baston kullanıcılar için bir deneme sürüşü yapılsa kendisinin sürüşten süresiz men edileceğinden emindi. Saatler önce, henüz akşam yeni başlarken köprüyü çok daha başarılı bir şekilde geçmişti fakat o zaman daha zindeydi ve sakat ayağını daha çok kullanabiliyor ve bastonu kullanıyormuş gibi yapabiliyordu. Şimdi yorgundu ve artık beceremiyordu. Yapabileceği en iyi şey sabit bir ilerleme hızını sürdürmeye çalışmaktı, bunu yaparken ne kadar berbat görünse de.

Köprünün tepesine nefes nefese, kan ter içinde vardı. Graf orada yaya korkuluğuna yaslanmış duruyor, yeni bir puro içiyordu, sırtı nehre dönüktü ve peygamberimsi kafası köprü lambalarından birinin altında, Franklin Dağları'nın karanlık kütlesinden oluşan fonun önünde konumlanmıştı. Doniphan bastonunu korkuluğa astı, dirseklerini demir korkuluğa dayadı ve nehre baktı. Nehir kuruydu. Ağustostu. Nehrin yukarısındaki barajlar suyu sulama ve drenaj kanallarına vermişti. Elindeki çiçeği soymaya başladı; önce zarif pembe taçyapraklarını, sonra da süngü biçiminde ve zehir dolu koyu yeşil yapraklarını. Yolduğu parçaları parmaklarının arasından kuru nehir yatağına bıraktı, sadece sap kalınca onu da kırdı ve parçaları boşluğa bıraktı.

"Bir şey olsa gerek Graf" dedi, "bir anlam çünkü ben Nam'a[17] durup dururken gitmiş olamam".

" 'Savaş bir oyundur.' Clausewitz'in sözü."

"Savaş değil."

"İdealler tutkudur. Hepsi diğer tarafta. Senin elinde bir şey yoktu."

"Bir şey olsa gerek."

17. Viet-Nam. (ç.n.)

"Baban neredeyse on beş yıldır dünyayı dolaşıp babasıyla beraber ölmüş inancı ve tutkuyu bulmaya ya da yeniden yaratmaya çalışıyor. Bunu mu yapmak istiyorsun?"

"Ben olayın ardından bir anlam yaratmak falan istemiyorum. Benim oraya gitmemin anlamını bilmek istiyorum."

"Öte sokaktaki şu sakallı çocuklara sorabilirsin. Bugünlerde her şeyin cevabı onlarda."

"Boş ver Graf."

"Sizin kuşağın en ciddi işi bir sakatlar ulusu olarak yaşamayı öğrenmek dersem niyetim seni gücendirmek değildir. Sizin babalarınız kadar tutkunuz yok, dolayısıyla onlar kadar anlamınız yok ve çocuklarınızınki de sizden az olacak. Çok değil ama kendi küçük onurluluk ölçüsünde bir eylem bu."

"Tamam. Kabul ediyorum. Sakat olmayı öğreneceğim. Ama bir neden, bir anlam ve bir tutku yoksa bütün o insanların ölümünü ve sakat bırakılmasını nasıl haklı göstereceğim?"

"Ben bunun senin sorunun olduğunu sanmıyorum."

"Neden?"

"Yahu, herkes her şeyi haklı gösterebilir. Georgie Patton ilk kez insan öldürdüğünde karısına ne yazmış biliyor musun? İlk kılıçbalığını avladığım zamanki gibi bir şey hissettim demiş; şansına şaşmış."

"En azından o kendince bir anlam bulmuş bari."

"Ancak seninki kadar işte. Oralarda bir yerde, 1916'da Meksika'da olmuş bu. *Yaptığımız şeye dönüşürüz.* Orospu çocuğu."

"Eyleme geçmen için bir şeyin olması lazım."

Graf purosunun külüne bir fiske vurdu ve Doniphan'a yarı döndü. "Benim kanımca" dedi, "asıl sorun adalettir ama bunu bulmak için pek şansımız yok". Birkaç saniye aşağıya, kuru nehir yatağına, sonra sağına, bir şerit ve kulübede duran tek bir memur dışında kapanmış göçmenlik istasyonunun ışıklarına baktı. "Muhtemelen ülkenden utanıyorsun" dedi, "ahlaken ölmüş ya da can çekişiyorken, senden oraya gidip onun sevgisi uğruna ahlaksızca bir eylemde bulunmanı istedi ve sen de ahlaksız bir kadının sadık âşığı gibi bunu yaptın ve şimdi utanç duyuyorsun. Eğer gerek duyarsa insan bunu böyle düşünebilir. '*Ama ya kra-*

lın davası haklı değil idiyse...' falan filan. Ve o lanet olası şey haklı değildi, yani canın isterse bunu bu şekilde düşünebilirsin."

Doniphan bu açıklamayı uzun zaman önce kendisi de düşünmüş ama reddetmişti çünkü doğru değildi. Ve Graf bunun doğru olmadığını biliyordu. Graf, kralı tanımlama konusunda bir sorun olduğunu biliyordu. İhtiyar kurnazdı ve hiç merhameti yoktu. Doniphan onun cesaretini sınamak için onu tahrik edecek bir açıklamayı, haklılığı ortaya atmış fakat adam kanmamıştı. Suç Doniphan'ın ülkesinde değildi, sevmediği ve hiçbir zaman sahiplenmediği şey ülke değildi, utanmazlığı Doniphan'ı yoldan çıkaran şey ülke değildi.

"Bana tek bir şey anlat Graf."

"Her şeyi anlatırım sana."

"Annem nasıl öldü?"

Graf'ın ona baktığını göz ucuyla görüyordu. Doniphan ona bakmadı. Demir korkuluğa yaslandı, parçaladığı çiçekten ötürü yeşile boyanmış parmaklarını birbirine sürttü ve aşağıya, kuru nehre baktı.

"Sana anlatmadılar mı?"

"Kimse bana bir şey anlatmadı."

"Baban Ben, Rebekka'nın sana anlatacağını söylemişti."

"Hayır, Rebekka bana hiçbir şey söylemedi."

Graf'ın yüzü şimdi Doniphan'a yakındı, öylesine yakındı ki nefesinin kötü kokusunu duyuyordu ve ihtiyarın sesi yüksekti, sertti ve kırpılmadan bakan gözleri merhametsizdi. "Baban öldürdü."

"Neler diyorsun sen Graf?"

"Anneni baban öldürdü."

"Babam mı?"

"Kalbine üç kurşun, gümüş dolar kadar bir delik."

III. Bölüm

Bir

Öldürmem lazım onu Graf.
Neye yarayacak bu?
Mecburum.
O kadın buna değmez Ben.
Onun bedeninden bir oğlum var. Öldürmem lazım onu.
Oğlun yüzünden mi?
Evet. Ve sevgi yüzünden de.
Neden sevgi yüzünden?
Bilmiyorum Graf. Öldürmem gerekiyor.

Graf'ın geniş evinde oturup konuştukları o ekim gecesinde kafasında onu öldürme düşüncesinin, ihtiyacının olduğunu bile bilmiyordu ama duyguları sözlerinin önüne geçmişti ve birden, onu öldürmem gerekiyor, dediğini duydu. Kederi ve büyük öfkeyi, halinin korkunç acınasılığını ve hem kendinin hem oğlunun kirlenmişliği duygusunu biliyordu ama bu duy-

guların derinlerinde, bunlara katlanma dışında bir düşüncenin yahut ihtiyacın varlığını bilmiyordu. Bu duyguların en önemlilerinden biri de yaşadığı bayağı melodramın verdiği utançtı; İngiltere'den döndükten sonra o kadının ihanetini tesadüfen fark etmesi, yalanlarını ve aldatmacalarını dinlemesi, bunlara sırf onu sevdiği için inanması, sonra hiç araştırılmadan, kendiliğinden gelen yeni kanıtlarla karşılaşması, yeni yalanları dinlemesi, içinde hâlâ sevgi ve dolayısıyla da güven olduğundan kaderine razı gelmesi, bunun altı ay böyle devam etmesi ve nihayet aklının, bedeninin ona başından beri hep söylediği gerçeği kabul etmesi: O kadının içten içe ahlaken ölmüş olduğu ve çürüyen ruhunun pis kokusunun ondan, etinin mahrem yerinden sızan, âşığı olacak hıyarın attırdığı meni gibi çıktığı.

El Paso, Biggs Field'deki taktik hava üssünde verdiği üç günlük kurstan sonra Austin yakınlarındaki Bergstrom Field'e boş sefer yaparak dönen B-17G'nin orta kısmında duruyordu. Kalkış sırasında radyo kompartımanındaki turuncu cankurtaran donanımı sandığının üzerinde otururken genç radyo operatörünün verdiği termostan, metal bir bardağa kahve doldurdu ve sol orta pencerenin makineli tüfek desteğine tutunarak aşağıya, üzerinde uçtuklarını bildiği ama göremediği karanlık çöle baktı. Bu uçuşu bulduğu için şanslıydı ve kaçırmamak için kursunu iki gün kısa kesmişti. Kursu yarıda bıraktığı için kendini kötü hissetmiyordu. Ekim ayının ortasıydı ve ağustostan beri bütün harekât sahalarında savaş bitmişti. Kursa katılması gereken adamlar aslında onun söyleyecekleriyle pek ilgilenmiyordu. Üçte ikisi yıl içinde terhis edilmeyi bekliyor, geri kalanlar da pistonlu ağır bombardıman uçaklarının devrinin bittiğini biliyor ve yeni jet okullarına girmek için sabırsızlanıyordu. Yani kaybedilen bir şey yoktu. O gün akşam yemeğinde B-17G'nin boş sefer yapacağını duyunca bu şansa hemen atlamış, çabucak eşyalarını toplamış, komutan yardımcısına telefon edip pazartesi ve salı toplantılarını iptal ettiğini bildirmişti; herkesi haberdar etmesi için yeterli zamanı vardı çünkü daha cumaydı. Sonra Austin'deki Kathleen'i telefonla aramaya çalışmıştı ama şansı yaver gitmedi ve tekrar deneyecek vakti yoktu. Ama Graf'ı

aramış, gideceğini ve söz verdiği gibi tekrar görüşemeyeceklerini söylemişti. Konuşmaları bir dakikadan az sürmüştü çünkü ihtiyar telefonla konuşmaktan hiç hoşlanmazdı.

Mürettebatı tahkimat alanında park halindeki uçağa götüren kamyonu kaçırdı; bir cip ve şoför buluncaya kadar mürettebat uçuş hazırlığını bitirmiş, onu bekliyor, pilot da tek tek tüm motorlarına gaz veriyordu. Uçağa radyo operatörünün açtığı orta kapıdan binmişti ve radyo kompartımanında bir yere otururken uçak kalkış pistine doğru harekete geçti. Beyaz vesarı saçlı ve aknelerden ötürü cildi bozuk bir delikanlı olan radyo operatörü kalkıştan önce vericinin başında meşguldü ama tekerlekler yerden kesildikten sonra, kalkış mesajını gönderip de kuyruktaki tel anteni indirip düzeltir düzeltmez, vericinin üzerinde yüzüstü açık duran kalın bir kitabı alıp okumaya başladı.

"Ne okuyorsun Çavuş?"

Delikanlı kitabı kaldırıp ona göstermişti. Bir şiir antolojisiydi ve okuduğu şiir de Andrew Marvell'in "To His Coy Mistress"iydi [Utangaç Sevgiliye].

"Şiiri seviyor musun Çavuş?"

"Hepsini değil komutanım. Konu şu ki çıkınca üniversiteye gideceğim. Yerleştirme sınavları için şiir çalışmanız lazım."

"Hangi üniversite?"

"Chicago Üniversitesi. Bu kitabı oradan tanıdığım bir arkadaş gönderdi. Ona sordukları şiirleri işaretlemiş; bu ve yaklaşık on tane daha var."

"O şiiri beğendin mi?"

"Fena değil sanırım. Ama hiç anlamıyorum, üniversiteye girmek için niye manita yapmaya çalışan bir herifin şiirini okuyasınız ki. Komutanım, kahve isterseniz şurada, şu paraşütlerin yanında bir termos var."

Termosu almış, uçağın orta kısmına çıkmış, termosu cephane kutusu raflarından birine koymuştu ve şimdi çöl karanlığına bakıyor, hiçbir şey göremiyor, hiçbir şey görmek istemiyor, iki gün önce Austin'den döndüğü çarşamba günü Graf'la yaptığı konuşmayı düşünüyordu. Kurs Graf'ı görmek için sadece bir bahaneydi. Sadece Graf'a danışabilir, sadece Graf'ın serinkanlı aklına güvenebilirdi. Perşembe akşamı annesiyle yemek yemiş

ama sorunu hakkında bir şey söylememişti çünkü kadının söyleyeceği tek şey, dediklerinde haklı çıktığı olacaktı; Kathleen'e başından beri hiç güvenmemişti ve kadının o durumda bile, dağın yamacına tünemiş taştan evinin ufacık odasında oturup önemsiz şeylerden söz ederken bile, her iki lafının arasında, kocasının ölümünden beri hiç vazgeçmediği, zangır zangır titreyen, ikisini de her an patlatabilecek ve bunaltacak acı ve hiddetli sözler vardı. Yani gittiği kişi Graf'tı ve onun kitaplar, kâğıtlar, eski haritalarla tıkış tıkış dolu ve ekim gecesinin buz gibi soğuğunda eski bir göbekli sobayla ısınan köhne bürosunda oturup Meksikalı kadının bir tepside şişesinin yanında bir kap buzla getirdiği viski ve suyu içerek utancını ve ihaneti anlattı.

O kadına verdiği, sıradan bir sevgi değildi. Daha başından beri ona hep aklında ve yüreğinde ne varsa söylemişti. O zamanlar babasının idealleri, ülke sevgisi ve La Luz Vadisi'ndeki ölümü hakkında bildiklerini anlatmıştı. Ayrıca idealist Montealegre'den, onun kızı, kendisinin ilk aşkı ama hayatını Tanrı'ya adamış Maritza'dan ve sadece kendi benliğinin rahibi olan, dünyanın ve kendi yaratıcı aklının ona keyif verme kapasitesinden başka bir şeye inancı olmayan ama tüm bunlara karşın nazik bir insan olan yaşlı Peder Paloma'dan da söz etmişti.

Onunla flört ettiği tüm zamanlar boyunca, yani onu Austin'in Barton Springs'inde ilk kez gördüğü, Avrupa'da dünya barışının yok edilmesinden önceki son yazdan, ikisinin de üniversiteyi bitirmesinden sonraki ilkbaharda evlendikleri güne kadar ona hep kendi sevgisinin sıradan bir aşk olmadığını göstermeye çalışmıştı. O kızı temmuzun o ilk çok sıcak gününde, çimenlere serip güneşlendiği havlusundan kalkıp yavaş yavaş tramplene doğru yürüyüşünü ve serin sulara, düşen bir bıçak gibi düzgün, nazik atlayışını yaparken seyrettiği gün defterinde onun bir eskizini yapmıştı fakat eskizi bir şey çizmede pek başarılı olmadığından çizgiler ve düzlemlerle değil, aklına onun vücudundan parlayan bir ışık gibi hızla geliveren sözcüklerleydi.

Springs'teki siyah mayolu kız. Yaz günü. Kız gergin, safkan bir canlı gibi. Narin, küçük göğüsleri birbirinden uzakta, boynuna doğru çıkan uzun bir yokuş var. Teni güneşten ancak çok hafifçe koyulaşmış. Sırtının yukarısında, boyun sütununun omuzların yumuşak eğimiyle birleştiği yerde bir ben var. Omuzları gayet yumuşak bir şekilde yuvarlanıyor. Sırtında, bacaklarında ve kollarında uzun ve yağsız kaslar. Karnı düz ama pelvisine doğru küçük bir kabartı halinde yükseliyor. Kaba etleri vücudunun diğer yerleri gibi yağsız ve konik, sıkı ve sağlam; kasıklarının altında, çabucak kavis yapıp da üst bacaklarıyla birleştikleri yer dışında pek sallanmıyorlar. Ayakları ve ayak bilekleri tuhaf bir şekilde diğer zayıf kadınlar gibi kemikli değil, hoş biçimli, kavisli ve elastikiyetle dolu. Ayak başparmaklarının tırnağına kırmızı oje sürmüş. Saçları açık kahverengi ve öylesine güçlü doğal kıvrımları var ki sudan çıktıktan bir saat sonra kabarık ve dalgalı. Gözleri ela. Bu gözler sağa sola birden gergin bakışlar atıyor ama bakışı daima doğrudan. Ağzı büyük, dudakları dolgun ve dişleri parlak beyaz. Yüzü boyuna kendi kendine, havaya, güneşe, suya birden ve kısa süren gülümsemelerle aydınlanıyor. Duruşunda bir gurur ve zarafet ifadesi var. Kendini beğenmiş değil ama görünüşünün hoş olduğunu biliyor; doğal ayarlarında, zarif bir safkan canlı.

Kız yüzmeyi bitirdikten sonra dönüp havlusuna oturur, saçını kuruturken o yarım saat beklemiş ve sonra havuzun üzerindeki yaya köprüsünden karşıya, onun oturduğu çimenlik kıyıya geçmişti. Kıza onun eskizini yaptığını söyleyip görmek ister mi diye sordu ve kız evet dedi. Defterin o sayfasını açıp ona verdi, kızsa deftere bir göz attıktan sonra dönüp ona şaşkın ve kuşkulu bir halde baktı ve o da eskizin sözcüklerle yapıldığını ve okuması gerektiğini söyledi. Kız okudu, güldü, bunun saçmalık olduğunu söyleyip defteri geri verdi ve o da ressamların insanların eskizini kalem ve tebeşirle yapması saçmalık değilse yazarların da sözcüklerle eskiz yapmasının saçmalık olmadığını söyledi. Kız ona yazar mısınız diye sordu ve o da yazar olmadığını fakat onu görünce birden eskizini yapma dürtüsüne kapıldığını ve kullanmasını bildiği tek boyanın sözcükler olduğunu söyledi.

O gün daha sonra kızı arabasıyla, anne babasıyla oturduğu Red River'daki evine götürmüştü ve sonraki haftalarda ve aylarda ona babasını anlatmaya çalışmıştı. Kütüphanede çalıştıkları akşamlardan sonra onu Nighthawk Restoran'a götürüyor,

orada hamburger yiyip kahve içerek konuşuyorlar ya da güzel havaların sonbaharda da devam ettiği cumartesi öğleden sonraları Barton Springs'e gidiyorlar, sonrasında da Scholz Garten'da bira içiyor, Viyana şnitzeli yiyorlardı. Pazar akşamları kızın anne babasıyla yemek yiyorlar ve Flagg, geniş evlerinin büyük arka bahçesinde kendi yaptığı taş ızgarada biftek yapıyor yahut aynı şeyi yemek için Caruso'ya gidiyorlardı. Noel ve Paskalya tatillerini Flagg'lerle Port Aransas ve Corpus Christi'de alkapan balığı ve deniz alası avlayarak geçiriyorlar, Padre Adası'nın boz sahillerinde birlikte el ele uzun yürüyüşler yapıyor, bazen çok sayıda Portekiz savaşçısın gözlemek için dalgaların içine giriyor, bazen de kum tepelerinin arasında dolaşıyor, şaşıran balıkçılların, turnaların ve sutavuklarının telaşla havalanıp kaçmasına yol açıyorlardı.

La Luz Vadisi'nde Peder Paloma'yla beraber avlandığı sonbahardan sonraki kış Montealegre'nin yazdığı mesajı götürdüğünde babasını tekrar görmekten ötürü yaşadığı sevinci Kathleen'e anlattı. Noel tatilinde rahibin büyük arabasını tek başına kullanmış, babasına yazılan mektubu erkenden götürmüştü çünkü yılın o zamanında karların yolları kapatma tehlikesi vardı. Dağlara vardığında iki gün boyunca kar yağmıştı ve durup zincir takmış, arabanın büyük ağırlığına ve onu götürecek sekiz düz silindirli güçlü motoruna güvenmişti. Başarmasına çok az kalmıştı ama son geçitte kar birikintisi çok derindi ve arabayı ilk dönüş yerine sokmuş, geri döndürmüş, kilitlemiş ve yola yayan devam etmişti. Geçidin tepe noktasına kadar yürüdüğünde at sırtında bir adam gördü, at neredeyse karnına kadar karın içindeydi ve o adamın babası olduğunu hemen fark etti. Durup beklerken at da onun olduğu yere doğru ağır ağır, bata çıka kararlı tırmanışını yaptı ve sonra babası attan, hayvanın ağzından burnundan fışkıran buharlı yellerin arasında inip eldivenli ellerini onun omuzlarına koydu.

"Merhaba Ben" dedi, "buralarda sorun yaşayabileceğini düşünüp geldim".

"Merhaba baba" diye karşılık verdi ve sonra babasının kar ve buzla çevrelenmiş, yeni çıkmış sarı sakallarla kaplı yüzüne

ve ona sevgi ve gururla bakan o gri gözlerine baktı. İhtişam, dedi içinden, ihtişam.

O Noel'i babasıyla geçirmişti ve birlikte son Noelleriydi; geceleri babasının bürosundaki deri divanda yatıyor, kahvaltıdan sonra da ahırları temizleyip atları tımar eden kadrolu askerlerle konuşuyor, öğleden önceleri karda tek başına ata biniyor, öğle yemeğinden sonra babasıyla ve bazı askerlerle, karargâhtan uzak olmayan bir yerde yaptıkları bir pistte kayak yapıyordu. Babasının lojmanında yedikleri akşam yemeklerinde babası ona Montealegre hakkında çok ayrıntılı sorular sormuştu. O da Montealegre'nin kısa boylu, düzgün ve sağlam vücudunu, sakin tavrını, ağır ağır ve ciddi konuşmasını, dostu ve kahramanı olan Madero'ya büyük saygısını ve kızına karşı büyük sevgisini anlattı. İkinci gecenin sonunda babası "Montealegre'yi seviyor musun?" diye sormuş, o da "Evet, baba, çok seviyorum" demişti ve babası "Pekâlâ öyleyse" demişti, "her şey gayet iyi olacak" ve sonra ikisine de brendi koymuş ve yatma vaktine kadar oturup sakin sakin evlerinden konuşmuşlardı. İki gün sonra karlar erir erimez ayrılırken yanında Montealegre'ye verilecek büyük bir zarf vardı. Bütün bunların ne olduğunu bilmiyor ama birazını tahmin ediyor ve babasının doğru olanı yapacağına güveniyordu.

Ve bir yıldan az bir zaman sonra babasının mezarı başında durup iki kazmacının basit tabutu indirişini seyrederken neler hissettiğini de Kathleen'e söylemişti. Yaşamı boyunca hep babasının ulusun mistik özünü taşıdığına ve bunun da onu diğer tüm insanlardan farklı kıldığına inanmıştı. Çocukken, bu heyecan verici bilginin dışında kaldığını hissediyor ama bir gün bunun ona bir babanın oğluna aktaracağı bir miras gibi geleceğini umut ediyordu. Oysa babasının La Luz Vadisi'nin toprağına girişini gördüğü ve annesinin de sert, acı dolu bir tipe dönüştüğüne tanık olduğu o güneşli ağustos öğle vakti hissettiği tek şey, babasının soylu tutkusunun vücuduyla birlikte, kazmacıların üzerine attığı ılık ve hoş kokulu toprağın altına gömülmesi yüzünden çektiği büyük ıstıraptı. Kendisini bomboş, bütün umutları ve özlemleri akıp gitmiş gibi hissetmişti. Öğlenin parlaklığı kocaman çalgı zillerinin çarpışması ve parıltısı

gibiydi ve kendini yalnız hissetmiş, korkmuştu. Mezarın başında dururken Maritza'nın gözlerinin hep onda olduğunu biliyordu fakat ona bakmadı çünkü kızın kendisi için değil, babası için kederlendiğini, boş ve yalnız değil, tanrısına inançla dolu olduğunu biliyordu. Annesi sonunda sert bir sesle *Tamamdır*! diye bağırdıktan ve Graf'ın koluna girmesini reddederek yokuştan aşağıya doğru yürümeye başladıktan sonra Maritza'nın yanına gidip onun aşağı inmesine yardım etmişti ve beraber inerlerken kızın onu kendine doğru çektiğini, kendisine yaslanmaya teşvik ettiğini hissetmişti ama bunu yapmak istemedi. Arabaların olduğu yere giden yola varır varmaz kızın kolunu bıraktı ve ayrı yürüdüler.

Sonraki altı hafta, üniversiteye gitme vakti gelinceye kadar annesinin yanında kalmış, onun satın aldığı, Alabama Caddesi'nde, dağların eteğinde ve köylülerin yaptığı kilisenin yakınında bulunan taş eve taşınmasına yardım etmişti. Kadın, yüreğini dünyaya ve kocasını öldüren Tanrı'ya kapatmıştı ve oğluyla bile onun hakkında konuşmuyordu. Sadece gelecekten söz ediyordu: Oğlu işletme ya da hukuk eğitimi almalıydı, toprak almalıydı, iyi bir eş bulmalı ve çocukları olmalıydı, hiç kimseye bel bağlamamalı, kendi yeteneğinden başka hiçbir şeye güvenmemeliydi ve asla, asla asker olmamalıydı. Ben, Peder Paloma'ya iki kez gitmişti ama yaşlı rahibin onun yanında tedirgin olduğu belliydi ve kendisi de ihtiyarın aptalca şakalarına ve mekanik esprilerine tahammül edemiyordu.

Böylece Graf'a başvurmuştu. Graf biliyordu. Graf anlıyordu. Graf'la konuşabilirdi. Bir hafta boyunca birçok gün Graf'ın darmadağınık bürosunda oturmuş ve babası hakkında konuşmuşlardı. Graf onun babasının tutkulu idealizmine hiçbir zaman tümüyle kapılmamıştı ama bu konuyu entelektüelce kavramıştı ve böyle bir tutkuyu onun babası gibi tümüyle yaşamaya büyük bir özlem duyuyor ama arkadaşının yaşadığı büyük aşka özlem duyan bir adam gibi, Paloma'nın Maritza'ya sevdası gibi fakat ondaki delilik esintisi olmadan tabi, bunu hiçbir zaman yaşayamayacağını biliyordu. Graf'ı dinlerken, babasının ülke idealinin büyük ölçüde değişikliğe uğramış olsa da adamın Missouri'de yetişmiş kuşkucu zekâsında hâlâ yaşadığını ve Ben

anlamsız ve tarihsiz olsa da eğer kendini bunu alabilecek değerde kılabilirse sonunda ona da geleceğini hissetmişti. Graf onu cesaretlendirmiş değildi. "Annenin dediğini yap" dedi. "Toprak al, çocukların ve biraz da şansın yardımıyla paran olsun çünkü bunlar açlık ve susuzluk gibi iliklerimize işlemiş özlemlerdir ve bulamasa da bunları herkes anlar. Ama babanınki gibi bir idealin çöküşü evrensel bir felakettir."

O zamana kadar artık Graf'ın her şeyi küçük duyusal yaşantı parçalarına indirgeme huyuna alışmıştı; adam böyle yaparak sanki daha büyük bir hayalin başarısızlığıyla bozulmayacak bir içsel uyum, bir denge kurmayı başarıyordu. Graf'ın, döner koltuğuna bir bacağını koltuğun kolunun üzerine atmış halde kurulup o Missouri şivesiyle alaycı ve belagatli konuştuğu, Ben'inse deri bir koltukta oturduğu ve aralarında, üzerinde buzlu iki bira bardağı bulunan seramik döşeli alçak bir masanın durduğu o sıcak ve uyku getiren ikindilerde yaptıkları bir sürü yan koluyla bir nehir gibi akan uzun konuşmalar sırasında, babasının ülke idealinin Graf'ın onurlu ruhunda muhafaza edilmiş halde durduğu inancı içinde doğdu. Tedirgin yüreğine o sakin ikindilerden gelen bir huzur çöktü.

O sonbaharda, kendini dışişlerine hazırlama gibi muğlak bir amaçla üniversiteye gitti. Seton Hastanesi doğum bölümünün karşısında büyük bir ev tuttu. Ev sahibi yaşlı dul kadın ve temizliğe yardım eden yarım akıllı orta yaşlı oğlu zemin katta oturuyordu. Üst kattaki ikinci bir yatak odasında da tüberkülozlu, sırık gibi bir iş idaresi yüksek lisans öğrencisi kalıyordu; büyük bir pipo koleksiyonu vardı ve geceleri odasında hep tek başına pipolarını içerek ve on yaşından beri kahramanı belle-diği Napolyon üzerine kitaplar okuyarak geçirirdi. Ben'in formel eğitimi zor değildi ve pek fazla zamanını almıyordu ama neredeyse her gün öğleden sonra ve akşamları büyük kütüphanede, ülkesinin ve ülkeyi doğuran fikirlerin tarihini okuyarak geçiriyordu. Geceleri odasında sıklıkla saat ikiye, üçe kadar oturur, kitap okuyup notlar alır ve sokağın karşısından gelen, doğum yapan kadınların çığlıklarını duyardı. Hafta sonları birileriyle maç yapma olanağını bulduğunda tenis oynar yahut otobüse binip Austin Gölü'ne gider, barajın aşağısındaki nehirde tatlı su

levreği avlardı. Noelleri El Paso'da annesiyle geçiriyordu ve bahar sömestrının sonunda tekrar ona gidip üç hafta kaldıktan sonra yaz oturumları için Austin'e döndüğünde Graf'ı görmek için vakit ayırdı ve Hotel Dieu'de Yardımsever Rahibeler'le hemşirelik okuyan Maritza'yla, Hueco Tanks ya da White Sands'e pazar gezilerine gittiler.

Her zaman olduğu gibi Maritza'yla ikisi hep tartışıyordu. Ben, Graf'ın Model-A Ford'unu ödünç almıştı ve bagaj koltuğunda annesinin hazırladığı sandviçlerin bulunduğu bir sepet ve Graf'ın kendi mahzeninden onlar için seçtiği ve izolasyon için üzerine çift kat çuval geçirilmiş bir buz kovasına koyduğu iki şişe şarap vardı. Nisanın başıydı ve Paskalya'nın üzerinden sadece bir hafta geçmişti. Geçtikleri çöl yeşeriyordu, üstü açık arabanın içine dolan hava ılımlı ve tatlıydı ve masmavi açık göğün berrak ve parlak bir görüntüsü vardı.

Maritza'nın keyfi yerindeydi, hemşirelik okulundaki dersleri ve koğuşlardaki işi hakkında çene çalıyordu. Bazı hastalar ve hastaneyi yöneten Yardımsever Rahibeler hakkında komik ama nezih hikâyeler anlatıyor, hikâyelerinin çoğunda da kendi bilgisizliği ve deneyimsizliğiyle alay ediyordu. Ben onunla biraz dalga geçmişti.

"Sen hiç lavman yaptın mı?"

"Birçok defa yaptım."

"Doğru yaptın mı peki?"

"Elbette. En başından beri hep doğru yaptım. Yaşı sekseni geçkin bir ihtiyardı. Rahibe Gondina mükemmel yaptığımı söyledi ve ihtiyar da bana gülümseyip teşekkür etti. Düşün, bana teşekkür ediliyor. Hastalar lavmandan hiç hoşlanmaz."

"Ve lazımlık boşaltıp kusmuk sildin."

"Her gün, günbegün, bugün ve ebediyen. Amin."

"Ve pansumanları değiştirip insanlara süngerle banyo yaptırdın, öyle mi?"

"Bunlar basit şeyler."

"Peki ya yataktan kalkamayan ve tuvalete gidemeyen insanlara o şeylerin takılması?"

"Dış kateter. Onun yapılmasına yardım ettim ama henüz bizzat yapmadım. Geçen ay başka bir ihtiyar adamın başında

gece boyu bekledim; adamın kalçası kırılmış, traksiyondaydı. Bana boyuna bağırıp duruyordu; tuvalete gitmek istiyordu ve kateteri çıkarmaya çalışıyordu. Onu zaptetmem lazımdı fakat adam kuvvetliydi, birkaç defa beni duvara fırlattı. Ama sonunda onu sakinleştirdim."

"Latin mizacı herhalde bu."

"Ne demek istedin?"

"Bence Latin kadınlarda hep kocaman şeylere bir merak var gibi. Onlar hakkındaki mitlere bir bak; hep boğalarla, atlarla, kuğularla falan sevişiyorlar ve başka türlüsünü hiç duymadım."

"Ah, *yapma* Ben!"

White Sands'de arabanın çekişini arttırmak için arka lastiklerin havasını biraz indirdi ve saf beyaz silikadan oluşan kumullarda kilometrelerce gidip sonunda en sevdikleri yere, küçük dağlara benzeyen kum yığınlarıyla muhafazalı hemen hemen daire biçiminde bir düzlüğe geldiler. Arabayı park edip öğle güneşinde parıldayan ve bakması neredeyse acı veren kum tepelerinin arasında yürüdüler. Olağanüstü yüksek bir tepe bulduklarında en üst noktasına kadar çıkıp aşağı kayıyorlar, Maritza arkasına oturup kollarını onun beline doluyordu.

Ben iki direk ve arabanın tavanından destek alarak bir tente gerdi, gölgesine bir battaniye serip oturdular ve sardalyeli sandviç, patates salatası, yumuşak beyaz peynir yerken içtikleri şarap öylesine soğuktu ki ilk yudumlar dişlerini sızlattı. Şişeyi bitirdiklerinde en büyük muhafız kum tepesi bir gölge yapmıştı ve battaniyeyle ikinci şişe şarabı alıp o gölgeye gittiler. Maritza ona Austin'deki hayatının nasıl olduğunu sordu.

"Yalnız geçiyor" dedi Ben. "Bazen yalnızlığın demirden duvarlar gibi üzerime geldiğini hissediyorum."

"Güzel bir kız bulmalısın."

"Bu konuda becerikli değilim."

"Niçin kızlarla tanışma konusunda böyle çekingensin Ben?"

"Çekingen değilim."

"Öylesin. Kadınları olduğundan daha üstün gibi görüyorsun, o yüzden de onlarla tanışmaktan korkuyorsun."

"Senin o kadar da muhteşem olduğunu falan düşünmüyorum."

"Ben olduğum gibiyim."

"Graf senin tehlikeli olduğunu söylüyor."

"Ah, şuna bak hele! Onun adı neydi bu arada? Ya da bir adı var mı?"

"Stefan."

"Nedir bunun anlamı?"

"Stephen. Ama hep Graf diye biliniyor."

"Ben daha çirkin bir şey çıkacak sandım. Niçin benim için tehlikeli diyor?"

"Çünkü senin illüzyonların, diyor, bu dünyadan değilmiş."

"Saçmalık bu. Bütün illüzyonlar gerçekdışıdır zaten."

"Fakat o seninkilerin gerçekdışılıkla *ilgili* olduğunu söylüyor."

"Sanıyorum onun hiç illüzyonu falan yok."

"Onunkiler sadece dürüstlük erdemiyle ilgiliymiş."

"Dürüst insanlar da cahil olabilir. Sence ben tehlikeli miyim?"

"Hayır ama bazen sana şaşıyorum."

"Niçin?"

"Peder Paloma'nın o yaptıklarına devam etmesine neden göz yumuyorsun diye. Sanıyorum onun sana âşık olmasından gizlice gururlanıyorsun."

"Hayır. Ve Paloma bana âşık falan değil. Sadece senin yorumun bu. Ben onun kafasında yarattığı bir şey, onun gençliğinin bir düşüyüm sadece. Ondan elimden geldiğince uzak duruyorum; bunu biliyorsun ama git de diyemiyorum. Babamın arkadaşıydı ve babamın ona ihtiyacı vardı."

"Niçin buraya geri geldin öyleyse?"

Genç kız şaraptan bir yudum aldı. Gözleri koyulaşmış ve ciddileşmişti. Şarabının yüzeyine dokundu ve parmağını dalgın dalgın yaladı. "Babalarımız burada öldü."

"Kostarika'ya geri dönebilirdin ya da Meksika'da kalabilirdin."

"Ben burada, babamın öldüğü yerde kalmak istiyorum. Burada iyi bazı şeyler yapmam gerektiğini hissediyorum."

"Baban için bir anıt gibi mi?"

"Belki de. Aptallık mı bu?"

"Hayır."

"Ve tekrar seninle beraber olmak istedim."

"Neden, anlayamıyorum."

"Seni seviyorum Ben."

"Sen bir erkeğin nasıl sevileceğini bilmiyorsun, hatta bedensel anlamda bile."

"Hayır, biliyorum."

"Pekâlâ, anlat bana."

"Bacaklarımı açarım ve senin erkeklik organını alırım."

"Benim neyimi?"

"Ee, ona öyle demiyor musunuz? Kitaplarda öyle yazıyor."

Ben kendini yere attı ve güldü de güldü. "Benim erkeklik organımı!"

"Ben, alay etme benimle."

Ben yan döndü yine ve kızın kararmış ve sıkıntılı yüzüne uzun uzun ve dikkatle baktı. "Sen benden ne istediğini biliyor musun?"

"Evet."

"Peki ya günah?"

"Tanrı her şeyi affeder."

Ben onun dudaklarını ve uzun, güzel boynunu öptü. Kız gömleğinin üstteki üç düğmesini çözüp açtı. Ben onun küçük, sert, çıplak göğsünü, hafiften yanık tenli pürüzsüz etini ve dikilmiş koyu pembe meme ucunu avuçladı. Bir süre öyle yattılar. Sonra Ben elini çekti ve kızın düğmelerini iliklemeye başladı. Ama kız onu şaşırtan bir güçle tutup üzerine çekti.

"Seviş benimle Ben."

"Yapamam."

"Beni istemiyor musun?"

"Sana sahip olamam. Senin sadece vücuduna sahip olabilirim. Sen hiçbir zaman sadece bana ait olmayacaksın."

Kız ağlamaya başladı. "Elimden bir şey gelmiyor Ben. Elimden bir şey gelmiyor."

Kız onu itti, doğrulup otururken içini çekerek ağlıyor, ince vücudu sarsılıyordu. Gözyaşları kuma düşüyordu. Ben vicdan azabıyla sarsıldı. Bu kızı seviyor, kızın da onu sevdiğini biliyordu ama kızın sevgisi her şeye dağılmıştı. Kız yalnızca onu sevemeyecek kadar safdil olacaktı daima. Kızı kollarına aldı, sıkı sıkı sarılıp ıslak gözlerini, dudaklarını öptü ve sonunda kız yine sakinleşti. Sonra battaniyenin üzerine çocuklar gibi sarılarak

yattılar, uyumadılar ama parıldayan kumlardan uçsuz bucaksız bir ölü denizin üzerinde konuşmadan öylece birbirlerine baktılar.

Ben o yaz Kathleen'le tanışıp âşık olmuştu ve bir sonraki baharda kız onun hayatta neler yapacağını biliyordu. Ben ona kendisi hakkında bildiği her şeyi anlatmıştı ve ona duyduğu sevginin, tam anlayamadığı bir şekilde, babasında olduğu gibi salt vatanseverliğin ve ulusal sınırların ötesine geçen bir ülke sevgisiyle iç içe geçtiğini de söylemişti.

Ve kız bunu anladığını söyledi. Daha önce, üniversite ikinci sınıftayken bir çocuğa âşık olmuş ama bir sonuca varmamıştı. Babası çocuktan hoşlanmamış, onunla alay etmiş ve kız da onu başka bir gözle görmeye başlamış, sonrasında ayrılmıştı ama babası hiçbir şey söylemese de sonunda böyle olacağını hissediyordu.

Annesi bir Episkopal Protestan'dı, babasıysa Dewey, Pierce ve Mead ekolünden ateist bir pragmatistti ve tarih üzerine, Thorstein Veblen'in etkisinin güçlü bir şekilde hissedildiği dersler veriyordu. Ben üniversitenin ikinci yılında onun derslerinden birine katılmıştı. "Batı'nın Kurumları" başlıklı bir kurstu bu ve konferans salonu yüzden fazla öğrenciyle doluydu. Profesör Flagg derse beş dakika geç girdi ve küçük kürsüye çıktı. Üzerinde kovboy çizmeleri, fitilli kumaştan bir pantolon, aynı kumaştan bir ceket, beyaz bir gömlek ve siyah bir ip kravat vardı. Kürsüye yaslandı ve sessiz salona Teksas sığırcılarının dili ve aksanıyla hitap etti. Sağ elinde kocaman eski moda bir revolver vardı.

"Bu, Batı kurumları hakkında bi kurs ve ben de sömestr bitince sizin alayınıza bi kurumun halkın okulu yahut hayır hastanesi felan olmadığını göstercem. Aynen. Doğu'dakiler gibi diğer okullardaki başka proflar tarihi bi sürü laf, bi sürü güzel kâğıt ve kibarlaştırılmış gerçekler, bi sürü güzel konuşma, bi sürü hükümet belgesi falan saney. Öyle değel. Tarih bi grup insanın kurumsal davranışı. Ve kurum da bi davranış alışkanlığı. Aynen. Sapına kadar böylene. Burdaki şey bi altıpatlar." Revolveri kaldırdı ve üniversitenin pencerelerden birinden görünen büyük kulesine doğrulttu. Sol kolunu silah desteği

olarak kullanıyordu. "Belkine hepiniz bunu sahi bi şey saneysiniz. Öyle değel." Tetiği çekti, tabanca büyük bir gürültüyle patladı ve boş fişeğin sıkılaması kürsüye düştü. "Tarih işte bu." Öğrenciler alkışladı ve tezahürat yaptı. Ben o gün kursu bıraktı.

Kathleen annesinden ziyade babasının çocuğuydu. Babası bir oğlan çocuk istemiş ama kız doğup da başka çocuğunun olmayacağını öğrenince onu erkek gibi yetiştirmiş, avlanmaya ve balık tutmaya götürmüş, ata binmeyi, yüzmeyi öğretmiş ve kızın kafasını bilim ve matematik oyunlarıyla biçimlendirmişti. Kız üniversiteye girince babası iktisat okusun istemiş ama kız matematiği tercih etmişti. Parlak bir öğrenciydi ama Ben'le tanışıncaya kadar zekâ onun için sadece bir oyundu, öyle demişti.

Kız, Ben'in onu sevdiğini ve sevgisinin sıradan olmadığını biliyordu. Ve Ben de kızın içten olduğu kanısındaydı. Evlenmeden üç gece önce kızın evinin arka tarafındaki verandada eski bir divanda beraber yatıyorlardı. Vakit gece yarısını geçmişti ve çok uzun süre öpüştüklerinden sonunda dudakları şişmişti. Kızın eteği kalçalarının yukarısına kadar sıyrılmıştı ve Ben elini kızın külotunun ince kumaşının üzerinde gezdiriyordu. Elini külotun kenarından içeri soktu. Kız bacaklarını, Ben onun organını okşayabilsin diye açtı ve Ben de öyle yaptı, titreyen parmaklarıyla nemli dudakları okşadı, sonra orta parmağını daha derine ve sonunda parmağın köküne kadar içeri daldırdı; hiçbir engel yoktu. Kız kalçalarını onun eline doğru ittirip onun elini üst bacaklarıyla sıkıştırırken Ben'in boynunun çukur yerini dişliyordu. Ben onu orgazm oluncaya kadar okşadı ve sonra uzun bir süre kollarının arasında tuttu; kızın saçları boynunu gıdıklarken cırcır böceklerinin sesini dinliyordu.

"Sen bakire değilsin" dedi yavaşça.

"Biliyorsun sanıyordum" dedi kız onun kollarının arasında hiç kımıldamadan.

"Bu geceki gibi bir şey olmadan nereden bilebilirdim ki?"

"Bildiğini sanıyordum sadece. Senin için çok önemli mi bu?"

"Kimdi?"

"Brannigan."

"Kim?"

"Sana sözünü ettiğim çocuk. Beni yırttı. Onu seviyorum sanmıştım."

"Sadece o mu?"

"Evet."

Kızın sesi sanki boğazında gizleniyormuş gibi kısık çıkıyordu. Cırcırböcekleri sustu, bir ara verdiler, sonra başarısız bir deneme yaptılar ve sonra yeniden ötmeye başladılar. Kız hâlâ ona sarılmış halde yatıyordu ama Ben onun vücudunun hafifçe gerginleştiğini hissetti.

"Sen bunu dert ediyorsun" dedi kız.

"Hayır, dert etmiyorum."

"Peki ya sen?"

"Nasıl yani?"

"Yani sen daha önce bir kızla yattın mı?"

"Birkaç defa fahişelere gittim."

"Aynı şey değil, öyle değil mi?"

"Evet, aynı şey değil."

Cırcırböcekleri sustu ve bir daha ötmedi. Ağaçlar hafif bir rüzgârla kımıldadı ve yaprakları fısıldamaya başladı. Ben uzaktaki bir yolda giden bir arabanın sesini duyuyordu. Kathleen onun kollarında hafifçe kımıldandı.

"Sen bunu dert ediyorsun" dedi kız.

"Bunun hiçbir anlamı yok. Benim sevdiğim sensin, bedenindeki bir kurdele değil."

"Gerçekten böyle mi düşünüyorsun, yoksa sadece laf olsun diye mi söylüyorsun?"

"Keşke ben ilk olsaydım ama bunun sana sevgimle hiçbir ilgisi yok."

"Neden erkekler hep ilk olmak ister? Kadınlar öyle değil."

"Bunu anlatamam ama hissediyorum. Bakire kız, gizli vadi, kirlenmemiş köy... Bunların hepsi aynı şey. Erkekler bunları ister. Masumiyeti ele geçirmeyi."

"Ve sen artık benimle böyle bir şeyi hiç yaşayamayacaksın."

"Sen başka birisini hiç sevmedin, öyle değil mi?"

"Seni sevdiğim gibi sevmedim."

"Öyleyse sen benim bakire aşkımsın."

"Beni gerçekten bu kadar iyi tanıyor musun Ben?"

"Başlamak için yeterli. Senden gelecek daha çok şey var."

"Dilerim senin güvenini kazanmışımdır." Kız kollarını onun boynuna doladı ve yüzünü aşağıya çekerek dudaklarından öptü. "Dilerim ben senin sevdiğin benimdir. Dilerim her konuda senin gibiyimdir."

Austin'deki St. Mary Katolik Kilisesi'nde sadece Kathleen'in anne babasının huzurunda evlendiler. Ben'in annesi nikâha gelmedi. Ben nikâhtan önceki Noel'de Kathleen'i onu görmeye götürmüştü ama ziyaret başarılı değildi. Ben annesinde Kathleen'e karşı dile getirmediği şiddetli bir hoşnutsuzluk hissettiğinden ziyareti kısa kesip bir haftada bitirdi. Annesine gönderdiği mektupta onunla evleneceğini yazınca kadın sanki söylenme gibi sert bir dille yazılmış kısa bir notla karşılık verdi: "O sana sadık kalmayacak Ben. Sadece kendi ruhunu ve bedenini sevecek bu güzel kadının yerine, yüreği sevgi dolu bir fahişeyle evlensen daha iyi edersin." Ben onun kırgınlığını Kathleen'in Katolik olmamasına bağladı.

Alacakaranlık vakti kıyılan nikâhtan sonra Flagg'ler evlerinin çimenlik alanında bir davet verdi. Konuklar neredeyse tümüyle Flagg'lerin dostları ve akrabalarıydı ama Kathleen'in birkaç arkadaşı da vardı. Flagg profesyonel bir Teksaslı olarak zirvesindeydi; herkesi zorla yedirip içiriyor ve bayatlamış evlilik esprileri yapıyordu. Bayan Flagg bir şezlongda oturuyor, bir iki kişiyle sessizce konuşuyor ama hüzünlü siyah ve güzel gözlerini kızından pek ayıramıyordu. Gürültülü ve başarılı bir davetti. En neşeli yerinde Ben ve Kathleen sessizce sıvışarak, geceyi geçirip ertesi sabah New Orleans'a gidecekleri Driskill Oteli'ne gittiler.

O gece çarşafa bekâret kanını döken Ben'di. Sünnetsizdi ve Kathleen onun prezervatifsiz girdiği ilk kadındı. Kızın organı sıkı, sıcak ve nemliydi ve Ben kızın içine nazikçe ve yavaşça girmişti. Çiftleşen bedenlerinin esrimesiyle uzun bir süre öylece yattılar. Ben kızın iç kaslarının onun organını kuvvetle kavrayıp bıraktığını hissediyordu. Dinlendiler, sonra yeniden hareketlendiler ve sonunda Ben artık kendini tutamadı, vahşice ve hızla abanırken kız da bacaklarını onun kasıklarının et-

rafına dolayıp onu içine daha derin girmeye zorladı. Ben sonunda kızın içinden çıktığında çarşafta kan gördü.

"Benden mi, senden mi bu?" diye sordu.

"Ne?" Kız doğrulup oturdu ve Ben kanı gösterdi. "Benden olamaz" dedi kız.

O zaman Ben ilk kez sikinde bir acı hissetti. Organının kan ve spermle yapış yapış olmuş kafasını tutup kaldırdı ve alt tarafını inceledi. "Aman Tanrım" dedi, "lifim kopmuş!"

"Ah Ben, yaraladım mı seni?"

"Hayır. Kendim yaptım."

"Nasıl?"

Kız yatağın başucu tahtasına dayanmış, sırtında bir yastıkla oturuyordu ve Ben onun önünde diz çöküp topuklarının üstüne oturdu. Ona sikinin tepesindeki tacın arka tarafını gösterdi. "Şurada ayrım yerindeki küçük et parçasını görüyor musun? Bir life benzediğini görüyorsun, değil mi?"

"Tam burada mı?"

"Evet. Senin içine çok hızlı girdim ve koptu."

"Benim zavallı yaralı sevgilim. Dokunabilir miyim?"

"Peki."

Kız onu iki parmağıyla nazikçe tuttu. "Her şeyiyle küçük bir adama benziyor, burnu kanlı küçük bir adam. Ona taktığın bir isim var mı?"

"Sik sadece."

"Ben ona Lord John diyeceğim."

"Niye?"

"Canım öyle istiyor. Sence mahzuru var mı? Sertleşince bir lord gibi hareket ediyor."

"Saçma."

"Erkeklerin kadınlarınkine taktığı adlardan iyidir: kuku, yarık, amcık, delik, am. Çirkin çirkin adlar."

"İspanyolcada *conejo*."

"Nedir o?"

"Tavşan."

"Bu da berbat. Ah Ben, onu öperek iyileştirebilir miyim?"

"Peki."

Kız dilini onun yarasına dokundurdu. Sikini nazikçe yalayarak kanları ve spermleri temizledi. Ben organının yeniden sertleştiğini hissetti.

"Kathleen, dur."

"Lordum kalkıyor."

"Sertleşince acıyor."

"Zavallı yaralı sevgilim."

New Orleans'ta bir hafta kaldıktan sonra Vera Cruz'a giden bir gemiye bindiler. Oradan da, Ben'in tarih kitaplarından birleştirerek saptadığı ve modern bir haritada çizdiği, Cortez'in ilk rotasını takip ederek yavaş yavaş Mexico City'ye gitmeyi planlamışlardı. Vera Cruz'dan Jalapa ve Tlaxcala'ya, geri dönüp Cholula'ya gittiler ve sonra büyük kente giden ana yolu tuttular. Bindikleri eski otobüs, köylüler ve onların sepetleri ve çocuklarıyla doluydu. Hemen arkasında oturdukları şoför yoldaki diğer araçlara hiç aldırmadan sürüyor ve vitesin yanındaki tahta bir sandığa oturmuş, bebeğine bakan genç bir kadınla anlaşılması zor bir konuşmayı sürdürüyordu. Sabahtan beri zaman zaman yağmur yağıyordu, otobüsün içi çok sıcaktı, rutubetliydi ve pis bir koku vardı; yıkanmamış vücutlar, ham deri, bebek çişi, saça sürülen gülyağı, siyah tütün ve olgun domates karışımı. Dağlardan inip Meksika Vadisi'ne girince yağmur kesildi ve kent karşılarında bir illüzyon gibi duruyordu. Ben Peder Paloma'nın *sabah ülkesi* deyişini hatırladı ve içi özlemle ve tarifsiz bir hüzünle doldu. Kathleen'i kendine çekip uzun uzun ve sevgiyle öptü.

"Hissettin mi?" diye sordu.

"Neyi?"

"Bilmiyorum. Kenti, sabahı."

"Seni hissediyorum" dedi kız ve elini onun arkasına kaydırıp yüzünü onunkinin hizasına yeniden öpülmek için kaldırdı.

Ama kadın bunu, bunun başka bir şeye dönüşmüş halini hissetmiş olsa gerekti çünkü otellerini, yani dallarında kuşların öttüğü dev bir selvinin altındaki bir verandayla çevrili eski bir iki katlı binayı buldukları akşam, daha bavullarını bile açmadan onu yatağa çekmiş, dudaklarından öpmüş, onu dudaklarına

yapışmış halde tutarken pantolonunu çözmüş ve sikini dışarı çıkarmıştı. Onu titreyen parmaklarıyla hafifçe okşadı ve sonra Ben'i hâlâ öpüşür halde tutarken kendi külotunu indirip bir tekmeyle fırlatıp attı ve Ben'in sikini tutup organının içine doğru yöneltti. Vahşice saldırıp birbirlerini paralarcasına hızla seviştiler, bir dakikadan az bir sürede çabucak orgazma ulaşırken ikisi de bağırdı.

Birkaç dakika birbirlerinden ayrı, sadece elleri değecek şekilde yan yana yatarlarken vücutları terden kayganlaşmıştı ve göğüsleri hızla inip kalkıyordu. Sonra kalkıp giysilerini çıkardılar ve tekrar yatarken bu kez yatağın pikesini açmayı unutmadılar. Birbirlerine sıkı sıkı sarıldılar ve sonra Ben, yüzü kızın saçlarının içinde uyuyakaldı. Kısa bir süre, sadece on beş yirmi dakika uyumuştu ve kızın parmak uçlarının onun sikine ve bacaklarına küçük bir kuşun kanatları gibi hafifçe dokunuşuyla uyandı. Kızın gözlerini, boynunu öptü ve bir elma gibi yuvarlak ve sert sol göğsünü avuçladı. Göğsünün pembesi öylesine kabarıktı ki dikilmiş meme ucuyla sanki memesinden ayrı bir oluşum gibi fırlaktı. Ben meme ucunu ağzına alıp nazikçe emdi. Sonra göğüslerinin arasındaki hoş vadiyi öptü.

Kızın onun başının üzerindeki elinin onu daha aşağıya inmeye zorladığını hissetti ve açık kahverengi saçların deresinden aşağıya, göbek deliğine indi ama kızın eli onu daha da aşağı inmeye zorluyordu ve inince kızın bacaklarının iki yana açılmış olduğunu gördü. Ağzını kızın amının ıslak dudaklarına dayadı ve diliyle yokladı. Kız kalçasını ileriye doğru ittirdi ve hâlâ başının üzerindeki eli onu daha hızlı ve daha derine girmeye zorluyordu. Sikinin kızın dudaklarına değdiğini ve sonra kızın ağzında olduğunu hissetti ama Ben birkaç saniye sonra geri çekti çünkü neredeyse boşalacaktı. Kızın kalçasının itimleri daha hızlandı, sonra da bacaklarını onun yanaklarına bastırdı. Kızın eli Ben'in başından boynuna kaydı ve onu pençe gibi kavradı. Sonra birden gevşedi. Ben, yüzü kızın bacağına dayalı halde yattı ve elini kızın deltasındaki sert buklelerin üzerine bıraktı. O zamana kadar oda epey karanlık olmuş ve serinlemişti. İnsanların aşağıdaki verandanın karolarında yürüdüğünü, yer yer konuşmaları, çocukların çığlıklarını ve akşam

yemeği için hazırlanan masalardan gelen sesleri duyuyorlardı. Ben ağzında, dudaklarında ve yanaklarında deniz suyu gibi bir tat ve koku bırakan karısının güzel amını okşadı ve yaklaşan gecenin huzurlu mırıltısını dinledi. Onu sanki toprağın tüm o kahverengi göğsünü saracakmış gibi büyüten o müthiş özlemi ve ne dile getirecek sözcük bulabildiği ne de bir biçim verebildiği o hüznü yine hissetti.

Kathleen onun kolunu çekiştirdi. "Benimle oynama artık Ben!" diye bağırdı. "Sik beni! Ah Ben, fena halde sikmeni istiyorum beni!"

Ve Ben dönüp onun bacaklarının arasına kaydı ve kızın içine bu kez daha nazikçe girdi ama kız onun altında önceki sefer gibi vahşiydi ve bacaklarını Ben'in kalçalarının arkasına dolamış, onu içine doğru itiyordu. Kız orgazma ulaşınca hıçkırarak ağlamaya benzeyen müthiş bir bağırtı kopardı ve onu öylesine şiddetle içine doğru çekti ki Ben ona zarar verdiğini sandı. Altında kızın tüm vücudunun titrediğini hissediyordu. Kız sakinleşince Ben ayrılmaya çalıştı ama kız onu bırakmadı.

"Çok ağırım" diyerek itiraz etti Ben.

"Hayır" dedi kız, "Seni içimde istiyorum. Bütün ağırlığını içimde hissetmek istiyorum. Kalçalarımın altından tut ve öp beni."

Kız ancak onun siki küçülüp de içinde hissetmez olunca bacaklarının arasından çıkmasına izin verdi. Kız yan yattı, sırtı ona dönüktü ve uyuma pozisyonuna girdi.

Ben sadece iki yahut üç saat uyumuştu fakat uyandığında daha uzun zamandır uyuduğunu sandı. Ancak verandadan gelen belli belirsiz sesler duyunca sabahın erken saatleri değil hâlâ akşam olduğunu anladı. Odadaki tek ışık verandaya bakan pencereden geliyordu. Daha önce onları odalarına getiren çocuk perdeleri açmıştı ve hâlâ açık duruyorlardı. Ben, Kathleen'i gördü; hâlâ çıplaktı ve pencerenin kenarında durmuş aşağıya, verandaya bakıyordu.

"Bir şey mi var?" diye sordu Ben.

"İyiyim."

Kızın sesi tuhaf geliyordu. Ben onun yanına gitti. Garsonlar verandadaki masaları hazırlamıştı ve birkaç kişi oturmuş yemek yiyordu. Bir garson üç şişe bira bulunan bir tepsiyle bir masaya

gitti ve biraları bardaklara gösterişli bir şekilde doldurdu. İri bir sarı kedi ağacın dibindeki eğreltilerin ve otların arasında yavaş yavaş ve dikkatle yürüyordu. Beyaz giyinmiş iki kız çocuğu ağacın etrafındaki taş bordüre oturmuş, kediyi yanlarına gelsin diye çağırıyordu. Biraları dolduran garson bu kez tepside iki kola getirdi ve küçük kızlara gayet ciddi bir şekilde servis etti. Kızlar kediden vazgeçti ve birden gözlerini kocaman açıp ciddileşerek kolalarını içmeye başladılar.

"Üzgün görünüyorsun" dedi Ben.

"Hayır. Üzgün değilim."

"Aç mısın?"

"Sadece sana, sevgilim."

Ben elini onun beline doladı ve omzundan öptü. Elinde bir demet kâğıt bulunan şişman bir kadın bir yerlerden çıkıp geldi, verandadan herkese gülümseyerek geçti ve ötedeki koridorlardan birine girip kayboldu. Sarı kedi de hızla peşinden koşturdu. Yeşil ve altın rengi bir kuş, ağacın üst dallarından fırlayıp daha aşağıdaki bir dala kondu.

"Sanki içimde bir şey kopmuş gibi hissediyorum" dedi kız. "Sanırım içimde her şeye rağmen hâlâ bakire bir şey vardı ve artık yok ve ben hep seni istiyorum."

"Giyinip inelim de yemek yiyelim."

"Daha değil Ben. Daha çok zaman var. Saat daha dokuz."

Ben'in onun kalçasında duran elini tutup karnının altına çekti ve elinin sırtını okşayarak onun daha aşağıya inip organını okşamasını istediğini belli etti. Bu hareket Ben'in kızın arkasına geçmesini gerektirdi ve kızın serin ve hoş kaba etlerinin vücuduna değdiğini hissedince siki yine kalktı. Kız yavaşça iki yana hareket ediyordu.

"Seni arkadan içimde hissetmek istiyorum" dedi kız.

Ben sikini onun içine kolayca soktu. Pencere denizliği geniş bir siyah taştı. Kız ellerini buna dayadı ve kalçalarını onun sertleşmiş sikine doğru yavaşça ittirdi.

Verandaya, gazete satan, üstü kirli ve pejmürde bir çocuk girdi. Bir garson onu kovdu. Yaşlı bir adamla karısı yemeklerini bitirmiş, kalkmaya hazırlanıyordu. Kadının vücudunda ödem vardı; kafası yağmurun çarptığı bir çiçek gibi sallanıyordu. Bir

garson onun kalkmasına yardım etti. Kadın başına, boynuna, omuzlarına koyu renk bir şal örttü ve ayaklarını sürüyerek kocasının peşinden gitti. Tahta kafesler içinde papağanlar satan bir adam girdi ve durup masalarda kalanlara göz gezdirdi. Garson ona kafasının hızlı bir hareketiyle sokağı gösterdi. Adam onu görmezden geldi. Garson öfkeli sözler ve jestlerle onun yanına gitti. Adam bir şey söylemedi ve sakince verandadaki diğer insanlara bakındı. Garson çekip gitti. Adam eliyle kafeslere vurarak papağanları konuşturmaya çalışıyordu ama hayvanlar konuşmuyordu. Dolgun ve sallanan göğüslerini belli eden sarı elbiseli güzel bir kadın, iki kız çocuğun yanına gitti ve ikisine birer eliyle dokundu. Sonra herkese gülümseyerek, başıyla selamlayarak, dar ve yüksek topuklu yeşil ayakkabılarının üzerinde sahneden çıkan bir aktris gibi hoş bir şekilde salınarak kızlarının yanından ayrıldı.

Kathleen başını siyah taşa değene kadar aşağı indirdi ve bacaklarını daha çok açtı. "Oh, Ben, lütfen bir daha sik beni."

Halimin acınasılığı. Ah, halimin acınasılığı.

Artık pek sıcak olmayan kahveyi bitirdi, termosu radyo kompartımanına götürdü ve bir köşeye yığılmış paraşütlerin arasına koydu. Radyo operatörü delikanlı, şiir kitabını Collins vericisinin üzerine açık halde yüzükoyun bırakmış, tuşlarla çalışıyordu; parmakları cihazın üzerinde gayet rahattı ve büyük olasılıkla bir konum raporunu çabucak tıkır tıkır aktardı.

Ben ilerledi. Ekip şefi uçuş güvertesinde, pilotla kopilotun arasında duruyordu. Ben onun omzuna dokundu ve kendisine bir kulaklıklı telefonla boğaz mikrofonu istedi.

"Bergstrom'dan ne kadar uzaktayız?" diye sordu pilota; yirmi iki yaşından büyük gibi durmayan bir teğmendi. Yardımcı pilot daha da gençti.

"Yaklaşık iki saatte hallederim komutanım."

"Bergstrom'daki havayı öğrendiniz mi?"

"Evet, komutanım. Problem yok."

"Çok teşekkürler."

"Komutanım?"
"Evet."
"Şefte sandviç var isterseniz."
"Belki daha sonra. Bir süre burunda olacağım."

Burunda, hemen hemen yardımcı pilotun yaşında bir uçuş subayı olan seyir zabiti harita masasında paralel cetvelini kullanarak çizim yapıyordu. Küçük lambanın ışığında yüzü bir üniversitenin okuma salonundaki bir masada çalışan ciddi bir öğrenci gibiydi. Genç ve heyecanlı bir mürettebattı bu, belki de o bindiği için normalden daha heyecanlıydılar ve pilot hariç hiçbiri savaş görmemişti, muhtemelen de hiç görmeyeceklerdi çünkü katliamlar artık bitmişti ve muhakkak ki bu boyutta bir yenisi bir daha hiç olmayacaktı.

Burun konisine gitti, çene tareti operatörünün bisiklet selesine binip oturdu ve ellerini göğsünde kavuşturarak elektrikli görüş mekanizmasına baktı. Ekim gecesinde aşağısında uzanan karanlık yeryüzü uçsuz bucaksız dümdüz bir deniz gibiydi ve kasabalar, köyler olan tek tük ışık kümeleri birer umut ve mutluluk adası gibi kayıp gidiyordu. Daha birkaç ay önce bıraktığı Avrupa'nın yakılıp yıkılmış yüzünü, patlayan bombalar yüzünden acıyla kabaran, yukarılara doğru kusan toprağı, bir çığlık gibi fırlayan tuğlaları, çelikleri, paramparça tahtaları ve göğe dönük ölü gözlere benzeyen damsız evleri hatırladı. O kadim ve kanlı topraklara yaptığı otuz yedi uçuş seferi sırasında görmediği ve hayalinde canlanmasına da pek izin vermediği şeyleri düşündü: Attığı bombaların öldürmüş olması gereken, suçlu, suçsuz yüzlerce insan, hatta küçük çocuklar, vücutsuz kollar ve kolsuz vücutlar, gövdeden kopmuş kafalar, patlamış kafatasları, şişmiş cinsel organlar, bacaksız ayaklar ve yuvalarından fırlayıp duvara çarpan gözler. O zaman bunlardan ötürü üzüntü duyduysa da suçluluk yahut utanç hissetmemişti ve şimdi hiçbir pişmanlık duymuyordu. Dava haklıydı.

Adalet yerini bulsun diye Graf.
Hayır, Ben, senin söylediğin şey intikam.
Temizlenme öyleyse. Kendimi ondan temizlemem lazım.
Onu öldürürsen Ben, ondan hiçbir zaman kurtulamayacaksın.

Meksika'dan üç ay sonra döndüklerinde kız hamileydi. Austin Gölü'ne bakan bir tepede iki yatak odalı bir ev tuttular. O sonbaharda her sabah gölde yüzüyorlar ve sonra koşa koşa tepeye çıkıp sevişiyorlardı. Birlikte yıkanıyor, yeni doğan günün ışığında verandada çok çeşitli bir kahvaltı yapıyor, bir sürü şey üzerinde birden konuşuyor ve bir sincap ailesine kızarmış ekmek parçaları atıyorlardı. Sonra arabaya binip, kızın matematik doktorası yaptığı, Ben'in de hukuk lisansı için çalıştığı üniversiteye gidiyorlardı. Öğle yemeğini haftada iki üç kez kampüse yakın bir ara sokaktaki küçük bir İtalyan lokantasında yiyorlar, diğer zamanlardaysa çeşmenin yakınındaki bir ağacın altında evden getirdikleri meyve ve sandviçleri yiyor ve bir termostan soğuk beyaz şarap içiyorlardı. Akşamları güneş batmadan önce nehrin üzerindeki tahtaları çürük bir köprüden geçiyor, barajın altındaki bir adaya çıkıyorlardı. Pek büyük olmayan adanın sahilinde yürüyorlar ve Ben, hızlı akan suda tatlı su levreklerinin dolaşmayı sevdiği gölcüklere ve çakıllı yatak olması muhtemel her yere mantar ve kaşık oltası atıyordu. Yeteri kadar büyük iki balık tutunca hemen eve gidiyor, akşam yemeğinde balık yiyorlardı. Her gece çalıştıkları dersleri bitirdikten sonra Kathleen soyunuyor, büyük gardırop aynasında vücudunun ne kadar şiştiğine bakıyordu. Karnını bez bir şeritle ölçüyordu ve sonunda karnı bez şeridin çevreleyemeyeceği kadar büyüdü. Sonrasında artık aynaya bakmaz oldu.

Ben onu, doktorunun doğumun başlatılması için belirlediği gün arabayla Seton Hastanesi'ne götürdü. Hastanede Kathleen'e verdikleri odada bebeğini bir gün önce doğurmuş, Ben'in El Paso'dan tanıdığı başka bir genç kadın daha vardı. Adı Marjorie'ydi ve Ben onu Kathleen'le tanıştırdıktan sonra oturup böyle bir durumda yeniden karşılaşmalarına yol açan tesadüften konuştular. Genç bir hemşire Kathleen'e doğum gömleği getirdi ve Kathleen giyinmek için banyoya girdi. Çıkınca üçü El Paso'dan, üniversiteden ve Paskalya tatilinde doğum yapmanın avantajından konuştular. Marjorie boyuna saçlarını fırçalıyordu. Kocası öğle vakti onu ziyarete gelecekti. Bir hafta önce İstihkam Kolordusu'na girmişti ve hazır bulunacağı ilk görev yerini o gün öğrenecekti.

"Neden gitmesine izin verdiniz?" diye sordu Kathleen.

"Gitmesi gerektiğini söylüyor. Şimdi olmasa daha sonra olacakmış."

"Ben olsam daha sonra derdim" dedi Kathleen.

Orta yaşlı, iriyarı bir hemşire gelip Kathleen'i muayene odasına götürdü. Ben lobiye çıktı ve kâğıt bardakta kahve içti. Öğleye doğru Kathleen'in doktoru geldi. Ben bu işin ne kadar süreceğini sordu.

"Henüz değil" dedi doktor. "İkindinin geç bir vaktinde diyeyim. Siz niçin eve gitmiyorsunuz; hastane sizi çağırır."

"Doğum yaparken onun yanında olmak istiyorum."

"Buna izin veremem. Eve gidin. İşinize yarayacak bir şey yapın."

Eve gitti fakat arabasıyla ilk önce, bir zamanlar bir odasında kaldığı ve gecenin yalnızlığında hastanedeki kadınların çığlıklarını dinlediği evin önünden geçti. Durup o yaşlı ev sahibi kadına ve geri zekâlı oğluna şimdi hastanede bir karısının olduğunu, çok yakında baba olacağını ve onların evinde geçirdiği yıllardaki yalnızlığından ebediyen kurtulduğunu söyleme dürtüsü hissetmişti. Ama bu dürtüye karşı direndi ve devam edip evine gitti.

Bayan Flagg'e telefon edip, doktorun ona söylediğini ve vakit geldiğinde hastanenin onu da çağıracağını söyledi. Sonra kahvaltı bulaşıklarını yıkadı ve yerleri sildi. Oturma odasında sabahki gazeteleri okumak için oturdu ama sayfaları başlıklardan başka bir şey okumadan çeviriyordu. Odanın ve tüm evin ne kadar boş olduğunu fark etti. Orada dokuz aydır oturuyorlardı fakat ev hâlâ taşındıkları günkü gibi duruyordu ve birkaç parça mobilyalarından başka bir şey yoktu. Kathleen başka kadınların bir evi sıcak ve hoş bir yer kılmak için yaptıkları şeyi yapmamıştı. Çocuk odasına çevirdikleri ikinci yatak odasına gitti. Bebek yatağı, portatif branda banyo, bebek bezleri ve bebek çamaşırlarıyla dolu boyanmamış sandıktan çekmeceler, sandığın üzerinde yağ şişeleri, vitaminler, pudra kutuları ve oturma yerinde bir yastık bulunan sallanır bir koltuk vardı. Gereken her şey oradaydı ve mutfakta da şişeler, bir şişe ısıtıcı ve katlanmış bir bebek arabası vardı. Hepsi oradaydı ama Ben biliyordu,

burası hoş bir oda değildi ve bu evin içi ve kendisi hoş bir ev değildi, sadece gerekli eşyalarla dolu bir odalar topluluğuydu. Boş verdi. Evin boşluğunu hissediyordu ama birkaç gün sonra Kathleen'i bebekle birlikte getirecek ve artık bu boşluğu, hâlâ var olduğunu biliyor olsa da hissetmez olacaktı.

Oturma odasına geri döndü, Mahler'in Dördüncü Senfonisi'ni pikaba koydu ve sesini açtı. Buzdolabından bir şişe bira aldı, dışarı çıktı, ön verandada oturup sigara içerek sabah ışıklarının göl sularında dansını seyretti ve müziğin karşı konulmaz akışını dinledi.

Öğle vakti tuzlu mısır ekmeğinden bir sardalyeli sandviç yedi ve bir şişe daha bira içti. Sonra Henry Adams'ın *The Degradation of Democratic Dogma* [Demokrasi Düşüncesinin Yozlaştırılması] isimli kitabını açıp dikkatle okudu ve okudukça notlar aldı. Öğleden sonra hastaneyi iki kez aradı ama henüz haber yoktu. Karısı dinleniyordu; doğum başlamamıştı.

Saat beşte çalışmayı bıraktı, uzun bir bardakta bir cin kokteyli yaptı, büyük bir parça peynir kopardı ve verandaya çıkıp akşam gazetesini okudu. Bu gazeteyi sabahkinden daha dikkatle okuyordu ama gelip bir ağaca konan bir karatavuk uzun uzun ve acıklı bir sesle gaklamaya başladı. Gazeteyi bıraktı ve kuşu taşlardan bir yaylım ateşiyle kovdu. Tekrar oturduğunda artık gazete ilgisini çekmiyordu. Peyniri bitirdi, sonra cin kokteylini yavaş yavaş yudumladı, sigara içti ve hiçbir şey düşünmemeye çalıştı.

Hastaneden aradıklarında saat altıya geliyordu. "Bir oğlunuz oldu" dedi bir kadın sesi.

"Beni güya eşimin sancısı başlayınca arayacaktınız."

"Hızla girdi ve çabucak doğurdu. Şanslı bir kadın."

Hastaneye gittiğinde Flagg'ler oradaydı. Bayan Flagg gülümsüyordu ve koyu renk güzel gözleri yaşlıydı. "Kitty[1] mükemmel iyi. Kedi gibi doğurdu ve anesteziye pek fazla gerek olmadı." Kollarını Ben'e doladı, Ben de ona sarıldı ve sırtını hafifçe pışpışladı. Flagg küçük daireler halinde dolaşıp duruyor, kovboy çizmelerinin topukları mermer döşemede tuhaf sesler çıkarıyordu. "Kitty'me bu kadar iyi davrandığın için teşekkür ederim"

1. Kedi yavrusu anlamına gelir. (ç.n.)

dedi kadın ve onu dudaklarından öptü. Flagg elini uzattı. "Vauv Ben, seninle Kitty bu aile işine iyi bi başlangıç yapmışınız ve ikinizle de essahtan gurur duyuyorum." Yavaşça ve ciddi bir şekilde el sıkıştılar. "Şindi siz benle Flo gibi birde durmayasınız. İkinizin yerine komak için en az iki lazım. İnsanlar çocuk fakiri olmuş diye duymuşum ama ben nüfus çokluğundan doğmuşum yav." Güldü ve Ben'in kolunu tuttu. "Sen şindi gidesin de güzel karını göresin. Benle Flo toruna bakçez... tabi oğlan pantulunu şindiye giydiyse."

Odada Kathleen bir pikenin altında sırtüstü yatıyordu ve başının altında bir yastık vardı. Saçları toplanmamış, yastığın üzerine yayılmıştı ve başını yavaşça bir öne bir arkaya hareket ettiriyor, dudakları da kımıldıyordu ama Ben onun söylediği hiçbir şeyi anlamadı.

Marjorie yatağında oturmuş, yemeğini yiyordu. "Anesteziden" dedi. "İnsanı sarhoş gibi yapar."

"Kathleen iyi mi sence?"

"Endişelenme. Hoş bir sarhoşluktur. Keşke ben de tekrar olsam."

Ben, Kathleen'in yatağının başında durdu, onun elini tuttu ve kulağına yavaşça fısıldadı. "Buradayım Kathleen."

Kathleen odaklanmamış gözlerle ona baktı. Yüzü soluk ve ıslaktı. Dudakları titriyordu. "Beni bırakma."

"Seni seviyorum. Daima yanında olacağım."

"Beni bırakma."

Onu o baharda ve yazda da bırakmadı fakat askere gitmesine çok zaman kalmadığını biliyordu. Almanya bütün Avrupa'yı almış ve Rusya'ya saldırmıştı. İngiltere canını kurtarmak için savaşıyordu. O yaz gitmesi gerektiğini hissediyordu ama gitmedi; oğlunun büyümesini izliyor, karısıyla hoş vakit geçiriyor, balık avlıyor, yüzüyor ve tarih konusunda Adams ve Beard, hukuktan da Holmes okuyordu. Uzun hafta sonlarında Austin'in sıcağından ve rutubetinden kaçmak için Aransas Pass'a ya da Padre Adası'na gidip kumsalda kamp yapıyorlardı. Oğluna, babasının anısına ve Graf'ın hatırına John Doniphan adını vermişti; Graf kendi adının "Lear adında bir çocuğun hayat boyu taşıyacağı kesin olan yüke eklenmesini" kabul etmemiş

ama Missourili birinin adını önermişti: "Çok şanslı bir asker ve gayet akıllı bir adamdı, yani bakarsın Lear'lardan birine belki biraz şans ve akıl bulaşır." Kathleen o yaz Doniphan adını, bebeğin kumsalda bir örtünün üzerinde yüzükoyun yatıp kauçuk bir emziği çiğnerken kıçını yukarı kaldırıp sağa sola sallama alışkanlından ötürü önce Duck, sonra da Ducky'ye[2] çevirdi. Ve çocuk ördek gibi, deniz, güneş ve kuma gayet uyum sağlıyor, kimseye bir sorun çıkarmıyordu. Kathleen'le Ben bazen onu da suya sokuyordu ve bebek suyun altında tekmeler atarak, gözleri açık halde ve yüzünde bir gülümsemeyle birinden ötekine yüzüyordu.

Yaz bittiğinde Ben savaşa gitme gereğini kuvvetle hissediyordu. Neler hissettiğini Kathleen'e söyledi.

"Ama Ben, kimseyle savaşa girmiş bile değiliz."

"Girmemiz uzun sürmeyecek. Hazır olmam lazım."

"Rusların onları yeneceğini hissediyorum Ben. Şu anda gitmenin bir anlamı yok."

"Almanlar Moskova'nın yolunu çoktan yarıladı."

"Ben, beni bırakma."

Kadın onun bileğini sıkı sıkı tutmuştu; gözlerindeki ve sesindeki yalvarış öylesine müthişti ki Ben ona karşı koyamadı.

O eylülde yine üniversiteye kaydoldular ama Ben hukuk okulunun dar sınıflarında kendini huzursuz hissediyor, dersine konsantre olamıyordu. Kathleen doktora çalışmasının yanı sıra üniversitenin bir sınıfına cebir dersi veriyordu. Sabah okula giderken çocuğu Bayan Flagg'e bırakıp öğleden sonra alıyorlardı. Kathleen günün ve akşamın her bölümünü organize etmişti. Yemekler, çamaşır, alışveriş, bebek, ders çalışma, iş... Programda her şeyin bir yeri vardı. Günleri rahat geçiyordu ama bazen akşamları Kathleen yatak odasında, o günlerde her şeyi yaparkenki müthiş enerjisiyle ders çalışır ve Ben oturma odasında, kucağında bir kitapla otururken tarifsiz bir kedere kapıldığını hissediyordu.

Ben, Pearl Harbor'dan bir hafta sonra giderken kadın şikâyet etmedi. Onu arabayla istasyona götürürken Ben çocuğu kucağında tuttu. İstasyonda, arabada birkaç dakika oturup önemsiz

2. "Ördek" ve "ördeksi" anlamında. (ç.n.)

şeylerden konuştular. Sonra gitme vakti geldi. Dudaklarını birbirlerininkine sadece değdirerek, sanki öpüşme kırılgan bir şeymiş de kırmaktan korkuyorlarmış gibi hafifçe öpüştüler. Ben çocuğu koltuğa, ikisinin arasına koydu ve arka koltuğa uzanıp çantasını aldı. Kadın elini onun koluna koydu; Ben ona baktığında kadının ela gözleri pırıldıyordu ve dudaklarından gelip geçen hoş bir hüzünlü gülümseme solgun oval yüzünü yağmurlu bir gecede belli belirsiz parlayan bir deniz feneri gibi aydınlatmıştı.

Yani Ben kandırmacalar, yalanlar ve ihanetten oluşan o melodramı hak etmediği kanısındaydı. Melodram çocuklar içindi fakat onlar çocuk değildi ve birbirlerini çocuk gibi sevmemişlerdi. Eğer Ben İngiltere'den Avrupa'ya uçar ve haklı dava uğruna insan öldürürken Kathleen'deki sevgi ölmüşse o zaman Ben geri döndüğü zaman ona söylemeliydi; bu işe onurlu bir şekilde son verirlerdi. Ama kadının içinde ölen, sevgiden daha fazlasıydı.

Nisanda Barksdale hava üssünden boş sefer yapan bir B-26'yla geldiği gün kadın onu Bergstrom'da karşılamıştı. Ben, Kathleen'in onu ana kapının yanındaki ziyaretçi salonunda bekleyeceğini sanıyordu ama kadın nedense uçuş hattının yanındaki İnzibat Komutanı bürosundan söz etmişti ve Ben bir elinde paraşütü, diğerinde B-4 torbasıyla cipten iner inmez onu hangarın gölgesinde, yanında dört yaşından küçük bir çocukla dururken gördü. Kadın açık kahverengi kumaştan, vücudunu sımsıkı saran ve Ben'in onu son kez gördüğü, otuz ay önce Drew Field'den İngiltere'ye gittiği günden beri bedeninin kazandığı olgun kadınsı hatları gayet açıkça gösteren daracık bir elbise giymiş, saçlarını kesmiş ve kâkül bırakmıştı. Kadın ona gülümserken Ben beton apronda durmuş, kuşkusuz ki felaket yorgun ve biraz afallamış halde bakıyordu çünkü onunla orada, uçuş hattında karşılaşmayı hiç beklemiyordu. Kadın dudaklarını kırmızıya boyamıştı ve gölgeden güneşe çıkıp ona doğru yürümeye başlayınca dişleri pırıl pırıl parlıyordu.

Oğlan çocuğunun elinden tutmamıştı ve çocuk onun peşinden gelmeyip gölgede hiç kımıldamadan, ayaklarını birbirine bitiştirmiş halde duruyordu ve küçük yüzünde bir endişe sarmalı vardı.

Kathleen ona doğru yavaş yavaş yürürken göğüsleri bir zamanlar hafifçe sallanan hallerinden daha dolgundu ve bacakları ve kalçası dar elbisenin altında yumuşak hareketler yapıyordu. Erkekler ona bakıyordu ve Kathleen'in gözleri Ben'deyse de Ben onun erkeklerin ona bakışının farkında olduğunu ve bundan hoşlandığını hissetti. Kathleen henüz çıplak kollarını onun boynuna dolamak için kaldırmaya ve yüzünü onunla öpüşmek için yukarı çevirmeye başlayacak kadar yakına gelmeden Ben *Rol olarak yapıyor bu kadın bunu,* dedi içinden, *Bunların hiçbirini hissetmiyor. Herkesin ona baktığı ve benim ona baktığım dışında hiçbir şeyi hissetmiyor ve rol olarak yapıyor bunu.*

Sonra kolları Ben'in boynuna dolandı, öpüştüler, Ben kollarını ona doladı, vücuduna dayanan kadının vücudu sanki çok olgun, çok etli, tat için değil görüntü için büyümüş bir meyveymiş gibi ona gerçekdışı geldi ve kadının iki bacağından biri onun bacaklarının arasına daracık giysisinin elverdiği kadar girdi. Kadın öpüşmeyi yarıda kesti ve kulağına, "Eve gidinceye kadar bekleyemem kocacığım benim" diye fısıldayınca Ben'i yine gerçekdışılık duygusu sardı ve bu sözleri bir kitapta yazılı bir diyalog cümlesi halinde görebileceğini düşündü.

Arabaya binip göl kıyısındaki küçük eve gittiler. Ev onlarındı. Ben orayı bir kısmını Thomas amcasının bıraktığı parayla satın almıştı. Kathleen, Ben İngiltere'de ilk yılındayken ona yazdığı mektupta doktorasını bitirdiğini ve üniversitede bir yardımcı profesörlük teklifini kabul ettiğini söyleyince Ben onun daha rahat ve kampüse daha yakın bir ev isteyeceğini düşünmüş, hatta böyle yapmasını önermiş ama Kathleen orada kalmıştı. Ben, Kathleen orada kaldığı için memnundu. Ev pek mükemmel değildi ama Ben ahşap dekorunu, göle yakınlığını, nehirde tutulan güzel balıkları, gölün kıyısındaki tavşan ve sincap dolu bakir kayalıkları ve hatta evlerinin bulunduğu tepenin altındaki, zaman zaman gidip bira içtikleri ve yağlı bir biftek yedikleri pasaklı küçük kafeyi bile seviyordu.

Evin içi hâlâ değişmemişti ve hâlâ başka kadınların çıplak duvarlardan ve döşemelerden bir yuva yarattığı o dokunuşlardan yoksundu. Kathleen yeni bir pikap ve plaklar için bir raf almıştı. Boyasız tahtalardan ve tuğlalardan yaptığı yeni bir kitaplık

bir duvarın çoğunu kaplıyordu ve tıkış tıkış kitap doluydu, bazıları diğerlerinin üzerinde yanlamasına duruyordu ve çocuk için yeni ve daha büyük bir yatak vardı. Tahta döşemeler cilalanmıştı fakat üzerinde kilim yoktu, yatak odalarında küçük birer kilim bile yoktu ve yemek yedikleri yuvarlak meşe masada ne bir örtü ne bir çanak ne de bir vazo vardı.

Kathleen'in buzdolabında iki şişe şampanyası vardı. Birini çıkardı ve sıradan su bardakları getirdi. Ben şişenin mantarını açtı, mutfak masasına oturdular ve onun dönüşü şerefine kadeh kaldırdılar. Çocuk annesinin oturduğu sandalyenin yanında duruyordu, yüzü hâlâ ciddi ve endişeliydi; boyuna Ben'e bakıyor ama Ben ona bakınca gözlerini kaçırıyordu. Kathleen ona şampanyasından bir yudum verdi. Çocuk yüzünü buruşturmadan yuttu ama Kathleen beğendin mi diye sorunca bir şey söylemedi.

Şişeyi bitirdiler ve ikinciyi de Kathleen'in hazırladığı soğuk etler ve peynirlerle içtiler. Kadın hep üniversiteden konuşuyordu; dersleri, öğrencileri, iş arkadaşları, çalıştığı komisyonları ve yönetim urulunun azletmek üzere olduğu zor durumdaki başkanı. Babasıyla ikisi başkanı savunmak için oluşturulmuş özel bir gruptandı ve planlarından heyecanla söz ediyordu. Ben, Kathleen konuştuğu için memnundu. Onun pek konuşası yoktu.

Kathleen yemekten sonra çocuğa döndü. "Uykuna Gammy'nin evinde yatmak, akşam yemeğini onunla yemek ve geceyi onunla geçirmek ister misin?"

"Bana ne" dedi çocuk kısık bir sesle.

"Hayır" dedi Ben, "bizimle kalsın".

"Oraya gitmeyi daha çok seviyor" dedi kadın. "Bütün küçük arkadaşları orada ve bu ilk gün bizim için daha iyi olur diye düşündüm."

"Burada kalması daha iyi."

Kathleen masayı temizleyip bulaşıkları yıkarken Ben çocuğu yürüyüş için nehre götürdü. Onun elini tuttu, yokuş aşağı giden yoldan indiler, köhne kafenin yanından geçtiler ve yolun karşısındaki nehrin kenarına vardılar. Kıyı boyunca patikada köprüye kadar yürüdüler. Nehrin suyu alçak ama berraktı. Adaya çıkan köprüden geçtiler. Adanın ortasına giden patikada yatan

uzun ve kalın bir çıngıraklı yılan ölüsünü görünce donup kaldılar. Ben yılanı bir sopayla kaldırıp çalıların arasına attı.

Adanın batı tarafındaki, Ben'in eskiden sık sık balık avladığı bir gölcüğe gittiler. Kenarında kocaman bir kaya ve söğütler vardı. Ben kayaya oturup çocuğu bacaklarının arasına koydu ve berrak suda sürüklenen ve zaman zaman ağaç dallarından düşen larvalara hızla saldıran küçük bir güneşbalığını seyretti. Avrupa'daki savaşın sona yaklaştığını düşünüyordu. Otuz yedi uçuş görevi yapmış, burnu bile kanamamış ve mürettebatından sadece, taret kullanan bir topçu koluna gelen bir şarapnelle yaralanmıştı. İyi bir savaş olmuştu, katıldığına memnundu ve en kısa zamanda Pasifik'e gönderilmeyi umut ediyordu ama şimdi evindeyken başarının, zaferin, iyi bir şey yapmış olmanın tatmin duygusunu hissetmiyordu. Yüreğinde belirsiz bir huzursuzluk vardı.

Gölcüğe mağrur yüzüşüyle kafasını hızla sağa sola döndürerek giren iri bir balık güneşbalığını kaçırdı. Çocuk gerginleşti, Ben'in bir bacağını sıkıca kavrayıp merak ve keyifle bağırdı.

"Baba, bak!"

"Evet" dedi Ben, "büyük bir karalevrek bu". Elini oğlunun bir kuşun kanadı gibi narin kemikli çelimsiz omzuna yavaşça koydu.

Melodram altı hafta sonra başladı. Pasifik'te görevlendirilme umudu Almanya'nın çökmesiyle bitmişti. B-29'lar Japon anavatan adalarının üzerinde uçuyor, uzun zamandır Pasifik'te rutin ağır bombardımanlar yapan B-24 filoları Avrupa'dan kaydırılan benzer ünitelerle takviye ediliyordu. Bunun yerine Ben'e güneybatıdaki Bergstrom ve diğer üslerde hava taktikleri üzerine dersleri kapsayan bir eğitim görevi verildi. Bu göreve sevinmesi gerekirdi çünkü üstte sabahları iki, öğleden sonra da iki saatten fazla kalması gerekmiyordu ama sevinmedi çünkü ders vermekten hoşlanmıyor ve hizmete devam edecekse tekrar uçuş komutanlığı yapmak istiyordu. Boş vaktini tarih ve hukuk üzerine çalışmalarına devam etmek için kullanması gerekirdi ama bunlara konsantre olamıyordu. Sabah ve öğleden sonra derslerinin arasındaki iki saat arayı ya tek başına ya da İngiltere'den tanıdığı kişilerle yediği uzun yemeklerde geçiriyordu. Akşamları ye-

mekten sonra oğluyla onun yatma vaktine kadar oynuyor ve sonra oturma odasında plak dinleyip beyaz şarap içerek, Kathleen'in topoloji araştırması yaptığı kütüphanede sık sık kaldığı gece çalışmalarından dönmesini ya da yatak odasındaki çalışmasından bir sonraki günün dersini hazırlamayı bitirip de çıkmasını bekliyordu. Biraz konuşuyorlar, Kathleen onun şaraptan kalanı bitirmesine yardım ediyor ve sonra yatıyorlardı.

Bir pazar akşamı Kathleen, Rice adlı ailenin evinde bir çocuğa bakması gerektiğini söyledi. Saat yedide gitti. Ben saat sekizde çocuğu yatırdı ve pazar gazetelerini gözden geçirmek için oturdu. Saat sekiz buçukta Rice kapıya geldi. Elinde bir sepet çakaleriği vardı.

"Bunları niye Kathleen'le göndermedin?"

"Onunla göndermek derken ne demek istedin?"

"Sizin yanınızda, öyle değil mi?"

"Yok yahu. Biz öğleden beri Marble Falls'taydık."

"Sizde kalacağını söyledi. Yedi civarında gitti."

"Bizde değil Ben. Senin hatlar biraz karışmış herhalde."

Rice gitti ve Ben erik sepetini oturma odasındaki yuvarlak masanın ortasına koydu.

Eriklerden birini seçti ve yine birasıyla gazetelerinin başına oturup onları okudu ve erik yedi ama dikkati dağılmıştı; tekrar tekrar aynı paragrafı okuyordu.

Kathleen on biri biraz geçe geldi. Gözleri parlıyordu ve yanakları sanki bir süre sert bir rüzgârda kalmış gibi kızarmıştı. Ben'e doğru gelişi bir kadın kahramanın sahneye cilveli bir yürüyüşle ve yüzünde şuh bir gülümsemeyle girişi gibiydi. Yavaşça Ben'in koltuğunun sol kolçağına otururken eteğini altından çekerek sıkılaştırdı ve kıçı tüm hatları belirgin halde Ben'in kucağındaydı. Kollarını yine bir aktrisin özellikle abartılı tavrıyla Ben'in boynuna doladı ve onu dudaklarından öptü. Sonra Ben'in elini tuttu ve kendi kıçına koydu.

"Karını özledin mi?" diye sordu.

"Elbette."

"Onun adını söyle. Artık onun adını hiç söylemiyorsun Ben."

"Tatlı Kıç." Elini onun kıçında gezdirdi ve kadın koltuğun kolunda bir aşağı, bir yukarı hareket etmeye başladı.

"Adını duymak onun hoşuna gidiyor Ben. Hep söylemelisin bunu, yoksa artık onu istemediğini düşünür ve bu da hoş olmaz, öyle değil mi?"

"Evet, hoş olmaz."

Kadın onu yine dudaklarından öptü. "Oh, tadın çok hoş... çakaleriği gibi."

"Ondan yedim."

"Çakaleriği mi?"

"Şurada."

Masadaki sepeti gösterdi ve kadın fırlayıp oraya gitti. "Ah, çakaleriğini çok severim!" Bir tanesini ısırdı. "Nereden aldın bunları Ben?"

"Saat sekiz buçuk civarında Rice getirdi. O, Maribelle ve çocukları bütün gün Marble Falls'ta yürüyüş yapmışlar."

Kadın eriği bir kül tablasına attı ve işaret parmağını birkaç kez üstdudağında gezdirdi. Sonra tuvalete gidip uzun bir süre kaldı. Çıkınca gelip Ben'in koltuğunun karşısındaki divana oturdu.

"Sanırım sana söylemem lazım" dedi kadın.

"Bana bir şey söylemen gerekmiyor."

"Söylemezsem kuşkudan kendi kendini yiyeceksin."

"Beni dert etmen gerekmez Kathleen."

"Bill Murphy bu sabah sen kalkmadan önce beni aradı. Beni görmesi gerektiğini söyledi ve ben de yaptığım şeyi yaptım."

"Kimmiş bu Bill Murphy?"

"Üniversitede edebiyat dersi veriyor."

"Nereden tanıyorsun onu?"

"Çalışma grubundan, o zamanlar fakülte gecelerinde havuzda birlikte yüzerdik."

"Neymiş bu çalışma grubu?"

"Bir grup bir araya geliyor, bazı şeyleri tartışıyoruz."

"Ne gibi şeyleri?"

"Sorunlar, toplumsal konular, uluslararası ilişkiler, üniversite meseleleri."

"Bunlarla ilgilendiğini bilmiyordum."

"Benim hakkımda bilmediğin bir sürü şey var Ben."

"Peki Murphy'nin istediği neymiş?"

"Adam Katolik, evli, iki çocuğu var ve bir tanesi de yolda. Bana âşık olduğunu söyledi ve benim onun bunu aşmasına yardımcı olmam lazımmış çünkü şeytan beni kullanıyormuş."

Ben bir kahkaha attı.

"Bütün yapacağın gülmekse Ben, sanırım bu konuda daha fazla konuşmamalıyım."

"Üzgünüm. O laf güldürdü beni. Peki sen ne yaptın?"

"Arabasında oturup konuştuk."

"Ne konuda?"

"Bana karşı neler hissettiği ve bunları hissetmemesi gerektiği hakkında."

"Peki ne dedin?"

"Ona karşı öyle şeyler hissetmediğimi fakat ondan hoşlandığımı söyledim."

"Seni öptü mü?"

"Hayır."

"Sana dokundu mu?"

"Bir kez elini dizime koydu."

"Uzaklaştırdın mı?"

"Hayır."

"Neden? Elinin orada olması hoşuna mı gitti?"

"Hayır. Onu kırmak istemedim."

"*Kırmak* ha!"

"Adam korkunç sarsılmıştı. Aslında bana âşık olmak istemiyordu ve şeytanın onu baştan çıkarmak için beni kullandığına gerçekten inanıyordu."

"Bütün bunlar nerede oldu?"

"Onun arabasında, kongre binasının o park yerlerinden birinde. Onunla üniversitede buluştum ve arabasıyla oraya gittik."

"Arabada onu baştan çıkaran şeyle oturmak ve elini onun dizine koymak onu baştan çıkmaktan nasıl kurtaracakmış?"

Kadın gözlerini kaçırdı ve parmağını yine üstdudağında gezdirdi. "Bu konuda konuşmanın ona faydası oluyor ama nasılını bilmiyorum."

"Bu adamın karısını tanıyor musun?"

"Evet. Ruth benim arkadaşım. Onu çok severim."

"Kocasıyla yaptığın bu konuşmayı ona anlatacak mısın?"

"Bunu yapmaya hakkım yok. Buna Bill'in karar vermesi lazım."

"Arkadaşına karşı bir yükümlülüğün yok mu?"

"İkisi de benim arkadaşım."

Ben kalkıp masaya gitti ve bir erik seçti, inceledi, geri koydu, başka bir tane seçti. "Niçin bana yalan söyledin?" diye sordu eriği havaya atıp tutarak. "Niçin bana onun seni aradığını ve onu görmek istediğini söylemedin?"

"Çünkü bunun seninle bir ilgisi yoktu. Benim özel kişiliğimle ilgili bir şey bu. Senin karın olmanın dışında da bir insanım ben."

"Evlilik bir kişilikler birliğidir."

"Biliyorum Ben. Bunu söylediğimizi biliyorum. Ama doğru değil."

"Hayır, *doğru*!"

Kadın yine parmağını üstdudağında gezdirdi ve eteğini çekiştirdi. "Görüyorsun Ben, sana bu yüzden söyleyemedim. Çünkü gidip ona yardım etmeme izin vereceğine güvenemedim çünkü senin onur anlayışın ve ideallerin insanların gerçekte nasıl olduğunu görmene hep engel oluyor."

Ben eriği geri koyarken dikkatle, diğer ikisiyle bir üçgen oluşturacak şekilde yerleştirdi. "Viski içeceğim" dedi.

"Ben istemiyorum" dedi kadın. "Yatacağım."

Ben gecenin ileri saatlerine kadar içti, sonunda viski onu çarptı ve kafasını öyle bir karanlıkla doldurdu ki yatar yatmaz uyuyacağından ve karısının on beş santimetre ötedeki vücudunu düşünmesi gerekmeyeceğinden emindi.

Birkaç gün sonra Kathleen, Ben'in onun çalışma grubuyla tanışması gerektiğine karar verdi. "Eminim ki onlardan pek hoşlanmayacaksın çünkü düşünme ve yaşam tarzları senden tümüyle farklı ama Ben, onlar benim arkadaşlarım, senin yokluğunda bana çok iyi geldiler ve hoşlanmasan bile onlara karşı nazik olmanı istiyorum." Ayrıca Ben'e, ikisinin gizli buluşmasından haberdar olduğunu Murphy'ye belli etmemesi için yemin ettirdi.

Evleri küçük olduğundan daveti bulundukları tepenin aşağısındaki küçük kafede yapmaya karar verdiler. Orası sadece cuma ve cumartesi günleri kalabalık olur, insanlar oraya bardan ve yemek salonundan yarım kat yüksek ve onlara tepeden bakan bir pistte müzik kutusunda çalan müzikle dans etmek için gelirdi. Kathleen bir perşembe gecesini seçti.

Saat sekizde oraya indiler. Kafede genç bir adam elinde bir Lone Star birasıyla tilt makinesinde oynuyor, ellili yaşlarda, üzerinde balık kanı lekeli kot pantolon ve ceket, ayağında kauçuk yarım botlar olan tıraşsız bir adam barda oturmuş, bir tatlı su levreği zokasıyla oynuyor ve bir şişe Red Cap ale birası içiyordu. Kafenin sahibi de olan barmen, yani altmış yaşın üzerinde, suratının rengi ve biçimi kahverengi bir katıra benzeyen ve ensesindeki sık siyah saçlar kafasının sadece gerideki üçte birini kaplayan uzun boylu zayıf adam büyük bir buz parçasını çenterek bir hazneye dolduruyordu.

Bardaki iskemlelere oturdular. Ben, bazen birlikte balık avladığı zokalı adamı başıyla selamlayıp iyi akşamlar dedi ve sonra barmene, "İki tane soğuktan, Patch" dedi.

Adam dönüp baktı. Sol gözbebeğinde beyazımsı bir tabaka vardı ama sağ gözü düzgün ve simsiyahtı. "Bi dakka bekleyesin Ben." Buz çentme işini bitirdi, sonra başka bir hazneden iki şişe Jax birası çıkarıp açtı, tepelerine birer bardak kapattı ve oturdukları yere getirdi. "İyi akşamlar Bayan Lear" dedi.

"Merhaba Patch."

"Sizin arkadaşlar geley mi?"

"Birazdan gelmeleri lazım" dedi kadın.

"Bi şey de yiycekler mi?"

"Ne isterlerse" dedi Ben, "Sen kaydet, bittiğinde ben öderim."

"İyidir. Siz ahbaplar, yiycek bi şey isteysiniz mi şindi?"

"Ben biftekli sandviç istiyorum" dedi Ben.

"Ana, bugün memleketten patates kızartmış. Yanına ondan isteysin mi?"

"Kulağa güzel geliyor."

"Ya siz hanfendi?"

"Sadece biftekli sandviç."

"Tamam hanfendi."

Siparişleri barla mutfak arasındaki servis tezgâhının arkasında duran, saçları beyazlamış şişman kadına bildirdi ve döndü. Tilt makinesindeki genç, arkasına dönmeden ve oyununu kesmeden, "Bi bira daha Patch" diye seslendi.

Barmen zokalı adamın önünde durdu. "Bi tanesine daha hazırsın mı Hitch?"

"Olmasam yeni bir mide isteyecem."

Barmen şişeleri açtı, tepelerine yeni bardaklar kapattı ve adamlara götürdü. Barın kimsenin durmadığı ve ıslanmamış yerlerini sildi, sonra arka bara yaslandı, kirli ve kararmış bir pipoyu gömlek cebinden çıkardığı bir Prince Albert kutusundan doldurdu, yaktı ve tütün onun istediği şekilde yanıncaya kadar yoğun mavi beyaz dumanlar çıkardı. "Yahu Ben, bugünlerde balık avladığını pek görmeyrim artık."

"Biliyorum Patch."

"Ordu bu kadar çok mu çalıştırey seni?"

"Beni biraz çalıştırıyorlar ama çok fazla değil."

"Savaşın ilk yarısında onlar için savaşmışın. Bana kalırsa ikinci yarısında savaşmadan önce sana biraz boş zaman vermeleri ilazım gelir. Tıpkı futboldaki gibi."

"Evet, ee, mesele ordu değil Patch. Sadece o eski balık avlama hevesim yok bugünlerde."

"Çok kötü, Ben. Levrek akını var kesin. Öyle değel mi Hitch? Akın yok mu?"

Adam, ale birasını bardağına doldurdu ve tuz kattı. "Bu akşam Travis'teki barajın altında yarım saatte sekiz tane tuttum, daha önce tükürüğümü atmayacağım şu gümüş kaşıkla hem de."

Yemek hazırdı. Barmen onları getirdi ve Ben'e bir şişe daha bira verdi. Onun yanında ketçap, A-1 sosu ve Worchestershire sosu şişeleriyle kocaman tuzluk ve biberlikleri de getirdi.

"Müzik kutusu için iki dolar, yirmi beşlik alabilir miyim?" diye sordu Kathleen.

"Tabii ki hanımefendi."

Adam ona bozuk paraları verdi ve Kathleen birkaç basamak yukarıdaki dans pistine çıkıp paraları makineye attı. Seçtiği müziklere bastı ve sandviçiyle birasının başına döndüğünde salonu bir polkanın hızlı melodisi dolduruyordu.

Birkaç dakika sonra siyah takım elbise ve gri fötr şapkalı, kısa boylu, tıknaz, hafif kambur, yaşı kırkın üzerinde bir Siyah, kapının ağzında durmuş, altın çerçeveli gözlüğünün ardından aranırcasına bakıyordu. Kathleen iskemlesinden kalkıp onun yanına gitti.

"Dr. Madden" dedi, "çok sevindim geldiğiniz için".

"Fazla kalamayacağım Kitty. Saat dokuz buçukta kızımı almam lazım."

"Eh, pekâlâ. Bir Jax ister misiniz?"

"İyi olur."

"Yiyecek bir şey?"

"Sanmıyorum Kitty."

"Haydi şuraya oturalım."

Kathleen onu duvarları neredeyse tavanın kaba ve yangın lekeli kirişlerine kadar yükselen karanlık ve geniş bölmelerden birine götürdü. Ben'e seslendi. "Bize Jax getir tatlım ve gel bizimle otur."

Ben sandviçinden kalan parçayı ve çok az kalmış patateslerini bitirdi, üzerine de birasından kalanı içti. Patch'e baktı. "Tepside üç bira."

Patch bara yaslanıp kafasını Ben'e yaklaştırdı. "Ben, burda siyah bi adama servis yapameycem."

"Kathleen bana ekibinde onun da olduğunu söylemedi."

"Katiyen yapameycem."

"Böyle bir kanun mu var?"

"Böyle bi adap var."

"Peki yahu Patch, servisi ben yaparım. Sen sadece şişeleri açacaksın ve bana satacaksın."

"Ve bu herif burda, *benim* yerimde oturup onu iççek."

"Onun gibilere karşı şahsi bir şeyin mi var senin?"

"Bi sonraki müşteriden fazla değel. Ama burda yürütülcek bi ticarethanem var."

"Sana diyeceğim, Patch, o bölmede onu kimse görmeyecek ve laf ederlerse, tamam, gidecek."

"Ben, bundan pek hoşlanmamışım."

"Yahu alt tarafı özel bir davet bu. Kathleen'in ekibi senin müşterilerinden daha fazla olacak. Şu anda iki müşterin var. İddiaya girerim kapatıncaya kadar beş kişi daha gelmez."

Barmen birkaç dakika boynunu bükerek, siyah kıllarla kaplı kollarını barın üzerinde iki yana uzatmış halde durdu. Bir şey söylemeden biraları açtı, iki tanesinin üzerine birer bardak kapattı ve şişeleri çiçekli bir teneke tepsiye koydu. Üzerinde bardak olmayan şişeye dokundu. "Bu onunkisi. Anley misin ne demek istemişim?"

Ben üzeri bardaklı şişeleri Kathleen'e ve Madden'e verdi. "Bu, Dr. Madden" dedi Kathleen. "Austin Üniversitesi'nde tarih ve iktisat dersleri veriyor."

El sıkıştılar. "Dilerim sizi sıkıntıya sokmuyorum Yüzbaşı Lear."

"Neden ki?"

"Şişenizin üzerinde neden bardak olmadığını biliyorum."

"Tahmin ederim."

"Buradaki insanlar gerici gibi geldi bana."

"Patch'le Hitch gericidir elbette" dedi Ben, "ama şu çocuğu bilmiyorum".

"Böyle bir yere gelmek hoşuma gitmedi" dedi Madden ve bir bardak birayı kafaya dikip ikinciyi doldurdu.

"Her şey iyi olacak" dedi Kathleen.

"Hiçbir şey iyi falan olmayacak" dedi Madden.

"Değişim daha yeni başlıyor."

"Biliyorum" dedi Madden, "ama yasalar ne kadar iyi olsa da benim yüreğim ve içim hiçbir zaman rahat olmayacak. Ve bu tüm insanlar için böyle, ister siyah ister beyaz".

Kathleen onun koluna dokundu. "Üzgünüm. Burasının bizim için daha rahat olacağını düşünmüştüm."

Madden onun elini pışpışladı. "Sen doğrusunu yaptın. Ben bu lanet olası ülkeden, bana daima her iyi şeyden dışlandığımı hissettirdiği ve kendimden utandırdığı için daima nefret edeceğim işte."

Ben üç boş şişeyi tepsiye koydu ve yenilerini almak için bara gitti. Patch üç şişe açtı ve sonra bir dördüncüyü ekledi. "Biri daha gelmiş" dedi.

Bölmede uzun ve kemikli yüzlü, kahverengi saçlı ve hep ağlamak üzereymiş gibi duran soluk mavi gözlü sıska bir adam Kathleen'in yanına oturmuş, kadın iki adamın arasında kal-

mıştı. Ben biraları verirken Kathleen, "Ben, bu Bill Murphy" dedi.

Ben hâlâ biraları dağıtıyordu ve bu yüzden sadece, "Memnun oldum" deyip adamla el sıkışmayı geçiştirebildi ve fark edilmedi. Üçünün karşısına oturup birasını doldurdu ve bir sigara yaktı. Murphy, omuzlarında subay britleri bulunan yanık ten rengi bir gömlek ve bacakları cepli yeşil askeri talim pantolonu giymişti. "Hangi birliktendiniz Dr. Murphy?"

"Bir birlikten falan değildim." Gergince kıkırdadı.

"O bir vr'dir" dedi Kathleen.

"Bir ne?"

"Vicdani retçi" dedi. Kathleen.

"Ama dinsel nedenlerle değil" dedi Murphy. "Ben Katoliğim. Bu yüzden Huntsville'de hapis yattım."

"Ne kadar?"

"On sekiz ay. Üzgün değilim."

"Niçin olasınız ki? Seçiminizi yapmışsınız."

"Bu seçim ona dayatıldı" dedi Madden.

"Her zaman bize dayatılan bir seçim vardır. Ülkeye de dayatılmış bir seçim vardı."

"Önemli olan, Ben" dedi Kathleen, "karşı görüşe daha çok seçenek olmalıydı".

"Bol bol vardı. O Huntsville'de oturmayı seçti."

"Ama bu bir ceza Ben" dedi Kathleen. "Onu seçimi yüzünden cezalandırdılar. Hapis yattığı için üniversitedeki işini bile kaybedebilirdi."

"Peki ya savaşmayı seçen ya da resmen seçilen ve bu seçime karşı direnmeyen ve şimdi küçük parçalar halinde tüm Avrupa'ya saçılmış bütün o çocuklar ne olacak? Buna bir armağan mı diyorsunuz? Onun reddi onların ölümü sayesinde mümkün oldu."

Murphy masanın üzerinden eğildi ve titreyen iskelet gibi parmağıyla Ben'in üniformasının sol göğsündeki iki sıra şeridi gösterdi. "Ee, Ben... sana Ben diyebilir miyim?"

"Bence resmiyette daha çok özgürlük var Dr. Murphy."

"Pekâlâ. Sadece sizin nişanlarınızın anlamını öğrenmek istiyorum. En yükseği hangisi?"

"Bu. DFC"

"Anlamı nedir?"

"Seçkin Uçan Haç."

"Bunu kazanmak için ne yaptınız?"

"Çok hızlı uçtum ve şansım yaver gitti."

"Ve bir sürü insan öldürdünüz, değil mi?"

"Savaşın amacı insanların öldürülmesidir Dr. Murphy."

"Ama bakın Yüzbaşı Lear, ben reddetme hakkımın ya da bir insan olarak herhangi bir hakkımın kan dökülerek kazanılmasını ya da savunulmasını istemiyorum."

"Pekâlâ Dr. Murphy, o zaman siz muhakkak ki çok berbat bir çıkmazdasınız çünkü hepimiz gibi kanla lekelenmiş birinci sınıf haklardan yararlanıyorsunuz."

Köşesinden Madden fısıltıdan pek yüksek olmayan bir sesle konuştu: "Ve ben bu yüzden bu savaşın sonunda bütün ulus devletlerin ortadan kalkması, böylece insanların özgür olması ve özgürlüğü korumak için kimsenin ölmemesi gerektiğini söylüyorum."

"Ben dans etmek istiyorum" dedi Kathleen.

"Eşinizle dans edebilir miyim Yüzbaşı Lear?" dedi Murphy.

"Sormanız gerekiyor mu Dr. Murphy?"

Başkaları da geldi. Madden bazılarına Ben'i tanıttı, diğerleri de onu üniformasından tanıyarak kendilerini tanıttılar. Ben onları ne istiyorlarsa almak üzere bara gönderdi ve bölmesi hep dinleyicilerle dolu Madden'e soğuk bira dolu küçük bir sürahi ve bir çift biftekli sandviç aldı.

Birisi müzik kutusunun sesini açmıştı ve konuşmak zorlaştı. Dans pisti dolmaya başladı. Kafe salonu Ben'in beklediğinden daha çok insanla kalabalıklaşmıştı. Kathleen çalışma grubunun on beş kişiden oluştuğunu söylemişti ama her biri yanında karısını, kocasını yahut arkadaşını getirmiş olsa gerekti. Bazı devamlı müşteriler de gelmişti. Üstlerinde yakası açık beyaz kravatsız gömlekler, iş pantolonları, çizmeler ya da kaba iş ayakkabılarıyla bir bölmede oturuyorlar ya da barın Hitch'in durduğu köşesinde toplanmış, kırk elli yıllık ağır işten ve yıpranmışlıktan kırışmış güneş yanığı yüzleriyle, konuşmadan ortalığı dikkatle kolaçan ediyorlardı. Birkaçının yanında kadın

vardı, biçimsiz ve cinsiyetsizdiler, saçları beyaz ya da boyalı, kısa kesilmiş ve kafalarında miğfer gibi sık kıvırcıktı. Üzerlerinde solmuş basma giysiler ya da pantolon, bluz ve sandalet veyahut beyaz kısa çorap üzerine spor ayakkabılar vardı ve tıpkı kocaları gibi tuzlu biralarını yavaş yavaş içiyor, ortalığı seyrediyor ve sedir ve meşe ormanlarında zar zor duyulan akşam rüzgârları gibi yükselip alçalan bir sesle seyrek çıkan cümle parçacıkları şeklinde birbirleriyle konuşuyorlardı. Ben gidip Hitch'le bir bira içti.

"Ay sonunda Marble Falls'a gidip yayın avlamayı düşünüyorum, bir zamanlar gittiğimiz o şelalenin altındaki gölcüğe, hani bütün zarganaların olduğu yere."

"Ben, orası hep değişti şimdi." Birasından bir yudum içti. "Oraya köprünün batı tarafından başlayan bir yol yaptılar. O gölcüğe kadar gidiyor. Beş para etmez artık. Bilmen gereken bir şey de orada artık kiralık kabinler var."

"Peki ya Buchanan?"

"Patlakgöz balığı iyi, beyazları da karaları da güzel fakat artık yayın mayın yok."

"Orya daha bi sürü yol yapçekler" dedi yanlarındaki bir adam.

"Her şey değişiyo Ben. Daha kötüye gidiyo sanki."

Birasını içti ve boş bardağı bara dikkatle koydu. Ben servis penceresinden, Patch'in karısının bir satırı kaldırdığını ve hızla vurarak büyük bir et parçasından bir biftek kestiğini gördü. Kadının kararlı ve güçlü eylemini görünce birden bir kasılmayla sarsıldı.

"Oğlun daha geri dönmedi mi Hitch?"

"Onu bir müddet Temple'da tutacaklar" dedi Hitch. Gümüş zokanın tersini çevirdi ve kancasının ucunu tırnağı kirden ve kandan kararmış kalın esmer işaret parmağıyla kontrol etti.

Ben omzuna birinin dokunduğunu hissetti ve dönünce gür ve parlak kırmızı saçları bir omzundan aşağıya, dolgun, beyaz ve neredeyse çıplak göğüslerinin ayrımına kadar dökülen cüretkâr giyimli genç bir kadınla karşılaştı. "Kitty benimle dans edeceğini söyledi" dedi kadın.

"Neden olmasın?"

Kadın onu elinden tutup merdivenlerden yukarı, dans pistine çıkardı ve dans etmeye başladılar. "Üniformanı hep giymek hoşuna mı gidiyor, yoksa emir mi böyle?"

"İkisi de."

"Niye seviyorsun bunu giymeyi? Bana soğuk geliyor."

"Takımlarımdan daha çok uyuyor üzerime."

"Korkuyorum ben bundan."

"Niçin?"

"Üstünde bir sürü şu... ee... dikenli şeylerden var, şu kanatlar, şu şeritler. Mememe saplamazsın umarım."

Ben güldü. "Adın ne?"

"Lex. Alexis'ten geliyor."

"Yalnız mı geldin?"

"Kocam şurada, Madden'le ötekilerin yanında."

"Adı ne?"

"Johnny."

"Johnny ve Lex. Başka adı yok mu?"

"Evet. Korkunç. Fox."

"Foxy Lexy."

"Ne demek istediğimi anladın mı?"

Müzik bitti ve ikisi kalabalık küçük pistin gerisindeki bir köşede durdular. Kadın hâlâ onun elini tutuyordu. Ben müzik kutusunun başında Kathleen'i deliğe para atarken gördü. Yanında çok genç bir Meksikalı duruyordu, delikanlının bir eli onun omzundaydı ve diğer elinin parmağıyla seçme butonlarına basıyordu. Seçim konusunda tartışıyor gibiydiler. Kathleen birden delikanlının elini kavradı, ona hafifçe vurdu ve delikanlının işaret parmağı uzanmış haldeki elini butonlardan birine götürdü. Sonra dönüp ona baktı, güldü ve delikanlının parmağını kendi dudağına götürdü.

"Sen de üniversitede ders veriyor musun?"

"Johnny veriyor. Fizik. Ben henüz asistanım."

"Fizikte mi?"

"Ben mi? Tanrı korusun. Ben J. Frank Dobie'nin yanındayım. Tanıyor musun?"

"Tanıyorum."

"Çok iyidir."

"Sıkıcı biri."

"Ondan hoşlanmıyor musun?"

"Profesyonel Teksaslıların hiçbirinden hoşlanmam."

"Fakat ilericidir de."

"İlerici nedir?"

"Biliyorsun. Bizim gibi biri."

"Senin gibi biri."

"Hayda. Zor bir şeysin sen."

Müzik yeniden başladı. Ben, Kathleen'le Meksikalı gencin dans ettiğini gördü. Murphy korkuluğa dayanmış duruyor, onları seyrederek kısa bir puro içiyordu. Başkaları da merdivenleri çıkıp geldi ve kısa bir süre sonra dans etmek olanaksız hale geldi. Ben, Lex'le birlikte köşede yerinde sayıyordu ve sonunda sadece birbirlerini tutup müziğin ritmiyle dizlerini oynatır oldular.

"Kitty diyor ki senin ilginç bir geçmişin varmış."

"Dilerim ilginç bir geleceğim olur."

"Diyor ki baban Meksika devriminde ölmüş."

"Doğru değil. Sınır ötesine hiç geçmedi."

"Ama *dedi ki*, Calles'i devirmeye çalışan bir grup Meksikalı faşistle berabermiş."

"Yani 'faşist' sözcüğünü mü kullandı?"

"Nereden bileyim? Bana verdiği fikir buydu."

"Onlar faşist değildi."

"Pekâlâ, onun ne dediğinden ötesine gidemeyeceğiz."

"Onlar Katolik idealistlerdi."

"Peki Calles değil miydi?"

Ben güldü. "Meksika siyasi tarihi hakkında ne biliyorsun ki? Calles Katolik ha? Herif kiliseden nefret ediyordu."

"Çalışma grubunda bunu tartıştık. Tamam, yani onun Katolik olduğu konusunda yanıldım. Fakat ilericiydi."

"O, cahil, iğrenç bir köy öğretmeniydi, her türlü dinden ve neredeyse her şeyden nefret ediyordu. Meksika'yı kana buladı. Meksika'dan nefret ediyordu. Asıl faşist *oydu*. Montealegre, Juárez'in ve Madero'nun geleneğindendi."

"Montealegre kim?"

"Babamın dostu ve beraber öldüğü *Cristero*ların lideri."

"Baban onlarla beraber ölmeyi mi seçti?"

"Evet."

"Romantik birine benziyor senin gibi."

"Romantik falan değildi ve ben de değilim. O sadece ülkesinin idealini seviyordu."

"Bunun ne demek olduğuna dair en ufak bir fikrim yok."

"Bir ara konuşuruz bunu."

"Bunu çalışma grubuna sunabilirsin."

"Pek hoş olur."

Kız onun gözlerine baktı, yeşil gözleri haylazca parladı ve sonra gülmeye başladı; içinin derinlerinden gürleyerek çıkıp sonra dudaklarında yavaşça patlayan alçak bir kahkahaydı. Ben de onunla güldü. Müzik bitti ve gülmeleri de müzikle birlikte kesildi ama kız ona bakmaya devam ediyordu; onun elini kendinin sert ve hafifçe yuvarlak karnına dayadı. "Haklısın" dedi. "Sen bizden biri değilsin ama yine de hoşlandım senden."

"Ben de senden hoşlandım. Bir biraya ne dersin?"

"İsterim."

Bara indiler, o zaman kalabalık değildi ve bir bira içtiler. "Bu çalışma grubunun Marksist olduğu izlenimi uyandı bende" dedi Ben.

"Bazıları Marksist."

"Madden mesela?"

"Kesinlikle."

"Lider o, değil mi?"

"Ee, bir liderimiz yok öyle ama toplantıları o düzenliyor falan işte."

"Peki ya Murphy?"

"Onun ne halt olduğunu bilmiyorum. Bir sürü şey konuşuyor ama kimse onun nerede durduğunu bilmiyor sanki. O hep sızlanan, şikâyet eden biri. Bana o sulu mavi gözleriyle baktı mı herifin üstüne basıp ıstırabından kurtarmak geliyor içimden. Iyy!"

"Sen Marksist misin?"

"Eğilimim var."

"Neden?"

"Milliyetçi savaşları durdurmanın bir yolu."

"Nasıl bir yol ki?"

"Çünkü devletler üstü, kişiler üstü, mülkiyet üstü uluslararası bir hareket."

"Hadi canım."

"Sence ben budala mıyım yani?" Ben'in elini tutup kucağına götürdü ve parmaklarıyla oynamaya başladı.

"Bence Marx'ın cenneti bu dünyaya ait değil."

"Çokbilmişlik yapma."

"Öyle bir çabam yok."

"Ben sadece, bir şeyin ya da birisinin insanların sahibi olması yahut insanların bir şeyin ya da birisinin sahibi olması gerektiğine inanmıyorum. Mülkiyet her şeyi berbat ediyor."

"Peki ya kocan?"

"Ne olmuş ona?"

"Onu seviyor musun?"

"Evet ama bu bana sahip olacağı anlamına gelmez. Ben ona ait değilim. Biz ayrı iki insanız."

"Peki ya seninle yatsak?"

Kız, Ben'in parmaklarını karnının alt tarafına bastırdı. "Hoşuma gider Ben."

"Peki ya kocan?"

"Bu benim kararım olur, o da buna saygı gösterir. O başka bir kadınla yatarsa benim için de aynısı geçerlidir."

"Sık sık oluyor mu bu?"

"Çok değil. Aslında o seksle pek ilgili değildir ama bazen yeni bir kız onu tahrik eder."

"O zaman birbirinize karşı sevginiz ne oluyor?"

"Sevgi, sikişmek değildir."

"Sikişmek nedir?"

"Hoşlandığın biriyle özel bir hoş vakit geçirmedir."

Ben bardağını kafasına dikti ve barın üzerine koydu. Salonda etrafına bakındı. Müzik kutusunda hızlı bir müzik çalıyor ve Kathleen, Ben'in daha önce görmediği, kalın gözlüklü, kısa boylu tıknaz bir adamla dans ediyordu. Ayrıldılar, adam Kathleen'i bir elinden tutarak hızla döndürdü ve kadının eteği

kalçalarına kadar açıldı. Murphy korkuluktaki yerinden onları seyrediyordu. Madden hâlâ dinleyicilerle kalabalık bölmesinde oturuyordu. Masa bira şişeleri, dolup taşmış kül tablaları ve ezilmiş sigara paketleriyle doluydu. Madden başını duvarın ahşap kaplamasına dayamıştı ve dudakları yavaş yavaş hareket ederken gözlerini kapatıyor, zaman zaman elini şişkin damarların geçtiği dazlak kafasına sürtüyordu.

Ben elini Lex'in elinden çekti ve iskemlesinden indi. "Daha önce de dediğimiz gibi. Ben sizden biri değilim."

Erkekler tuvaletine gitti ve bir süre kaldı çünkü sadece bir klozet ve kullanmayı bekleyen diğer iki kişi vardı. Çıktığında Lex gitmişti. Barda durdu ve İngiltere'de yaptığı gibi bir yirmi beşlik senti parmak eklemlerinin üzerinde döndürerek dolaştırmayı denedi ama becerisini yitirmişti. Patch yanına geldi.

"Karının biraz önce burya getirdiği şu Meksik'i görmüşün mü?"

"Gördüm Patch."

"Acaba bi yerlere zulaladığı bi Çinlisi ya da bi Japon'u felan var mı?"

"Hiç şaşmam."

"Burya bi Arap da getirebilirdi. Arap arkadaşları yok mu?"

"İlk fırsatta soracağım."

"Sıçarım böylene işe; ben burayı boktan bi hayvanat bahçesi yapçem diye bişey imzalamamışım."

"Buraya hayvanlık yapmaya geldiklerini sanmıyorum."

"Onnarın kendi yerleri var. Onnarın hiçbi şeyinde gözüm yok. Yannış olanı bunnarın birbiriyle karışması."

"Bu savaş bir sürü şeyi birbirine karıştırdı."

"Eh, boşa konuşmeysin."

"Bir içki ver Patch."

"Bi Jax daha mı?"

"Viski istiyorum."

"Yahu Ben, bileysin bu eyalette barda viski satameyriz."

"Bana satmanı istemiyorum."

"Niye öyle demeysin? Bileysin nerdedir."

"Hitch de benimle beraber içsin istiyorum."

"Ona bunun için bi teşvik lazım sanmayasın."

Ben, Hitch'in tek başına oturduğu yere gitti, barın menteşeli parçasını kaldırıp mutfağa girdiler. Patch'in karısı çelik çifte lavaboda tencere ve tavaları yıkıyordu. Onlara bir baktı ve kafasını sallayarak, su bardaklarının kuruduğu rafı gösterdi. Hitch iki bardak aldı ve yeşil muşamba serilmiş küçük bir masaya koydu. Ben bir dolaptan üzerinde "un" yazan metal bir kutuyu aldı, içinden yarısı dolu bir Old Crow çıkardı, bardakların dörtte birine kadar doldurdu ve şişeyle kutuyu yerine koydu. Hitch bez bir Bull Durham torbasından tütün çıkarıp kahverengi kâğıtla bir sigara sardı, bardakları kaldırdılar, birbirlerini başlarıyla selamladılar ve sigara içtiler. Tencere ve tavaları ovup yıkayan Patch'in karısını konuşmadan seyrettiler; kadının güçlü kollarının sarkık etleri hızla sallanıyordu ve Ben yine, kararlı bir şekilde saldıran kadının görüntüsünden ötürü bir dehşet kasılması hissetti.

"Sen gittiğinden beri her şey çok değişti Ben."

"Tahmin etmiştim."

"Gidecek misin gene?"

"Uğraşıyorum."

"Keşke ben de gidebilsem. Çok yaşlısın dediler."

"Herkes gidemez Hitch."

"Ben birincide vardım ama hiç savaş görmedim. Suyun ötesine hiç geçmedim. San Antone'dan bile çıkmadım."

"Savaşan her bir askeri geri kademelerde destekleyecek hemen hemen elli adam gerekir."

"Sahiden mi?"

"Sahiden."

Patch servis penceresine geldi ve bağırarak iki biftekli sandviç siparişini bildirdi. Karısı ellerini nemli bir havluyla kuruladı, buzdolabından iki biftek çıkardı, dövdü, üzerlerine kesik attı, tuz ve karabiber serpip tavaya attı. İki tane çeyrek francalayı ortadan yarıp açarak onları da bifteklerin yanına koydu. Sonra tencere, tavalara döndü ve temizlenmiş olanları kafasının üzerindeki kancalara astı.

Ben bir viski daha koydu. Mutfakta oturup içki ve sigara içmek, bir ağda hapis haldeki beyaz saçlı şişman ve suskun kadının hızlı ve ustaca yemek hazırlayışını seyretmek güzeldi.

Müzik kutusunun şiddetli ritmi ve konuşmaların uğultusu sanki uzaklarda kalmıştı. Bir zamanlar İngiltere'deyken içki içtiği ve kocaman bardaklara bira dolduran iriyarı kırmızı yüzlü barmen kızı seyrederken, seferden dönen uçakların motor seslerini dinlediği Stowcroft'taki neşeli barı hatırladı.

"Kathleen de biraz değişti, değil mi?"

"Biraz."

"Sen burada yokken onu ancak dört beş defa gördüm ve her seferinde bana başka bir kadın gibi geldi."

"Hepimiz değiştik Hitch."

"Sen değişmedin Ben. Hâlâ bizim her zamanki herifsin işte."

"O zaman ben ölmüşüm demek ki Hitch. Ancak ölen insanlar değişmez."

Hitch sessiz bir kahkahayla sallandı ve yüzü kırmızıya döndü. Patch'in karısı biftekleri çevirdi ve kızarmış ekmekleri iki tabağa yerleştirdi. Üzerlerine mayonez sürdü ve çelik bir kaptan, kaşıkla kırmızı bir sos alıp etlerin üzerine döktü. Biftekler pişince ekmeklerin üzerine koydu ve buzdolabından dilimlenmiş domates, beyaz soğan, tatlı hıyar turşusu ve doldurulmuş zeytinle dolu çanaklar getirdi. Dilimlenmiş domates ve soğanları etin üzerine koyup sandviçleri kapattı ve tabaklara hıyar turşusu, zeytin ve bir avuç patates cipsi koydu. Tabakları servis tezgâhına yerleştirdi, çıngırağı çaldı ve sessiz, boş bir yüzle lavaboya geri döndü.

"Benim oğlan nerdeyse ölüyodu Ben."

"Şimdi nasıl?"

"Onu yolladıkları Temple'daki o hastanede sağ bacağı kesilmiş halde yatıyo."

"Nerede oldu bu?"

"Tam yerini bilmiyorum. Fransa'da bi yerde. Anlaşılan, sürdüğü tanktan bi su dökmek için çıkmış ve sonrasında bildiği tek şey bi hastanede yattığı ve bacağının gittiği. Bi mayına bastın demişler."

"Onu gördün mü?"

"Chubb'la oraya bir iki defa arabayla gittik."

"Chubb kim?"

"Benim arazilerden birini eken siyah bir adam. Onun da orada bir oğlu var, eli kopmuş."

"Senin oğlan bunu nasıl karşılıyor?"

"Neşeli gibi görünüyor ama sahiden öyle mi bilmiyorum." Sigarasından bir nefes çekti ve ıslanmış izmariti kül tablası yerine kullandıkları metal bir kaba bastırdı.

"Çok üzüldüm Hitch."

"Sağ olasın Ben."

Viskiyi bitirdiler. Hitch gitmesi gerektiğini söyledi, orada el sıkışıp iyi geceler dediler, dışarı çıktılar, Hitch hesabını ödedi ve Patch'e iyi geceler dedi. Salondaki kalabalık azalmıştı. Madden gitmiş ve epey takipçisini de beraberinde götürmüştü, müdavim müşterilerin de çoğu ayrılmıştı. Ama çiftler hâlâ dans ediyordu ve bölmelerin en az yarısı doluydu. Ben bu insanlarla kaynaşması gerektiğini hissediyordu çünkü bu davetin amacı onlarla tanışmasıydı ama buna pek isteği yoktu. Barda oturup bir şişe Jax daha içmeye başladı. Kathleen yine genç Meksikalı'yla dans ediyordu. Lex'in saçlarının parıltısını gördü; sarışın bir genç adam onu pistte zarifçe dolaştırıyordu. Göz göze geldiler ve kız Ben'e yukarıdan tatlı tatlı gülümsedi. Sonra başka çiftler kızın önünü kapattı ve Ben de birasına döndü. Biraz sonra bir bağırtı ve itişip kakışma oldu.

"Aman Tanrım, çocuk bahçesine döney bura" diye homurdandı Patch ve barın arkasında bulundurduğu beyzbol sopasına uzandı.

Ama sopaya gerek yoktu. Ben dans pistine Patch'ten önce vardı ve sadece Murphy'yle tıknaz miyop adamın itiştiğini gördü. Ben, Murphy'yi yakaladı, Patch de diğer adamı tuttu ve birbirlerinden ayırmada hiç zorluk çekmediler. Ben, Murphy'yi dışarıya çıkardı. Adam arabasının kaportasına dayandı ve yere kustu.

Kathleen de çıkıp yanlarına geldi. "Bir şeyi yok ya?"

"Çok biradan."

"Gene'nin bir şeyi yok ama gidiyor."

"Gene kim?"

"Öteki. Almanca öğretmeni."

"İlginç bir ikili."

Kathleen elini Murphy'nin hızla inip kalkan dar omuzlarına koydu. "İyi misin Billy?"

Adam titredi ve tükürdü ama bir şey söylemedi.

"Ona bir şey yapma" dedi Kathleen.

"Niçin bir şey yapayım ki?"

Kadın yine kafeye girdi. Biraz sonra o tıknaz adam, yanında Lex ve Ben'in akşam boyunca hiç görmediği, kızdan beş on santimetre kısa, ufak tefek ama sağlam yapılı bir adamın eşliğinde dışarı çıktı. Tıknaz adamı arabaya bindirdiler ve kısa boylu adam direksiyonun başına geçti. Lex onlara doğru geldi.

"Kavgacı nasıl?"

"Öğürüp duruyor."

"Gene'yi biz getirdik, biz götürüyoruz. Bunların ikisi de saçmaladı."

"Neydi bu olanlar?"

"Sanırım ikisi aynı anda Kathleen'le dans etmek istemiş."

"Hadi be."

"Budalalık."

Murphy'den biraz uzakta duruyorlar ve alçak sesle konuşuyorlardı. İki adamın bindiği arabanın motoru çalıştı. Kız, Ben'e yaklaştı; göğüsleri karanlıkta parlıyordu ve neredeyse Ben'in koluna değecekti. Arabanın yanan farları yanlarından geçti. "Fikrini değiştirirsen" dedi kız, "Salı günleri öğleden sonra evdeyim."

"Ben senin türünden değilim. Sizin gibi biri değilim ben."

"Bence yine de bir şey fark etmez" dedi kız, sonra gitti, araba gümbürdeyerek uzaklaştı ve ortalık yine karanlık oldu.

"İdare edebilecek misiniz?" diye sordu Murphy'ye.

"Neyi?"

"Sizi arabayla götürecek birini bulacağım isterseniz."

"Nereye götürecek beni?"

"Evinize."

"Hay sıçayım."

"Evinize gitmeniz lazım."

"Ne halt etmeye?"

"Karınızın doğurma vakti yakın. Bakacak çocuklarınız var."

Murphy arkasına döndü ve sırtını çamurluğa yasladı. "Biliyor musun Lear, senin gibi tiplerden hayatım boyunca nefret ettim. Hep başkalarına ne yapması gerektiğini söylemek, hep böyle boktan bir kendine güvenle dolu olmak."

"Bu lafları başka bir zamana saklayın."

"Hayır, şimdi söyleyeceğim. Sizler, siktiğimin kahramanları. Sizler, okulda ve üniversitede beni sizin iğrenç oyunlarınızı oynamıyorum diye tekmeleyip duranlarsınız ve sizler, aptalca ve kirli sloganlarınız için ölmek istemiyorum diye beni hapse tıkanlarsınız. Evet, ahbap, devir değişti, kimse sizin gibi boktan tipleri istemiyor artık. Bittiniz siz."

İnsanlar kafeden ayrılırken bazıları durup onların olduğu tarafa bakıyordu çünkü Murphy'nin sesi yükselip bir feryada dönmüştü. Ben adamı tutup arkasına döndürdü, kollarından kavrayıp arabanın içine itti ve kapıyı hızla kapattı. "Davet bitti" dedi. "Geldiğiniz için teşekkürler."

Murphy ceplerinde anahtarlarını aranıyordu. "Kahramanların vaktiymiş. Hay sıçayım."

Ben kafeye döndüğünde Patch boş şişeleri toplayıp barın arkasındaki kartonlara dolduruyordu. Karısı da bölmeden bölmeye dolaşıp kirli tabakları ve bardakları büyük bir tepsiye koyuyordu. Müzik kutusu susmuş, dans pistinin üzerindeki ışıklar sönmüştü. Ellili yaşlarda bir erkekle bir kadın barda oturmuş, gazı kaçmış biralarını ve sigaralarını içiyordu. Kathleen ortalıkta yoktu. Ben barın baş tarafına, yazar kasanın olduğu yere gitti ve cüzdanını çıkardı. Patch şişeleri bir kutuya bırakıp ellerini yıkadı.

"Karım gitti mi Patch?"

"Kadınlar tuvaletinde."

"Borcum ne kadar?"

Patch sol camı siyah olan metal çerçeveli bir gözlük taktı ve bir yığın hesap slipindeki rakamları küçücük kalmış sarı bir kurşunkalemle bir zarfın arkasına yazarak toplamaya başladı. Kathleen kadınlar tuvaletinden çıkıp yanında durdu. Gözleri yorgun görünüyordu.

"Gitti mi?" diye sordu kadın.

"Evet."

"İyi miydi?"

"Sanırım."

"Ona bir şey söylemedin, değil mi?"

"Ne hakkında?"

"Neyse."

Patch zarfı ve hesap sliplerini barın üzerine koydu. "64,26 dolar tutey. Kırılan bardakları yazmamışım."

"70 dolar diyelim."

"Sağ olasın Ben."

"İyi geceler Patch."

"İyi geceler Ben. İyi geceler Bayan Lear. Umarım hepiniz sahiden iyi bi gece geçirmişinizdir."

Karanlık ve rutubetli gecede yokuşu yavaş yavaş çıktılar. Ben Kathleen'i kolundan tutuyor, patikada yürümesine yardım ediyordu çünkü kadının gece görüşü kötüydü. Evlerinin verandasında yanan ve sineklerle bulutlanmış sarı ışık, Ben'in yönünü bulduğu uzak bir yıldız gibiydi.

"Güzel vakit geçirdin mi?" diye sordu kadın.

"Şöyle böyle."

"Öyle bir başladı ki bir felaket olacak sandım."

"Doğru dürüst bir kavga bile değildi."

"Bill'e o gece onunla buluştuğumu bildiğini söylemedin."

"Söylemeyeceğim demiştim."

"Sana daima güvenebilirim Ben, öyle değil mi?"

"Güvenebileceğini gayet iyi biliyorsun."

Eve gidince bebek bakıcısını kapıya kadar geçirdiler, sonra mutfağa gittiler, Kathleen çay yaptı ve Ben kendine viski ve üzerine de su koydu. "Onlar hakkında ne düşünüyorsun?" diye sordu kadın.

"Tuhaf bir grup."

"Lex'ten hoşlandın mı? Onunla gördüm seni."

"Onu sikmemi istiyor."

"Belki de yapmalısın bunu. Sana iyi gelebilir."

"Ne iyisi? Seni seviyorum ben. Başka bir kadın istemiyorum."

"İngiltere'de bir kız yok muydu?"

"Yoktu tabii ki."

"Yani bir sokak kızı da mı?"

"Nasıl biri sanıyorsun sen beni?"

"Şaka yapıyordum sadece."

"Ben yokken sen biriyle yattın mı?"

"Nasıl sorabiliyorsun bunu?"

"Sen bana sordun."

"Bir kadın için durum farklıdır."

"Öyleyse şaka yapmayı keselim. Böyle şeylerde şaka yapmamalıyız."

"Ah Ben, sen çok..."

"Ne?"

"Bilmiyorum. Parktaki bir heykel gibisin."

"Ne demek oluyor bu şimdi?"

"Yani dünyada başka hiç kimseye benzemiyorsun." Kalkıp Ben'in saçlarını hafifçe öptü ve fincanını lavaboya koydu. "Duş alacağım. Her yerim yapış yapış."

Ben viskisini bitirdi, yatak odasına gidip soyundu ve yatağa çıplak halde, üstüne pikeyi bile çekmeden yattı çünkü çok sıcaktı. Metal duş teknesine çarpan suyun takırtısını dinledi ve Kathleen'in vücudunun fışkıran serin suyun altında yavaş yavaş döndüğünü düşündü; koltukaltlarını, göğüslerini, karnını, amını ve bacaklarını sabunlayan ellerini ve fışkıran duşu karşılarcasına fırlak göğüslerinin arasından aşağıya akarak tüm o güzel vücudunu durulayan suyu. Takırtı kesildi ve kadın birkaç dakika sonra odaya girdi. Ben, kadınının ışığı kapatmasından önce bir an onun çıplak vücudunu, etinin beyazlığını, pembesini ve karnının altındaki koyu renkli kıvırcık üçgeni sanki duvardaki bir tabloymuş gibi kapının kasasıyla çerçevelenmiş halde gördü.

Kadın onun yanına yattı. Ben ona dönüp sol göğsünü hafifçe tuttu ve sonra okşamaya başladı. Kadının teni soğuktu, pütürlenmişti ve Ben'in eli kaymıyordu. Kadının göğsünü uzun süre okşayıp onu dudaklarından öptü ama dudakları da göğüsleri gibi soğuktu ve göğüs ucu dikilmiyordu.

"Bu gece pek iyi değilim" dedi kadın.

"Sorun değil."

"Emin misin?"

"Evet."

"Bana kızmadın mı?"

"Tabii ki hayır. Ben de yorgunum."

"Lord John yorgun değil ama. Görüyorum süngü gibi dikiliyor."

"Senin yanında hep öyledir o."

"Olsun, daha iyi."

Kadın yüzükoyun devrildi ve hemen uyudu. Ben uzun bir süre uyumadan yatarken kendi kendine şu an evimdeyim dedi ve evine dönen bütün askerlerin başına hep aynı şey mi gelmiştir acaba diye düşündü; uğruna savaş verdiği hayatına kaldığı yerden devam etmeye çalışırken, hayatı savunmak için çabaladığı sırada hayatın değiştiğini görmek.

Seyir zabiti, Ben'in omzuna dokundu, kendi kulaklığını gösterdi ve parmağını iki kez yukarıya doğru hareket ettirdi. Ben kulaklığını yerleştirdi ve mikrofonu boğazına dayadı. "Beleşçiden pilota" dedi.

"Bergstrom'a otuz dakika sonra varacağımızı tahmin ediyoruz komutanım."

"İyi."

"Kulenin eşinizi aramasını ister misiniz Yüzbaşım?"

"Hayır, ben bir araç bulurum."

"Şefte hâlâ sandviç var komutanım. Acayip güzel."

"Peki. Gidiyorum."

Mikrofonuyla kulaklığının fişini dahili telefon kutusundan çıkarıp uçuş güvertesine gitti. İki genç pilot yerlerinde oturmuş, cihazları ve süzüldükleri karanlık okyanusu büyük bir dikkatle tarıyorlardı. Şef, Ben'in kulağına bağırdı. "Etli mi, hindili mi Yüzbaşım?"

"Etli."

"Bir mi, iki mi?"

"Bir."

"Kahve ister misiniz?"

"Lütfen."

Şef ona yağlı kâğıda sarılı bir sandviç verdi ve kâğıt bir bardağa siyah kahve doldurdu. Ben bağırarak teşekkür etti ve bomba yuvasının üzerindeki dar iskeleden yavaş yavaş geçerek radyo kompartımanına geri döndü. Çocuksu operatör el mikrofonuna konuşuyor ve şiir kitabı hâlâ vericinin üzerinde yüzükoyun duruyordu. Ben kahvesiyle sandviçini turuncu zorunlu iniş donanımı sandığının üzerine koydu ve kitabı aldı. Açık duran sayfada Richard Lovelace'ın "To Lucasta, Going to

the Wars" [Lucasta'ya, Savaştan Savaşa Gidiyorum] vardı. Tekrar yerine koydu. Operatör ona bakıp gülümsedi, Ben de ona gülümsedi.

Sandığın üzerine oturup sandviçi dört ısırıkta yedi ve üzerine de bardaktaki kahvenin yarısını birden içti. Operatör aktarımını bitirip mikrofonu kancasına astı. Sonra koltuğunu geriye döndürdü ve seyir antenini yukarı çıkaran kolu aşağıya bastırdı, tekrar geriye döndü ve kitabını aldı.

Ben ılık kahveyi yudumladı ve sandviçin ağzında bıraktığı tatla keyiflendi. Canı bir sigara içmek istedi ama mürettebatın askeri okul öğrencilerine has, çok titiz düzenini bozmak istemiyordu. Kahvesini yavaş yavaş içmeye devam etti ve motorların nabız gibi sert atışlarını dinledi.

Lovelace'in şiirinden bir dize belleğinden süzüldü: *Onuru daha çok sevmeseydim eğer.* Bunda çok eski bir tını vardı ve anlamı da onun kanısınca çok eskiydi ama hem tınısı hem anlamı hoşuna gidiyordu. Onur ve vatan sevgisi gibi kavramları küçümseyen, *askere gitmem* diye bağıran kendi kuşağından ayrı durduğunu biliyordu. Kathleen'in ona sarf ettiği hor görürcesine lafı hatırladı: *Sen lanet olası bir on sekizinci yüzyıl insanısın.* Kadının öfke ve küçümseme dolu sesinin, kan hücum eden yüzünün ve çakmaktaşı gibi sert bakan gözlerinin anısına yoğunlaştı. Ruhuna çarpan keder dalgalarını yatıştırmaya çalıştı ama başaramıyordu.

Pasifik'teki savaş bitmişti ama zaferle geleceğini düşündüğü coşku yoktu. Rahatlayan insanların tavrında, atom bombası kullanılmasından duyulan utançla gurur arasında bir bocalama ve zaferi kazanan ülkeler arasında giderek artan soğukluğun karşısında zaferin anlamı konusunda bir şaşkınlık seziyordu. Sirenler ötüyor, lokomotif düdükleri çığlık atıyor, kiliselerin ve üniversite kulesinin çanları çalıyor, insanlar o gece sokaklarda toplanıp trafiği tıkıyor, birbirine sarılıp öpüşüyor, kaldırıma oturup şişelerden açık açık viski içiyor ve Kongre Bulvarı'nın merkezine kadar uzanan konga hatları oluşturarak kendinden geçmişçesine dans ediyorlardı. Askerlerin sarhoşu, ayığı kravatlarını ve şapkalarını çıkarıp atıyor, kızlar arabaların kapu-

tunda ve damında dans ediyordu. Bu heyecanlı haller Ben'e üniversitedeki bir futbol zaferinden sonraki kalabalık gibi geldi; yani derinden ve doğal bir sevinç taşmasından ziyade zorunlu bir coşku hali vardı.

Bu ruh hali, Lex'le kocasının o gün akşamın ileri saatlerinde verdiği hazırlıksız davetteki gibiydi. Üniversitelilerle askerlerin karışımı bir kalabalık vardı; askerlerin bazılarını tanıyordu ama çalışma grubundan Lex, kocası ve Kathleen dışında kimse yoktu. Ev, büyük odaları, yüksek tavanları ve tüm ön cephe boyunca devam eden ve bir tarafta da ayrı bir girişi olan mutfağa kadar uzanan galerisiyle eski tarzda bir binaydı. Çılgınca içki içiliyordu. Normalde çok az içen Kathleen bile sarhoştu. Ama Ben'in canı içmek istemiyordu; bağırarak konuşmaktan, hiç durmadan tekrarlanan "Hepsi bitti" laflarından, sırta vurulan şaplaklardan, sesi sonuna kadar açılmış, "When the Lights Come On Again All Over the World"le kulakları paralayan pikaptan, sallana sallana üzerine gelip dudaklarına ıslak öpücükler konduran sarhoş kadınlardan, büyük savaş stratejisi ve atomik füzyon teorisi hakkında abuk sabuk konuşan adamlardan kısa sürede sıkılmıştı ve galeriye çıkmış, sallanır bambu koltuklardan birine oturmuş sigara içiyor ve düşünüyordu.

Çok geçmeden Lex de yanına geldi. Davetin başından beri kızın da içki içmediğini fark etmiş ve sadece iyi bir ev sahipliği yapmak için böyle davrandığını düşünmüştü. Fakat öyle değildi. Kız onun ilk kez tanıdığından farklı, daha sakin biriydi ve ruh hali Ben'inki gibiydi. Kız ondan bir sigara istedi ve galeri korkuluğuna oturup sırtını tahta bir direğe dayadı.

"Evet, şimdi ne yapacaksın?" diye sordu.

"Terhisin bu eğitim işi bitinceye kadar ertelenmesini kabul ettim. Bu işi iptal etmezlerse sanırım bir yıl daha kalacağım."

"Peki ya sonra?"

"Hukuk fakültesini bitirip dışişlerine girmeye çalışacağım."

"Sen hep ülkeye hizmet etmek istiyorsun, değil mi?"

"Evet, öyle."

"Senin bu özelliğini seviyorum."

"Herkes sevmiyor."

"Kitty bu dışişleri konusunda ne düşünüyor?"

"Bir şey söylemedi."

"Belki de hoşuna gitmemiştir."

"Belki de."

"Sanırım o buradaki yaşamına çok düşkün hale geldi."

"Yurtdışına gittiğimizde de ders vermeye devam edebilir."

"Kastettiğim sadece ders vermek değil. Burada arkadaşları var. Arkadaşlarına çok düşkün. Ve özgürlüğü var. Sen ona çok özgürlük veriyorsun."

"Bana ait bir şey değil ki vereyim. Kathleen iyi bir insan, ben de öyleyim. Birbirimize güvenemeyeceksek o zaman bırakalım gitsin."

"Çoğu koca böyle düşünmüyor."

"Sevgileri zayıfsa öyledir."

Kız sustu, sigaralarını bitirip izmaritleri çimenliğe attılar. Arkalarından partinin gümbürtüsü geliyordu. Bir adam ön kapıdan çıktı, korkuluğa tutundu ve çiçeklerin üzerine kustu. Sonra tahta döşemeye yatıp uyudu; uyurken inliyordu.

"Berbat bir parti" dedi kız.

"Başarılı gibi görünüyor bana."

"Ama senin hoşuna gitmiyor."

"Ben hiç parti havasında değilim."

"Ne düşünüyorsun?"

"Ölenleri ve sakat kalanları."

"Evet. Tahmin etmiştim."

Yine sustular. Biraz sonra bir adamla bir kadın çıktı ve sarhoş adamı tutup ayağa kaldırdılar. Aralarına alarak ona destek oldular, bir arabaya kadar yürütüp bindirdiler. Sonra kendileri de bindi ve gazlayıp gittiler.

"Şimdi bir içki ister misin?" diye sordu kız.

"Hayır, teşekkür ederim."

"Ben de istemiyorum." İçini çekti ve korkuluktan kalkıp Ben'in yanındaki sallanır koltuğa oturdu. "Bu aptal partiyi keşke vermeseydim."

"Neden? Savaş bitti."

"Fox'un fikriydi. Haberi duyar duymaz insanları çağırmaya başladı."

"Sen ne yapmak istiyordun?"

"Yalnız kalmak. Dallas'taki annemi babamı aradım, erkek kardeşimle de konuştum. On beş yaşında. Ne dedi biliyor musun? 'Bu bir adilik' dedi. Gidip kahraman olmak istiyormuş." Sessizce güldüler, Ben iki tane sigara çıkardı ve ikisi için de yaktı. "Sonra seninle konuşmak istedim, bunu Fox'a da söyledim, 'Tamam' dedi, 'fakat unutma, Lear'ları çağır'."

"Benimle niçin konuşmak istedin?"

"Çünkü sen çok müthiş açık sözlüsün, güvenilir birisin ve bütün bu diğer insanlar o kadar sahte ve bencil ki öğretmen sınıfta yokken yaramazlık yapan çocuklar gibi geliyorlar bana. Senin ne düşündüğünü öğrenmek istedim."

"Şimdi öğrendin. Üzerinde konuşulacak bir şey değil."

"Seninle beraber olmak istedim işte. Benden hoşlanmanı istiyorum Ben."

"Senden hoşlanıyorum."

"Benden çok hoşlanmanı istiyorum. Beni hiç aramadın ve bunu yapmadığına sevindim çünkü sadece bir düzüşme olacaktı ve sen benden benim istediğim gibi hoşlanmayacaktın."

"Senin seveceğin bir kocan var."

"Fox mu? Onun tek sevdiği şey parti."

"Parti mi?"

"Komünisttir o."

"Ah, anladım. Parti. Sen değil misin?"

"Eğilimim var demiştim ama ben doğru pozisyona geri dönüyorum galiba."

"Kathleen komünist mi?"

"Sanmıyorum."

"Tuhaf davranıyor fakat olsaydı bana söylerdi."

"Buna güvenme. Sana bir şey söyleyeyim Ben. Onda böyle bilinçli, hoş ve masum bir görüntü var ama içten içe çok acımasızdır."

"Bence ahlaklı."

"Aman Tanrım, Ben, onun gibi bir kadın için ahlak sadece bir stratejidir."

Ben ona inanmamıştı. Onun sadece, evli bir adamı seven bir kadının klasik tavrıyla davrandığını ve Kathleen'in karakterin-

de Ben'in bilmediği bir şeyi ifşa ediyormuş gibi yaparak Ben'i karısından ayırmaya çalıştığını düşünmüştü. Ben, Kathleen'in değiştiğini, onu kandırabilir hale geldiğini ve artık ona karşı açık davranmadığını, erkekleri kendine çekmekten hoşlandığını ve onda bir sahtelik olduğunu biliyordu. Ayrıca evliliklerine bir soğukluğun girdiğini ve gerek Ben'in gerek kurdukları ailenin artık kadının hayatının merkezinde olmadığını da biliyordu ama yine de onun ahlaklı bir kadın olduğu kanısındaydı. Herkes onun ahlaklı olduğu kanısındaydı. Evlenmeden bir gün önce Kathleen'in babası Ben'e, "Bileyrim o çok güzel bi kız Ben" demişti, "ve müthiş de kafalı ama başka bi şey daha var. Hayatta gördüğüm en dürüst insan. Ona pek bi dini eğitim verdiğimizi söyleyemeycem ama şuna bakasın: Bize hiçbi zaman yalan söylememiştir ve bu bi gerçek".

Ben şimdi onun yalan söylediğini biliyordu ama bunları hep olgunluktan sapmalar, çocukluğa ve çocukluktaki o küçük sırlar ve zararsız tehlikeler merakına geri dönüşler gibi görmüştü. Onun Lex'in iddia ettiği gibi katı, habis, içten pazarlıklı bir insan olduğuna inanamıyordu. Ama zaman Lex'i haklı çıkarmıştı; Kathleen'de ahlaki bir ölünün katılığı vardı.

İlk önce Murphy'yle olan yasak ilişkisinin tuhaf sonu geldi. Ruth Murphy üçüncü çocuğunu doğurmuştu ve altı hafta sonra kadın Louisiana'dan gelen birçok akrabasıyla bir vaftiz daveti verdi. Ben'le Kathleen de davetliydi ama Ben gitmedi. Kathleen saat yediden az önce, arabası çalışmadığından otobüsle gitmişti ve Ben oğluyla oturup yere bir dünya haritası sermiş, ona Amerika'daki bütün ülkelerin adını öğretmişti. Saat sekizde onu yatırdı. Saat dokuz buçukta telefon çaldı. Koyu bir Louisiana aksanıyla konuşan bir kadındı.

"Kathleen orada mı?"

"Hayır, yok."

"Lear'ların evi mi orası?"

"Evet, hanımefendi."

"Yüzbaşı Lear'la mı konuşuyorum?"

"Evet, hanımefendi."

"Ve Kathleen orada değil, öyle mi?"

"Evet, hanımefendi."

"Ee, ben Ruth Murphy'nin ablası Doreen. Billy sizin evde mi?"

"Hayır, hanımefendi."

"Ee, hiç anlayamadım. Bir saat önce Kitty'yi evine götürmek için çıktı, şimdi de tuvalet bozuk ve nasıl tamir edileceğini bir tek o biliyor. Onun orada olmadığından emin misiniz?"

"Billy evde değil ama belki de dışarıda, arabada oturmuş konuşuyorlardır. İsterseniz gidip bir bakayım."

"Çok makbule geçer."

Dışarıya çıkıp araba yoluna baktı ama Kathleen'inkinden başka hiç araba yoktu. Sokak boştu. Yokuştan aşağı inip Patch'in park yerine baktı fakat orada sadece üç tane eski araba vardı ve kafenin içine bakınca bir tanesi de şişman kadın olmak üzere sahiplerinden başka kimseyi göremedi. Eve geri döndü.

"Üzgünüm hanımefendi ama dışarıda hiç kimse yok."

"Evet, kafam karıştı. Nereye gitmiş olabilirler, biliyor musunuz?"

"Hayır, hanımefendi."

"Pekâlâ, Billy oraya gelecek olursa onu hemen eve gönderir misiniz?"

"Peki hanımefendi, gönderirim."

"Çok teşekkür ediyorum."

Kathleen on bir buçuğu birkaç dakika geçe geldi; neşeli ve çok canlıydı, daracık sarı elbisesi ve beyaz ayakkabılarıyla çok genç görünüyordu. "Aman Tanrım, ne partiydi yahu!" dedi Ben'in karşısındaki koltuğa yığılarak.

"İyi vakit geçirdin mi?"

"O küçücük eve o kadar çok insan tıkıştırılmıştı ki bırak hareket etmeyi, nefes almak bile zordu. Gelmemekle çok iyi ettin. Hiç hoşuna gitmezdi."

"Parti yeni mi bitti?"

"Yok, hâlâ devam ediyor. Bill'e söyledim, beni getirdi. O kalabalık güneyli ailesine daha fazla dayanamadım. Ruth bütün Lake Charles halkının yarısını toplamış herhalde, hiç durmadan çene çalıyorlar."

"Biliyorum. Ben de konuştum onlardan biriyle, Doreen adlı ablasıyla."

"Öyle mi?"

"Saat dokuz buçukta arayıp Murphy'yi sordu. Tuvalet bozulmuş. Adamın sekiz buçukta seni evine götürmek için çıktığını söyledi."

Kathleen kalktı ve parmağını birkaç kez üstdudağında gezdirdi. Gözleri öfkeden kararmıştı. "Şu lanet olası meraklılar!" dedi ve banyoya girdi.

Ben mutfağa gidip buz üzerine viski ve onun üzerine de su koydu. Oturma odasına döndü, viskinin tadına baktı ve bir sigara yaktı. Kathleen banyodan çıkıp geldi ve tekrar onun karşısına oturdu. Yüzü sanki yıkanmış gibiydi. Cildi temizdi ama parıltısı gitmişti. Gözleri de donuklaşmıştı.

"İçki ister misin?" diye sordu Ben.

"Hayır, hiçbir şey istemiyorum." Sustular. Ben viskisini yudumlayıp sigara içiyordu. Kadın parmaklarını birbirine geçirdi. "Durmadan takip edilmek hiç hoşuma gitmiyor."

"Kim takip ediyor ki seni?"

"Bu şehirdeki meraklılar. Ve sen."

"Ben mi? Yahu Tanrı aşkına, ben şurada otururken kadın beni aradı. Tıpkı Rice'ın eriklerle gelmesi gibi. Ben seni takip falan etmiyorum. Seni seviyorum ve güven de sevgiyle birlikte yürüyor."

"Ee, sen bana... sen ve diğerleri... bana hep izleniyormuşum *hissi* veriyorsunuz."

"Kimmiş bu 'diğerleri'?"

"Doreen, senin arkadaşın Hitch gibi kişiler, sokakta hep benim gelişimi gidişimi gözetleyen o maydanoz tipler ve şimdi de sanıyorum Lex yapıyor bunu."

"Bütün bu dediklerine gerçekten inanıyorsan bir doktora görünmen lazım."

"Hasta falan değilim ben. Aslında takip edilmediğimi biliyorum. Sana iki defa yalan söylerken yakalanmamın sadece inanılmaz bir talihsizlik olduğunu biliyorum. Ve yalan söylediğimi de biliyorum. Bilerek yaptım bunu. Asıl mesele senin bana

takip edildiğimi hissettirmen. Biliyorum kasten ben böyle hissedeyim diye uğraşmıyorsun ama ben böyle hissediyorum ve bu da gücüme gidiyor. Neredeyse yirmi sekiz yaşındayım, doktora derecem var, matematik bölümünde öğretim üyesiyim ve kendi hayatımı yaşamaya hakkım olmalı."

"Kathleen, artık beni sevmiyorsan söyle, bu evliliği düzgün bir şekilde bitirmenin bir yolunu bulalım."

"Seni seviyorum Ben. Sadece... ah, bilmiyorum... sana karşı açık olamayacağımı hissediyorum. Kafanda, benim olmamı istediğin türden bir kadın imgesi olduğunu hissediyorum ama ben öyle bir kadın olamam fakat aynı zamanda sana karşı sadece kendim de olamıyorum."

"Ama ben senden ne zaman olduğundan başka biri olmanı istedim ki?"

"Kalkıp böyle bir şey söylemedin Ben ama tüm davranışlarında bu var. Sen busun. Böylesine lanet olası bir on sekizinci yüzyıl insanısın sen!"

Kathleen ağlamaya başladı; koltuğunda oturmuştu, gözyaşları yanaklarından ve çenesinden aşağı süzülüyor, elbisesinin göğsüne düşüyor, elleri dizlerinin üzerinde çaresizce seğiriyordu. Kadının kırılgan, ağlayan ve perişan görüntüsü Ben'i öylesine büyük bir acıma duygusu ve sevgiyle doldurdu ki başı dönmeye başladı. Onu teselli etmek için can atıyordu ama bunun için doğru bir an değildi. Kadın tek başına ağlıyordu, başı öne eğikti ve gözyaşları ellerine dökülüyordu. Sonra Ben'e baktı; gözlerinde bağışlanmayı değil, anlaşılmayı dileyen sessiz bir yakarış vardı, Ben de kalkıp yanına gitti ve onu kollarına aldı. Kadını hıçkırıklarla sarsılması geçinceye kadar öylece tuttu ve sonra birlikte yıpranmış divanlarına oturdular.

"Darmadağın haldeyim" dedi kadın.

"Sana havlu getireyim."

"Görünüşümü kastetmiyorum."

Ben yine de bir havlu getirdi. Kadın yüzünü kuruladı, sonra havluyu ellerine doladı. "İçkinden bir yudum alabilir miyim?"

"Sana da bir tane hazırlayayım."

"Hayır, seninkinden bir yudum istiyorum sadece."

Kadın seyreltik viski ve sudan bir yudum aldı, Ben geri kalanını bitirdi ve bardağı yere koydu.

"Bill beni tekrar görmek istedi, ben de tamam dedim ve sonra partiden ayrılıp Barton Springs'e gittik, arabayı park ettik ve konuştuk."

"Bana bir şey anlatmak zorunda değilsin."

"Anlatmak istiyorum. Beni artık unuttuğunu söyledi. Sonra da partiye girmeyi düşündüğünü söyledi ve bundan konuştuk."

"Partiye adam toplayan kişi Madden, öyle mi?"

"Evet."

"Lex, kocasının parti üyesi olduğunu söyledi."

"Evet, biliyorum."

"Ya sen?"

"Hayır. Çalışma grubundakiler Marksist. Ben onların bakış açılarını öğrenmek istedim ama hepsi bu kadar. Sen yokken yapacak bir şeydi işte bu da."

"Murphy neden partiye katılmak istiyor?"

"Bu ülkenin birçok şeyinden nefret ediyor."

"Bir şeye katılmak için berbat bir gerekçe."

"Zavallı Billy. Hiçbir şeyde başarılı olamadı. Hapse girdiğinde buradaki bazı kişilerin gözünde bir tür kahramandı ama şimdi unuttular onu."

"Yani yeniden önemli hale gelmek için komünist olacak."

"Kısmen böyle olduğundan eminim."

"O çok sıkıcı bir adamcağız ve ben de komünistleri çok sıkıcı buluyorum, yani onlardan konuşmaktansa yatmayı tercih ederim."

Birlikte soyunup yatağa yattılar ve yavaş yavaş, nazikçe seviştiler. Sonra kadın onun kollarının arasında yatarken başı, sanki kalbini dinliyormuş gibi onun göğsüne dayalıydı. Odadaki tek ses, dönüp duran ve çıplak vücutlarının üzerindeki havayı hareketlendiren vantilatörün uğultusuydu.

"Niçin yapıyorum ben böyle şeyleri?"

"Hangi şeyleri?"

"Sana yalanlar söylemek. Murphy gibi gıcık tipler yüzünden evliliğimi tehlikeye atmak."

"Evliliğini tehlikeye falan atmış değilsin."

"Çoğu erkek beni evden kovardı."

"Hiç aklımdan bile geçmedi."

"Ama niçin yapıyorum ben böyle şeyleri?"

"Bilmiyorum."

"Niçin derinlerde, beni kendine yeteri kadar uygun bulmadığın için beni sevmediğin duygusunu taşıyorum ki?"

"Belki de benim ya da bir başkasının seni sevmesinden korktuğun içindir."

"Evet, bunu düşünmüştüm."

"Doniphan'ı seviyor musun?"

"Evet, Ducky'mi seviyorum. Ama bir şey var, biliyor musun Ben? Kendimi bir anne gibi görmüyorum."

"Bu senin elinde mi?"

"Onun benim bedenimden çıktığını biliyorum ama bu kendimi anne gibi hissetmemi sağlamıyor. Senin kendini baba gibi hissetmeni sağlıyor mu?"

"Evet."

"Yani düşündüğün, hissettiğin, yaptığın ve beklediğin her şey bir baba gibi mi?"

"Evet."

"Kendini daha önce bir şekilde farklı hissetmiş olmana karşın mı?"

"Baba olmak benim daha önceki halimi değiştirmedi. Daha çok önem kazandırdı sadece."

"Ve çocuğun sırf benden olduğu için mi böyle hissediyorsun?"

"Evet."

"Ah, bense herkesin arasında çocuğun elimi tutmasını bile istemiyorum."

"Neden?"

"Bilmiyorum. Bakmak bile istemediğim şeyler var içimde."

Sıcak ve bunaltıcı ağustos sonunda yerini her yağmurdan sonra havanın ancak iki üç saat serin olduğu yağışlı bir eylüle bırakmıştı. Yaz güneşinde kavrulup bozarmış otlar yağmurlarla yeniden canlandı ve ekim kırağılarından sağ çıkamayacak

yeşil alanlar oluştu. Ben'in Hitch'le tavşan için gittiği ormanlarda yazdan kalan tozları yıkanıp temizlenmiş yapraklar hafif esintilerle bile dönüyor, göz kırpan ışıkta yeşil ve gümüş rengi parıldıyordu. Bazen boş kütüklerin içinde yağmur suyu bulup içiyorlar, suyun saflığı ve eskimiş ağaç tadı hoşlarına gidiyordu. Her yerde, düşmüş dallardan ve çürüyen bitkilerden bir örtünün altından gelen ıslak kara toprak kokusu vardı ve Ben'in aklına, artık genç olmayan ama narin bakirelerden daha kudretli bir cinsel yaşam vaat ettiği görünen gururlu kadınlar geliyordu.

Kathleen ders verme işleriyle ilkbahar ve yaz sömestrlarına nazaran daha çok meşguldü. Savaştan dönen askerlerin erken gelişiyle bütün sınıflar kalabalıklaşmaya başlamıştı ve kentin her yerinde, sivil elbiseyle değiştirmek için vakit, fırsat ya da para bulamadıklarından üniformalarındaki "yırtık ördek"[3] yani sarı renkli terhis işaretiyle dolaşan genç erkekler vardı. Oda ve kiralık daire bulmak zorlaşmış, ikinci el araba pazarları boşalmış, mobilya ve giyim mağazalarında stok kalmamış, üniversite kampüsü eski üniformalarının parçalarını ve yeşil çuval gibi talim pantolonlarını giyen öğrencilerle, restoranların, kafeteryaların ve sinemaların önünde oluşan uzun kuyruklarla bir çalışma kampı görüntüsüne bürünmüştü. Ülke zaferin disipliniyle değil, görevden salıverilmişlikle şişkin ve gürültülüydü.

Kathleen kendi sınıflarının tıka basa dolmasından ötürü çok coşkuluydu. Hayatında hiç bu kadar hevesli ve yetenekli öğrencileri olmamıştı. Her akşam yemeğinde gözleri hâlâ o günkü derste, tartışmada ve konferansta onlarla karşılaşmanın verdiği heyecanla parlıyordu ve gece geç vakitlere kadar çalışıp kâğıtları düzeltiyor, bir sonraki günün işini dikkatle hazırlıyordu. Bazen geceleri kampüse gidip bürosunda ya da kütüphanede çalışıyor veyahut üniversitedeki bölümünün sponsorluğuyla gelen konuk bir araştırmacının onun öğrencilerinin katılmasını gerektiren konferansına katılıyor, eve dönünce ve yatmadan önce oturup kek yiyip kahve içerlerken, canlı bir dans partisine katılmış ve şampanya içmiş bir genç kız gibi neşeli oluyordu. Ama Kathleen'in

3. İkinci Dünya Savaşı bitince başarılı bir şekilde terhis olan askerlerin üniformasına takılan, üzerinde kanatlarını açmış sarı bir kartal imgesi bulunan metal ya da bez kokartın asker argosundaki adı. (ç.n.)

ağır iş yüküne karşın ev işleri de pürüzsüz halloluyordu. Onun organizasyon yeteneği hiç bu kadar rağbette olmamış ve hiç bu kadar bariz ortaya çıkmamıştı.

Ben ona, onun heyecanına imreniyor, kendi işinde kendini tedirgin ve kararsız hissediyordu. Bergstrom'da eğitim vermeye devam ediyor ve sık sık kent dışına giderek Louisiana, Mississippi ve Teksas'ın diğer bölgelerindeki üslerde iki üç günlük kurslar düzenliyordu. Bu işin önemli olduğunu ve iyi bir şey yaptığını biliyor fakat öğretmek hoşuna gitmiyor ve bunu aşamıyordu. Ordudakiler onu bırakmak istemiyordu. Hizmete devam etmek isteyen yüzlerce pilot terhis edilmiş fakat ona yeni jetlerde eğitim ve sonunda da halihazırdaki görevini bitirme emri konusunda söz verilmişti ve Ben bunu kabul etmekle hukuk fakültesini bitirip dışişlerine girme yönündeki eski özleminin arasında kalmıştı. Savaş galibi ülkelerin arasında giderek artan karışıklık belirtilerinden ötürü canı sıkılıyordu. Doğru olanı yapmak istiyor ama doğrunun net bir tanımını bulamıyordu.

Bol bol boş vaktini avlanarak ve balık tutarak, öğleden sonra kahvaltı bulaşıklarını yıkayıp alışveriş işini yaparak, akşamları okuyarak, bazen Graf'a uzun, annesine ve Maritza'ya da kısa mektuplar yazarak geçiriyordu. Her yere oğlunu da götürüyordu, akşamları çocuğun karnını doyuran sıklıkla oydu ve onunla beraber elinde partisyonla müzik dinliyor, iki grup halindeki legolardan karmaşık kaleler yapmasına yardım ediyor, yatma zamanında da ona sevdiği şarkıları söylüyordu. Hitch'le balığa giderken bile çocuğu beraberinde götürüyor, nehrin kenarındaki bir noktaya varmak için dağlardan, bayırlardan geçmeleri gerektiğinde onu bacakları için iki delik açılmış bir çantaya koyup sırtında taşıyordu. Hitch'in çiftliğinde tuttuğu bir atı satın almıştı ve ata bindiğinde oğlunu da kendisiyle beraber eğere oturtuyor yahut atı koşturmak istediğinde çocuğu demir bir kapıda sallansın diye bırakıyordu. Oğluyla beraber olmaktan mutluydu ama hayatının amacı mutluluk değildi. Ülkede hâkim olan o rahatına düşkün ruh haline giremiyor ama kendini hangi amaç için disipline sokacağını da bilmiyordu.

Yaşadığı gerilim yüzünden Kathleen'e daha çok yönelmişti ama kadın onunla aynı ruh halini paylaşmadığından onun

sürüklenme ve yitip gitme duygusunu kavrayamıyordu. Ona göre mesele sadece, ordudan olabildiğince erken ayrılıp hukuk fakültesine dönmekti. Sonrası için de, "Seni mutlu eden neyse onu yap Ben" diyordu. Kadın asıl meselenin mutluluk olmadığını göremiyordu. Ve Ben ona, hiç olmazsa sevgi ve seks konusunda tatmin için yöneldiğinde kadını giderek daha uzaklaşmış buluyordu. Sevişmeleri giderek tatsızlaştı; Kathleen ya çok yorgundu ya da kumaştan ve samandan cansız bir kadındı.

Eylülün son haftasında bir cuma günü kadının akşam kampüsteki özel bir konferansa katılması gerekiyordu. Saat onda dönecekti, öyle demişti çünkü ertesi gün arabayla Dallas'ta bir konsere gideceklerdi ama döndüğünde gece yarısını geçiyordu. Kadın eve neşeden fokur fokur, ilk ders zili çaldığında toy hayranlarının arasından geçerek liseye giren on altısında bir kız gibi kalçalarını sallayarak girdi.

"Çok harikaydı" dedi kadın yanında şarabıyla kitabının başında oturan Ben'i hafifçe öperek. "Dansa gittim."

"Bir konferanstı sanıyordum."

"Evet, öyleydi fakat orada bir çocuk vardı; yirmi yaşında, yani sanırım ona çocuk dememem lazım; konferanstan sonra konuşuyorduk ve kahve içmek için cemiyete gittik, orada bir dans partisi vardı ve bana dans etmek ister misin diye sordu, ben de evet dedim ve dans ettik. Gerçekten de çok iyi bir orkestraydı."

"Kimmiş bu çocuk?"

"Benim sınıftan, hoş bir çocuk işte."

"Ah, Tanrı aşkına Kathleen!" Kitabını şak diye kapatıp divana fırlattı.

"Bunda yanlış ne var? Ben yanlış bir şey yapmadım."

"Sen bir eşsin, sen bir annesin, sen bir üniversite hocasısın, yirmi sekiz yaşındasın ve bir çocukla dansa gidiyorsun! Ne biçim bir hale geldin sen?"

"Bunlar sadece birer yafta."

"Ne?"

"Eş, anne, profesör, kız evlat... Sen hep üzerime yaftalar yapıştırıyorsun ve ben bir yafta değilim, ben bir rol değilim. Ben ben'im."

"Aslında bir sürtük müsün yani sen?"

"Öyle mi görüyorsun beni?"

"Eh, şu yaptığına bak."

"Pekâlâ, bir anlık bir kararla dans ettim. Spontane şeyler yapmak hoşuma gidiyor. Böyle yaptığımda kendimi özgür hissediyorum."

"Peki niye beni spontane bir şekilde arayıp da, 'Haydi dansa gidelim,' demiyorsun?"

"Çünkü senin yanında kendimi özgür hissetmiyorum."

"Orospuyu oynayacak ve sevgimi suratıma tükürecek kadar kendini müthiş özgür hissediyorsun ama."

"Sen beni sevmiyorsun Ben. Senin sevdiğin, benden, La Luz'da ne yaşadıysan ondan yarattığın bir imge ama ben o değilim. Ve artık oymuşum gibi davranmayacağım."

Ben öylesine kırılmıştı, Kathleen'in yaptığından öylesine utançla doluydu ki konuşmaya devam edemedi; yaptıkları da konuşma bile değil, birbirlerine bağırmaktı zaten. Evden çıktı ve karanlıkta sendeleyerek yokuştan inip göle vardı ve ruhundaki bozgunu yatıştırmak için kıyı boyunca yürüdü. Tökezleyerek söğütlerin ve meşelerin arasına girdi; ince dallar yüzüne kırbaç gibi çarpıyor, dikenler ayak bileklerine ve baldırlarına batıyordu. Su birikintilerinden geçerken dizlerine kadar çamura battı, ayağı sarmaşıklara ve devrilmiş kütüklere takıldı ama bitkin hale gelinceye kadar yürümeye devam etti. Bir eliyle bir ağacın alt dalına asılarak bir süre soluklandı ve sonra geri dönüşe başladı. Yem ve olta dükkânlarının önünde durdu ve yüzer iskelenin ucuna kadar yürüdü. Aşağıdaki sakin suyu seyretti ve hafif dalgada usturmaçasına sürtünen bir kayığın iniltisini dinledi. Hayatının gazetelerin üçüncü sayfalarında yazanlar gibi bir şey haline geldiğini hissediyordu.

Gece bekçisi olan siyahi bir yaşlı adam el fenerinin ışığını ona tuttu ve bir eliyle korkuluğa tutunup ayaklarını sürüyerek iskeleye geldi.

"Nassın Ben?"

"Pek iyi değilim ihtiyar."

"Uyuyamamışın mı?"

"Daha denemedim."

"Evde olmaya alışması zor."

"Sanırım."

"Ben kırk yıl vodvilde çalışmışımdı, eve her geldiğimde bi hafta hiç uyuyameyrimdi. Karım, 'Senin vücut burda ama kafa hâlâ Detroit'te oyney' diyeydi bana."

"Evet, ee, onun gibi bir şey işte ihtiyar."

"Fazla bi yirmi beşliğin yok, öyle mi Ben? Salıdan beri hiç sigara içmemişim."

Ben cebinden bir yarım dolar çıkarıp ihtiyara verdi. Yavaş yavaş yükselip alçalan iskelenin üzerinde karaya doğru yürüdüler.

"Hâlâ Detroit'te oynuyor ha."

"Kadın öyle diyey Ben. Şindi benim kız beni sabah dokuz onda bahçede çalışırkene görünce, 'Neyin var senin baba?' diyey, 'Niye gidip uyumeysin?' Ben de diyeyrim ki: 'Benim kafa hâlâ Detroit'te oyney'."

"Peki, iyi geceler ihtiyar."

"İyi geceler Ben. Çok sağ olasın."

Dallas'a gitmediler. O hafta sonu ve sonraki pazartesi gergin ve sessizdi. Birbirleriyle sadece evdeki yaşamın normal fonksiyonlarını yerine getirmek için konuşuyorlardı. Kathleen cumartesi ve pazar gündüzleri evi hırsla temizleyerek, akşamları da yatak odasında çalışarak geçirdi. Erkenden yattı ve Ben saatler sonra yatağa girerken ona değmemeye dikkat etti. Pazar sabahı Kathleen ondan önce kalktı, Ben yıkanıp giyindiğinde kadın Doniphan'la birlikte çıkıp gitmişti ve Ben'in kahvaltısı masada güzel bir şekilde hazırlanmış ve hâlâ sıcak halde duruyordu. Ben o gün öğleden sonra Doniphan'ı almaya gittiğinde Bayan Flagg, Kathleen'in çocuğu alıp götürdüğünü söyleyince şaşırdı. Eve gelince kadını üzerinde eski bir kot pantolon ve gömlekle, başında da kırmızı bir eşarpla buldu. Diz çökmüş, hararetle döşeme tahtalarını ovuyordu.

Salı sabahı da pazartesinin bir tekrarıydı, yalnız Ben kahvaltıya oturduğunda tabağının yanında bir not buldu.

Evimde kocamla konuşamamam epey üzücü bir durum. Seni kırdıysam üzgünüm ama somurtan bir çocuk gibi davranırsan

bir yere varamayız. Bizim için sağlıklı bir durum değil ve elbette Ducky için de öyle. Seni, beni ve bizi anlamaya çalışıyorum ama bunu tek başıma yapamam.

Bu notta yazanlara, onu çocuk gibi davranmakla suçladığı ve dolayısıyla da sevgisinin gerçek derinliğini ve niteliğini yok saydığı için öfkelenebilirdi fakat bu onda sadece daha çok hüzün yarattı. O gün akşam kadının beceri ve özenle hazırladığı, hindi ve jambondan oluşan yemekte konuştular, sonrasında gece yarısına kadar kahve ve brendi içtiler. Ama birbirlerine söyledikleri sadece sözler, parlatılmış mantıktan bir halkanın üzerine mücevher gibi yerleştirilmiş kibar, uygar sözcüklerdi ama Ben bu dilin altında Kathleen'i bulamadı ve kadının da onu aradığını falan hissetmedi. Hafta sonunu Padre Adası'nda, savaştan önce gittikleri kumsalda kamp yaparak geçirdiler. Ciddi konulardan kaçınıp sadece yüzdüler, balık tuttular ve denizde Doniphan'la oynadılar ama birbirlerine karşı rahat olmalarına karşın kadın, gerçek düşüncesi ve duyguları Ben'in asla hâkim olamayacağı bir dilin labirentlerinde gizli kalan yumuşak, sıcakkanlı ve samimi bir yabancı gibiydi.

Austin'e geri dönünce eski rutinlerine geri döndüler ve on gün barış içinde ve uygarca yaşadılar. Sonra bir akşam kadın yemekten sonra, hastalanan bir arkadaşının mezuniyet sonrası seminerini yapmak için kampüse gitti. Ben onun eve sabaha karşı döndüğünü biliyordu çünkü gece yarısı yatıp uyumuş, onun arabasının sesiyle uyanmıştı. Anlaşılan, araba dik bir yokuş olan giriş yolunda stop etmişti. Kathleen arabayı yeniden çalıştırınca Ben motorun gürültüsünden uyandı. Kadın motora çok gaz verip debriyajı çok hızlı bıraktı, araba silkindi, tekerlekler çakılda fırıl fırıl döndü ve sonra araba hızla ileri fırlayıp sert bir frenle durdu. Ben onun arabadan çıkıp kapıyı hızla kapattığını ve biraz sonra eve girdiğini duydu. Kathleen hemen banyoya gitti, giysilerini çıkarıp attı ve yatağa girdi.

Ben birkaç dakika bekledi, sonra ona yaklaştı ve göğsüne dokundu. Kathleen önce gerginleşti ve Ben daha önceki haftalarda sık sık yaptığı gibi onu reddedeceğini düşündü ama kadın sonra gevşedi ve kıçını ona dayadı. Ben onun nefesinden gelen

viski kokusunu duyuyordu. Elini kadının karnının altına, kasıklarına uzattı. Kadın kalçalarını yavaş yavaş döndürerek kıçını ona sürtüyordu. Ben onun pubis kıllarının sanki kadın orasını yeni yıkamış gibi ıslak olduğunu hissetti. Parmaklarıyla kadının amının dudaklarını yavaşça ayırdı ve parmağını içeri soktu. İçerisi kadının salgısıyla ıslaktı ama başka bir şey daha vardı. Durakladı. Kadın hâlâ kıçını ona sürtüyordu. Ben'in parmakları kadının amında yine harekete başladı. Dudakların tamamen kanla dolu ve kabarık olduğunu hisseti. Vajinası genişlemiş, şişmişti. O zaman anladı. *Sikilmiş.* Ve sonra da gerisi geldi. *Başka bir herifle daha yeni sikişmiş, şimdi de gelmiş benimle sikişmek istiyor.*

Ben yine durakladı. Kadının kıçının hareketi durdu. O sahne Ben'in kafasında bütün ayrıntılarıyla belirdi: Oda, dağınık yatak, bir köşede kirli iç çamaşırları ve gömlekler; ikisi ayakta duruyor, dudakları birbirine yapışmış, adamın eli onun eteğini kaldırıyor, külotunun lastiğinin altına dalıyor ve kıçının yarığıyla oynuyor, sonra diğer eli de lastiğin altına dalıyor ve herif onu kıçının iki yanağından tutup, aşağıya kavis yaparak amına doğru döndükleri yerden kavrayarak onu kendine doğru çekiyor ve bu sürede dudakları hâlâ zamk gibi bir öpüşmeyle birbirine yapışmış halde.

Benim karım! Benim karım!

Niçin o zaman durup da âşığı olacak hıyarı ittirip evine dönemedi? Nasıl bu kadar ileriye gidebildi? Özellikle, bu gece bu herifle sikişeceğim çünkü canım istiyor mu dedi kendi kendine? Yoksa her şey yavaş yavaş mı gelişti? Seminerden sonra rastgele bir araya gelme, içkiler, konuşmalar, dizlerin birbirine değmesi, sonra ellerin, dudakların ve sonunda da kıçının yanakları herifin lanet olası ellerinde miydi? Bu kadının kafasından ne haltlar geçiyordu? Giysisinin ön taraftaki düğmelerini, herhalde dudaklarında hafif ve tuhaf bir gülümsemeyle açarken (yoksa bunu da herife mi yaptırdı?), çıkarıp divana (yeşil yastıklarında kocaman lekeler olan yıpranmış bir divana) fırlatırken ve sonra herife dönerek sütyenini çözüp onu da savururken ve

böylece âşığı olacak hıyarın karşısında külotu hariç çıplak kaldığında, Ben'in karısıyım, Ducky'nin annesiyim ve sırf canım istiyor diye bu herifle sikişeceğim ve zina yapan bir kadın olacağım diye düşündü mü? Külotunu çıkarırken (ya da herife çıkartırken), yatağa yatıp bacaklarını açarken, herif onun organına dil atarken, o da onun sikiyle oynarken ve tutup memelerine sürterken ve sonra bacakları herifin omzunda, o sünnetli çirkin sikin onun amına ilk dalışını hissederken kafasını zaptedip diğer tüm düşünce ve duyguları kovan şey sadece yeni bir cinsel yakınlaşmanın heyecanı mıydı?

Benim karım! Benim karım yok!

Ben parmaklarını yine hareket ettirmeye başladı. Kadının içi çok ıslaktı. Kadın elini geriye uzatıp Ben'in sikini kavradı, okşamaya başladı, durdu, kamışın tüm uzunluğunu yoklayarak elini bir sıkıp bir gevşetiyor, sonra yine sıkıyordu. Ben o zaman sikinin acı verecek kadar sertleştiğini hissetti. Kadın önüne döndü, Ben'in sikini iki eliyle birden tuttu ve sünnet derisini penis başının üzerinde bir ileri, bir geri hareket ettirdi. Sonra aşağıya kaydı, başını Ben'in karnına koydu ve siki ağzına aldı. Ben onun dilini penis başının üzerinde yavaş yavaş hareket ettirdiğini, yarığına hafifçe bastırıp aşağıya, gerideki hassas kıvrıma doğru kaydırdığını hissediyordu. *Olayı bildiğimi biliyor ve hiç aldırmıyor.*

Ben onu yukarıya çekti. Ay ışığında kadının dudaklarındaki zoraki gülümsemeyi gördü. Kadının bacaklarını açıp omzuna koydu ve demir gibi sikini tekrar tekrar onun derinlerine kadar sapladı. Kadın her süngülemede kurbağa sesi gibi hırıltılar çıkarıyordu. Ben'in beli geldikten sonra siki sert kaldı. Birkaç dakika erkek köpekle kancığı gibi çiftleşme pozisyonunda yattılar. Kadın şimdi hızlı hızlı soluk alıp verirken gırtlağından kulak tırmalayan bir ses geliyordu. Ben onun terli vücudunun hızla nefes alıp verişlerini kendi vücudunda hissediyordu. Kadını üstünden atmaya çalıştı ama kadın onun belini bacaklarıyla sımsıkı kavramış, bırakmıyordu. Kadının nefes alıp verişleri gece vakti kırda bir hayvanın tıksırması gibi daha rahatsız edi-

ci bir hale geldi. Kadın kıçını onun altında hareket ettirdi. Ben onun amının kasılmalarını hissetti. Ona baktı. Ay ışığında kadının gözleri yuvalarının derinlerine gömülmüştü, burnu iki karanlık çukurdu ve dudakları bir sırıtma halinde açılmıştı. Ben onu bir daha sikti. İkinci kez beli geldikten sonra siki gevşeyinceye kadar içinde kaldı. Yan yana birbirlerine dokunmadan yattılar. Sonra kadın kalkıp holün ışığını yaktı. Ben, kadının banyoya girerken parmaklarını boğazına soktuğunu gördü. Pikeyi kafasının üzerine çekti ve kadının kusma seslerini dinledi.

Huzur için öyleyse, Graf. Zihnimi yatıştırmak için.
Onu öldürürsen Ben, hiçbir zaman huzur bulamayacaksın.
Peki yaşamaya devam ederse bulacak mıyım?

İki

Uçak Bergstrom'a yumuşak bir iniş yaptı ve pilot yanıp sönen kırmızı ışıklı bir cipi takip ederek uçuş hattının yanındaki tahkimata gitti. Ben paraşütünü ve teçhizatını radyo kompartımanındaki yığından aldı, uçağın orta kapısından çıktı ve mürettebat uçağı kapatırken bacaklarını çalıştırmak için yürüdü. Gece, El Paso'nun yüksek çölünden daha sıcak ve rutubetliydi. Daha da karanlıktı çünkü hava bulutlarla kaplı değilse de yola çıktıklarında gökteki ay batmıştı ve yıldız ışıkları burada yüksek platodan daima daha zayıftı. Ben uçak inişini yaparken Austin'in "ay"larını, yani yüksek kulelere konmuş, kenti aydınlatan kocaman ışık kümelerini görmüş ve bulundukları alçak irtifada bile bu zayıf ışığın, hiçbir parıltının gelmediği ve bunaltıcı karanlık havasıyla bastıran göğe doğru yükselmeye çabaladığını bir anlığına düşünmüştü.

Başka bir cip geldi, Ben ve mürettebat buna sıkış tepiş binip yakın mesafedeki operasyon binasına gittiler. Ben giriş kaydını

yaptırdı ve Austin'e gidecek bir araç var mı diye sordu. Bulunabilecek tek şey servis otobüsüydü ve bir sonraki seferi saat ikideydi, yani kırk dakika beklemek gerekiyordu. Mürettebattan kaydolan iki asker geçici barakalara gitti, Ben ve subaylarsa operasyon binasının yanındaki küçük kantine gidip kahve içtiler, uçmaktan konuştular. Subaylar İngiltere'de gündüz bombardımanlarının başladığı ilk ayların nasıl olduğunu sordular ve Ben onlara, derslerinde söz etmediği birkaç şey anlattı. Seyir zabiti sıkılıp yatmaya gitti fakat iki pilot servisin kalkış vaktine kadar onunla beraber oturdu.

Serviste Ben ve diğer üç kişiden başka yolcu yoktu. Ben arka koltuğa oturdu, paraşütünü ve çantasını yastık yaptı ve yol boyunca uyukladı. Terminal binası gecenin o saatinde bile banklarda yatan terhis olmuş askerlerle ve kucaklarında huysuz çocuklar, ayaklarının dibinde kınnapla bağlı karton kutular bulunan yorgun genç kadınlarla doluydu. Şehir otobüslerinin ilk sabah seferlerine başlamasına daha çok vardı. Taksi durağındaki görevli, belkemiği eğri bir cüce, Ben'e taksi için birkaç dakika beklemesi gerektiğini söyledi.

Ben açık havayı terminal binasının ağır kokulu atmosferine tercih ederek kaldırımda durdu ve yapay ayların gerçekdışı ışığıyla aydınlanmış geniş Kongre Bulvarı'na çıkan dar yan yola baktı. Bu kente birçok kez, öğrenci, sevgili, koca, baba ve şimdi de bir asker olarak geri döndüğünü düşündü. Buraya sanki hep bu ıssız vakitte varıyormuş gibi hatırlıyordu. Bu kente girerken hep zar zor yetiştiği sabah otobüsünün birbirleriyle rahat ve samimi bir şekilde ve hepsi de sanki saatin kasvetini ve tükenmiş amaçları telafi etmek istermişçesine bilgece konuşan ve sıradan şeyleri tanıdık ve karmaşık bir yoğunluk içine sokuveren ihtiyar adamlar ve kapıcılar, gece bekçileri, temizlikçi kadınlar, avareler, otellerin gece görevlileri ve yaşlı kadın hizmetkârlarla dolu olduğu zamanları hatırladı.

Taksi onu evin araba giriş yolunda bıraktı. Kathleen'in arabası garajdaydı fakat ev karanlıktı. Eşyalarını çakıllı yokuştan yukarıya kadar taşıdı ve hiçbir zaman kilitlenmeyen ve kendisinin de Kathleen'in de hiç anahtarını taşımadığı ön kapıyı açtı. Eşyalarını divana sessizce bırakıp lambalardan birini yaktı.

Ortalıkta kül tablaları ve içecek kalıntılı birkaç bardak vardı. Oğlunun odasına gidip ışığı yaktı. Çocuk orada yoktu. Kathleen bazı kişileri davet etmiş ve çocuğu da gece kalsın diye Flagg'lere göndermiş olmalıydı. Mutfağa gitti ve partinin kalıntılarını orada gördü: Lavaboda bir sürü bardak ve tabak, yine kül tablaları, boş kola ve soda şişeleri ve masada, birinin dibinde bir parmak kalmış, öteki yarı dolu iki viski şişesi.

Oturma odasındaki ve mutfaktaki bütün kirli bardak ve tabakları lavaboya koydu ve bütün kül tablalarını boşaltıp onları da bıraktı. Lavaboya sabun tozu serpip sıcak suyu açtı. Lavabo dolarken mutfak masasını ve oturma odasındaki masaları nemli bir bezle sildi. Suyu kapattı, yarısı dolu viski şişesini dolaba koydu ve temiz bir bardak çıkardı. İkinci şişede kalan viskiyi bardaktaki buzun üzerine doldurdu ve boş şişeyi çöp kutusuna attı. Bir şişe soda açıp birazını buzlu viskiye döktü ve şişenin kapağını kapatıp buzdolabına koydu. Sonra oturma odasına gitti, bardağı sallanır koltuğun yanında duran lambanın altındaki masaya koydu, üniformasını, kravatını çıkarıp koltuğun arkasına yerleştirdi, yakasını açtı, hâlâ rulo halinde duran gazeteyi aldı ve okumak için oturdu.

İlk önce karikatürlere baktı, sonra iki haftadır devam eden bir cinayet davasıyla ilgili son haberleri, sonra siyasi bir köşe yazısını, yerel göl ve nehirlerdeki balıkçılık haberlerini, eski bir profesörünün ölüm ilanını, Başkan Truman'ın Kansas City'deki günlerinden söz eden bir yazıyı, Almanya'daki ölüm kampları üzerine başka bir makaleyi, Tokyo'daki MacArthur'la ilgili bir hikâye haberi ve editöre gönderilmiş bir sürü mektubu okudu. Viskiyi bitirdi, gazeteyi bir kenara koydu, ayakkabılarını, çoraplarını, gömleğini, pantolonunu çıkardı ve pantolonu dikkatle koltuğun arkasına yerleştirdi. B-4 çantasının ortasındaki fermuarı açtı ve çantayı divana koydu. Yan gözlerin birinden kirli çamaşırlarını çıkardı, üzerindeki şortu ve fanilayı da çıkarıp bütün kirli giysileri dertop etti ve banyodaki kirli torbasına koydu. Ayakkabılarını ve üniformasını yatak odasına koymak ve çantasını boşaltmak için sabaha kadar beklemeye karar verdi çünkü Kathleen'i rahatsız etmek istemiyordu.

Çabucak bir duş aldı, kurulandı, havluları vücuduna sardı ve nemli saçlarını taradı. Sonra mutfağa gitti, yeni bir viski ve soda karışımı hazırlayıp oturma odasına gitti ve oturup sigara içti.

Graf'la yaptığı konuşmayı düşündü. Kathleen'i öldürmesi gerektiğini haykırışına hâlâ şaşıyordu. Nedeni ne olabilirdi bunun? O, katil değildi. Savaşta bir sürü insan öldürmüştü ama bu durum onu katil yapmazdı. Peki neden Kathleen'i öldürmesi *gerektiğini* söylemişti ki? Bu gereklilik de neydi? Cinsel bir kıskançlıktan kaynaklanmışsa o zaman kendinde şaştığı bu şey ya sevgiyi mülkiyetten başka bir şey olarak göremeyen, dehşete kapılmış ilkel bir insan ya da cinsel alanını başka bir erkeğin tecavüzünden onu yok ederek koruyan bir hayvandı. Bunların her ikisi de Kathleen'e karşı bir öfkeden ziyade kendinden utanç duymasını gerektirirdi. Bu başka türlü bir kıskançlık olsa bile yine de utanması gereken asıl kendisiydi çünkü kıskançlık son aşamasında hastalıklı bir sevgidir; kendi benliğinin şişmesi, bir yıldızın kritik kütlesini harcayarak asıl büyüklüğünün yüz katı büyümesi, göğün alev alev yanması ve sonra birden içine çökerek sonsuza kadar ölü, soğuk, karanlık ve küçülmüş halde kaybolup gitmesi gibi ölümcül bir hipertrofidir.

Ama neden, kıskançlık değildi. Kathleen'e, artık onu sevmiyorsa bu evliliği düzgün bir şekilde bitirmeleri gerektiğini söylemişti. Birbirlerinden çok üzülerek fakat onurlu bir şekilde vazgeçebilirlerdi, Ben oğlunu alırdı ve bu işe bir son verilirdi. Ama Kathleen onu sevdiğini söylemişti. O zaman kadının onu aşağılaması nasıl açıklanacaktı? Kathleen'de de kendisinin henüz şaşmadığı bir öfke, bir istek mi vardı?

Ben kutsal öfkeleri biliyordu. Rahipler insanları tanrılarına yapılan hakaret yüzünden öldürmüştü. Ve kendisi de silah arkadaşlarıyla beraber Almanların, ahlak ve doğruluk ilkelerine tecavüz ettiklerini hissetmesi dışında hangi nedenle öldürmüştü ki? Ben'in kendinde bulunca şaşırdığı Kathleen'i öldürme isteğinin nedeni askerlik mesleğinin bir parçası olabilir miydi; yok ederek düzeni sağlamak, sevgisini Kathleen'den korumak gibi mesela?

Artık bunu daha fazla düşünmek istemiyordu. Uzun bir haftadır çektiği sinirsel gerilimden ve fiziksel gerginlikten yorulmuştu. Düşünceleri karmakarışıktı. Ne düşündüğünü bilmiyordu. Fakat onu öldürmek istemediğinden emindi. Graf'a karşı ağzından kaçan o haykırış sadece heyecanlı bir söylem, kederden ve öfkeden türetilmiş bir ifadeydi. Kathleen'in onun ya da bir başkasının elinden ölümünü düşünemiyordu. O kadın onun aşkıydı. Onu sonsuz derecede seviyordu. Onun sadece birkaç metre ötedeki yatakta yattığını ve konuklarını gönderdikten sonra, kül tablalarını bile boşaltamayacak kadar yorgun halde yaptığı duştan çıkan bembeyaz ve pembe tenini düşündü. Kadın ona ve oğluna bir yuva yaratmak için elinden geleni yapmıştı ve bu konuda çok başarılı değilse de ne çıkardı ki? Önemli olan sevgiydi. Peki ya bir anlık bir hevese kapılıp bir hıyarla yatmışsa? Ben ona daha en baştan bedenindeki bir kurdeleyi, bekâretini değil, onu sevdiğini söylemişti. Rastgele bir sikişme, birlikte yarattıkları sevgiyle dolu yılları yok edebilir miydi? Kadında matematik konusunda çok üstün bir akıl vardı fakat kişisel davranışları, dünya görüşü ve kendisinin dünyadaki yeri konusunda muhakemesi sıklıkla, lisesinin gözdesi, on ikinci sınıfın ihtişamına sonsuza dek kilitlenmiş popüler bir kliğin güzel ve parlak lideri olan bir kızınki gibiydi. Ben içinde bir şefkat duygusunun kabardığını hissetti. Kathleen bazen böylesine bir çocuk, hevesli, zeki ve budala bir çocuk olabiliyordu. Ben onu kendisinden korumalıydı.

Viskiyi bitirdi ve bardağını mutfağa götürdü. Holün ışığını yakıp oturma odasındaki lambayı kapattı. Havluyu çıkarıp banyodaki askıya astı. Sonra bir eli holün elektrik düğmesinde, yatağın yolunu görür görmez ışığı kapatmaya hazır halde durarak kapıyı açtı. Onları yatakta yatmış, aralık ayında iki yılan gibi çıplak uyurken gördü. Beynine bir darbe yediğini hissetti. Sanki çok kuvvetli bir ilaç yutmuş gibi tüm vücuduna yayılan ve beynine doğru yükselen bir duygu sıçraması vardı; sanki evrenin sırrını bulmuş gibi son derece apaçık ve sakin bir duyguydu bu.

Hâlâ çıplak halde oturma odasına geri döndü ve holün ışığıyla yazı masasına gitti. Alt çekmeceden 45 kalibreliği ve dolu

iki şarjörden birini aldı, şarjörü tabancanın kabzasına soktu ve sürgüyü çekip kapattı. Yatak odasına gitti ve genç Meksikalı'yı beyninden, sağ kulağının biraz yukarısı ve gerisinden tek bir kurşunla vurup öldürdü. Kathleen, dudaklarında biçimlenen ama henüz seslendirilmemiş bir çığlıkla birden doğrulunca onu da sol göğsünün altına dikkatle hizalanmış üç kurşun sıkarak öldürdü.

Üç

Çocuk uyuyordu. Uzun süren Noel yemeğinden sonra, ipini çekince vaklayan sarı renkli tahta bir ördekle oynarken halının üzerine uyuyakalmış ve Ben de onu yatak odasına taşıyıp yatağa yatırmıştı. Şimdi Maritza'yı seyrediyordu; kadın çocuğun küçük ayakkabılarını çıkardı ama çoraplarını bıraktı çünkü dışarısı soğuktu ve kar yağabilirdi. Maritza onun bacaklarını kaldırıp altındaki battaniyeyi çekti ve üzerine örttü. Sonra çocuğun yanağını hafifçe öpüp geldi ve kapıyı kapattılar.

Saat ikiydi fakat oturma odası penceresinden görünen manzara daha ziyade saat beş gibiydi. Evin bulunduğu tepeden bakınca Puerto de Luna'daki küçük "Sığınağımız Ana" kilisesinin haçını, kubbesini ve ana kulesinin kırmızı taştan, tuhaf bir şekilde Mağribi tasarımlı cephesinin bir bölümünü görüyorlardı. Onun ötesinde de somurtkan bir göğün altında uzanıp giden yüksek yayla vardı. Düzlüklerdeki otlar kurumuş olduğundan donuk kırmızı renkli toprak da aralarından sanki kurumuş kan

gibi görünüyordu; sedir ve çam korulukları diken diken ve boz renkliydi. Bazı yeşil çalılar Pecos Nehri'ne tepeden bakan kırmızı kayalıklara tutunmuştu ve nehrin kıyıları boyunca bitkiler hâlâ yeşildi ama vadinin diğer her yerinde, yazın direndiği topraklarda tatlı yoncalar, sebzeler, en iyi biberler taş gibi sert ve çıplak, kiraz ve elma ağaçlarıysa terk edilmiş köyler gibi perişan ve boştu.

"Daha fazla kalamam" dedi Maritza. "Kar yağacak."

"Neden bu gece kalıp da yarın sabah erkenden gitmiyorsun?"

"Olmaz Ben. Bugün öğleden sonra geri dönmem gerekiyor. Endişelenmeme sebep olan iki difteri vakası var. Ötekilerden, kızamık ve boğmaca olanlardan o kadar endişelenmiyorum ama difteri dikkatle takip etmem gereken bir hastalık."

"Pekâlâ. Şarabı bitirelim, seni bırakacağım."

Yine masaya oturdular. Ben ikisine de birer bardak harika beyaz şaraptan koydu, şarabı yudumladılar ve Maritza'nın Tularosa'da bir yerden bulduğu misyoner peyniri dilimlerinden azar azar yediler. Maritza bunu ve akşam yemeğinde yenen diğer her şeyi bir gece önce getirmiş ve Ben kadının bunca şeyi nasıl bulduğuna şaşmıştı çünkü hâlâ savaş zamanı kıtlığı vardı. Maritza sabah hindiyi kızartmak için hazırlamıştı ve kek pişerken hediyeleri sarmış, ağacın altına yerleştirmişlerdi.

Kadın o gece köyde, halk sağlığı hemşiresi olarak çalışması nedeniyle birkaç yıldır tanıdığı Meksikalı bir ailenin yanında yatmıştı. Sabah Ben gidip onu almış ve üçü birlikte küçük kilisede yapılan ve köylülerin çoğunun hazır bulunduğu, günün tek ayinine katılmışlardı. Çöküк yanaklı, sofulara has sert bakışlı zayıf Fransisken rahip, yoğun Fransız aksanlı bir İspanyolcayla, savaştan kurtuluş ve askerlerin geri dönüşü için kuru bir şükran duası okudu. Sonra kilisenin önünde birkaç dakika durup insanlarla sohbet ettiler, birbirlerinin Noel'lerini kutladılar ve o gün kar yağacağından konuştular. Rahip kiliseden çıktı, onu sade ve belagatli vaazı için tebrik etmek istediler fakat adamın o sabah başka köylerde düzenleyeceği başka ayinler vardı; sadece birkaç kişinin elini sıkıp birkaçının başını pışpışladı ve birkaç söz mırıldandıktan sonra külüstür Ford kamyonuna binip gitti.

Eve döndüler. Maritza hindiyi fırına koydu, sandviç ve kahveden oluşan hafif bir kahvaltı yaptılar ve Doniphan'ın Maritza geleceği için sakladığı birkaç hediyeyi açtılar.

"Ne zaman kalktı?" diye sordu kadın.

"Aydınlık olur olmaz."

"Akşam yemeğine kadar dayanmasına şaştım."

"Buraya taşındığımızdan beri hep erken kalkıyor ama genellikle ben kalkıncaya kadar yatakta kalıyor."

"Burada mutlu mu?"

"İki defa gördün onu. Sen ne düşünüyorsun?"

"Çok ciddi bir çocuk. Oyun oynayacağı biri yok mu?"

"Onu birkaç defa Chavez'lere götürdüm onların çocuklarıyla oynasın diye. Hoşuna gitti ama tekrar gitmek istemedi."

"Ona kendi yaşında çocuklar lazım."

"Biliyorum. Gelecek ay onu Santa Rosa'daki anaokuluna kaydettireceğim."

"Onun için iyi olur."

Kadın şarabından bir yudum içti. Üzerinde şarabın renginde bir giysi, elmas küpeler ve boynunda da altın üzerine opal bir gerdanlık vardı. Ben için iyi giyinmişti çünkü güzel giyinmesinin onun hoşuna gittiğini biliyordu. Ben'e göre kadının görünüş ve davranışı bir İspanyol soylusu gibiydi ama bakışında ya da tavrında hiçbir kibir yoktu. Doniphan'ı düşünmeye devam ettiği o anda siyah gözlerinde endişe vardı ama bunun gerisinde ruhunun sonsuz sükûneti yatıyordu. Hiçbir şey onun iç huzurunu bozamazdı. Ben onu saran güçlü duygulanımlar olduğunu biliyordu ama bunlar onun sakin ve huzurlu göğünden geçen bulutlar gibiydi. Ben onun, La Luz'da öldürülen babasının cenazesini almak için birlikte gittikleri günkü kederini ve Ben'in ona cenazeyi Guanajuato'ya götürürken eşlik edip Meksika'ya birlikte gitme teklifini sakin ama katı bir şekilde reddetmesini hatırladı; sanki kız kendisinin öyle bir zamanda nazik bir şekilde konuşabileceğine güvenemiyormuş gibi neredeyse sadece jestlerle yapılan bir retti bu, ama geri döndüğünde kederini içeren sükûnetini hâlâ koruyordu. Ben, Maritza'ya âşık olduğunda, kız her şeyi aynı şekilde sevdiği için onu diğer her şeyden ayırıp da daha çok sevemeyeceğini düşününce uğradığı

düş kırıklığını hatırladı. Yanılmıştı. Kızın onu bir kadının bir erkeği sevdiği gibi sevdiğini biliyordu ama kızın ona duyduğu sevginin, babası için duyduğu keder gibi, onun uçsuz bucaksız iç huzurunda ayrı bir yere sahip ama baskın bir tutkudan kesinlikle yoksun olduğu izlenimi değişmemişti. Kız onunla birlikteyken Ben onun sükûnetinin birazını hissediyor ama gidince kendi yüreğinin yine huzursuzlanacağını biliyordu.

"Burada ne kadar kalacaksın?" diye sordu kız.

"Bu kitabı bitirinceye kadar."

"Peki sonra nereye gideceksin?"

"Belki de hiçbir yere. Belki burada kalıp iyi bir çiftçi olmayı öğrenirim."

"Çiftçi olmanın hoşuna gideceğini sanmıyorum Ben."

"Bir şey olmam gerek. Burayı seviyorum."

"Orduya geri dönebilir misin?"

"Evet. Mahkemede beraat edince ordudaki görevime iade edildim. Ayrılmak benim fikrimdi."

"Bence sen hep asker olmak istiyorsun."

"Savaş çıkıncaya kadar hiç aklımdan bile geçirmemiştim. Şimdi tek düşündüğüm şey bu kitabı yazmak."

"Bu kitabı niçin yazman gerekiyor Ben?"

"Bunu uzun zamandır düşünüyorum."

"Ama sen tarihçi değilsin, yazar bile değilsin."

"Bitirince hem tarihçi hem yazar olacağım."

"Bence sen bu kitabı bir kefaret olarak yazıyorsun."

"Mahkemede beraat ettim. Bir rahibe gidip günah çıkarttım. Affedildiğimi bildirdi ama bu kitabı yazmak kefaret falan değil."

"Öyleyse bir savunma bu."

"Benim bir şeyi haklı göstermeye ihtiyacım yok. Zaten haklıyım ben."

"Onu niçin öldürdün Ben?"

"Sevgimi kurtarmak için."

Kız küçük bir parça peynir kopardı, dilinin üzerine koydu ve bir yudum şarap içti. Gözleri koyu, derin ve endişeyle doluydu ama bakışlarında bir suçlama, bir yargı yoktu. "Söylediğin şeyi anlayamıyorum Ben. Sanırım sendeki bir delilik bu: o cinayet, bu sözler, bu kitap."

Ondaki bir delilik falan değildi ama bunu kıza hiçbir zaman anlatamayacağını biliyordu. Kızın bedenini ve hayatını Tanrı'ya vermesinden, eski çöl babalarının kendilerini Bakire'ye adayarak hadım etmesinden, askerlerin düşmanı ve düşmanı öldürmeyen kardeşlerini öldürmesinden ya da birisinin kendinin veya başka birinin hayatını varoluşunu doğrulayan bir inanç için kurban etmesinden daha fazla delilik değildi. Delilik insanın sadece kendisi için sevmesinde yahut öldürmesindeydi.

Peder Paloma'nın Maritza'ya deli aşkını hatırladı ve bir an bunu bir örnek olarak göstermeyi düşündü ama vazgeçti. Bir zamanlar La Luz'da, on sekiz yaşında birer çocukken din, siyaset, kitaplar, özgür irade, determinizm ve neredeyse her şey üzerine giriştikleri şiddetli tartışmalardan birini yapmıyorlardı. Yaşlı rahibin ve onun Maritza'ya deli aşkının anısı Ben'in hafızasına takılıp kalmıştı.

La Luz Vadisi'nde arabanın dingilinin kırıldığı ve sonunda tamir ettirdikleri o ilk hafta sonundan sonra arabayla El Paso'ya dönmüşlerdi ve çölü geçerlerken rahip tuhaf bir şekilde suskun ve ayıktı. Kocaman Studebaker'ın bagajındaki buz sandığını yola çıkmadan önce Montealegre'nin depolarından doldurmuş olmalarına karşın her zamanki gibi şarap veya bira içmiyor, o komik şapkasını takmıyor ya da köylerden gümbürdeyerek geçerlerken hayran hayran bakan çocuklara veya yaşlılara sallamıyordu.

Peder Paloma sonraki iki hafta hep, Montealegre'nin istediklerinden oluşan geniş kapsamlı bir ev malzemesi listesindeki şeyleri satın almakla meşgul oldu. O zamanlar ikisi de La Luz'daki operasyonun niteliğini bilmiyordu. Montealegre'nin İspanyolca dini şiir seçkisini tamamlamak ve sevgili Meksika'sına mümkün olduğunca yakın bir yerde yaşamak için orada bir köşeye çekildiğini sanıyorlardı. Peder Paloma'nın olan bitenler hakkında hiçbir zaman net bir fikri yoktu ve Montealegre'nin Meksika'ya bir sefer planladığını fark etse ve bu konu kendisine tüm ayrıntılarıyla anlatılsa bile anlamazdı. Fakat oraya ikinci yahut üçüncü ziyaretten sonra Ben olan biteni anladı ve Montealegre'nin mesajını babasına götürerek ve her iki üç haf-

tada bir oraya bazen bir avcı, kışın bir kayakçı ve sonunda baharın gelmesiyle de bir balıkçı kılığında malzeme taşımaya devam ederek bu işin bir parçası haline geldi. Yararlı ve gerekli bir hizmetti bu. Montealegre, *Cristero*larını vadiye sıradan bir çiftlik faaliyetiymiş gibi yerleştirmişti ve normal malzemeleri Alamogordo'dan hiçbir kuşku uyandırmadan alabilirdi ama kitaplar, haritalar, Meksika gazeteleri, tıbbi malzemeler gibi diğer şeyleri ve kendi masası için iyi şarapları Alomogordo'dan alamaz, alırsa da kuşku yaratma riskine girerdi.

Yaşlı rahip, kendisinin yiyecek ve şarap alma konusunda uzman olmasına karşın Ben'i tek başına gönderip sadece sıradan marka bir şeyler aldırıyordu. Kendisiyse kitapçı dükkânlarında Maritza'ya götüreceği mükemmel şiir kitapları bulmak için kararsızlıktan kıvranarak dolaşıp duruyordu. Aldığı kitapları akşamları okuyup karşılaştırıyor, notlar alıyor ve çeşitli kitap kombinasyonları yapmaya çalışıyordu. İhtiyar, sabahları da Ben'e fikrini soruyordu.

"Senin fikrin nedir Ben? Şu güzel Gongora'cık nasıl? Onun sonelerinden bir seçki bu, İspanyol dilinin tarihindeki en güzel lirik şarkı. Gongora'nın sanki bir armudu tam olgunlaştığı yerden ısırıyormuşsun gibi meyvemsi bir tadı var. Ama belki de Maritza'nın istediği bu değildir. Onun kahvaltıda meyve yiyip yemediğini biliyor musun? Yemiyor. Pekâlâ, gördün mü, o zaman Gongora yanlış olabilir. Ayrıca bu yeşil deri cilt de doğal değil. Onun kesinlikle *doğal* bir kız olduğu yolunda net bir izlenim var bende. Sence de öyle değil mi? Onun resmini ancak bir Reynolds yapabilir ya da sizin Amerikalı Sargent. O adamın *Venedik'teki Kız*'ını bir düşün. İyi. Çok iyi. İspanyol ressamlar ya vahşi bir gerçekçi ya kasten suni ya da budalaca romantik veyahut işkence çekermişçesine ruhani. Hiçbir zaman doğal değiller. İngilizler öyle. Amerikalılar öyle. İspanyollar asla değil. Yani bence Maritza muhtemelen daha az suni bir şeyden hoşlanır. Bende bir Ruben Darío var. Fena değil. Nikaragualı, Kostarika'nın komşularından biri. Öte yandan *ticos*,[1] *nicas*'tan[2] hoşlanmaz. Zaten Darío bazen ağız dolusu patates püresi gibi

1. Kostarikalılar. (ç.n.)
2. Nikaragualılar. (ç.n.)

olabiliyor. Ben şu genç adamı düşünüyorum; García Lorca. İşte *Romancero Gitano* adında harika bir şey var burada. Şu *La monja gitana*'yı bir oku. Güzel, değil mi? Ve şu *Muerto de amor*'a bak. Bu adamda esaslı bir müzik var, kuşku yok bundan. Ve bu mısralardan İspanyol turuncunun kabuğu gibi bir tat alıyorsun. Ama bilmiyorum. Sıklıkla açık açık cinsellikle dolu. Maritza'yı rahatsız edebilir bu. O kız çok dindar, çok iffetli. Ah, tatlı Maritza'cığım... Belki şu Lope. Bir Lope'yle asla yanlış yapmazsın. Görüyor musun? Yumuşak oğlak derisiyle ciltlenmiş. Barok tarzı kapağına ve mükemmel Hint kâğıdına bak. Kendi başına bir sanat eseri. Sence Maritza beğenir mi bunu? Onun yaşındasın. Bilmen lazım. Ama sen kız değilsin, ki bundan ötürü de eminim bütün insanlık ebediyen minnettardır. Seni doğum sancısı çekerken düşününce dehşete kapılıyorum Ben. Coriolanus gibi bir canavar doğururdun herhalde."

Adam her sabah yeni bir grup kitap üzerine hep aynı işkence gibi tartışmayı yapıyordu ve sonunda La Luz'a gitmelerine az bir zaman kaldığında bir karara vardı. Sonra gece yarısına kadar oturup beyaz şarap içerek cafcaflı bir İspanyolcayla onlarca ithaf yazısı yazdı ve ertesi gün Ben'den bunları okuyup en iyisini seçmesini istedi. Ben'in seçtiğinin üzerinde bir saat tartıştılar. Sonunda cumartesi erken vakitte rahibin, anlamını ve tınısını kavrayamadığı bir şiiri son hızla ezberden okuyan bir öğrenci gibi çabucak okuyarak geçiştirdiği bir sabah ayininden sonra La Luz'a doğru yola çıktılar. Paloma, herhalde gecenin yarı vaktini paket yapmak için çeşitli kâğıt ve kurdele kombinasyonlarını deneyerek, renkli mürekkeple büyük bir özenle çizilmiş şekillerle bezeli bir kart tasarlayarak ve çok akıcı elyazısıyla bir ithaf yazısı kaleme alarak geçirdiği kitabı kucağında taşıyordu.

Bir dahaki sefere resimler, sonra müzik, sonra küçük heykeller, sonra da mücevher vardı. Fakat ihtiyar, henüz mücevhere kadar gelmeden önce bir noktada kıza karşı aşkını itiraf etmişti. Her zamanki gibi bir pazar gecesi arabayla El Paso'ya dönüyorlardı. Peder Paloma akşam yemeğinden beri brendi içiyor, arabada da devam ediyordu.

"Onu seviyorum Ben. Bütün hayatım boyunca gördüğüm en güzel şey bu kız. Ah, Tanrım, Ben onu seviyorum. Sargent de-

miştim. Bir Goya her şeyden önce. Goya yaratabilirdi onu. *Samansa García'nın Portresi.* Bir düşün. Fakat onu hiçbir ressam yaratamaz. Onu İspanya'ya göndereceğim. Orada eğitim görmeli. Ya da Fransa yahut İtalya'da. İstediği her şey onun. Fakat Avrupa'yı tanıması lazım çünkü onun görgüsünde Avrupa'daki bütün iyi ve soylu şeyler var. Doğru. Annesi Basklı ve Fransız, Ernesto da İspanyol ve Hollandalı. Aile ta V. Carlos'a kadar gerilere uzanıyor. *Palabra. Te digo que sí. Es un blanco.*[3] Sizin o kaba Yeni Dünya'nızdan gelen bir şey nasıl bu kadar güzel, bu kadar ruhani olabilir; gerçi kabul ediyorum, kız oranın Cortez ve kabadayılarının gelişinden önceki masumiyetinin ifadesi tabi. Onun yüzü, saçları, o sabahın ilk ışığı gibi teni, sakin sularında boğulduğum o derin ve duru gözleri... Birinden alıntı mı yapıyorum?.. Ah, Ben, Ben, âşığım. Benim yaşımda bir adam için yakışıksız bir şey mi bu? Elli altı yaş ihtiyar değil. Olsun da elli yedi olsun. Son gençliğimin olgunluk çağındayım. *Un viejo verde,*[4] diyeceksin ama son gençliğinin aklına ve duyarlılığına sahip bir adam toy bir delikanlıdan daha saf bir şekilde sevmez mi? Fakat o kıza dokunmak yok Ben. Dokunmak yok. Ona dokunmam Ben. Hayır, hayır, hayır. Seks hiçbir zaman beni ilgilendirmedi. Hiçbir zevk onun kadar kısa ve bayağı olamaz. Ancak aptallar hoşlanabilir ondan. Seks, hayali ve cebi fakirler içindir. Benimki öyle gelişigüzel bir aşk değil. O sevgi benim içimde, Ben, en kusursuz sadakatle Maritza'ya akort edilmiş. Tek istediğim ona yakın olmak, akıp giden aynı ânın içinde onunla birlikte bulunmak... Sahip olduğum her şey onun olabilir ve ben zenginim Ben, zenginim. Ve bu yeterli değilse daha çoğunu da bulurum. İş insanları ve sıkıntılı zengin kocakarılar için yeni türbeler yaratma ve hoş inziva yerleri düzenleme konusundaki yeteneğimi biliyorsun. Aha! Hurra! Daha hızlı, Ben. Daha hızlı sür arabayı. Rüzgârı yüzümde hissetmek istiyorum... Dünya, içeri gir. Aşkının neşesiyle Paloma sırtına biniyor senin. Her şeye kadir Tanrı, bombok dünyanı bağışlıyorum Maritza'yı yarattığın için."

Orogrande'ye vardıklarında rahip tamamen sarhoştu; koltuğuna yığılmış, yakası çıkmış, şişe tombul bacaklarının arası-

3. Laf. Sana diyorum ki öyle. Beyaz o. (y.n.)
4. Kart zampara. (ç.n.)

na sıkışmış, pörsük şapkası gözlerini kapatacak kadar aşağıya çekilmişti ve sürüsünün başında uykuya dalmış ihtiyar bir çobana benziyordu.

Peder Paloma artık La Luz'a gittiklerinde balık tutma yahut avlanma ve tabii ki kayak yapma gibi bahaneler uydurmakla bile uğraşmıyor ama tüfek ve tabancalarının saklı olmasında daima ısrar ediyordu. Buna karşılık Montealegre'yle *sala*'da ya da verandanın gölgesinde ve yeşil bitkilerin arasında iki saat şakalaşıp çene çalıyor ve sonra Ernesto'yu rahat bırakıp Maritza'nın peşine takılıyor, kız bu sırada geniş kerpiç evin bir sürü odasına girip çıkarak rutin işlerini yapıyor, erzak stoklarını kontrol ediyor, yemekleri planlıyor, aşçıya ve diğer hizmetkârlara dolapların kilitlerini açıp kapatıyor, yeni yıkanmış, ütülenip kaldırılacak giysileri ve çarşafları gözden geçiriyor, bahçıvanla görüşüyor, evde çalışanların çok sayıda çocuğunun arasındaki kavgaları yatıştırıyor, yeni malzeme listeleri hazırlıyor ve çiçeklerle, top top kumaşlarla dolu ve babasının aldığı yeni bir pedallı dikiş makinesinin bulunduğu odada dikiş dikiyordu. Paloma hep kızın dibinde bitiyor, öğütler veriyor, uyarılarda bulunuyor, akıl veriyor, gereksiz şakalar yapıyor, İspanya, Java, Afrika ve gittiği diğer her yerle ilgili hikâyeler anlatıyor, ezberinden tumturaklı şiirler okuyor, yeni bir roman yahut oyun üzerine kısa nutuklar çekiyor ve yemek masası için çiçek aranjmanları yapıyordu. Bazen de kafasına kızı güzel bir yemekle, bir *paella*, bir *ceviche*, bir *empanadas*la hoşnut etmeyi takıyordu. Cüppesini çıkarıp geniş bir önlük giyiyor, aşçıyı mutfaktan gönderip öğleye kadar bütün vaktini tencere ve tavaları tangırdatarak, yüzünü,gözünü, saçlarını una bulayarak, baharatlar ve otlar için bağırıp çağırarak geçiriyor ve sonunda ortaya, servisini rahip yardımcısı çocuklara uyguladığı despotça bir otoriteyle yönettiği ve malzemesinin ustaca karışımı hakkında uzun uzun nutuk çektiği harika bir yemek çıkıyordu. Akşamları dikey piyanoya oturup olağanüstü bir incelikle çalarken söylediği İspanyolca, Katalanca ve Fransızca şarkılar, Maritza saat dokuzda yatak odasına çekilinceye kadar sürüyor ve sonra Montealegre'yle onun çalışma odasında oturuyor, onun dini şiir koleksiyonuna uzmanca yardımlarda bulunuyordu.

Kilise ve okul, rahibin boşlaması yüzünden aksamıştı. Rahip yardımcısı çocukların eğitimini, severek yaptığı bu görevi Ben'e bıraktı. Artık cumartesi öğleden sonraları yapılan koro provalarına katılmıyor, salondaki ön sıraya kuruluyor, ağzına gelen eleştiri ve nasihatleri bağıra çağıra söylüyor ve genç koro şefini tehdit ediyordu. Sadece sabah erken yapılan kısa ayini okuyordu; diğerlerini genç yardımcısı Peder Merriam'a ve hafta sonları yardıma gelen başka bir rahibe bırakmıştı. La Luz'a ilk gidişinden beri kilise cemaati bir kez olsun onun pazar sabahları saat on birdeki uzun ayini okuduğunu duymamıştı; eskiden daima titizlikle hazırlandığı ve kiliseyi, birçoğu Katolik olmayan ziyaretçilerle ve müdavimlerle tıklım tıklım doldurabildiği bir olaydı bu. Kilisenin fiili yönetimini de gittikçe Peder Merriam'a bırakıyordu. Artık kafasından inziva yerleri, özel ayinler, yeni yardım cemiyetleri, cemaatin hiç duymadığı aziz türbeleri, vadideki tarihi misyon kiliselerine hac ziyaretleri ve kentin kuzeybatı yamacındaki Piskopos katedralinden Rio Grande kıyısına kadar giden Corpus Christi alayındaki kilise delegasyonunun kıyafetleri konusunda yeni fikirler, bir üçkâğıtçı becerisi ve hararetiyle pazarladığı ve diğer kiliselerin her yıl normalde cemaatten topladıklarından daha fazla para getirmesiyle övündüğü fikirler çıkmıyordu.

Akademinin yönetimini etüt başkanına, yıllardır düşman olduğu ve herkesten çok hor gördüğü Rahip Michael'a bıraktı ve öğrenci çocuklar artık cuma sabahları onun sözlü Latince ve ilmihal sınavlarından korkmaz oldu.

Kişisel alışkanlıkları da değişti. Artık öğleden sonraları karartılmış bürosunda oturup kısa dalga radyosundan İspanya'yı dinlemiyor ya da gün battıktan sonra bahçesinde dua kitabını okuyarak ve çardaktan her geçişinde ağzına bir üzüm atarak dolaşmıyordu. Birkaç hasta ziyaretine gidiyor, nikâh ve cenaze görevlerini hemen reddediyordu. Vaktinin çoğunu şehir merkezinde Maritza için daha da ender hediyeler arayarak geçiriyordu. Kıza ulvi düşünceler ve muhteşem övgülerle dolu uzun mektuplar yazıyor ama kendisi kızı mektupların eline geçmesi için gereken süreden önce göreceğinden hiç göndermiyordu. Bunları hep Ben'e gösterip onun fikrini soruyordu. Diyet kitap-

ları aldı ve bunlar işe yaramayınca kendi diyetini icat edip aşçısına buna sıkı sıkı uyması talimatını verdi fakat aynı zamanda da yemeklerde içtiği şarap ve yemek öncesi ve sonrasında içtiği viski miktarını arttırdı. İspanya'daki bir terziden yeni siyah ipek takım elbiseler aldı, yakasını çıkarmayı huy edindi ve bunu hükümetin sokakta yakayla ya da cüppeyle gezmesini yasakladığı Meksikalı rahiplerle dayanışmada bulunmak için yaptığını iddia etti.

Deli bir aşktı bu. Ben o zaman bunu biliyordu ama kendisinin de Maritza'yı seviyor olması, *Cristero*ların asıl misyonunun ve babasının bu işteki rolünün ortaya çıkması karşısında şaşkınlığa kapılması yüzünden rahibin aklını başına toplamasına yardım etmek elinde değildi. Ama Maritza'yla bu konuda konuştu.

Ocak ayında bir gün geç bir ikindi vakti at gezintisine çıktılar. Vadi karla kaplıydı, çamların dallarına kar yığılmıştı ama yollar, atlar kara batmasın diye temizlenmişti. İlk yan yana binişlerinde Ben eğerde şık bir şekilde yükselip alçalarak gidiyor, Maritza da zarif bir eşkinle sürüyordu. Sonra dörtnala kalktılar; o koşullarda tehlikeliydi fakat aldırmadılar. Okuldan salıverilen çocuklar gibi birbirlerine bağırarak sesleniyorlar ve alçaktaki bir daldan birinin ya da diğerinin kafasına kar düştüğünde gülüyorlardı. Sonunda yavaşlayıp atları yan yana yürütürlerken çamlardan ya da yüksek kar yığınlarının tepesinden kar alıp kartopu yapıyor, birbirlerine atıyorlardı. Kız bir dal koparıp Ben'in atının sağrısına vurdu ve hayvan öylesine birden fırladı ki Ben neredeyse düşecekti. Ben atı döndürüp geri geldi, dalı kızın elinden aldı ve kıçına hızla vurunca canı yanan kız gülerek çığlık attı. Ben dalı fırlatıp attı ve yine atları yürüterek yola devam ettiler. Vadiden gelen, karın boğduğu sesleri ve at nallarının karda çıkardığı gıcırtıları duyuyorlardı.

"Peder Paloma meselesini ne yapacaksın?"

"Neden onun için bir şey yapayım ki?"

"Sana âşık."

"Hayır."

"Bana kendi söyledi."

"Rahipler kadınlara âşık olmaz."

"O olmuş. Sana âşık. Niçin senin yanından hiç ayrılmıyor sanıyorsun?"

"Ben onun arkadaşının kızıyım ve nezaket gereği benimle ilgileniyor."

"Bunun doğru olmadığını biliyorsun."

"Hayır, doğru."

"Peki ya o hediyeler? Bütün haftayı sana hediye bulmak için harcadığını biliyor musun?"

"Misafirlerin hediye getirmesi bir İspanyol âdetidir ve ben babamın evinin sorumlusuyum. Senin de hiçbir zaman bir şey getirmediğinin farkındayım. Bir yetişme farkı bu."

"Maritza, bana kendisi söyledi."

Kız dizginlerini eyerinin topuzuna çarptırarak oyalandı. Ben'e bakmıyordu. "Zararsız bir illüzyon bu sadece" dedi kısık bir sesle. "Çok yakında kaybolacaktır."

Ama bir illüzyon falan değildi ve zararsız da değildi. Deli bir aşktı bu çünkü yaşlı rahip o kızı gerçek benliği halinde değil, bir sanat eseri, bir geleneğin somutlaşması gibi görüyor, bu da ona keyif veriyor fakat onun insanlığın gizli ruhundan ayrı düşmesine yol açıyordu. Sanat eserlerini diğer insanların bira, et ve patatesi tükettiği gibi tüketirdi. Bunlar onun egosunu kendi hayal gücünün ve duygularının kanıtlarıyla doyuruyordu. Rahibin hayran olduğu sanat eserlerinde sürekli bulduğu şey kendi idealize benliğinden başka bir şey değildi. Maritza'da gördüğü şey de sadece kendi çirkin bedeninde bulunmayan biçimsel bir mükemmellik değil, aynı zamanda da Tanrı inancı ve sevgisinin mükemmelliği, herhalde rahipliğinin ilk yıllarında çabalayıp erişemediği bir fazilet ve masumiyet haliydi, yani tutkusunun kırık parçaları, kırılıp da bedeninde çarpık halde kaynamış kemikler gibi ruhunda kalmış olsa gerekti. O kıza duyduğu aşk kendi hayal ettiği benliğine duyduğu aşktı ve bu da tabi delilikti.

"Bu zamanda" dedi Ben, "Tanrı'yı senin gibi sevmek delilik değil mi?"

"Tanrı'yı sevmek asla delilik değildir."

"Ama Maritza, en ileri bilgilerimizin ışığında, evrenin tamamen rastlantısal ve anlamsız olduğunu, bizim evrendeki yeri-

mizin son derece küçük olduğunu ve tarihte hiçbir tasarı falan olmadığını bildiğimize göre Tanrı'yı sevmek şöyle dursun, ona inanmak bile biraz delilik değil mi?"

"Bu tartışmaları çocukken yapıyorduk Ben. İnanç, bilginin ötesine bir sıçrayıştır."

"Birçok insanda Tanrı inancı var fakat onlarda sendeki gibi bir biçim almıyor."

"Çünkü ben evlenmiyorum, onu demek istiyorsun."

"Kısmen, evet."

"Nedenini biliyorsun."

"Evet ama Maritza, senin vücudunu bir erkekten esirgemen nasıl Tanrı'yı onurlandırmak oluyor ki?"

"Bana yeniden psikanaliz mi yapıyorsun Ben? Bunları La Luz'da konuştuğumuz zamanlar seni çok akıllı sanıyordum ama bu yaptığın şimdi budalalıktan başka bir şey değil. Doğrusunu biliyorum ben."

"Anlat bana."

"Annemin beni doğururken çektiği zorluklardan ötürü suçluluk falan hissetmiyorum. Hiçbir zaman da hissetmedim. Ve ben kendimi Tanrı'ya sadece babamın adak verme sözünü yerine getirmek yahut annem öldükten sonra babama sembolik bir eş olmak için adamadım. Olan bitenler ne olursa olsun yine de bu sözü vereceğime gerçekten inanıyorum."

"Peki neden, Maritza?"

"Çünkü buna davet edildim."

"Sen kendini Tanrı'ya diğer insanlardan daha mı yakın hissediyorsun yani?"

"Bana niçin eziyet ediyorsun Ben?"

"Eziyet falan etmiyorum. Kutsal bir aşkın nasıl bir şey olduğunu bilmek istiyorum."

Ben ikisine de yeniden şarap koydu ve kadının sarsıldığını anladı çünkü normalde kesinlikle bir kadehten fazla şarap içmezken ikinciyi kabul etmekle kalmamış, birinciyi daha hırsla içmişti.

"Vücudumu bir erkeğe verme meselesi değil bu. Manastırda geçirdiğim yıldan kalma bir şey. Ben budalaca romantik bir kızdım. Tanrı aşkı konusunda rahibelerin öğrettiğinden başka

bir şey bilmiyordum ve onların bildiği de sığ geleneklerdi; İsa'nın Gelini falan bu türden şeyler. Onlar da benim kadar budalaydı. Ama ben gerçek aşkı yaşayınca Tanrı hakkında sadece bu kadarını bilen o rahibeler için üzüldüm. Vücut... mesele vücut değil Ben. Vücuduma sahip olabilirsin. Bir zamanlar sunmuştum sana fakat sen istemedin. Şimdi ihtiyacın varsa seninle yatarım."

"Çünkü bir şeyi değiştirmez."

"Evet."

"Sen hep Tanrı'yla olacaksın."

"Evet."

"Çünkü sen ona vaat edilmedin, onun tarafından seçildin."

"Evet."

"Ve sen Tanrı'yı tanıyamasan da bu aşk hep senin içinde olacak ve sen bunu biliyorsun."

"Evet."

"*Es un amor que te conmueve.*"[5]

"*Si, Benito. El amor que me conmueve.*"[6]

"*Por la tanto, la maté. Tuve razón. Tengo la justicia.*"[7]

Kadın saat dörtte ayrıldığında kar küçük kuru taneler halinde yağmaya başlamıştı ama hava sakindi ve Tularosa'ya dönüş yolunda tipi tehlikesi yoktu. Ben onu arabaya bindirince La Luz'daki çocukluk dönemlerinde olduğu gibi öpüştüler ve kadın bir sonraki hafta yine geleceğini söyledi.

Çocuk saat dört buçukta kalktı ve Maritza'yı sordu. Ben onun kar yüzünden gittiğini ve çok yakında tekrar geleceğini söyledi. Çocuk pencereye koşup dışarıya baktı. "Kar" sözcüğünü kendi kendine yavaşça, sanki bu sözcüğü ilk kez öğreniyormuş gibi tekrarladı ve Ben o zaman bunun çocuğun gördüğü ilk kar olduğunu fark etti.

Çocuğu kalın giydirdi, eline parmaksız eldivenler taktı ve dışarı çıkıp karda yürüdüler. Çocuk bir elindeki eldiveni çıkardı. Eline bir kar tanesi düşünce buz kristallerinin erimesini dikkatle seyretti ve küçük yüzü bir hayret ifadesiyle ciddileşti. Tepenin kenarına kadar yürüdüler ve durup, havadan hızlı

5. Seni duygulandıran bir aşk bu. (y.n.)
6. Evet Benito. Beni duygulandıran aşk. (y.n.)
7. Bu yüzden o kızı öldürdüm. Haklıydım. Günahım yok. (y.n.)

hızlı düşerek kilisenin Mağribi kulelerine, köyün sağa sola dağılmış evlerine ve Pecos'un, kıyılarından alçakta yavaş yavaş akan sularına yağan ince ve kuru karları seyrettiler. Çocuğu kaldırıp büyük kırmızı bir kayanın üzerine koydu ve çocuk orada durup, kışın gazabına uğramış dar vadiyi, ölmeden önceki son hareketlerini yapan bir yılan gibi devinen nehrin paslı sularını ve yukarısındaki kurşuni gökte kaybolup gidiyormuş gibi duran yüksek yaylaları gördü. Çocuk karla ilgili sorular sordu; bulutlar karları nasıl yapıyordu ve sabah olunca yerde, kardan adam yapacak kadar kar olacak mıydı? Ben de karların sabah erimiş olacağını ama çok yakında Maritza'yla beraber yüksek dağlardaki Cloudcroft'a gideceklerini, orada çok kar olduğunu ve ona kayak yapmayı öğreteceğini söyledi.

Eve doğru yürümeye başladılar. Çocuk ileriye doğru kısa hamleler yapıyor ve düşen bir kar tanesini yakalamak için dilini çıkarıyordu. Evin arka tarafına gidip yakacak odun aldılar fakat eve getirmeden önce avlusunun etrafı çevrilmiş, henüz yapımı bitmemiş kümese ve ayaklıklarının üzerindeki tavşan kafeslerine baktılar. Ben ilkbaharda arazisinin etrafını çitle çevirecek, beyaz yüzlü sığırlar, beyaz Leghorn tavuklar ve tombul Belçika ve çinçilla tavşanları alacak ve bir sebze bahçesi yapacaktı. Bunlarla geçinebilirlerdi, kendisi ve oğlu. Maritza zaman zaman gelip yalnızlıklarını giderecek, Ben ayda bir kez El Paso'ya gidip annesini görecek ve Graf'la konuşacaktı. Pek fena olmayacaktı. Planladığı yaşam bu değildi ama yararlı ve verimli bir şey olacak, o ve çocuk hep beraber olacaktı. Oğlu büyüyünce çiftliği satıp başka bir yerde başka bir yaşamı deneyebilirlerdi ama şimdilik bu haşin düzlüklerde ve bu ücra köyde bir sığınak, güç ve bir ölçüde huzur vardı.

Kısa iki sedir ağacı parçasını oğlunun uzattığı kollarına koydu, kendisi daha büyük bir yük aldı ve eve taşıdı. Odunları küçük şöminenin önündeki kırmızı yassı taşların üzerine koydular, çocuğa kalın paltosunu ve boyun atkısını çıkarmada yardım etti. Gaz sobası evi sıcak tutuyordu, yani aslında odun ateşine gerek yoktu ama Noel'di ve çocuğun ateşi sevdiğini biliyordu. Şömine zeminine buruşturulmuş gazeteleri, üzerine de sedir odunlarını koydu, kâğıtları yaktı ve alevi şapkasıyla yelle-

di. Kuru odunlar hemen tutuştu. Kısa bir süre sonra güzel bir ateş oldu.

Ben hindili sandviçler yaptı, oğluyla ikisi ateşin önüne, yere oturup sandviçleri yediler ve soğuk süt içtiler. Yiyeceklerini bitirince Ben ateşe daha çok odun attı, pikaba Mahler'in Dördüncü Senfonisi'nin üçüncü bölümünü koydu ve kucağında oğluyla, elinde partisyonla dinledi.

Bölüm bitince plağı kaldırdı ve ateşe yeni odunlar atıp çocuğu yine kucağına oturtarak, ilk Noel'i gören bir güvercin ailesi üzerine çok uzun ve karmaşık bir hikâye anlattı. Sonra çocuğun yatma vakti geldi. Ben onun soyunup pijamalarını giymesine yardım etti, battaniyeleri ve kalın el örgüsü pikeyi çenesine kadar çekti, yanağından öpüp iyi geceler diledi. Oturma odasında bir süre durup brendisini bitirdi ve pencere camlarına doğru yağan karları seyretti. Şöminedeki kütükler beyaz küllerden bir örtünün altında köz gibi yanan bir kömür yığını haline gelince ışıkları kapatıp yatmaya gitti.

O gece şanslı olduğunu düşünüyordu; kötü duygular gelmiyordu ve daha sonra tekrar kalkıp, huzursuz yüreğini yatıştırmak için daha brendi içmek zorunda kalmayacaktı. Hissettiği şey sükûnet ya da huzur değil, duyguların bir çeşit sıfır noktasıydı ve o duygu halinde yatarken *Ben haklıyım*, diye düşündü.

O gece de evinin yatak odasına yine bu ruh halinde ve bu düşüncelerle girmiş ve ikisini birden öldürmüştü. İkisine de ne bir nefret ne bir acıma ne de bir sevgi hissetmişti. Ne bir ışığın ne karanlığın ne de herhangi bir hissin olduğu rüzgârsız bir doğada, sanki kendi varlığı ve içinde hareket ettiği doğa sadece haklılığın mutlak kesinliğinde birleşmiş gibi son derece sakin bir şekilde hareket ediyordu. Öldürme düşüncesi de kafasında bir iz bırakmış değildi; *O kadını öldürmem lazım, o herifi öldürmem lazım, onları öldürmem lazım,* değil, sadece, *Olacak oluyor.*

Onlar öldükten sonra yine aynı durumdayken Flagg'i aramıştı. "Doniphan seninle Flo'nun yanında mı?"

"Evet, Ben."

"Peki öyleyse. Onu Flo'yla bırakıp buraya gel de yaptığımı gör. Kathleen öldü ve nedenini kendi gözlerinle görmeni istiyorum."

Flagg'in sesi artık uykulu ve sinirli değildi ve "Ne diyorsun Ben? Ne? Ne?" diye sormuş, ama Ben başka bir şey söylememişti.

Tabancayı şifonyerin üzerine koydu, temiz iç çamaşırları ve çoraplar giyip oturma odasına gitti ve gömleğini, pantolonunu ve ayakkabılarını giydi. Sonra yine yatak odasına gidip cesetlere tekrar baktı; genç Meksikalı yan tarafına dönük halde yatıyor, kafasının arka kısmı patlamış, beyin dokusunun ve kafatasının parçaları yastığın üzerine saçılmış ama çok fazla kan yok, yüzü kahverengi bir taş gibi pürüzsüz; Kathleen sırtüstü yatıyor, başı yatak başlığına dayanıp yana ve sol omzuna doğru kaymış ve göğsünün altındaki üç yaradan sızan kanlar yan tarafına, güneş yanığı karnına ve amını kaplayan koyu renkli kıllara kadar akıyor. Tekrar oturma odasına gitti, oturup Flagg'i bekledi ve kafasında hâlâ henüz yaratılmamış bir dünyanın sonsuz sükûneti vardı.

Flagg içeri girdi; yüzünün kanı çekilmişti ve koyu güneş yanığı teninin ardında sapsarı görünüyor, gözleri korkudan parlıyordu. Takındığı profesyonel Teksaslı şivesi ve tavrı yok olmuştu. "Ne oldu Ben?"

"İçeride."

Birlikte yatağın ayakucuna kadar gittikten sonra Flagg durdu ve yaşadığı şok ve dehşet boğuk bir fısıltı halinde çıktı. "Aman Tanrım." Orada öylece şaşkına dönmüş halde duruyor, elleri seğiriyor, gözleri hızla kırpışıyordu. "Kim bu herif?"

"Bilmiyorum."

"Burada mı buldun onları?"

"Evet."

"Yatakta mı?"

"Evet. Uyuyorlardı."

"Aman Tanrım, aman Tanrım!"

Ve artık genç ve henüz ihtiyar olmayan profesör, yatağın ayakucundaki pikeyi çekip kızının cesedini örtmüş, ötekini açık bırakmıştı. Sonra oturma odasına gitmişler ve Ben şerif bürosunu aramıştı. Telefonu kapatınca Flagg'e, bir içki ister misin diye sordu.

"Viski falan istemiyorum Ben."

Flagg divanda oturmuş, başını ellerinin arasına almıştı ve Ben onun yanında oturuyordu. Uzun süre bir şey konuşmadılar. Ben, Flagg'in beyaz gömleğinin altında göğsünün spazmlarla kasıldığını görmüş, ona dokunmayı düşünmüştü ama yapmadı. Sonra spazmlar durdu ve Flagg'in nefesi daha düzgün hale geldi.

"Bunu düşünemiyorum" dedi Flagg.

"Düşünülecek bir şey değil."

"Kathleen'i öldürmen gerekmezdi."

"Sen olsan ne yapardın?"

"Öldürmezdim."

Bundan sonra bir şey konuşmadılar ve şerif yardımcısı tek başına ve yanıp sönen ışıklar olmadan ya da siren çalmadan gelince Ben kendini ve Flagg'i tanıtmış, onu yatak odasına götürmüş ve olanları kısaca anlatmıştı. Şerif yardımcısı pikeyi kaldırdı ve fotoğraf çekmeye başladı. Ben, Bergstrom'daki Askeri İnzibat Bürosu'nu aramak için izin istedi. O benzersiz sükûnetiyle görevli subaya kısa bir ifade yazdırdı, sonra telefonu kapattı ve kravatını taktı. Şerif yardımcısı fotoğraf işini bitirdikten sonra tabancayı bez bir torbaya koymuş ve bir ambulans çağırmıştı. Sonra oturma odasında oturup Flagg'in ve Ben'in ifadesini aldı. Ambulans geldikten ve görevliler cesetleri götürdükten sonra Flagg arabasıyla ambulansın peşinden gitmişti. Ben üniformasını giydi ve o sırada yerde duran B-4'ten daha küçük bir çanta hazırlamak için izin istedi.

"Siktir et Yüzbaşı" dedi beyaz saçlı, zayıf ve yüzü paslanıp karıncalanmış bir baltaya benzeyen şerif yardımcısı, "o kadar uzun kalmeycen. Merkeze gitçez, kahvaltı yapçez, sen bana bikaç şey daha anlatçen. Sonra seni kısa bi müddet kefalete koycez ve gene burya gelcen. İhtiyar hâkim Cunningham'ı taneyrim. Lan senin gibi bi adam evine gelip de böylene bi şey mi görcek? Seni hapse tıkmalarının imkânı yok. Teksas'ta yok, tıkmazlar".

Şimdi yatakta yatmış, *Ben haklıyım*, diye düşünüyordu. O gece yatak odasına delirmiş yahut uyuşmuş bir aklın kapıldığı bir heyecanla değil, evrenin adil olduğuna ve kendisinin az sonra yapacağı şeyin onu evrensel düzene çok mutlu bir birlik-

telik halinde katacağına tam bir inançla gitmişti. Haklılığın sükûnetiyle kuşatılmış halde gitmişti ve hatta tetiği çektiği ve Kathleen'in ağzının bir çığlığın o harfi biçiminde donup kaldığı anda bile haklı olduğunu, yaptığının doğru, sadece doğru olacağını, sevginin huzurunu bir daha asla bulamayacağını ve yüreğindeki sükûnetin artık ebediyen yok olacağını biliyordu.

IV. Bölüm

Bir

Ben'in oğlu! Ben'in oğlu!

Gir içeri Ben'in oğlu! Durma orada bir—hi hi—bir—ho ho—durma orada bir mimarlık hatası gibi. Hi ho, hurra! Aman Tanrım!

Gördün mü Maritza, bana hiçbir şeyi hatırlayamazsın diyordun ama hatırlıyorum. Bilmiyorum kaç yıl önce Ben'e de aynı şeyi söylemiştim. Hatırlamıyor musun zamanını? Hafızası zayıf olan sensin. Senin Ben'i ilk gördüğün gece söyledim bunu, Ben benim arabayı gönderdikten sonra, o dağlar canavarı neredeyse ölecek kadar yaralandığı gün Ben'in çıkıp da senin sevgili babanın evine geldiğinde. Doğru. Bunu söyledim. Hatırlıyorum. Söylediğim her özlü ve güçlü şeyi hatırlıyorum. Tarihler ve insanların yüzünü tanıma konusunda güvenilmez olduğumu kabul ediyorum ama espriyi ve fikri asla unutmam. Söylediğim o milyonlarca esprili şeyleri düşün. Kitapları doldurur. Bir

Boswell'im[1] olsaydı keşke. Ama beyin yerine et ve kan yerine çay ve bataklığa saplanmış gebe bir domuzun edebi zarafetini taşıyan o İngiliz köleden daha fazlasını hak ediyorum ben elbette.

Daha bu sabah düşünüyordum aforizma benim doğal edebi biçimim diye. Bunu geliştirmemem çok yazık. Uzun edebi denemelerin altından rahatça kalkıyorum ama suni bir şey. *Insula*'daki o uzun ve sıkıcı köşe yazıları... ve üzerime düşeni yazdım. Aforizma, tabiri caizse, canlı fırlayışların kanadına tutunur, aklımın yaratıcı kanat çırpışlarına. Nietzsche'nin seçtiği biçimdir bu. Benim cıva gibi Akdenizli zekâm bununla, kendi ateizminden korkan o Alman ahmağından nasıl çok daha fazlasını yapardı bir düşün. Doğal aforizmalar halinde konuşurum ben. Kendi yaşlanmış benliğimden başka bunları hatırlayacak kimsem olmaması ve çok yakında bu dünyadan ayrılacak olmam ne yazık. Çok büyük bir kayıp.

Fakat içeri gel Ben'in oğlu. Doksanıncı yılımdayım. Bana bu kadar yaşlı biri der miydin? Doğru, etimden çok gitti. İnsanlar yaşlılıkta ya şişer ya kurur. Sizin Amerikan çölü kuruttu beni, bir zamanlar nefis İberyalı bedenimi sizin eyer derilerinize çevirdi ve bir zamanlar arkaya ve yana, kıça ve göbeğe doğru kabaran tatlı sıvıları çekip aldı. Bir tek aklım kurtuldu. İnsanlar bana yetmiş yaşında bir adam gibi gösterdiğimi söylüyor ama ben aptal değilim. Ama kafam her zaman yirmi beşinde.

Gir evime Ben'in oğlu. Bir yer seç, otur. Ah ama şu küçük kulübemi görmelisin önce. San Antonio'dan kırlara sürülmüş bir rahip olarak geri döndüğümde ben dizayn ettim ve eski tarzda yaptırdım.

Ah, San Antonio. *Ni hablar de eso.*[2] Neler çektim. Senin Amerikalı profesörler, bunların cüppe giyenleri bile en gözü pek şairin ruhunu kurutur. Düşünceden hiç hoşlanmazlar. Hiç hoşlanmazlar çünkü onlar için tehlikelidir. Bir fikri tartışma denen işkence tezgâhında gerdirip koparmak, bir diyagramla katletmek ve bir ders kitabına gömmek için komisyonlar ku-

1. İngiliz biyograf James Boswell'e dayanan, birisinin sözlerini sadakatle kaydeden kişi anlamında bir deyim. (ç.n.)
2. Başlatma beni. (y.n.)

rarlar. "Öğrenmenin taksonomisi" ve "davranışsal amaçlar"dan söz eden geri zekâlı bir dekan vardı. Hayatının büyük bir kısmını maymunlarla konuşmaya çalışarak geçirdiği ortaya çıktı. O dile hâkim olmayı ve kendi dili diye benimsemeyi başardığına kaniyim. Pöf! Ama yine de beni derslerime geç geliyorum diye yasakladılar, beni, Paloma'yı ki Salamanca'daki öğrencilerim "*Padre Palabra*"[3] derdi bana çünkü sadece ağızdan çıkan çıplak kelimelerle bir buçuk saatte heyecanın, dikkatin, keyfin ve dehşetin ta zirvesine çıkarırdım onları, her bir dersteki üç yüz elli kişiyi, şunu söyleyeyim, sahnede çok üstün birkaç aktörden başkası yapamaz bunu ve ben yazılı bir senaryo ya da not olmadan, zamanın bomboş sessizliğinden ve sadece kendi odyovizüel yeteneğimle yaratırdım bunu, hem de bu rüküş çağdaki okulluların ucuz dilini, borazan gibi gırtlağımı ve o zamanlar heybetli şahsımı kullanarak. Ve yeteneklerimin en zirveye çıktığı kim bilir kaç yılımı aralarında geçirmeye mahkûm olduğum o sefil tavşan beyinliler Amerikan belagatini kullanmaya alışıktı; üç geveleme ve irticalen söylenen ya da kâğıttan okunan her beş kelimeden birinde kekeleme. *Hijo!*[4] Roma, çektiklerimden ötürü Monsignor yaptı ve aktif görevden emekliye ayırdı beni. En azından bir piskoposluğu hak etmiştim. Mükemmel bir piskopos olurdum. Bunun için gereken görüntü ve tavır var bende. Baban Ben arabayla El Paso'nun yukarı ve aşağı vadilerindeki bütün küçük köylere götürürdü beni. Bana bunun kadar keyif veren bir şey yoktu. İnip insanların arasında dolaşır, tükürük ve bilgelik saçan kırsal bir peder gibi dururdum aralarında. Şüphe yok, gerçekten episkopal bir üslubum vardı ama Roma bana boş bir unvan verip defetti beni. Bu büyüleyici küçük kasabaya, Tularosa'ya, en güzel gülü La Maritza olan gül bahçesine, ne kadar senem kaldıysa tam zevkime göre bir ortamda geçirmeye geldim.

İspanya mı? Hayır. Zaten her tarafını çıplak İsveçlilerin, Danimarkalıların, Almanların doldurduğu ve her hafta sonu Fransızlar –ay Fransızlar, Fransızlar, Avrupa'nın ayıbı!– tarafından yağmalanan, çeyrek yüzyıldır askerler tarafından yönetil-

3. Rahip Lafebesi. (y.n.)
4. Oğul. (y.n.)

dikten sonra kültürel hayatı mezbahaya dönmüş ve toprakları Amerikan Hava Kuvvetleri'ne kiralanmış o memlekete geri dönemezdim. İspanya'da benim için ne var ki? Kimle konuşacaktım? Kimi sevecektim ve beni kim sevecekti? Kuşağımdaki herkesten uzun yaşadım. Kendi ülkemde bir yabancı olurdum. Burada hava temiz, toprak zengin, çöl manzarası gözlerime hoş gelen dağlarla çevrili ve insanlar tıpkı İspanya'daki gibi dindar ve mütevazi ve bana her gün bakacak güzel Maritza var. Burada tanınıyor, onurlanıyor ve seviliyorum. Ve her halükârda, İspanya sadece bir gayrimenkul arazi değildir. Bir yaşam tarzıdır. Unamuno diyor ki: "*Otros pueblos nos han dejado sobre todo instituciones, libros; nosotros hemos dejado almas.*"[5] Ve ben bir ruh adamıyım. Ben neredeysem İspanya orasıdır. Ben kendi ülkemim, tüm bir uygarlığım.

Ama şu benim eve gelince... Burası, gördüğün gibi, *sala.*[6] Duvarlara dikkat et. Bir metre kalınlığında. Kerpiçten. Kirişler arkamızdaki Sierra Blanca'dan yekpare meşeler. Bütün malzeme yerinde imal edildi; kerpiç tuğlalar, kesilip biçim verilen kütükler, kılla karıştırılan sıva, dövülüp bükülerek biçim verilen demirler. Üzerinde durduğumuz ve bütün evi kaplayan şu döşeme Chihuahua'da kendi dizaynımla yaptığım çinilerden. Evinin damında yıkanan Bathsheba'ya ve sarayında onu arzulayan Davut'a bak. İşte Adonis, yabandomuzu tarafından deşilmiş, Afrodit'in kollarında can veriyor. İşte Pasiphaë, üzerine boğa binmiş. Havva'ya bak, karnında çocuk var, toprağı çapalıyor ve yılan da kıs kıs gülerek seyrediyor. Ve şu, en güzel çıkanı, saf ve güzel Delgadina'yı, eski *corrido*'dan,[7] anlarsın ya, nehirden su alırken ve babasını da yanında, elinde bir evlilik tacıyla, kıza karısı olmasını emrederken gösteriyor.

Duvardaki şu İsa'nın el değmemiş fildişinden oyulduğu büyük abanoz çarmıhı altmış yıl önce Fernando Po'da bir İbo zanaatkârla yapmıştım. Vitray pencereleri yirmili yılların sonunda Meksika'dan kaçıran bir hırsızdan aldım. Herif bunları

5. Diğer halklar bize her şeyden önce kurumlar, kitaplar bıraktı, biz ruh verdik. (y.n.)
6. Salon. (y.n.)
7. Hani şarkıdaki gibi. (y.n.)

kapatılan bir kilisenin mezadından meşru yolla aldığını iddia ediyor ama bundan çok kuşkuluyum. Şu panoya dikkat et: San Martin, asker pelerininin yarısını dilenciye veriyor. Şömine rafı, şeftali kadar güzel İtalyan mermeri, döşeme taşlarını buradan, kilimleri Guatemala'dan aldım, koltukları ve şu masayı Juárez'den ama yeşil yastıklarıyla gördüğün şu sıralar doğrudan duvara biçim verilerek yapılmış, burada genel valilik zamanında ev yaparlarken alıştıkları tarzda.

Çok mu karanlık? Bence değil. Karanlık ev serin evdir. Işıkla dolu bir odadan hiç hoşlanmam. Benim koyu şarap rengi perdeler görüyorsun, sabah güneşini yumuşatıyor ve ışığın duvarları, çinileri, tavanı estetik bir bütünlük haline getirmesini sağlıyor.

Çalışma odama gidelim. Birazcık daha aydınlık. Nasıl sence? Harika, değil mi? Çalışmak için bundan iyi bir yer olabilir mi? Büyük heykellerin ve mimarinin varlığı nasıl şehir sakinlerinin düşüncelerini yüceltirse iyi bir çalışma odası da yazardan en iyi şeylerin çıkmasını sağlar. Hikâye yazarlarını ve romancıları kastetmiyorum. Onlar leş gibi kokan bir inde de en güzel odada da çalışabilir; onlar için hepsi birdir. Ama bir araştırmacı, şair, eleştirmen için bu bambaşka bir şeydir. Bu oda düzen ve berraklık kokuyor. Şu masaya (benim siparişim üzerine kesilen Honduras maunu ve pirinç parçalar İspanya'dan) oturduğum zaman arkamda ve yanda üç duvarı kaplayan, dünyanın sanat ve bilgi stokuyla dolu bütün kitaplarımla, masanın üzerinde aynen öyle elyazımla, duvarın dibinde, uzanıp düşüncelerimi toparlayacağım deri divanımla, yazdığım nesrin ve şiirin bu odanın, bu evin mükemmel dizaynını yansıttığını hissediyorum. Beş kuşaktan gelen vasıfları toplayarak türünün en nihai güzelliğini hasıl eden bir bitki gibiyim ben. Karşı duvardaki, El Greco'nun *Toledo*'sunun kopyasına bir bak. Kendim yaptım.

Burası benim bir keşişin hücresi kadar sade yatak odam ve bu da yıkanan bedenin nasıl oluyorsa yıkanmamış olandan daha sağlıklı ve kutsal olduğu yolundaki saçma sapan Amerikan anlayışına inat olabildiğince küçük tuttuğum banyom. Ben kutsal topraklarda gezdim. Püf! Araplar da Yahudiler de leş gibi kokuyor. Bir otobüse bindim ve kokudan ötürü bir durak son-

ra inmek zorunda kaldım. Tarifi mümkün değil. İsa'nın üç ayda birden daha sık yıkanmış olması muhtemel değil. Yeni Ahit'te okuduğumuz bütün o yağlarla ve merhemlerle ovmalar bu yüzden. Tam Fransız işi. Parfümün bütün mantığı bu. Bir pis kokuyu bastırmak için bir diğeri. Fransız tutumluluğu. Birazcık parfüm sürmek onlara bir küveti su doldurup ısıtmaktan ucuza geliyor. Öte yandan Amerikalılar da hastane helası gibi kokmak için milyonlar harcıyor.

Bu kanatta yemek odamız var. Masa ve sandalyeler, oymalı büfe ve babamın mülkünden gelen, ön camları kavisli şu tabak dolabı. Tabaklar annemin. Pek kullanmıyorum. Mutfak *–con permiso, Dora–*[8] mutfak bir Amerikan mucizesi ve kadın aşçım burada benim öğrettiğim harika yemekleri hazırlıyor. Ben sadece tadına bakıp onları fakirlere gönderiyorum. İştahsızlık çekiyorum. *Una lástima.*[9]

Şimdi buradan, izin verirsen, evet, verandaya çıkıyoruz. Bütün odalar, görüyorsun bu kırmızı taştan terasa açılıyor; her bir yanda üçer Mağribi kemeri var, toplamı dokuz, kilisenin mistik rakamı. Misafir odaları şu karşıdaki kanatta, aralarında bir banyo var, biri pembe, diğeri altın rengi ve geceyi ya da dilersen birçok geceyi burada geçirmeyi düşünürsen istediğini seçebilirsin. Gençlerle konuşmayı çok seviyorum. İhtiyarlar, ağrılarının ve hastalıklarının teraneleriyle ve çok yakında artık var olmayacakları için sızlanırcasına matemleriyle sıkıyor beni.

Bak şu yaşlı kavak ağacı neredeyse öğle vakti olan şu anda bile bahçeye ne kadar iyi gölge yapıyor. Havuzun kenarında yansıyan şu daha küçük ağaçlar çöl söğüdü. Havuzun içindeki çiniler evdekilerin aynısı ama görüyorsun ki beyazı ve üzerlerindeki figürler de mavi ve yeşil. İsa'yı vaftiz eden Vaftizci Yahya, Nausicaa'nın karşısında gölden çıplak çıkan Ulysses, bir su perisiyle oynaşan Dionysos, Ark'ında güvercini salan Nuh var. Kırmızı balıklar söğütlerden düşen böceklerle besleniyor ve otların arasında bir yerde ya da şu şakayık tarhında yatan bir çöl kaplumbağası var. Akşamları burası sakin ve büyüleyici. Sık sık bu terasta hafif bir akşam yemeği yiyor, şarabımı içiyor ve

8. İzninle, Dora. (y.n.)
9. Ne yazık. (y.n.)

hanımelinin özsuyunu içen arıkuşlarını ve ateşböceklerine doğru fırlayan kırlangıçları seyrediyorum. Ama şimdi çok sıcak. İçeri girelim de öğle yemeğinden önce birer bardak soğutulmuş beyaz şarap içelim.

Evet, çarmıhın altındaki şu koltuğa otur. Evdekilerin en rahatı bu. Dinlenmeye ihtiyacın var gibi. Yüzün süzülmüş ve sapsarı. Hasta mısın? Yaralı mı, Maritza? Bu çocuk yaralandı mı? Evet, evet, dün söylemiştin ama ben unuttum. Aha. Bastonu senin üniformanın bir parçası sandım; askeri konularda nasıl da cahilim. Herhalde şu ya da bu ordudan bazı subayların elinde bir baston ya da bir sopa ya da bunun gibi bir şey gördüğümü hatırlamış olacağım ki senin de onlardan biri olduğunu düşündüm... Tabi eğer bir şey düşünmüşsem de. *Claro, entiendo,*[10] senin yaran bacağında ama bastonun sana yakıştığını söylemem lazım ve öylesine zarif kullanıyorsun ki sanki üniformanın bir parçası. *Un caballero militar.*[11] Ağrın var mı? Şaraptan daha kuvvetli bir şey ister misin? Harika bir brendi var bende. Öğle yemeğinden önce sık sık brendi içerim. İştahımı kamçılıyor. Ya da viski? Viski ve soda? Hayır mı? Ah, peki, işte şarap, *Teniente, salud.*[12]

Senin şu sevgili baban, anlıyorum, hâlâ dünyayı dolaşıp savaşılacak haklı bir dava arıyor. Ah Ben, Ben. Nasıl da severdim babanı. Onun sağlığına. Evet. Ne güzel zamanlar geçirdik beraber. Onun babasından da yaşlıydım, o soylu ve hayret uyandıran adamdan ama yine de kendimi onun yaşında gibi, Ben'i kastediyorum, hatta ondan bile genç görürdüm. Onun yanında kendimi nedense sükûnete davet edilmiş gibi hissederdim ve içimde bir şey buna itaat etmeye can atardı ama yapamazdım. Zıt mizaçların bir sezgisiydi bu. Baban bana, canım ne isterse onun peşinden koşarken kendimi sonsuz genç hissettirirdi ve ben onu sonsuz yaşlıymış gibi görürdüm o pırıl pırıl masumiyetiyle, insanların iyiliğine ve evrenin adaletine çocukça inancıyla ve hizmet tutkusunun saflığıyla... hizmet... neye hizmet desem... Tanrıya ve ülkeye ya da bu ifade Ben için bile çok es-

10. Elbette, anlıyorum. (y.n.)
11. Subay bir beyefendi. (y.n.)
12. Şerefe, Teğmen. (y.n.)

kimiş kalacaksa eğer kendi benliğinden daha büyük bir davaya. Benim için o, Amerikan karakterinin kaynağıydı ama yine de onu gördüğüm ve konuştuğum ilk andan itibaren aklımda hep dünyanın en eski mitlerinden biri, Adonis, talihsiz delikanlı vardı. Tıpkı ülkesinin büyüklük ânının geçip gitmesi gibi onu bu şekilde düşünmez olduğum an da çoktan geçip gitti fakat o benim o zamanki hafızamda o antik kurbanlık genç imajı gibi sabit kaldı hep.

Bir Amerikan Adonis'i... İmgelerde bir tezat olabilir belki. Yine de La Luz'da can veren, Ben'in babasıydı, hem de benim kanaatimce gayet kararlı bir şekilde ve böylece bir kendini kurban etme haline geldi bu. Ama ne için? Çifte problemi görüyorsun. Belki de babanın kendini kurban etmesi oğul için bir mecburiyet haline geliyor ve böylece babanın soylu bir ideale karşı tutkusu oğulda daha düşük bir ideal için daha yüksek bir hararetle yanıp onu tüketiyor ve bir sonraki ve sonuncu olacak kuşakta da böyle devam edecek ve hepsi yanıp gidecek. Ne fikirmiş ama. Baba ölüyor ve bu da oğlunda büyüyüp onun mahvına yol açıyor. İsa'dan yahut Adonis'ten ziyade Hamlet var bunda.

Ve Ernesto da öldü ve bu da benim için hâlâ bir sır. Ordunun dışında bir asker aklını hiç anlayamadım ben. Asker aklını anlıyorum. Bu sadece biraz değişik bir ortamdaki bürokratik akıldır. Dinci akılla kilise aklı arasındaki fark da böyle bir şey ve ben dinci aklı da hiç anlayamadığımı itiraf edeyim. Ben'in babasında gerçek bir asker aklı vardı, yani ben onun La Luz'da ne yaptığını anlayabileceğimi hiç sanmıyorum fakat Ernesto, benim nazik arkadaşım bir âlim ve bir editördü, benim gibi bir insandı ve ben onu anlayabildiğimi sanmıştım fakat anlayamamışım.

Ernesto'yla o Amerikalı albay bütün o pazar sabahı boyunca tartıştılar ve ben neyden konuştuklarını anlayamadım. O hafta sonu ayin okumak ve *Cristero*ların silahlarını kutsamak için geride kalmıştım. Ernesto'nun fikri değildi bu; benim fikrimdi. Onların büyük bir eylem için hazırlandığını ben bile anlıyordum. Kuru ot yığını sandığım şeyler iki kauçuk tekerlek üzerinde toplar, tanklar ve makineli tüfekleri tepelerinden uzanan zırhlı

arabalar çıktı. O vadide neredeyse daha bir yıl önce dolaştığım halde varlığını hiç bilmediğim *barranca*'lardan[13] yüzlerce at çıktı. Her yerde adamlar vardı, düşünemeyeceğim kadar çok adam, hepsi de atlarla ve makinelerle, kamyonlara mal yüklemekle, silahlarını temizleyip yağlamakla meşguldü. Bu sahne bende babamın tutkularından kalma birtakım askeri ruh tıraşlarını yeniden uyandırabilirdi belki yahut öyle değilse de kendilerine *Cristero*lar diyen, Meksika'ya saldırıp faşist ateist Calles hükümetini devirip Meksika halkını Tanrı'ya ve Demokrasiye döndürmek için Amerikan toprağında gizlice toplanan silahlı Meksikalıları görünce benim İspanyol Katolik kanım sevinçle kabarabilirdi. Fakat aslında dehşet ve korkudan başka bir şey hissetmedim. Buradaki, güçlü boyun damarlarına kuvvetli ve zorlu bir kan pompalanan, torbaları kadınlarının rahmine ekilecek kaliteli, yoğun, bereketli İspanyol Kızılderili spermleriyle şişen bütün o yakışıklı genç Meksikalı erkekler bir iki cümle için, *Cristo, libertad, justicia*[14] falan gibi bir kelime için ölmeye hazırdı. Bu durum beni çok üzdü.

Bütün o göz kamaştıran ışıklarıyla harika sessiz güneşi ver bana.
Bahçelerden olgun ve kırmızı sonbahar meyvelerini ver bana.

Sonra da bir şey ya da başka bir şey. Ve sonra:

Bir evlilik ver bana hiç bıkmayacağım, nefesi tatlı bir kadınla,

Sonu nasıldı? Binga, banga. Bir şey ve bir şey. Ah, aman, evet.

Yalnız kendi kulağım için sakladığım içten gelen şarkılar şakımayı nasip et bana,
Yalnızlık ver, bana senin ilkel sağlığını ver, yeniden ver ey doğa!

Fena değil. Whitman çok mükemmel olabilir. Onu ve bu yaygarasını severim. Bütün o nadide sunilikleri darmadağın

13. Dağlardaki derin ve dar yarıklar. (ç.n.)
14. İsa, özgürlük, adalet. (y.n.)

ediyor. Darío neler öğrenmiş ondan bir bak. Ve çok tatlı şarkı söyleyen o yeni genç adam... Paz. "Şakıma"yı dert etmiyorum. "Şakıma" güzel değil. Ama geri kalanların hepsi hoş, muhteşem bir ilahi.

Harekete geçmeye hazırlanan o adamları görünce bu güzel mısraları hatırlamadım elbet ama bunların ifade ettiği düşünce geldi aklıma. Ernesto'nun bu işte ciddi olduğuna inanamıyordum. Bir süredir, onun o güzel vadide yürüttüğü faaliyetin bir çiftlikten öte bir şey olduğunu biliyordum elbette fakat onun sadece Meksikalı ruhunun kışkırttığı bir jestte bulunduğunu, insanları toplayıp biraz gürültü yapacağını, Calles ve tayfasına uluslararası basın yoluyla birtakım hakaretlerde bulunacağını, sonra İspanya ya da Kostarika'daki bilgece ve üretken sürgününe geri döneceğini sanıyordum. Ben mantıklı bir insanım. Benim gibi mantıklı diğer insanların siyasi bir ihtilaf yüzünden kendilerinin ve başkalarının hayatını tehlikeye atacağına nasıl inanabilirim? Kim hem bilge hem siyasi olabilir ki? Hükümetler de tıpkı böyledir. Unamuno her üç dört yılda bir volkan gibi patlayıp yüce siyasi ideallerinin alevini ve küllerini göğe fırlatırdı ve bu yüzden ülkesinden uzun süre kovuldu ama ben hükümetler değiştiğinde pek bir fark göremedim. Franco rejiminde yaşayabilirdim ama yaşamadığıma memnunum çünkü onun rejimi İspanya tarihinin en kasvetli bölümlerinden biri oldu.

Fernando Po'dayken dağlardaki köylere gider, haftalarca kalırdım. Kadınların toprakları kazdığını ve ektikten sonra da gün boyu oturup kuşları kaçıracak bir tertibatın ipini çektiklerini görüyordum. Erkeklerin palmiye ağaçlarından şarap sızdırdığını, çalıları temizleyip yeni tarlalar açtığını, nehirlere ve denize balık için ağ attığını gördüm. Liberya'dan getirilmiş, şekerkamışı ve kakao tarlalarında çalışan, su taşıyan, hela çukuru kazan "rehinli" çocuklar gördüm. Bir kulübeye kurulmuş aşağılık bir şef kendisine başvurup karşısında yerlere kapanan insanlara adalet dağıtıyordu ve akşam bir sürü karısından birinin getirdiği çorbayı içerken çocuklar avluda koşup oynuyordu. Ve ben içimden evet, dedim, ben de şeflerinden tut, çocuklara, kölelere kadar, bunlardan biri olabilir ve bir Unamuno çıkıp da

yıldırım gibi çarpan görüşlerinden biriyle gelinceye kadar mutlu olabilirdim.

Yani ya Ernesto beni kandırdı ya da ben kendimi kandırdım fakat ikincisi çok daha muhtemel çünkü bende başkalarının karakterine sadece kendi anlamımı verme ya da başkalarının gözünde kendi yansımamı görme alışkanlığı var. Kostarika'dayken haftada iki defa Union Kulüp'te buluşup öğle yemeği yer, onun uzmanlık alanı olan Katolik şiiri ve genel olarak edebiyat üzerine konuşurduk. Kurak mevsimde her cumartesi sabahı memleket kulübünde tenis oynardık. Çok güzel atışlar yapardı ama kesinlikle bir defans oyuncusuydu ve ben onu ağın dibinde yenerdim. Ülkesinin Kostarika büyükelçiliğini yapmış olduğunu biliyordum ama bunu onun için geçici bir hevesten yahut olsa olsa siyasi bir borcun ödenmesinden ibaret sanıyordum. Kendini Madero'ya tamamen adamış olduğunu düşünmüyordum.

Kimin aklına gelirdi ki? Ernesto bir Katolik aydını, büyük Katolik Avrupa kültüründen gelen bir adam, bir hümanist ve zarif bir mizah anlayışına sahip, hoşgörülü bir insandı. Her şeyden önce de doğru dürüst bir insandı. Gazetesini kurmak için mücadele verdi ve başarılı kıldı; iyi bir yazardı; kısa boyluydu ama yapısı güçlüydü ve teşekkülü binlerce yıl sürmüş güzel bir İspanyol yüzü vardı, bunun yumuşamış halini Maritza'da görüyorsun, centilmenliğine yakışır şekilde yer ve içerdi ve karısı Clara'yı öyle çok seviyordu ki kadın ölünce yeniden evlenmedi. *Un hombre verdadero.*[15]

Yani şimdi ben böyle bir adamın Madero'yu kahramanı bellediğini nasıl tahmin edebilirdim ki? Madero küçük, çelimsiz, sinirsel tikli bir adamdı, bir sürü Yahudi ve Portekizli kuşağının ürünüydü (cins olarak melez ya da Kızılderili falan değildi), bir püriten, vejetaryen, içkiyi ağzına sürmeyen, Katolikliği reddettikten sonra yüzeysel bir ruhiyatçıydı, cırlak sesli, elleri soğuk, birden terleyen ve yılanlar gibi gözünü kırpmadan bakan bir adamdı. Kafası Meksika hayatının muazzam ağırlığından ve derin düşüncelere dalmış halinden neredeyse tamamen kopuktu ama yine de yüzde doksanı okuma yazma bilmeyen ve ço-

15. Gerçek bir erkek. (y.n.)

ğunda yerel *jefe mayor*[16] ya da *cacique*[17] yahut onlara vergilerle eziyet eden ve hizmetten mahrum bırakan her kimse onun dışında hiçbir hükümet kavramı bulunmayan o halka on dokuzuncu yüzyıl liberal demokrasisinin güzel biçimlerini dayatmaya kalkan bu adamdı. Ama tarih, Meksika'da başka hiçbir adamın bu kadar popülerliğe erişmediğine tanık oldu. *Válgame Dios.*[18]

Ernesto'yu görmeyeli yirmi yıl olmuştu. Yaşı kırkken altmış olmuştu ve hakkında hiçbir şey bilmiyordum. Hiçbir şey bilmiyordum! Mektuplaşmamıştık. Ben Kostarika'dan ayrıldıktan iki yıl sonra Maritza'nın doğduğundan bile haberim yoktu. O gece La Luz'da tekrar karşılaştığımız zaman onu sadece, paralarını Meksika'dan kurtarmış, Kostarika'da son derece başarılı bir gazete ve radyo istasyonu kurmuş, kitaplar yazıp yayınlamış ve La Luz'a da, parasını sığır işine yatırmak, kızına bir Amerikan eğitimi vermek ve kalan yıllarını Meksika'ya, bakınca göreceği kadar yakın bir yerde geçirmek için gelmiş bir araştırmacı yayıncı olarak kabul ettim. Daha çok adamlar geldi. Sonra da senin deden. Sonra tanklar, kamyonlar, otomobiller, motosikletler, toplar. Ernesto, yüzbaşıları ve senin deden hep beraberdi. Beni toplantılarından dışladılar. Ernesto *Plan de La Luz*'unu, yani bastırdığı ve Meksika'da gizlice dağıttığı o her Meksika devriminin gururlu hazırlık planını yaparken bile bana danışmadı. Tarzına yardım edebilirdim en azından.

Beni aptal yerine koydular sanıyorum ama neler geliştiğini görüyordum. Ernesto'yla, aradan yirmi sene geçtikten sonra, kilisemden ancak yüz elli kilometre mesafede, gözden uzak bir vadiye gittiğim bir avda karşılaşmamı tesadüf olarak göreceğimi mi sandılar? Hah! Ben hile nedir bilirim, strateji bilirim, kurnazlık nedir bilirim. Altmış beş yıl rahiplik yapıp da bilmemem mümkün mü? Ernesto, La Luz'daydı, gözden düşmüş Yüzbaşı Lear New Mexico'nun öteki tarafında, Tierra Amarilla'daydı ve ben de El Paso'daydım. Yani ben bağlantıydım, baban Ben de kuryeydi. Evet, evet. Bütün bunlarda Amerikan ordusunun beceriksiz elini görmesi kolay.

16. Büyük şef. (y.n.)
17. Kabile şefi. (y.n.)
18. Hey Allahım! (y.n.)

Ama ben bütün bunları görmeme rağmen ciddiyetini kavrayamadım. Tankların ot yığınlarında, atların *barranca*'larda, askerlerin kovboy kılığında gizlenmesi... saçmalık. Çocuk oyunları. Ben bunu hayatının altmış yılını kitaplarla ve gazetelerle savaş vererek geçirmiş bir adamın, Trieste'yi retorikle alan bir D'Annunzio'nun, hayatı boyunca yazdığı gerçekliğe dönüşmek için çalışan bir entelektüelin devrim oyunu olarak gördüm. Yoksa bu hamleyi yapmak için niye yirmi iki sene bekledi ki? Elbette, *La Decena Tragica*'dan ve Madero'nun Amerikan büyükelçisi Henry Lane Wilson'un *–perfide Amerique–* teşvik ettiği o sarhoş Huerta tarafından öldürülmesinden sonraki anarşi sırasında hiçbir şey yapamazdı ama Carranza'ya yahut Obregon'a karşı çıkabilirdi ve bunu yapsaydı Calles diye biri olmazdı. Ama hiçbir şey yapmadı.

Querida,[19] baban hakkında konuşmamdan alınmıyorsun, değil mi? Ona ne kadar değer verdiğimi biliyorsun. Ha? *Qué me dices? Cansado?*[20] Hayır, yorgun değilim. Şu harika şarap ve Ben'in oğlunun ziyareti kanıma heyecan kattı. Bir bardak daha içelim. Kenarın bir parmak altına kadar, *mi vida.*[21] Hah. Öyle.

Ernesto, Kostarika'da zengin olmaktan başka hiçbir şey yapmadı ve bir de "Meksika Meselesi" üzerine uzun makaleler yazıp yerinde bir şekilde *OIGA!* adı verilen gazetesinde başyazı olarak bastı ve bunlar bütün dünyanın önde gelen gazete ve dergilerinde alıntılandı; (genç Ortega'nın o zamanlar göstermeye başladığı gibi) Avrupa'da çoktan ölmüş, Amerika'da can çekişen ve Meksika'nın sağlıklı olduğu yıllarda bile mümkün olmayan bir siyaset felsefesine dayanan yazılardı bunlar. Sonra altmış yaşında birden ayrılıp bizim oturduğumuz yere seksen kilometreden uzak olmayan La Luz'a geldi ve orada bir âlime has o yumuşak elinde bir tüfekle öldü ama tüfeği ateşlediğinden cidden şüpheliyim; ateş ettiyse de Calles ve eşkıyalarına değil, daima hayranı olduğu ve ona ulusunu nefretten, ateizmden ve diktatörlükten kurtarma macerasında yardım eden ülkenin askerlerine etmiştir. Onun ölüm tablosunda İberya'dan, doku-

19. Dostum. (ç.n.)
20. Ne dedin? Yorgun mu? (y.n.)
21. Hayatım. (y.n.)

naklı bir şeyler, tam Cervantes'e göre bir sahne buldum: Sevgili Ernestocuğum, ortası dazlak ve güneşten ötürü bayağı bir kızarmış ama yanlarda ve arkada bembeyaz gür kıvırcık saçlı kafasıyla, geniş göğsü ve omuzları, güçlü bacaklarıyla, yazlık ceketi ve kravatıyla ve her şeyiyle tam da yaz tatiline çıkmış seçkin bir editör görüntüsüyle, burnunun üzerinde bu etkiyi daha da güçlendiren çerçevesiz gözlüğüyle, elinde de bunlarla tamamen uyumsuz bir tüfekle vadinin otlarında yavaş yavaş yürüyor ve sanki yine San José'deki *parque central*'de yürür gibi bir tepeye çıkıyor. Ama bunları sadece hayal ediyorum. Onu ölürken görmedim. Sığındığım, büyük evin arkasına düşen dağdaki şarap mağarasından çıkınca gördüklerim, son dönemindeki Goya'nın bile resmedemeyeceği bir şeydi.

"Niye yapıyorsun bunu?" diye sordum ona hayatının o son pazarında Amerikalı albayla yaptığı tartışmaya verdiği bir ara sırasında.

Burnunun iki yanındaki kırışıklar derinleşti ve siyah gözleriyle şaşkın şaşkın baktı. "Çünkü yapmak zorundayım" dedi.

Bu "zorunda"nın zorundalığı. Bunda çeliğin çeliğe çarpma sesi, yani tarihin müziği vardı ve ben korktum. O ve genç yüzbaşılarından ikisi, otuzlu yaşlarının en has erkek güzelliğindeki adamlar sabah boyu hep Amerikalı albayla konuşmuştu. Albay sabırlı, sakin, saygılı ve esnek, askerlik mesleğini seçmese belki de sanki bir nalbur dükkânı işletecek, saçları kısmen ağarmış, aklı başında bir adamdı. Onu sevdim, anladım, davasını destekledim. Albay, Ernesto ve adamlarından silahlarını teslim etmelerini ve Colorado'da hoş bir yerde gözaltında tutulmaya karşı çıkmamalarını istedi. Orada bir mahkeme olacak, alacakları hafif cezalar hemen ertelenecek ve sonra da kendi seçecekleri bir ülkeye sessizce sınır dışı edileceklerdi. Dahası var. Kayıplarını üç ya da dört kat tazmin edecek para verilecekti. Bunu resmen vaat edemiyordu tabii ki ama kendisine herkesin tatmin edileceği şeklinde bir söz verme yetkisi tanınmıştı. Onların Meksika'ya karşı sevgisini takdir ediyordu. Bu durum Meksika'yı neredeyse yok eden korkunç anarşiden kaynaklanmıştı. Meksika'ya gereken en son şey yeni bir devrimdi. Escobar'ın son girişimi başarısız olmuş ve geriye daha çok nefretten, ce-

setten, kuşku ve sefaletten başka bir şey bırakmamıştı. Meksika'yı gerçekten seviyorlarsa barışa kavuşmasına izin vermeliydiler. Barış her şeyden önemliydi. Calles bitmişti. Aşırılıkları onu halktan koparmıştı. Calles bir ateşti, dedi, harı geçti ve Meksika'yı yirmi yıldır zehirleyen nefreti yakıp bitirdi. Hastanın şimdi nekahet için dinlenmesi lazımdı. Kara Kuvvetleri Bakanlığı'ndan bazı yüksek memurların onlara yetkileri dışında bazı roller verdiği ve kanuna aykırı bazı maddi yardımlarda bulunduğunun farkındaydı. Siyasetin yanlış bir şekilde yorumlanmasıydı bu. Hükümeti böyle adımlar atıldığı için üzgündü. Hepsinin istediği şey Meksika için en iyisi ve en iyi niyetli barışçı gelişmeydi. Bizzat ben, sizin hümanizm ve adalete yönelik amaçlarınızı takdir ediyorum, dedi, ama bunlar hastanın yeniden kan kaybetmesine yol açacaktı ve böyle bir tedavi sırasında hastanın kaybedileceği kesindi.

Bütün bunlar, anlıyorsunuz, ağır ağır konuşan bir Yanki tarafından söyleniyordu. Kulağım beni yanıltmıyorsa adam New Hampshire'lıydı. Yüzü güneş yanığından kıpkırmızıydı ve buruşuk, belki yeni giymiş olduğu zamanlarda da daima buruşuk üniforması yüzünden terliyordu. Böyle bir askerdi; buruşuk, yorgun, gösterişsiz, sıcaktan, bayağılıktan rahatsız, koltuğunda oturmuş, kahve içerek, bir komşusuyla mal tartışması yapar gibi, belki çiviler üzerine pazarlık yaparken kullanacağı bir dille konuşan bir adamdı. Bir Ulysses gibi göründü gözüme. Yanağından öpmek geldi içimden.

O kadar güzel ve huzurlu bir gündü ki Ernesto'nun ve albayın genç insanlara birbirlerini öldürme emri verip vermemeyi tartıştıklarına inanamadım. O sabah erken kalkmış ve söz verdiğim gibi arazide ayin duası okumuştum. Yaptığım ilk asker ayiniydi bu. Bayağı hoşuma gitti. İki sehpa ve bir kalastan bir altar yapmışlardı. Altar taşını ortaya, örtülü kadehi ve yeşilli beyazlı tülünü üzerine, içi dolu kutsanmış ekmek kabını, risaleler kitabını altarın yan taraflarına koydum ve ben de tülün rengine uygun yeşilli beyazlı cüppemi giymiştim. O sahneyi bir düşün. Altar bir dağın eteğinde temizlenmiş düz bir yere kurulmuş, iki asker benim yardımcılarım, arkamda Ernesto ve yüzbaşıları var; adamlar şapkalarını çıkarıp diz çökmüş, vadi

henüz gölge, bir at kişnemesi ve şarkı söyleyen bir kızın sesi duyuluyor, güneş dağların tepesini öpüyor ve ben güzel bir sesle başlıyorum: *Introibo ad altare Dei.*[22] Bir kutlama töreninde gibi hissettim kendimi. Bunun ruhuna tam anlamıyla kapılmıştım. Kendimi Vera Cruz'da, Cortez ve onun Altı Yüz'ü için ayin okuyan bir Dominiken keşişi gibi hissettim; Tanrı ve ülke için üzerine düşeni yapan Paloma. Duaları coşkuyla söyledim. *Gloria in excelsis Deo.*[23] Bütün vadiyi doldurdu ve benim *Dominus vobiscum*[24] müminlerin eğik başlarının üzerinde kadife bir şelale gibiydi. Herkes görebilsin diye hareketlerimi büyüttüm; eğilmelerimi, diz çökmelerimi, kitabı ve altarı öpüşümü, İsa'nın kanını güneşe doğru muhteşem bir şekilde kaldırdığım altın bir kadehte sunuşumu, askerleri zamanı ve yeri teyit eden bir haç işaretiyle haşmetli kutsayışımı; evet, sanki Akropolis'in güney yamacındaki Dionysos Tiyatrosu'nun *proskenion*'unda Oedipus'u oynuyormuşum gibi kendimi hayattan daha büyük kıldım. Baş döndürücü bir andı.

Ayin bittikten sonra hepsi bu kadar sandım; kamyonlarına, tanklarına ve atlarına binip kafile halinde vadiden çıkacaklar, sınırı geçecekler, silahlarını maytap atan çocuklar gibi ateşleyecekler, sonra geri dönüp dağılacak ve asıl işlerine gidecekler sandım. Savaşların başlangıcı böyle gülünçse buna kim inanır? Ve aynı şekilde ben de inanamadım Ernesto'nun ve albayın, bir masanın iki tarafında oturmuş halde ya da bir bariyerin iki yanından birbirlerine bağırarak değil, neredeyse yan yana, albay divanın bir ucunda, Ernesto da ona dik açıyla duran rahat bir koltukta, küçük sehpada kahve fincanlarıyla, dizleri neredeyse birbirine değecek halde ve Ernesto'nun üç yüzbaşısı da salonun diğer tarafında otururken... onların genç adamları birbirini öldürmeye gönderme ihtimalini tartıştıklarına inanamadım. Fakat Ernesto o zaman o demirden *zorundayım* perdesini indirdi.

"Peki neden yapmak zorundasın?" diye sordum. "Albayı dinle. Mantıklı konuşuyor. Onun askerlerini yarıp geçsen bile Meksika'ya iyilik yapmayacaksın."

---

22. Tanrı'nın sunağına gideceğim. (y.n.)
23. En yüksekte bulunan Tanrı'nın şanına. (y.n.)
24. Tanrı sizinle olsun. (y.n.)

"Sadece Meksika'yı düşünmüyoruz biz." Adam, sanki cevabını anlayamayacağı sorular soran bir çocuğa gülümseyen bir yetişkin gibi bana gülümsüyordu.

Şaşkına döndüm. "Peki bütün bunlar ne için?" diye sordum.

Gülümsemesi arttı ve gözleri parladı. Kesinlikle keyifliydi. "Pancho" dedi, "endişelenme. Buradan giderken seni şarap mağarasına yerleştireceğiz".

Sinirlendim. "Soruma bir cevap almayı hak ediyorum" dedim.

Bakışları ciddileşti çünkü beni gücendirdiğini görmüş, üzülmüştü ama gülümsemesi kaybolmadı. Sonra başını eğdi ve –sen hatırlarsın Maritza– derinden hissettiği bir şey söylemesi gerektiğinde hep olduğu gibi gözü karakteristik bir şekilde hafifçe seyirdi. "Bu bir şeref meselesi. Dünyanın her tarafından birçok insana söz verdik. Tutmamız lazım. Vazgeçip de karanlıkta sürünen bir şey gibi gizlice evimize dönmek olmaz. En büyük özgürlük haklı bir davaya hizmeti seçmektir, öyle değil mi?"

O zaman, ondan niye korktuğumu anladım. Baban Ben'den ve Ben'in babasından korktuğum gibi korktum ondan ve belki seni daha çok tanısam senden de öyle korkardım, gerçi bence farklı sebeplerden kaynaklanacak olsa da. Kafamda onu senin dedenle birbirlerine sanki kardeş gibi bağlı halde gördüm; yüzlerinde ikonalardaki azizler gibi içeriden gelen bir aydınlık vardı; soylu askerler, idealist liderler; ve onlar da başkalarına bağlanarak daha mükemmel bir toplum, adalet ve hayatımıza mantığımızın kabul edeceğinin ötesinde bir anlam isteyen hayalleriyle hepimizin böylesine mutsuz olmasına yol açan tutkulu insanlardan, geçmişe uzanan uzun ince bir hat oluşturuyorlardı. Soruyorum sana Ben'in oğlu, dünya bu hayallerin uğruna yaşadığımız bütün ölümlere ve çektiğimiz acılara rağmen daha iyi bir yer mi? İnsan yaşantısının ahlaksal içeriği bence çağdan çağa pek fazla değişmiyor. Düzen ve anlam konusunda bildiğimiz, bileceğimiz tek şey, yaşadığımız ve başkalarında hayatı beslediğimiz, yiyecek yetiştirip yediğimiz, çocuklar dünyaya getirdiğimiz ve öldüğümüzden ibaret. Başka ne var ki? Ama yine de askerlerimiz var, her zaman askerler var, şafak sislerinin arasından çıkıp bize doğru geliyorlar, yüz-

leri yok ve vakurlar ve soylu davalarla silahlanmışlar, henüz yaratılmamış bir günün taptaze keyiflerine uyanan küçük köyümüze iniyor, çocukları korkutuyor, tavukları kaçırtıyor, köpekleri çıldırtıyor ve hayatımızda sabah serinliğinde yapılan bir kahvaltıdan, geniş kalçalı bir kadının rahatça yürüyüşünden, çiçek açmış portakal ağaçlarından ve ağızda kırmızı şarap tadı bırakan güzel bir sayfa nesirden daha büyük amaçlar ve ihtişamlar olduğunu dayatıyorlar.

Ah Ben'in oğlu, senin, senin suçun bu, senin ve babanın ve babanın babasının, eski Yunanlı Atreus ve Labdacus'un çektiğinden de daha korkunç bir tutkuyla lanetlenen senin o bütün ailenin, evet ve Ernesto'nun da çünkü o da sizlerden biriydi ve siz hepiniz davalarınızla –*ay, Dio*[25]– ve onurunuzla La Luz'un ve her yerde zararsız anarşisiyle süren küçük hayatın masumiyetinin ve sükûnetinin yok edilmesinden suçlusunuz. *Jesu!*[26]

Sonra ne oldu bilmiyorum. Amerikalı albayın gittiğini görmedim çünkü Ernesto'nun söylediklerinden moralim öylesine bozulmuştu ki insanlığın sağduyusuna inancımı yeniden tazelemek için şarap mağarasına brendi içmeye gittim. Orada, elli galonluk bir şarap fıçısına dayanarak oturmuş halde uyuyakaldım. Sonrasında bildiğim tek şey korkunç bir çatırtı, gümbürtü, vınlama, tekleme, sürtünme, motor pat patları ve homurtulardı. Mağaranın tavanından sızan topraklar alnıma döküldü. Vaftizim ateş altında, dedim içimden. O anda düşündüğüm şeyin bu olmadığının kuvvetle muhtemel olduğunu kabul ediyorum ama şu anda böyle düşünüyor olmam bu düşüncenin o zaman içimde en azından gizli bir şekilde durduğunu gösteriyor. Daha açıkçası, vaftizim tozların altındaydı çünkü ben ateş falan görmedim ve görme gibi bir arzum da yoktu. Mağaranın ağzına tırmanıp dışarı baktım. Ernesto'nun evinde kocaman delikler açılmıştı ve bir kısmı yanıyordu. Havada burnumu rahatsız eden kuvvetli bir kimyasal madde kokusu vardı. Vadide ardından gök gürültüleri gelen zalim ışıkların parladığı tozdan dumandan başka bir şey göremiyordum. Atların çığlıklarını duydum. Mağarama geri çekildim.

25. Ah Tanrım! (y.n.)
26. İsa aşkına! (y.n.)

Ben cesur bir adam değilim Ben'in oğlu. Uysal bir insanım. Cesareti hiçbir zaman erdemler arasında birinci sıralarda görmedim. Cesur adam sınırlı bir insandır. Tek bir eylem çizgisini ta ki bir başkasınınkiyle çelişinceye kadar takip eder, sonra oturup da meseleyi bir bardak şarap içerek konuşmak yerine diğer adamı vurur ya da vurulur. Akıllıca mı bu? Ve akıl, erdemlerin en büyüğü değil midir? Ve cesaret, eğer içinde bir zerrecik akıl yoksa nasıl erdem olabilir? Fakat akıllılık uyumlu olmaktır; dolayısıyla ben cesur değil, erdemli bir adamım, geniş bir hayal gücü, zekâsı ve şiddetli bir ölüm korkusu olan bir adamım. Neden? Ölümden niçin korkmayacakmışım ki? Hayatım boyunca ölüm düşüncesinden hep nefret ettim ve en çok da şimdi ediyorum. Ölüm olunca artık hayal gücü ve düşünme zevki yoktur, ateşin yanında ve avuçlarının arasını ısıtan bir brendiyle espri yapmak yoktur, çınlayan Latince ve çevik Yunanca müzik yoktur, alacakaranlıkta Toledo'nun yokuşlu dar yollarında yürüyen kadınların görüntüsü yoktur, Fernando Po kumsallarında suya giren çıplak siyahi çocuklar yoktur. Ölünce belki de metamorfozla bir kelebeğe dönüşeceğim ama Tanrı'ya tırtıl halindeki bu kesin varlığım için niyaz etmeyi ve bunu sonsuz uzatsın diye yakarmayı tercih ederim.

Uzun süre şarap fıçısına dayanarak oturdum. Kafama ve omuzlarıma yine kireç tozları döküldü. Aldırmadım. Aklım uyuşmuştu. Yüksek sesle tekrar tekrar *Pater Noster*'i okumaktan başka yapabileceğim bir şey yoktu. Yerlerin sarsılması bitince sürünerek dışarı çıktım. Sen bir askersin Ben'in oğlu, kahramanlığından ötürü madalyalar aldın, yani böyle sahneleri bilirsin çünkü bunları bilmek ve tahmin etmek için eğitildin. Ama beni zavallı bir rahipten öte bir şey olarak görme. Durum tam bir Goya'ydı, *Los Desastres de la Guerra.* Ama daha da korkuncuydu. Makul bir insan, sanatın tasvir ettiği en korkunç dehşetleri bile sükûnetle karşılayabilir çünkü her şeyden önce suni bir şeydir bu; gazabın kendisi değil, gazabın temsilidir. Sanat, gazabı katlanılabilir kılar ve ben orada gazapların en korkuncuyla kıvranan insanların manzarasıyla, yani Goya'nın hammaddesiyle karşı karşıyaydım ve benimle onun arasında Goya'nın bir sanat eseri yoktu.

Ernesto'nun evinin terasında durdum. Vadide hâlâ çok toz duman vardı ama yükseliyordu. Patlamış ve yanan tanklar ve devrilmiş ve yine yanan bazı kamyonlar gördüm. Atların kimileri yerde yatıyor, çığlıklar ve havaya çifteler atıyordu; kimileri de deli gibi koşup duruyor, kendi bağırsaklarına basıp düşüyordu. Ve atından inmiş bir adam gördüm (böyle anlarda yüzler nasıl da kazınıyor hafızamıza); parlak siyah saçlı ve pürüzsüz esmer tenli yakışıklı bir delikanlıydı ve yerde oturmuştu, iki elinde birer tabanca vardı ve duman yüzünden göremediğim bir şeye ateş ediyordu ve sonra ben ona bakarken çocuğun kafası birden yok oluverdi... Puf... Gitti... Nasıl oldu bilmiyorum... kafasız gövde birkaç saniye dik bir halde oturmaya devam etti ve ellerinin hâlâ tabancaları ateşlediğine yemin edebilirdim.

Basta. Yetti artık. *Maritza, mi hijita, perdóname. Es que, no puedo olvidarlo.*[27] Ernesto'yu aradım. Hiçbir şey yok. Dedeni aradım. Hiçbir şey yok. Sonra her yerde Amerikan askerleri vardı, suları sıçratarak küçük nehri geçiyor, *Cristero*ları vurup öldürüyor ve diğerlerini de dağlardaki çam ormanlarında kovalıyorlardı. Vadinin ırzına geçme işlemi başarılmıştı. Evin yıkıntılarının arasında oturup ağladım.

Sí, Dora? Está servida? Bueno, ya vamos.[28] Öğle yemeği mi yiyeceğiz? Gerçek Endülüs tarzı bir *gazpacho* var bugün. Sizin domates suyu dehşetlerinizden biri değil. Sonra da Ruisodo'nun yukarısındaki o küçük gölden daha bu sabah yeni yakalanmış harika bir çelikbaş alabalık. Neydi o gölün adı? Bonito. Evet, Bonito Gölü. Dora eti sert olsun ama kılçığından hemen ayrılsın diye alabalığı benim tarifime göre ızgara yaptı. Balığa güzel Meksika misket limonları sıkılacak; bazı aptallar güzelim balığı hamurumsu, yağlı soslarla berbat eder; bulmak için epey uğraştığım beyaz kuşkonmaz hafifçe pişirildi, sonra soğutuldu, taze domates ve soğan bir iki damla sirke ve birazcık yağla karıştırıldı, Dora'cığımın nefes kadar hafif ekmekleri, tatlı tereyağı ve şu harika beyaz şaraptan bir iki şişe daha. Öğle yemeğimiz

27. Yeter. Yetti artık. Maritza, yavrucuğum, affet beni. Unutamıyorum da ondan. (y.n.)
28. Ne var Dora? Yemek hazır mı? İyi, gidelim o zaman. (y.n.)

bu. Nasıl geliyor kulağa? Hah. Hu. Hoşuna gideceğini biliyorum. Baban... balık avlamayı ve tuttuklarını yemeyi nasıl da severdi.

Gel, Ben'in oğlu, şu ihtiyarı kolundan tut da masaya götür. Maritza önden gidip sandalyemi çekecek. Evet. Gevezeliklerim seni gücendirdiyse beni bağışlamalısın. İhtiyar bir adamın kafası Sargasso Denizi gibidir... Uçsuz bucaksız ama kıpırtısız ve yosunlar var; iyisi kötüsü, gerçeği sahtesi, yükseleni çökeni birbirine öyle bir dolanmış ki nasıl ayırılacağını bulmanın imkânı yok. Seni takdis ediyorum Ben'in oğlu. Evet. Burada. Çarmıhındaki sevgili efendimizin huzurunda. *Pax domine vobiscum*.[29]

Bacağındaki yaraya rağmen kolun kuvvetli. Evet, evet, iyi bir kuvvetli kol ve şüphesiz ki yakışıklı da bir vücut ve içinde bol bol kan ve güç var. Genç erkeklerin vücudu şiir gibidir, Whitman'ın yazdığı ve anladığı türden. Ve saçların gür ve güzel. Elimi sürebilir miyim? Böyle. Evet. Çok gür ve güzel. Tıpkı babana benziyorsun ve dedene de ama bence daha hüzünlüsün. Yaran yüzünden şüphesiz.

Şu nişteki, Roma'da Rodin'in bir öğrencisinin benim için yaptığı, Buonarroti'nin *Davut*'una bak. Beyaz mermer bronzdan daha tesirlidir, sence de öyle değil mi? Özünden gelen bir güzellik taşıyor.

Baban her şeyin özünü nasıl da görürdü. Her meselenin *apriori* faraziyesinin dosdoğru üstüne giderdi. Gırtlağa saldırma içgüdüsü. Kes, yar. Ona bunu ben öğrettim ama bende onun kabiliyeti yoktu. Bütün hocaların kaderidir bu; her zaman bilir, hiçbir zaman yapamaz. Babanda, eylemin bir öz olduğu anlayışı vardı... Yani bir şey değil, anlıyorsun, bir varlık değil fakat altta yatan ancak eylem sırasında anlaşılacak gizli bir anlam ve diğer tüm anlamların çıkacağı bir anlam. Oysa ben fikirleri, Aristo'nun biraz yardımıyla orijinal haliyle ortaya attığıma inanıyorum fakat o, fikirleri kendinin kılardı. Ve birinde bana, bu yüzyılda yapılması gereken en yüce eylem nedir diye sordu, ben de dedim ki –ah, iyi, iyi– ben de dedim ki ona –hu, hah– hayatta kalmaktır. Hurra!

29. Barış sizinle olsun. (y.n.)

İki

Bir önceki gece uzun ve şiddetli bir yağmur, ender rastlanır bir ağustos sağanağı yağmıştı ve yaşlı rahibin geceyi onun evinde geçirme davetini kabul edip onu sevindirdiler; Maritza pembe, Doniphan altın rengi odada kaldı. O gün öğleden sonra yattıkları dört beş saatlik bir siestadan sonra yedikleri geç akşam yemeğinde ihtiyar hiç durmadan çene çalmıştı. Maritza onu saat onda yatmaya ikna etmeye çalışmış ama rahip onu duymazdan gelmiş ve gece yarısına kadar brendisini yudumlayarak, mütemadiyen kendi yaşamıyla karıştırdığı sanat ve tarih üzerine nutuk atmaya devam etmişti. Ertesi sabah saat sekizde, Dora'nın terasta hazırladığı basit bir kahvaltıdan sonra oradan ayrılırlarken yaşlı rahip hâlâ uyuyordu ve Maritza onun saat on bire kadar uyumayı alışkanlık haline getirdiğini söyledi.

Yüksek yayladan Santa Rosa'ya gidiyorlardı ve Puerto de Luna'dan geçen yan yola girdiler. Sabah serindi ve önce çölde, sonra da ovada yeşilin yağmurdan sonra hep görünen üç tonu

vardı. Gece Tularosa Havzası'nın büyük kısmının tepesine yerleşmiş kara bulutlar doğuya kaymıştı ve sabah göğü berrak ve parlak bir maviydi. Adaçayları canlı meşelerin, kavakların ve çitlembik ağaçlarının altında mavimsi yeşil bir halı oluşturuyor ve uzakta, sol tarafta, çiçek açan yukka ağacı hevenkleri denizdeki gemilerin direkleri gibi duruyordu.

Maritza küçük arabayı dar Puerto de Luna Vadisi'ne çevirdi, yer yer yüksek kırmızı dağların gölgesindeki Pecos Nehri'ni takip etti ve sonunda köye geldiler. Mağribi cepheli kilise hâlâ duruyordu ama kapısında bir asma kilit vardı, bonmarşe ve postane açıktı fakat evlerin çoğu boştu, sineklik kapıları ya yırtılmış ya da tek bir menteşeden sarkıyordu ve pencere camları kırılmıştı. Durmadılar ve Maritza, Doniphan'a köy halkının, büyük çiftlik sahipleri onların tarlalarını satın aldıkça aile aile köyü terk ettiklerini anlatma gereği duymadı.

Kıvrıla kıvrıla bir tepenin yamacına tırmanan kırmızı bir toprak yola saptılar ve tepeye çıkınca evi gördüler. Doniphan araba yabani ot bürümüş, toprağı güneşten kavrulmuş avluya girmeden de vandalların oraya gelmiş olduğunu biliyordu. Sineklikleri kesip camları kırmışlar, çitleri ve tavşan kafeslerini söküp götürmüşlerdi. Geri kalanını da zaman yapmıştı.

Yıllardır rüzgârların ön kapıya yığdığı kumlar dün geceki yağmurla ve kendisiyle babasının küçük çiftliği terk ettiği uzun yıllardan beri yağan yağmurlarla sıkışıp sertleşmişti. Sineklik kapıyı çekip açabilmek için bastonunu kullanarak kumları temizlemesi gerekti. İçerisi soyulmuştu. Vandallar küçük şömineyi tahrip etmiş, demirle kanırtmış ve taşları söküp götürmüştü. Baca çökmüş, boşluğu dolmuştu. Döşeme tahtalarının birçoğu çürümüştü ve bu yüzden bastıkları yere dikkat etmeleri gerekiyordu. Her yer örümcek ağıyla doluydu. Çürümüş tahtalardan, kırılmış dolaplardan, boş odalardan ölü bir ev kokusu geliyordu, duvarlara da sinmişti. Bir zamanlar kendisinin yattığı harap haldeki küçük, sonra da babasının yattığı büyük yatak odalarına baktı ve bu kadarı yeterdi.

Ön kapıdan çıkıp arkaya dolaştılar ve soluk eflatun rengi çiçekler açmış dev bir tespihağacının gölgesinde durdular. Tavuk kümesi tahrip edilmiş, tahtaları, direkleri ve tenekeleri sökülmüş,

tel örgüsü, kazıkları ve ne varsa her şey alınıp götürülmüştü. Sadece beton zemini kalmıştı, o da kırık ve oyuk oyuktu. Bakılmamış, yer yer yeşil, kırmızı ve boz tarlalar sabah güneşinin altında cansız ve şimdiden kızgın sıcaktı.

"Ne yapacaksın burayı Doniphan?" diye sordu kadın.

"İstemiyorum."

"Baban burayı sana verdi."

"İstemiyorum."

"Burayı düzeltmek fazla bir şey tutmaz. Paran var. Güzel bir küçük çiftlik olur sana."

"Tekrar burada yaşamak istemiyorum. Satacağım."

"Ama hayatını nasıl geçireceksin?"

"Graf diyor ki sakat olmayı öğrenmeliymişim."

"Ah, şu dediğine bak!"

"Diyor ki benim bütün kuşağım sakat olmayı öğrenmeliymiş."

"O çok zalim bir adam."

"Onu anlıyorum. Graf'ı seviyorum."

"Anlamıyorum neden. Onda ne sevgi ne de şefkat var."

"Çünkü gerçeği söylüyor."

Tespihağacından hoş ve temiz bir koku geliyordu. Doniphan, görmek istediği her şeyi gördüğünden artık gitmeleri gerektiğini biliyordu ama bu hoş kokulu gölgede durmak ve sabah güneşinin kırmızı tepeler ve yeşil düzlüklerdeki oyunlarını seyretmek güzeldi. Oradaki çocukluğunun anıları geri geldi fakat onu rahatsız etmiyorlardı. Başka birinin hayatından, duyduğu ve hatırladığı hikâyeler, istediği zaman şak diye kapatacağı bir kitabın içine hapsedilmiş bir tarih gibiydi bunlar. Bir tepenin üzerinde alçaktan uçarak daireler çizen bir şahini seyretti ve hayvan sonunda tepenin ardında kayboldu.

"Babam annemi öldürmemeliydi" dedi.

"Ondaki bir delilikti bu Doniphan. Babana karşı sevgini değiştirmemeli bu."

"Değiştirmedi. Sadece keşke öldürmeseydi diyorum işte. Böylece ben annemi tanıyacaktım ve belki de sevecektim."

"Hiç hatırlamıyor musun onu?"

"Hiç."

"Ah, Doniphan."

"Gitmemiz lazım artık. Beni hastaneye geri götür Maritza."

Kadın onun elini tutmuştu ve Doniphan şimdi elini çekti. Kadın ona baktı ve Doniphan onun incindiğini ve şaşırdığını görüyordu ama bunu açıklayamazdı. Sadece bir içgüdüsü ona artık bunu, artık sevgiyi ve ilgiyi, Maritza'dan bile gelse istememesi gerektiğini çünkü artık onda buna karşılık verecek hiçbir şeyin, aptalca umutlarından doğan bir yanılsamadan başka bir inancın olmadığını söylüyordu.

Toprak yoldan geri dönüp vadideki taş döşeli yola indiler ve bunu takip ederek köye vardılar. Şişman bir genç kadınla üç küçük çocuğu dükkânın ve postanenin verandasında oturmuş soda içiyor, gofret yiyorlardı. El salladılar, Maritza da el salladı ama durmadı. Köyden sonra konik bir tepenin yanından geçtiler, bir kadın göğsü gibi yuvarlak fakat onun kadar güzel değil, diye düşündü Doniphan ve sonrasında yol paslı ve son yağmurdan biraz kabarmış bir nehrin üzerinden geçti.

Alamogordo'ya varıp da El Paso yoluna saptıklarında saat ikiyi geçiyordu. Orada bile çöl yeşil, yukka ve meskitler çiçekliydi. Uzakta batıda Organ Dağları'nın karmakarışık zirvelerini, mor yamaçlarını görüyordu ve doğuda Sacramento Dağları'yla ortasında, hâlâ uzun uzun çamların arasında fakat artık turistlerin ve inşaat firmalarının hoyrat makinelerinin tecavüzüne uğramış La Luz Vadisi vardı. Önlerinde, bir zamanlar deniz ama şimdi çöl olan büyük havza uzanıyordu. General Pike, Doniphan (adını aldığı kişi), Longstreet, J. E. B. Stuart, George Thomas, Fitzhugh Lee, Pickett, Albert Sidney Johnson, Pershing, Patton ve Marshall da bir zamanlar buradaydı diye düşündü. Bütün büyük askerler buradan geçmişti. Ve babası ve babasının babası.

"Güzel, değil mi?" dedi Maritza. "Burayı seviyorum."

"Sevdiğine sevindim."

"Benim de ülkem burası."

"Evet, senin."

Ama benim değil. Hiçbir zaman da olmadı. Ben onu sevme fırsatı bulamadan ölmüştü.

Ülke hâlâ güzeldi; haşin ama yine de çekici güzelliği burada, daha yumuşak güzellikleriyse şu korkunç dağların ve çölün

ötesindeydi. Ama babasının ve babasının babasının bu ülkede sevdiği şey neyse, gittiğini ve bir daha gelmeyeceğini biliyordu. Kendisi bu ülkeyi hiç sevmeyecek, burada kendine bir yurt bulamayacak ama hiç olmazsa babasının tutkusundan, onu sevmenin müthiş ıstırabından kurtulacaktı.

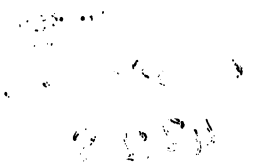

"Kan akıyor," dedi, "ve daha da akacak. Geçen gün Unamuno'dan bir mektup aldım. Bütün ülkeler aynı şekilde ve aynı şeyler yüzünden kan kaybederek ölür. Ve şimdi Unamuno Paris'te kaleme sarılmış, öfkeyle mektup yazıyor... neye yarayacak ki? Mektuplar, el ilanları, gazete makaleleri. Hiçbir şey çıkmaz o mürekkep akıtmalardan. Kalem kılıçtan güçlüdür. Öyle bir şey. Elbette kalem daha güçlüdür. Onunla yalanlar söyleyebilirsin. Kılıçla yapamazsın bunu. Karna sokulan bir süngünün yalanı yoktur. (...) O da diğer cesetler gibi bir ölü. Yaşlı da değildi sanırım bulduklarında. Ben olsam, midemde iyi bir yemek ve güzel bir şarapla ölmek isterdim, ve kafamda bir şiir sönüp giderken. Benim İspanya'm siyasetçilerin ihtirası değil, generallerin hırsı değil, yazdığı şeyler dişler arasında tebeşir tozuna benzeyen iktisatçıların teorisi değildir. Granada'da bir portakal bahçesidir o, bir zamanlar papaz okuluna girmeden bir yıl önce Valencia'da tanıdığım, alacakaranlık vakti sokakta yürüyen bir kızdır, ve o denize tepeden bakan kayalıklarda kahvaltıdır".

Andrew Jolly bu kitabında, Amerikan güneybatısında hayatı savaşla geçen üç kuşak erkeğin hikâyesini anlatıyor. Yaşam seline karşı tutunmaya çalışırken kendi doğasını ve varoluşumuzun anlamını bulmaya çalışan insanların en duygusal aşk yaşantılarında ve çılgınca sevişmelerinde bile hissedilen benzersiz hüznüyle insanı çok derinlerden sarıp sarsan, unutulmayacak bir roman.

AYRINTI • EDEBİYAT
ISBN: 978-605-314-564-6
9 786053 145646
KDV'den muaftır.